WILLI MEINCK

ULUITOARELE AVENTURI ALE LUI MARCO POLO

**

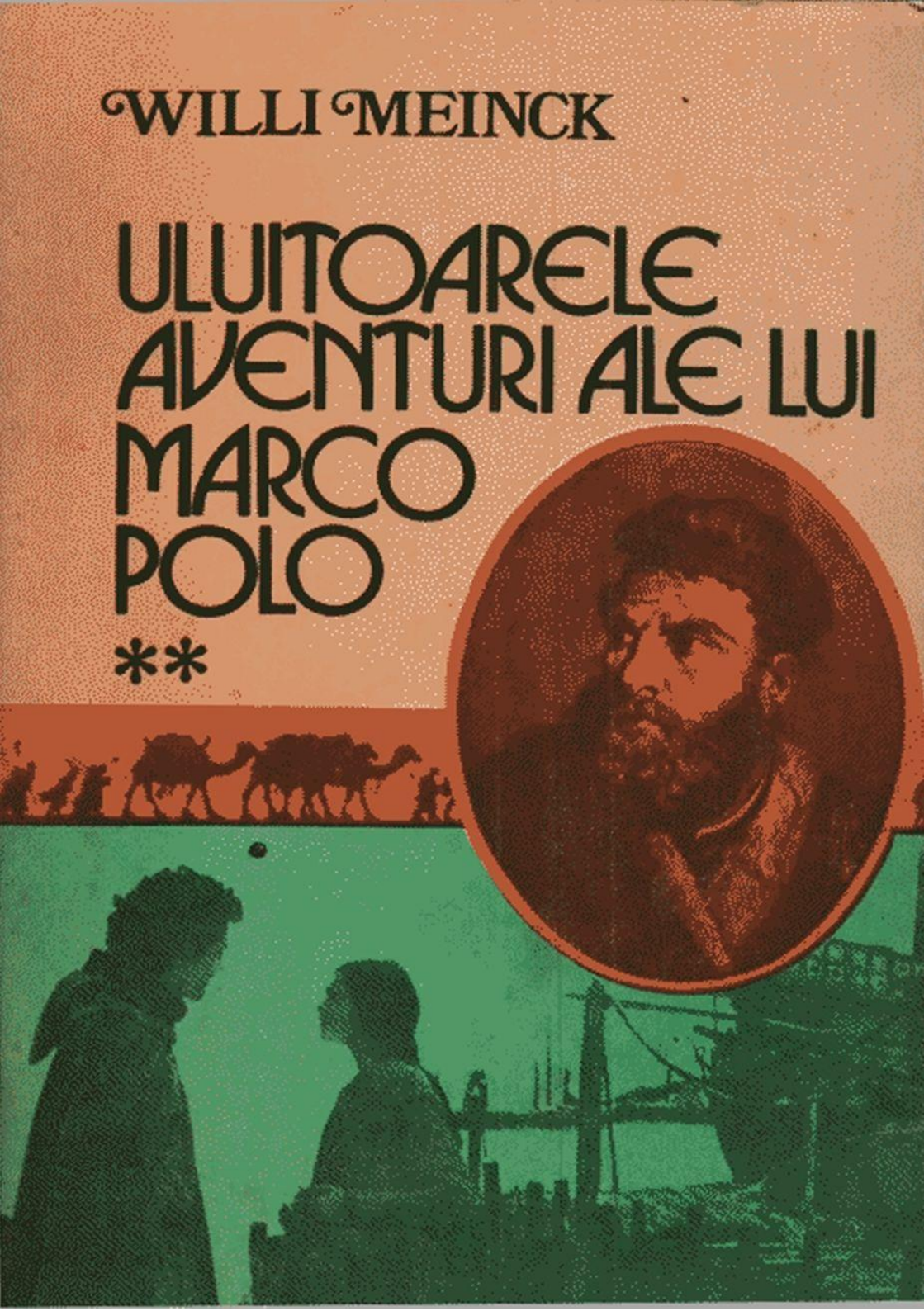

WILLI MEINCK

ULUITOARELE AVENTURI ALE LUI MARCO POLO

**

ÎN LUMEA LARGĂ

Se plimbau cu paşi rari. Seara era cenuşie şi tăcută.

„Încotro plecăm, frate Guielmo?”

Călugărul nu răspunse, se opri şi privi peste ape. Celălalt se înfăşură înfiorat în rasa-i maronie. Stăteau pe loc. La picioarele lor se întindea marea, ce şoptea cu mii de glasuri.

„Încotro plecăm, mă întrebi?” Fratele Guielmo arătă cu un gest larg spre cer şi apă. „Acolo! Dar unde se va sfârşi?”

„Domnul să ne aibă în paza lui”, murmură fratele Nicolo da Vicenza şi-şi făcu semnul crucii. Aruncă o privire iscoditoare tovarăşului său. „Eşti bătrân, frate Guielmo, Papa ar fi putut alege pe unui mai tânăr”.

Fratele Guielmo răspunse liniştit: „Plano Carpini avea deja şaizeci şi cinci de ani, când a călătorit la tătari, din însărcinarea capului creştinătății”.

„Atunci ştii ce mari sunt greutățile drumului. Ei dădeau zăpada la o parte cu picioarele, ca să-şi găsească un culcuş, şi când se trezeau dimineața, vântul îi acoperise complet cu zăpadă”.

„Ştiu, frate Nicolo. Dar acum să ne întoarcem în mănăstire”.

Un pescăruş se legăna obosit peste ape. Cer şi mare erau una. Nu erau stele. Vântul se juca cu rasele singuraticilor călugări.

La aceeaşi oră, Marco părăsi în secret casa. Când ajunse în Piazzeta şi văzu la lumina făcliilor şi lămpilor de petrol, oamenii îmbrăcați sărbătoreşte şi când le auzi glasurile şi strigătele, se linişti. Acolo era corabia, bine fixată de stâlpii de stejar. Dinspre San Giorgio se zăreau lumini. Un marinar se plimba pe punte, făcându-şi de lucru la vele şi înjurând încet. Marco îl observă.

Îşi luase rămas bun de la prietenii lui Giovanni şi Giannina, de la Murano şi San Michele, de la frumoasele şi totodată dureroasele amintiri din copilărie, acum îşi lua rămas bun de la Veneția.

Pe apă pluteau bărci şi luminile lor se legănau. Chemări străbăteau prin întunericul înserării. Un zbir gonea, cu înjurături grosolane, un cerşetor care-şi găsise culcuş pentru noapte sub o grămadă de lemne.

Era timpul ca Marco să se întoarcă acasă, dar în acest moment pe corabie se petrecu ceva ciudat: doi oameni se urcaseră pe punte. Unul dintre ei era căpitanul, Marco îl recunoscu după statura lui îndesată şi după barba lungă care-i ajungea până pe piept. Dar cine era celălalt care-i vorbea în şoaptă căpitanului? Marco se apropie de corabie,

se ascunse după un stâlp şi observă, cu o privire pătrunzătoare, ce se întâmpla pe punte. Căpitanul îl trimise pe marinar jos.

Dar cine era bărbatul puternic şi lat în umeri? Marco nu putea să-i vadă fața, dar statura, forma capului şi gesturile calme şi rare… încă înainte de a vedea obrazul bărbatului, Marco ştiu că e căpitanul Matteo.

Dar ce căuta Matteo, proprietarul bărcii negre, la bordul corabiei care mâine dimineață pornea la drum spre Armenia cu Nicolo, Maffio şi Marco Polo, precum şi cu cei doi călugări la bord? De ce trimisese căpitanul marinarul de pe punte? De ce vorbeau aşa de încet, ca niciun al treilea să nu le înțeleagă vorbele? Marco nu găsea niciun răspuns. O bănuială îl cuprinse. Oare voia Matteo să-l convingă pe căpitan la o contrabandă?

Acum bărbații se apropiau de ascunzişul lui, dar vorbeau aşa de încet, încât el nu înțelese nimic. După gesturile lor îşi dădu seama că se înțeleseseră. Apoi auzi cum Matteo îşi luă, cu glas tare, rămas bun. „A rivederci Antonio. Pe mâine!”

Bărbatul înalt şi puternic sări de pe scară pe chei şi plecă pe țărm. Marco îl urmărea nehotărât. Dar când văzu că Matteo se îndreaptă spre o barcă care stătea lângă Ponte della Paglia grăbi paşii.

„Buona sera, căpitane Matteo!”, zise el tare.

Bărbatul se opri surprins. „Tu eşti Marco!” strigă el cu vocea tunătoare. „Ce cauți tu aşa de târziu în port?” îşi puse mâna pe umărul tânărului şi-i

spuse părinteşte: „Te înțeleg. Nici eu n-aş avea linişte! Hai vino, urcă-te în barca mea. Te duc acasă. Mai putem sta puțin de vorbă”.

Marco îşi uită bănuielile; îşi aminti de vizitele din locuința căpitanului, şi de promptitudinea cu care i-a ajutat la căutarea lui Paolo.

„Urcă-te!” îl îndemnă Matteo. „Mai am multe de isprăvit”.

Marco sări în barcă. Căpitanul Matteo o împinse de la mal şi vâsli cu puternice lovituri peste canalul San Marco. Marco mai văzu odată peisajul nocturn al Veneției, şi presimțea că-şi va aminti adesea de acest tablou.

Căpitanul Matteo lăsă vâslele libere: barca plutea domol pe lângă viața coloratăşi zgomotoasă din Piazzetta, până când corpul întunecat al unei corăbii le închise vederea. Auziră un cântec – răsunând dureros. Deținuții, de pe galera roşie a răufăcătorilor de pe canalul San Marco, cântau.

Căpitanul Matteo vâsli mai departe. Pe la Santa Maria della Salute, cotiră în Canal Grande. Circulația pe apă era aşa de densă, încât vâslaşul trebuia să-şi dea silința să nu se ciocnească de alte bărci.

„Ați fost pe corabia noastră”, zise brusc Marco. „V-am văzut împreună cu căpitanul Antonio”.

Matteo îl privi surprins. Trecură, la un fir de păr, pe lângă un stâlp ce ieşea din apă.

„Aşa, ai pândit ce-am vorbit?” întrebă amenințător căpitanul Matteo.

„Nu venisem ca să vă pândesc” răspunse Marco. „Nu voiam decât să mai văd o dată corabia, nu aveam linişte acasă”.

„Aha, voiai să mai vezi încă o dată corabia?” Matteo râse. „Purtai grija ca nu cumva să fie furată peste noapte?” Apoi deveni serios şi întrebă aproape cu căldură: „Deci n-ai auzit ce-am vorbit?”

„Nu. Am auzit doar când ați spus: La revedere, pe mâine! Spuneți-mi, căpitane Matteo, ce înseamnă asta?”

Părăsiră Canal Grande cu furnicarul său de bărci şi luntri cu vâsle şi intrară într-un mic curs de apă. Aici era linişte şi singurătate. Nicio barcă, niciun glas de om. La dreapta şi la stânga urâte, tăcute, ziduri de piatră. În fața lor trecea peste apă un pod de lemn. În mijlocul lui atârna de o prăjină o lampă de petrol ce ardea tulbure. Lumina ei nu ajungea nici măcar să se oglindească în apă.

Căpitanul Antonio este un vechi prieten al meu”, zise Matteo, „Am fost marinari pe „Santa Maria” şi am călătorit împreună până pe coastele Franței, Spaniei şi ale Africii”. Căpitanul Matteo se aplecă brusc înainte şi zise mânios:” Dar de ce-ți povestesc eu astea? Sunt eu un hoț sau un asasin? Sunt un om liber şi pot să-mi pun piciorul pe scândurile oricărei corăbii”.

Marco zise împăciuitor: „Nu gândesc nimic rău despre dumneata, căpitane Matteo!”

Mânia lui Matteo se împrăştie surprinzător de

repede. Şi Marco observă zâmbetul ascuns din jurul gurii şi din ridurile ce-i înconjurau ochii afundați în orbite.

„Dă-mi mâna, fiule, zise căpitanul Matteo, cine ştie când o să ne mai revedem? Niciun om n-ar putea-o spune, dacă o să se întâmple peste cinci zile, peste cinci ani sau poate niciodată. Un marinar bătrân îți doreşte vânt favorabil, asta valorează mai mult decât o mie de ducați". Râse apoi, de răsunară zidurile.

Mâna lui Marco dispăru în uriaşul pumn al lui Matteo; suportă strânsoarea fără să i se clintească niciun muşchi de pe obraz.

„La revedere, căpitane Matteo!" strigă el. „Peste cinci zile"

Sări râzând pe mal, împinse barca cu piciorul şi-l părăsi pe uluitul căpitan.

Dimineața era rece şi vântoasă. Corabia îşi întinsese pânzele şi se îndrepta spre San Nicolo. Senatorii şi starețul mănăstiri, care veniseră să-şi ia rămas bun, se întoarseră în palatul dogilor. Numai Giovanni şi Giannina rămăseseră pe chei şi făceau semne cu mâna. Marco Polo stătea, cu părul fluturând, pe punte şi le răspundea la salut, până când nu-şi mai putu vedea prietenii. Atunci merse la prora corabiei, care în curând se îndreptă cu toate pânzele umflate spre mar.

La el era numai fericire. Se simțea ca un vultur ce pluteşte liber şi mândru prin aer.

Valurile mării se spărgeau de scândurile

corabiei, îngusta linie a insulei Lido dispăru, jur-împrejur nu era decât cenușiu – verzuia apă mereu în mişcare, cu coama valurilor alb înspumată şi care se înălțau şi se prăvăleau fără încetare.

Maffio Polo, unchiul, se aşează lângă Marco. Şi pe obrazul său se oglindea bucuria, care revine întotdeauna când o corabie părăseşte portul şi alunecă peste valuri cu pânzele umflate.

Se aplecă spre urechea lui Marco şi zise: „Vezi, am plecat!”

„E aşa de frumos, unchiule Maffio!”

Chiar şi fratele Guielmo era pe punte dar el se uita înapoi, acolo unde se ridicau zidurile ocrotitoare ale mănăstirii San Nicolo. Ea părea că se cufundă în mare odată cu insula Lido.

Fratele Nicolo stătea în cabină şi păzea prețioasele daruri pe care Papa le dăduse pentru marele Han. Frumoasele vaze de cristal, odăjdiile, cărțile scrise de călugări şi alte scumpeturi umpleau jumătate din cabină, aşa că rămăsese loc doar pentru două paturi aşezate unul deasupra celuilalt.

Şi pentru o măsuță cu două taburete. Fratele Nicolo era un învățat şi experimentat luptător pentru credință, dar iubea mai mult comoditatea, din bine ocrotita viață călugărească, decât această plină de cinste însărcinare a papei Gregor al X-lea.

Îşi împinse scaunul spre pat şi se urcă pe el. I se păru că pereții corabiei se mişcau acum, mai puternic. Se ținu bine cu amândouă mâinile şi

aşteptă până când peretele cabinei se aplecă în faţa ochilor lui. Atunci se rezemă pe marginea patului şi imediat după asta se aruncă cu un avânt îndrăzneţ şi ancoră în pat.

Respiră uşurat. Cum era bine hrănit. Între burtă şi acoperiş nu rămăsese decât o distanţă cam de două laturi de palmă, aşa că trebuia să se întoarcă cu cea mai mare atenţie. În timp ce privea cuvioasele mişcări ale pereţilor cabinei şi asculta înăbuşitul vuiet al mării prin poştele de lemn, se gândea cu un surâs dureros la liniştita viaţă dintre zidurile mănăstirii. Agitaţia ultimilor zile îl obosise. Adormi şi-şi uită grijile.

În timpul acesta Marco Polo se familiariza cu toate amănuntele conducerii unei corăbii şi mai află din conversaţiile duse cu marinarii câte ceva despre oamenii de la bord. I se părea ciudat că Antonio, căpitanul, nu venea decât arareori pe punte. Se lăsa complet în grija cârmaciului său şi a experimentatului său echipaj. De la velier află că Antonio nu era în duşmănie cu vinul şi că în cabina lui posedă o rezervă care nu putea fi învinsă vreodată. Dar când un altul bea măcar un singur strop se înfuria straşnic. Se mai întâmplase că strânsese echipajul de la cârmaci până la bucătar, şi trecuse din om în om ca să-i miroase. Adesea oamenii se dădeau puţin înapoi când căpitanul Antonio îşi apropia nasul de gura lor: pentru că, de obicei, înaintea unor astfel de

examene, obişnuia să bea cumsecade în liniştea depozitului său. Dar fiindcă era un excelent navigator, lumea nu-i lua apucăturile prea în nume de rău, ci doar zâmbea când îşi amintea de el. Odată, după o puternică furtună din golful Biscaya, căpitanul Antonio i-a chemat pe toți, pe rând, în cabina sa şi i-a turnat fiecăruia un păhărel cu vin, bineînțeles nu omisese să bea cu fiecare.

Astfel Marco află tot felul de istorii ba vesele, ba triste: Era frumos să stai pe punte şi să priveşti mereu întinderea schimbătoare a mării şi să simți vântul şi să observi jocul schimbător de culori al valurilor sau zborul de săgeată al pescăruşilor.

Dar existau şi zile, care aduceau un sentiment de descurajare şi de melancolie, mai ales când vremea era posomorâtă şi vântul slab. Atunci corabia parcă se târa prin deşertul de ape, ce-şi pierduse toată frumusețea, şi îți era dor de o bucățică de pământ, cu pomi, ogoare de grâu, de oameni ce trec peste o pajişte.

„Asta este boala mării" îl lămuri velierul. „Când apare soarele sau se iveşte vreo furtună, trece". Obrazul său bronzat şi zbârcit, cu ochii mici şi inteligenți se încrețea tainic. „Cel mai frumos lucru de pe mare e o furtună, atunci simți într-adevăr că eşti om".

Marco era prea ocupat ca să fie atins de boala mării. Erau de trei zile pe drum şi încă nu reuşise să arunce o ochire în cabina căpitanului. Când

căpitanul Antonio urca pe punte, nu uita niciodată să-şi încuie uşa. Marco atunci se strecura jos şi-şi lipea urechea de lemnul uşii, dar nu prinsese până acum niciun zgomot.

Să se fi înşelat oare? Nu putea să creadă. Şi fu întărit în bănuiala lui, deoarece gura cheii era întotdeauna acoperită. Cabina căpitanului ascundea un secret, şi el era singurul, în afara de căpitan, care ştia despre el. Dacă se mai putea încrede în simțul lui de pătrundere, atunci a cincea zi trebuia să se întâmple ceva.

Călugării şedeau mai mult în strâmta lor cabină. Marco se întreținuse adesea cu ei. Fratele Nicolo de Vicenza cu exagerata lui amabilitate şi cu vocea plângăcioasă, nu-i plăcea. În schimb cu fratele Guielmo stătea bucuros de vorbă. Când Nicolo de Vicenza se urca gâfâind pe punte, Marco cobora şi bătea la uşa cabinei călugărilor.

„Lăudat fie Isus Christos!" salută el.

„În vecii vecilor Amin! Ia loc fiul meu". Fratele Guielmo îi împingea un taburet. Pe masă se afla o carte.

„Pot să-mi permit să întreb ce carte citiți, frate Guielmo?" Marco privea rândurile fine scrise cu mâna. Literele stăteau drepte şi regulat înşirate pe hârtia gălbuie.

„Este darea de seamă a fratelui, Plano Carpini, care în anul 1245 a călătorit ca ambasador al papei la tătari. Mi-am copiat câteva fragmente. Le vezi aici. Am să le arunc în mare, înainte de a

ajunge la țărm”. Fratele Guielmo oftă.

„E chiar aşa de rău, ceea ce stă scris?” întrebă mirat Marco.

„Tătarii sunt orgolioşi şi cruzi. Ambasadorii papei au trebuit să aştepte mult, după călătoria lor plină de greutăți până la curtea împăratului Kuiuk, până când acesta i-a primit. Şi atunci i-a tratat foarte de sus”.

„Pot citi ce spune fratele Plano Carpini?” întrebă Marco grăbit.

„Citeşte tare ca să mai aud încă o dată. Aici, în locul acesta descrie audienta călugărilor şi trimişilor la împărat”.

Fratele Guielmo îi dădu cartea şi Marco începu să citească:

„În acest loc, unde împăratul era aşezat pe tron. Furăm chemați înaintea împăratului. După ce Dsingai, primul său secretar de stat. Ne notase numele noastre şi a celorlalți, le strigă cu voce ridicată, după ce le recitise înaintea împăratului şi a tuturor prinților. Atunci fiecare din noi îşi îndoi de patru ori genunchiul stâng şi furăm atenționați ca nu cumva să atingem pragul. Şi după ce am fost percheziționați, în mod ruşinos, dacă nu cumva purtăm la noi vreun cuțit, am intrat înăuntru pe uşa dinspre răsărit: căci pe partea dinspre apus nimeni în afară de împărat nu îndrăznea să între. Aceasta a fost pentru prima oară când am intrat în locuința împăratului, în prezența sa, după ce fusese făcut împărat. Aici

primea şi pe ceilalţi ambasadori, căci în cortul său puteau să intre doar puţini aleşi.

Aici i s-au adus şi daruri din partea ambasadorilor, adică mătase, catifea, stofe de purpură, materiale pentru baldachine, brâuri de mătase împodobite cu aurituri, blănuri scumpe şi încă alte daruri de genul acesta într-o cantitate atât de uimitoare, că era o adevărată minune să vezi toate acestea. Tot în acelaşi loc i s-a dat un mic cort sau o umbrelă care se poartă deasupra capului împăratului şi care în întregime era acoperită cu pietre scumpe. De asemenea guvernatorul unei provincii îi adusese multe cămile care erau acoperite cu stofe pentru baldachine şi deasupra cărora erau aşezate şei cu un fel de lectici în care puteau şedea oameni. După aprecierea noastră erau cam patruzeci, cincizeci de cămile. De asemenea s-au adus mulţi cai şi catâri, cu tot harnaşamentul şi cu echipamentul pentru piept şi cap, parte din piele, parte de fier.

Şi noi am fost întrebaţi dacă vrem să dăruim ceva, dar noi dădusem aproape totul.

La o oarecare depărtare de campamentul oştirii pe un deal se aflau mai mult de cinci sute de căruţe, toate încărcate cu aur, argint, şi haine de mătase, şi toate aceste căruţe fură împărţite între împărat şi prinţi; fiecare prinţ împărţea apoi partea lui cu oamenii lui, dar totul după bunul său plac".

Marco uită, pe când citea că se află în strâmta

cabină de corabie. Vedea aievea lumea de basm în fața ochilor lui, şi dorința lui de a vedea aceste țări cu enormele lor bogății, deveni mai tare ca niciodată.

Vocea supărată a fratelui Guielmo îl trezi din visele lui.

„Opreşte-te, fiul meu. Văd că te copleşeşte această viață străină, plină de păcate".

Marco puse cartea pe masă. „Da, frate Guielmo", zise, „Mă bucură foarte mult această călătorie. Tatăl meu mi-a povestit multe despre curtea marelui Han. Acum este cu totul altfel decât atunci. Tătarii locuiesc în palate frumoase în îndepărtatul Catai. Abia aştept să ajung acolo".

„Eşti tânăr, fiul meu, dumnezeu să te binecuvânteze! Şi-acum du-te, trebuie să mă odihnesc puțin".

Când ieşi pe coridor, căpitanul Antonio tocmai se urca pe punte. Marco se strecură la uşa cabinei căpitanului, îşi lipi urechea de lemnul ei şi ascultă: auzi paşi grei şi o tuse uşoară.

Marco râse în sinea lui. Bătu cu pumnii în uşă, dar imediat se făcu tăcere.

Vântul îşi schimbase direcția şi sufla cu putere în pânze. Soarele era cald. Nori mici alburii pluteau pe Cer. Coastele Italiei rămăseseră în urmă. Pluteau pe mările Greciei. Călătorii se aşezară comod pe punte, şi domnea o bună dispoziție, care lumina chiar şi obrazul îngândurat

al fratelui Guielmo.

Marco şedea cu tatăl şi cu unchiul său în partea din față a corabiei pe o legătură de frânghii. Erau de cinci zile drum, şi Marco aştepta cu încordare ceea ce urma să se întâmple. Ca, oarecum, să-şi pregătească tatăl şi unchiul zise: „Păcat că Paolo n-a venit cu noi". Cum niciunul nu răspunse, adăugă: „Nu eşti de aceeaşi părere, unchiule?"

Maffio Polo, care era cufundat în contemplarea mării aprobă distrat.

Nicolo îşi privi cu atenție fiul. „Cum ți-ai adus aminte de aşa ceva?" îl întrebă.

„Cred că un om de încredere nu ne-ar strica în călătoria noastră".

„Ascultă-l cum vorbeşte", se amestecă vesel şi Maffio „ca un vechi şi experimentat conducător de caravane".

„Are dreptate", zise Nicolo Polo. Şi unchiul se grăbi şi el să confirme simțul de prevedere al nepotului. Cei doi vârstnici erau din nou încă o dată într-un prietenesc concurs pentru a câştiga favoarea lui Marco, şi Marco se simțea matur în lege. Priviți, ce om important mai era. Dar tocmai acum sosi căpitanul Antonio şi-i făcu semn să vină la el. Marco se ridică încet: „Iertați-mă, dar căpitanul vrea să-mi vorbească".

„O să fiți uimit, când o să intrați în cabina mea!" mârâi căpitanul Antonio.

Marco îl urmă tăcut.

„Voia să vă vorbească numai dumneavoastră".

Când intrară în cabină, Matteo stătea în mijlocul ei:

„Buon giorno, căpitane Matteo”, zise Marco, „uneori te revezi după cinci zile, uneori abia după cinci ani. Dar se poate întâmpla să nu te mai revezi niciodată”.

Matteo prinse tânărul de amândoi umerii şi-l scutură bine.

„Uită-te la copilul ăsta al dracului, Antonio, cât de bine mi-a ținut minte vorbele!”

Îi dădu drumul lui Marco şi se aşează pe bancă.

„Şi-acum ce ne facem, Marco?” întrebă el.

Însă Marco, după prietenească scuturătură a puternicului uriaş Matteo, avea senzația că toată cabina se clătina, ca pe timp de furtună.

Căpitanul Antonio se repezi la prietenul său Matteo: „Ai găsit ce-ai căutat, acum uite cum stăm ca nişte păcătoşi prinşi cu ocaua mică”.

„Taci, Antonio!” Matteo se ridică.

„Te arunc pur şi simplu în mare, cu mâna mea!” amenință Antonio şi se trase furios de barbă.

Matteo începu să râdă. Antonio fu şi el molipsit de râsul lui.

Marco se uită de jur-împrejur prin cabină. Era aranjată plăcut: o bancă, care noaptea servea drept pat, o masă cu picioare sculptate, patru scăunele, o lampă de aramă şi un dulap zidit. Pereții erau acoperiți de covoare. În stânga o uşă ducea în cămară.

„Trebuie să lămurim afacerea”, zise Matteo.

„Vezi, i-am făcut tot felul de neplăceri prietenului meu”.

Căpitanul Antonio aduse o sticlă şi trei pahare. Şi-apoi le umplu. Marco îşi aminti istoria velierului, şi ştiu să-i dea onoarea cuvenită.

Băură. Era un vin roşu tare, care-ți intra imediat în sânge. Când căpitanul Antonio, turnă a doua oară, Matteo îşi ridică mâna în semn de avertisment.

„Nu toată lumea este obişnuită ca tine, cu vinul”, zise. Iar cu Marco vorbi foarte serios: „Ascultă Marco!” Privi apoi gânditor în gol. Îi venea greu să vorbească, dar apoi ceea ce spunea fu ca un fel de mărturisire a păcatelor. „Când auzit despre lunga voastră călătorie, n-am mai avut pic de linişte. Dintr-o dată s-a trezit ceva în mine. Dracu ştie zace într-un om. Nu-mi mai plăcea Veneția, brusc găseam în papură la orice. Apa din canale mirosea urât, laguna era o băltoacă de gunoi, şi noaptea, noaptea visam marea”. Tăcu. Nimeni nu devenise nerăbdător.

„Femeilor, Marco, mamelor, nu le este uşor. Când mi-am vândut barca cea neagră, mi-a spus doar atât: „De acum tu pleci, Matteo”. Şi doar nu-i spusesem despre asta nicio vorbă, dar ştiuse înaintea mea”.

Matteo îşi sprijini amândouă coatele de masă şi-şi privea fix pumnii. Vinul din pahare se clătina odată cu corabia: „Aşa că l-am convins pe Antonio să mă ia în secret şi pe mine. Pur şi simplu pentru

că-mi era teamă că tatăl tău o să zică: „Nu, Matteo, n-avem ce face cu tine”. Şi-acum, vezi, şed aici şi vorbesc despre lucruri pe care n-aş vrea să le spun”.

„Da”, zise Antonio, „şi-afară bate vântul. De-ar rămâne tot aşa!”

Ascultând vorbele lui Matteo, Marco trebui să-şi amintească fără voia lui, de mama sa. Şi ea urâse marea, deoarece credea că ea i-a răpit soţul. Dar bărbaţii iubeau marea. Nu, nu era nici chiar aşa. Cei doi călugări mai bine se ascundeau în cabina lor. Fiecare om era altfel. Marco se simţi atras de acei oameni care erau ca tatăl său, ca unchiul Maffio şi ca Matteo.

„O să vă ajut, căpitane Matteo”, zise el. „Trebuie să veniţi cu noi. Aşteptaţi puţin, imediat vorbesc cu tata”.

Marco se urcă din nou pe punte şi se aşează la locul lui.

„Ce fel de secrete ai tu cu căpitanul Antonio?” întrebă Maffio Polo.

„Aş dori să-ţi spun ceva, tată”.

„Despre ce e vorba?”

„Şi eu nu pot să ştiu?” întrebă Maffio.

„Ba da, cu amândoi vreau să vorbesc”.

Marco povesti, ceea ce tocmai se întâmplase în cabina căpitanului, şi-i rugă, cu cuvinte convingătoare, să îndeplinească dorinţa căpitanului Matteo.

Pentru Nicolo şi Maffio Polo, Matteo nu era un

străin. Ştiau despre curajoasele lui drumuri de contrabandist, toată Veneția vorbea despre ele. Se înțeleseră dintr-o privire. Marco îi privea cu o mică strângere de inimă.

„Să-l vedem pe căpitanul tău Matteo”, zise Maffio Polo şi se ridică. „Ce zici Nicolo, îl luăm cu noi, dacă ne place?”

„Să mergem la el, Maffio!”

„O să vă placă, în mod sigur, unchiule”, zise plin de râvnă Marco. „E aproape la fel cu dumneata!”

„Aşa, aşa! Ei, atunci!”

Corabia se afla în apropierea unei coaste. În depărtare se ridicau munți întunecați. În fața lor o coastă stâncoasă, spălată de valurile mării. Marco îşi aştepta nerăbdător tatăl şi unchiul. Lipsiră multă vreme. Coasta nu se mai zărea, nu mai exista decât cer şi apă.

În cele din urmă frații se întoarseră. Antonio îi însoțea.

„Ce este, tată?” întrebă Marco. „De ce nu l-ați adus şi pe căpitanul Matteo?”

„Nu-i chiar aşa de simplu”, răspunse Maffio, „arătă cam ciufulit după arestul lui voluntar. Bravii noştri călugări ar putea să tragă o spaimă serioasă. Mâine căpitanul Antonio o să-l prezinte celorlalți”.

„Deci vine cu noi?”, strigă vesel Marco.

Nicolo Polo aprobă din cap.

„Cred că-i omul ce ne trebuie”, zise Maffio.

Căpitanul Antonio fugea pe punte şi dădea

ordine de prisos. Marinarii se mişcau mai cu râvnă; corabia avea vânt bun. Calea marină se mai populă. Văzură corăbii cu pânze şi galere. Dacă priveai spre orizont, marea părea compusă din puternice cursuri de apă ce curgeau unul lângă altul, dar nu exista niciun ţărm; doar culori diferite de verde şi albastru marin le deosebeau între ele.

Matteo fu fericit când putui să-l schimbe pe cârmaci, Marco nu se mai dezlipea de lângă el. Într-o dimineaţă zăriră uscatul. La picioarele unui lanţ de munţi se întindea un mic orăşel: case albe şi galbene cu acoperişuri plate, tiveau golful. În faţa lor se întindea coasta Armeniei.

„Am ajuns la capăt", spuse Matteo. „Păcat! Marea e aşa de frumoasă".

RĂZBOI ÎN ARMENIA

Oamenii vorbeau cu glasul înăbuşit şi priveau înspăimântaţi în jur ca şi când le-ar fi fost teamă că grozăvia ar putea izbucni din nou. Războiul trecuse peste oraş, dărâmase case şi scufundase corăbii, iar lăncile şi săgeţile străpunseseră trupuri însângerate.

Portul Layas se întindea pustiit în lumina soarelui de toamnă. Palmierii tiveau plaja. Munţi întunecaţi înconjurau golful ce strălucea albastru închis.

Nicolo şi Maffio Polo se îndreptară spre colonia

neguțătorilor venețieni. De acolo, cu doi ani înainte, se întorseseră la Veneția. Atunci Layas-ul era un oraş comercial înfloritor: neguțătorii din Veneția, Genoa, din Bagdad şi Ormuz, bărbați din diverse țări şi diverse popoare umpleau străzile: Astăzi în dreapta şi în stânga numai ruine. Iar mamele îşi strigau cu spaima copiii, când îi vedeau pe străini trecând.

Ce se întâmplase?

Messer Nelli, singurul venețian ce rămăsese în Layas, îl primii cu sinceră bucurie şi-i invită în locuința lui. De la el aflară cele ce se petrecuseră cu puține săptămâni în urmă.

Sultanul Baibars al Egiptului năvălise în Armenia cu o numeroasă armată şi pustiise mari întinderi de pământ. Capitala Sis fusese cucerită şi jefuită, palatele şi grădinile regelui distruse.

Când populația din Layas află despre apropierea trupelor duşmane, fugi în munți sau se refugie pe corăbiile din port Soldații sultanului jefuiră oraşul părăsit şi-l aprinseră. Puseră mâna şi pe corăbii şi le scufundară. Două mii de armeni şi de franci îşi găsiră moartea în acest război.

„Şi unde v-ați ascuns Messer Nelli?" întrebă Maffio Polo.

„Am fugit în munți cu negustorii armeni. După ce trupele s-au retras, am găsit colonia jefuită, dar din fericire nedărâmată. Rând pe rând oamenii s-au întors din munți".

„Deci e periculos de călătorit acuma?" întrebă

Nicolo Polo.

„Nu sunt un om fricos” răspunse Messer Nelli, „dar nu merg bucuros noaptea pe străzi”.

O servitoare aduse vin şi aprinse luminările. Messer Nelli îşi pofti musafirii să rămână la cină, dar fraţii nu mai aveau pic de linişte, mulţumiră ospitalierului amfitrion şi-şi luară rămas bun.

„Ar fi bine să mai aşteptăm puţin” zise Maffio Polo.

Prin strada portului adia vântul. Câini flămânzi răscoleau printre ruine. Cerul în apus colora marea. Toate nuanţele de roşu şi galben tremurau deasupra apei şi făceau să strălucească firele de praf din norii de nisip ridicaţi de vânt.

„Dacă ajungem în mâinile mamelucilor, ne fac de petrecanie”.

„Trimişi de-ai papei cu daruri pentru marele Han, este tocmai ce le lipseşte”.

Se întorceau la corabie, vânjosul Maffio Polo cu obrazul aspru şi totuşi puţin ironic şi zveltul şi puternicul Nicolo, cu trăsăturile lui bine accentuate – aceşti doi fraţi atât de diferiţi ca aspect, şi care se înţelegeau totuşi fără prea multe vorbe. Acum fiecare aştepta de la celălalt să vorbească primul despre grija lor secretă.

„Am putea să-l trimitem pe Marco, cu căpitanul Antonio, înapoi la Veneţia”, zise Maffio.

„De fapt, am putea”.

Tăcere. Marea strălucea, dar ochii nu mai puteau s-o privească. Dureau. Corabia se ridica

întunecată ca o umbră în faţa lor.

„Şi ce o să facă la Veneţia?” întrebă Nicolo. „Singur în Veneţia…?”

„E mai bine să vină cu noi. De fapt nici n-ar putea suporta să fie trimis înapoi”.

Fraţii se lăsaseră duşi de o barcă la corabie şi se urcară pe punte. Căpitanul Matteo şi cu Marco îi aşteptau cu mare nerăbdare. Între timp aflaseră şi ei despre război.

„Ce s-a întâmplat, tată?” întrebă Marco. Stătea în faţa lui, abia cu două degete mai scund decât părintele său. Obrazul îngust şi încă puţin copilăresc, în care se zugrăveau trăsăturile unei gândiri cercetătoare, priveau spre tatăl său cu o îngrijorată aşteptare. „Plecăm, nu-i aşa? Nu ne lăsăm împiedicaţi?”

Şi cum nu primi niciun răspuns, se adresă unchiului Maffio: „De ce nu ziceţi nimic?”

Maffio îşi încreţi fruntea, serios. „Nu-i chiar aşa de simplu. S-ar putea să ne taie capetele, şi asta nu-mi prea place”.

Marco supărat, făcu un gest de protest. Maffio nu se lăsă clintit „O să-l întrebăm pe căpitanul Matteo. El va hotărî. Ce zici Nicolo?” Nicolo aprobă.

„Dă-l dracului de sultan!” zise căpitanul Matteo.

Cei doi călugări se duseseră la mănăstire. În dimineaţa următoare fratele Guielmo se întoarse. Bătrânul călugăr, cu părul alb, era amărât. Le ceru lui Nicolo şi Maffio o întrevedere. Fraţii îl

invitară în cabina lor.

Fratele Guielmo se aşează respirând cu greutate. „Aţi auzit despre evenimentele din recentul război?”

” Da”.

„Şi ce intenţionaţi să faceţi?”

„Ne vom aproviziona cu tot ce este necesar şi ne vom continua călătoria”.

Fratele Guielmo îi privi pe cei doi fraţi! În ochii lui Maffio scânteia ironie, obrazul lui Nicolo rămase neclintit.

„Vă rog să vă întrerupeţi călătoria, până când se va restabili ordinea în ţară”.

„Nu, frate Guielmo”, răspunse Maffio Polo. „Dacă noi ezităm deja la începutul călătoriei noastre, nu vom mai ajunge niciodată la capăt. Unde este fratele Nicolo da Vicenza? E şi el de aceeaşi părere cu dumneata?”

Obrazul călugărului se înroşi de mânie. „Fratele Nicolo zace bolnav în spital”, zise nervos. „S-a îmbolnăvit aşa de brusc?” întrebă Nicolo.

Călugărul făcu un gest obosit. Ce rost avea să-l facă pe celălalt răspunzător de decizia lor. Era adevărat că fratele Nicolo căutase să-l convingă să renunţe la călătorie, dar în fond, împotrivirea lui nu fusese prea mare. Ca şi fratele Nicolo, care se îmbolnăvise de frică, nu-i plăceau nici lui primejdiile şi aventurile.

„Plecaţi singuri, domnilor. Dumnezeu să vă aibă în paza lui!” zise fratele Guielmo. „Noi ne

întoarcem în Italia. Eu sunt bătrân şi obosit şi n-aş face decât să vă stânjenesc”.

Maffio Polo îl ajută să urce pe punte. Îi era milă de bătrânul călugăr. Şi-i zise:

„Nu suntem supărați pe dumneata, frate Guielmo. Pe noi ne cheamă nostalgia depărtărilor. Noi negustătorii nu avem linişte, când afaceri rentabile ne cheamă, călătorim până la marginea pământului. Rămâneți cu bine! Vă dorim călătorie plăcută la întoarcerea în patrie”.

Venețienii mai rămaseră o lună la Layas. Se interesară de evenimentele războiului şi primiră ştiri favorabile. Comerțul reînvia încetul cu încetul. Corăbii intrară în port. Meseriaşii se întorseseră în oraş; lucrau în atelierele lor şi rezideau casele distruse.

Într-o ploioasă zi de toamnă, venețienii părăsiră oraşul portuar. Călătoreau împreună cu mai mulți negustători, care voiau şi ei să meargă la Ormuz, în golful Persic, trecând peste Mossul şi Bagdad. Pe parcursul drumului prin Armenia, li se asociară alți negustători, încât formară o caravană impunătoare.

De la început, lui Marco îi plăcu aceasta viață atât de bogată în schimbări. Pământul îi părea nemăsurat de mare, cu totul altfel ca Veneția. Drumul caravanelor îi ducea prin munți stâncoşi şi sălbatici ca şi prin câmpii întinse şi roditoare. Dinspre munți bătea un vânt rece, care le sufla în obraz nori de praf. În văi aerul era nemişcat, şi

pământul răcit Peste noapte scotea aburi în căldura soarelui dimineții. Zile de-a rândul nu întâlneau nicio aşezare omenească, apoi dintr-o dată un oraş mare.

Vârfurile înalte ale munților se acoperiră cu zăpadă. În câmpii ploua fără oprire. Râurile ieşiră din albii şi caravana trebuia să facă ocoluri de mile întregi, dar îşi continua neabătută drumul.

Dar unde erau oare aţâţătoarele aventuri, despre care visase Marco?

CONVERSAȚIE NOCTURNA

În mica încăpere a caravanseraiului ardea o lampă de Petrol. Uşa era deschisă. Marco zăcea nelinişţit pe patul său. Lângă el dormea Matteo. Noaptea era foarte întunecoasă, iar stelele scânteiau c-o neobişnuită strălucire. În mijlocul pătratei curți pavate, clipocea o fântână arteziană.

Uneori, lui Marco i se părea că-i pe drum de mulți ani. Viața exotică din oraşe îl captiva aşa de mult încât amintirile din copilărie îi păleau, ba chiar i se părea că Veneția cu canalele şi insulele ei nu era decât un tablou frumos şi apropiat, pe care-l văzuse cândva în trecutul îndepărtat. Se ridică din culcuşul său şi aruncă la o parte acoperitoarea din blană de capră. Un gândac mare şi roşu fugi peste pietre şi dispăru într-un colț întunecos.

Lângă fântâna arteziană şedeau doi bărbați.

Într-un mod de neînțeles, noaptea devenise mai luminoasă, ca şi când stelele s-ar fi apropiat mai tare de pământ. Undeva, departe, răsună urletul şi chelălăitul, ce-ți spărgea urechile, ale unui şacal. Apoi se făcu din nou tăcere.

Marco se încredință de somnul adânc al lui Matteo şi ieşi în curte. În camera de alături erau culcați Nicolo şi Maffio Polo. Şi ci păreau să doarmă adânc. Marco se duse la fântâna săritoare şi-şi răcori fruntea.

Conversația bărbaților amuți. Unul dintre ei se ridică şi se apropie de fântână. Era înalt şi puternic şi purta o manta din brocat greu. Ochii lui negri îl cântăriră pe Marco. „Dumneata eşti", zise „Credeam că-i vreun spion pe care-l interesează conversații străine. Aşează-te lângă noi, Messer Polo".

Marco recunoscu în înaltul şi brunetul persan pe negustătorul Hadşi-Muhamed. El vorbea italiana ca un napolitan şi vorbea bucuros limba asta.

„Iertați-mă, nu voiam să vă deranjez" răspunse Marco:

„Veniți, veniți! Asta este o noapte în care inimile se deschid. Aşa se spune la noi în Kirman când sunt stele pe cer":

Marco merse cu el. După obiceiul persan îşi puse mâna dreaptă pe piept şi se înclină în fața străinului.

„Hassan-Bek din Samarkand" îl prezentă Hadşi-

Muhamed: Călătoreşte la Ormuz”.

Străinul, un bărbat de statură mijlocie, dar viguros, se înclină şi el şi murmură un salut.

Între cei doi bărbați era întinsă o față de masă pe care era un vas de lut cu lapte de oaie rece şi două pocale. Hadşi-Muhamed turnă în pahare şi-i dădu lui Marco să bea.

„Cum v-a plăcut Mossul?” întrebă negustătorul.

Marco îl rugă să vorbească persana, fiindcă observase că străinul nu înțelege italiana. În timpul călătoriei Marco învățase multe cuvinte persane, aşa că putea să se facă înțeles destul de bine.

„Mossul a fost înainte un oraş frumos”, zise Hadşi-Muhamed.

Sosiseră ieri la Mossul, iar lui Marco i se părea că oraşul nu se deosebeşte de celelalte oraşe comerciale pe care le cunoscuse. Străduțe înguste cu colibe de pământ şi case mici, moschee albe cu cupole albastre aurite, cu minarete subțiri şi ascuțite, străzi late cu ziduri fără ferestre, în spatele cărora se înălțau casele şi se întindeau grădinile celor bogați. În piețe ți se oferea muselinul țesut din mătase cu fir de aur. Sub bolți de cărămizi era prăvălie lângă prăvălie. Pantofarii şedeau în fața atelierelor lor şi coseau nişte pantofi diafani multicolori, pe care-i decorau cu perle şi fire de argint; lucrători în aramă ciocăneau oale şi căldări: aurari şi argintari cizelau brățări şi pocale; negustori de pietre prețioase le ofereau bijuterii şi

tâmplarii sculptau casete din merişor turcesc.

O viața zgomotoasă, înnebunitoare, cu totul altfel decât la Veneția, mai uşoară mai multicoloră şi totuşi oarecum înrudită. Lipseau numai corăbiile, marile corăbii cu pânze şi galerele, marea şi lagunele, palatul dogilor şi greoaia splendoare a bisericii San Marco.

Bogat îmbrăcații negustători, care făceau afaceri cu cai, nestemate, mătase, lucruri de aur şi de argint, mirodenii, blănuri şi sclavi, erau stăpânii vieții, la Mossul ca şi la Veneția.

„Sunteți aşa de îngândurat, tinere domn”, zise Hadşi-Muhamed.

„Mossul este un oraş frumos”, răspunse Marco. „Aveți dreptate”.

Atunci străinul se aplecă înainte şi răspunse cu aprindere: „Nu mai există frumusețe în țara noastră, copitele tătarilor au zdrobit-o!”

Hassan-Bek se lasă din nou pe spate ca şi când această replică i-ar fi istovit puterile.

În colibele de pământ, din spatele caravanseraiului, un copil începu să plângă. Auziră glasul linişti tor al unei femei, apoi noaptea adâncă şi tăcută îi cuprinse din nou.

„Hassan-Bek şi-a pierdut, la năvălirea tătarilor, casa, banii şi familia” zise Hadşi-Muhamed încetişor. „Iranul a fost odată o țară puternică. Se vorbea peste tot despre vitejia eroilor iranieni, de atunci puterea noastră a dispărut, Allah este mânios pe noi. Stolurile armatelor străine de

călăreți au trecut peste țara noastră lipsită de apărare. Oraşele au fost distruse, satele arse până la temelii, ogoarele călcate în copitele cailor şi transformate în păşuni pentru caii tătarilor. Țara noastră este în mâna străinilor şi războaiele nu mai iau sfârşit".

Hadşi-Muhamed vorbise italieneşte. Hassan-Bek privea neclintit firul argintiu al apei fântânii arteziene şi nu mai acorda nicio atenție conversației.

„Povestiți-mi câte ceva despre țara voastră", se rugă Marco.

„E târziu, tinere domn, şi dimineață devreme, la primul răget al măgarului, trebuie să pornim. O să fiți obosit"." Aş putea să vă ascult toată noaptea", zise Marco. Negustătorul persan, bucuros de atenția venețianului începu să povestească.

„Deci ascultați povestea califului din Bagdad.

Pe vremea aceea nu eram mai în vârstă decât eşti dumneata astăzi. Bagdadul era capitala unui imperiu puternic. Acolo locuia califul, şeful suprem al tuturor dreptcredincioşilor, într-un palat splendid. Oraşul era centrul comerțului şi al ştiinței şi artei arabe. Cunosc multe oraşe, însă doar puține dintre ele se puteau măsura cu Bagdadul. Califul îşi strânsese cele mai mari bogății, pe care le-ar fi posedat vreodată un prinț, dar nu făcea nimic ca să se apere de pericolul care-l amenința".

Hadşi-Muhamed îşi estompă glasul aşa că Marco

trebuia să asculte foarte atent dacă voia să înțeleagă.

„În acea vreme prinții tătari au început să-şi extindă puterea. Erau patru frați: pe cel mai mare îl chema Mönke. El domnea în scaunul de domnie al familiei şi se intitula stăpânitorul stăpânitorilor. După ce au cucerit țara Catai, precum şi alte țări, au râvnit şi după alte cuceriri, şi mai mari.

Plăsmuiseră să fondeze un imperiu şi-şi propuseseră să împartă lumea între ei. Unul trebuia să se îndrepte către răsărit, celălalt să-şi pornească armatele înspre sud, iar ceilalți doi să-şi întindă cuceririle în celelalte părți ale lumii.

Ulagu-han, unul dintre puternicii prinți tătari, îşi strânse o armată puternică şi o porni spre sud. Nu sunt fricos, Messer Polo, dar credeți-mă, când am văzut pentru prima oară tătarii, m-a cuprins o spaimă paralizantă. De-atunci au trecut treisprezece ani. Supuseseră toate țările în calea lor şi se apropiau de Bagdad, o sută de mii de călăreți şi de pedestraşi. Prințul tătar hotărî să-şi înşele adversarul: două treimi din armată rămase ascunsă în pădure, iar prințul, în fruntea unei mici trupe, se apropie de poarta oraşului.

Califul ieşi cu gărzile lui din oraş şi voi să distrugă mica ceată de duşmani. Astăzi, când mă gândesc la asta, aş vrea să râd amar. Cum putea cineva cădea într-o cursă aşa de grosolană? Ulagu-han se prefăcu că se retrage. În pădure însă, armata Califului fu înconjurată şi distrusă

într-o îngrozitoare bătălie. Califul căzu prizonier şi Bagdadul fu predat cuceritorilor.

Când Ulagu intră în oraş, descoperi spre marea lui uimire – un turn care era complet umplut cu aur. Îl chemă la el pe calif şi-i zise: „Văd aici un turn care-i plin cu aur. De ce nu ți-ai întrebuințat comorile ca să-ți pui pe picioare o armată puternică? Doar ştiai că Eu o să vin. Zgârcenia ta trebuieşte pedepsita!" Dădu poruncă să fie închis califul în turn, lipsit de orice mâncare. Aşa că acesta muri în mijlocul bogățiilor sale".

Hadşi-Muhamed tăcu. Nu se mai auzea nimic în afară de clipocitul fântânii arteziene, şi a zgomotelor pe care le făceau animalele în grajduri. Aerul devenise mai rece. Nu mai era mult până la miezul nopții.

Hassan-Bek se trezi din starea lui de amorțeală. Se îndreptă şi zise: „E vremea să mergem la culcare, Allah să fie cu voi!" Se ridică în picioare şi făcu o plecăciune.

„Vă mulțumesc pentru povestirea voastră, Hadşi-Muhamed" zise Marco.

„Noaptea, când strălucesc stelele, inimile se deschid, v-am mai spus-o. Noapte bună, Messer Polo!"

Marco intră în camera lui, închise uşa şi se culcă. Obosise. Şi în timp ce se gândea la conversația din timpul nopții, adormi.

Când se trezi dimineața, în curte domnea o mare animație. Măgarul răgea pătrunzător şi strident,

câinii lătrau şi oile behăiau încetişor. Printre toate astea răsunau strigătele nervoase ale servitorilor şi ale rândaşilor. Matteo era afară şi se îngrijea de bagaje.

Dimineața era umedă şi cețoasă. Primele raze ale soarelui străpungeau prin neguri şi luminau tabloul plin de mişcare, al caravanei care se pregătea de plecare. Mândre şi inaccesibile, trei cămile stăteau într-un colț al curții şi priveau de sus în jos la oameni şi animale.

Nicolo Polo intră în camera fiului său.

„Bună dimineața, Marco. Am ceva de vorbit cu tine".

Marco îşi privi cu mirare tatăl.

„Nu este bine să ai relații prea apropiate cu străinii", zise Nicolo Polo. „Te-am văzut astă noapte stând de vorbă cu oameni străini. Lucrul ăsta nu-mi place".

„Hadşi-Muhamed este un neguțător ca şi noi tată, de ce n-ar trebui să stau de vorbă cu el?" întrebă Marco cu un fel de dârzenie în glas.

„Şi celălalt?"

„Îl cheamă Hassan-Bek. L-am văzut ieri pentru prima oară".

„Aşa, îl cheamă Hassan-Bek", zise Nicolo Polo. „Apare brusc un străin şi băiatul meu se aşază cu el noaptea lângă fântână".

Obrazul lui Marco păli, îşi stăpâni un răspuns, mânios. De câtăva vreme relațiile lor camaradereşti erau tulburate. Şi Marco nu putea

să-şi explice motivul. Tatăl devenise foarte tăcut, iar la întrebări dădea răspunsuri distrate.

„Deci nu mai pot sta de vorbă cu nimeni altul în afară de dumneata, unchiul Maffio şi căpitanul Matteo?" întrebă. Nicolo Polo se uita fix la uşă. „Nu vrei să mă înțelegi!" „Dar eu aş vrea să cunosc țările şi oamenii, tată!" spuse Marco aproape rugător. „Am vorbit despre Bagdad, de cucerirea oraşului de către tătari..."

„Le-ai spus, că noi călătorim ca trimişi ai papei la curtea Marelui Han?"

„Nici măcar o vorba!"

„Să nu vorbeşti niciodată despre asta", zise Nicolo energic. Glasul îi răsuna mai cald... „în țările astea oamenii sunt neliniştiți. Avem în fața noastră o călătorie lungă şi periculoasă. În munți există triburi de bandiți. Ele îşi trimit spionii să se amestece cu caravanele, de asta nu-i bine să stai noaptea de poveşti la fântână, cu străini".

Nicolo Polo se ridică şi zise: „Când eram numai singuri, eu cu Maffio, era mai simplu, acum eşti şi tu cu noi..."

„Pentru mine nu trebuie să-ți faci griji, tată", strigă Marco. „Sau poate crezi că n-am să fac față, c-am să mă fac de râs?"

„Bineînțeles", răspunse Nicolo râzând. „Tu faci deja față. Doar că eu sunt de părere că nu strică puțină prudență. E mai bine să taci, când lumea îi înjură pe tătari. Noi suntem neguțători şi trimişi ai papei. Iar dacă avem noroc şi suntem deştepți

ne vom întoarce oameni bogați la Veneția. Gândeşte-te mereu la lucrul ăsta; în primul rând suntem negustori". Soarele se ascunse după o pătură de nori. O uşoară ploicică începu să cadă. Aşa era aici în zilele de început de primăvară: nopțile erau blânde, valuri de ceață dimineața devreme şi-apoi toată ziua o ploaie monotonă!

În timp ce Marco împreună cu Nicolo şi Maffio Polo mâncau lipii de grâu cu supă de fasole fierbinte, căpitanul Matteo supraveghea încărcarea bagajelor. În curte se afla un cuptor în care se făcea foc cu surcele şi cu baligă uscată de cămilă. Nori cenuşii albaştri de fum se ridicau spre cer, dar erau din nou împinşi în jos de ploaia şi aerul umed. Cu strigăte puternice catârgii strângeau chingile samarelor şi a pachetelor, mai aruncau puțină mâncare animalelor şi mâncau în mare grabă lipii.

Cincisprezece djigiți însoțeau caravana. Ei trebuiau să-i apere de orice atac pe neguțători. Stăpânitorii din orient puneau mare accent pe importanța comerțului între ținuturile de la marea cea mare şi țările de la soare apune; de aceea ordonaseră ca să se pună la dispoziția caravanelor oameni puternici şi de încredere. Aceşti oameni erau plătiți în raport cu depărtarea cu câte doi sau trei Grosi pentru fiecare catâr. Matteo părea printre servitorii şi argații care, în majoritatea lor, erau slabi, ca un uriaş din lumea legendelor persane. Purta un costum de piele care sublinia şi

mai mult puternicele lui gesturi şi paşii lui legănați. Cu toate că nu ştiai niciun cuvânt în persană se făcea extraordinar de bine înțeles, deoarece fiecare îşi dădea toată silința să-i înțeleagă sensul gesturilor ce le făcea cu brațele, clipirile din ochi şi toate finețurile ce se citeau pe trăsăturile mobile ale obrazului său. Atât timp cât Matteo avea pământ sigur sub picioare, nu-şi dorea un altfel de viață.

Dar cu cât se apropia mai mult momentul plecării, dispoziția lui se înrăutățea. Vina o purta Giulietta, iapa voinică şi cu picioare lungi care, după îndelungi căutări, fusese găsită drept cel mai potrivit mijloc de transport pentru căpitanul Matteo. Purta cu uşurință corpul greu şi nu exista nimeni pe lume, care s-ar fi putut mândri, c-ar fi scos-o din sărite.

Caravana se puse în mişcare. Caravanbaşi tocmai părăsea curtea. Urma în spatele lui un catâr puternic, cafeniu la culoare, care conducea caravana. Clopoțeii de argint de pe harnaşamentul său strălucind de curat, sunau melodic. Animalul acesta conducător purta şi cadourile papei pentru marele han.

Marco dădu drumul frâului armăsarului său focos, ca să-l ajute pe Matteo să se urce în şea. Giulietta stătea ca o stană de piatră. Catârgii şi argații priveau plini de compătimire la Matteo, care-şi încălecă calul, gemând. Un djigit îşi mângâie serios barba.

Marco bătu iapa cu palma. Giulietta o luă la trap, şi aveai impresia c-o să meargă în pasul ăsta până la capătul lumii.

„Cum vă simțiți, astăzi?” întrebă Marco, care călărea alături de Matteo.

Căpitanul Matteo îi aruncă o privire otrăvită.

Ploaia înmuiase pământul, şi drumul lat era călcat de nenumărate copite, în adâncituri se formaseră băltoace galbene, noroioase.

Căpitanul Matteo şi Marco călăreau în spatele animalului conducător. Le urmau Nicolo şi Maffio Polo, care, ca nişte călăreți încercați ce erau. Îşi aleseseră două animale superbe. Caii din Persia erau vestiți în lumea întreagă. Costau nu mai puțin de două sute de pfunzi turnesieni şi stăteau în mare cinste la prinții din India. În orice caz nu trăiau mult în țara asta fierbinte: clima caldă şi umedă le mistuia curând vitalitatea.

În Persia se găseau, de asemenea, cei mai mari şi mai frumoşi măgari din lume. Cărau poveri grele şi erau uşor de hrănit. Când era vorba să treci prin deşerturi întinse sau întinderi nisipoase fără suficiente adăpători şi fântâni erau de neînlocuit. Ajungeau uneori la prețuri mai ridicate decât caii.

Cea mai mare parte a caravanei era alcătuită din măgari greu încărcați, care-şi urmau calea fără să-şi ridice ochii. Uneori vreunul aluneca, şi-atunci cei din urma lui stăteau pe loc şi aşteptau cu răbdare, până când convoiul se punea din nou în mişcare.

Cel mai bine ieşeau pe drumurile rele cămilele. Greu încărcate cu covoare de Kirman, cu stofe de brocat din Mossul, cu mătase sau cu broderii de mătase, treceau peste băltoacele gloduroase.

Ariergarda caravanei o făceau djigiții care, cu tot terenul impropice, făceau curajoase figuri de călărie.

Marco îşi apucă plosca de piele şi se mai învioră cu o înghițitură de apă. Căpitanul Matteo se ținea bine cu amândouă mâinile de şea şi nu îndrăznea să-i dea drumul. Giulietta lui trecea cu obişnuita indiferență peste toate greutățile.

Vremea se mai lumină. Ici şi colo se zăreau printre nori fâşii de albastru. La răsărit se ridicau munți acoperiți de păduri întunecate.

„Nu crezi că merge ceva mai bine?" întrebă Matteo, îndreptându-se în şea.

„Merge bine căpitane, Matteo" îl asigură cu însuflețire Marco.

„Ştii ce-mi doresc eu acum?"

„Da! Ați vrea să fiți la cârma unei corăbii".

„Aşa-i! Vezi, marea, pânzele sunt umflate, valurile se sparg de corabie – tu mişti cârma, şi simți cum această minunăție de fier şi de lemn te ascultă, se leagănă şi trece printre valuri… înțelegi tu asta, Marco? Ce-i o spinare de cal în comparație cu aşa ceva? Poți să te plimbi pe spinarea unui cal ca pe scândurile unei corăbii? Ia încearcă! Cea mai mică bărcuță mi-e mai dragă decât Giulietta, deja mă dor toate oasele!" „Cu o corabie nu poți

străbate deşertul”, răspunse Marco. „Aici ai dreptate! Nu-mi rămâne nimic altceva de făcut, decât să mă împrietenesc cu Giulietta”.

Căpitanul Matteo tăcu din nou. Către amiază se îndreptă spre ei caravana unui înalt demnitar persan. Douăzeci de soldați din garda personală, călare pe cai albi şi jucăuşi, formau avangarda.

Caravanbaşi se dădu respectuos la o parte, şi întregul convoi de negustori îi urmă exemplul. Numai Giulietta mergea nepăsătoare înainte. Marco încercă, în zadar, să o împingă cu calul său la o parte.

Doi din garda personală îşi agitară cravaşele şi începură să înjure, Giulietta nu se lăsă impresionată.

Avangărzii îi urmau zece cămile care n-o onorară pe Giulietta nici măcar c-o privire. Apoi veneau patru catâri albi, minunat împodobiți. Duceau între şeile lor, bătute în argint, două litiere împletite, în formă de cort, purtând nevestele bogat îmbrăcate ale dregătorului.

Doi soldați din garda personală călăreau strigând cât îi ținea gura, în jurul Giuliettei, care se împiedică şi căzu într-o băltoacă. Matteo se rostogoli câțiva paşi pe pământul argilos şi moale şi rămase întins lângă litiera a doua. Când se ridică înjurând, o mână albă şi mică apropie perdelele şi se auzi un râs cristalin.

Acest râs nu era în măsură să schimbe în bine dispoziția în care se afla Matteo.

Un soldat călări spre el. Îl înjura pe călărețul trântit la pământ cu cuvinte care trădau un serios antrenament, din fericire Matteo nu înțelegea nimic.

Acum însă soldatul îşi înalță cravaşa ca să lovească bărbatul încă îngenuncheat în noroi, era obişnuit să înlăture prin lovituri toate obstacolele din calea stăpânilor.

Căpitanul Matteo sări în picioare cu o viteză ce-ți tăia respirația şi-şi apucă adversarul de braț. Cravaşa căzu în mocirlă. Obrazul soldatului se schimonosi de durere. Matteo zmulse călărețul de pe cal, îl ridică în aer şi-l azvârli cu un puternic efort în mocirlă. Aceste isprăvi săvârşite cu viteză fulgerătoare erau însoțite de tot atâtea înjurături, care dovedeau că limba, italiană e cel puțin la egalitate cu persana.

Şi-acum se întâmplă ceva ciudat. În timp ce din amândouă taberele se ridicau strigăte amenințătoare, Giulietta îşi făcu drum prin cercul oamenilor ieşiți din fire şi se îndreptă spre Matteo a cărui ținută şi expresie erau atât de înfricoşătoare încât nimeni nu îndrăznea să se apropie de el.

Poate Giulietta simțea că ca poartă vina neplăcutului incident, sau poate necazul provocat stăpânului ei îi trezise afecțiunea latentă? Capul ei mare, cu ochii blânzi şi trişti, se aplecă peste umărul lui Matteo, şi-i linse mâna plină de noroi.

Şi iată, că această atitudine neaşteptată a

credinciosului animal îmblânzi inimile. Mânia lui Matteo dispăru şi djigiți şi ostaşi din gardă se despărțiră paşnic.

Călărețul care fusese aruncat, cu atât de puțină blândețe, prin aer, îşi ridică cravaşa din mocirlă, se săltă pe cal, şi porni în galop întins făcând periculoase exhibiții.

După acest eveniment trecerea de care se bucura Matteo, în ochii membrilor caravanei, crescu şi mai mult. Iar între Giulietta şi Matteo se născu un sentiment de mare prietenie.

Marco observa, cum în caravanseraie, Matteo se strecura noaptea în grajd, ca să-i mai dea de mâncare Giuliettei. Paznicul închidea amândoi ochii, dar câte un catâr răgea jalnic, când Matteo îi lua fânul.

Caravana îşi urma drumul. Neguțătorii se cunoşteau mai bine, în cursul călătoriei. Când poposeau de prânz, sau când soseau în vreun caravanserai, şedeau împreună şi vorbeau despre afacerile lor şi despre întâmplări din țări străine. Hassan-Bek se aşeza şi el lângă ei şi asculta în tăcere. Foarte rar lua parte la conversație.

După opt zile zăriră casele şi turnurile Bagdadului. Globul de foc al soarelui era pe cer şi-şi revărsa lumina. Se legăna vârful vreunui minaret, făcea să joace în culori multicolorele acoperişuri de țigle şi scălda în lumina lui valurile de culoarea lutului ale Tigrisului, apoi cobora neobservat pe vârfurile de marmoră fine şi subțiri

ca nişte ace şi se odihnea pentru câteva clipe pe acoperişul imens al mănăstirii mahomedane. Degetele de amurg ale inserării se întindeau după frumusețea-i purpurie. Cerul se stinse şi un văl cenuşiu înveli pământul.

„Vezi, Giulietta, am sosit la Bagdad”, zise căpitanul Matteo.

Marco zâmbi.

TURCOAZE ALBASTRE

În Bagdad găseai ruine şi grădini. Somptuosul palat al califului, cu turnul în care odinioară ascunsese comori de aur şi argint, zăcea în ruine. Zidurile oraşului erau în parte distruse, iar şanțurile de apărare înnămolite. Dar moscheile se înălțau neatinse, în zvelta lor frumusețe marmoreană, în mijlocul clădirilor. De pe minarete răsunau strigăte prelungite: „La illa il Allah…” Mahomedanii cădeau la pământ, pentru rugăciune.

Pe o colină se înălța o biserică cu o cruce de aur.

Când soarele trecea printre crengile copacilor se zărea o lucire de verde crud. Şi pământul galben se acoperea cu verdeață. Primele zile ale primăverii erau fierbinți.

Tigrul curgea prin oraş. Pe malurile lui se întindeau grădini şi parcuri, dumbrăvi de curmali şi migdali. Pe apă mişunau luntri încărcate cu mărfuri, bărci şi rudimentare bărci cu pânze. De

la Bagdad până la oceanul Indian erau şaptesprezece zile de drum.

Oraşul se obişnuise cu stăpânitorii străini, iar stăpânitorii străini se simțeau mai bine în casele bogaților decât pe spatele cailor şi în hoarda lor. Nu mai erau adevărați nomazi, nu mai erau războinicii înspăimântători ca bunicii şi părinții lor, de sub conducerea lui Gingis-han. Dar mai erau încă suficient de puternici, ca să stăpânească țările cucerite.

Bagdadul se vindecase de furtuna ce-l bântuise, devenise din nou metropola comerțului.

Din Korasan şi Kirman sosiseră turcoaze de o neasemuită frumusețe. Nicolo şi Maffio Polo voiau să cumpere aceste nestemate strălucitor albastre. Turcoazele aveau căutare la popoarele din răsărit. Li se atribuiau puteri magice. Cine purta un Abu-Işaki, un turcoaz din Nişapur, era ocolit de nenorociri. Nestemata îți păstrează vederea limpede, îți asigură victoria asupra duşmanilor, şi-ți câştigă favoarea prinților; ea îndepărtează visele rele. Este demnă prin frumusețea ei să împodobească tezaurele prinților şi stăpânitorilor. Învățații obişnuiau să arunce o privire asupra unei Abu-Işaki, înainte de-a începe să studieze luna nouă.

Aşa spunea un vechi manuscris din Nişapur.

Nicolo, Maffio şi Marco Polo străbătură străzile zgomotoase ale bazarului. Marco simțea farmecul exotic şi totuşi oarecum obişnuit al vieții, mai mult

decât tatăl sau unchiul său. S-ar fi oprit bucuros din când în când, dar n-aveau timp.

În curând ajunseră într-o stradă mai liniştită. Zarafi indieni şedeau în faţa prăvăliilor lor şi se lăsau bătuţi de soare. Lângă ei se aflau diferite mici greutăţi.

Într-un atelier, cinci femei stăteau aplecate deasupra unui gherghef de lemn şi decorau, cu mâini răbdătoare, mătasea fină cu figuri de animale lucrate în fir de aur sau argint strălucitor. Alături doi sclavi cu pielea neagră erau ocupaţi să găurească perle, cu nişte unelte ascuţite. Un paznic îi supraveghea. Atelierul era apărat în partea dinspre stradă, de un gard din fier forjat. Aproape toate perlele care veneau din India în Europa, erau găurite şi montate în Bagdad.

Veneţienii îşi îmbrăcaseră cele mai bune haine, ca să apară, în ochii cercetători ai negustorilor, drept clienţi capabili de plată. Se găseau acum în strada aurarilor şi a negustorilor de pietre scumpe. Din ateliere se auzea bătaia uşoară a ciocanelor. Un bijutier mai bătrân le făcu semn neguţătorilor să se apropie şi se interesă ce ar dori. Când auzi că ar căuta turcoaze, îi pofti cu gesturi largi să intre în prăvălia lui şi îşi lăudă marfa cu o mulţime de vorbe.

Nicolo şi Maffio Polo îi remarcară privirile prin care-i evalua. Bărbatul vioi şi puţin înalt îşi preţăluia clienţii cu ochi de cunoscător şi se socotea, dacă putea îndrăzni să-i înşele. Într-o

pungă avea nişte pietre pe care le ținuse câteva zile în ulcioare de lut pline cu apă. Ele se întunecaseră la culoare şi acum păreau strălucitor de albastre ca şi cele mai frumoase turcoaze. Peste câteva săptămâni, însă, pietrele se vor deschide din nou şi-şi vor pierde strălucirea, şi-atunci nu vor valora mai mult decât pietricelele de pe marginea unui râu.

În cămăruță era o răcoare plăcută. O dungă lată de soare trecea prin fereastra zăbrelită. Bijutierul scoase o pungă din dulapul din perete şi îi răsturnă conținutul pe masă. Marco trebui să se stăpânească, ca să nu scoată un strigăt de admirație. Nestemate, dumnezeiesc de frumoase scânteiau în lumina soarelui.

Bijutierul jura o mie de jurăminte că acestea erau cele mai frumoase pietre scumpe din minele de turcoaze de la Nișapur.

„Priviți numai, o! Domnilor", strigă el, „nu sunt oare ele mai frumoase decât stelele? Trebuie să vă uitați la piatra asta. Curată ca roua dimineții! Jur pe barba profetului, de douăzeci şi cinci de ani fac negoț cu pietre prețioase, dar n-am văzut niciodată ceva asemănător". Îşi coborî vocea jurând din nou. „Aveți noroc, prea onorabili domni, de pe vremea lui Solomon, n-au mai existat asemenea pietre". Şi şoptind tainic. Continuă: „Vă rog să nu mă trădați. Nimeni nu trebuie să afle ce vă spun acum. Aceste turcoaze din fața domniilor voastre, odată au împodobit tezaurul califului. Mi

le-a vândut un prinț tătar”. Luă mai multe pietre în mână şi le ținu contra luminii. Pe obrazul său se putea citi expresia unei supreme încântări. „Strălucesc mai luminos decât soarele şi sunt albastru-scânteietoare ca ochii zeilor”.

Fețele fraților rămăseseră împietrite în tot timpul acestui discurs presărat cu nenumărate plecăciuni. Maffio căută cea mai mare piatră, o cântări în mână şi o încălzi la vasul cu jăratic. Apoi o mirosi şi zise către Marco:

„Unii negustori încearcă să vândă fildeş vopsit drept turcoaze veritabile. Pietrele false sunt mai uşoare şi dacă le încălzeşti miros a os”.

Bijutierul îşi pocni palmele şi din nou cu o mie de jurăminte îi asigură că este un negustor cinstit de pietre scumpe şi că niciodată n-a ținut pietre false în prăvălia lui. Cu o mişcare iute vârî înapoi turcoazele în pungă şi scoase din dulăpiorul din perete altă pungă la vedere.

Nicolo Polo îşi privi fratele şi pe Marco, cu un zâmbet abia schițat, când negustorul răsturnă pietrele pe masă. Fără să bage în seamă discursul înflorit al şiretului negustor, luă câteva turcoaze în palmă şi le examină. Luceau strălucitor albastru fără nicio urmă de verde şi suportară şi proba vasului cu jăratic.

Târguiala pentru preț dură mai mult de o jumătate de ceas. Şi când în cele din urmă căzură de acord, bijutierul îi asigura că nu câştigase din afacerea asta niciun dirşem.

Nicolo Polo îi dădu un pumn de bani. Turcoazele fură aşezate într-o cutiuță de lemn de palmier, care fu sigilata cu sigiliul neguțătorilor. Peste o lună – scurtă vreme înaintea plecării caravanei – pietrele urmau să fie ridicate, iar restul de plată achitat.

Bijutierul însoți pe venețieni până înaintea prăvăliei şi-şi luă rămas bun cu plecăciuni politicoase şi cuvinte linguşitoare. Mulțumit de prețul obținut şi plin de sinceră admirație privi după ei.

În drum spre caravanserai Hassan-Bek îi ajunse din urmă şi-i salută. Nicolo şi Maffio Polo îl întâmpinară cu reținere, când el se interesă de afacerile lor. El părea astăzi mai comunicativ ca de obicei şi părea să-şi fi învins indispoziția, dar simți imediat că venețienii nu erau încântați de prezența lui, aşa că-şi luă rămas bun cu pretextul că vrea să meargă până la târgul de cai să vadă dacă găseşte ceva cai buni.

Nicolo Polo zise gânditor: „Nu-mi place de el. Am impresia că are intenții rele. De ce se interesează aşa dintr-o dată de afacerile noastre?”

„Există asemenea singuratici”, fu de părere Maffio. „Viața lor nu e prea uşoară”.

„Ieri au sosit trei oameni din câmpia de lângă Ormuz”, zise Nicolo. „Sunt singurii care au putut scăpa. Bandiții veneau din munți, lor li se atribuie cunoştințe magice, că ar poseda arte diabolice. Când au atacat caravana, lumina zilei s-a

întunecat. Niciunul din ei nu-l vedea pe celălalt…”

„O să ne atârnăm de gât un Abu-Işaki”, ironiza Maffio.

„Ar fi mai bine să facem rost de nişte arme bune”.

Chiar şi Maffio deveni acum serios. „Ai dreptate”, zise el. „Trebuie să fim foarte cu băgare de seamă. Are ochii fanatici şi posomorâți ai Asasinilor şi-i urăşte pe tătari. Dar pentru asta nu e obligatoriu să fie în legătură cu bandiții”.

Marco urmărise conversația cu mult interes. Compătimirea ce o simțise pentru soarta lui Hassan-Bek se preschimbă în neîncredere. Şi-şi puse în gând să-l observe cu atenție. Îl umplea de bucurie faptul că drumul lor devenea mai periculos, el doar plecase ca să trăiască mari aventuri!

„Nu înțeleg, unchiule, ce înseamnă cuvintele dumitale: fanaticii şi posomorâții ochi ai Asasinilor?” zise Marco.

„Sosim curând la caravanserai. O să-mi înțelegi vorbele când o să cunoşti povestea bătrânului de pe munte”.

„Dar începe, te rog”, îl îmboldi Marco.

Iar Nicolo zise râzând: „De-acum nu mai ai pace!”

„O s-o afli după ce mâncăm”, promise Maffio.

În spatele zidului de lut înflorea un cais. Aerul era dulce. Razele calde ale soarelui trezeau vegetația. Florile de pe tufişuri se deschideau şovăitoare. În curte se făcuse linişte. Marii

negustători se retrăseseră în odăile lor, clar obscure, împodobite cu covoare şi cu pături de pâslă, să-şi petreacă binecuvântata odihnă de după-masă.

Marco îi aminti unchiului de promisiune. Ieşiră în grădină. Nicolo Polo şi Matteo îi urmară. Un servitor aducea rogojinile de pâslă, se aşezară, după obiceiul persan, cu picioarele încrucişate sub ei. Între crengile caisului cânta o pasăre multicoloră.

„Am auzit povestea bătrânului de pe munte de la mai multe persoane", începu să povestească Maffio. „Ascultă, acum, cum mi-a fost redată; Cu multă vreme înainte, apăru în Egipt un partid mohamedan, care se converti la învățătura ismaeliților. Aparțineau de acesta mai multe secte care întrețineau legături secrete cu diferite țări. Hassan-ben-Ali fondă, în Persia, secta ismaelită a Asasinilor, care obținu în curând o mare putere. Prin viclenie, trădare, mită, Hassan ajunse în posesia multor oraşe şi cetăți din nordul Persiei. Alamut, o cetate inexpugnabilă din munți, deveni reşedința lui. Adepții sectei lui îl venerau ca pe un sfânt şi-i ziceau Bătrânul de pe munte. Îi îndeplineau fără cârtire absolut orice poruncă.

Urmaşii lui Hassan-ben-Ali îşi dădeau silința să întărească puterea ordinului. Rokned-din, prințul Asasinilor, ordonă să se planteze într-o frumoasă vale închisă de jur-împrejur de munți o grădină minunată, plină de flori şi de fructe gustoase. Pe

terase erau zidite palate de toate formele, cu acoperişuri de aur şi bogat împodobite cu picturi şi cu stofe de mătase. În curți vedeai fântâni arteziene cu apă cristalină. Râuri de vin, lapte şi miere curgeau prin grădină. În pavilioane şi palate găseai cele mai frumoase fete, ele cântau la tot felul de instrumente şi dansau pe pajiştile presărate cu flori. Paznicele lor erau închise în camere.

Prințul lăsase să se construiască aceste grădini de o fermecătoare frumusețe nu fără o deosebită intenție. De fapt credința lui Mahomed promite credincioşilor săi, care-i urmează preceptele, bucuriile paradisului. Acum prințul voia să răspândească credința că el însuşi este un profet şi că poate să asigure favoriților lui intrarea în paradis. Aşa că lăsă să se construiască la intrarea văii o cetate puternică şi inexpugnabilă la care nu se putea ajunge decât pe un drum secret. Prințul ținea la curtea lui un număr de tineri de la doisprezece la douăzeci de ani, pe care-i alesese dintre cei mai curajoşi şi mai temerari dintre locuitorii munților învecinați. Lor le povestea zilnic despre profet şi despre puterea sa personală, care îi permitea să-i ducă în paradis.

La un anumit timp dădea la zece sau la doisprezece tineri băuturi narcotice, şi când aceştia erau scufundați într-un somn de moarte poruncea să fie duşi în diferite camere din palatele acestei grădini. Când ei se deşteptau din somnul

lor adânc, simțurile lor erau îmbătate de toate aceste frumuseți. Se vedeau înconjurați de fete frumoase, care cântau şi jucau şi erau hrăniți cu mâncări gustoase şi vinuri minunate. Tinerii, printre râurile de lapte şi miere, se credeau în paradis şi nu simțeau nicio dorință să-l părăsească.

Dar după ce treceau patru sau cinci zile, erau din nou adormiți adânc şi scoşi din grădină. Atunci prințul îi chema la el şi-i întrebă: „Unde ați fost vitejii mei frați?”

Tinerii răspundeau: „Am fost în Paradis prin grația înălțimii Tale!” Şi-atunci povesteau în fața întregii curți, care-i asculta cu uimire şi curiozitate, despre nemaipomenitele lor întâmplări.

Prințul le zicea: Avem asigurarea, Profetului nostru, că acela care-şi apără stăpânul, intră în rai. Pe voi vă aşteaptă această soartă fericită, dacă-mi îndepliniți cu credință ordinele şi-mi ascultați poruncile.

Aceste cuvinte trezeau cea mai mare încântare. Tinerii se considerau fericiți să primească porunci de la stăpânul lor şi erau gata să moară în serviciul lui. Dacă vreun stăpânitor învecinat, trezea neîncrederea lui Rokned-din, acesta ordona să fie omorât de către ucigaşii lui. Niciunul nu ezita să-şi dea viața.

Dominația plină de groază a Asasinilor se făcu resimțit din greu în toate țările învecinate. Prințul

avea doi plenipotenţiari sau guvernatori, dintre care unul îşi avea reşedinţa la Damasc, iar celălalt în Kurdistan. Aceştia îi urmau exemplul şi educau tineretul pentru o ascultare orbească. În felul acesta niciun stăpânitor nu putea scăpa neasasinat, în cazul când îşi atrăgea duşmănia bătrânului de pe munte.

Numai când tătarii pătrunseseră până departe în vest şi cuceriră şi această ţară, auzi şi Ulagu-han, fratele Marelui Han Mönke despre aceste fapte îngrozitoare: auzi că Rokned-din îi jefuia pe străinii care călătoreau prin ţara sa şi trimise în anul 1256 una din armatele sale ca să asedieze pe crudul principe în cetatea sa. Dar cetatea era aşa de puternic întărită, încât rezistă trei ani. În cele din urmă prinţul fu constrâns prin foamete să se predea. Cetatea lui fu dărâmată şi grădinile paradisului său distruse.

Tătarii se răzbunară îngrozitor pentru crimele Asasinilor. Marele Han Mönke ordonă ca întreaga sectă, cu femei şi copii, să fie ştearsă de pe pământ, numai foarte puţini au scăpat din măcel".

Maffio Polo tăcu. Marco privea absent o floare care se deschidea şi-şi întindea petalele în căldura soarelui de amiază. Dincolo înverzea un tufiş şi se împodobea cu flori roşii şi albe. Un pârâiaş se strecura prin iarbă. Din spatele peretelui de lut se ridica un fum albastru-cenuşiu care vicia mirosul proaspăt al pământului.

Căpitanul Matteo zice: „Trebuie să văd de

Giulietta. Nu pot avea nicio încredere în grăjdarii ăştia." Trecu prin grădină. Marco îl văzu intrând în curte prin uşa îngustă.

„Acum înțelegi cuvintele mele referitoare la ochii întunecați ai Asasinilor", zise Maffio Polo.

„Da, acum le înțeleg. Şi voi credeți, că Hassan-Bek..." Marco îşi aduse aminte de conversația nocturnă şi continuă:" Hadşi-Muhamed mi-a povestit la fântână că Hassan-Bek şi-a pierdut din cauza tătarilor şi casa şi banii şi familia".

Maffio zise: „Poate îi facem o nedreptate".

„E bine să fii mereu cu ochii în patru", socoti Nicolo Polo.

ÎNTÂLNIRE CU CARAUNII

Căpitanul Matteo călărea la capătul caravanei. Era încins cu o sabie enormă. Drumul urca abrupt. În dumbrăvile de palmieri se înmagazina căldura şi radia în toate direcțiile. Cerul părea un imens clopot de bronz înfierbântat de soare.

„Odată şi odată trebuie să se termine", zise căpitanul Matteo. „Fii atentă, Giulietta, când ajungem pe vârf, o să vedem marea. Şi-atunci dintr-o dată se face răcoare".

Îşi şterse sudoarea de pe frunte. Giulietta îl asculta cu răbdare. În fața lor mergeau cincisprezece cămile. Chiar, şi măgăruşii cenuşii şi neînsemnați îşi vedeau liniştit de drum.

„Habar n-ai ce frumoasă e Veneția în anotimpul

ăsta. Dinspre mare adie un vânt proaspăt. Ai văzut vreodată un oraş în mijlocul apei? Nu, aşa ceva tu nu-ți poți închipui. Şi nici nu vreau să mai vorbesc despre palate şi despre poduri”.

Limba uscată a căpitanului Matteo rostea cu greutate cuvintele. Totuşi îşi continua monologul: îi aducea, oarecum, o uşurare.

„Închipuieşte-ți, că eşti pretutindeni înconjurat de apă: Şi când îți înmoi mâna în ea, răceala ei îți cuprinde tot corpul, şi te simți ca un peştişor, înainte să fie dus la piața de peşte”. Caravana ridica nori de praf, care se reaşeza galben şi cenuşiu pe frunze şi ierburi. Papagalii cu penele lor viu-multi-colore înviorau verdele uscat al copacilor. Găinuşe de munte şi fazani stăteau în mijlocul drumului şi zburau în ultima clipă de sub copitele Giuliettei, sau săreau în huceag. Căpitanul Matteo lăsă frâul mai liber. Iapa nu se grăbea, erau încă în raza vizuală a caravanei. Convoiul neguțătorilor trecea printr-un sat de munte. Colibele sărăcăcioase mărgineau drumul. Erau construite din trunchiuri de curmali şi acoperite cu frunze mari. În spatele zidurilor de lut rodeau grădini bogate în care se coceau nuci mari, lămâi, smochine şi rodii. Nu se zărea pe stradă nici țipenie de om. Satul părea mort în arşița dogoritoare a amiezii.

Marco călărea alături de tatăl său. Cu statura lui zveltă şi vânjoasă şedea drept în şea şi stăpânea mişcările calului. Devenise un bun călăreț. Când i

se ivea ocazia încerca să imite figurile, de călărie, ale djigiților. Astăzi însă era mai convenabil să nu facă mişcări inutile. Îşi înfăşurase capul ca să se apere de razele soarelui cu o pânză albă îngusta. Obrazul îi era bronzat, cafeniu închis. Plictisitorul drum îl indispunea.

Fruntea şi obrajii îi erau punctați de sudoare şi-l făceau să pară mai în vârstă. Semăna cu un oştean obosit, a cărui energie latentă se poate trezi, în prezența duşmanului, la nebănuite performanțe.

„Unde este, Matteo”?

Întrebarea tatălui trezi simțurile amorțite ale lui Marco: Se uită în jur. Unchiul Maffio era singur. În spatele lui călărea Hassan-Bek. Drumul se strâmtase; se apropiau de vârful muntelui.

Matteo nu se vede nicăieri. „Am să călăresc înapoi”.

„Bine, dar rămâi mereu în raza vizuală. Dacă nu-l găseşti pe Matteo, spune-le djigiților”.

„Da, tată”.

Însărcinarea îl învioră pe Marco, ca o băutură răcoritoare. Cu o mişcare din şold îşi îndreptă calul la o parte Unchiul se uită în gol şi trecu tăcând pe alături.

„Încotro vrei s-o iei Beg Polo?” întrebă Hassan-Bek, care examina terenul cu o privire ageră.

„Ce vă interesează?” murmură neauzit Marco. Iar tare răspunse: „Mă întorc imediat”.

„Nu vă îndepărtați de caravană”, îi strigă în urmă

Hassan-Bek.

Marco supărat, biciui aerul cu cravaşa. De ce-şi bătea capul Hassan-Bek tocmai cu el? Era suficient dacă tatăl şi unchiul îi dădeau mereu instrucțiuni.

Caii, catârii, măgarii şi cămilele trecură pe lângă el, mânate de conducătorii lor. Djigiții erau împărțiți pe toată lungimea caravanei. Marco îl întrebă pe unul din ei dacă-i văzuse pe căpitanul Matteo. Djigitul trase din umeri cu părere de rău. Marco aşteptă. Muşte şi țânțari îl înconjurară şi el dădea cu cravaşa după ele. Calul lui juca nelinişt, îl sili din coapse să stea linişt.

Tocmai dispăreau ultimele cămile după o cotitură. Trebuia oare să se întoarcă fără să-l fi găsit pe Matteo? Zgomotul făcut de nenumăratele copite, şi strigătele obosite ale catârgiilor nu se mai auzeau. O linişte neobişnuită îl înconjură brusc. Plantele nu mai creşteau în soarele arzător şi nimicitor, florile erau ofilite şi lipsite de culoare, iar trunchiurile copacilor stăteau unele lângă altele ca o pădure de coloane împietrite. Nu era viu decât ceea ce era inutil: muşte, țânțari, păianjeni otrăvitori, şerpi.

Dar unde era căpitanul Matteo?

Se aflau în munții în care trăiau tâlharii caraunaş, la trei zile de drum depărtare de Ormuz. Tatăl îl pusese în gardă. Marco îl strigă cu voce puternică pe Matteo. Aerul sufocant îi înăbuşi chemarea. Atunci dădu pinteni calului şi o luă în

galop spre sat. Obrazul i se întunecă de mânie, când îl văzu pe Matteo înconjurat de trei oameni îmbrăcați în alb şi cu pielea maron închisă, lângă fântână. Matteo tocmai înmuia o pânză în găleata de piele, se ştergea pe față şi apoi cu pânza udă şterse şi pe Giulietta pe spate.

Mânia lui Marco se potoli repede. „Vino căpitane, Matteo", strigă el. „Caravana e deja pe munte. Altfel n-o mai ajungi!"

„Bine c-ai venit, Marco" Matteo aruncă încă o dată găleata în fântână şi o scoase. Ochii lui pătrunzători urmăreau din orbitele adânci, mişcările oamenilor.

„Poți să mă lămureşti ce fel de afurisiți corbi sunt ăştia! Rămâi călare, Marco. Aici ceva nu-i în ordine… Hei, mă, tu pielea dracului i-ați degetele tale murdare de pe mine", zise Matteo zâmbind furios. Unul din ei încercase să pună mâna pe frâul lui Marco. Matteo prinse de braț pe omul îmbrăcat în alb şi-l trase la sine.

„Vezi măi prietene, numai domol, altfel cazi în fântână! Rămâi în şa, Marco!"

Împinse omul în alb până la Giulietta. Acesta făcea mar. Sforțări ca să se elibereze dar nu reuşea să-şi scoată brațul din strânsoarea puternicului pumn. Vinele gâtului şi de pe frunte i se umflau de durere. O lovitură îl făcu să zboare clătinându-se. Între timp Matteo nu-i pierdu din ochi pe ceilalți doi.

Aceştia păreau nehotărâți, neştiind ce ar putea

întreprinde contra acestui bărbat uriaş.

Matteo sări în şea. Auzi un strigăt poruncitor, după care apărură oameni înarmați ce se îndreptau în fugă spre fântână. Scoteau urlete de mânie. O lance zbură aproape, pe lângă umărul lui Marco, a doua se înfipse în coapsa Giuliettei. Iapa sări în două picioare şi se repezi spre bandiți. Sângele şiroia din rană. Brusc însă i se împiedică picioarele dinainte. Căzu şi Matteo căzu în față, dar se ridică imediat în picioare şi-şi scoase sabia.

Ăştia sunt caraunaş, gândi Marco. Numără nouă sau zece bărbați, era excepția celor neînarmați, care acum intrară în fugă într-o casă. Simțurile lui încordate îl preveneau de pericol, se ghemui instinctiv şi se lipi de gâtul calului. O lance zbură aproape de tot peste capul lui. Îşi întoarse calul şi-l repezi peste bandiți. Pe un al doilea îl lovi cu sabia. Hainele i se lipeau de corp, părul îi era ud ca după o baie. Calul încerca săltând neliniştit să se îndepărteze de câmpul de luptă. Cei trei bărbați se întoarseră înarmați din casă şi se repeziră la Matteo, care era înconjurat de ceilalți. Acum exista ocazia ca Marco să poată fugi. Bandiții nu-i dădeau nicio atenție. Nu mai exista nicio îndoială că în curând îl vor copleşi pe Matteo, care se apăra ca un scos din minți, cu sabia lui uriaşă. Nu era mai bine să-i aducă pe djigiți? Ca nişte umbre zburau gândurile prin capul lui Marco.

„Fugi, Marco!” auzi vocea lui Matteo.

În fața lui zăcea o lance. Se ridicau nori de praf,

armele se izbeau cu zgomot. Strigătele oamenilor şi gemetele chinuitoare ale celor lovite umpleau atmosfera. Patru bandiți erau răniți sau morți.

„Adu ajutoare, Marco!” gâfâi Matteo. Toate se întâmplară cu viteză de fulger. Un laț cuprinse gâtul lui Matteo, o smucitură, o durere care-l făcu să vadă roşu, îl făcură să se prăbuşească la pământ Sabia zbură în praful drumului. Marco îşi îndreptă calul spre bandiți. Cinci lănci se ridicară spre el. Gândurile lui lucrau repede şi limpede. Înfipse pintenii în trupul calului, care se ridică în două picioare, se întoarse pe cele dinapoi şi o luă la goană.

Un singur gând îl stăpânea pe Marco: ajutor pentru Matteo!

Auzi înjurăturile şi blestemele bandiților. Calul zbura printre copaci, tufişuri, costişe. Marco se aplecă înainte şi îl silea să-şi dezlănțuie toate forțele. Drumul cu multe curbe ducea spre vârf.

Ajutor pentru Matteo!

Îl durea capul, sângele îi bătea în urechi, şi-i ciocănea în tâmple. În vine simțea vâjâitul înăbuşit al bătăilor inimii. Simțea o sete nebună. O salivă lipicioasă îi umplea gâtlejul. Soarele nemilos îşi revărsa razele lui dogoritoare pe pământ. Drumul spre vârful muntelui părea că nu mai vrea să se sfârşească. Pe amândouă părțile se întindeau câmpuri cu pepeni.

Brusc, lui Marco i se păru că aude tropot de copite. Se întoarse dar nu văzu nimic altceva decât

drumul pustiu. Bandiții nu-l urmăreau, probabil se temeau de djigiții care întovărăşeau caravana.

Marco trăgea de frâie şi-şi lovea calul cu cravaşa, ca să-l silească la o ultimă sforțare. Se gândi la tatăl său: Ce-o să zică de modul cum a acționat?

Atunci văzu spre uimirea lui doi cai înşeuați, fără stăpân, ce venea în direcția lui în trap liniştit. În primul moment crezu că animalele au scăpat în timpul popasului de amiază, însă alungă imediat gândul, ştiind că djigiții i-ar fi prins fără nicio greutate.

Când animalele se mai apropiară, recunoscu calul tatălui său şi îl cuprinse o frică paralizantă. Lăsă frâul mai liber, iar catul lui se opri cu botul plin de spumă. Nu mai exista niciun fel de îndoială, armăsarul murg cu steaua albă de pe frunte era calul de călărie al tatălui său. Marco sări de pe cal şi chemă murgul. Când armăsarul auzi vocea cunoscută se apropie cu grijă.

Marco întinse mâna dup frâu, dar îi dădu drumul. Întâi trebuia sa afle ce s-a întâmplat şi încerca să îndepărteze toate gândurile care năvăleau asupra-i. Îşi legă calul de un pom şi fugi pe jos mai departe. Unchiul Maffio era doar cu el, se gândi, si apoi djigiții! Şi negustorii ceilalți sunt înarmați, nu este atât de simplu să ataci o caravană.

Marco îşi făcea reproşuri că-şi părăsise tatăl, ar fi putut să-i dea ajutor. Dar cine bănuia că vor fi atacați? Mai spera să-i vadă înaintea lui poposind

paşnic, într-o pădurice de palmieri.

Marco îşi grăbi paşii. Drumul ducea peste un platou şi se pierdea într-un coborâş îngust.

Îl cuprinse un sentiment de părăsire la vederea munților întunecați şi tăcuți şi a cerului lipsit de nori. Podişul era acoperit cu iarbă de stepă verde cenuşie, cu mărăciniş şi cu bine mirositoare ierburi argintiu-cenuşii.

Un vânt fierbinte mătura vegetația săracă şi ridica praf. Marco îşi duse mâna ca apărătoare la ochi: atunci zări, la margine câmpiei, o trupă de călăreți care se apropia de el cu repeziciune. Nu putea să-şi dea seama dacă oamenii îmbrăcați în alb îl văzuseră deja. Nu mai era vreme să fugă înapoi la cal. Se aruncă jos şi se târî prin iarbă şi prin tufişurile joase: la cincizeci de paşi depărtare de drum rămase culcat.

Îşi ridică cu grijă capul şi privi printre ierburi. Praful îi pişcă ochii roşii şi inflamați, şi şuvițe de păr îi atârnau pe obraz. Numără doisprezece călăreți înarmați. După aspect aparțineau bandiților din sat. Erau înarmați cu lănci, pe spate le atârnau arcuri. În tolbe nu mai aveau nicio săgeată.

Inima lui Marco bătea cu lovituri repezi. Călăreții păreau a veni direct spre el. Îşi scoase sabia din teacă şi şi-o puse, gata, lângă el. În mâna stângă îşi luă pumnalul. Nu simțea nicio frică. Ceva irevocabil se îndrepta spre el, şi nu-l puteai nicicum opri: dacă-l descopereau, însemna pentru

el moartea. Asta era aventura!

Oare aşa şi-şi închipuise altădată în Veneția, când privea plin de nostalgie după corăbii şi disprețuia frumusețea lagunei strălucitoare sau pe drumul cenuşiu şi ploios al caravanei?

Era aventura pe care şi-o visase? Să se lupte cu bandiții și cu negustorii de sclavi, să o elibereze pe Zuzika, frumoasa îndurerata țigăncuşă. El, eroul plin de strălucire! Şi uite, îşi primeşte răsplata; aur, argint şi aplauzele mulțimii. Şi fata pe deasupra!

Acum, însă zăcea în murdărie, vânt şi arşiță... printre ierburi bine mirositoare...

Un fazan argintiu îi trecu prin fața ochilor, iar călăreții în alb, cu fețele întunecate şi temerare se îndreptau spre el. Fiecare bătaie de inimă părea că durează ceasuri.

Simțul timpului îi dispăruse. Marco era gata să lupte, cu sabia, cu pumnalul, cu picioarele, cu dinții. Pumnul strâns înfipse pumnalul în pământ, el îşi încordă toți muşchii gata să sară.

Lăncile călăreților erau pătate de sânge, hainele le erau zdrențuite. Trecură pe lângă Marco. În mijlocul lor, văzu doi Prizonieri legați pe cai. Unul dintre ei era Hassan-Bek. Zăcea leşinat pe spatele calului, hainele îi erau pline de sânge.

„Există asemenea singuratici. Nu-i uşoară viața pentru ei!" zisese Maffio Polo, în Bagdad.

Şi-acum Hassan-Bek era legat, grav rănit, pe cal.

Ce se întâmplase? întrebarea aceasta îl chinuia

pe Marco. Celălalt prizonier era un djigit.

Marco se ridică în genunchi. Călăreții dispăruseră. În curând vor descoperi caii fără călăreț şi pe cel legat de un copac. Îşi luă armele şi se îndepărtă de drum. Vița sălbatică i se încolăcea de picioare, mărăcinii îi zdrențuiau hainele.

Un nor de praf se ridică la marginea podişului. Marco auzi mugetele tânguitoare ale animalelor şi recunoscu cămilele, catârii, caii şi măgarii caravanei, mânați din urmă de călăreți îmbrăcați în alb, care-şi mânuiau cravaşele înjurând. Era greu păstrezi laolaltă animalele înfricoşate. Două cămile o luară la fugă şi ieşiră de pe drum, din nou era pericol pentru Marco fie văzut Dar acum era suficient de departe ca să poată fugi ghemuit până la un copac pipernicit.

Marco îşi puse mâna la ochi şi aşteptă până când dispăru convoiul. Nu mai văzu alți prizonieri. Ce se întâmplase cu oamenii? Unde era tatăl său? Unde era unchiul Maffio?

Îi uciseseră, oare, bandiții?

Atâtea întrebări!

Asta nu mai era aventură! Aventura se născuse şi murise lângă căminul în care lemnele ard trosnind şi înalță flăcări ca nişte limbi roşii.

Setea îl chinuia pe Marco.

În spatele înaltului munte curgea un râu. Apa lui se prelingea prin şanțuri şi jgheaburi şi umezea

pământul galben roşcat. Avea un curs repede printr-o vale roditoare. Acolo creşteau curmali şi arbori roditori. Pe o păşune verde erau strânşi împreună, cai, oi şi măgari. O dungă de pădure ascundea colibele caraunaşilor de priviri prea curioase.

Se apropia deja seara. Şeful caraunaşilor, un bărbat mic şi corpolent, inspecta prada; stofe de mătase, covoare, saci cu grâu şi orez, baloturi de bumbac, piei şi alte bunuri. Obrazul lui lătăreț şi dolofan, cu mustața neagră, strălucea de poftă şi mulțumire. Caraunii aşteptau tăcuți împărțirea prăzii, numai copiii îşi permiteau să scoată uşoare strigăte de admirație.

În spatele pădurii, de pe coastă, apunea soarele. În jurul munților plutea un văl de lumină, ca un abur strălucitor colorat. Morții zăceau în colibe. Nevestele morților şedeau lângă ei cu picioarele încrucişate sub ele, scoțând strigăte jalnice, prelungi. Un paznic medita asupra ghinionului său, care-l condamnase să păzească prizonierii, în timp ce ceilalți îşi primeau partea lor de pradă.

„Hei, şacalule, stai liniştit!” urlă el mânios şi vârî lancea printre zăbrelele de lemn, în groapă, ca să-i lase un semn de amintire prizonierului ce se zbătea furios. O smucitură îl făcu să cadă cu tot corpul peste zăbrele. Îşi lovi capul de lanțul şi de lacătul de fier şi rămase aşa, amețit, o clipă.

Prizonierul din groapă îi ținea lancea în mâna însângerată, i-o smulsese prinzând-o de vârful

ascuțit.

„Mă diavol cu piele tuciurie”, urla Matteo cu obrazul schimonosit de durere. „Bagă de seamă că acum am să te gâdil cu propria-ți lance!”

Trecu o vreme până când Matteo reuşi să întoarcă lancea? şi-o aşează în palmă şi o aruncă în sus, dar lovi numai lemnul.

Paznicul sări în laturi şi se depărtă de locul periculos, clătinându-se încă. Râsul triumfător al prizonierului îl urmărea.

Căpitanul Matteo se aşează într-un colț şi-şi legă mâna cu o bucată de pânză ruptă din haină. Acum avea o armă şi îşi jură să n-o mai lase din mână.

Paznicul, însă, când îşi veni în fire, se înspăimântă. Acest uriaş nebun, furios, care şi fără armă era mai periculos decât un tigru, îi luase lancea. Va fi expus batjocurii tovarăşilor când aceştia vor afla de ghinionul lui. Deja vedea disprețul zugrăvit pe obrazul căpeteniei lor: o să fie închis în propria-i închisoare, acoperit de ocară şi ruşine.

Nenorocitul se târî în patru labe până la zăbrele şi încercă să privească, pe furiş, în groapă. Dar abia îi apăru părul peste marginea gropii, că prizonierul dădu cu lancea după el. Paznicul se retrase, apoi se apucă să se roage şi promise lapte iapă, plăcinte de grâu, carne de berbec şi Kumis, numai să-şi recapete lancea.

Matteo, deşi nu înțelegea niciun cuvânt, ghici, totuşi, că Paznicul îi promitea ceva. Arma din

mână avea asupra lui o influență binefăcătoare. Uită de ruşinea că şedea închis, ca un câine, în groapa împuțită. Adună-ți mințile Matteo, îşi zise, altfel te prăpădeşti aici în mod lamentabil. Îşi făcea griji pentru Marco, care din vina lui ajunsese în pericol.

„Hai, vino prietene”, zise el cu voce calmă, „să stăm puțintel de vorbă”.

Un obraz negricios cu ochi speriați se ivi peste marginea gropii.

„Apropie-te, fecior de cățea, nu-ți fac nimic”, zise Matteo prietenos. „Fugi şi adu-mi de mâncare şi o băutură răcoritoare! Aşa, un munte de mâncare, înțelegi? apoi am să-ți dau lancea şi-o să mă poți străpunge în toată liniştea. Uite, lancea ta, o vezi? Aşa că şterge-o micul meu prieten!”

Paznicul privi în toate părțile. Începea, încetul cu încetul, să se întunece. Tovarăşii lui mai erau la împărțirea prăzii. Dădu din cap plin de zel, şi-l lămuri prin gesturi pe Matteo, c-o să-i îndeplinească dorința.

Dar abia dispăru, că Matteo se apucă de lucru. Rupse vârful lancei şi începu să sape trepte în peretele de pământ întărit. Pe cer apăruseră primele stele.

Dintr-o dată Matteo auzi un geamăt înăbuşit. Părea că străbate prin pământ până la el. Se opri şi ascultă. Acum auzea strigătele slabe. O voce îl strigă pe nume. Lui Matteo nu-i era frică nici de oameni nici de diavoli, dar vocea asta ca de strigoi

îl băgă în toate spaimele. Era oare moartea, care-l striga din adâncul mormântului?

Închisoarea era la marginea satului. Zgomotele zilei se liniştiseră. Nu lătra niciun câine, nu zbura nicio pasăre prin coroanele copacilor, chiar şi strigătele de jale ale femeilor amuțiseră.

„Cine mă strigă”? întrebă Matteo. Vocea lui tunătoare se înecă în groapa strâmtă. Ascultă, din nou îşi auzi numele. Răsuflă uşurat când auzi şi cuvinte persane. Şi îşi aminti că pe locul închisorii caraunaşilor erau patru gropi. Deci în afară de el mai era încă un prizonier.

„Cine e?” strigă Matteo. „Spuneți-vă numele”.

„Hassan-Bek”.

„Aşteptați Hassan-Bek. Încerc să ies din mizeria asta de gaură, poate o să reuşesc să vă ajut”.

Şi îşi continuă cu febrilitate munca. Acum nu era vreme pentru conversații. Ceea ce bănuise se confirma prin prezența lui Hassan-Bek. Caravana fusese atacată de bandiți. Dar unde erau ceilalți? Ce se întâmplase cu Nicolo şi Maffio Polo? Unde se găsea Marco?

Încercă să se cațere pe trepte, înfigea adânc vârful lăncii în perete şi se servea de ea ca suport. Dar în curând descoperi că toată osteneala ce şi-o dădea era degeaba. Abia reuşea să se cațere câteva picioare, îşi pierdea echilibrul şi trebuia să sară înapoi. Era imposibil să ajungi pe pereții care se strâmtau mereu, până la zăbrelele de sus. Stătea aici ca într-un mormânt şi singura lui distracție ar

fi fost conversația cu Hassan-Bek. Dar cum el nu ştia niciun cuvânt persan, iar Hassan-Bek de asemenea nu vorbea niciun cuvânt în italiană, orice posibilitate de comunicare era imposibilă. Posomorât Matteo se aşează pe pământ. Arşița înăbuşitoare se mai potolise. Tot corpul îi era ud de sudoare după eforturile ce le făcuse, mâna rănită îl durea. Îi era foame şi sete.

Când zări mutra de pungaş a paznicului şi-i auzi glasul şoptit, îşi recăpătă curajul. Câteva lipii căzură în groapă. Matteo le curăți de mântuială şi muşcă din ele. Gura îi era uscată, abia putea să înghită.

Paznicul îşi ceru lancea.

Vitalitatea lui Matteo se trezi din amorțeală. Îşi birui posomorâta-i dispoziție sufletească. Un gând îi străfulgeră prin minte, care-l stimulă imediat la o mai mare inventivitate. Dacă paznicul ar deschide zăbrelele şi s-ar întinde după lance... Vocea lui Matteo deborda de amabilitate: „Deschide uşița, mă corbule, şi dă-mi un ulcior. Eu beau şi tu-ți recapeți lancea. Uite-o! Ce lance frumoasă! E drept, fără vârf, dar ce importanță are? Uite, ți-o dau aşa de frumos, că n-ai decât să-i prinzi coada. Deschide doar uşița!”

Matteo îşi însoțea cuvintele cu gesturi foarte grăitoare. Împărțirea prăzii părea să se fi terminat Se auzeau paşi şi glasuri. Paznicul descuie grătarul de zăbrele, scoase lanțul şi îl deschise, răsturnându-l. Cu o frânghie coborî ulciorul, şi-şi

ceru lancea.

Matteo bău laptele rece. Nu-şi bătea capul cu torentul de vorbe pe care paznicul agitat le revărsa asupra lui. Bău ulciorul până la jumătate şi avu impresia că niciodată în viaţa lui nu i-a trecut peste buze o băutură mai divină. „Eşti un înger, măi ticălosule", murmură el. Acum, tragi afară ulciorul şi îl laşi alături în groapa lui Hassan-Bek. Apoi îţi dau lancea".

Paznicului nu-i rămânea nimic altceva de făcut decât să asculte indicaţiile acestui diavol. Toate gândurile lui erau îndreptate numai în jurul unui lucru: recăpătarea lăncii. După ce o să o aibă din nou în mână, se va răzbuna în mod îngrozitor.

Matteo nu mai auzea vocea lui Hassan-Bek decât foarte slab. Grătarul de pe groapa alăturată fu închis din nou. Paznicul veni înapoi şi se întinse aplecându-se după lancea care-i era întinsă îndatoritor. Dar abia o apucă bine în mână, că Matteo îl trase în groapă cu o smucitură puternică.

„Aşadar, uite, eşti aici!" Îl prinse de piept pe paznicul îngrozit de moarte, şi-i trase o palmă care-l lipi de perete, „Asta pentru că vroiai să mă gâdili cu lancea! Dacă însă vrei să rămâi în viaţă, aşează-te frumos aici, ca să mă pot urca pe umerii tăi. Aşa, vezi! Nu îndrăzni să faci vreo mişcare greşita..." Se urcă pe umerii paznicului, dar nu atinse marginea. Groapa era prea adâncă. Sări dezamăgit pe pământ.

Acum şedeau doi prizonieri în groapa cea

strâmtă.

Şi nu vedea nicio posibilitate de evadare.

Marco urmări bandiții până la satul părăsit, de pe drumul caravanelor. Se ascunse într-un tufiş şi observă cum caraunii mână cămilele, catârii şi măgarii în munți, pe o cărare ascunsă. O parte din el alese cei mai buni cai ai caravanei şi-i urmă, împreună cu cei doi prizonieri. Djigitului îi legară ochii. Hassan-Bek zăcea inconştient pe spinarea calului. Marco aşteptă până cel din urmă călăreț părăsi satul, şi-şi prinse şi fel un cal dintre cei lăsați în urmă; îl duse la fântână să-l adape, şi bău şi el o gură din apa călduță şi cu gust amar. Apoi intră în câteva case să caute ceva de mâncare. Bandiții lăsaseră destule în satul jefuit, ca să-şi poată potoli foamea şi să-şi hrănească calul.

Marco se întreba unde putea fi Matteo? Bănui că bandiții îl transportaseră şi pe el.

Aerul fierbinte tremura deasupra pământului. Pe cer se vedeau zburând în cerc patru perechi de vulturi. Liniştea după-amiezii era de necrezut, după tulburătoarele evenimente. Marco trebui să se hotărască, dacă să caute să afle ascunzătoarea bandiților sau să vadă ce s-a întâmplat cu cei ce scăpaseră din caravană.

Dacă n-ar fi fost şi calul fără stăpân al tatălui!

Bandiții furaseră şi catârul cu cadourile papei pentru marele han, precum şi toate bunurile familiei Polo. Dacă nu-i urmărea acum, ar fi fost

greu să li se mai descopere ascunzătoarea.

Şi căpitanul Matteo? Şi Hassan-Bek rănit?

Cu inima grea. Marco se hotărî să-i urmărească pe bandiți. Urmele duceau pe cărări pe care puteai să-ți frângi gâtul, peste munți prăpăstioşi şi stâncoşi, peste văi singuratice către un râu. Era de mirare cât de repede înaintaseră bandiții cu animalele furate. Cu toate că Marco călări fără întrerupere în urma lor, nu mai putu să-i ajungă. Călări de-a lungul râului şi după o bucată de vreme, descoperi locul pe unde convoiul trecuse râul. Acum nu mai era greu să urmăreşti urmele care duceau la satul caraunaşilor şi la păşunile lor. În timp ce caraunaşii îşi descărcau prada, se cățără pe o coastă, de acolo putea urmări nestingherit evenimentele. Mai la vale, la o depărtare de câteva sute de paşi, văzu paznicul cu lancea. Acum împingea printre grilajul de zăbrele; acum cădea ca lovit de trăsnet, se scula cu greutate, şi – nu mai avea lance în mână. Marco uită toată oboseala şi toate gândurile negre. Cu toate că nu putea să arunce nicio privire în groapă, ştiu că isprava o făcuse Matteo.

Marco aştepta seara cu nerăbdare. Când văzu cum Matteo îl trage în groapă pe paznic izbucni în râs. Caraunii, greu încărcați cu pradă, intrară în colibele lor.

Marco coborî atent povârnişul şi se strecură spre închisori.

„Matteo, eu sunt Marco, mă auzi?”

„La dracu!” strigă Matteo.

„Aşteaptă, îți arunc o frânghie!” Fixă frânghia care servise pentru coborârea ulciorului de grilajul de lemn şi o aruncă în groapă.

Matteo îi dădu o lovitură paznicului, care leşină pentru mai multe ceasuri, şi se cățăra afară din groapă.

„Băiete”, strigă el încet. „Băiete, cum ai reuşit să faci asta?” Îl îmbrățişă pe Marco. „Vino”, zise, „să-l eliberăm şi pe Hassan-Bek. Cheia i-am luat-o, deja, banditului ăluia”.

Ascultară. Niciun zgomot nu se auzea. Bandiții erau încă ocupați cu prada lor. Matteo deschise grilajul de zăbrele şi-l dădu de pământ.

„Hassan-Bek”, strigă Marco în întuneric, „ia frânghia”.

Niciun răspuns.

„Vrem să te eliberăm… Hassan-Bek?”

„Şi-a pierdut cunoştința”. O presimțire întunecată îl cuprinse pe Matteo, care coborî în groapă cu frânghia, dar după o vreme se întoarse.

„Nu-l mai putem ajuta. Hassan-Bek a murit… Vino Marco, nu putem pierde timpul!”

Are ochii posomorâți şi fanatici ai Asasinilor… Oamenii îl priveau cu neîncredere, pentru că era tăcut şi singuratic. Acum era mort, căzuse în lupta contra bandiților.

Întunericul preschimba copacii în uriaşi şi tufişurile de lângă drum în ființe fantomatice. Animale de pradă se strecurau prin noapte. Un

şarpe se strecură fâşâind în huceag. Şacalii urlau. Răgi un leu. Cerul întins şi înalt era semănat cu punctişoare de lumină.

Matteo şi Marco mergeau prin noapte.

Două zile după atacul banditesc, Nicolo şi Maffio Polo călăreau cu două sotnii – fiecare cuprinzând o sută de războinici tătari şi cincizeci de djigiți – pe drumul prăfuit. Urcau o pantă domoală. În fața lor în depărtarea cețoasă şi tremurând de arşiță, munți întunecați. Dacă întorceau capul vedeau marea de un albastru puternic, respirația ei răcoroasă îi înviora. În câmpiile Ormuzului se cocea grâul. Vântul bătea dinspre mare şi, încălzit de soare, adia deasupra spicelor de ovăz şi secară.

Obrazul lui Nicolo Polo era slăbit şi cenuşiu. Toată ființa lui părea la fel de împietrită. Gândurile i se învârteau în acelaşi cerc vicios, nelinişitite, necontenit: eu sunt de vină, dacă şi-a pierdut viața… îmboldiți caii, mai repede, mai repede!… Eu sunt de vină! mai repede, mai repede… Galop!

Caii mici şi păroşi ai tătarilor se străduiau cât mai mult. Cal şi călăreț păreau o singură ființă. Caii fugeau neobosiți, iar călăreții atenuau orice zdruncinătură cu mişcări ale corpului, de mii de ori repetate şi care, deja, făceau parte din ființa lor, ca şi arcul cu săgețile, plosca de piele şi hrana. Erau obişnuiți să fie în şa două zile şi două nopți într-una. Dormeau călare în timp ce caii păşteau.

Lângă Nicolo Polo, călărea fratele său, care-şi da

silința să-şi ascundă îngrijorarea. Tăcerea îl apăsa.

„E bine că ne-am preschimbat ducații în turcoaze”, zise.

„Nenorocul mă urmăreşte! Trebuia să-l las la Veneția!”

„Nu vorbi prostii, Nicolo!” răspunse grăbit Maffio, băiatul trăieşte. Bandiții vor doar preț de răscumpărare”.

Nicolo se trezi din împietrirea lui. „A fugit drept în brațele bandiților, căutându-l pe acest afurisit de Matteo”.

Spre amiază făcură un scurt popas. Drumul caravanelor ducea printre doi munți, sus în munții înalți. Trecură pâraie şi râuri şi se răcoriră cu apa rece. Seara, erau la o distanță de o zi de drum de la locul atacului. Nicolo Polo propuse căpitanului sotniei să-şi continue drumul şi noaptea.

Se aprinseră focuri. Flăcările jucăuşe țineau departe animalele sălbatice, fumul împrăştia insectele supărătoare. În timp ce caii păşteau, călăreții îşi mâncară cina lor simplă şi se întinseră să doarmă pe blănuri sau pe pături de pănură. După două ore urmau să fie treziți de către paznici.

Se făcuse răcoare, şi înaintau mai repede, decât în căldura de cuptor a zilei. Nicolo şi Maffio Polo priveau încruntați înainte. Întunericul uniform al nopții cu siluetele copacilor, a munților şi a tufişurilor, zgomotul făcut de copitele cailor şi de

zăngănitul harnaşamentului, îi adormeau. Călăreau în urma unui grup de zece tătari, în vârful coloanei. Călăreții din față se opriră brusc. Prin întuneric se auziră strigătele avertizatoare ce străpungeau tăcerea. Călăreții se pregătiră de luptă.

Frații auziră o voce amenințătoare de bas: „La dracu, măi diavoli pitici, nu vedeți că noi nu suntem tâlhari de drumul mare!?" Şi-apoi se auzi o voce tânără şi limpede: „Unde este conducătorul vostru? Caravana noastră a fost atacată de bandiți!"

Nicolo Polo dădu pinteni calului şi, urmat de Maffio, porni înainte. Mai credea că vreun demon nocturn îi păcăleşte simțurile. „Marco*!"* strigă el cu respirația tăiată. „E doar fiul meu! Nu vedeți?"

Tătarii le dădură drumul celor doi. Nicolo Polo sări de pe cal şi-l îmbrățişă pe Marco. „De unde vii?" murmură el. Gândurile negre dispărură ca duse de vânt; îşi desfăcu îmbrățişarea şi zise cu asprime: „Uite, aici e unchiul tău, Maffio, şi-a făcut griji pentru tine. Salută-l"!

Nicolo Polo îşi dădu calul la o parte. Mâna lui strângea violent frâul, strânse din dinți, ca să-şi poată stăpâni emoția.

„Suntem iar împreună, unchiule", zise Marco cu o voce aspră. Înțelegea sentimentele care-l potopeau pe tatăl său; pentru că şi el trăia în clipele acestea o multitudine de sentimente necunoscute, un amestec de fericire şi tristețe,

care-i umpleau ochii de lacrimi.

În timp ce Maffio îşi îmbrăţişa nepotul, Nicolo Polo se apropie de Matteo: Îţi mulţumesc, Matteo, îţi mulţumesc că l-ai salvat pe Marco."

Matteo, stingherit, îl contrazise. „Vă înşelaţi, Nicolo Polo, Marco a fost cel care m-a scos pe mine din groapa aia împuţită. N-am să uit lucrul ăsta niciodată, v-o jur, Nicolo Polo, niciodată n-am să uit!"

Nicolo îl privi neîncrezător. Între timp tătarii deveniră nerăbdători: voiau să ştie unde se aflau banditii. Prinţul tătar din Ormuz, înfuriat de noul atac al unei caravane, poruncise, căpeteniilor sotniilor ca şi conducătorului djigiţilor, să descopere în orice condiţii ascunzătoarea tâlharilor. Comerţul între Bagdad şi Ormuz era simţitor perturbat de aceste neruşinate atacuri asupra caravanelor.

Tătarii hotărâră să înainteze până în valea următoare, ca acolo să asculte cele ce urmau să le povestească Marco şi Matteo. Curând se aprinseseră focurile şi Marco povesti ce li se întâmplase.

Când Nicolo Polo auzi că Hassan-Bek e mort, îşi coborî privirile.

„N-am fost drepţi cu el. Era un bărbat viteaz", zise el. Zăcea întins pe pământ, rănit, şi tot se mai apăra contra tâlharilor. Cinci neguţători, caravanbaşiul şi zece djigiţi au fost omorâţi."

„Ţi-am văzut calul, tată, m-am întâlnit cu el,

venea fără stăpân…

„Tatăl tău a căzut, în luptă, de pe cal”, zise Maffio Polo; „Am călărit zi şi noapte ca să aducem ajutoare.”

Se întoarse spre fratele său: „Vezi Nicolo, că planul meu a fost bun. Ar fi fost fără rost să-i urmărim singuri pe caraunaşi”.

„Marco a făcut-o”, răspunse, mândru, Nicolo Polo.

„Când mă gândesc la asta simt un fior rece pe şira spinării”, zise Maffio.

Marco îşi aminti brusc de conversația nocturnă cu Hadşi-Muhamed şi Hassan-Bek.

„Hadşi-Muhamed trăieşte?” întrebă el.

„Trăieşte şi ne aşteaptă cu încordată nerăbdare în Ormuz”.

Şase oameni şedeau pe lângă foc. Lumina jucăuşe cădea pe pământ, se oglindea în ochii oblici şi înguşti ai căpeteniilor sotniilor şi zugrăvea lumini şi umbre, roşu cald sau cenuşiu închis pe fețele celor din jur.

Marco era epuizat de obositoarele marşuri. Închise ochii, şi corpul lui extenuat căzu într-o parte. Nicolo aduse o pătură şi-l acoperi. Chiar şi Matteo putea să se țină treaz numai printr-o supremă încordare de voință.

„Ar fi mai bine să poposim până dimineață”, zise Maffio către tătari.

Curând toți oamenii dormeau adânc; ardeau

numai focurile de veghe şi santinelele se plimbau în cerc în jurul taberei.

Ca o furtună se repeziră tătarii şi djigiții în seara zilei următoare asupra ascunzişului caraunaşilor. Cei ce li se împotriviră cu mâna armată, fură ucişi. Prizonierii, strânşi în mijlocul satului, trebuiră să scoată de prin case mărfurile prădate. Apoi au fost legați fedeleş şi încărcați pe cal.

Între timp venețienii merseră la gropile închisorii şi scoaseră mortul. Într-o grădină, între doi pomi înalți, îl îngropară şi ca să-l apere de animalele de pradă, îi acoperiră mormântul cu pietre grele.

„Aici odihneşte. Nimeni nu l-a cunoscut, nimeni nu l-a iubit. Dumnezeul lui nu este Dumnezeul nostru. Dar a fost un bărbat viteaz".

„Rămâi cu bine, Hassan-Bek".

O BARCĂ DE TRANSPORT MINUNATĂ ŞI DEMNĂ DE RESPECT

Un braț de mare, îngust, despărțea insula stâncoasă de continent. Pe apă se încrucişau continuu corăbii şi bărci cu vâsle încărcate cu cele mai scumpe mărfuri din toate țările: ghimber şi piper din India, perle de pe învecinatele insule Bahrain, Jasp de pe îndepărtatul Kaşgar, aur şi țesături de mătase, săbii şi cămăşi de zale de la Damasc, cai arabi şi persani, colți de elefant…

Marco trecând prin zgomotosul oraş comercial Ormuz, de pe insula stâncoasă şi lipsită de apă,

crezu că vede etalate toate comorile lumii. Uneori se trezea în el dorința să ajungă stăpânul tuturor acestor bogății. Se ocupa de afacerile tatălui şi unchiului său, care-şi regăsiseră aproape toate lucrurile furate, şi se bucura de fiecare afacere reuşită.

Dar el se interesa şi de obiceiurile oamenilor ca şi de istoria lor. Strânsese în decursul celor şase luni de călătorie, atâtea impresii, încât nu mai era posibil să le păstreze pe toate numai în memorie. Şi câte trăiri îi mai stăteau în față? Vor trece ani, până când pe nesfârşitul drum al caravanelor, trecând peste ghețari, munți cu zăpezi veşnice, pustiuri arse de soarele fierbinte, vor ajunge la reşedința Marelui Han Kublai, la Kambali.

Marco începu să intuiască imensitatea lumii şi varietatea felurilor de viață şi dorința de a păstra tot ce a văzut şi a auzit crescu puternic în el. Îşi cumpără, de la un negustor indian, hârtie de Samarkand şi aşternu pe hârtie cele mai importante impresii despre peisaj şi locuitori. În curând observă că vorbele scrise pretind mai multă claritate şi precizie decât gândurile fugare.

Neobosita lui sete de investigație, nu se mai mulțumea cu relatări, în parte exacte, ci căuta să descopere substanța, adevărul intim cuprins de realitate. Era fericit când putea să se convingă cu proprii lui ochi asupra lucrurilor.

Ormuz era o imensă piață comercială. Aici se întâlneau neguțători arabi, persani şi italieni. Nu

puteai găsi niciun locşor – când treceai prin oraş – unde să nu se încheie vreo tranzacție.

Cu toate că în solul stâncos al insulei nu se găsea apă, în curțile umbroase ale bogaților susurau fântânile arteziene. Un nevăzut convoi de hamali căra zilnic în bărci, cu fundul plat, nenumărate burdufuri cu apă. Fără acest permanent trafic cu continentul Ormuzul n-ar fi putut supraviețui.

Vara soarele ardea atât de apăsător, încât oamenii cu stare părăseau oraşul; se mutau în grădinile lor de-a lungul litoralului sau pe insulele fluviului, unde locuiau în colibe împletite deasupra apei, sprijinite pe piloni de lemn. Apărați de razele arzătoare ale soarelui de un acoperiş de frunze, aşteptau seara. Când bătea însă vântul fierbinte dinspre câmpie, pierea orice viață. Oamenii se salvau, stând în apă până la gât, aşteptând ore întregi, până când suflul lui aducător de moarte înceta.

Hadşi-Muhamed care stătea adesea la Ormuz îi povesti lui Marco despre un asemenea vânt fierbinte, care cu un an în urmă provocase moarte a şase mii de oameni. Stăpânitorul Ormuzului nu a putut plăti regelui din Kirman tributul pe care i-l datora şi regele a voit să pedepsească oraşul şi să-şi ia tributul cu forța. Cinci mii de soldați pedeştri şi o mie şase sute de călăreți au pornit să atace Ormuzul. Trupele îşi urmau calea prin câmpiile roditoare ale Kirmanului şi marşul se

efectua fără greutate. În Ormuz nimeni nu bănuia pericolul ce-i amenința. Marii neguțători şi dregători părăsiseră oraşul şi locuiau în casele lor de vară.

Seara, trupele regelui au poposit într-o oază de palmieri; nu departe de Ormuz, şi se pregăteau de atac: erau veseli şi se aşteptau la o pradă bogată. Când în dimineața următoare îşi continuară marşul, îi surprinse un îngrozitor vânt fierbinte. Cai şi oameni se prăbuşiră şi căutau în primejdia de moarte, în care se aflau, să găsească undeva, un adăpost. Caii loveau cu copitele în jurul lor, soldații îşi făceau gropi în pământ. Dar vântul arzător, distruse tot ce era viu. Oameni şi animale îşi găsiră moartea la porțile oraşului pe care voiau să-l atace prin surprindere.

Când venețienii sosiră la Ormuz, vara tocmai începuse. Arşița îi făcea să sufere, dar totuşi nu-şi neglijară afacerile; Mâna rănită a lui Matteo se vindecă repede. Şi când se gândea la prizonieratul său în mâinile caraunaşilor, i se părea c-a visat.

Acelaşi lucru se întâmpla şi cu Marco. Noile impresii făceau să pălească aventurile trecute, şi-i trezeau dorința după noi şi noi întâmplări; dorea să se apropie ceasul continuării călătoriei.

Locuiau în casa lui Hadşi-Muhamed. Era situată pe continent într-o grădină dumnezeiască de frumoasă, vizavi de Ormuz, şi era atât de splendid aranjată încât Marco se gândea, fără voia lui, la grădinile de paradis ale Asasinilor cu palatele şi

pavilioanele lor.

Într-o zi, Marco, şezând în sala principală din casa bărbaților, se lăsase în voia gândurilor. Era singur. O lumină estompată trecea prin peretele de sticlă colorată. Camera înaltă era plăcută şi răcoroasă. Auzea muzică şi un cântec nostalgic, atât de departe, încât nu-şi dădea seama dacă e realitate sau doar amintire.

Femeile de pe plaja din Lido îi primeau pe pescari cu cântece, când se întorceau seara acasă, cu bărcile lor. Barcagii cântau, şi-şi treceau melodia din gură în gură. Cântece pe canalele Veneției. Bărci care pluteau fără zgomot. Șoptitoare valuri. Giovanni, constructorul de corăbii stă pe treptele de piatră ale dărăpănatei vile romane, şi Giannina, cea cu părul negru, ascultă minunatul cântec. Catârgii se opresc, pescarii lasă să le cadă vâslele, conversațiile sticlarilor amuțesc. Giovanni cântă… Veneția… Amintiri din copilărie, dureroase, frumoase, îndepărtate.

Îi era dor de Veneția? Marco se examină până în străfundul conştiinței şi găsi că dorul după depărtări era la fel de puternic ca odinioară, când plin de dorințe copilăreşti privea urma corăbiilor ce părăseau portul San Nicolo.

Da, îi era dor de castanul înflorit, de piazzetta, de mormântul mamei, din cimitirul de la San Michele, dar celălalt dor era mai puternic, nostalgia depărtărilor era mai puternică.

Femeile voalate cântau în grădină, în tactul

bătut de-o tamburină.

Hadşi-Muhamed şi Matteo intrară în cameră.

„Allah fie lăudat, că vă găsim”, zise marele negustător. „Vă credeam în Ormuz. Pregătesc o călătorie în insulele Bahrain şi m-aş socoti fericit, dacă dumneata şi căpitanul Matteo ați vrea să mă însoțiți.”

„În insulele Bahrain? La pescuitorii de perle?”. Marco nu putea să-şi ascundă bucuria. „Vă însoțesc bucuros, dacă tata-mi dă voie”.

„Messer Polo este de acord”, zise Haşdi-Muhamed. „Dacă vă convine, plecăm mâine, în zorii zilei”.

„Va fi o fericire să scăpăm din iadul ăsta încins”, mormăi Matteo, care era dornic să mai simtă încă o dală sub picioare puntea unei corăbii.

Când Nicolo şi Maffio Polo se întoarseră seara din oraş, Marco deja îşi împachetase lucrurile necesare şi le trimisese pe velier.

„Uită-te la el, cum s-a mai grăbit”, zise Maffio zâmbind.

„Iar pe Matteo nici măcar nu-l mai poți vedea. Bănuiesc că noaptea asta o să doarmă pe corabie”.

Marco n-avea, însă, niciun chef de glumele pline de bunăvoință ale unchiului său.

„Mâine în zori, plecăm, tată”, zise el încă îngrijorat că ar mai putea interveni ceva. „Totul este pregătit”.

„Bine”, zise Nicolo Polo.” Dar gândeşte-te, că asta

nu este o călătorie de plăcere. Am hotărât, că în viitor, tu trebuie să ne dai o mână de ajutor în afacerile noastre. Pe insulele Bahrain se găsesc perle ieftine, dar numai atunci, când ştii să te târguieşti. Ai încredere în Hadşi-Muhamed. El ştie cum să trateze cu negustorii şi o să-ți dea sfaturi folositoare”.

Aceasta era prima însărcinare a lui Marco. Era mândru că tatăl său îi încredințase o afacere importantă, şi-şi puse în gând să urmeze sfaturile lui Hadşi-Muhamed cu exactitate.

În dimineața următoare, înainte de răsăritul soarelui, părăsiră portul. Matteo se uită neîncrezător la velierul cu un singur catarg, şi-l compara cu corăbiile încercate de furtuni, construite în şantierele Veneției. Zise clătinând din cap:

„Asta nu-i corabie, Marco, asta-i o barcă de transport, mare. Uită-te, cum sunt împreunate scândurile. Niciun singur cui. Şi ancora e tot din lemn. E cea mai ciudată ambarcațiune pe care-am văzut-o vreodată. Dacă vine o furtună, se desface în bucăți”.

Hadşi-Muhamed care auzise ultimele cuvinte, zise zâmbind:

„Nu vă faceți griji, cuiele de lemn în scânduri sunt tot atât de rezistente ca şi celelalte. Nu se întrebuințează fierul fiindcă e prea scump”.

Matteo trebui să recunoască că echipajul manevra cu o deosebită îndemânare corabia

greoaie. Marea era perfidă, se putea schimba de la o clipă la alta: acum se întindea albastră şi transparentă, ca un liniştit lac de munte, ca dintr-o dată valuri clocotitoare să se azvârle, din toate direcţiile, asupra corabiei. Un vârtej de vânt prindea pânzele, catargul se apleca primejdios şi pendula înfricoşător dintr-o parte într-alta. Un timp, vasul fu prada puterii vântului şi-a valurilor. Apoi dintr-o dată totul se linişti, valurile se potoliră în unduiri largi şi agitate, încât părea că o mână de mamă încearcă să netezească pânza albastră a mării.

Într-o noapte, îşi făcură culcuşurile pe punte. Apăru luna care se oglindea în dâra argintie lăsată de corabie. Marco admira cerul spuzit de stele. Hadşi-Muhamed se mişca neliniştit. Matteo stătea lângă cârmaci fără gânduri şi nespus de fericit privea marea.

„Cum vă place ţara noastră?" întrebă Hadşi-Muhamed.

Marco simţi parcă un înţeles tainic, ascuns în spatele întrebării. Răspunse ezitând: „Ţara dumneavoastră e mare şi frumoasă".

„Când o să vedeţi Kirmanul, Messer Polo! Frumos ca o nestemată! Pe Allah, că nu-mi pot imagina ceva mai frumos. În apropierea oraşului se găsesc izvoare calde, dătătoare de sănătate. Se găsesc în grădini mari şi sunt împrejmuite cu marmoră". Hadşi-Muhamed se ridică şi-l privi rugător pe Marco. Barba lui roşie, vopsită cu

henna îi atingea umărul.

„Sunt un om bogat, Messer Polo, în Kirman şi în alte oraşe am case care sunt demne să adăpostească un rege. Iartă-mă că vorbesc cu atâta lipsă de modestie despre bunurile mele". Făcu o pauză.

Marco se ridică şi se întrebă: de ce negustorul lăuda frumusețea Kirmanului şi-i povestea despre bogățiile lui? Privi departe pe lângă Hadşi-Muhamed, marea strălucitoare. Țara asta era plină de taine, când credeai c-ai dezlegat una din ele, apărea altă taină. La ce se gândea Hadşi-Muhamed, acest persan înalt, brunatic şi cu fața palidă?

„Tăceți, nu vă plac cuvintele mele?"

„Nu înțeleg ce vreți să spuneți".

„Sunteți prevăzător, Messer Polo, prevăzător şi curajos. Dumitale trebuie să-ți mulțumim, că ne-am putut recăpăta cele jefuite de către caraunaşi..."

Marco făcu un gest de protest.

„Aş vrea să vă fac o propunere", continuă Hadşi-Muhamed. „Rămâneți la mine în Persia, ajutați-mă în afacerile mele şi-am să vă primesc ca pe un fiu în familia mea. O să călătorim împreună în India, în Egipt, în Italia, oriunde ne vor conduce afacerile..." Hadşi-Muhamed îl privi pe Marco cu ochii lui negri adânci." Vă apreciez foarte mult, Messer Polo".

Această noapte înstelată exercita asupra lui

Marco un farmec irezistibil. Un văl țesut din lumină părea să-i izoleze simțurile de lumea din afară ca să i le închidă numai în inimă. Marele negustor atât de mândru şi de rezervat îi spunea aceste cuvinte mişcătoare… îşi aminti conversația de la fântână şi de Hassan-Bek care murise.

Hadşi-Muhamed îi făcuse o ofertă ispititoare: dacă ar primi, îl aştepta o viață interesantă de negustor, plină de bogăție şi străluciri, în schimb drumul spre Katai era plin de pericole şi de lipsuri.

Corabia plutea prin noapte. Valurile clipoceau uşor. Lângă cârmaci stătea Matteo, un uriaş cu ochi inteligenți, care priveau cu dragoste şi gingăşie marea.

„Vă mulțumesc, Hadşi-Muhamed", zise Marco Polo. „Nu vă supărați pe mine dacă nu vă primesc propunerea. Încă de pe când eram copil visam să plec spre țări îndepărtate… Şi-apoi cum mi-aş putea părăsi tatăl şi unchiul?"

Hadşi-Muhamed îşi plecă privirile.

„Tatăl dumitale ar fi de acord", zise el. „Vă iubeşte foarte mult şi ar vrea să vă ferească de pericolele unei prea lungi călătorii".

„Aşadar propunerea vine din partea lui?" întrebă Marco. „El a căutat să vă convingă?"

Marele negustor îşi ridică mâna, făcând un gest liniştitor.

„Nu! A fost dorința mea. Sunteți încă tânăr, Messer Polo, dar sunteți un om neobişnuit. Noi neguțătorii avem un ochi sigur, credeți-mă, altfel

n-am fi în stare să câştigăm nici măcar un soldo”.

Hadşi-Muhamed se culcă din nou. Obrazul lui palid părea străin şi închis în sine.

Gândurile lui Marco erau răvăşite. Se îndreptă spre balustrada corabiei şi privi peste ape. Cât de mult se bucurase de încrederea ce i-o arătase tatăl său, când îi încredinţase pentru prima oară o misiune. De fapt dorea ca fiul lui să ajungă ajutor de negustor la Hadşi-Muhamed. Nu dovedise oare că poate acţiona cu pricepere şi cu prudenţă? Marco nu-şi mai înţelegea părintele.

În a opta zi a călătoriei, cerul se întunecă, era aşa ca şi când cineva ar fi trecut printr-o sală imensă şi ar fi stins toate lumânările. Marea se întindea inertă, ca plumbul topit.

„Apa lipeşte”, murmură Matteo, pentru sine. „O să fie o furtună groaznică”. Îşi aminti de furtuna de pe coastele Spaniei, care, odinioară, îi izbise corabia de stânci.

Întregul echipaj apăru pe punte. Matteo îi aruncă lui Marco o frânghie. „Leagă-te bine”, îi zise.

Cerul era plumburiu. Marea era plumburie. Văzduhul era plumburiu.

Nu se simţea nicio adiere de vânt; era atât de cald, încât respirai cu greutate. La cea mai mică mişcare prin toţi porii năvălea sudoarea.

„Ar fi bine să coborâm sub punte”, zise Hadşi-Muhamed şi cobori în cabina lui.

„Rămâi sus”, porunci Matteo şi-l legă bine pe

Marco, apoi se legă şi pe el.” Dedesubt e mormântul”.

Cenuşiul uniform se coloră gălbui, marea începu să se învârtească, o izbitură de vânt arzător de fierbinte zdrenţui vela de la capă. Matteo şi Marco se aruncară jos, un val mare trecu spălând puntea, corabia se săltă pe un munte de apă, se prăbuşi apoi în vale, şi dansă, dansă ca o jucărie. Cârmaciul se muncea în zadar să stăpânească cârma. Matteo îi veni în ajutor, apăsând cu puterea lui de uriaş, dar cârma nu se mişcă. Puterea furtunii şi a apei apăsa cu toată greutatea corpul corabiei; catargul se aplecă înfricoşător.

Marco se agăţă strâns de cabinele de pe punte. Mereu se prăbuşeau peste el munţi de apă. Frânghia îi strângea pieptul. Matteo se târî până la el şi-i urlă ceva în ureche, dar Marco nu pricepu niciun cuvânt. Corabia se apleca, se ridica, cădea clătinându-se într-o adâncă prăpastie; apoi era ridicată de un munte de apă învolburată şi azvârlită din nou în adâncuri.

Marco nu mai putea gândi nimic limpede, avea nevoie de toată forţa lui ca să se ţină agăţat. Corabia devenise o fiinţă de sine stătătoare. Nu mai asculta de braţele oamenilor. Marco se aştepta ca în fiecare clipă să fie zdrobită de masa de apă bubuitoare. Se gândi la vorbele lui Matteo: „Dacă vine o furtună, se desface în bucăţi”. Ce-o să se facă el în cazanul ăsta rotitor, ca de vrăjitoare? într-o clipă apa îl va suge în adâncuri.

Un fulger luminos sfârtecă atmosfera apăsătoare, plumburiu-gălbuie. Aproape imediat răsună un puternic bubuit de tunet, peste urletul nemaipomenit al apei. „Dacă vine ploaia, zbieră Matteo, suntem salvați. Ține-te bine, Marco.

Nu-ți da drumul!” Furtuna îi zmulgea cuvintele de pe buze şi le rupea în bucăți.

Peste mare vuia furtuna. Valuri, vânt, fulgere şi tunete, o titanică luptă a naturii dezlănțuite. Minuscula corabie se clătina prăbuşindu-se de pe valurile înalte ca munții în prăpăstii sticloase.

Marco se lovi cu capul de lemn. Îşi pierdu puterea din brațe şi simți durerea pătrunzătoare a frânghiei care-i înconjura strâns pieptul. Atunci brațul lui Matteo îl înconjură, trăgându-l pe cabina de pe punte. Frânghia se mai lărgi, mâinile lui Marco apucară iarăşi lemnul şi se agăță strâns de el. Auzi la ureche vocea lui Matteo: „Plouă! Furtuna se potoleşte!”

Furtuna se mai potoli. Cerul şi marea începură să se despartă. Vuietul se mai linişti. Marinarii îşi strigau vorbe triumfătoare, dansul infernal luase sfârşit, iar corabia asculta din nou de voința oamenilor. O ploaie torențială, însoțită de tunete din ce în ce mai rare se revărsa asupra mării şi potoli valurile.

O minunată ploaie răcoritoare. Apăru soarele şi o clipi de neuitat, picăturile de ploaie şi valurile mării, părură făcute din aur curat.

Matteo şi Marco se ridicară şi-şi dezlegară

frânghiile.

„O veche barcă de transport, minunată şi demnă de respect”, strigă Matteo şi privi cu mirare spre catarg. „Nu ți-am spus imediat ce-am văzut-o?”

„Nu”, răspunse Marco râzând. „Ai zis: La prima furtună se desface-n bucăți!”

În ziua a douăsprezecea sosiră în micul port Samak. Hadşi-Muhamed îi făcu cunoştință lui Marco, cu un negustor indian, partener de-a lui de afaceri, care-i invită să locuiască în casa lui de la țară. Pescuitul de perle de pe insulele Bahrain era în cea mai mare parte în mâinile marilor neguțători indieni. Casa indianului era construită după moda persană, în jurul unei curți de formă pătrată şi părea un mic palat. Cei trei pereți ai sălii de primire erau pictați cu frunziş şi flori în albastru şi aur. Lumina colorată trecea prin peretele de sticlă, care despărțea camera de curte, şi sublinia splendoarea apăsătoare şi întunecată a spațioasei încăperi.

Marco şi Matteo, conduşi de Hadşi-Muhamed, merseră în dimineața următoare pe plaja stâncoasă. Trecură pe lângă un cătun compus din colibe sărăcăcioase. Copiii slabi, negri şi cafenii cu burțile umflate, îi înconjurară pe străini, cerşind cu mâinile întinse. Matteo le dădu o pungă cu lipii. Copiii se repeziră lacomi asupra acestor bunătăți.

„Cine locuieşte în colibele astea?” întrebă Marco.

„Pescuitorii de perle. În general, sunt negri. Dar

priviți, acolo se vede marea”.

În fața lor marea strălucea. În interiorul Insulei, pe lângă izvoare şi râuri, erau grădini şi case de vară. O insulă bogată!

Pe plajă erau munți de moluşte, carnea lor putrezea la căldura soarelui. Negrese îmbrăcate în zdrențe, spălau carnea alterată şi rău mirositoare şi căutau perle.

Supraveghetorul le urmărea bănuitor. O femeie se ridică să-şi îndrepte spatele şi atunci biciul se abătu asupra ei şi un torent de înjurături o îndemnară să-şi vadă de lucru.

Femeia se plecă şi răscoli mai departe în muntele împuțit.

Golful strălucea albastru diamantin. Stânci întunecate tiveau apa limpede, cristalină. Bărcile pescuitorilor de perle erau trase pe plaja îngustă.

Matteo se apropie cu paşi domoli de supraveghetor. Ochii lui înfundați în orbite aruncau scântei. Urmări bărbatul care se dădea înapoi, până la marginea apei. „Măi sepie! De ce-ai lovit femeia?

Supraveghetorul nu înțelegea ce vroia uriaşul. Matteo îl luă biciul şi i-l aruncă în mare.

„Ce faci acolo?” întrebă Hadşi-Muhamed mânios.

Femeile spălau moluştele fără întrerupere.

Matteo se întoarse la Hadşi-Muhamed şi la Marco. Supraveghetorul scoase, însă, un strigăt puternic. Matteo se întoarse, strigătul scăzu încât

ajunse doar un murmur furios.

„Nu vă amestecați în treburi care nu vă privesc, Messer Matteo! Asta ar putea să aibă o influență proastă asupra afacerilor noastre. Femeile sunt sclave din Africa şi aparțin partenerului meu de afaceri. Dumneata ce crezi, Messer Polo?

„Matteo a avut dreptate!"

„Noi negustătorii nu suntem apărători de sclavi", zise Hadşi-Muhamed, aspru. „Cine nu înțelege acest lucru, nu pricepe nimic din negoț"! zise el şi plecă. Marco îl urmă dus pe gânduri.

Marea era transparentă şi razele de soare ajungeau până pe fundalul de coral. Pescuitorii de perle stăteau nemişcați pe proeminentele stâncilor. Cu stropi de apă scânteind pe trupurile lor lucioase, negre sau brune, respirau greu. Mâinile lor cuprindeau mânerul cuțitelor curbate, cu care deschideau scoicile. Stăteau aşa, cu muşchii destinşi şi priveau fix apa. În jurul trupurilor lor atârnau plase fin înnodate.

Apoi un strigăt al unui supraveghetor îi zmulse din încremenire. „Hai, iai, săriți! Hai, iai, săriți!" Bărbații se aruncară cu capul înainte în apă. Înotând în adânc, ca nişte peşti mari, cam zece până la cincisprezece stânjeni adâncime, dezlipiră scoicile de pe bancul de perle. Marco urmărea scena cu respirația oprită. Suprafața apei se netezi. Trecu nesfârşit de lungă vreme: era posibil pentru un om să rămână atâta vreme sub apă?

O sută de bătăi de inimă!

Supraveghetorul se plimba indiferent în sus şi în jos pe mal, lovindu-şi coapsele cu cravaşa.

Ce se întâmpla acolo în adânc? Munca la bancurile de perle tulburase apa şi interiorul mării se închisese pentru privirile oamenilor.

„Un mare velier la orizont”, zise Hadşi-Muhamed şi arată cu mâna spre mare.

O sută douăzeci de bătăi de inimă!

Un cap apăru, un al doilea, al treilea…

Scufundătorii înotau spre mal. Oboseala le istovea feţele. O clipă rămaseră îngenuncheaţi, sprijinindu-se în mâini cu privirile înfipte în nisipul galben. Apoi îi duseră scribului punga, răsturnând conţinutul în faţa lui.

Ali: treizeci de scoici, Abdulah: patruzeci de scoici, Mustafa: treizeci şi cinci de scoici… Scribul nota.

„Hai, iai – la locurile voastre, soi de leneşi!” comandă supraveghetorul.

Pescuitorii de perle se aşezară cu capetele aplecate la locurile lor. Nevestele lor spălau pe plajă, moluştele, iar copiii lor fugeau pe plajă, prin împrejurimi ca nişte câini flămânzi. Se scufundau zilnic cam de patruzeci, cincizeci de ori, ca să scoată de la o mie până la două mii de scoici.

Din nou răsunau strigătele supraveghetorului. Trupurile brune şi negre săriră în apă şi înotară în adânc.

„Hai, iai. Ali de ce nu sari? Hai-iai, tu cu pielea mai deschisă, sari, altfel o să simţi cravaşa!”

Ali şi cel cu pielea deschisă la culoare, respirară adânc şi săriră.

„Corabia se apropie de țărm”, zise Hadşi-Muhamed.

„De ce țipă feciorul ăsta de cățea?” zise Matteo. „Nu vede cât sunt de istoviți bieții oameni”.

„Perlele sunt scumpe” răspunse Marco şi trăsăturile lui se accentuară”.

Părăsiră plaja. Strigătele supraveghetorului îi urmăriră până în interiorul insulei. „Hai, iai – săriți! Hai.

Nevestele negustătorului indian trăiau în lumea închisă a casei femeilor. O mică portiță, din zidul alb şi înalt, ducea în imperiul lor; o grădină înfloritoare cu boschete de trandafiri şi copaci umbroşi, o fântână arteziană în curtea pavată şi o casă cu două etaje.

Purtau haine de mătase, brodate cu aur şi argint. La încheieturile mâinilor şi în părul lor străluceau diamante şi luceau giuvaiere de perle. Se plimbau prin grădină, dansau, se jucau sau cântau, şi încercau prin viclenii şi intrigi să obțină favorurile indianului, se urau şi se iubeau şi erau triste din cauza vieții lor îmbelşugate, viață inutilă de pasăre închisă în colivie. Strigătele supraveghetorilor şi şuieratul loviturilor de cravaşa nu pătrundeau până în grădină. Inimile lor ajunseseră nesimțitoare.

Indianul îi trată pe Marco şi pe Hadşi-Muhamed. Pe fața de masă se găseau cupe de argint pentru

spălatul degetelor. Servitoarele aduceau orez, pepeni tăiați felii, mai multe feluri de carne şi de legume. Musafirii aşteptară până când stăpânul casei începu să mănânce, atunci serviră şi ei.

Fără niciun zgomot ființe servile îndepărtau farfuriile goale şi aduceau mici farfurioare cu dulciuri.

Hadşi-Muhamed povesti despre atacul caraunaşilor. Indianul îl cântări pe Marco cu o privire iute. Băură vin. Stăpânul casei îl asculta politicos pe Hadşi-Muhamed; nicio trăsătură nu se mişca pe obrazul lui brunatic. Când persanul vorbi despre perle, indianul îşi înclină capul şi făcu semn unui servitor să se apropie. În curând în fața oaspeților se află o cutie cu cele mai frumoase perle.

Le răsturnă pe fața de masă.

Hadşi-Muhamed vorbi despre vara fierbinte din Ormuz şi despre intenția lui de a se întoarce în Kirman.

Perle rotunde şi ovale, zăceau în fața lor, exemplare alese, unele mari cât cireşele. Luceau albăstrui sau galben în lumina lumânărilor.

Lui Marco povestea lui Hadşi-Muhamed îi părea că nu se mai termină. Acum îi povestea indianului despre o călătorie de afaceri pe care o făcuseră împreună şi îi amintea o sută de amănunte lipsite de importanță. Stăpânul casei zâmbea reținut, rostea când şi când câte un cuvânt şi îi îmbia să bea.

În cele din urmă Hadşi-Muhamed luă în mână câteva perle şi le examină.

Indianul îşi pierdu politicoasa indiferență. Chipul lui se schimbă. Acum era un artist care priveşte cu o adâncă fericire o pictură divină.

„Uitați-vă, Messer Polo, la această minunăție a mării” zise el cu vioiciune. Lăuda perlele folosind cuvintele unui poet.

Apoi expresia lui deveni serioasă şi dintr-o dată fu un negustor care stă în pragul ruinei. Zise oftând:

„Toată averea mea e în fața voastră. E greu să mai găseşti pescuitori de perle. Nu trăiesc mult. Prețul pentru un negru, cu pieptul bine dezvoltat, e mare”.

Din nou obrazul lui luă altă expresie. Acum era prietenul mărinimos, care aminteşte îndurerat că trebuie să se despartă de un obiect îndrăgit.

„Dacă n-ai fi dumneata Hadşi-Muhamed!” Oftă el. „Spuneți un preț acceptabil pentru această comoară împărătească, şi o aveți”.

Hadşi-Muhamed oferi şase sute de pfunzi turnesieni.

Stăpânul casei se ridică. „Du afară cutia!” porunci servitorului. Şi către Hadşi-Muhamed: „N-ar fi trebuit să faceți cu mine asemenea glume”.

Marco urmărea cu interes aprins târguiala. Amândoi negustorii uitaseră de prezența lui. Luptau într-un duel nevăzut. Trăsăturile le rămâneau stăpânite şi politicoase, dar în ochi le

lucea focul rece după câştigul de aur. Hadşi-Muhamed avea case şi pământuri, indianul era nemăsurat de bogat. Nu se tocmeau ca micii negustoraşi din bazare, ci se pipăiau, căutau după slăbiciuni bine ascunse, cu toate că ştiau că niciunul din ei nu-l poate înşela pe celălalt.

În curte murmura fântâna țâşnitoare. Un val de aer răcoritor adia prin uşa deschisă.

Timpul trecea pe neobservate. O servitoare aduse vin şi dulciuri.

Negustătorii căzură de acord la suma de o mie două sute de pfunzi turnesieni.

Marco şi Hadşi-Muhamed îşi luară rămas bun. Stăpânul casei îi conduse până la uşă şi le dori odihnă plăcută pentru noapte.

„O afacere rentabilă, Messer Polo", zise Hadşi-Muhamed. „Dacă vă convine, primiți jumătate din perle pentru şase sute de pfunzi. Cred că tatăl dumitale va fi mulțumit", adăugă, zâmbind.

Mai rămaseră pe insulă încă trei zile. Apoi corabia lor părăsi portul.

„Hai, iai, săriți!" strigătele se stinseră...

Aerul proaspăt şi sărat al mării şterse mirosul puturos al moluştelor putrezite.

CEL MAI SCUMP ŞI FRUMOS LUCRU E APA

Veneţienii părăsiră Ormuzul pe vremea recoltei curmalelor. Hadşi-Muhamed şi o ceată de djigiți întovărăşeau caravana. Soarele ardea ca un

cuptor încins. De zeci de ani nu mai fusese o vară atât de fierbinte. Nicolo şi Maffio Polo îndemnau la grabă. Afacerile lor în Ormuz, merseseră bine. Voiau acum, fără mare întârziere, să călătorească spre Persia şi sperau ca peste puține luni să ajungă la marele drum de caravane al răsăritului.

Călăreau printr-o câmpie roditoare, spre nord, înspre Kirman. Îi conducea Nasr-ed-din, un caravanbaşi. Negustătorul persan îl socotea cel mai de nădejde om din regatul Kirman. Nasr-ed-din era mic la stat şi uscățiv, dar era un om cu o imaginație bogată. Când povestea, pe fața lui se puneau în mişcare nenumărate riduri şi-o făceau când veselă sau tristă, când înțeleaptă sau prostănacă, iar ochii de sub sprâncenele albe şi stufoase îi subliniau expresia.

Marco stătea de vorbă, cu plăcere, cu bătrânul.

Câmpia, pe cele două laturi ale drumului, era bogată în pomi fructiferi, ogoare şi păşuni galben-verzui. Turme de oi şi capre, sau cirezile de vite, cămile, cai şi măgari, găseau aici suficientă hrană. În multe locuri se găseau şi izvoare calde, tămăduitoare.

„O țară roditoare, domnule”, zise Nasr-ed-din. „Dar nu v-aş sfătui să gustați din pâinea de grâu”.

Marco îl privi întrebător.

„Este tot atât de amară ca şi apa de fântână”.

Nasr-ed-din nu exagerase. Gâtlejurile lor trebuiseră să se obişnuiască cu gustul amar al pâinii, datorat mai ales apei surate. Caravanbaşiul

avea pentru acest ciudat fenomen o explicație originală: „Vedeți, pământul de-aici este deasupra mării. Oceanul Indian ajunge pe sub pământ până în oraşul Kirman. Vă mai minunați acuma că pâinea noastră are gust aşa de amar?”

Nasr-ed-din urmărea, cu ochi şireți, efectul vorbelor sale. Şi când Marco zâmbi uşor ironic, îşi puse la bătaie toată elocința.

„Credeți-l pe bătrânul Nasr-ed-din. Noi călărim acuma pe deasupra mării. Într-o zi, scoarța pământului o să slăbească şi o să se prăbuşească în mare şi atunci, dintr-o dată, Kirmanul o să fie aşezat pe malul mării. Văd deja corăbiile indiene, încărcate cu fildeş şi mirodenii, acostând în Kirman. Şi nenumărate caravane...” Nasr-ed-din descria cu multe vorbe oraşul port Kirman, care tocmai atunci răsărise din imaginația lui. Marco îl asculta cu răbdare, deoarece monotonia călătoriei prin arşița soarelui, părea să se mai scurteze grație poveştilor bătrânului. Lăsa ca tot ceea ce i se părea fără sens să-i treacă doar pe la ureche şi reținea numai ce era înțelept şi bun.

Lui Nasr-ed-din îi plăcea să pună întrebări la care dădea singur răspuns.

„Ce e mai scump şi mai frumos în viață? Vă gândiți la aur? Cu aur poți cumpăra orice: flori, cai, palate, pietre scumpe, sclave şi sclavi. Dar apa sărată se va îndulci dacă arunci flori în ea? O să mă înțelegeți când vom călători prin deşert. Cu aur cumpăr oameni şi animale. Animalele lipsite de

glas trudesc pentru mine. Bine! Dar apoi, spiritele rele mă ispitesc să ies de pe drumul bun, şi nu mai văd nimic altceva decât nisip galben, sau crusta sărată a Deşertului Negru... Şi cel mai îngrozitor chin al oamenilor se apropie: Setea! Ştiți, ce e setea, tinere domn? Oh! Să vă păzească Allah! să n-o cunoaşteți vreodată! Setea este sare presărată pe inima care abia mai bate, setea este foc în măruntaie, setea e praf în sânge, setea e geamătul cleios". Glasul lui coborî.

„Setea e mai grozavă decât năvălirea tătarilor de pe vremea lui Gingis-han. Animalele cad în nisipul fierbinte al deşertului. Oamenii slăbesc în puteri şi se fac răi: înfig pumnalul în trupul animalelor ca să bea sângele încălzit de febră. Şi eu şed aici cu bucata mea de aur. Ce pot să fac cu ea? Nimic! Ei, acum ştiți ce e mai scump şi mai frumos pe lume?" Nasr-ed-din făcu o pauză, apoi cu o voce solemnă enunță înțelepciunea scoasă din viața lui de caravanier: „Vă, spun: cel mai scump şi mai frumos lucru pe lume e apa! Acum râdeți, dar într-o zi veți înțelege adevărul spuselor mele".

Mânia prefăcută a lui Nasr-ed-din dispăru repede. Dădu o lovitură uşoară de cravaşă măgarului pe care-l călărea. Măgăruşul îşi mişcă mirat urechile, dar nu se gândi deloc să-şi grăbească paşii.

Marco rămase puțin în urmă, avea timp suficient să se gândească. Pândea neîncrezător conversațiile confidențiale ale tatălui şi unchiului

său cu neguțătorul persan. Între cei trei bărbați se înfiripase un sentiment de prietenie. Marco se ferea să rămână singur cu tatăl său, de aceea se ațînea pe lângă Matteo şi Nasr-ed-din, ruga pe djigiți să-l învețe arta armelor şi a călăritului, iar seara şedea, mai mult tăcând, lângă focul de tabără.

Gândurile lui se învârteau mereu în jurul conversației ce o avuse cu Hadşi-Muhamed pe puntea corabiei. Căuta să-şi înțeleagă părintele. Vorbele negustorului persan îi veniră în minte: „Tatăl vostru vrea să vă scutească de pericolele şi lipsurile unei călătorii aşa de lungi". Şi-apoi îşi amintea de mama care murise. O vedea cu ochii închişi, zăcând sub plapuma de mătase. Inima nu-i mai bătea. Lângă mâna ei, lipsită de viață, era micul elefant sculptat în fildeş, pe care i-l dăruise Nicolo Polo, înainte de plecare. Fusese singură toată viața. O auzea spunând: „Ei spun că Veneția este regina mărilor. Nu-i crede, e sclava mărilor…" Cuvinte rostite pe patul de moarte care erau sortite să-i înfrâneze dorul de depărtări. Înțelegea teama mamei, ea voia să-l păzească de viața aventuroasă şi plină de pericole a negustorilor, care-i furase bărbatul.

Îl înțelegea chiar şi pe unchiul Pietro Bocco, care odinioară voia să-l închidă într-o mănăstire, ca să-i poată lua averea familiei Polo, dar pe tatăl său nu-l putea înțelege. De ce nu pricepea el dorul său după evenimente şi trăiri noi, setea lui de

cunoaştere, nostalgia țărilor îndepărtate, despre care îi vorbise atât de mult în Veneția?

Se apropiau de Kirman, domiciliul negustătorului persan. Acolo se va hotărî dacă tatăl îşi va menține intențiile. Ce-o să facă el dacă Nicolo şi Maffio Polo împreună cu Matteo îşi vor continua singuri călătoria? Când se gândea la asta îl cuprindea furia şi o mare durere. Era mai uşor să lupți cu spada în mână contra bandiților, decât să suporți aceste gânduri insinuante.

Mândria şi sfiala îl opreau pe Marco să vorbească, despre aceasta, cu tatăl lui. Era ceva nelămurit între ei. Dar se părea că tatăl nu-şi dădea seama de asta. Tot timpul călătoriei fusese bine dispus, râdea şi glumea cu Matteo şi cu negustătorul persan, iar replicile ironice ale fratelui său le primea cu un zâmbet larg. De foarte multă vreme nu mai fusese atât de bine dispus.

Marco, în schimb, devenea pe 2i ce trece tot mai posomorât. Câteodată i se părea că bărbații s-au coalizat împotriva lui. Uită cu totul, că el era acela care se ferea de compania lor. Când turnurile oraşului Kirman apărură la orizont, luă hotărârea de nezdruncinat să continue călătoria chiar contra voinței tatălui său.

Locuiau în casa negustorului persan, care îi găzduia cu multă amabilitate. Marco vedea bine că Hadşi-Muhamed nu exagerase când vorbise despre bogăția lui: servitoare şi servitori le îndeplineau orice dorință, iar camerele erau

aranjate regeşte.

Pregătirile de călătorie fură făcute în grabă, deoarece peste câteva zile o caravană, mai mare, condusă de Nasr-ed-din, trebuia să părăsească Kirmanul. Ținta lor era oraşul Balch, situat pe marele drum al caravanelor ce mergeau spre răsărit. În seara din ajunul plecării, tatăl veni în camera lui Marco. „Suntem gata, Marco", zise şi se aşează, istovit, de oboselile zilei, pe o pătură de pănură. Un servitor îi întrebă dacă doresc ceva.

„Adu-ne pepeni proaspeți şi un ulcior de lapte", zise Nicolo Polo.

Marco îşi simțea bătăile inimii. Acum urma deznodământul. Şedea în fața tatălui său cu obrazul posomorât.

Nicolo Polo îl privi examinator. „Ce s-a întâmplat cu tine Marco? Ai devenit atât de tăcut, nu-ți mai place călătoria noastră? Mi se pare că ai vrea mai mult să rămâi aici la Hadşi-Muhamed?"

Marco nu percepu tonul întrebător. Căuta să se convingă că tatăl său îşi bate joc de el. Florile şi păsările brodate de pe acoperitoarea de divan dispărură din ochii lui; îşi pierdu obişnuita stăpânire de sine, atât de greu dobândită:

„Sigur că ați fi fost mai mulțumit dacă aş fi rămas la Veneția", zise el cu foc. „Dar pe mine nu mă va opri nimeni! Nici chiar aici în Kirman!" Nu observă că servitorul punea, pe masă, felii de pepene, cu miros aromat. Fruntea i se înroşise, iar

sprâncenele i se încruntau mânios.

Peste trăsăturile severe ale lui Nicolo Polo flutură un zâmbet.

„Aşa vorbeşti tu cu mine?” zise el.

Marco tăcu zăpăcit.

Nicolo Polo se gândea. Ce ştia el de bucuriile şi grijile fiului său? De două decenii călătorea prin lume, privise în multe inimi omeneşti şi le văzuse frumusețile şi adâncurile. Simțea în această clipă că Marco nu mai era copilul cu gândurile rătăcite în jurul viselor sale copilăreşti, ci un om matur, un bărbat tânăr, copt prematur, cu voință puternică şi cu o gândire independentă. Marco de-acum făcea parte din sfatul bărbaților. Obrazul lui Nicolo Polo se lumină. Da, trebuia să i se dea de înțeles că aparținea de-acum sfatului bărbaților.

„De asta ai fost aşa de posomorât în ultima, vreme?” zise el. „Cine ți-a povestit că nu vrem să te luăm cu noi?”

„Dumneata singur m-ai întrebat dacă nu vreau mai bucuros să rămân la Hadşi-Muhamed, nu-ți mai aminteşti tată?”

„Negustorul persan este prietenul nostru. Te-ar fi păstrat bucuros pe lângă el. I-am spus: Vorbeşte cu Marco, este un om matur, cum hotărăşte el, aşa se va întâmpla”. După o pauză continuă: „Bineînțeles nu ne-am fi bucurat, dacă al fi rămas aici… Dar să nu uităm să gustăm pepenii, sunt dulci ca mierea, nu aşa de amari ca pâinea de grâu”.

Gândurile negre ale lui Marco dispăruseră. O bucurie, puternică şi luminoasă îi umplea toată ființa. Se răcori cu pepenii şi le lăudă gustul deosebit prin cuvinte pline de exaltare. Hadşi-Muhamed şi Matteo se minunară la cina de adio din seara aceea, de limbuția lui. Nicolo şi Maffio Polo îi cerură în mai multe rânduri sfatul în chestiuni importante, iar Marco îşi dădea toată silința să dea răspunsuri pline de înțelepciune.

În dimineața următoare părăsiră Kirmanul. Hadşi-Muhamed îi însoți până la poarta oraşului. Ultimele sale cuvinte le adresă lui Marco:" Modesta mea casă vă stă la dispoziție, oricând deschisă, Messer Polo. Nu uitați, să intrați pe la mine, când la întoarcere veți trece prin Kirman".

Marco îşi luă un cald rămas bun, dar nu se gândea la întoarcere. Gândurile lui erau îndreptate înainte.

Caravana făcu patru zile până la marginea pustiului. Lăsară animalelor o zi de odihnă, cumpărată hrană şi apă, pregătindu-se pentru continuarea drumului. Nasr-ed-din vorbea cu dispreț despre deşert." Nu este mai mare decât o palmă, dacă îl comparați cu deşertul Nisipului negru", îi spuse lui Marco. „În şapte zile l-am trecut".

Caravana nu văzu timp de trei zile suflet de om. Niciun tufiş, niciun copac, totul era uscat şi pustiu. Pământul sărat era acoperit în unele locuri cu o crustă de sare, ce amintea, prin culoare, de

zăpada murdară. Nicio pasăre nu plutea în văzduh, niciun şoarece nu se furişa pe pământ. Aerul era nemişcat, nicăieri nu se găsea vreun adăpost împotriva soarelui arzător. Câteodată treceau pe lângă un loc cu apă, în mocirle împuțite vedeai apă verde ca iarba şi cu un gust aşa de scârbos încât nu se putea nici măcar gusta. Trebuiau să îndepărteze cu forța, de apa nesănătoasă, animalele însetate.

Matteo călărea un catâr puternic şi se gândea cu nostalgie la drumurile lui tomnatice, în plină furtună, cu barca lui cea neagră. Abia se obişnuise cu mersul săltăreț pe spatele unui animal, că deja i se oferea o nouă surpriză, deşertul pustiu și plictisitor. Nu rostea pe zi mai mult de zece propoziții, condimentate, însă, cu înjurături suculente.

Nasr-ed-din îi conduse, după patru zile de drum, la un fluviu ce curgea pe sub pământ şi care avea apă bună de băut. În unele locuri scoarța pământului se prăbuşise sub puterea curentului. Animale şi oameni se înviorară cu apa răcoroasă. Rămaseră o noapte acolo, îşi reînnoiră rezerva de apă, iar în dimineața următoare porniră cu puteri proaspete. După încă trei zile, părăsiră deşertul şi poposiră într-un mic orăşel.

Merseră apoi săptămâni şi săptămâni. Soarele şi praful le tăbăcise fețele. Ogoarele din apropierea satelor şi a oraşelor erau culese, şi fructele coapte cădeau din copaci. Pe coline erau cetăți sau

mănăstiri, prin păduri se furişau lei şi leoparzi, iar în tufişuri veverițe şi şerpi şuierau uşor. Seara țânțarii zburau peste stufărişul de pe malurile mocirloase ale micilor lacuri.

Caravana mergea încet, iar oamenii deveneau din ce în ce mai tăcuți. Se trezeau la viață când pe neaşteptate cădea vreo burniță sau vreun vânt răcoros, venind dinspre munți, împrospăta aerul. O coapsă de berbece friptă la frigare şi un ulcior de apă făceau parte din fericirile existenței. Bagdad, Ormuz, Kirman şi furtuna de pe marea Persiei, rămăseseră mult în urmă.

Nasr-ed-din îi povestea lui Marco despre oraşul Sibirkan." Este aşezat pe un mic râu, în vale. Acolo găseşti tot ce-ți dogeşte inima; curmale, rodii, tot felul de fructe. Nicăieri nu se găsesc pepeni mai dulci. Ați mâncat vreodată felii uscate de pepeni de Sibirkan? Sunt ca mierea". Bătrânul privea amărât înaintea lui. „Între noi şi Sibirkan se întinde pustiul. Asta am vrut să v-o spun tinere domn". Dar adăugă cu mândrie: „N-aveți nicio grijă, bătrânul Nasr-ed-din vă va conduce pe drumul cel mai bun şi cel mai scurt".

Drumul prin pustiu părea să nu mai aibă sfârşit. Marco uită să mai numere zilele şi nopțile. Marea moartă de nisip galben obosea ochii. Beau apa caldă din burdufurile de piele şi înghițeau cu greutate hrana. Nicio fântână, niciun curs de apă. Nici măcar o mocirlă împuțită. Într-o zi se porni vântul şi învârteji în fața lor firele de nisip. Pe cer

se iviră norii plumburii. Plouă. Oameni şi animale îşi ridicară capetele să lângă apa. „Binecuvântat fie Allah”, murmură Nasr-ed-din.

„Un dar divin”, strigă încântat Matteo.

Servitorii şi conducătorii animalelor aşezară pe nisip tot felul de vase, ca să nu piardă nicio picătură de ploaie.

Ploaia răcoritoare care durase un ceas, făcu subiectul multor convorbiri până când în cele din urmă apărură la orizont munții întunecați. „Simt mirosul apei din vale”, zise Nasr-ed-din. „Nu simțiți cum se schimbă aerul? Mâine suntem în Sibirkan”.

FATA CU OCHII LUMINOŞI

La frontiera nord-estică a Persiei este aşezat oraşul Balch. Se numea odată „Amu-al-Bulad”, mama tuturor oraşelor. Iar băştinaşii povesteau că, în acest oraş, înainte eu sute de ani, Alexandru cel Mare se căsătorise cu fiica regelui Persiei, Darius. Moscheea fusese frumoasă ca un basm. În fața porților se aflau grădini şi livezi cu pomi fructiferi. Pe munte se înălța o puternică citadelă. Zidul oraşului înconjura palate de marmoră, grădini şi case, ateliere şi cocioabe, moschee şi bazare.

Şi-apoi venise anul întunecat, anul 1220. Câțiva bărbați şi femei bătrâne îşi mai aminteau, dar când vorbeau despre asta, se uitau în jur cu frică,

niciun al treilea, nu trebuia să audă.

Populația ieşise cu daruri înaintea lui Gingis-han fiorosul stăpânitor al tătarilor. Voiau să scape de la distrugere mama tuturor oraşelor, iar ei tremurau pentru viața lor. Dar Gingis-han nu cunoscu mila. Porunci ca oraşul să fie distrus iar oamenii uciși.

De atunci trecuseră cinci decenii, moscheea zăcea în ruine, şi încă multe alte ruine aminteau de distrugere.

Într-o mică piață, lângă un zid părăginit şedeau cam cincizeci de bărbați, femei şi copii. Priveau indiferenți în gol „scormoneau în boccelele lor sărăcăcioase, sau se rezemau de zid, până când chemarea stăpânului sau o lovitură de băț îi trezeau.

Ziua era posomorâtă; dinspre munți bătea un vânt tomnatic. Erau doar puțini cumpărători, iar negustorii de sclavi erau prost dispuşi. O fetiță slabă şedea cu genunchii la gură, pe pământ. Picioarele ei murdare şi goale erau pline de 1 ani făcute de loviturile de baston ale negustorilor. O căra a cincea oară la târg şi era furibund că nu găsea niciun cumpărător. Ochii luminoşi ai fetiței erau lipsiți de strălucire. Îşi dădu părul înapoi de pe față cu un gest obosit, iar o femeie îi dădu o bucată de pâine.

„Mănâncă, Aşima”, îi zise. „Bagă de seamă, te vede stăpânul tău!” Aşima ascunse pâinea la spate.

„Ce şopotiți acolo?” strigă negustorul.

Aşima se ghemui şi mai strâns.

„Nimic, stăpâne”.

Aştepta loviturile de baston. Loviturile nu erau cel mai rău lucru. Puteai să te obişnuieşti cu ele. Dureau în prima clipă, mai ales când atingeau vechile răni, nevindecate. Durerea fizică era trecătoare, mai rea era foamea şi setea, însoțitorii eterni ai tinerei ei vieți de sclavă.

Aşima îşi aminti de fluviul galben.

Se afla jos, adânc în vale, iar bărcile nu păreau cu nimic mai mari decât frunzele de bambus. Drumul cobora abrupt până la mal, Soarele arde spinările aplecate şi transpirate ale hamalilor. Ei cărau saci, țevi de lut, fier, baloturi de bumbac. Toate mărfurile imaginabile sunt descărcate de pe bărcile de transport şi de pe corăbii, de la răsăritul soarelui până la apusul lui. Fetița simte cum o lasă puterile; se reazămă de un stâlp şi se gândeşte la o farfurie cu orez şi la un ulcior cu apă. Strigătele supraveghetorilor şi cântecul hamalilor amuțesc. Aşima cade. Dar durerea scormonitoare a foamei din măruntaiele ei e prea puternică. Se ridică cu greutate, îşi ia povara şi se înşiruie clătinându-se în lanțul hamalilor.

Când a fost asta? Aşima îşi pierduse simțul trecerii timpului. Nu se mai gândeşte, căci odată cu gândurile apare şi disperarea care e mai rea decât loviturile, foamea şi setea. Ea omoară visele, şi-atunci nu-ți mai rămâne nimic altceva, decât o

mână care se întinde lacomă după fiecare oscior pe care ți-l întinde cineva.

„Aşima, trezeşte-te!” şopti femeia. „Ascunde pâinea!”

Fetița îşi îndreptă spatele încovoiat şi privi uimită în jur. Mâna pipăia după pâine. Cum de n-o lovise? auzi o voce prietenoasa:” Scoală-te, porumbița mea, domnul se interesează de tine”.

„Scoală-te odată, tu proasto”, zise femeia.

Trecătorii se opriră pe loc.

Negustorii bănuiau o afacere bună îşi sculară sclavii: „Ridicați-vă, măi leneşilor! Nu vedeți, c-a venit un domn!”

Fiecare vroia să strige mai puternic decât celălalt.

„Pe acesta trebuie să-l vedeți, nobile domn! Uitați-vă ce muşchi minunați are!”

„O femeie harnică ca un măgar de povară!”

„O sută cincizeci de ducați, acest tânăr puternic”.

Bărbatul uriaş, care trezise agitație printre negustori şi curiozitatea plină de respect a celor din jur, nu fu scos din liniştea lui de strigătele şi gesturile laudative. Examina e u atenție fetița cea slabă şi se întreținea într-o limbă străină cu negustorul în prima clipă statura lui puternică o sperie pe Aşima şi nu ştiu dacă este un noroc sau un ghinion pentru ea, că se interesa tocmai de dânsa.

Voia s-o cumpere? îi văzu obrazul Favoriții negri

îi dădeau un aspect temerar. O lovitură cu mâna şi te omoară, se gândi ea. Era distins îmbrăcat. Un mare negustor dintr-o ţară îndepărtată. Dar ochii lui aveau o privire blânda, i se păru c-o priveşte cu milă. Ea urmări cu mare atenție conversația care se ducea în persană, amestecată cu multe cuvinte străine, şi o speranță timidă se trezi în ea.

Străinul arătă spre rănile de pe picioare. Negustorul de sclavi găsi scuze elocvente, cuvintele lui abundau în amabilități: o numi pe Aşima o mică prințesă, care are doar nevoie de puțină îngrijire.

Străinul se gândi mult timp, apoi îşi puse mâna pe umărul ei. Fetița se dădu înapoi. Acum simte cât eşti de slabă, socoti ea. N-o să te cumpere. Mica flăcăruie de speranță se stinse. Străinul o privi, se întoarse şi plecă mai departe.

Negustorul o împinse furios înapoi. „Ah! tu netrebnico, nimeni nu te vrea”.

Aşima se aşează din nou pe pământ, îşi încrucişă picioarele sub ea, şi privi indiferentă în gol.

„Trebuie să zâmbeşti când vine un domn”, zise femeia de lângă ea. „Ai stat ca o piatră. Mănâncă-ți pâinea!”

Fetița îşi scoase dintre zdrențe pâinea şi muşcă din ea.

Ziua posomorâtă se lumină. Orele treceau. Spatele Aşimei era rece ca gheața. Şedea nemişcată, jos pe pământ. Veni înserarea.

„Scoală-te!” zise negustorul.” Am plătit pentru

tine douăzeci de ducaţi” se jelui el, „şi nimeni nu te vrea. O, ce nebun am fost!”

N-o lovi, atât de mare îi era disprețul.

Noaptea era fără stele. Îi dădu puțină pâine şi un ulcior de lut plin cu apă apoi îi legă lanțul ruginit de gleznă.

Aşima era singură în şopronul de lemn de lângă casă. Vântul bătea prin crăpături. Se cuibări în paiele foşnitoare şi-şi strânse brațele pe lângă corp. Acum se apropiau de ea voci şi peisaje.

„Pe munte florile de ceai sunt cele mai frumoase, dar cea mai frumoasă din lume, e Aşima”, murmura o voce, adâncă, maternă.

Aşima e culcată în pat. Mama dă perdelușele albe de mătase la o parte.

„De ce nu dormi? Să-ți povestesc basmul frumoasei Aşima?”

Mica fetiță vrea. „Povesteşte-mi-l mămico!”

Şi ea ascultă vocea caldă, alintătoare, care-i povesteşte cea mai frumoasă legendă a poporului ei.

„Înainte cu multă, multă vreme, locuia într-un sat o familie de țărani. În luna mai, când înfloreau rodiile şi spicele de orez se înălțau verzi întunecate, familiei i se născu o fetiță. O botezară Aşima. Auzi, o chema Aşima ca şi pe tine…”

Mâinile mamei mângâiau obrăjorul fierbinte.

„Povesteşte mai departe, mămico”.

„Când Aşima avea trei luni, ştia să zâmbească cu gurița ei rotundă, iar ochii ei negri, migdalați,

îi priveau pe mama şi pe tatăl ei, ca şi când ar fi înțeles totul.

După cinci luni Aşima se mişca singură prin odaie, şi în curând învață să umble. La opt luni ştia deja să vorbească. Şi Aşima crescu. Era frumoasă şi harnică. Când avea nouă ani țesea la război cele mai frumoase lucruri.

Când planta dimineața orezul, după-masa se transforma într-un buchet bine făcut. La lucru cânta, şi vocea ei răsuna aşa de luminos ca şi clopoțeii de argint de pe o pagodă. Aşima era şi cea mai bună dansatoare din cele patru zări. Când în serile de vară se ducea la palmierii cenuşii de pe malul Fluviului cu nisip de aur, se strângea tot satul s-o vadă. Iar oamenii erau veseli şi trişti în acelaşi timp, atât de frumos era dansul ei. Mă auzi, Aşima?"

Vocea mamei amuți. Vântul bătea prin şopronul de lemn. Sclava se mişcă oftând. Lanțul de la piciorul ei zăngăni.

„Povesteşte mai departe, mămico!" şopti Aşima.

Lupta cu toate gândurile să păstreze amintirile luminoase ale trecutului. Zadarnic! Vis şi realitate se contopiră. Focurile din fierării ardeau, în satul lor, iar bărbații îşi pregăteau armele. O armată de călăreți se apropie dinspre nord. Fugarii povestesc fapte înfiorătoare: sate şi oraşe arse până în temelii, oameni ucişi, sânge şi moarte şi sclavie… Femeile şi copiii fug în munți şi se ascund în labirintul pădurii de stânci…

Trupul slab al Aşimei se încordă, ridicându-se. Lanțul se lovi de picior şi o durere arzătoare o trânti înapoi, pe culcuşul ei.

„Lăsați-mă în pace!” şopti ea cu ochii larg deschişi.

Paiele foşniră, un şobolan fugi peste trupul ei. Vântul urla, şi nimeni nu-i auzi strigătele disperate. Imaginile de groaza ale trecutului ei o năpădiră din nou.

„Aşima, îi auzi?” întrebă mama cu voce slabă.” Lasă-mă să zac aici”. Nu mai pot. Fugi în sat şi ascunde-te. Poate mai este cineva în viață. Îi auzi, Aşima? Ah, soarele mai străluceşte… Acum!” Mama îşi întinde brațele înainte, cu un şest de apărare. În ochii ei citeşti o spaimă nebună. „Fugi, A-şi-ma!”

O trupă călare năvăleşte. Fetița nu se mai poate mişca, groaza îi paralizează membrele. Aude strigăte sălbatice. O lovitură de lance o ucide pe mamă. Primul călăreț apucă fetița, o pune înaintea lui pe şea, şi călăreşte mai departe…

Sclava țipă. Era trează sau visase?

Mămico, povesteşte-mi basmul frumoasei Aşima. De ce nu mă ajuți tu, străinule înalt? Dă-mi orez. Ajută-mă, totuşi, străinule…

Fetița adoarme. Capul i se odihneşte pe braț. Buzele îi erau strânse. Curentul de aer îi mişca pletele negre.

Obrazul copilăresc nu mai cunoştea ce înseamnă zâmbetul.

Veneţienii locuiau într-un caravanserai bine amenajat Se refăcuseră după osteneala călătoriei obositoare; nu peste multă vreme urmau să plece din nou. Nasr-ed-din voia să-i mai conducă până la Badakşan, apoi cu următoarea caravană să se întoarcă la Kirman.

Matteo îl aştepta pe Marco cu nerăbdare, acesta plecase în oraş cu Nicolo şi Maffio Polo. Îşi deşertă conţinutul pungii pe masă şi-şi numără ducaţii. Până acum nu luase parte la afacerile negustorilor, cu toate că aceştia îi atrăseseră atenţia în mai multe rânduri asupra unor ocazii favorabile. Acum îi părea rău. O sută de ducaţi! Ce putea face cu ei? îşi aruncă punga pe pat.

Servitorul veni cu o făclie, aprinse lampa de petrol şi-l întrebă ce doreşte. Matteo făcu un gest de refuz. „De ducaţi am nevoie, fiule", mârâi el.

Când auzi că veneţienii s-au întors din oraş, îl chemă pe Marco la el.

„Ce s-a întâmplat Matteo? Eşti aşa de serios..."

„Şezi, fiul meu. Ce ţară mai e şi asta? Am abia o nenorocită sută de ducaţi în punga". Matteo îl privi pe Marco examinator.

„Ai nevoie de bani?" întrebă Marco. Spune-mi de cât ai nevoie, Matteo".

„O sută de ducaţi nenorociţi. Şi pentru ei poţi cumpăra o inimă vie de om... E slabă ca un ieduţ". Matteo privi pe lângă Marco. „Picioarele ei sunt pline de răni, făcute de lovituri de baston de

tâlharul ăla cu piele neagră". Îşi strânse pumnii. „Îl omor", zise inimos.

„Ce s-a întâmplat, Matteo?"

„Nu pot să-i uit ochii. Marinarii blonzi au asemenea ochi de culoare luminoasă, cum e marea. Şi-i slabă ca un ieduț!" Matteo dădu din cap cu milă. „Trebuie să mă ajuți, Marco", zise apoi. „Vreau să cumpăr fetița. Altfel diavolul ăla o omoară. Cere o sută douăzeci de ducați". Matteo se aplecă înainte. „Trebuie s-o luăm cu noi, Marco. Auzi"! La ce-i foloseşte dacă-i cumpăr libertatea? Cade iar în mâna primului negustor de sclavi, şi nenorocirea începe din nou.

Marco sări enervat în picioare.

„Dar noi n-avem ce face c-o fetiță", strigă el." Avem înaintea noastră ghețari şi deşerturi".

„Aşa, vrei s-o las s-o omoare în bătăi?" întrebă Matteo cu răceală.

Marco se opri şi căzu pe gânduri. Rațiunea îl avertiza: nu te lăsa convins.

„Niciodată o fată n-ar suporta atâta oboseală". Zise el nesigur.

„Îți închipui că a venit până aici în lectică? Bine, să nu mai vorbim de asta".

Marco simți tonul disprețuitor din cuvintele lui Matteo, care-l determină să ia o hotărâre.

„Bine, Matteo" zise el cu voce fermă. „Am să te ajut".

Pe obrazul lui Matteo străluci din nou vechiul lui zâmbet plin de căldură.

„Ei, deci”, zise el mulțumit. „Acum hai să ținem consiliu de război: Ce-o să zică tatăl tău? Şi Maffio Polo?

„Tata n-o să fie de acord. Pe unchiul Maffio s-ar putea să-l câştig de partea noastră”.

„Trebuie să-i luăm prin surprindere”, zise Matteo gânditor.

Dimineața următoare, Marco şi Matteo se duseră la târgul de sclavi. Aşima cu obrazul ei palid şi slăbit şedea ca şi ieri pe pământ. Îşi strângea tremurând hainele pe lângă trup. Aerul era curat şi dulce, iar frunzele copacilor începeau să se coloreze încet.

Prost dispus, negustorul de sclavi se rezema de perete. Când îl văzu pe Matteo îi sări înainte.

„Scoală-te tu! zise şuierător. „Ah! te omor!” Făcu o adâncă plecăciune. „Fiți salutați nobili domni! Uitați-vă cum zâmbeşte mica Aşima. V-a recunoscut imediat. O sută douăzeci de ducați domnule! Un preț de batjocoră”.

Matteo nu luă în seamă torentul de vorbe.

„Asta e”, zise el.

Marco privi ființa slabă, îmbrăcată în zdrențe. Îşi ascunse dezamăgirea.

„Dar zâmbeşte odată”, şopti negustorul de sclavi şi o împinse. Obrazul Aşimei încercă un zâmbet.

„Aşadar asta e”, zise Marco.

„Probabil te-ai aşteptat la o frumusețe? întrebă Matteo. Atunci n-ar fi fost aici, în târgul ăsta nenorocit”.

Marco îi văzu ochii: un albastru luminos cu pupila neagră. Ochii ciudați, febrili, strălucitori. Îi amintiră de Giovanni.

„Poate te-ai răzgândit?” întrebă nerăbdător Matteo. Şi către fetiță: „Nu trebuie să-ți fie frică, fetița mea”.

Aşima se uită în sus, la uriaş. Expresia chinuită dispăru de pe obrazul ce zâmbea jalnic. Cine ar îndrăzni să-i facă rău în apropierea acestui uriaş? În ochii ei răsări o afecțiune timidă.

Marco se târgui cu negustorul de sclavi şi îi numără o sută de ducați.

„O cheamă Aşima”, zise negustorul. „Du-te micuța mea. Ah! îmi vine aşa de greu să mă despart de ea”. Obrazul lui, luă expresia unei dureri adânci.

Aşima mergea ca în vis între cei doi străini. Lumea stătea pe loc şi se uita după ei, dădeau din cap. Un copil de cerşetor, înveşmântat în zdrențe între doi domni distinşi?

„Sunt curios ce o să zică cei doi Polo”, mârâi Matteo, şi-şi stăpâni un sentiment neplăcut.

Chiar şi Marco avea îndoieli serioase. Se gândea la replica lui Hadşi-Muhamed, pe insula perlelor: „Noi suntem neguțători şi nu ocrotitori de sclavi. Cine nu pricepe atâta lucru, nu pricepe nimic din comerț!”

Cumpărară haine pentru Aşima şi o duseră la o baie. Apoi se întoarseră la caravanserai. Fetița îi urma lipsită de voință.

Nimeni nu-i spunea niciun cuvânt rău, nimeni n-o lovea! Nu putea înțelege, ce se întâmpla, dacă era vis sau realitate. Un servitor aduse de mâncare.

„Aşa”, zise Matteo gata de luptă, „acum să stăm de vorbă cu ei. Hai, Marco! Tu aştepți aici, fetița mea”.

Când Matteo şi Marco intrară, cei doi Polo tocmai discutau despre pregătirile de călătorie.

„Bine c-ați venit”, zise Maffio.

Mai aşteptați, gândi Matteo, în curând o să vorbiți altfel. Şi-şi adună toate mințile.

„Am cumpărat o fetiță”, zise. „Acum suntem cinci”.

Nicolo îşi ridică privirea, surprins.

„Nu face glume, Matteo, vorbim aici despre lucruri serioase. În fața noastră urmează cea mai grea parte a călătoriei noastre”.

Un început prost, îşi zise Marco.

Matteo răspunse: „Nu vorbesc vorbe goale. Veniți în camera mea şi convingeți-vă. Ați fi făcut la fel dacă ați fi văzut-o în târgul de sclavi.”

„Vorbeşte ca un popă”, zise mirat Maffio.

„Ce fel de nebunie e asta. Marco?” întrebă sever Nicolo. „Noi am cumpărat o fetiță, o să ne fie de folos pe drum”. „Noi! noi!” strigă enervat Nicolo. „La dracu, Matteo, duci fetița imediat înapoi!”

Acum se înfurie Matteo. „Cum vorbiți cu mine Messer Polo?! Eu nu sunt servitorul dumneavoastră, gândiți-vă la asta! Fetița vine cu

noi, sau vă părăsesc”.

Maffio Polo voi să intervină ca mijlocitor, dar Matteo părăsi furios camera.

Când Marco dori să-l urmeze, tatăl său îl strigă înapoi.” Tu stai aici! Când ai să înțelegi în cele din urmă, că suntem negustori şi nu filantropi?”

Aşima se ghemui când Matteo năvăli în cameră. Acum te loveşte de te omoară, se gândi, îşi încovoie spatele şi-şi acoperi obrazul cu brațele: aştepta loviturile tremurând de spaimă.

Mâna mare o mângâie pe păr. Şi auzi vocea lui adâncă, cuvinte într-o limbă străină.

„N-ai nicio frică, fetița mea. Ce crezi tu despre capitul Matteo? Am fost soldat la regele Spaniei. Când mă vedeau duşmanii o luau la fugă. Dar de ce mă mândresc eu înaintea ta, micuța mea? Tu şi-aşa nu mă înțelegi. Ia-ți numai brațele de pe față. Sunt furios pe spiritul ăsta mercantil. Nu se gândesc la altceva decât la spurcații lor de ducați galbeni. Dacă nu-şi vin în fire, ne întoarcem amândoi la Veneția”. Se opri gânditor şi privi spre fetița ghemuită.” Dar n-o să fie simplu, fără bani să călătoreşti peste Persia. Da, dacă s-ar putea călători, cu o corabie! Nu, fetița mea, n-o să fie simplu”.

Se aşeza lângă Aşima şi se socoti. Se părea c-au trecut ore întregi până când în cele din urmă veni Marco. Obrazul îi era rumenit de o fericită exaltare.

„Fata vine cu noi, Matteo”, strigă el. „Nu-ți mai

face griji”.

„Cum ai scos-o la capăt?” întrebă surprins Matteo.

„Dau ei ceva şi pe cuvântul meu”, răspunse Marco mândru. „Unchiul Maffio a fost de partea noastră”.

„Acum m-ai scos pentru a doua oară din groapă, Marco, şi încă şi pe fetiță”.

Aşima simți că toate-s bune, străinul înalt râdea din nou.

Se sculă în picioare şi făcu o plecăciune.

ÎN VALEA ÎNGERULUI MORŢII

Călăreau prin regatul Badakşan. Nicolo Polo se uita din când în când îngrijorat spre cer: „În curând o să ningă”, zise către fratele său.

„O să trebuiască să aşteptăm primăvara”, răspunse Maffio Polo.

Şi amândoi se gândiră la drumul peste țara ghețarilor tăcuți Bam-i-Duniah. Acoperişul lumii, cum îi ziceau băştinaşii.

Vântul bătea pe deasupra munților înalți, adia prin văi şi pe şesuri aducând cu sine suflul înghețat al înălțimilor. Frunzişul copacilor era ofilit, iar pe pământ se întindea un covor foşnitor de frunze moarte. Ulii, creții şi şoimii pluteau pe cerul plumburiu, acoperit cu nori.

Marco călărea lângă caravanbaşi. Drumul bătătorit de mulțimea copitelor urma cursul unui

fluviu mare şi limpede. Într-un mic golfuleț plutea o luntre. Un pescar urmărea cu sulița ridicată prada ce se zărea prin transparența apei. Pe coasta muntelui înalt păştea o turmă de oi. Marco observă cum animalele îşi ridicară capetele adulmecând. Din spatele lor zbură o săgeată. Cel mai mare animal, de la marginea turmei, făcu un salt în aer apoi căzu. Dădu din picioare, îşi înălță capul, apoi rămase întins pe pământ, țeapăn. Turma zbură ca vântul în munți. Vânătorul, un bărbat înalt, îmbrăcat în piele de animal ieşi din tufiş şi fără a da nicio atenție caravanei care trecea, începu să jupoaie de piele, cu mâini îndemânatice, oaia căzută.

„Badakşanul este o țară bogată", zise Nasr-ed-din. „Trebuie să călăriți până la muntele Sikinan. Acolo se găsesc cele mai scumpe rubine din lume. Hanii tătarilor le poartă ferecate în aur, ca nasturi pe tşapanele lor. Dar mai bine nu treceți pe acolo, Beg Polo". Obrazul încrețit al lui Nasr-ed-din părea mâhnit. „Regele a interzis cu pedeapsa cu moartea să se mai sape după rubine. Un stăpânitor şiret, credeți-mă. El ştie că pietrele îşi vor pierde curând valoarea când fiecare şi le va putea procura după cum îi place. Rubinele îmi aparțin mie, zice el. Şi este foarte chibzuit cu ele. Unele le trimite cadou la regi şi prinți, altele le dă ca tribul seniorului său, împăratul mongolilor, iar altele le schimbă cu aur. Un stăpânitor şiret... Uneori le dăruieşte şi străinilor care călătoresc prin țară".

Caii alergau în trap susținut pe drumul pietros. Copitele lor erau aşa de tari, încât nu trebuiau să fie potcoviți. Puteau să galopeze pe cele mai înguste cărări stâncoase, până pe vârful munților celor mai abrupți. Băştinaşii te asigurau, că nu cu multă vreme în urmă, în țară mai trăiau armăsari, ce se trăgeau din vestitul Bucefal, al lui Alexandru cel Mare. Caii ăştia aveau din naştere un semn pe frunte. Pe vremea aceea crescătoria de cai aparținea unui unchi al regelui, şi fiindcă a refuzat că i-o cedeze regelui, a fost executat. Văduva lui însă, în deznădejdea ei, a dat ordin ca toți caii să fie sugrumați. Aşa a dispărut această rasă de cai de pe lume.

Nasr-ed-din strânse frâul calului. Se aflau pe marginea unui platou stâncos. În fața ochilor o cascadă cădea vuind într-o prăpastie adâncă. Vântul le aducea în obraz o bură de mici picături de ploaie.

„Privește, tinere domn, acolo se află Sikinanul”, zise Nasr-ed-din şi îi arată un munte, care se înălța deasupra celorlalți, la două zile de drum depărtare de noi”.

„N-am niciun chef să-mi pierd capul”, zise Marco.

Nasr-ed-din îşi ridică implorator brațele. „Să vă ferească Allah de aşa ceva”, şopti el.

Aşima călărea cu Matteo în urma caravanei. De opt zile părăsise Balchul. Amintirea târgului de sclavi, a loviturilor, de baston, a culcuşului

mizerabil pentru noapte, şi a lanțului de fier o apăsa încă. Nimeni n-o văzuse până acum zâmbind. Obrazul ei fraged şi copilăresc mai purta încă trăsăturile împietrite ale durerii. Se lupta împotriva irezistibilului sentiment de fericire care izbucnea adânc în ființa ei, şi pândea tremurătoare vocea neîncrederii, aşteptând să audă glasuri rău voitoare ale oamenilor.

Buzele ei şopteau abia auzit un nume: „Matteo!” Un cuvânt străin, plin de bunătate.

Dar cineva parcă îi şoptea: „Mai aşteaptă. Te-a cumpărat cu o sută de ducați... Nimeni nu-şi aruncă banii pe drum... Nu ştii că oamenii sunt răi? Adu-ți aminte cum strigă: te omor tu broască râioasă! Ah! neisprăvito!”

Dar femeia de lângă tine, o sclavă ca şi tine ți-a dat pâine, şi Matteo ți-a cumpărat un cal şi un halat de mătase căptuşit cu blană...

Cine era străinul cel înalt? Un vrăjitor bun, un zeu care a eliberat-o? Aşa i se învârteau gândurile în cap, se ridicau pe înălțimi şi-apoi se prăbuşeau în prăpăstii întunecate.

Când n-o vedea nimeni, mângâia calul lui Matteo şi-i vorbea în limba ei.

Ca să-i arate recunoştința, s-ar fi aruncat cu drag la pământ în fața lui Matteo. Când vorbea cu ea căuta să-şi întipărească în minte cuvintele străine, şi apoi şi le repeta necontenit în gând.

Seara liniştită cobora de pe munți, pe şesuri şi în văi. Ajunseră într-un oraş. Aşima îl învălui pe

Matteo c-o privire sfioasă. Simțea că-l apasă o grijă. Blana moale îi mângâia trupul slăbuț. Rănile i se vindecaseră, doar cea de la gleznă mai durea când o atingeau scările de la şea.

În caravanserai sări prima de pe cal. Se îngriji de adăpostirea animalelor, aduse perne şi covoare în camerele neguțătorilor şi încerca pe orice cale să fie de folos.

„Aşează-te. Aşima" mormăi Matteo, şi-i arătă o pernă.

eşti încă slăbuță ca un ieduț, dar o să te punem noi pe picioare".

Cu ochii ei luminați fetița îl pândea cu frică şi îngrijorare. Fruntea lui lată era încruntată, îi observă privirile înspăimântate.

„Nu-ți fie frică, Aşima!" Îşi căuta puținele vorbe persane pe care le învățase în timpul călătoriei. „Nu-ți fie frică, tu rămâi cu noi". Îi zâmbi prietenos. „Culcă-te, ieduțule. Eu mă duc să iau o gură de aer."

Zgomotele zilei se potoliseră, se auzea doar vuietul fluviului din apropiere. Un servitor coborî găleata în fântână şi lanțul zăngăni. În camere, lumânările se stingeau pe rând.

O grijă îl chinuia pe Matteo: Polo îi dăduse două sute de ducați, cu care îi cumpărase un cal şi halatul de mătase. Acum se gândea la călătoria ce le stătea înainte prin înspăimântătoarea țară a ghețurilor, de deasupra norilor. De ce oare nu se întovărăşise şi el la afacerile negustorilor?

Deschise uşa camerei lui Marco. „Tu nu dormi încă?”

„Şezi, Matteo”, zise Marco vesel. „Transcriu ce mi-a povestit astăzi Nasr-ed-din, despre Badakşan”.

Proasta dispoziție a lui Matteo parcă se mai risipi.

„O să ajungi până la urmă un adevărat cărturar”, zise. „Dar nu ai de ce să-l auzi aşa de mult pe bătrân, ăsta minte fără ruşine. Ce se poate găsi aici în afară de munți, de fluvii și de oile pe care le-am văzut?” Matteo îşi rezemă capul în mâini. „Ce zici de fetița mea? Nu arată ca o prințesă în halatul ei de mătase? Ai putea s-o înveți puțin italieneşte”.

„Nici nu îndrăzneşte să stea de vorbă cu mine. Când mă apropii, priveşte în pământ”.

Matteo aprobă. „Trebuie să avem răbdare. Nu-ți mai aminteşti cum stătea înaintea noastră? O floare aruncată în praf, călcată în picioare, de abia acum începe, cumva, să se ridice”.

Marco îşi puse pana de gâscă la o parte. Lumina slabă a luminării cădea peste litere. „La două zile de drum, de aici, se găseşte muntele Sikinan”, zise el gânditor… acolo se găsesc cele mai frumoase rubine. Nu trebuie decât să le iei”.

Matteo îşi ciuli urechile. „Ce vorbeşti?” Obrazul i se învioră şi-l privi pe Marco cu ochi scânteietori.

„Aşa e, Matteo, doar că în afacerea asta poți să-ți pierzi capul”. Şi-i povesti ce aflase de la Nasr-ed-

din.

„Sikinan îi zice muntelui”, murmură Matteo. „Şi e la o distanță de două zile de drum departe de aici”. Apoi zise tare: „Scrie toate astea, Marco. Un căpitan trebuie să noteze în fiecare zi ce s-a întâmplat, acum nu te mai deranjez. Noapte bună!”

Înainte să iasă, se mai întoarse o dată.

„Trebuie să te mai îngrijeşti şi tu puțin de Aşima. Promite-mi. Rămânem doar mai multă vreme aici…” Ezită, apoi zise: „Nu pot fi mereu cu ea”.

Marco nu simți că s-ar ascunde ceva în dosul vorbelor lui Matteo. Îl cuprinse brusc o fierbințeală; tot corpul părea că-i arde. Voia să se culce puțin, după asta o să-i treacă.

Marco se sili să zâmbească.

„Da, da, am să mă îngrijesc de-acum de Aşima. Noapte bună!”

Uşa se închise. Marco stinse lumânările. Se culcă şi se acoperi până la bărbie cu două blănuri. Acum îl străbătu prin tot corpul un fior rece. Îi clănțăneau dinții, dar trecu repede şi asta.

Matteo intră încet în camera lui. Fetița era întinsă în patul ei, cu ochii închişi. Lumânările mai ardeau. Îi observa mişcările printre pleoapele pe jumătate deschise. De ce nu se culca? Inima începu să-i bată repede şi neregulat. El cotrobăia prin bagajele lui, scoase diferite pungi şi săculețe, îşi luă blana grea din cuier şi şi-o aşeză lângă

lucruri.

Aşima nu se clinti de spaimă. Acum străinul cel înalt se întinse după spadă. Părea şi mai uriaş. Îşi opri în gât un strigăt de groază. Spaimele de pe timpul sclaviei îi sugrumau inima. Acum se apropia de patul ei. Ea strânse pleoapele. El o să ridice sabia... Îi dăruise un halat de mătase căptuşit cu blană... De ce vroia s-o omoare?... Loveşte, vrăjitor ticălos... Străinul cel înalt e bun, o să vină în curând şi o să mă scape.

„Matteo!" țipă ea. Pentru prima oară îi pronunța numele cu voce tare. Îşi deschise ochii şi groaza dispăru dintr-o dată. Vrăjitorul ticălos dispăruse. Ea vedea doar obrazul blajin al străinului înalt, şi-i auzea cuvintele liniştitoare.

Se lăsă în genunchi lângă pat şi-i dădu la o parte părul de pe față. „Ai visat, nu-i aşa, iedule? Acuma dormi! Deja ştii să-mi spui numele? Asta-i frumos! Acum Matteo mai pleacă puțin. Să nu-ți faci griji dacă mâine n-o să fiu aici. Vin eu înapoi..."

Matteo stinse lumânările şi părăsi camera. Închise uşa uşor. Aşima rămase culcată cu ochii deschişi. Întunericul n-o mai speria. În mintea ei răsuna glasul liniştitor. Încercă să repete cuvintele: „Ai visat, nu-i aşa ieduțule?", dar nu le pricepea sensul.

Timpul trecea încet. Paşi grei se auziră trecând prin curte, se făcu din nou linişte. Fetița mângâie pătura moale de lână de oaie. Unde era străinul înalt? Se nelinişti. De ce a plecat, aşa de târziu?

Trupul îi era obosit după călăritul epuizant, dar nu putea să adoarmă. Pândea fiecare zgomot, dar nu auzea nimic ce i-ar fi putut vesti întoarcerea.

Aşima îşi dădu pătura la o parte şi se ridică. Îşi luă halatul de mătase, deschise uşa şi privi afară: Cerul era plin de stele şi luna răsărea plină. Curtea părea părăsită în lumina palidă a lumii. În spatele uşilor dormeau oamenii. Acolo se afla camera tânărului domn. Să meargă la el? Ştia că-i un prieten al străinului înalt. El i-ar înțelege îngrijorarea, cu el ar putea să vorbească.

Noaptea era rece. Fetița tremura. Cum ar putea îndrăzni să intre în camera tânărului domn? Se întoarse în cameră, se aşeză pe pat şi privi în întuneric. Ceasuri după ceasuri trecură şi Aşima se împotrivea somnului. Nenumărate gânduri şi imagini îi treceau prin minte, bune şi rele. Căzu pe pătură. „Ai visat, nu-i aşa ieduțule?" se întorsese oare? Obrazul Aşimei zâmbea fericit. O furase somnul.

Aşima, când se crăpă de ziuă, se trezi şi văzu patul străinului înalt, gol. Auzi glasuri în curte: grăjdarii scoteau caii şi-i duceau la râu, să-i adape. Fetița se spălă la fântână şi fugi la uşa tânărului domn. Ciocăni uşor, îşi lipi urechea de lemn şi ascultă. Grija pentru Matteo îi alunga orice sfială. Ciocăni încă o dată şi-l strigă pe tânărul domn pe nume. Şi-atunci i se păru că aude ceva, ca un geamăt. Deschise uşa cu grijă, gata, în orice

clipă s-o ia la goană.

Când ochii i se obişnuiră cu lumina slabă, îl zări pe Marco ce se agita, în somn, gemea. Fugi la el şi îngenunche lângă pat." Ce s-a întâmplat, tinere domn?"

El n-o putea înțelege, căci în prima emoție vorbise în limba ei:

„Ce s-a întâmplat, tinere domn? Sunteți bolnav?" întrebă ea în persană. Îşi puse mâna pe fruntea lui înfierbântată. „Să vă aduc apă?"

Fetița fugi afară şi se întoarse cu un pahar cu apă. Udă un prosop şi i-l puse pe frunte. Marco deschise ochii, dar n-o recunoscu. Murmura cuvinte pe care ea nu le înțelegea. Îşi puse brațul în jurul umerilor lui şi încercă să-l ridice ca să poată să-i dea să bea, dar imediat ce-i slăbea strânsoarea, el cădea înapoi, pe spate.

„Aşteaptă tinere domn", zise ea. „Mă întorc imediat".

Se grăbi să iasă şi bătu la uşa celor doi mari negustori. O voce puternică o pofti să între.

Încă nu-şi venise complet în fire, vorbele îi veneau, însă, de la sine pe buze.

„Străinul înalt – Matteo – a dispărut... Tânărul domn e bolnav", bâlbâi ea.

„Ce vorbeşti tu, Aşima?" strigă Nicolo Polo." E bolnav Marco?"

„Da, domnule, bolnav. Fața lui arde".

„Ai auzit, Maffio?"

Frații îşi azvârliră păturile de pe ei şi se repeziră

împreună cu Aşima în camera lui Marco. Se aplecară asupra bolnavului. Nicolo Polo ridică cu grijă capul lui Marco şi îi turnă în gură puțină apă.

„Mă auzi, Marco? Sunt eu tatăl tău! Nu mă înțelege, Maffio", zise el uluit. „Şi totuşi are ochii deschişi. Ce spune?"

Marco murmura fraze fără înțeles, cuvintele se repetau:

Maffio Polo îşi apropie urechea de buzele bolnavului. Dădu din cap.

„Absurdități, numai absurdități, asta murmură el". Maffio se ridică hotărât „Trebuie să aducem un doctor. Rămâi cu el, Aşima, până când ne întoarcem!"

Fetița dădu din cap.

„Matteo a dispărut", zise ca încetişor. Şi fiindcă nimeni nu-i răspunse, îl prinse pe Maffio de mânecă.

„Ce vrei tu, Aşima?"

„Matteo a plecat, domnule, de aseară".

Maffio făcu un gest cu mâna. „Vine el înapoi! Ai grijă de tânărul domn!"

Aşima se aşează lângă Marco, pe covor. Gemetele bolnavului n-o preocupau. Obrazul ei avea din nou expresia unei dureri împietrite. Se uita indiferentă la bolnav. Durerile lui nu-i atingeau inima. În mod mecanic îi răcorea fruntea înfierbântată şi îi aranja păturile. Străinul cel înalt, părintele ei ocrotitor, dispăruse. El o mântuise de mizerie, dar când sufletul ei începu

să se trezească, a plecat. Afară în noapte, încins cu spada.

Nicolo şi Maffio Polo se întoarseră cu medicul şi cu servitorul lui. Medicul era un bătrân înalt şi demn; o barbă albă ca zăpada îi acoperea obrazul întunecat. Cu un gest de mână împrăştie curioşii care se strânseseră în jurul uşii." Lăsați-mă singur cu bolnavul", zise el aspru. Frații se priviră nehotărâți, apoi ieşiră, cu fețele îngrijorate. Aşima îi urmă.

„Cel mai bine e să-i îndeplinim dorințele", zise Maffio. Aşteptară. Nicolo Polo se plimba neliniştit în sus şi în jos. Un negustător din Badakşan, care călătorise cu ei, le spuse:

„Puteți avea încredere în el, a vindecat mulți bolnavi. Se vorbeşte că ar fi fost în India şi că a câştigat acolo cunoştințe în arta magiei".

Cuvintele nu puteau risipi neliniştea lui Nicolo.

După o vreme, uşa se deschise, şi servitorul doctorului le făcu semn să între.

Bolnavul zăcea mai liniştit, şi se părea că febra îi scăzuse Medicul murmura vorbe neînțelese, iar cu mâna făcea semne tainice, apoi se înclină de trei ori şi părăsi camera, cu fața îndreptată înspre bolnav.

" Lăsați uşa deschisă porunci!"

Servitorul aduse o ladă mare şi-i deschise capacul. Cei din jur priveau într-o tăcere plină de respect, cum bătrânul aprinse lemne şi beţişoare aromate, şi cu picioarele încrucişate sub el şedea

pe un covor ce i se pregătise, uitându-se țintă la fumul ce se ridica. Şezu aşa multă vreme. Un curent de aer făcu să iun nor de fum prin uşa deschisă. Atunci servitorul întinse, bătrânului cu pletele albe, un evantai din pene viu colorate. Scoțând nişte strigăte ce-ți înghețau sângele în vine, bătrânul fugi în cameră şi împrăştie fumul.

Doctorul scoase din lada lui un praf albastru şi ordonă să i se dea bolnavului la fiecare ceas câte puțin din el, turnat într-o ceaşcă de lapte de capră.

„O să se însănătoşească?" întrebă Nicolo Polo.

„Îngerul morții fură sufletele călătorilor", murmură bătrânul. Apoi deveni brusc mai vioi. „Sunteți în valea îngerului morții! Fiul vostru are febra neagră. Cu voia lui Allah se va însănătoşi. Când îşi va reveni în puteri, trimiteți-l sus în munți, aerul curat al cerului, goneşte spiritele bolii".

Îşi întinse mâna, ca şi când ar fi vrut să citească în liniile ei soarta bolnavului. O mână mică şi moale care apucă repede cei cinci ducați pe care Nicolo Polo i-i mai adăugă la onorar.

Aşima aduse o ceaşcă cu lapte de capră şi scutură o priză de pulbere albastră în ea. Cu ajutorul lui Nicolo Polo îl făcură pe bolnav să bea doctoria.

Marco stătea în fața lor cu ochii închişi şi respira liniştit. „Doarme", zise Nicolo. „Rămâi cu el, Aşima. Îngrijeşte-l să se facă sănătos!" Trăsăturile lui aspre se înmuiaseră, mâinile i se mişcau

neajutorate.

La uşă se mai întoarse o dată. Gânditor:

„Ziceai că Matteo a dispărut?”

Aşima aprobă.

„Nu-ți face griji pentru el. O să se întoarcă!”

Fraţii părăsiră camera bolnavului cu paşi uşori.

Marco se întoarse ca şi când l-ar fi deranjai curentul de aer care venea de la uşă.

„Ai visat, nu-i aşa, ieduţule”, şopti Aşima.

Când Matteo părăsi caravanseraiul îşi zise că planul lui, fără nicio îndoială, e lipsit de judecată. Şi în primul moment fu tentat să-şi întoarcă calul şi să se înapoieze. Apoi se gândi iar la echipamentul care-i lipsea încă Aşimei pentru continuarea călătoriei, şi-şi stăpâni gândurile care încercau să-l oprească. Îşi urmase de atâtea ori îndemnurile şi scăpase întotdeauna cu pielea întreagă, aşa că trecu călare pe strada pustie spre poarta oraşului şi se certă cu paznicul într-o italiană amestecată cu cuvinte persane, până când acesta îi deschise, înjurând, poarta.

Luna scălda în lumină drumul atât de bătătorit. Un vânt rece sufla peste mirişti. Călăritul prin noapte, pe spatele armăsarului rezistent, dădea aripi imaginaţiei lui Matteo.

Se simţea acum în şaua persană, comodă, aproape tot aşa de bine ca şi pe puntea unei corăbii, avea aceeaşi senzaţie ca şi atunci când, stând la cârma bărcii lui negre, scăpase de zbiri pe

laguna răscolită de furtună, într-o fugă învăluită de valuri spumate.

Merse până când se iviră zorile, şi apăru soarele deasupra pădurilor întunecate. Se odihni trei ore şi sări din nou în şa. Ori pe unde trecea statura lui masivă trezea interes.

În sate oamenii se opreau pe loc şi se uitau uimiți după el. Întâlni vânători şi pescari. Măgarii sălbatici o luau la goană când auzeau zgomotul de copite. Pe costişe păşteau turme de oi, fazani şi găinuşe de munte înviorau cu penajul lor colorat peisajul tomnatic.

Târziu, după-masă, sosi la poalele muntelui Sikinan. O ceată de călăreți îi apăru în față: soldați ai regelui din Badakşan, care asigurau paza regiunii miniere. În clipa aceea Matteo îşi dădu seama ce nesocotit fusese: crezuse oare că-i necesar doar să călărească până la Sikinan şi să culeagă cele mai prețioase rubine? Nu, îi fusese limpede cât de grea era treaba asta, dar s-a încrezut în steaua lui, care până la urmă o să aranjeze lucrurile în favoarea lui. Viața îl învățase să încerce întotdeauna lucrurile ieşite din comun, de aceea nici acum nu considera cauza pierdută.

Călărețiipurtau cămăşi din zale de argint şi coifuri negre, îşi scoseseră săbiile şi-l înconjurară pe? Matteo, cu fețe amenințătoare. Comandantul îl somă să coboare de pe cal. Matteo, cu obrazul împietrit, rămase în şa şi aşteptă. Ochii pândeau în orbitele adânci.

„Câine ticălos, descalecă”, zbieră comandantul.

Matteo înțelese înjurătura. Sprâncenele lui se încruntară. Ridică mâna.

„Nu zbiera, măi cioară mică!” zise liniştit.

Comandantul rămase uluit când auzi cuvintele străine. Matteo îşi cobori mâna şi apucă mânerul sabiei. După multe discuții ajunseră la concluzia că Matteo trebuia să-i urmeze pe călăreți. Matteo, prizonier, călărea în mijlocul lor şi aştepta curios evenimentele viitoare.

Era aproape vesel. Observa cu priviri de cunoscător caii nobili şi armele bogat împodobite. Ăştia nu erau soldați obişnuiți. Galopau atât de repede încât trebuia să-şi dea silința să țină pasul. Platoşele lor de zale străluceau în lumina soarelui ce apunea.

Pe un munte, ce se ridica în mijlocul câmpiei, ca o uriaşă pastetă, se înălța un castel de vânătoare. În drumul lor întâlniră soldați călare şi pedestraşi. Un convoi de bărbați cu bețe, tobe şi comun de vânătoare se dădu respectuos la o parte, când călăreții trecură în goană pe lângă ei. Matteo bănuia că se întorceau de la o vânătoare cu hăitaşi.

Poarta de la castel se deschise. Traversară călare curtea şi descălecară înainte ca Matteo să fi avut timp să vadă ce mai e prin jur, doi bărbați înarmați îl conduseră într-o cameră sărăcăcioasă, şi zăvorâră uşa grea. Acum şedea aici şi avea timp să se gândească la situația lui. Era întuneric beznă;

camera n-avea nicio fereastră. Matteo pipăi să găsească ceva pe ce să poată şedea, şi găsi un butuc pe care se aşează.

N-o să fie rău Matteo, se mângâie singur, nici măcar armele nu ţi le-au luat. Doar n-ai căzut în mâinile tâlharilor.

Auzi paşi şi glasuri. Zăvorul fu dat în lături şi patru războinici înarmaţi îi scoaseră afară şi îl somară, să-şi predea sabia. Le-o dădu ezitând.

Îl conduseră într-o sală de aşteptare aranjată cu mult fast. Într-un candelabru enorm, făcut din coarne de cerb, ardeau nenumărate lumânări. În jurul lui Matteo lucea marmoră roşiatică şi străluceau oglinzi de bronz. În faţa unei uşi înalte, din fildeş, stăteau nemişcaţi doi războinici foarte bogat îmbrăcaţi şi înarmaţi cu lănci lungi. Matteo nu mai avu timp să se gândească; un servitor îi făcu semn să se apropie.

Matteo intră într-o sală mare şi rămase pe loc fascinat, orbit de lumina lămpilor şi a lumânărilor. Îi ajunseră la urechi vocile unei mulţimi de oameni, care abia îndrăzneau să facă unele observaţii cu voce scăzută. Înainte cu câteva ceasuri călărea pe drumul plin de praf, acum se vedea înconjurat de domni nobili, ce purtau haine de brocat şi mătase şi-l priveau cu uimire.

Trecu ca prin vis calea, ce se tăia în mulţime, spre un tron de aur şi se înclină. Cine locuia în acest palat? Un prinţ sau un rege?

Matteo se lăsă în genunchi. În faţa lui şedea un

suveran tânăr şi grăsuț. Matteo îi auzi vocea puternică, care-i spunea ceva.

„Nu vă înțeleg, prea nobil domn!” zise şi se ridică. Suveranul îl privi sever, apoi dădu o poruncă; doi domni părăsiră sala.

Matteo nu se simțea prea bine în pielea lui, nu era deloc plăcut să fii privit din toate părțile ca un animal exotic. Suveranul stătea de vorbă cu trei domni, ce-i stăteau în apropiere şi care-l ascultau respectuos. După o vreme fu adus în sală un bărbat mai în vârstă: se aruncă jos, la picioarele suveranului, se ridică apoi şi îi vorbi lui Matteo în diferite limbi. Matteo respiră uşurat când în cele din urmă auzi cunoscutele sunete italieneşti.

„Da, da!” strigă el vesel. „Acum vă înțeleg!”

Vocea lui tunătoare pătrunse până în cele mai îndepărtate colțuri.

Tălmaciul îşi ridică mâna avertizator:

„Nu aşa de tare, domnule! Vă aflați în fața Maiestății sale, a celui mai măreț rege al Badakşanului. Răspundeți la întrebările lui!”

Matteo aprobă din cap. Sentimentul de spaimă îi dispăru, acum, cel puțin, se putea face înțeles. Gândurile lui erau treze şi clare.

Tălmaciul traduse: Maiestatea sa, cel mai măreț rege al Badakşanului, ar vrea să ştie cum vă cheamă, şi de unde veniți!”

„Eu sunt vestitul căpitan Matteo şi vin de la Veneția, perla mării Adriatice”.

„Maiestatea Sa, cel mai măreț rege al

Badakşanului, ar vrea să ştie dacă în țara voastră toți oamenii sunt aşa de înalți ca dumneata”.

„Sunt şi mari şi mici, dar în toată Veneția sunt doar câțiva care sunt aşa de înalți ca şi mine, vestitul căpitan Matteo proprietarul bărcii negre”.

„Maiestatea Sa, cel mai măreț rege al Badakşanului, ar vrea să ştie de ce vestitul căpitan Matteo, proprietarul bărcii negre, a venit în regatul său Badakşan”.

Matteo examină pe ascuns trăsăturile suveranului. Erau viclene şi prefăcute şi un zâmbet abia perceptibil i se ivea în colțul buzelor. Curtenii abia îndrăzneau să şoptească.

„Călătoresc împreună cu trei vestiți mari negustori din Veneția spre Katai, la curtea marelui Han. Pe drum am aflat despre marile bogății şi marea generozitate a Maiestății Sale cel mai măreț rege al Badakşanului. Se vorbeşte că în muntele Sikinan se găsesc rubine mari cât un ou de porumbel, şi care nu sunt întrecute. În frumusețe, de nimic ce se află pe lume”.

Zâmbetul regelui se accentuă.

„Maiestatea Sa, cel mai vestit rege al Badakşanului, ar vrea să ştie unde a învățat vestitul căpitan Matteo, proprietarul bărcii negre, şarlatania? Maiestatea Sa, cel mai măreț rege al Badakşanului, vă face atent, că peste cinci minute o să vă pierdeți capul”.

Matteo îl privi indiferent şi nu răspunse la întrebare. Regele se juca cu un cățel de aur, ce-i

atârna de pânza de purpură. Rubinele de pe haina lui străluceau.

După o vreme, regele puse altă întrebare. Tălmaciul o traduse: „Maiestatea Sa, cel mai măreț rege al Badakşanului, ar vrea să ştie, de ce nu răspunzi?”

„Meditez, cum aş putea călători fără cap la curtea Marelui Han?”

După acest răspuns, se făcu auzit un murmur de consternare. Regele însă izbucni într-un hohot de râs şi se bătea peste coapsele grase, iar societatea fu şi ea cuprinsă dintr-o dată de aceeaşi veselie. Atunci fața monarhului luă o înfățişare amenințătoare, şi râsul întregii adunări se stinse. Numai un băiețandru dintr-un colț, mai dădu drumul unui întârziat, sărman „ha-ha-ha”, Toate capetele se întoarseră scandalizate înspre el.

„Maiestatea sa, cel mai vestit rege al Badakşanului, porunceşte vestitului căpitan Matteo, proprietarul bărcii negre, ca înainte de execuție, să ia parte la un banchet al Maiestăţii Sale, a celui mai vestit rege al Badakşanului”.

Regele bătu din palme. Patru sclavi negri aduseră o litieră căptuşită cu catifea roşie şi decorată cu rubine.

Maiestatea sa, cel mai vestit rege al Badakşanului, se sculă de pe tron şi se urcă în litieră. Sclavii îl duceau, iar curtenii în frunte cu uluitul Matteo veneau în urma litierei.

„Ar fi mai bine dacă ai merge pe picioarele tale

grăsanule", murmură Matteo „ai fi atunci un rege foarte manierat".

Trecură prin mai multe camere până într-o sală mare, care era deja pregătită pentru banchet. Regele îi porunci lui Matteo să ia loc pe o pernă, la dreapta lui. Servitorii aduseră mâncăruri şi băuturi în cantități enorme. Mirosul fripturilor, a mirodeniilor rare se amesteca cu aroma vinurilor de calitate.

Regele mânca cantități imense. De pe buzele lui picura untura. Apoi îşi ridică pocalul de aur, râgâi cu mare plăcere, şi bău.

" Ai fi un Rege foarte manierat, dacă n-ai hali şi n-ai trage atâta la măsea", murmură Matteo, şi se servi serios.

Tâlmaciul zise: „Maiestatea Sa, cel mai măreț rege al Badakşanului, îl invită pe vestitul căpitan Matteo, ca înaintea execuției, să mănânce şi să bea bine".

Matteo râgâi atât de tare, încât vecinul lui din dreapta îşi scăpă pulpa de fazan din mână, apoi sorbi dintr-o înghițitură un mare pocal de vin. Pe obrazul regelui apăru un zâmbet binevoitor.

„Ai fi un rege cu totul manierat, dacă mi-ai lăsa capul pe umeri", murmură Matteo.

Când regele bea, şi curtenii trebuiau să-şi golească paharele. Matteo admira rezistența la băutură a Majestății Sale, şi ar fi dorit ca şi prietenul său Benedetto din Murano să fi putut lua parte la acest chef. Un demnitar după celălalt

cădea lălăind, ceea ce, de fiecare dată, îl făcea pe cel mai vestit rege să izbucnească într-un hohot de râs puternic. Câțiva servitori apucau de ceafă pe nenorociți şi-i târâiau, ca pe nişte saci inerți, afară din sală.

Matteo era într-o foarte bună dispoziție. Pierduse orice simț al timpului, şi chiar şi în ce privea situația periculoasă în care se găsea. Tălmaciul, zăcea beat lângă el. Tocmai fuseseră cărați afară ultimii meseni. Majestatea Sa cânta un cântec sălbatic şi stropea covoarele cu vin.

„Eşti un băiat de viață, grăsanule", urlă Matteo, „asta ți-o spune vestitul căpitan Matteo, proprietarul bărcii negre".

Ridică pocalul, proaspăt umplut, şi-l goli dintr-o înghițitură. Obrazul Majestății sale începu să-i joace înaintea ochilor şi i se păru uriaş. Auzi un râs puternic. Luminări şi rubine străluceau. Toată sala părea scăldată în lumină roşie. Matteo se ridică clătinându-se, apoi se prăbuşi în brațele unor servitori puternici.

Când Matteo se trezi, nu mai ştia dacă e zi sau noapte. Capul care-i vuia îi aminti de monstruosul chef. Era din nou în cămăruța întunecoasă şi fără ferestre şi se gândea, cu vie părere de rău, la drumul său nesocotit spre muntele Sikinan. Flăcăruia vieții mai pâlpâia în el, tulbure și lipsită de strălucire. Rămâi cu bine micuță Aşima, ataşează-te de Marco, el o să te ocrotească dacă Matteo nu se va mai întoarce.

„Vestitule căpitan Matteo”, îşi zise el cu un râs amar,” proprietarul bărcii negre, acum ți s-au încurcat ițele”.

Trecură ore. În cele din urmă auzi paşi. Doi soldați înarmați şi tălmaciul, palid ca brânza de capră, intrară, Matteo respiră adânc aerul proaspăt şi examină cu priviri repezi împrejurările. În curte un grup de soldați stăteau lângă caii lor. Uimit îşi recunoscu armăsarul, şi el înşeuat. Ce însemna asta? Voiau să-i taie capul pe undeva prin pădure? Uimirea lui deveni şi mai mare, când un soldat îi dădu înapoi sabia.

Tălmaciul îi spuse c-o voce răguşită: „Majestatea sa, cel mai măreț rege al Badakşanului, a poruncit să predau vestitului căpitan Matteo, proprietarul bărcii negre, această pungă cu rubine, drept cadou din partea Majestății Sale, cel mai măreț rege al Badakşanului. Dacă te mai arăți vreodată în apropierea muntelui Sikinan, aşa porunceşte Majestatea Sa, ți se vor smulge unghiile, apoi ți se vor tăia degetele, apoi brațele ți se vor toca, ți se vor tăia nasul şi urechile, ți se vor scoate ochii şi la sfârşit, aşa spune Majestatea Sa, cel mai măreț rege al Badakşanului, ți se va despărți capul de trup, cu o sabie tocită şi ruginită”.

„Ți-ai învățat bine lecția”, mormăi, Matteo, uimit.

Tălmaciul îi întinse punga cu rubine şi-i făcu o plecăciune.

„Rămâi cu bine, străine”, şopti el „şi nu te mai întoarce niciodată prin părțile astea. Sunteți

primul care scapă de moarte. Allah să vă ocrotească”.

Matteo sări pe cal şi-l îmboldi cu pintenii.

„Repede s-o ştergem de-aici, vestit căpitan Matteo; proprietar al bărcii negre, înainte ca împeliţatul ăstuia să-i mai dea prin cap să-ţi taie degetele, mâna, nasul, urechile şi capul”.

Ieşi în galop pe poartă. În urma lui rămaseră muntele Sikinan, dealul cu castelul ce arăta ca o enormă pastetă, şi amintirea ca de vis a râsului tunător al unui bărbat gras şi puternic, şi nenorocitul „ha-ha-ha” al băieţandrului din colţ.

Marco simţi pătrunzându-i în conştiinţă, de undeva departe, ceva luminos.

Un licăr de lumină pluteşte pe deasupra lagunei întunecate. Se apropie încet. Strălucirea ei alunecă peste apă ca în vis. O fată poartă o lampă roşie strălucitoare. Obrazul ei e în umbră. Marco vrea să strige: „Giannina!” dar nu-şi poate mişca buzele. Limba îi pare de plumb, în gură... Se aprinde un soare mare şi luminos. Obrazul bătrân şi încreţit al lui Nasr-ed-din groaznic schimonosit, îi şopteşte scrâşnind cu răutate: „Setea e foc în măruntaie, setea e horcăit lipicios!” Marco vrea să-şi ridice mâna, să se apere de soarele necruţător, dar braţul îi atârnă ca paralizat din încheietura umărului, iar nisipul galben al deşertului frige. Prin vine sângele îi curge ca un fluviu de foc, apoi se face întuneric, răcoare şi linişte. Multă, multă vreme... Un strop de apă, cade pe o piatră. La

intervale regulate ciocanul de argint loveşte piatra. Inima bate. Marco pândeşte ce se întâmplă înlăuntrul lui. Inima bate.

Acum îi ajunge la ureche un glas îndepărtat:

„Acum zace foarte liniştit, Maffio”.

Marco îşi porunceşte să regândească propoziția: „Acum – zace – …” E greu. Oricât încercă nu mai regăsi ultimele cuvinte, căzuseră în nesfârşitul întuneric.

O mână i se aşează pe frunte, uşoară şi răcoroasă. Marco deschise ochii şi zări un obraz străin de fată.

„O, domnilor, priviți!” strigă fetița.

Şi apoi tatăl său se aplecă asupra lui.

„S-a trezit, Maffio, har domnului! Marco mă vezi? Mă recunoşti? A dat din cap” zise Nicolo Polo şi-şi şterse pe furiş ochii. „Ai văzut, Maffio? M-a recunoscut. Adu-i laptele şi praful albastru, Aşima!”

Marco îşi mişcă buzele. Îi era sete şi era foarte obosit. Tată, ar fi vrut sa spună, dă-mi să beau, dar nu putu.

Nicolo Polo îl ridică şi Aşima îi dădu să bea laptele cu praful albastru.

Marco, căzu într-un somn adânc din care se trezi târziu. Gândurile lui lucrau. Era culcat în camera sa şi lampa de petrol ardea. Trebuie să fie seară, sau noapte. Îşi întoarse cu grijă capul. În colț şedea Aşima pe o pernă. Dormea oare? Nu, în ochii ei luminoşi, cu pupila neagră, se oglindeau razele

de lumină galbene şi calde. Oare la ce se gândea? Era tristă. Marco privi, pentru prima oară, trăsăturile frumoase ale obrazului ei copilăros. Orbitele ochilor cu sprâncenele frumos arcuite păreau să susțină fruntea albă şi valurile de păr negru şi strălucitor. Se credea singură numai cu ea însăşi. Nu i se mişca nicio trăsătură de pe față.

„Aşima", zise Marco încet," de ce eşti tristă?"

Ea se apropie cu paşi uşori de patul lui.

„V-ați trezit, tinere domn. Cum vă simțiți?" Timp de o secundă pe fața ei apăru o expresie de bucurie. „Să vă aduc ceva de mâncat sau de băut? Cum se vor mai bucura stăpânii!"

Marco nu răspunse. Aşima se apleca îngrijorată asupra lui: oare spiritul lui va recădea din nou în marele întuneric?

Atunci el întrebă încet: „Ce s-a întâmplat, Aşima?"

„Ai fost foarte bolnav, tinere domn. Patru zile demonii febrei negre v-au ținut prizonier sufletul, dar acum i-ați învins".

„Patru zile?" Marco îşi aminti de seara când îl cuprinsese febra. Matteo fusese la el, după plecarea lui el se culcase, apoi se făcuse întuneric în gândurile lui ce vagabondaseră prin întinderi nesfârşite, fără nicio ordine şi fără niciun țel, şi-apoi se prăbuşiseră în înfiorătorul hău, plin de glasuri ce şopteau ceva de neînțeles.

Marco privi obiectele din cameră. Umbra Aşimei se distingea pe perete.

„E târziu, Aşima?”

„Foarte târziu, tinere domn, aproape miezul nopții. Vă aduc mâncarea, apoi am să-i trezesc pe stăpâni. Au poruncit, să-i chem imediat, ce tânărul domn se trezeşte”.

„Adu-l şi pe Matteo, pe prietenul meu Matteo, auzi! El n-a zis nimic?”

„Acum vă aduc mâncarea”, îi răspunse ea cu o voce lipsită de orice sonoritate.

Lumina lămpii pâlpâia. Nu auzea niciun zgomot. Degetele lui se jucau cu acoperitoarea albă, îşi ridică brațul drept şi-l lăsă să cadă din nou, îşi mişcă picioarele şi încercă să se ridice, dar nu reuşi.

Aşima aduse o supă densă de pasăre şi îi ajută să mănânce. Epuizat, se lăsă din nou pe spate, dar simțea, cum în ciuda plăcutei slăbiciuni, îi reînvia în toate membrele puterea de viață.

„De ce eşti tristă, Aşima?” îşi repetă el întrebarea.

Fetița puse castronul de lemn pe podea.

„Acum îi trezesc pe stăpâni. Dacă sunteți obosit, trebuie să dormiți, tinere domn”.

Închise uşa în urma ei. El căută să-i audă paşii uşori. Era ca în vis: noapte, lumină tremurătoare, lătrat îndepărtat de câini, paşi, şi un murmur uşor. Se gândi: Dacă acum închid ochii, adorm. Şi se împotrivi, fiindu-i frică să nu fie aruncat iarăşi de către demonii febrei în prăpastia înfiorătoare.

Nicolo şi Maffio Polo sosiră imediat.

„Marco! Cum te simți? Ai mâncat? De acum te faci sănătos”.

Marco citi, pe obrazul tatălui său, bucurie şi înfrigurată aşteptare.

„Merge cumva, tată. Aşima mi-a dat supă”.

„Ți-am cumpărat lucruri frumoase. Ai sa rămâi uimit, când ai să le vezi”.

Marco zâmbi obosit. Dar unde era Matteo? se întrebă el. Auzi cum tatăl său spune:” Acum lasă-l să doarmă, Maffio”.

Dimineața veni însorită, deşi bătea vântul. În curtea caravanseraiului o caravană se pregătea de plecare. Animalele se întorceau de la râu şi aşteptau răbdătoare să fie încărcate cu poverile grele.

Nicolo şi Maffio Polo plecaseră în oraş. Bolnavul mai dormea. Aşima, puțin obosită după noaptea prea scurtă, îşi terminase lucrul şi aştepta ca tânărul domn să se trezească. În cameră zgomotele şi sunetul glasurilor se auzea înăbuşit Prin fereastra micuța pătrundeau razele soarelui. Un vas cu cărbuni împrăştia căldură.

Aşima împietri. Adormise? Visa? Auzea un glas binecunoscut, care le domina pe toate celelalte. Îşi încrucişa brațele pe piept şi se dădu un pas înapoi, obrazul ei de fildeş se împurpura. Atunci uşa se deschise şi lumina strălucitoare pătrunse în cameră. Statura străinului înalt umplea rama uşii.

„Iată-mă-s aici”, strigă el. „Te uiți la mine ca la un strigoi, ieduțule. De ce mai doarme încă Marco?

Pare aşa de slab la faţă". Matteo îşi coborî vocea. „E bolnav"?

Marco se trezi. Se simţea mai în puteri, după somnul adânc.

„Dumneata eşti, Matteo? M-am mirat ta astă noapte n-ai venit la mine. Ai dormit lemn, nu-i aşa?" Gândurile îi erau limpezi. Când îl văzu pe Matteo că stă oarecum nehotărât, îşi dădu seama că se întâmplase ceva în timpul cât el fusese bolnav. Privirile lui se îndreptară spre Aşima, care stătea nemişcată în lumina soarelui.

„Uită-te, Matteo", zise el în italiană, „ochii Aşimei plâng, dar faţa îi e veselă, zâmbeşte".

„Mă duc să aduc apă", zise Aşima.

Marco şi Matteo erau singuri. Matteo îşi scoase punga din buzunar, şi răsturnă rubinele în palmă.

„Nicolo şi Maffio o să-mi tragă o săpuneală", zise Matteo râzând. „Dar uite ici"… îşi închise palmele una peste alta şi scutură pietrele preţioase, care zăngăniră ca nişte bucăţi de sticlă." Rubine Marco, din mâna Majestăţii Sale, cel mai măreţ rege al Badakşanului. Unde este fetiţa mea? Pe cel mai frumos am să i-l dăruiesc ei, drept podoabă".

Marco ascultă uimit povestea lui Matteo. Uită de boala lui şi de câteva ori râse cu hohote. Dar când voi să se ridice puţin, îşi dădu seama cât de slăbit era încă.

Mâinile mari ale lui Matteo atinseră fruntea lui Marco.

„Acum nu mai spun nicio vorbă. Dormi şi fă-te

sănătos, fiul meu”.

Abia după o lună Marco se sculă din pat, şi merse câțiva paşi prin curte. Privi vârfurile acoperite cu zăpadă ale munților care înconjurau de jur-împrejur valea. Fântâna i se părea ciudat de mică. De fapt toate lucrurile păreau să aibă altă înfățişare. În amintire le păstrase cu mult mai mari Nasr-ed-din, cave încă tot mai aştepta o caravană pe care să o conducă la Kirman, i se părea un pitic stafidit. Chiar şi Matteo i se părea mai mic. Marco se simțea ca un uriaş, dar această senzație de putere nu dură mult timp. În curând picioarele nu-şi mai făcură datoria, şi el fu fericit când putu să se ducă să se odihnească.

O săptămână mai târziu, doi servitori zdraveni îl cărau cu o litieră pe muntele înalt. Matteo şi Aşima îl însoțeau. Doi catâri, încărcați cu provizii şi cu cele necesare, păşeau în spatele litierei. Frații Polo stăteau în fața caravanseraiului făcându-le semne cu mâna, până când micul convoi dispăru.

Aveai un sentiment ciudat să şezi în litieră. Un drum la început lat, şi care se îngusta încet, urca muntele, în numeroase serpentine. Trecură prin păduri întunecate, şi ajunseră pe un podiş stâncos. Un pod de lemn, ce se clătina, trecea peste un râu. Jos în adânc curgeau apele clare şi verzui în albia lor stâncoasă.

Spre scară ajunseră la țintă; o vale mică scutită de vânturi, acoperită pe ici-colo cu copaci, cu un râu de munte cu ape limpezi şi cu o peşteră în

stâncă. Îşi înălțară corturile şi pregătiră pentru Marco un culcuş cald şi comod. Noaptea vântul de pe înălțimi mătura în vale fulgii de zăpadă. În dimineața următoare, pe pământ se întindea o pătură albă şi strălucitoare.

Valea era ca o insulă liniştită, înălțată deasupra lumii agitate şi puse pe târguială. Marco se înzdrăveni repede în aerul curat al munților. În curând putu să-l însoțească pe Matteo la vânătoare sau la pescuit de păstrăvi. Seara, când vremea era favorabilă, şedeau afară la focul de tabără. Dacă vântul bătea prea tare, şedeau în peşteră şi priveau jocul învârtejit al fulgilor de zăpadă.

Când Matteo şi Marco vorbeau în italiană, Aşima asculta fiecare cuvânt. Şi când Marco o întrebă, dacă vrea să învețe limba, aprobă bucuroasă. Chiar şi în somn şoptea cuvintele străine.

Încetul cu încetul umbrele trecutului se estompau. În ochii ei strălucea o copilărească afecțiune pentru Matteo. Când se simțea neobservată, fugea jos la nu, se aşeza pe un trunchi de copac şi repeta frazele învățate. Dacă era mulțumită de ea, strângea pietricele mici şi le arunca în apă.

Săptămânile trecură repede în munți. Marco era complet restabilit. Într-o dimineață însorită de iarnă, îşi strânseră corturile şi se pregătiră de întoarcere.

„Te bucuri, Aşima?” întrebă Marco.

„Nu ştiu, tinere domn”.

Simțea o tristețe nelămurită.

LO-BZANG BLAJINUL

„Lumea-i imensă şi destinele oamenilor sunt ciudate, în vremurile acestea”.

Vulturi pluteau deasupra înalților munți stâncoşi. Potecile făcute de cerbi şi măgari sălbatici nu mai erau acoperite cu zăpadă. Lumina aurie a soarelui pătrundea în prăpăstiile întunecate. Vremea moale umpluse albia stâncoasă a fluviului cu o apă învolburată şi rece ca gheața. Caii și iacii dădeau la o parte zăpada îngălbenită și păşteau mușchiul înghețat. Urşii, ca nişte oameni ai munților, graşi şi păroşi treceau prin pădurile tăcute. Turme de oi sălbatice şi de țapi sălbatici păşteau în văi. Pantera pătată se strecura pândind prin tufărişuri. Găinuşele sălbatice se ridicau în zbor şi scoteau țipete şuierătoare de alarmă. Bufnița, aşezată pe o cracă, privea fix în lumină cu ochii ei chihlimbarii şi uimiți.

Micile poiene din pădure erau acoperite de lalele roşii, galbene şi liliachii.

La umbră era foarte frig. Adierea ghețarilor uriaşi era mai puternică decât soarele călduț, primăvăratic. Iar când umbrele serii coborau peste lumea munților, viața părea că încremeneşte.

Atunci se aprindeau focurile vânătorilor

singuratici şi a călătorilor din văi. În peşteri şi pe munți, iar cuceritorii Pamirului, al acoperişului lumii, visau palate aurite.

„Lumea-i imensă, iar destinele oamenilor sunt ciudate. În vremurile acestea”, zise Lo-bzang, blajinul. Aruncă o creangă groasă în foc. Flăcările îşi înălțară limbile, şi se întindeau şi după mâinile bătătorite ale căpeteniei. El şedea lângă foc, ca o piatră brună, veche de când lumea.

Aşima stătea lângă ceaunul mare de aramă, în care fierbea o ciozvârtă de țap sălbatic.

Lângă Lo-bzang şedea Marco şi-i asculta spusele. Era ceasul dintre amurg şi seară. Luminile reci ale stelelor începeau să strălucească, iar peste ghețari se întinse o fantomatică podoabă albastră.

Cu voce monotonă Lo-bzang recita cântecul tibetan, despre facerea lumii.

„Care dintre toate lumile a fost cea dintâi? Care dintre creații a fost întâia? Ascultați cântecul despre facerea lumii.” Îşi unduia corpul în ritmul poveştii. Pielea de pe obrazul lui era ca spatele zbârcit al unui Yac. Ochii îşi pierduseră privirea de vultur a păstorilor la pândă.

„Dintre toate lumile, cea gândită a fost cea dintâi. Dintre toate lucrurile create, cauza genezei a fost cea dintâi. La început a apărut puterea memoriei, a rațiunii, a sufletului rege. Această putere s-a născut din ea însăşi; se numeşte Sanggyas şi este fără început şi fără sfârşit. Apoi a fost

creat hazardul, şi în cele din urmă umezeala şi vântul.

După ce umezeala şi vântul au fost create au apărut cinci ouă. Primul era un ou roşu închis, de sardonix, al doilea un ou roşu, de aramă, al treilea un ou albastru, de fier, al patrulea un ou galben, de aur, iar al cincilea un ou alb, de scoică.

Din interiorul oului roşu închis, de sardonix, a ieşit vântul asemenea unui munte negru. Din interiorul oului roşu de aramă spart, se înălță focul asemenea unui munte roşu. Din interiorul oului de fier, năvăli apa cea albastră. Din interiorul oului de aur apăru pământul cel galben. Din interiorul oului alb, de scoică, căzu pe cer limpezimea ca un curcubeu.

Peste aceste cinci ouă fu creată o rază de lumină…”

bătrâna căpetenie tăcu. Flăcările care pâlpâiau. Mirosul pătrunzător al cărnii care fierbea, uşorul nechezat al armăsarului alb, treziră în el amintirea curselor de cai, a sărbătorilor populare şi a petrecerilor de la nunțile tribului său, care erau întotdeauna însoțite de poveştile pline de fantezie ale celor mai buni povestitori.

Cuvintele lui veneau de undeva de departe.

„Când oamenii s-au înmulțit şi au apărut triburi nenumărate, erau stăpâniți în răsărit de către regele Katailor; în sud de către regele soldat, Gesar; în vest de către regele învățător al Indiei; în nord de către regele persan al bogăției; în Nord-est

de regele Uigurilor, Thelmo Hor şi în mijloc de către victoriosul rege al Tibetului.

Legile regilor se aseamănă cu un jug de aur. Unde se aşază acesta, acolo apasă greu. Acolo unde loveşte biciuşca repezită cu putere, acolo doare. Unde se arată mânioasa armă şerpuitoare, acolo domneşte spaima…”

Mâinile lui Lo-bzang i se odihneau pe genunchi. Căciula mare şi roşie din blană de vulpe îi acoperea fruntea. Blana albă de capră îi înconjura gâtul vânjos. Fulgi de zăpadă cădeau în foc.

Era singuratic ea un pin pipernicit, dar de neclintit, care, crescut pe povârnişul unei stânci, sfidează furtunile. Neamul său fusese ucis sau împrăştiat în toate vânturile, turmele lui de vite furate. Lo-bzang blajinul, bătrân ca vremea, pradă amintirilor, şedea lângă focul de tabără. În inima lui chiar şi ura murise. Nu mai era altceva decât un povestitor, un păstrător ale marilor şi groaznicelor fapte ale „stăpânitorului lumii”, Gingis-han, care unise triburile din stepă şi subjugase toate popoarele, de la Marele Zid până pe malurile mării abisiniene.

„Povesteşte mai departe, Lo-bzang”, zise Marco.

Bătrâna căpetenie spuse: „Frica de rege se aseamănă cu un jug de aur. Sunetul plin al tobelor de război, acoperite eu membrane din piele de taur, din Ordus-ul mongolilor trezeşte spaima de moarte. În anul iepurelui (1219), călăreții galbeni îşi încălecară fugarii negii, îşi îmbrăcară armurile

tari, luară în mâini lăncile puternice, îşi ascuțiră săgeţile cu coajă de piersici şi desfăcură steagul lor cu nouă cozi, care se vedea de departe. Bătură tobele acoperite cu piele de vită. Îşi încălecară caii cu dungă neagră pe spate, îşi puseră platoşele îmbrăcate în piele, prinseră în mână mânerul sabiei încovoiate, îşi ascuțiră ascuțitele săgeți şi spuseră: „Vrem să luptam pe viață şi pe moarte cu poporul mahomedanilor…” De patru ori o sută de mii de copite tropotiră peste stepă. Cerul era negru de praf, au venit atât de repede, încât n-am avut timp să fugim.

Cortul lui Gingis-han se afla la poalele muntelui înzăpezit. El zise către soldații lui: „Puteți să vă luați prizonieri dintre femeile şi copiii pe care i-ați găsit fiecare. Pe oamenii capabili de luptă omorâți-i, ca să nu ne trădeze şahului lor Mahomed. Dar dacă Tumanele voastre au lipsă de îngrijitori la cai sau de păstori, atunci puteți să vă alegeți câțiva”. Aşa porunci stăpânitorul stăpânitorilor, cel lat în şolduri. Şi eu am mers cu ei ca îngrijitor la cai până în țara regelui bogăților, până am putut fugi…

Marco asculta povestea bătrânei căpetenii ce-şi pierduse tribul şi țara şi acum îi conducea pe negustătorii care călătoreau, pe drumul plin de pericole peste acoperişul pământului, până în Kaşgaria. Înainte cu patru săptămâni, în luna Martie a anului 1222, părăsiseră regatul Badakşan. Primăvara venise cu două luni mai

devreme decât era de aşteptat. Călătoriră pe malul fluviului Pandş, trecură pe lângă multe oraşe şi aşezări, cave aparțineau fratelui regelui Badakşanului. După trei zile de drum sosiră în ținutul Vakan şi de acolo urcară, timp de patrusprezece zile, în munții tăcuți, care sunt atât de înalți încât nicio pasăre nu poate zbura în apropierea vârfurilor lor.

Lo-bzang se sculă şi făcu câțiva paşi mai departe de foc. Pândea unele semne îndepărtate.

„Demonii vântului urlă în jurul gheţarilor”, zise el. „Trebuie să adăpostim animalele în peşteră”. Cu paşi uşori ca de pisică intră în întuneric.

Lui Marco i se păru ca şi când o ființă străină, de basm. S-ar fi topit în nimic.

O pală de vânt înghețat luă toată căldura ce se strânsese în timpul zilei. Fulgii uşori de zăpadă căzeau oblic pe raza de lumină, ca un val alb şi unduitor. Marco se aşează cu spatele la foc. Călătoreau de optsprezece luni şi făcuseră jumătate din drum. Cuvintele lui Lo-bzang îl sileau să gândească mai departe. Cât de întins era pământul înconjurat de ocean? Va fi oare posibil vreodată unui om să cucerească aceşti gheţari reci, care se ridicau la cer, pe deasupra norilor Gânduri ciudate prindeau contur. Îşi imagina ce s-ar în tâmpla dacă, brusc, două mâini uriaşe ar lua oraşul Veneția cu insulele şi canalele sale, cu copacii înfloriți şi cu sticlăriile ei, cu lacurile înconjurate de păpuriş, cu palatele ei de marmoră,

cu podurile şi turnurile, cu bărcile şi corăbiile ei cu pânze, cu cimitirele şi piețele, şi le-ar muta aici, în această țară a ghețurilor, rece şi bătută de furtuni, aici pe acoperişul pământului.

Lupi urlă în piazzetta, apa îngheață, iar bărcile şi corăbiile sunt înțepenite în ea ca prinse de vrajă; florile cad de pe pomi, mândri senatori, cu mantalele lor de purpură, se ghemuiesc pe lângă cămine, pantere şi lei de munte omoară oameni care fug să se ascundă, clopotele de furtună răsună până când mâinile înțepenite ale clopotarilor nu mai pot ține frânghiile.

Ciudate gânduri nocturne!

Obrazul Aşimei ardea în lumina focului. Odihna din Badakşan îi făcuse bine. Obrajii ei se rotunjiseră, iar ochii nu mai aveau privirea de animal hăituit. Fața ei începea să prindă viață, din trăsăturile ei dispărea disperarea mută. Când zâmbea era frumoasă.

Ar trebui să vadă Veneția, se gândi Marco.

Matteo îi ajută să pună ceaunul pe pământ.

Lo-bzang se întoarse din peşterile în care adăpostise caii, catârii şi cămila.

„Ajutați-mă să duc proviziile în peştera noastră”, zise. „Iarna se întoarce. O să fie furtună şi viscol de zăpadă”.

Căpetenia Lo-bzang cel blajin, pronunța cuvintele ca pe o poruncă. Visele şi amintirile se şterseseră. În ochii lui se reîntorsese privirea de vultur. Urechile lui auzeau semne, nasul îi

presimțea pericolul alb, instinctul lui de vânător îl punea în gardă.

„Ațâțați focul şi duceți crengile aprinse în peşteră! La dreapta şi la stânga intrării trebuie să ardă toată noaptea două focuri". Aceste ultime cuvinte şi le spuse mai mult lui însuşi.

Aşima pregătea mâncarea. Bărbații cărară proviziile, păturile blănurile. Ninsoarea deveni din ce în ce mai deasă, vântul sufla din ce în ce mai tare. Zăpada se aşternea în micile poieni, peste lalelele roşii, albe şi liliachii.

Oamenii se înveliră în păturile şi blănurile lor. Furtuna urla. Frigul pătrundea prin crăpăturile stâncilor. Lo-bzang.

Marco şi Matteo doborâră doi arbori şi-i cărară în peşteră. Văzură focul ce ardea în orbitele animalelor speriate, şi fețele indiferente ale rândaşilor. Lo-bzang întreținea focul. Fumul îngreuna respirația, fulgi de zăpadă se învolburau nebuneşte la intrarea în peşteră şi erau măturați înlăuntru de câte o pală de vânt. Marco simțea cum frigul tăios pătrundea prin pături şi blănuri şi îi înțepenea trupul. Îşi mişcă mâinile şi picioarele, degetele de la mâini şi de la picioare, îşi frecă fața şi-şi şterse ochii înlăcrimați de fum. Apoi osteni. O oboseală plăcută, părea să fi îndepărtat şi frigul şi înțepeneala. Visa foc şi raze de soare calde, până când mâna aspră a bătrânei căpetenii îl trezi.

„Trezeşte-te şi mişcă-te, tinere domn, şi ajută-

mă să-i trezesc şi pe ceilalți, altfel ne ia cu ea moartea înghețată”.

Aşa trecu noaptea între somn şi trezie. Dură multă, multă vreme până când se lumină de ziuă. Se încălzeau la flăcările focului şi înjurau fumul. În ceaun clocotea apa pentru ceai. Aşima azvârli în el frunzele amestecate cu flori de jasmin.

Mâncară pesmeți şi felii de păstramă. Marco mătură zăpada de la intrare, Lo-bzang şi Matteo ieşiră în viscolul de afară în mâini cu securi cu coada lungă, şi aduseră lemne de foc. Nicolo şi Maffio Polo inspectară adăpostirea şi hrana animalelor.

Furtuna nu se potolea. Trecură zile şi nopți. Marii neguțători devenită nervoşi şi-şi spuneau vorbe pline de enervare. Matteo se îngrijea de Aşima, care şedea indiferentă lângă foc. Frigul o chinuia, ea era din Kunming, oraşul luminii strălucitoare. Acolo era întotdeauna primăvară; tot timpul anului înfloreau florile şi copacii. Acum se coceau merele dulci ca mierea, cu coaja aspră, roşu-maronie, iar soarele fierbinte de vară bătea întinderile câmpurilor de orez ce luceau verzui.

Mai îngrozitoare decât urletul furtunii erau urletele lupilor. Umbrele lor întunecate se strecurau pe lângă intrarea peşterii. Proviziile de carne se apropiau de sfârşit. Ceaiul se terminase. Aruncară opt pumni de făină de mălai în apa clocotită şi băură terciul fierbinte. Foamea îi sili să taie cămila.

„Tu ai vrut să plecăm în Martie! Scrâşnea Maffio, cel atât de calm, şi eu ți-am urmat sfatul”.

„Nu vorbi prostii!” răspundea Nicolo posomorât.

Furtuna urla, stâncile păreau a fi blocuri de gheață, iar marii neguțători îşi spuneau cuvinte pline de mânie.

„Dă-i Aşimei şi pătura asta”. Zise Marco către prietenul său. Matteo. „Eu nu am nevoie de ea.”

Caii şi catârii slăbiseră. Li se vedeau prin piele oasele colțuroase. Argații trebuiau să-şi dea osteneala să-i țină departe de depozitul de mărăciniş, în curând se vor termina şi proviziile lor de hrană.

„De câte zile durează blestemata asta de furtună a diavolului?” întrebă Matteo cu voce înăbuşită.

„De cincisprezece zile”, răspunse Marco.

Hrana le era compusă din carne şi terci. Uneori mai primeau şi câte o farfurie plină cu orez.

„Dacă aşa merge, va trebui să tăiem şi celelalte animale”, dăduse unul glas, la ceea ce se gândeau cu toții.

Era zi sau noapte? Stăteau ghemuiți, cu ochii inflamați, lângă foc şi-şi țineau mâinile pe ceaunul de aramă. O jumătate de trunchi de copac mai era într-un colț, şi câteva vreascuri.

Căpetenia ieşi în vifornița de afară. După o vreme se întoarse, se aşează pe păturile lui şi privi în flăcări. Apoi spuse: „Nu trebuie să tăiem animalele. Furtuna se potoleşte”. Niciun muşchi nu i se mişca pe obrazul bătrân.

Ziua următoare apărură primele timide raze de soare, în peşteri. Armăsarul cel alb necheză uşor. Vuietul furtunii se îndepărtase. Nu mai ningea în jurul ghețarilor pluteau nori albi. Petecele de culoarea turcoazelor creşteau mereu pe cer, soarele strălucitor împrăştie norii, ghețarii scânteiau ca nişte enorme diamante montane, care, asemenea unor coloane, susțineau bolta cerului.

Oamenii, epuizați, măturau zăpada ca să elibereze locurile de păscut pentru animale. Respirau adânc aerul curat. Aşima stătea chircită într-un colțişor însorit şi-şi încălzea membrele înțepenite.

Zăpada se topea. Când bătea vântul, aducea cu el nisip galben. Munții mai puțin înalți păreau pătați cu alb, maron şi galben. Caii şi catârii găsiră rădăcini, muşchi şi ceva iarbă săracă. Îşi reveniră cu încetul.

Lo-bzang zise: „E vremea să mergem în munții stâncoşi. Însoțeşte-mă, tinere domn. Munții stâncoşi uscați sunt patria caprelor sălbatice”. Argaților de la cai le porunci: „Strângeți rădăcini de tămâioasă, uscați-le la soare şi sfărâmați-le între pietre”.

Marco şi Lo-bzang urcară în munți, înarmați cu lănci de vânătoare, arcuri cu săgeți şi cu spade scurte şi încovoiate. Bătrâna căpetenie urma o cărare făcuta de animale. Urme proaspete în zăpadă şi în pământul umed indicau în apropiere

o turmă. Micii munți stâncoşi, patria caprelor sălbatice, se înălțau ca nişte morminte regale, pe un platou acoperit cu tufişuri şi copaci singuratici.

Lo-bzang se cățără cu grijă pe un perete de stâncă oblic, îi aruncă lui Marco frânghia şi aşteptă, până când ajunse lângă el. Auziră un zgomot ca de tunet ce se apropie din ce în ce mai mult şi cu o iuțeală amețitoare o lavină se prăbuşi deasupra lor.

Lo-bzang se cățără cu grijă pe un perete de stâncă oblic, se lipiră de perete. Pământul tremura, aerul era plin de bubuituri. Îi acoperi un nor alb şi înghețat de zăpadă. Marco avea impresia că este lipit de peretele de stâncă de o mână puternică. Se lupta pentru aer; un bloc enorm de zăpadă se rostogoli pe peretele oblic şi căzu la vale, distrugând totul în cădere. Ecoul răspundea din munți. Apoi se făcu linişte.

Părăsiră acoperişul de stânci care-i apărase. Costişa pietroasă pe care tocmai o urcaseră, devenise o suprafață netedă şi albă, iar poteca de sălbăticiuni care ducea în sus era acoperită cu zăpadă afinată, adâncă până la glezne. Statură o vreme pe loc şi priviră muți costişa albă.

Ne-ar fi măturat ca pe nişte insecte supărătoare, gândi Marco.

„O lovitură, tinere domn”, zise Lo-bzang.

Cei doi vânători urcară mai sus, din ce în ce mai sus. Adânc sub ei, un fluviu se încolăcea printre munți şi prăpăstii. Tăcuții ghețari ardeau în

lumina rece, galbeni, albaştri, roz şi albi.

Marco îşi simțea bătăile pulsului în tot corpul. Cu o sută de paşi mai sus, deasupra lui era marginea platoului înalt. Brusc îl apucă o frică de adâncul amețitor. Se lipi de peretele de stâncă şi se agăță cu amândouă mâinile de un colț ieşit în afară. Cu ochii închişi îşi asculta ciocăniturile inimii care-i bătea în toate vinele. Stătu aşa minute în şir. Se ruşina de slăbiciunea lui, dar când îşi deschise ochii şi slăbi puțin strânsoarea mâinilor, din nou îl cuprinse spaima că la cea mai mică mişcare se rostogoleşte în abis. Auzi vocea lui Lo-bzang. Care se întorsese, ca şi când ar fi venit de undeva dintr-o nebuloasă depărtare.

„Demonii muntelui v-au zăpăcit mintea, tinere domn. Veniți cu mine să coborâm cincizeci de paşi".

Lipsit de voință, Marco se lăsă condus, în jos. Inima îi bătea mai liniştit, frica şi sentimentul de amețeală dispărură şi el privi mirat în jur.

„Ce-a fost asta Lo-bzang?" întrebă uimit.

„Djinii mânioşi, v-au zăpăcit simțurile", zise Lo-bzang. „Trebuie să-i înşeli. Cântă un cântec sau îndepărtează-i prin strigăte puternice sau râzi".

Marco urmă sfatul căpeteniei şi depăşi bariera invizibilă, dar după optzeci de paşi îl năpădi a doua oară aceeaşi frică inexplicabilă. Inima îi bătea, ca şi când ar fi vrut să-i crape venele. Marco se târî în patru labe mai departe, apoi se opri şi-şi acoperi capul cu brațele. Numai să nu privească

în adânc! Se simțea atras irezistibil spre marginea potecii stâncoase şi îşi imagina căderea în toate îngrozitoarele ei detalii. Rămase nemişcat până când inima începu să-i bată mai linişti şi îi dispărură toate imaginile de groază.

Bătrâna căpetenie stătea, cu douăzeci de paşi mai sus, pe marginea platoului înalt. Îi aruncă frânghia, dar Marco o ignoră. Să se lase legat pe această scurtă porțiune de drum lipsită de pericole? Nu-şi înțelegea slăbiciunea şi-i era ruşine de Lo-bzang dar în același timp spaima se ghemuia în gândurile lui, gata să-l împiedice.

Izbucni într-un hohot de râs şi strigă: „Vin, acum, Lo-bzang!”

Vocea lui răsuna ciudat de estompată în aerul rarefiat. Mergând şi târâindu-se făcu cei douăzeci de paşi. Mâinile îi sângerau rănite de pietrele ascuțite.

„Toți pățesc la fel, când trec pentru prima oară peste bariera norilor”, zise Lo-bzang, văzându-l pe Marco lângă el respirând greu, dar cu o față fericită. „Astăzi, orizontul e limpede”.

Ochii lui cu privirile agere examinară împrejurimile, pe multe porțiuni se mai găsea zăpadă. Urmele se răspândeau şi duceau mai departe printre doi munți plini de bolovăniş, unde se găseau tufe şi o iarbă verde-gălbuie. Vântul le bătea din față. Se luară după urme. Soarele se ridicase şi încălzea pământul rece. Apa din zăpada topită se scurgea prin nenumărate canalicule,

săpate în stâncă sau în pământ. Marco se gândi cu groază la ce s-ar întâmpla dacă acum ar veni o furtună. Peisajul luă altă înfățișare. Acum treceau printr-o dungă de pădure şi priveau într-o mică vale înconjurată ce munți ce se ridicau ca în trepte.

Lo-bzang se opri şi-l prinse pe Marco, bine, de mânecă. Arătă spre o pajişte. Capre de munte, cu blana neagră strălucitoare şi o turmă de oi sălbatice păşteau, paşnic unele lângă altele.

Oile erau mai mari decât văzuse Marco vreodată: coarnele lor măsurau, trei, patru, sau chiar şase palme. La capătul văii strălucea un lac înconjurat de stuf. Gâşte şi rațe sălbatice stăteau pe mal sau înotau pe apa cu vălurele inelate. Înfloreau flori galbene şi albe. Flori de primăvară, punctişoare vesele şi colorate în valea verde! un zâmbet în mijlocul uriaşilor de gheață, neaşteptat şi frumos!

Vânătorii stătură pe loc până când cuprinseră în inimă frumusețea peisajului şi se trezi în ei pasiunea pentru vânătoare.

Marco simțea o agitație febrilă. Se strecurară, contra vântului, de-a lungul marginii pădurii. Lo-bzang, arătă fără să rostească un cuvânt, un grup de copaci, cam la o depărtare de o sută de paşi, şi-i făcu semn lui Marco să rămână pe loc.

Bătrânul merse cu paşi mari, dar fără să facă niciun zgomot, mai departe, Marco îngenunche şi-şi fixă săgeata pe coarda arcului. Vântul foşnea în păpurişul uscat şi se juca în frunzişul rămas din

toamnă pe copaci.

Lo-bzang ajunsese la grupul de arbori. Un stol de gâşte sălbatice zbură peste apă. Oile şi caprele îşi ridicară capetele adulmecând. Marco întinse coarda, ochi o puternică oaie sălbatică şi dădu drumul săgeții. Picioarele din față ale animatului se frânseră, căzu apoi se ridică iar şi fugi cu paşi nesiguri pe coastă în jos.

Un țap de stâncă, atins de săgeata bătrânului vânător, după o săritură căzu dând din picioare.

Amândouă cârdurile fugiră spre malul lacului şi dispărură după o movilă. Marco îşi urmări prada îngrijorat că ar putea să-i scape. Oaia se împiedică şi căzu peste tulpina unui copac răsturnat de vânt şi rămase întinsă, pe jos, până când o atinse a cuțitul vânătorului.

Lo-bzang jupui animalele de piele şi le scoase măruntaiele. Luă coapsele şi bucățile de carne mai bună şi le legă în piele. Cu ajutorul lui Marco legă aceşti saci de crengile unui copac.

Vânătorii uciseră în două zile patru oi sălbatice şi doi țapi de stâncă. Când coborâră la tabăra lor fiecare căra pe spate un sac de blană, plin cu carne. Fură primiți cu zgomotoasă bucurie de către cei ce-i aşteptau cu nerăbdare. În curând ardeau focurile şi cernea fierbea în cazane.

În ziua următoare Matteo şi doi argați de la cai porniră sub conducerea lui Lo-bzang ca să aducă şi restul de vânat. Marco rămase cu tatăl şi cu unchiul său în campament.

Soarele şi hrana întăritoare aduseră înapoi voia bună şi spiritul de inițiativă, Nicolo şi Maffio Polo îşi scoaseră armele de vânătoare. Voiau să încerce şi găsească vânat în apropiere, prin împrejurimi.

Aşima scoase păturile din peşteri şi le aşeză pe pietrele încălzite de soare. Scoase din bagaj o bucată de pânză şi o cutie de aramă cu o alifie făcută din plante.

Marco şedea cu ochii închişi pe stâncă şi-şi lăsă obrazul să se bronzeze la soare. Era mulțumit cu el însuşi şi cu viața de pe drumurile îndepărtate. Drumul lung peste munți nu-l mai speria. Visa o vânătoare de pantere şi de tigri albi. Cu o lance iese înaintea animalului sălbatic şi-i înfige arma ascuțita în gâtlej. El, marele vânător! Uitate sunt, furtunile de zăpadă, săptămânile petrecute în peştera rece şi plină de fum, gândurile posomorâte şi frica de înălțimi. „Uite aici e pielea tigrului alb" îi spune lui Matteo. „Dă-i-o Aşimei, să nu-i fie frig noaptea".

Nu mai sufla vântul în valea adăpostită, în apropiere păşteau caii şi catârii, păziți de un argat.

Aşima rupse pânza în fâşii subțiri. Se apropie cu paşi sfioşi de Mareo. Marele vânător de tigri, clipi în soare şi observă umbra fetiței.

„Mâinile voastre sunt umflate, tinere domn", zise Aşima.

Marco îşi privi mâinile.

„Da", zise el mândru, „de la vânătoare! N-are nicio importanță".

Aşima unse rănile cu alifia răcoritoare şi le legă.

Mirosul lemnului de pin şi a acelor, verzi închise, parfumau aerul. Un cârd de potârnichi zbura peste tufişuri. Printre pietre răsăreau lujerele tămâioaselor de munte. Peste lumea munților şi a zăpezilor veşnice se arcuia cerul înalt şi întins.

După opt zile de odihnă caravana porni mai departe. Animalele aveau mult de cărat. Într-o mică aşezare de vânători, formată din opt colibe de pământ, cumpărară un yac şi hrană pentru patruzeci de zile de drum.

Mergeau înspre răsărit. Coarne şi oase erau semnele de recunoaştere ale drumului caravanelor, care ducea peste munți şi văi într-un schimb continuu. Trecură fluvii şi râuri. Fâşii de pajişti, păduri şi munți pleşuvi. Patruzeci de zile nu zăriră nicio aşezare omenească.

Apoi coborâră din munții înalți în deşertul ars de soare Markan–Sui, care desparte acoperişul pământului de câmpia roditoare Kaşgar-Daria.

Fețele lor erau înroşite de vântul de zăpadă şi înnegrite de soare, iar nisipul zburător le intrase în crăpăturile pielii tăbăcite. Priveau înapoi cu mândrie în inimi şi cu un sentiment puternic de certitudine privind continuarea călătoriei. În urmă rămăseseră munții stâncoşi, uriaşi, cu conturele estompate în zarea tremurătoare.

Oameni şi animale rezistau tăcuți.

Umbrele lungi ale cailor şi călăreților cădeau pe nisipul galben.

BEG BALANDER CEL GENEROS

Marco trecea călare pe armăsarul lui alb, cu pieptul puternic, pe strada principală din Kaşgar. Privea eu putină aroganță, în jos, spre negustorii gălăgioşi care ofereau fructe proaspete, pânzeturi de bumbac, obiecte necesare echipamentului unei caravane: frânghii de cânepă, vin de struguri, mătase şi alte nenumărate mărfuri. Bazarele şi târgurile de animale din Kaşgar nu se deosebeau deloc de cele din Persia, doar că erau mai puțin bogate în mărfuri scumpe, cum ar fi stofele de brocat, sculpturile de fildeş, aurituri şi nestemate, cum erau bazarele din Bagdad. Ormuz sau Kirman, metropolele comerțului dintre India şi Europa. În Kaşgar predominau articolele necesare trebuințelor zilnice.

Multe priviri admirative îl urmăreau pe tânărul venețian. Obrazul lui subțire, cu nasul proeminent şi fruntea înaltă, avea pielea albă cu urme de roşeața sănătoasă. Sprâncenele stufoase şi privirea cercetătoare a ochilor lui mari, cenuşii, trădau curaj şi imaginație în gândire.

Era un sentiment plăcut să treci călare, bine îmbrăcat, prin străzile pline de animație ale oraşului. Drumul plin de pericole peste acoperişul lumii nu-i întărise numai încrederea în el însuşi, ci consolidase şi noile raporturi, începute în Kirman, între el şi tatăl său. Nu mai era tânărul

necopt, care trebuia înconjurat de o grijă specială, fusese primit în prietenescul cerc al bărbaților şi îşi dădea seama că independența lui este luată în considerație. Sfaturile lui erau băgate în seamă ca şi cele ale unchiului sau ale lui Matteo.

Marco purta, după moda hanilor tătari, un tşapan albastru de mătase, împodobit cu un rubin scânteietor legat în aur, un cadou din partea prietenului său. Matteo. În picioare purta cizme din piele moale de cămilă. După ce ieşi pe poarta oraşului, dădu pinteni calului şi galopă în direcția soarelui, a cărui glob era roşu ca sângele, pe lângă vii, grădini, pajişti verzi şi lanuri aurii de cereale. Îl anima un nestăpânit sentiment de libertate. Căruțe trase de măgăruşi şi încărcate cu in, crengi de copaci, cărbuni şi legume, hamali, o turmă de porci, cămile – un nesfârşit convoi de căruțe, oameni şi animale, treceau prin fața ochilor lui. Armăsarul galopa în salturi largi peste pământul uscat şi bătătorit, pielea lui strălucitoare se întindea strâns peste jocul puternic al muşchilor.

Torsul lui Marco îi atingea coama ce flutura în vânt. Strânse frâul. Armăsarul trecu într-un trap grăbit.

Marco văzu înaintea lui un nor de praf, parcă poleit de lumina roşie a soarelui în apus. Se apropia şi recunoscu, întâi fantomatic, apoi din ce în ce mai clar, un grup de călăreți şi de războinici tătari. În frunte călărea stegarul, îi urma sotnicul, îmbrăcat cu-n tşapan brodat cu fire aurite, apoi

cei cinci comandanți de companii şi în urma lor, în perfectă ordine pe caii lor mici, repezi şi cu coame lungi, soldații. Erau înarmați cu arcuri şi săgeți şi cu săbiile încovoiate vârâte în teci împodobite.

Căruțele trecură pe marginea drumului, bărbații îşi mânară cămilele şi măgarii pe pajişte, privind indiferenți peste pâlcul de călăreți.

Războinicii galbeni trecură cu obrazele împietrite, nemişcate. Copitele loveau pământul, praful se învolbura deasupra drumului, iar în aer se răspândise un miros de piele şi de sudoare de cai.

Nepoții nomazilor din stepă, trecură călare, străini şi distanți, temuți şi urâți de către popoarele subjugate. Peste tot în oraşele cucerite, de la Bagdad şi Novgorod, până în depărtatul Kambali reşedința Marelui Han Kublai, sotniile, grupurile de câte o mie şi Tumanele războinicilor galbeni stăteau gata să înăbuşe orice răscoală şi să pedepsească orice nesupunere după legile Iassah.

Întâlnirea cu războinicii tătari, îl puse pe gânduri pe Marco. Simțea duşmănia ascunsă care-i înconjura. Niciodată n-o să uite cuvintele nenorocosului Hassan-Bek: „În țara noastră nu mai există frumusețe. Copitele tătarilor au călcat-o în picioare". Chiar şi Hadşi-Muhamed îi dăduse de înțeles, cu o atentă reținere, că nu-i de acord cu dominația tătară, deşi el nu suferise absolut

nicio pagubă în ceea ce priveşte bunurile pământeşti. Iar bătrâna căpetenie, Lo-bzang, îi povestise istoria distrugerii tribului său ca pe o străină şi îndepărtată întâmplare. Era el deja prea bătrân şi focul urii se stinsese. Dar unde şi l-ar fi putut întreține? În preajma vetrelor străine devii cu timpul un oaspete nepoftit.

Dorința lui Marco, de a cunoaşte istoria tătarilor, care înainte cu cincizeci de ani, sub domnia lui Gingis-han, cuceriseră jumătate pământul, devenea din ce în ce mai puternica. În taină, admira marile fapte de arme ale călăreților galbeni. Nu se înflăcărase el, copil fiind, pentru bătrânul doge al Veneției, Enrico Dandolo, care în fruntea unei armate de cruciați, cucerise în anul 1204, Bizanțul, capitala imperiului roman de răsărit, apărată de jur-împrejur de puternice ziduri? Nu era oare dreptul celor înțelepți şi puternici, să-i subjuge pe ceilalți?

Tătarii o omorâseră pe mama Aşimei, iar pe fetiți o vânduseră unui negustor de sclavi. Gingis-han, în cortul său de aur de la picioarele muntelui înzăpezit, zisese: „Luați pentru voi femeile şi copiii, aşa cum i-ați luat prizonieri. Dar pe bărbații capabili de luptă ucideți-i. Dacă Tumanele duc lipsă de argați la cai şi de păstori, atunci căutați-vă câțiva”.

Gândurile lui Marco erau împărțite. Nu era deloc mulțumit cu sine însuşi, fiindcă nu putea găsi răspuns la întrebările pe care i le trezise în

întâlnirea cu tătarii.

Tatăl şi unchiul său. Practicii şi pricepuții mari negustători respectau pe marele han Kublai, nepotul lui Gingis-han, care supusese țara Katailor şi se ridicase la rangul de Împărat. Nicolo Polo îi spusese în Balch: „Când o să pricepi în cele din urmă că noi suntem negustori şi nu binefăcători". Însă prietenul său Matteo luase fetița de mână şi o readuse într-o viață omenească, mai mult, îşi pusese capul în joc ca să-i poată cumpăra haine şi podoabe.

Marco strânse frâiele şi sări din şa. La dreapta drumului, curgea printre coline verzi Kaşgar-Daria. Puse piedica armăsarului alb şi-l lăsă să pască în luncile de pe mal.

La răsărit se înălțau casele din Kaşgar. Strălucirea apusului poleia acoperişurile. Minaretele moscheelor şi două turnuri de biserică cu cruci aurite întreceau înălțimea zidului. În Kaşgar trăiau sub oblăduirea Marelui han, mahomedani şi creştini, în bună înțelegere.

Marco merse de-a lungul malului fluviului. Drumul ducea pe lângă o grădină îngrădită. Copacii erau încărcați de caise galben-aurii, piersici, pere şi mere. Un tufiş de trandafiri cu flori roşii şi galben-palid se revărsa peste gardul de lemn. La mijlocul grădinii se afla o casă albă. Poarta de la intrare era împodobită cu sculpturi şi ornamente pictate. Marco se uită în toate părțile, dacă nu văzu nici suflet de om, îşi culese repede

un buchet ce trandafiri.

Aşima iubea florile.

În tăcerea serii răsună un hohot de râs. Un domn distins îmbrăcat, şi de-o respectabilă corpolență şedea pe o bancă ascunsă în tufiş, şi strigă înveselit:

„Intră străine şi ia-ți câte flori vrei. Vă găsiți pe proprietatea judecătorului din Kaşgar. Mi se spune Beg Baiander, cel generos. Deci luați câte vreți".

Ochii lui strălucind de ironie, examinau pe străinul îmbrăcat bogat.

Marco stătea nehotărât în fața porții grădinii, cu florile în mână.

„Scuzați furtul, Beg Baiander" zise el jenat. „Numele meu e Marco Polo, şi vin de la Veneția".

„Intrați şi răcoriți-vă puțin, înainte de a vă întoarce la Kaşgar!"

Marco intră pe poartă în grădina scăldată în liniştea sorii. Beg Baiander îl însoți într-un mic pavilion, complet îmbrăcat în verdeață. O servitoare aduse felii de pepene, caise şi vin. În spatele plantelor care-l înveleau şi a pomilor, cerul strălucea într-o puternică lumină roşie şi în tonalități de galben, care deveneau din ce în ce mai şterse ca să treacă apoi într-un cenuşiu uniform. Aerul era cald şi florile, din straturile bine îngrijite, îşi răspândeau mirosul.

Beg Baiander îl copleşi pe Marco, cu întrebările. Întâlnea pentru prima oară un mare negustător

venețian.

„Trebuie să mă ierți, Beg Polo” zise, „dar numai arareori am ocazia să vorbesc cu străini. Slujba îmi răpeşte tot timpul Nici nu bănuți câți hoți, cerşetori şi instigatori la răscoală există. Allah să-i pedepsească. Cu stăpânitorii tătari stau bine. Ei doresc disciplină şi ordine”. Obrazul grăsun se întinse într-un zâmbet vanitos, „În săptămâna trecută am judecat la moarte doi țărani fiindcă, voiau să asmută populația paşnică contra stăpânilor tătari. Serviți-vă, Beg Polo, gustați caisele astea, sunt dulci ca mierea”. Beg Baiander cel generos oftă sub sarcina slujbei lui grele. Făcu cu degetul arătător un gest elocvent în jurul gâtului. „Capul tăiat, acesta este cel mai bun mijloc ca să aduci la ordine lepădăturile astea. Hanii tătari sunt foarte mulțumiți de mine. Priviți-mi reşedința. Câmpiile până jos la fluviu, viile, atât cât vedeți cu ochii, sunt ale mele. Ah! nu-i deloc uşor să le păstrezi pe toate”.

Se duse cu Marco la gard şi-i arătă, cu mâna împodobită de inele, proprietatea.

Marco îşi aminti de întâlnirea cu sotnia tătară şi pentru o clipa i se păru că zăreşte în dosul obrazului grăsuliu şi vorbăreț al lui Beg Baiander, fețele împietrite şi nemişcate ale războinicilor galbeni.

„Sunteți un cetățean al Kaşgarului, Beg Baiander?” întrebă.

„Din timpuri imemorabile, Beg Polo”, răspunse

judecătorul de pace mândru.

„Vă mulțumesc pentru ospitalitate”, zise Marco rece şi făcu o plecăciune. „Dar acum trebuie să mă grăbesc, ca să pot ajunge la vreme la porțile oraşului”.

„Aşteaptă încă o clipă, Beg Polo”, strigă judecătorul de Pace. Cu paşi mici fugi spre straturile de flori şi culese un buchet mare. „Luați aceste flori. Şi vizitați-mă cât mai curând în modesta mea căsuță. Allah să fie cu voi!”

Marco scoase piedica armăsarului şi călări în galop întins pe drumul spre Kaşgar. Abia ieşi din raza vizuală a lui Beg Baiander şi aruncă, în praf, înaintea lui marele buchet de flori şi-l lăsă călcat în picioare de calul său. Îşi puse, însă, cingătoare micul mănunchi de flori furate.

Era deja întuneric, când Marco călărea pe străzile oraşului. Paznicul tătar anunța printr-un anumit număr de bătăi, ora, ca toată lumea să se retragă în locuințele sau culcuşurile lor. Cine era găsit pe strada după acest semnal, trebuia să plătească o amendă considerabilă. Marco dădu pinteni calului, nu avea deloc dorința, ca mâine, să-i fie înfățişat lui Beg Baiander cel generos.

În spatele întunecatului pom de magnolia era hanul. Ochii Pătrunzători ai lui Marco descoperiră o siluetă subțire în fața zidului alb. Când ea îl observă, fugi repede la poartă şi o deschise. El sări de pe cal şi-l duse de căpăstru.

„Tu eşti, Aşima!” strigă el bucuros.

„Din întâmplare mă uitam afară, tinere domn”, răspunse fetița. „E târziu deja”.

O ramură de magnolia trecea peste zid. Două flori albe luceau printre frunzele de un verde întunecat. Apărea luna.

Aşima vorbise italieneşte. Cuvintele sunau pe buzele ei, ca o muzica străină.

El îşi scoase cu grijă buchetul de trandafiri de la cingătoare.

Atunci Aşima zise încet: „Trebuie şi mi grăbesc. Messer mă aşteaptă”.

Îl adoră ca pe un zeu, se gândi Marco.

„Aici ai câteva flori, ia-le pentru Messer Matteo!” zise el scurt.

Ea luă, ezitând, florile: „Mulțumesc, tinere domn”.

Într-o caldă dimineață de vară, imediat după răsăritul soarelui, părăsiră Kaşgarul. Se ataşaseră unei caravane care călătorea spre răsărit pe drumul de la sud. Bătrânul Lo-bzang îi întovărăşea. După opt zile ajunseră la Jarkent, un oraş la marginea deşertului Takla Mahan. Nu rămaseră aici mai mult de o săptămână; căci apa, din lacurile râu mirositoare ale oraşului, abia se putea bea.

Marco observă la băştinaşi o umflătură la gât, mare cât un pumn, adesea cât un cap de om. Se spunea că boala asta scârboasă se trăgea de la apă.

Venețienii erau mulțumiți că plecau aşa de

repede din aceste locuri. Pe drumul spre Chotau, ce ducea de-a lungul a nenumărate râuri şi fluvii, trecură prin sate, oraşe şi locuri întărite. Negustorii îi aprovizionară cu fructe proaspete, apă, pâine, ceai şi cu diferite alte lucruri necesare unei călătorii. Pe ogoare creşteau cereale, bumbac, în şi cânepă. Între sate şi oraşe era o vie circulație. Întâlniră multe caravane: veneau din Katai şi călătoreau spre Kaşgar.

Oraşul Chotau era înconjurat de un zid vechi, acoperit, pe alocuri, cu tufişuri verzi. Şi aici, caravana poposi doar câteva zile. Lo-bzang se îngriji de hrană, hrană pentru animale şi apă, pentru că aveau în față o călătorie mai lunga prin deşertul de nisip Takla-Mahan, unde, totuşi, se găseau mai multe locuri cu apă şi fluvii: ele coborau în vale din munții Kuen-Lun, aflați în apropiere, şi apoi se înecau pe rând în dunele de nisip.

Caravana mergea de-a lungul marginii deşertului. Marco avea impresia că erau priviți bănuitor de către locuitorii micilor oraşe şi sate. Bătrâna căpetenie îi povesti că prin această regiune trecuseră adesea trupe tătăreşti care jefuiseră aşezările omeneşti. Localnicii, când auzeau veşti despre vreun marş al trupelor străine, fugeau cu familiile şi animalele lor la o distanță de două zile de drum, în deşert, spre un loc unde găseau apă proaspătă, şi unde rămâneau până când soldații dispăreau. Nimeni n-ar fi putut

să-i găsească prea uşor, pentru că vântul le ştergea aproape în aceeaşi clipă urmele paşilor pe solul nisipos. Proviziile lor, provenite din recoltă, le ascundeau sub nisip, şi-şi scoteau în fiecare lună numai atât cât aveau nevoie să trăiască.

Frica permanentă de soldații tătari, ce treceau prin regiune, îi făcuseră bănuitori față de orice străin.

Drumul prin soarele arzător era de-a dreptul greu şi obositor. Lui Marco îi era adesea dor de aerul rece şi aspru al zăpezilor, din zona gheţarilor. Un grup de copaci sau un râu cu maluri înverzite, erau singurele şi rarele modificări în peisaj. În fața lui călăreau Matteo şi Aşima. Îşi îmboldi armăsarul, strângându-l între coapse, la un pas mai grăbit, până când, ajunse să călărească lângă cei doi.

Aşima trase frâul, care atârna moale, mai strâns şi se îndreptă în şa. Obrazul ei gălbui se îmbujoră uşor.

„Ai venit?”, zise Matteo posomorât. „Ai putea să-mi spui. Cât timp o să mai călărim prin marea asta galbenă şi a dracului?”

„Încă două zile, zice Lo-bzang. Apoi ajungem în Tşert-şen”. Cădea înserarea, dar aducea prea puțină răcoare. Călăreau alături tăcuți.

Pustiul alunga ideea că ar mai exista pe lume grădini şi flori, ci doar nisip şi spatele legănat al cailor.

VOCI ÎN PUSTIU

Când veneţienii ajunseră în micul oraş Lop, punctul de întâlnire al multor caravane, aveau exact doi ani de drum. Oraşul se afla situat la începutul vestitului deşert Lop. Un vânt puternic şi fierbinte bătea dinspre răsărit şi aşternea nisipul pustiului pe străduţe, bazare şi căsuţele sărăcăcioase. Dervişii urlători îi înconjurară pe noii sosiţi întinzând spre ei tablele lor de lemn cu insistente gesturi prin care cerşeau bani şi mâncare. Oraşul arăta ca o tabără de război. Veneţienii îşi găsiră cu greu nişte adăposturi sărăcăcioase, în două case, pe care le închiriară de la locuitori, pentru patru săptămâni. Casele erau, oarecum, ferite de gălăgia străzii principale.

Într-o după-masă Marco se duse la prietenul său Matteo. Îl văzu stând la fereastră şi privind afară, în mica grădiniţă.

Pe faţa lui se zărea o trăsătură străină, de tristeţe grea. Arătă spre grădină:

„În grădină înfloreşte o floare mare galbenă. Câteodată îţi vine a crede că nu mai există altceva pe pământ decât gheţari şi pustiuri şi-apoi, brusc, vezi în faţa ta o floare galbenă…”

Ochii lui Matteo se îndreptară din plin asupra tânărului său prieten şi căutau în expresia lui un ecou al simţămintelor ce-l cuprinseseră.

„Îţi mai aduci aminte? într-o zi ai venit la mine cu prietenii tăi şi m-ai întrebat: Unde este Paulo?

Giannina plângea. Giovanni îmi aştepta nerăbdător răspunsul. Şi tu încercai să-ți ascunzi neliniştea în dosul atitudinii tale țepene.

Ca şi acum stăteam la fereastră. Şi în grădina din fața casei mele înflorea o floare galbenă cu lujerul lung. În spatele ei se legăna catargul bărcii mele negre. Câtă vreme a trecut de atunci, Marco?" Matteo se îndreptă de spate şi zise cu voce tare: „Un marinar nu trebuie să devină un înghițitor de praf!" Vorbi apoi cu glas domol: „Înțelegi tu asta? Dar ce s-ar fi ales din fetița mea dacă n-aş fi scos-o din mâinile ticălosului ăluia? Oare am să mă mai întorc vreodată la Veneția? Câteodată mă gândesc că n-am s-o mai revăd niciodată..." Urmă o lungă tăcere, apoi: „Am s-o duc în țara ei. Acolo o să fie fericită".

„Aşima?" întrebă Marco.

„Da. Țara ei se află la sud de Katai, la granița cu India. Când se simte neobservată, se gândeşte la munții roşii din țara ei. Numai de n-ar mai fi blestemata asta de arşiță şi praf şi oamenii ăştia care toată vremea se tânguiesc".

„Ți-e dor de casă, Matteo?"

„Dor de casă? Mă tânguiesc oare ca o femeie bătrână? Ieri a venit un om în grădina noastră. Aşima m-a strigat şi stătea tremurând de frică în fața individului ăluia. Ce s-a întâmplat Aşima? o întreb şi vreau să-l apuc de guler. Lasă-l, Messer Matteo, zice ea, nu vrea nimic rău. Individul îşi întinde mutra de lup, a rânjet şi mi se adresează

mie. Ce vrea ăsta Aşima? o întreb. „Zice că sunteți mai puternic decât demonii din pustiu care păzesc comoara de aur. Ar trebui să mergeți cu el şi să luați comoara". Asta îndrăznea să-mi propună nenorocitul de şarlatan. Şi nu ştiu, de fapt, ce plan ascuns are. Când l-am aruncat pe uşa afară, amenința cu pumnul şi înjura cu obrazul schimonosit de ură... De ce e Aşima aşa de fricoasă? Nu-i înțeleg deloc pe oamenii de-aici..."

„Ți-e dor de casă, Matteo, asta e", Marco îşi privi prietenul, cu simpatie.

„Şi tu?" întrebă Matteo.

Marco se examină, conştiincios, aşa cum obişnuia: bineînțeles că-i era dor de Veneția. Dorul părea adormit în inima lui, până când o amintire, un peisaj, o floare din grădină sau ceva invizibil, un mic gând furiş, îl trezea. Era puternic, sau mai slab, dureros sau mângâietor, chinuitor sau alinător, dar nu fusese încă niciodată aşa de puternic aşa de dureros, de chinuitor încât să se gândească să se întoarcă la Veneția, înainte să studieze această lume străină. Şi pentru asta socotea că nu-i e dor de casă.

„Te miri că Aşimei îi era frică? Eu o înțeleg. Era îngrijorată, că tu ai să pleci cu omul acela să cauți comoara de aur".

Expresia gânditoare dispăru de pe obrazul lui Matteo. Zâmbi în interiorul lui.

„Asta trebuie să fie, probabil a crezut c-am să mă las amăgit de ticălosul ăla... Deci ție nu ți-e dor de

casă... Praful ăsta intră prin toate crăpăturile." Bătu cu mâna peste pături. „Ce nevoie am eu să caut în pustiu aur?"

Patru săptămâni mai târziu, împreună cu o caravană mai mare, începură drumul prin pustiul Lop. Bătrâna căpetenie închinase două cămile şi trei măgari solizi, ca animale de povară pentru alimentele care erau suficiente, cal puțin pentru o lună. El atrase atenția călătorilor, să nu se îndepărteze de caravană mai mult de cinci paşi, pentru că deşertul era reşedința unor spirite rele, care momeau pe călători prin tot felul de năluciri şi-i ducea la pieire.

Fiecare animal purta la gât un clopoțel. Clinchetul lor monoton adormea gândirea. Cât puteai cuprinde cu ochii nu se vedeau decât dune de nisip. Vântul le vălurise ca şi suprafața unei ape. Nisip galben, fierbinte, în care nu putea trăi nicio vietate.

Seara ajungeau la locuri unde exista apă, care abia ajungea pentru animalele lor de povară. Înainte de a se culca, caravanbaşiul fixa un par înalt, pe care lega bucăți de pânză, cam la o sută de paşi înaintea lor, pe drumul din pustiu, ca în dimineața următoare să nu cumva să greşească direcția. Marco călărea prost dispus pe măgarul său. Nici Nicolo Maffio Polo nu scoteau o vorbă. Nu bătea vântul. Un obiect alb, pe o dună de nisip, în stânga drumului, trezi atenția lui Marco. Călări

spre el. Nimeni nu-i strigă să se întoarcă. Călăreții şedeau pe măgarii sau cămilele lor toropiți de o oboseală ciudată.

Brusc se iscă vântul. Lui Marco i se păru că aude în depărtare o muzică. Prin aerul ce tremura de arşiță răsuna un sunet deosebit, ca un cântec, care se apropie repede şi apoi se preschimbă într-un vuiet de furtună. Îl potopi un aer învins ca din gura unui cuptor deschis dintr-o dată. Cerul se întunecă, un zid de nisip negru se abătu asupra lui Marco şi îl învălui.

Îşi ținu o pânză în fața gurii şi sări jos de pe măgar. Om şi animal căzură în nisipul fierbinte. Marco îşi lipi obrazul de trupul animalului, apărându-l cu brațele. Nisipul îi intra printre pleoape, printre buzele închise şi-i intra în nas şi în urechi.

Furtuna din deşert urla dezlănțuită.

Marco stătea nemişcat în spatele trupului cald. Al animalului şi respira cu greutate. Încercă, din răsputeri, să-şi stăpânească tusea şi greața. Îşi imagina că este acoperit de o movilă de nisip fierbinte, care creşte din ce în ce mai mult şi amenință să-l înăbuşe. Nisipul îi scârțâia între dinți. Vinele de la gât i se umflară. Apăsarea din gâtlej deveni atât de puternică încât trebui să deschidă gura. Tusea îi scutură tot trupul, mâinile i se crispară în pielea animalului. Trupul lui Marco se destinse, moale, fără vlagă.

Movila de nisip nu putea să crească, fiindcă

puterea violentă a vântului o împrăştia mereu. Inima lui Marco bătea slab, plămânii i se umplură de praf, dar organele lui ascultau de instinctul de autoconservare şi funcționau mecanic în continuare. Sângele mai circula prin vine.

Sunetul melodios şi şuierător, ca bâzâitul unei coarde foarte întinse, se atenuă. Pe neobservate furtuna scăzu în intensitate. Movila ce se formase peste om şi animal crescu: căci puterea vântului nu mai era în stare să împrăştie firele de nisip.

Când după furia furtunii de nisip se lăsă această linişte ce necrezut, când norii de praf care se învolburaseră în atmosferă se aşezară şi pe cer apăru un soare roşu închis, ce ardea ca un cuptor încins, tot peisajul se schimbase. Unde înainte fusese o movilă, acum se întindea o suprafață plană şi acolo unde suprafețele plane obosiseră ochii se ridica un munte înalt de nisip. Suprafața galbenă şi vălurită era netedă şi părea mai pustie ca înainte.

Sub mica moviliță nu se mişca nimic. Un picior îmbrăcat cu un pantalon alb de bumbac apărea de sub grămada de nisip.

Soarele apuse, coborând între pământ şi cer. Înserarea învălui peisajul dezolant. În marea de dune, împietrite şi cenuşii, bătea slab o inimă omenească.

Pe cerul nopții apăru secera lunii şi luminițele multor stele.

Mica movilă începu să se mişte: apăru, mai întâi,

spatele unui animal, apoi, patru copite începură să dea nisipul la o parte, întâi fără putere, apoi din ce în ce cu mai multă putere, căutându-şi un punct de sprijin. După multă osteneala, în cele din urmă, animalul reuşi să se ridice în picioare. Se clătină, recăzu în nisip, se ridică din nou şi fugi cu paşi nesiguri în pustiu. Deodată se opri, îşi scutură capul şi coama şi scoase un răget răguşit, abia auzibil. Acoperit peste tot cu praf măgarul stătea în mijlocul nisipului ca o făptură de basm.

Marco zăcea ghemuit pe pământ. Piciorul stâng îi era întins, braţele îi apărau faţa. Trezit din starea de inconştienţă, se întoarse pe spate şi-şi întinse braţele. Când, eliberat de stratul de nisip, voi să respire adânc, simţi praful din nas şi din gură. Se ridică încet şi încercă să îndepărteze firele de nisip.

Măgarul rămase în picioare lângă Marco. Prezenţa unei fiinţe vii îi dădu lui Marco putere: se prinse de piciorul din spate al animalului şi se ridică în picioare, căută în Kurdshum burduful cu apă. Marco îşi dăţi gura şi bău cu înghiţituri mari apa călduţă. Ascultă, dar întunericul îl înconjura cu o tăcere de moarte. Acolo era obiectul alb care-l ispitise să iasă de pe drum.

Dar unde era caravana? Apăsătoarea pustietate îi strivea inima, ca o greutate de plumb. Măgarul îşi frecă botul de umărul lui.

„Suntem singuri, surule”, murmură Marco. „Aşteaptă puţin, imediat îţi dau apă”.

Cerul gurii şi limba îl dureau când vorbea.

Scoase un vas de aramă din Kurdshum, turnă cu grijă în el apă şi îi întinse animalului.

„Cel mai scump lucru şi cel mai frumos e apa… Nu bea aşa de mult, cenuşiule!”

Obiectul alb, din nisipul deşertului, era ud schelet omenesc, curățit de nisip, de furtună. Marco stătea tăcut în fața lui. Nu avea în el nimic înspăimântător. Un om, sfârşit de foame şi de sete, se aşezase în nisip şi murise. În timp ce Marco privea oasele înălbite şi se simțea cuprins de sufletul morții, auzi tropotul de copite al unei grupe mai mari de călăreți. Aruncă o ultimă privire scheletului. Capul de mort rânjea cu dinții lui galbeni.

„Vino, cenuşiule!” zise Marco. „Tu nu auzi? Prietenii noştri ne caută”.

Se azvârli în şea, ascultă şi auzi foarte clar zgomotul mai multor copite, în spatele movilei cele mari. Dădu animalului o uşoară lovitură şi măgarul o luă, încet, în direcția indicată.

„Grăbeşte-te, cenuşiule!” strigă Marco şi supărat, înfipse pintenii şi trase de frâu.

Când fu pe înălțime, se opri şi privi în jur. Dar nu văzu decât movilele de nisip netezite şi lipsite de viață, în lumina palidă a lumii. Zgomotele amuțiseră. Orice urmă de viața părea a fi dispărut. Nu se găseau nici măcar hiene sau vulturi negri, în această infinită singurătate, niciun firicel verde, numai oase înălbite, de oameni şi animale, nisip şi munți pleşuvi.

Marco îşi aminti de vorbele avertizatoare ale lui Lo-bzang: „Spiritele rele zăpăcesc mintea. Nu vă îndepărtați mai mult de cinci paşi de caravană”.

Disperat se uită în jur şi încercă să se orienteze, în ce parte ar trebui să caute caravana. În spatele lui era scheletul, aşa că el ar trebui s-o ia la stânga, ori poate ar fi mai bine să aştepte un grup care să-l caute? Ei o să-l caute imediat ce-i vor băga de seamă dispariția. Brusc îl năpădi o puternică nelinişte. Ce s-a întâmplat cu ceilalți? Teribila furtună, cu respirația ei fierbinte, nu putea omorî oamenii? Craniul dansa în fața ochilor lui. Îndepărtă vedenia cu o mişcare bruscă.

Stăpâneşte-te, Marco! îşi zise.

Dar nu putea să-şi izgonească neliniştea. Rezistase oare Aşima, furtunii? Goneşte, cenuşiule!

Măgarul o luase la trap cu urechile posomorât pleoştite, în direcția ce i se poruncise.

Marco căută îndelung, dar nu găsi nicăieri vreun semn că ar fi oameni prin apropiere. Pierduse orice reper de orientare. Ochii inflamați îi ardeau deşi se mai răcorise puțin. Epuizat de sforțările făcute, Marco hotărî să se odihnească până în zori. Abia se întinse, că şi adormi. Om şi animal se lipiră unul de celălalt căutând ocrotire.

Când Marco se trezi, soarele apărea pe cerul lipsit de nori. Cenuşia disperare din noaptea cu lună nu-l mai apăsa. Odată cu lumina zilei îi reveni şi încrederea în el însuşi. Luă Kurdshumul

de pe spatele măgarului şi-i răsturnă conținutul pe o pătură, carne uscată, felii de pepene uscate, lipii de grâu şi două bidoane de piele cu apă. Alimentele erau prăfuite. Le curăță cum putu mai bine, şi le împărți pentru el şi pentru măgăruş.

Mâncarea şi apa nu ajungeau, cu cea mai mare economie, decât pentru două zile. Măgarul primi o lipie şi un vas aramă plin cu apă. După ce şi Marco înghiți un prânz sărăcăcios, călări spre soare răsare.

Deseori îşi oprea surul, ca să privească în depărtare. Deznădejdea alternă cu încrederea, dar cu cât timpul trecea, cu atât mai mult i se posomorau gândurile. Ochii lui nu vedeau decât nisipul lipsit de viață. Un vânt cald vălurea în joacă dunele. Foamea şi setea se făcură simțite. Trebuia să te stăpâneşti ca să păstrezi severa raționalizare a alimentelor şi a apei.

Când se apropie seara, Marco încă nu descoperise nicio urmă a drumului caravanelor. Ştia că deşertul se întindea încă spre răsărit, cale de patrusprezece zile.

Îl năpădiră gânduri negre; unde rămăseseră ei? Te-au părăsit în nenorocirea ta, fiecare îşi scăpă propria piele. Ce le pasă lor dacă oasele tale le va înălbi deşertul? Tata şi unchiul Maffio se gândesc la afacerile lor. Matteo e fericit dacă o trece cu bine pe mica Aşima peste deşert. Şi fetița? Ce-ar zice, dacă el s-ar întoarce?

Da, tinere domn! Da, tinere domn!
Hai, plecați voi gânduri urâte!

„Da, tinere domn!” strigă el.

Scoase cu disperare apa din Kurdshum şi bău. Ce conta, dacă el crapă mâine sau peste trei zile? Măgarul îşi ascuți urechile lungi, îşi ridică adulmecând capul şi răgi.

„Ai dreptate, surule”, murmură el, „eşti mai deştept ca mine”.

O vreme stătu pe loc nehotărât, i se părea că nu făcuse niciun pas mai departe de azi dimineață. Îl înconjura acelaşi peisaj amenințător, luminat în roşu şi galben de soarele care apunea. Îl durea capul de atâta încordare.

Atunci auzi o voce bine cunoscută care îl striga pe nume, foarte clar: „Marco!” şi încă o dată: „Marco!”

Era vocea tatălui său. Îl inundă o nestăpânită bucurie. „Da, vin!” strigă el. „Sunt aici tată!”

De unde venise vocea? Acum era din nou linişte de moarte. În ce direcție s-o ia?

„Hai, fugi, surule! Acolo sus pe dună, înainte să se întunece”

Lovea măgarul cu cravaşa şi striga: „Tată! Sunt aici! Tată!”

Se opri pe dună. Nu se vedea suflet de om, nu se auzea niciun glas.

Îl înnebunise mirajul.

Cu ochii obosiți se uită fix, minute în şir, peste

dune şi văi.

„Înainte, surule! Vreau să trăim!”

Din nou străluciră stelele pe cer, din nou căzu lumina rece şi strălucitoare a lunii pe călăreţul singuratic. Se sili să gândească limpede: am călărit mereu spre răsărit. Soarele şi stelele mi-au arătat drumul… Călăresc pe lângă ei… Poate sunt la dreapta sau la stânga mea. Setea. Gura mi-e uscată, buzele sângerează. Simt gustul sângelui. Mâna pipăia după Kurdshum.

„Înainte, surule! Vreau să trăim!”

Stomacul îi era gol. Două lipii şi o bucată de carne uscată, nu mai mare decât un sfert de palmă, ce însemna atâta?

Îl chinuiau gânduri ciudate: „Ţi-e dor de casă, Matteo, asta e! Azvârle omul cu mutră de lup în drum. Nu vezi cum tremură Aşima? Ce vrea de la ea? Dacă mie mi-e dor de casă? Nu! Vreau să ajung în Katai. Palatele aurite. Am să beau apă cu pocalul cel mare. Apă rece de fântână. În ceaun fierbe coapsa ţapului sălbatic. Ce miros divin. Şi flori atârnă peste zid, roşii şi galbene. Ia-le Aşima, sunt pentru tine sau dă-le lui Matteo, dacă tu n-ai nevoie de ele. Auzi muzica?

Figura lui Matteo şi a Aşimei apăreau ca oameni în carne şi oase printre dune, se apropiau de el şi stăteau cu el de vorbă. Auzea muzică, sunete frumoase, argintii. Aşima plângea şi unde-i cădeau lacrimile, în nisip, se făcea un lac cristalin.

Frâiele scăpară din mâinile lui Mareo şi măgarul

se opri. Marco se trezi din visele lui. Scoase apa şi bău.

„Numai o înghiţitură, surule!”

Se culcară în nisip, prea obosiţi ca să mai întindă o pătură.

Ziua a treia începu cu un soare fierbinte şi un vânt fierbinte care-ţi azvârlea nisipul în obraz. Marco înjumătăţi raţiile ca să le mai ajungă pentru încă o zi. Surul rămase încăpăţânat pe loc. Marco îl lovi cu cravaşa.

„Ia-o înainte, diavole!” strigă el cu glas răguşit.

Apoi îşi aruncă biciuşca în nisip şi îmbrăţişă gâtul animalului. Surul îşi linse dinţii şi încercă să-l muşte. Marco sari înapoi şi-şi scoase pumnalul. În ochi îi lucea o furie animalică, să sară pe el, să-i străpungă gâtul cu fierul şi să-i bea sângele cald?

Statură aşa, faţă în faţă, privindu-se în ochi. Măgarul îşi coborî capul, lăsându-l să atârne, împăcat cu soarta. Mâna lui Marco căzu moale.

Îşi desfăcu centura şi o aruncă jos împreună cu sabia, scoase din Kurdshum şi din buzunarele şeii tot ce nu mai era necesar şi păstră numai apa, vasul de aramă şi sărăcăcioasele resturi de alimente.

Ziua a patra.

Trupurile li se deshidratau. Marco bău apa ce mai rămăsese. Supse lacom până când nu mai rămase niciun strop, apoi tăie pielea şi linse cu limba uscată interiorul umed. Frâul îl înfăşură pe

braț şi merse mai departe.

„Ai să mori, în curând, surule, ca eu să mai pot trăi o zi”. Ziua a cincea!

Degetele îi cuprinseră mânerul pumnalului. Cu ochii roşii, injectați de sânge, Marco privea dunele. Paşii îi erau nesiguri. Foamea îi scormonea măruntaiele, dar mai râu îl chinuia setea. Limba în gură, umflată, diform, o simțea ca pe o piele. Buzele îi erau crăpate şi lipsite de sânge.

Măgarul trăgea slăbit de frâu, ca şi când ar fi bănuit pericolul ce-l amenință.

„Setea e sare pe inima care abia se zbate, setea e foc în intestine, setea e praf în vine, setea e un horcăit lipicios… Chinul omenirii: setea!”

Degetele lui Marco cuprindeau din ce în ce mai bine mânerul pumnalului. În măgar se trezi ancestralul instinct al strămoşilor lui: Voia să-şi atace duşmanul şi să-l zdrobească cu copitele. O smucitură a frâului îl supuse din nou voinței omului.

„Încă nu, surule! Culcă-te, e deja întuneric! Mâine o să vină. Vin acum, nu auzi tropotul de copite?”

Om şi animal căzură într-un somn neliniştit, plin de vise aduse de febră şi de spaimă.

„Unde se întinde marea tăcere a dunelor de nisip, domneşte moartea. Unde nicio apă nu udă pământul, nu există verdeață. Unde nu este apă şi verdeață, nu există viețuitoare. Unde nu există

viețuitoare, acolo hălăduiesc demonii deşertului: ei n-au trup şi nu duc lipsă nici de apă, nici de verdeață. Demonii deşertului sunt ajutoarele morții. Ei l-au momit din drum pe tânărul domn".

Lo-bzang lovi cu bățul în pielea bine întinsă pe tobă. De patru ori răsunară loviturile ca un ecou. Acolo călăreau, împrăştiați la distanță, Nicolo Polo, Matteo, Maffio Polo şi un conducător de cămile.

„Ar fi trebuit să rămâi cu caravana, fiica mea", zise bătrâna căpetenie către Aşima.

„Unde se aud tobele şi strigătele oamenilor, acolo este viață", răspunse Aşima. „Trebuie să-l găsim pe tânărul stăpân!"

Lo-bzang bătu în tobă. Ochii lui iscoditori inspectau peisajul tăcut şi înfierbântat de soare.

„Eşti obosită, fiica mea".

„O să-l găsim, Lo-bzang?"

„Dacă o să auzi de trei ori bătaia tobei..."

„Cât de mare e pustiul?"

„De la sud la nord, trei sute de zile de drum. De la răsărit la apus, douăzeci şi opt de zile de drum.

Fetița şopti: „Trei sute de zile de drum". Apoi sfioasa sclavă îşi ridică glasul: „Trebuie să-l găsim!" strigă ea, „auzi Lo-bzang!"

Privirile ei imploratoare se îndreptau spre fața neclintită a bătrânei căpetenii.

„Dacă auzi de trei ori bătaia tobei!"

Când se lăsă înserarea, grupul celor ce căutau se întoarseră la caravană. Mâncară şi băură.

Conducătorii siliră cămilele să îngenuncheze şi le scoaseră poverile, apoi duseră animalele la adăpători. Bărbaţii îşi umpleau sticlele de piele. Strigăte puternice şi conversaţii în şoaptă, răgetul unui măgar… lumină de lună şi sclipiri de stele… Şi curând se auzi respiraţia adâncă şi regulată a celor ce dormeau.

Bărbaţii, din grupul celor ce căutau şi Aşima şedeau încă împreună.

„Ziua a cincea”, zise Matteo cu voce înăbuşită. „Unde poate fi?”

„N-am să-i fac nicio mustrare” zise Nicolo Polo. „Numai de s-ar întoarce!” Creţuri adânci îi brăzdau fruntea. „Mai este vreo speranţă Lo-bzang?”

Toţi ochii se îndreptară spre bătrâna căpetenie. Aşteptau sentinţa cu feţele împietrite.

„Este curajos”, zise Lo-bzang.

Înainte de răsăritul soarelui grupul celor ce căutau plecă din nou; erau distribuiţi într-un şir larg, distanţat în lărgime, şi călăreau în stânga caravanei. La intervale regulate răsunau bătăile tobei. Aşima număra loviturile. Odată îl prinse strâns pe Lo-bzang de mânecă şi zise:

„Ascultă Lo-bzang, n-a răsunat de trei ori?”

„Nu, fiica mea”.

În arşiţa soarelui de amiază, prin lovituri, fără nicio pauză între ele, Matteo chema grupul laolaltă, după cum înţeleseseră. Mâncară şi băură în grabă şi apoi călăriră, pe partea cealaltă a caravanei, drumul înapoi.

Un vânt uşor ridică praful în faţa lor. Animalele epuizate, căci de câteva zile făceau drumul dublu în comparaţie ca caravana, mergeau obosite prin nisipul fierbinte. Dunele pleşuve păreau să nu aibă nici început nici sfârşit. Bătăile tobei sunau înăbuşit.

Aşima le număra. Fiecare lovitură durea. De câtă vreme călăreau deja? Umbrele lor se scurtaseră. Cum dureau de rău ochii după atâta încordare! închise pleoapele şi căzu într-o stare de amorţeală, bântuită de vise.

Atunci auzi trei lovituri. Sângele i se ridică la cap, iar inima începu să-i bată năvalnic. Toate simţurile i se treziră.

„Ascultă, Lo-bzang!”

Trei lovituri: Tam-tam-tam.

Şi iarăşi: Tam-tam-tam.

Şi încă o dată: Tam-tam-tam.

„Vino, fiica mea”, zise liniştit bătrâna căpetenie. „Toba ne cheamă”.

Zăcea în nisip într-o scobitură ce şi-o săpase cu mâini obosite. Şaua era pe o înălţime, două ştergare, unul alb şi altul roşu erau legate de ea şi fluturau în vânt. La piciorul deluşorului, la douăzeci de paşi depărtare de corpul nemişcat al omului, zăcea măgarul cu picioarele din faţă strânse pe burtă, şi cele din spate întinse.

Grupul nemişcat părea atins de suflarea morţii.

Tam-tam-tam răsunau puternicele lovituri de

tobă. Din cinci direcții călăreții se repeziră. Nicolo Polo aruncă toba în nisip şi se aplecă deasupra lui.

Ceilalți îngenunchează făcând un cerc în jurul tatălui şi a copilului său. Buzele crăpate ale lui Marco, nasul, bărbia, obrajii scofâlciți, erau acoperite de sânge uscat, întunecai la culoare.

Aşima udă o cârpă albă şi şterse obrazul lui Marco. Sângele se spălă uşor, nu avea nicio rană pe față.

„Inima îi bate!" Nicolo se ridică. „Dă-i să bea, Aşima".

„E curajos", zise Lo-bzang.

„Dar cum i-a ajuns sângele pe față?" întrebă Maffio Polo.

„I-a deschis o arteră măgarului şi i-a băut sângele".

Aşima îi dădu să bea. Apa caldă îi udă limba şi gâtlejul uscat şi trecu în stomacul gol, iritându-l, provocându-i în prima clipă, o mare durere, care-l arse ca un foc şi-l trezi pe Marco.

Deschise ochii şi văzu obrazul înconjurat de valuri de păr al Aşimei, trăsăturile severe şi îngrijorate ale tatălui său, firele albe din barba lui şi de la tâmple. Cu toată durerea arzătoare pe care o simțea, înregistră acest tablou, cu cea mai mare claritate. Îşi dădu imediat seama că nu visează, că nu-i un miraj al deşertului care-i înşală simțurile.

Peste obrazul slăbit trecu o rază de bucurie când îşi văzu credincioşii prieteni în jurul său.

„Ar trebui să fii bătut", zise Maffio, cu o mânie

jucată, „ne faci la griji…”

„Lasă-l în pace, nu vezi cât e de slab”, îl opri Nicolo Polo, supărat.

Marco zise: „Dați-i să bea apă surului, poate mai trăiește”.

Lo-bzang şi îngrijitorul de cămile se munciră cu măgarul. Îi dădură apă şi orz, şi încetul cu încetul îşi reveni în puteri şi surul.

După ce mâncă şi bău, Marco simți o oboseală de plumb. Bărbații întinseră o pânză şi-l culcară la umbră. Aşima îi făcea vânt cu evantaiul împletit din paie.

„Ai fost îngrijorată pentru mine, Aşima?” întrebă Marco, pe jumătate adormit.

„Da, tinere domn… Dar acum trebuie să dormiți”.

„Da, tinere domn” murmură Marco şi închise mulțumit ochii.

ÎN UMBRA MARELUI CĂLĂREȚ

Călătorii treceau prin imperiul Tanguților, supus de Gingis-han, cu puțină vreme înainte de moartea lui. Drumul conducea pe sub lanțul de munți Nan-San, urca spre mari înălțimi, apoi cobora şerpuitor ca un fluviu galben şi înghețat în văile roditoare. Pe costişe, în rânduri lungi, se aflau corturile negre ale Kara-Tanguților. Prin deschizăturile rotunde ale acoperişurilor, nori de fum se ridicau drept în sus şi în bătaia vuitului fluturau

asemenea unor lungi steaguri pe deasupra corturilor. Pe pajişti păşteau mari turme de vite; păstorii, nişte bărbaţi înalţi şi puternici, cântau din flaute de os, sculptate. Ogoarele, la vreme de toamnă, acoperite cu mirişti sau cu un verde târziu, anunţau apropierea satelor şi a oraşelor. Sus în munţi, mănăstirile şi domeniile preoţilor erau înconjurate cu ziduri puternice, lor le aparţineau întinderile bogate de pământ, ce dominau împrejurimile. După toamna, caldă ca şi vara, îşi începu domnia iarna, pe care călătorii şi-o petrecură în frumoasa capitală a imperiului Tongut, Kautşu. Rămaseră aici mai mult de un an şi făcură mai multe călătorii de afaceri în interiorul ţării. Marco avu, astfel, ocazia să studieze religia şi obiceiurile populaţiei.

Îşi dădea, de asemenea, silinţa să înveţe limba catailor precum şi pe cea mongolă, căci nu mai era departe ziua când, el cu tatăl şi cu unchiul sau, vor trebui să apară înaintea Marelui Han Kublai, împărat al giganticului imperiu Katai, ca să-i predea darurile şi scrisorile din partea Papei.

Ca şi în Armenia, Bagdad, Ormuz, Badaksan, Kaşgaria şi alte ţinuturi prin care-i condusese călătoria lor, Marco simţea şi aici cum umbra marelui călăreţ se întindea ameninţătoare asupra popoarelor subjugate. Zidurile oraşelor, fortăreţele şi podurile erau păzite de soldaţi tătari sau străini. Observă că şi aici toate funcţiile înalte de stat se găseau în mâinile funcţionarilor tătari.

Întrucât Nicolo şi Maffio Polo erau în posesia unei tăbliţe de aur cu sigiliul Marelui Han, lor toate porţile le erau deschise. Guvernatorul din Kantşu le acordă chiar şi o audienţă şi le promise că-l va anunţa pe Kublai Han de sosirea lor şi de data când îşi vor continua călătoria. Le oferi o casă, cu servitori cu tot, într-un loc frumos aşezat şi trimise, de mai multe ori, soli să se intereseze de dorinţele lor.

În bazarul principal din Kautşu, pe care Marco şi Matteo îl vizitau într-o luminoasă zi de primăvară, Matteo văzu a doua oară omul eu figură de lup. Sau era doar o asemănare, care-l inducea în eroare? Mutra de lup, cu fruntea lată şi cu barba de-o formă ciudată, apăru în mulţimea de oameni, dar când observă privirile uriaşului Matteo, dispăru fulgerător. N-avea niciun rost să-l urmăreşti în învălmăşeala ulicelor cu prăvălii şi în dughenele deschise. Matteo îşi aminti pumnul ridicat şi ochii scânteind de ură ai omului, pe când, în Lop, îl aruncase pe uşă afară.

Matteo încerca să-şi stăpânească un sentiment neplăcut, şi fără a da vreo atenţie ofertelor negustorilor, urmărea cu priviri cercetătoare şuvoiul mulţimii.

„Eşti aşa de distrat, Matteo”, zise Marco. „Cum îţi plac zeităţile de aici?” şi-i arătă o mică figurină sculptată în fildeş, care reprezenta un zeu, cu picioarele încrucişate sub el şi cu mâinile

împreună pe burta grasă.

Negustorul îşi etală imediat obiectele de artă şi îi năpădi cu un potop de vorbe. Matteo se uita peste capul lui. Îl cuprinsese subit o nelinişte puternică! Oare ar trebui să-i spună lui Marco, cea ce văzuse? Sau era pur şi simplu de râs să vorbească de asta? Cine ar fi putut să-l împiedice pe omul acesta să călătorească ca şi ei, de la Lop la Kautsu? La dracu, cu atâtea gânduri fără rost!

„Vino, zdrențărosul meu frate", zise el către un bătrân cerşetor, care-şi întindea implorator mâna, şi-i dădu un pumn de dirhemi de aramă. Bătrânul murmură o mie de binecuvântări şi dispăru, cu numeroase plecăciuni, după o magherniță.

Zgomotul atâtor glasuri, aerul blând de primăvară, schimbul de lumină şi umbră, când ieşiră din umbra halelor în piața liberă şi bătută de soare, ca şi hoinăreala lipsită de orice țintă, îi obosiseră pe Marco şi Matteo. Dar cum până la cină mai aveau timp. Marco îşi convinse prietenul să facă o vizită în marele templu, al oraşului, care, aşezat pe un deal înalt, domina peste grădini şi case.

„O să te faci păgân şi o să începi să te închini la zeii străini", glumi Matteo.

„Cum poți vorbi aşa, Matteo", zise Marco necăjit, noi am venit aici ca să le vestim adevărata credință, cea a creştinismului".

„Şi ca să facem afaceri rentabile, dar las-o", zise Matteo blajin, „altfel îmi mai ții o predică, ca şi

călugărul de pe corabie care-şi băgase în cap să mă dezobişnuiască să înjur”.

Îşi scoaseră caii din grajduri şi călăriră spre „Muntele înțelepciunii”. Ca şi în celelalte oraşe existau şi în Kautşu case distruse, ce aminteau de cucerirea tătară, dar templul nu fusese atins.

Bărbați, femei şi copii se întâlneau pe drumul pietros ce ducea spre poarta din zidul mănăstirii. Cei doi călăreți depăşiră o familie. Două fete mai mărişoare şi un băiețel cam de cinci ani mergeau cuviincioşi unul lângă altul; în brațele mamei dormea un sugaci cu obrajii dolofani, iar tatăl mâna înaintea lui un berbec negru. Toți erau îmbrăcați de sărbătoare. Un cârd de rubedenii şi prieteni urma micul grup.

Venețienii îşi legară caii de un pom şi intrară în curtea tăcută. Oamenii se mişcau cu timiditate şi reținere, văzându-i pe cei doi străini, schimbau observații în şoaptă, dar fețelor lor nu erau duşmănoase.

Prin curte curgea un râu cu malurile țărmurite cu pietre, şi peste care treceau trei poduri de marmoră. Tufişuri şi pomi împodobiți cu verdeață, accentuau grandioasa linişte şi frumusețe a curții înconjurate cu un coridor sprijinit de coloane. Pe pereți, în tablouri viu colorate, era înfățişată viața fondatorului acestei religii, Gauthama Buddha. Legenda spune că el s-ar fi născut cu multe secole înainte, în India, ca fiu al unui rege şi ar fi pus bazele acestei sfinte învățături.

Matteo şi Marco urmară şi ei convoiul condus de bărbatul cu berbecele negru, trecând printr-o a doua poartă într-un parc îngrijit. Aici, pe un loc mai ridicat, se înălța templul principal înconjurat de temple mai mici. Patru călugări îmbrăcați în haine negre, mergeau cu paşi măsurați şi eu fețele pline de evlavie spre intrare. Oamenii se dădeau respectuoşi la o parte. Berbecele se opri încăpățânat pe loc şi începu să behăie.

Pe venețieni îi impresionă frumusețea parcului, unde creşteau flori primăvăratice, alături copaci foarte, foarte bătrâni, cu tulpinile groase şi cu coroanele larg desfăcute; îi impresionă tăcerea plină de evlavie a mulțimii, îmbrăcate pestriț, precum şi templul, cu acoperişul lui strălucind în soare şi cu intrarea scăldată într-o umbră întunecată.

Fără să vrea Marco trebui să recunoască că era stăpânit de un sentiment solemn, plin de emoție, când intră în întunericul crepuscular ce domnea în imensa sală a templului.

Nici chiar Matteo nu se putu sustrage farmecului straniu, dar în acelaşi timp se trezi în el şi neliniştea. Rezemat de o coloană lăcuită în roşu privea cu obrazul întunecat zeitatea culcată în mijlocul templului şi care cu o mână îşi sprijinea capul, iar pe cealaltă şi-o odihnea pe coapsă.

Statuia era lungă, cam de cincizeci de picioare şi era complet poleită cu aur. În spatele ei se aflau

figurile aurite ale preoților, care păreau atât de naturale, încât îți puteai imagina, cu groază, că în fiecare clipă se pot trezi, din încremenirea lor, ca să săvârşească vreo faptă bună sau cu fețe pline de mânie să pedepsească pe cei păcătoşi.

Lumina pâlpâitoare a lumânărilor aluneca peste statuile aurite, beţişoare de lemn aromat umpleau încăperea cu miros sfânt. Oameni se aruncară la pământ în fața statuii şi-şi plecară capetele murmurând rugăciuni. Marco şi Matteo căzură şi ei în genunchi, ca să nu aducă vreo jignire acestor obiceiuri străine.

Zeul, cu ochii lui auriți şi lipsiți de viață, părea ca îl urmăreşte pe fiecare în parte, batjocoritor. În Matteo sentimentul de nelinişte se accentuă. Aşima era singură acasă cu servitorii. Marii negustători erau plecați într-o călătorie de afaceri, care-i ținea departe încă mai mult de-o săptămână. Ar fi dorit să se ridice şi să plece fără întârziere la ea; îi era frică totuşi să tulbure liniştea solemnă, şi simțea şi o teamă neînțeleasă față de puterea zeului străin.

Marco, bănuind gândurile prietenului său, observa jertfirea berbecului negru. Patru servitori puternici, ai călugărilor, prinseră animalul, îl aruncară în fața statuii şi-l înjunghiară pe altarul de jertfă. Cu toate că această jertfă păgână, îi răni adânc simțămintele, urmă, totuşi, mulțimea de oameni care ieşeau din templu, sub conducerea călugărilor.

În spatele templului lângă zidul mănăstirii se afla un cuptor. Într-un cazan, apa clocotea. Servitorii mănăstirii jupuiră berbecele, îi scoaseră măruntaiele şi-l tăiară în bucăți.

În timp ce carnea fierbea în cazan, oamenii, conduşi de călugări, se întoarseră în templu, se aruncară iarăşi la pământ în fața zeității şi, într-o lungă rugăciune, cerură sănătate pentru sugaci, care prin țipete ascuțite, deranja evlavioasa rugăciune. Oamenii credeau că, prin intervenția zeului, sugarul încorpora în el cele mai sănătoase sucuri ale cărnii.

Preoții păstrară pentru serviciile lor, capul, picioarele, inima, ficatul, plămânii, blana berbecului negru şi câteva bucăți de carne.

Tatăl copilului, în timpul acesta, împachetă carnea fiartă în şervete curate de in, ca să o poată duce acasă. Rubedeniile şi prietenii se alipiră râzând şi glumind, de familie, deoarece se bucurau de sărbătorirea ce avea să urmeze şi în gând, deja, se ospătau cu carnea fragedă a berbecului de un an.

Venețienii răsuflară uşurați când, ieşind pe poarta mănăstiri, ajunseră iar afară. Veselia oamenilor, care cu câteva clipe mai înainte zăcuseră în praf înaintea statuii de aur, a zeului, îi uluia. Femei şi fete culegeau de pe marginea drumului flori primăvăratice, copiii fugeau strigând cât îi ținea gura pe pajişti, iar bărbații, discutând cu înfocare, coborau muntele. Peste tot

negustorii, îşi instalaseră tarabele şi ofereau prăjituri, mici figurine sculptate, de zeități, ceapă verde și picioare de găină prăjite.

„Nu-i înțeleg”, zise Marco, gânditor.

„Trebuie să mergem repede acasă!”

Marco sări în şea şi călări alături de Matteo spre oraş. Cum era posibil că nu toți oamenii îl recunoşteau pe unicul şi adevăratul dumnezeu al creştinilor? Mahomedanii îl cinsteau pe Allah, alte popoare credeau chiar în mai mulți zei, tătarii credeau într-o ființă supremă şi un mare număr de spirite puternice, pe care le numeau Ongot, se ocupau cu prorocirile, cu zborul păsărilor, vrăjitorii şi formule magice, agățau în iurtele lor o imagine a zeului Natigay cu nevasta şi copiii lui şi nu uitau niciodată, înainte să mănânce, să ia o bucată grasă de carne cu care ungeau gura zeului, a nevestei şi a copiilor săi. Apoi mai vărsau şi afară, pe uşă, zeamă de carne, ca jertfă pentru celelalte spirite. În imperiul lui Kublai han erau îngăduite toate religiile. Mahomedani, creştini, adepți ai lui Buddha şi a altor religii păgâne, trăiau la curtea Marelui Han şi-şi dădeau toată silința să-l convingă de adevărul învățăturilor lor. Nu se dădeau înapoi, pentru a-i obține favorurile, nici de la mijloacele diabolice ale vrăjitoriei.

„Sunt îngrijorat pentru Aşima”, zise Matteo.

Marco se sperie.

„De ce? Doar Aşima a rămas acasă. Ce ar putea să i se întâmple?” întrebă Marco mirat.

Matteo mormăi ceva neînțeles.

„Spune ce s-a întâmplat”.

Matteo îi povesti întâmplarea din bazar.

„În Veneția aş fi aruncat individul în apă, dar aici… Tu vezi doar ce fac. Cine poate să ştie cât sunt de puternici zeii lor?”

Figura enormă a zeului aurit făcuse mare impresie asupra lui Matteo.

Marco îşi stăpâni mânia ce i-o provocă credința lui Matteo în puterea zeilor străini, dar gândul că pe Aşima ar putea s-o amenințe vreun pericol îl făcu să se grăbească.

Ultima bucată de drum, o parcurseră în galop întins. Negustorii şi meseriaşii, care îşi aveau tarabele şi atelierele la marginea drumului, priveau uimiți în urma străinilor.

Aşima stătea în fața casei şi îi aştepta.

„Aşa, deci aici eşti fetița mea!” strigă Matteo, care-şi recăpăta imediat buna dispoziție. „Câteodată eşti fricos ca o muiere superstițioasă, Matteo”, murmură el, pentru sine.

Dar ca să îndepărteze orice îndoială întrebă:

„Nu te-a vizitat nimeni?”

„Cine era să mă viziteze, Messer Matteo?” Aşima îl privea uimită.

„Cine ştie, cine ştie?” zise Matteo zâmbind pe sub mustață. „Eşti doar cea mai frumoasă fată ce se poate găsi în Kautşu”.

Aşima se întoarse intimidată şi puțin îmbujorată.

„Câte mai trăncăneşti astăzi!” zise Marco supărat.

„Ai auzit, Aşima? El nu crede că tu eşti cea mai frumoasă fată din Kautşu… Poate ai văzut una mai frumoasă?” glumi el.

Amândoi se molipsiră de buna dispoziție a lui Matteo.

După mâncare, Matteo îşi invită prietenul şi pe Aşima în camera lui. Se aşezară în jurul ligheanului cu cărbuni aprinşi. Lumina crepusculară a înserării arunca prin fereastră, prin hârtia unsă cu ulei, umbra coroanei unui pom, cu multe crăci şi mici frunzulițe. Mobila de culoare închisă, dădea naştere unui sentiment de frig.

Aşima purta o haină din mătase roşie, brodată cu figuri colorate de animale. Marco simți ceea ce era deosebit în ființa ei şi avu dorința să privească în adâncul ascuns al gândirii ei. Seara liniştită, cu cântecul adormitor al păsărilor şi cu focul de umbre tăcut al micilor frunzulițe aducea la suprafață cuvinte niciodată spuse.

Şezură aşa duşi pe gânduri, până când întrebarea lui Marco rupse tăcerea.

„Câți ani ai Aşima?”

Mâna ei cu încheieturi fine, mângâie mătasea. Lanțul ruginit era rupt. Din rana de la gleznă rămăsese doar o urmă roşiatică, o abia vizibilă umbră roşiatică.

„Nu ştiu, tinere domn”…

„Nu ştie”, zise Matteo.

„Nu-mi mai spune, tinere domn”, o rugă Marco. „Astă seară, nu”.

În lumina crepusculară fizicul dispărea. Nebăgată în seamă o umbră uşoară alunecă prin faţa ferestrei. Un om trecu şi se chirci să nu fie văzut.

„Tu doar nu eşti servitoarea noastră”.

„Nu, asta nu eşti fetiţa mea”.

„Astă seară nu, nici mâine… niciodată!”

În faţa ferestrei se ridică un om.

Matteo văzu în faţa lui ochii morţi, de aur, ai zeului străin.

„Tu trebuie să ne spui tot Aşima”, zise el. „Povesteşte-ne ceva despre munţii cei roşii. Eu mă gândesc uneori la Veneţia. Acolo nu sunt munţi roşii, doar chiparoşi şi un castan. El înfloreşte acum, în curte…”

„Poate am şaisprezece ani”, zise Aşima. „Aşa cred. Mama mea îmi povestea, cu mulţi ani în urmă, multe legende frumoase. Câteva dintre ele le mai ştiu şi astăzi”.

„Povesteşte-ne una, Aşima!”

Feţele deveniseră acum, trei pete luminoase. În afară de cărbunii care străluceau stins, totul era scăldat în întuneric. Sufletul ei se eliberă de umbrele trecutului, anii întunecoşi fură şterşi de lumina strălucitoare a amintirilor din copilărie.

„Vorbeşte, fetiţa mea”, se auzi glasul înăbuşit al lui Matteo.

Şi fiindcă povestea ce i-o spusese mama ei şi-o repetase de sute de ori, o avea clară în memorie, aşa încât putea să repete fiecare frază şi fiecare cuvânt, fără nicio ezitare.

Ea începu: „Înainte cu două sute de ani, trăia în India un rege, el avea trei feciori pe care-i iubea foarte mult. Tezaurul lui era plin de comori nemăsurate, dar ceea ce avea mai scump era un cal, cu o piele albă, mătăsoasă. Acest cal fugea mai repede ca vântul, aşa încât îți părea că picioarele lui nici nu ating pământul. Dacă îi spuneai, la ureche, cuvânt fermecat, putea să se ridice până la nori şi să-şi ducă călărețul cu iuțeala săgeții dintr-o parte a țării, în cealaltă. Lunga lui coamă ardea ca focul în bătaia razelor soarelui.

Regele se gândi, multe nopți în şir, căruia dintre băieți să-i lase calul. În cele din urmă găsi o soluție. Lăsă calul liber, şi chemă la el pe cei trei feciori. Apoi le spuse: „Plecați şi căutați calul cel alb. El va aparține aceluia care-l va prinde. Dar nu vă certați pentru el”.

Cei trei feciori, care trăiau în frățească armonie, se închinară până la pământ în fața tatălui lor. Erau mulțumiți de hotărârea lui şi plecară imediat, împreună, ca să-l caute.

De două ori se schimbă luna, până când ajunseră la Kunming, oraşul strălucitoarei splendori, dincolo de granița de nord a imperiului indian. Aici domnea eterna primăvară, şi pe pământul roşu şi roditor florile înfloreau în tot

timpul anului.

Un pescar bătrân le povesti, c-a văzut în munți un cal alb dar când a vrut să-l prindă s-a ridicat în aer și a zburat de-acolo pe un nor roşu ca focul.

După descrierea pescarului, frații recunoscură că acesta era calul lor fermecat, şi plecară să-l caute în trei direcții.

Al doilea fecior plecă spre răsăritul soarelui. După o zi de drum ajunse pe o pajişte mănoasa şi văzu calul cel alb.

Acesta se lăsă uşor prins. Şi fiindcă ştia în ce parte o luaseră fraţii lui trimise soli după ei ca să le spună să se întoarcă. Băiatul cel mai mare călătorise spre apus. În seara celei doua zi de drum, când luna apăru deasupra munților dinspre apus şi se oglindea în lacul Kunming, îi apăru pasărea Phönix şi îi dădu de veste că roibul a fost găsit. Întâi s-a întristat, apoi se resemnă, căci ținutul era de-o fermecătoare frumusețe, aşa încât îşi uită gândurile posomorâte. Munții din fața lui, scăldați în lumina blândă a lunii, îi botează Munții cu coaste verzi.

Al treilea fecior călătorise spre un alt oraş. Acolo află, că fratele său găsise calul fermecat. După un timp, cei trei fraţi se întâlniră în locul în care se înțeleseseră dinainte, şi al doilea, cel care găsise calul, zise: „Calul ne va aparține la toți trei”.

Dar ceilalți socoteau că dorința tatălui lor trebuie respectată. În timp ce ei se certau, calul îşi rupse frânghia, cu care era legat de un copac, şi

dispăru în aer, în fața ochilor celor trei frați. Cerul se coloră auriu, de parcă ar fi răsărit soarele, şi-şi aruncă lumina pe munții din răsărit. Al doilea fecior zise: „Priviți, ăştia sunt munții calului de aur. Nu trebuie să ne întristăm. Calul ne-a condus într-o țară minunată”.

Frații se stabiliră la poalele munților calului de aur, şi nu li se făcea niciodată dor de India.

După două sute optzeci de zile sosi un trimis al regelui şi le aduse porunca să se întoarcă în patrie, dar ei nu se putură despărți de noua lor țară.

Când regele auzi acest lucru, îşi chemă fratele şi-i spuse: „O vrajă rea îmi ține legați feciorii în afara granițelor regatului nostru. Pleacă cu trei mii de soldați în această țară străină şi adu-mi feciorii înapoi”.

Fratele regelui îi promise că va îndeplini porunca. Îşi alese trei mii de soldați cu armuri de argint şi plecă, cu elefanți şi cămile, spre oraşul strălucitoarei splendori. Îşi găsi curând nepoții, fiindcă ei nu se ascundeau de el, ci îl întâmpinară cu respect.

Dar simțămintele unchiului se schimbară la vederea lacului strălucitor din Kunming cu stâncile lui abrupte şi cu munții înverziți. El îşi zise: „Dacă o vrajă leagă pe oameni acest loc, atunci este o vrajă fericită”. Aşa că se hotărî să rămână şi el în țara cu pământul roşu şi roditor, şi nu se mai gândi la însărcinarea dată de rege.

Chiar şi celor trei mii de soldați le plăcu aşa de

mult, încât nu se mai întoarseră în India: îşi zidiră case de lut şi colibe de bambus, şi plantară orez pe ogoare. Natura le răsplătea munca cu daruri nesecate, încât trăiră mulțumiți până la sfârşitul vieții lor…”

Dinspre fereastră se auzi un zgomot târşâit. Apoi foşni ca şi când o veveriță s-ar fi furişat prin frunziş uscat, apoi ca şi când cineva ar fi tuşit uşor.

Păsările nu mai cântau. Vântul adormise, dar sevele tainice ale primăverii urcau în muguri şi flori, se revărsau aducând viață, prin lemn şi prin frunzele de un verde deschis.

Aşima îşi ridică umerii pătrunsă de un fior de frig.

„Da”, zise gânditor Matteo.

Cărbunii erau arşi, mirosul lor se simțea în aer, iar în ligheanul de metal era numai cenuşă albă.

„Aşadar, Kunmingul este patria ta… Dar granița Indiei e mare. Poți merge de-a lungul ei cinci sute de zile. Nimeni nu ştie precis cât de lungă e…”

„Dar ce contează cinci sute de zile de drum”, îşi dădu cu părerea Marco.

Aşima zise: „Dacă merg mereu spre miazăzi, ajung în Kunming. Peste munți şi fluvii. Peste păduri. Dar în păduri sunt spirite rele şi animale sălbatice, şerpi groşi cât trunchiurile copacilor, bolovani care varsă foc. Şi tigri albi”.

„De unde ştii tu lucrurile astea Aşima?”

„Mi le-a povestit un hamal, Messer Polo”.

Marco râse puțin. „Un hamal!” zise. Şi după o pauză: „Ar trebui să ai un cal fermecat, atunci ai putea să zbori dintr-o dată de lângă noi”.

Afară, lipit strâns de perete, respira cineva. Nu-l vedea nimeni. Nimeni nu-i auzea respirația. Nimeni nu-i bănuia prezența. Cei trei din cameră erau ocupați numai cu ei înșăşi. În cele din urmă Matteo zise: „Se face răcoare. Ție ți-e frig fetița mea”.

„Am să te duc la Kunming, Aşima” zise Marco cu hotărâre. „Să ajungem mai întâi la curtea Marelui Han. Am să-l rog să-mi dea autorizația să călătoresc prin Catai. O să călătorim împreună, Matteo, tu şi cu mine”.

Matteo lăsă să se audă un mormăit de încuviințare.

„În Kunming înfloresc florile tot anul”, zise Aşima.

Camerele de dormit ale bărbaților se aflau la primul etaj. Marco ieşi puțin în grădină. Ziua fusese bogata în evenimente. Era plăcut să mai gândeşti şi să mai visezi în noaptea răcoroasă de primăvară. Mirosul florilor şi al verdelui fraged se amestecau cu al pământului umed. Petalele florilor albe luceau stins, puncte luminoase, răspândite neregulat în întuneric. Pietricelele făcură un uşor zgomot când tălpile lui Marco păşiră pe drum.

În camera Aşimei ardea o lumânare. Acum îşi aprindea şi Matteo lumina. Crengi şi frunze îl

atingeau pe Marco, pe când se îndrepta spre poartă.

„Messer Polo”, zisese ea. E vremea să-i zică pur şi simplu Marco, altfel s-ar putea întâmpla ca eu să-i fac o plecăciune şi să-i vorbesc cu „Signorina Aşima”. Râse înveselit, pentru el însuşi.

Pe cerul catifelat străluceau stele singuratice. Cenuşiul-argintiu al nopții de primăvară înconjura mângâietor copacii şi tufişurile şi-i făcea, într-un mod ciudat, să prindă viață. Lipsită de umbră, o făptură întunecată se strecura în urma lui Marco. Într-o mână ținea pumnalul, gata pentru lovitura ucigătoare. La doi paşi de Marco brațul se ridică şi se încordă gata să lovească.

Un pas trecu de pe pământul moale al grădinii pe drumul plin de pietricele. Marco auzi uşorul zgomot, se întoarse şi observă conturul întunecat al unui bărbat îmbrăcat în negru. Ca şi gura unui şarpe cu limba ascuțită şi veninoasă, pumnalul se îndreptă spre el. Marco se ghemui. Fierul lovi pe deasupra lui şi se înfipse în stâlpul porții grădinii.

Marco îşi îndreptă fulgerător spinarea, simți rezistența unui corp în cădere şi auzi o respirație gâfâitoare şi fierbinte. Bărbatul căzu pe gard, dar sări imediat în picioare şi fugi, urmărit de Marco, spre fundul grădinii.

În spatele a două ferestre, la parter şi în etajul superior străluceau vesel raze de lumină.

Aşima îngâna cu vocea ei plăcută, de păsărică, un cântec. Stinse lumânarea şi se culcă.

Matteo se plimba în sus şi în jos prin cameră, mulțumit.

Marco se întoarse din întunericul grădinii, respirând greu. Merse încet şi cu muşchii destinşi spre poartă, scoase pumnalul din lemn şi-şi trecu mâna înfiorat peste lama rece. Obosit, se rezemă o clipă de poartă, ca şi când lupta tăcută i-ar fi epuizat toate puterile.

Brusc îşi aduse aminte de vizita în templu, văzu oamenii zăcând, în praf, în faţa uriaşului zeu aurit cu ochii morți, auzi rugăciunile murmurate. Cuțitul se înfipsese în gâtul berbecului negru, iar sângele roşu închis, curgea într-un vas.

Oare ofensase zeitatea străină? Voia zeul să se răzbune? Marco îşi învinse spaima superstiţioasă. Fusese un bărbat în carne şi sânge acela care-l atacase cu perfidie.

Se întoarse pe drumul din grădină şi se opri la fereastra Aşimei. Sigur, ea dormea deja. Deschise uşor uşa şi urcă scările.

Matteo se opri uimit din plimbarea lui.

„Nu dormi încă?”

Marco îi arătă pumnalul şi-i povesti atacul perfid. Matteo îşi încleştă furios pumnii puternici.

„Bandiții şi ucigaşii!” scrâşni el printre dinți. „Dacă-l prind îi zdrobesc mutra de lup.”

„Te gândeşti la omul din Lop?” întrebă Marco.

Matteo îşi întinse braţele cu un gest nehotărât.

„Ar fi bine să nu-i spunem nimic Aşimei”.

„Da! Poate să fi fost numai un hoț obişnuit?”

Marco deschise fereastra. Noaptea tăcută adie uşor peste el. Crengi negre se întindeau spre lumină cu ramurile lor ca nişte degete întinse.

CURIERUL CU PANA DE ŞOIM

Munți de nori albi, poleiți de lumină, pluteau pe cer. Doi cocori zburau pe deasupra vârfurilor înalte ale copacilor şi-apoi se lăsară în jos, aşezându-se pe ramuri. Printre frunze se strecurau razele soarelui pe tulpinile netede, cenuşii-argintu, până jos, pe pajiştea ce sclipea diamantin. De pe stradă pătrundeau în tăcerea verde chemări vesele. Mirosea a iarbă proaspătă şi a floare.

O alee lată, mărginită de două şiruri drepte de copaci ducea spre palatul guvernatorului.

Un bărbat mergea cu paşi şovăitori prin parc. Buza inferioară, groasă, îi atârna şi pe mutra lui şireată de lup, cu fruntea lată şi teşită, se citea spaimă. Drumul spre poartă părea că nu se mai sfârşeşte. Era singur cu tufişurile şi cu copacii.

Afară, oamenii glumeau şi-şi spuneau: „Ce frumos e după ploaie”, sau: „Când mai plouă încă pe coada măgarului, pe cap deja îi străluceşte soarele”. Iar copiii săreau râzând şi strigând, prin bălțoace.

Bărbatul îşi ridică umerii şi-şi încovoie puțin spatele.

„Cine eşti tu?” întrebă santinela cu pielea

galbenă, de la poartă.

„Ăsta e Said! Lasă-l să treacă” zise cealaltă santinelă şi deschise cu piciorul o mică trecere prin poartă.

Said fu condus la guvernatorul Abaka. Acesta şedea pe un scaun întunecat şi sculptat, la dreapta şi la stânga erau figuri de animale, un cocor şi o broască țestoasă. Abaka îşi mângâie barba neagră şi bogată. Purta un veşmânt de mătase cu broderii bogate. Said stătea în genunchi în fața scaunului, cu obrazul aplecat spre pământ. Nu îndrăznea să-şi ridice privirea. Când era vorba să săvârşească un omor era ca un tigru care stă la pândă şi se repede asupra prăzii, când însă se afla în fața unui potentat era laş ca un şacal.

Guvernatorul îl chemase. Ceasurile de ieri şi până astăzi fuseseră îngrozitoare. Ar fi trebuit oare să fugă? Dar cuvântul lui Abaka ajungea până departe. Din Kaşgar până la Kambali, din Tşahannor până în Tali. Era numai o unealtă a lui Ahmed, cel rău, care domnea în capitala imensului imperiu şi care se bucura de încrederea nețărmurită a Marelui Han. Cine trezea nemulțumirea lui Ahmed, sfârşea pe eşafod şi era aruncat hrană câinilor. Peste tot în oraşe existau partizani ai lui Ahmed şi întrețineau în birourile pentru afaceri secrete, şi în alte posturi, o armată întreagă de spioni.

Fruntea lui Said atinse pământul. Razele calde ale soarelui îi cădeau pe spate.

Vocea rece, obişnuită să dea porunci, a lui Abaka, rosti: „Uită-te la mine!”

Said îşi ridică obrazul, privirile lui rătăcite erau fascinate de ochii lui Abaka în a căror adâncuri întunecate ardea un foc. Înspăimântat îşi lăsă capul în jos.

„Trebuie să te uiți la mine! îl amenință Abaka.

Said privi obrazul îngust, acceptându-şi soarta, dar speranța trezită brusc fu stinsă ca o flăcăruie de o pală de vânt, de primele cuvinte ale lui Abaka.

„Nu ți-ai îndeplinit misiunea!”

„Nu, stăpâne”.

„Trebuie să te uiți la mine!” Obrazul lui Abaka se crispă, ochii îi ardeau, dungi de mânie îi brăzdau fruntea. „Câine!” Mâna, cu degete scurte, se încleştă pe brațele scaunului, degetele se deschiseră şi se încleştară din nou, apoi rămaseră nemişcate pe lemnul întunecat.

Said tremura aşteptând temutul cuvânt al lui Abaka: „O sută şapte lovituri!”. O sută şapte lovituri, cu ciomagul cel greu, însemnau moartea. Dorința lui de viață se trezi: îşi aruncă trupul înainte, lovi cu fruntea dalele de piatră şi se tângui deznădăjduit: „Iartă-mă stăpâne! O, iertați-mă! Uriaşul e în legătură cu Satana, m-a vrăjit, încât n-am putut să mă mişc…”

Peste fața lui Abaka zbură un zâmbet disprețuitor, care aproape imediat făcu loc unei expresii de automulțumire. Îşi gusta puterea asupra creaturii ce zăcea pe pământ. Abaka,

guvernatorul din Kautşu! Oamenii tremurau când îl vedeau. Cine cădea în dizgrația lui îşi pierdea viața. Nu era el oare tot atât de puternic ca şi Ahmed în Kambali? Aici el era alesul lui Allah!

„Iertați-mă, prea nobile stăpân! O, iertați!”

„Taci”, zise Abaka aspru „şi uită-te la mine!”

Said se îndreptă.

Mâinile guvernatorului se rezemau liniştite pe brațele scaunului.

„Beg Baiander ți-a poruncit să-l momeşti pe uriaş deşert, n-ai făcut-o… Eu ți-am poruncit să-l omori pe tânărul diavol cu pielea netedă, nu ai făcut-o…” Vocea i se ridică cu mânie: „Câtă vreme vor mai împuți aceşti câini necredincioşi țara, cu putoarea lor?”

Abaka se sili să se liniştească. Trebuia să lase să fie omorât Said, sau va mai avea nevoie de el?

Afară în parc străluceau pajişti şi frunze, cocori pluteau pe deasupra copacilor cu gâturile întinse şi cu ciocuri lungi şi ascuțite, păsările mici şi multicolore cântau. Doi bărbați, unul zvelt, înalt, şi unul mai lat în umeri şi cu două degete mai scund se apropiară de poartă. Două lănci încrucişate le opriră intrarea. Atunci, cel zvelt scoase tăblița de aur cu sigiliul lui Kublai han. Lăncile lăsară intrarea liberă, şi cel cu pielea galbenă deschise serviabil poarta.

În camera lui Abaka pătrundeau razele soarelui, se oglindeau în luciul mobilelor, săltau peste covoarele de mătase însuflețeau broasca țestoasă,

cocoşul şi dragonii sculptați, leii şi şerpii înaripați de pe peretele de lemn.

Uşa fu deschisă uşor, secretarul guvernatorului intră şi se aruncă la pământ:

„Ce este?” întrebă Abaka scârbit.

„Iertați, stăpâne”, zise grăbit secretarul. „Cei doi străini tăblița de aur vor să vă vorbească. Mi-am închipuit…”

Guvernatorul făcu un semn cu mâna să se ridice. Said se dădu ca un câine bătut, la o parte, ca să lase drumul liber. Abaka rămase un timp nemişcat, apoi zise arătându-l pe Said: „Du-l în curte, Selim să-i tragă douăzeci şi şapte… Trimite pe domni la mine!”

„Mulțumesc stăpâne! Să trăiți zece mii de ani” murmură Said şi-i sărută veşmântul. Abaka îi împinse fruntea cu piciorul.

„Mulțumesc, o stăpâne!” şopti Said şi părăsi încăperea mergând cu spatele înainte, făcând nenumărate plecăciuni.

Guvernatorul Abaka se aşează şi-i aşteptă pe străini cu un obraz de nepătruns.

Nicolo şi Maffio Polo îngenunchează, îşi aplecară capetele, iar la un semn al guvernatorului se ridicară în picioare. Privirile lui Abaka alunecară scârbite peste turcoaza legată în aur, pe care Nicolo Polo o purta la gât, la capătul unui lănțişor subțire.

„Iertați că vă deranjăm în importantele voastre afaceri de conducător de stat, dar dați-ne voie să

vă aducem un mic dar”.

Nicolo Polo scoase o pungă cu perle, ce străluceau stins. Şi o puse în mâna întinsă a lui Abaka.

„Bunătatea voastră este nespusă, şi peste tot oamenii vorace despre faptele voastre glorioase în serviciul împăratului”, continuă Nicolo Polo. „Am trimis o scrisoare la curtea domnitorului domnitorilor, cel mai puternic stăpân de pe pământ, care conduce cu o mână înțeleaptă popoarele, şi am bunătatea şi bunăvoința voastră pe care voi, nobile ne-ați arătat-o nouă, smeriți servitori ai Maiestății împăratului Am călătorit, cu îngăduința Voastră, prin întreaga țară strălucită a Tanguților şi am auzit că oamenii pronunță numele Vostru cu dragoste şi respect, am văzut multe oraşe şi palate, şi am făcut afaceri bune. Am dobândit stofe de camelot, țesute din păr de cămilă amestecat cu lână albă, care sunt cele mai frumoase din lumea întreagă…

Vă mulțumim, o domnule, pentru infinita voastră bunătate şi bunăvoință…”

Marii negustători făcură o adâncă plecăciune.

Pe obrazul lui Abaka nu se mişcă niciun muşchi, doar în ochi i se aprinse o scânteie perfidă. Aceşti câini albi voiau să-i dea planurile peste cap, le ghicise jocul, dar cuvintele lor înțelept alese, îl obligară să întrebe cu un glas indiferent, care totuşi suna ironic: „Ați trimis o scrisoare Marelui Han? Puteați să vă scutiți oboseala, el a fost deja

anunțat de sosirea voastră”.

„Iertați-ne, dacă nu v-am cerut sfatul, dar n-am îndrăznit să vă plictisim cu această treabă lipsită de importanță… Astăzi, însă, apelam la marele şi binevoitorul vostru ajutor: Suntem foarte îngrijorați şi neliniştiți…”

Abaka îşi păstră calmul; aruncă, jucându-se, punga cu perle şi o cântări din nou în mână.

„Vorbiți, deci”, zise, „dar gândiți-vă că am afaceri importante de rezolvat”.

Nicolo Polo închise puțin ochii.

„Îmi vine greu nobile domn să vorbesc despre acest lucru… Ştiți că fiul meu ne însoțeşte. În timp ce noi, cu binevoitoarea Voastră îngăduință, călătoream prin țara Voastră, cineva a încercat să-mi ucidă fiul…”

„Aveți halucinații”, zise Abaka.

„Cu acest pumnal, domnule!” Nicolo scoase de la brâu pumnalul. „A fost atacat noaptea, în grădină”.

Sprâncenele lui Abaka se încruntară amenințător, privirile lui căutau pe obrazul lui Nicolo Polo, dacă ştia ceva despre motivele ascunse ale atentatului, dar nu citi nimic altceva decât grija tatălui pentru fiul său, şi cererea lui insistentă după ajutor.

„Dați-mi, arma”, zise el tărăgănat. „Am să pun să fie căutat făptaşul. Soldații mei vă vor apăra”.

„Vă mulțumim, nobile domn!” zise Nicolo Polo. Frații îngenunchează, se înclinară de trei ori, şi

plecară.

Abia închiseră uşa în urma lor, că intră secretarul aşteptând tăcut, poruncile lui Abaka.

„Said şi-a primit pedeapsa?”

„Încă nu, stăpâne!”

Furia lui Abaka se trezi brusc. „Adu un servitor”, strigă el, „nu mai pot respira aerul de aici!”

Servitorul legănă un fel de cădelniță cu fum de mirodenii, până când Abaka îi făcu semn să părăsească încăperea.

„Să vină Said!”

Secretarul se înclină şi se grăbi să aducă la îndeplinire porunca stăpânului.

Said intră cu genunchii tremurând şi se aruncă la pământ în fața lui Abaka.

„Uite, tâmpitule, aici ți-e pumnalul!”

Said nu îndrăznea să-l ia, până când vocea tăioasă a lui Abaka îi porunci: „Ia-l!”

Privirile speriate ale lui Said căutau să citească ceva pe obrazul lui Abaka. Luă pumnalul şi şi-l puse în cingătoare.

„Astă seară pleci! O să călăreşti zi şi noapte! Îți dau tăblița cu pană de şoimi, ca să ți se pună la dispoziție caii cei mai iuți. Noaptea îți vor lumina drumul purtători de făclii…

Vocea poruncitoare a lui Abaka suna ca un cântec luminos în urechile lui Said.

„Vei duce o veste importantă. Nimeni nu trebuie s-o vadă, nimeni nu trebuie s-o găsească. Auzi! Ar însemna moartea ta… Călăreşti zi şi noapte. Eşti

un curier cu pana de şoim. Nimeni nu trebuie să te oprească până când nu pui scrisoarea în mâinile prea cinstitului domn Ahmed". Glasul îşi recăpătă din nou tonul obişnuit, când Abaka continuă: „ai înțeles?"

„Până când nu pun scrisoarea în mâinile preacinstitului domn Ahmed", zise respectuos Said.

„Selim îl aşteaptă", zise secretarul din uşă. „Mai trebuie să-şi primească pedeapsa?"

„Dați-i şaptesprezece lovituri", zise Abaka, „cu ciomagul cel uşor, ca să poată călări diseară".

„Selim, măi câine, ai lovit cu toată puterea", scrâşni Said furios, şi-şi pipăi spatele dureros. „Aşteaptă numai până când mă întorc".

Selim cel puternic râse. „Şterge-o Said", strigă el, „altfel îți mai joacă odată pe spate ciomagul".

Seara, când secretarul îi dădu scrisoarea sigilată şi tăblița cu pană de şoim, Said uită durerile. Ascunse scrisoarea pe piele, îşi agăță tăblița de gât şi plecă în fugă. În grajduri, se aflau patru sute de cai buni, gata în fiecare clipă, aşa încât curierii şi trimişii împăratului să-şi poată înlocui, la orice oră din zi sau din noapte, caii obosiți cu alții odihniți. În imperiul Marelui Han se găseau mai mult de zece mii de case de poştă, având, în total, două sute de mii de cai. Chiar şi în ținuturile muntoase, departe de marele drum, unde nu existau sate, iar oraşele erau foarte depărtate unul

de altul, Kublai han porunci să se înființeze stații de poştă. Ordinul lui oblicase multe familii să-şi părăsească satele şi oraşele natale şi să se mute în aceste ținuturi ca să fie gata pentru serviciul poştei imperiale. Astfel apărură sate noi, mari, cu ogoare lucrate şi cu mari păşuni verzi.

Din Kambali porneau toate drumurile principale spre provinciile imperiului, unde, la distanțe de douăzeci şi cinci sau treizeci de mile, existau case de poştă. Pe distanța dintre o stație şi alta treceai pe lângă multe sate mici, compuse din treizeci, patruzeci de colibe, aici locuiau curierii aflați în serviciul împăratului.

Când trebuiau transmise veşti urgente despre rebeliuni în vreo provincie, sau răzvrătirea vreunui prinț, atunci curierii făceau pe zi două sute sau chiar două sute cincizeci de mile. Imediat ce se apropiau de vreo stație de poştă, scoteau dintr-un corn sunete puternice, ca un cal odihnit să fie gata de plecare.

Curierii şi curierii rapizi, se bucurau de mare cinste.

„Lăsați-mă să trec, sunt un curier al guvernatorului!" strigă Said abia trăgându-şi suflarea. „Nu vedeți tăblița cu pana de şoim?!"

Santinelele speriate îi dădură drumul.

Un scrib înscrise ziua şi ora şi porunci să i se dea lui Said unul dintre cei mai buni cai. „Vrei şi purtători de făclii care să-ți arate drumul până la stația următoare?" întrebă el politicos.

Said îşi înfipse o pană de şoim în turban, îşi legă o cingătoare cu clopoței în jurul trupului şi-şi agăță cornul, de poştă, la gât. Spatele zdrobit îl durea.

Obrazul îngust al lui Abaka, cu buzele strânse şi cu sprâncenele încruntate amenințător, îl urmărea: „O să călăreşti zi şi noapte! auzi! Duci o veste importantă. Nimeni nu trebuie să o vadă, nimeni nu trebuie s-o găsească. Ar însemna moartea pentru tine... Eşti un curier cu pană de şoim...”

Aceste cuvinte îl îmboldeau pe Said la cea mai mare grabă.

„Cunosc drumul”, zise el scurt, sări, cu fața crispată de durere, în şa, şi călări prin noapte, întrebuințând fără milă biciuşca.

„Aşteaptă numai, Selime să mă întorc...”, murmura el.

Clopoțeii de la cingătoare răsunau. Pana de şoim şi tăblița îi netezeau toate căile. Dacă era zi sau noapte, dacă bătea soarele sau ceața se târa peste şesuri sau costişe de munte, întotdeauna îl întâmpinau fețe serviabile, mâncăruri excelente îi stăteau la dispoziție, iar spinările scribilor se încovoiau în fața curierului lui Abaka.

Umilințele erau uitate. Orgoliul umflă sufletul lui de târâtoare. Era un trimis cu pană de şoim! Nu uitați, voi! Cai focoşi, albi, negri, cu muşchi încordați şi coame ce fluturau în vânt, îl duceau înspre răsărit. Copitele lor galopau pe drumurile

pietroase. O caravană se dădu la o parte, să lase trecerea liberă călărețului.

Said nu cunoştea odihna. Epuizat de continua încordare, dormea doar puține ceasuri, se trezea în mijlocul nopții, chinuit de vise neliniştite, şi cerea zgomotos purtători de făclii, care să-l însoțească până la stația următoare.

Mai avea încă două sute de mile până la Kambali. Călărea un cal alb, cu pielea mătăsoasă.

Apăru soarele. Calul zbura ca o săgeată. Bivoli trăgeau pluguri de lemn prin noroiul câmpurilor de orez, vârfurile verzi ale ogoarelor de grâne se legănau în valuri largi, ca vara: cerul înalt avea o culoare albastru stins, care spre orizont se topea într-un cenuşiu albicios. O turmă de porci negri, condusă de un bătrân pastor mic, ca un pitic, scurma prin şanțuri, adulmecând cu râturile lor.

Clopoțeii de pe centura curierului răsunau. Hamalii îşi aşezau cu grijă poverile pe drum şi respirau o clipă, ca să privească după curierul cu pană de şoim. Said nu mai simțea nicio durere în spate, doar un sentiment de epuizare şi o mare nevoie de somn.

„Călăresc zi şi noapte! Vezi stăpâne, cât de repede îți aduc la îndeplinire porunca. Allah să-i distrugă pe diavolii străini… Dar Selim este un trădător. El vă amenință viața…” Mutra lui de lup se întindea de plăcere, când se gândea la răspunsul lui Abaka. „Tu eşti servitorul meu cel credincios, Said. Uite, ai aici cinci sute de liang în

bani de mătase… Ce ziceai de feciorul ăla de cățea, de Selim? Am să-l omor”. Said zări înaintea lui, într-o mică vale, prelungirea îngustă a unui lac. Drumul cobora în pantă lină spre malul nisipos. Duse cornul la gură şi trâmbiță, ca să cheme luntraşul. O barcă lată stătea pe apă, între doi stâlpi. Cu paşi rari, şi cu o undiță în mână, ieşi din stufăriş un bărbat tânăr şi vânjos.

„Grăbeşte-te!” strigă Said. „Sunt un mesager cu pană de şoim şi am o veste importantă pentru domnul Ministru Ahmed, din Kambali!”

„Pentru Ahmed!”, zise luntraşul întunecat şi scoase o înjurătură, numai vag prinsă de urechea lui Said.

„Trebuie să te grăbeşti!” repetă Said furibund şi îi azvârli frâiele calului, „altfel o spun stăpânului tău!”

„Urcă-te, tu mesager cu pană de şoim…”

Luntraşul vâslea tăcut peste apă. Coama calului strălucea în lumina soarelui ca mii de fire de argint.

„Lacul este adânc”, zise luntraşul şi se opri din vâslit. De pe celălalt mal se apropia, de râu, o caravană de cămile. Animalele cărau colivii pătrate de lemn, şi înaintau cu paşi plini de mândrie şi cu capetele orgolios ridicate, spre malul lacului. Se auzeau strigătele obosite ale gonacilor. „Grăbeşte-te!” porunci Said.

O expresie de tristețe îmblânzi flăcările posomorâte din ochii luntraşului. Apucă vâslele şi

le trecu, leneş, prin apă.

„În colivii sunt fazani, rațe sălbatice şi potârnichi… şi prepelițe. Vezi tu, mesager cu pană de şoim?”

Barca scârțâi peste nisip.

„Sunt pentru vânătoarea împăratului”.

Said luă în seamă cuvintele ciudatului luntraş. El călărea aşa cum poruncise Abaka, zi şi noapte, şi păzea scrisoarea către Ahmed ca pe o comoară scumpă.

În ziua a cincea se găsea pe un munte pleşuv, de acolo văzu, la picioarele lui, mahalalele oraşului Kambali, cu furnicarul lor de oameni, cu răsunătoarele carillioane a reparatorilor de oale, bărbieri, ascuțitori de cuțite, ce umblau încoace şi încolo; cu bătăile ritmice în toba, care nu era mai mare decât o jumătate de palmă, a strângătorului de zdrențe; cu grădinile, casele, colibele dominate de palatele de marmoră a reşedinței împăratului, înconjurate de puternice ziduri, în oraşul nou construit Taidu.

Said nu văzu meseriaşii, care lucrau în atelierele lor deschise, pe dreapta şi pe stânga străzii principale, nu dădu atenție nici comercianților şi neguțătorilor, care în fața gheretelor şi prăvăliilor lor îi mărgineau la infinit drumul, hotărî să nu simtă tentația mirosului de prăjituri şi ale rotiseriilor; el sufla în corn şi-şi lăsa clopoțeii să răsune.

Întâlnirea apropiată cu puternicul ministru de

finanțe, îi şterse oboseala. Emoția şi un sentiment de respectuoasă aşteptare, amestecate cu o neliniştită spaimă de sclav îl cuprinseră pe când călărea în curtea palatului lui Ahmed. Se pipăi la piept, unde avea ascunsă scrisoarea lui Abaka.

„O veste pentru prea cinstitul stăpân Ahmed", zise el către servitorul care-i luă calul şi-i arată o poartă.

„Va trebui să aşteptați puțin", zise servitorul, „stăpânul este la Dşambuik-Hatun, prea nobila noastră împărătească". „Trebuie să mă prezint imediat nobilului stăpân Ahmed!" Servitorul zâmbi condescendent.

„Du-te la cancelarie şi anunță-te... O să fii chemat..."

Ahmed se întoarse după-masa de la împărătească, într-o foarte bună dispoziție. De ani de zile se bucura de favorurile ei şi ştia s-o facă să fie de acord cu planurile lui. Ei trebuia să-i mulțumească că ajunsese cel mai puternic ministru al statului.

El îşi mai amintea de vremea când sosise la curtea prințului Itşi Noyan, venind din oraşul său natal, Feuaket, de pe malul Sihunului, sosise plin de planuri ambițioase la curtea prințului. Acolo a văzut-o prima oară pe Dşambuik, frumoasa fată a prințului şi simțise pe obraz privirea ochilor ei întunecați.

Într-o zi a venit la el o servitoare a lui Dşambuik

şi l-a rugat să ducă o tainică veste şi s-o predea în mâinile tânărului prinț tătar Kublai. În primul moment voise să refuze această rugăminte, doar visa şi el, în tăcere, să cucerească dragostea frumoasei fete. Dar vocea rece a raţiunii birui, şi el îndeplini dorința fiicei prinţului şi o servi cu un devotament calculat.

Ahmed se lăsa cu plăcere pradă amintirilor, despre ascensiunea lui. Băiat de negustor fără sânge de nobil, până la rangul de guvernator principal şi stăpân peste finanţele uriaşului imperiu al lui Kublai han.

Dşambuik-Hatun nu-i uitase credincioasele servicii.

În colțul gurii lui Ahmed se ivi un zâmbet crud. Împărăteasa se îngrăşase, dragostea lui murise. Dar atunci când mergea la ea, se purta aşa ca şi când ar fi rămas tot frumoasa fiică din casa tatălui său, prinţul Itşi Noyan.

Ahmed era şiret şi ambiţios.

El împărţea dregătoriile statului şi posturile oficiale, el îi judeca pe toţi cei ce-i erau duşmani sau într-un fel, oarecare, îi stăteau în drum. Când voia să înlăture pe cineva, mergea la împărat şi-i spunea: „Generalul Yaug s-a făcut culpabil de les-majestate. Îndrăzneşte să vorbească de rău pe preacinstitul său stăpân, în faţa soldaţilor lui. Yang merită moartea”. Iar împăratul răspundea: „Faceţi cum credeţi că e mai bine!” Atunci Ahmed nu întârzia să ordone să fie adusă la îndeplinire

pedeapsa cu moartea.

Puterea lui devenise, în cinci ani, formidabilă, iar încrederea Marelui han şi împărat Kublai în el era aşa de mare, încât nimeni nu mai îndrăznea să-l contrazică. Cine era învinovățit de el, nu găsea niciun mijloc să se apere de acuzațiile ce i se aduceau, pentru că nu se găsea nimeni care să îndrăznească să-l apere.

Când afla de la spionii lui că un om avea o fată frumoasa, trimitea la el pe unul din servitorii lui credincioşi. Iar acesta spunea: „Tu ai o fată frumoasă. Cui vrei să i-o dai? Nu poți face nimic mai bun decât să i-o dai de nevastă lui Ahmed guvernatorul general. El te va numi pentru trei ani şef de serviciu la oficiul arderii banilor de hârtie”.

Cine putea rezista unei asemenea ispite?

Onorabilul domn Ministru Ahmed, în față i se zâmbea prietenos, dar poporul murmura şi gemea sub greutatea impozitelor pe care le întreise. În schimb, Ahmed acumulase comori uriaşe; căci cel ce dobândea o funcție, trebuia să-i facă un cadou important.

Guvernatorul general observa cu priviri severe oamenii, care stăteau pe marginea drumului în genunchi şi-şi încovoiau spinările. Ei tăceau până el trecea cu suita.

Patru servitori, pe cai albi, țineau o umbrelă deasupra capului lui şi-şi dădeau silința să țină pasul cu calul lui Ahmed. Armele gărzii de onoare zăngăneau, clopoțeii de argint de pe harnaşament

sunau în tactul paşilor cailor.

„Un curier cu pană de şoim vă aşteaptă cu o veste importantă, preacinstite stăpâne”.

„De unde vine?”

„Din partea lui Abaka, guvernatorul din Kautşu”.

„Adu-mi-l”.

Said intră cu paşi sfioşi şi se aruncă la pământ.

„Dă-mi scrisoarea!”

Said o întinse. O clipă privirile măsurătoare ale lui Ahmed opriră asupra lui. Curierul cu pană de şoim îşi înclină capul. Emoția îl făcu să-şi uite oboseala. În capul lui se amestecau gânduri, fără nicio legătură, îl copleşea fastul rece şi greu din marea încăpere în mijlocul căreia trona, asemenea unui zeu, un bărbat îndrăzni să arunce o privire: Ahmed rupsese sigiliul şi citea scrisoarea. Fruntea lui netedă rămase nemişcată. Said, brusc, nu mai simți nicio frică, i se părea că îl pândeşte un noroc deosebit.

Se simțea dintr-o dată copil: tovarăşii de joacă îl chinuiau. „Obraz de câine, obraz de câine” îi strigau ei. El aşteaptă liniştit lângă un tufiş până când ei se apropie, atunci îşi apucă bastonul, de care este legat un şobolan mort şi împuțit, şi-l loveşte pe primul în obraz şi râde în urma copiilor care fug îngroziți…

Said simțea o inexplicabilă apropiere față de Ahmed, sentiment pe care nu-l încercase niciodată în fața lui Abaka.

Guvernatorul general puse scrisoarea în poală, îşi rezema bărbia în palmă şi cu vârful degetelor, îşi lovea buza superiorii. Pe obrazul lui, nimic nu trăda dacă era bine sau prost dispus. Lunga tăcere, în timp ce el zăcea la picioarele puternicului bărbat amorțiră gândurile jucăuşe ale lui Said.

Atunci Ahmed zise: „Fața ta îmi place. Cum te cheamă?" „Said".

„Eşti un ucigaş?"

„Nu, stăpâne!" bâlbâi Said.

Ahmed nu-i luă în seamă răspunsul.

„Am nevoie de ucigaşi", vorbi ca pentru el.

Said înțelese abia rostitele cuvinte, şi îşi înghiți justificările care-i stăteau pe buze.

„Povesteşte-mi ce se vorbeşte despre Abaka!"

„Am călărit zi şi noapte", zise Said nedumerit.

„Trebuie să-mi povesteşti ce se vorbeşte despre Abaka!"

Said îşi aminti de loviturile primite şi de izbitura cu piciorul în frunte.

„Oamenii îl iubesc, prea cinstite stăpâne", zise el cu vocea gâtuită. Obrazul alb al lui Ahmed cu ochii lui cerniți, îi inspira acum o frică paralizantă. Ce voia acest bărbat înspăimântător de la el?

„Eşti un mincinos", zise Ahmed.

Said tăcu.

„Asta e bine". Dar brusc vocea lui Ahmed se înăspri: „Dar pe mine nu trebuie să mă minți!"

Said auzi amenințarea şi se înfioră.

Ahmed întrebă indiferent: „I-ai văzut pe marii neguțători străini?”

„Da, stăpâne! Este cu ei un bărbat mare ca un uriaş, el poate să facă vrăji... Şi o frumoasă sclavă...”

Tăcu zăpăcit. Ce s-apucase să povestească? Prea cinstitul stăpân o să cheme imediat garda personală.

„Tu intri în serviciul meu”, zise Ahmed. „Şi acum pleacă!”

TSAD NAIMAN SUME KHOTAN

Kublai-han, regele regilor, stăpânitor ales de către Kuriltai-ul prinților tătari, peste toate popoarele subjugate, împărat al imensului imperiu Katai, şedea pe tron, în mijlocul sălii de recepție, cu obrazul îndreptat spre miazăzi.

Canaturile porților de intrare erau larg deschise şi în interiorul sălii de onoare, susținută de coloane înalte de marmoră, se revărsau patru fluvii de lumină. La fiecare uşă câte doi paznici uriaşi băgau de seamă, ca niciunul dintre cei care intrau să nu atingă un semn de rău augur. Afară, şambelanii umblau roată şi atrăgeau atenția ambasadorilor şi marilor neguțători străini, asupra acestei ciudățenii, care avea loc cu ocazia recepțiilor împăratului.

Cine avea totuşi ghinionul să atingă pragul înalt, era fără zăbavă înhățat de paznici şi i se lua

veşmântul de deasupra. Trebuia, atunci, să şi-l răscumpere cu o mare sumă de bani. Dacă un om mai de rând, se făcea vinovat de această scăpare, era pedepsit cu lovituri de baston.

Tsad-naiman-sume-khotan, oraşul celor o sută opt temple, după cum era denumit de tătari, sau Sangtu, cum se numea în limba catailor reşedința de vară a stăpânitorului, se întindea cu casele şi grădinile sale de pe costişele domoale, până pe câmpie ca pătrățelele unei tăblii de şah. În lumina fierbinte a soarelui de vară.

Pe dealurile verzi, adumbrite de înalți copaci tăcuți, găseai temple şi pavilioane, ale căror acoperişuri arcuite, erau împodobite cu dragoni şi cu alte figuri de animale ciudate. Largi bulevarde duceau de la o poartă a oraşului la alta. Meseriaşi din toate țările lumii erau colonizați în Sangtu; fabricanți de hârtie din Samarkand, țesători de mătase din provinciile de sud ale Chinei, aurari din Buchara, Bagdad şi Sis, frânghieri din Balch şi Kirman, armurieri din Jesd şi blănari din Novgorod... Un mare număr de mari negustători învățați, aventurieri, călugări, comedianți, saltimbanci, şamani, cititori în stele şi vrăjitori se strămutau la Sangtu în lunile Iunie, Iulie şi August, timp pe care Kublai han îl petrecea la reşedința lui de vară.

Palatul, zidit din marmoră şi alte pietre de valoare, trezea prin minunata sa aşezare ca şi prin

construcția lui artistică admirația tuturor oamenilor care aveau norocul să-l vadă. În timp ce o fațadă împodobită cu splendide porți şi basoreliefuri era orientată spre interiorul oraşului, alta cu nimic mai puțin bogat ornamentată privea spre zidul înconjurător al oraşului.

Palatul era situat în mijlocul unui parc înconjurat de un zid care avea o lungime de 16 mile. Pe pajiştile verzi păşteau zece mii de armăsari şi iepe albe, ca zăpada; ele aparțineau grajdurilor Împăratului. Cel care ar fi îndrăznit să-i împiedice în mişcările lor, era pedepsit ca un criminal de rând. Din laptele iepelor aveau voie să bea – cu excepția unei singure familii ai cărei membri săvârşiseră în prezența lui Kublai han, mari fapte de vitejie – doar urmaşii lui Gingis-han. Cititorii în stele, din serviciul marelui Han, erau foarte priepuți în demoni, ca artă a magiei, ei jertfeau laptele, o dată pe an, la 28 August, în prezența împăratului, ca să obțină bunăvoința zeilor şi a spiritelor; zeii ce urmau să ferească cu puterea lor poporul, bărbați şi femei, vitele şi păsările, grâul şi celelalte fructe ale pământului.

În parcul împăratului se întindeau multe livezi frumoase şi bogate, udate de numeroase râuri. Cerbi, căprioare şi țapi săltau uşor prin plantații, iar la vremea când trebuiau să-şi primească hrana se apropiau, blânzi, de îngrijitorii lor. Mai mult de două sute de şoimi, de vânătoare, erau închişi în coliviile pe care împăratul le vizita cel puțin o dată

pe săptămână. Găseai în parcul împăratului chiar şi leoparzi şi alte animale dresate pentru vânătoare.

Anul acesta, în mijlocul grădinilor şi dumbrăvilor, Kublai han construise o vilă regală, ea se sprijinea pe coloane pictate şi aurite. Jur-împrejurul fiecărei coloane se încolăcea un dragon înaripat, care era de asemenea aurit. Capetele lor sprijineau proeminenţele acoperişului, iar ghiarele lor îndepărtate se întindeau în dreapta şi în stânga pe lambriuri. Acoperişul era făcut din tulpini de bambus aurit. Două sute de frânghii de mătase asigurau rezistența clădirii contra forței vântului. Era construită cu un asemenea meşteşug încât putea fi descompusa, transportata şi reconstruită, în orice loc ți-ar fi plăcut.

Kublai han stăpânul tuturor acestor bogății şedea pe tron. Privirile lui alunecau peste prinții, cavalerii, astrologii, funcționarii şi căpeteniile oştirii, şoimarii, medicii şi ambasadorii care corespunzător rangului lor, erau mai mult sau mai puțin somptuos îmbrăcați, se opriră o clipă asupra paznicilor de la porți şi se pierdură apoi în albastrul cerului. Curtenii se mişcau cu demnă seriozitate, apoi căzură într-o tăcere plină de aşteptare, când canaturile porților fură închise.

Împăratul observă în valul de lumină care se îngusta, un grup de patru oameni, care prin fețele şi îmbrăcămintea lor, se deosebeau de ceilalți. Se

aplecă spre Hiu-Heng, ce stătea în stânga lui, şi zise: „Au sosit!”

Bătrânul învățat din Katai, se înclină uşor, se juca cu mânecile largi ale veşmântului său, şi tăcu. O ultimă rază de lumină, strălumina obrazul lui inteligent, cu sprâncene albe stufoase şi cu bărbuța săracă, pe față avea o vagă expresie de înstrăinare.

Vocea puternică a unui mare demnitar răsună în încăperea crepusculară: „Plecați-vă capetele şi închinați-vă”. Curtea căzu în genunchi şi se aplecă până la pământ „Prea Înalt Cer, tu care toate le acoperi! Pământ care te odihneşti sub ocrotirea cerului. Vă strigăm şi vă implorăm, îngrămădiți binecuvântări asupra capului Împăratului! Faceți ca el să trăiască zece mii, o sută de mii de ani”.

Un al doilea orator, cu voce răsunătoare interveni: „Binevoiască eternul cer să păstreze măreția şi fericirea Imperiului său, facă să aibă binecuvântarea păcii şi a fericirii toți cei ce sunt supuşi împăratului, să domnească belşugul!” Curtenii murmurară: „Eternul cer să ni-l țină pe Împărat!”

Demnitarii atinseră de patru ori pământul cu fruntea. Kublai han privea îngândurat peste spinările încovoiate. La un semn al mai marelui şamberlanilor, paznicii deschiseră din nou porțile şi lăsară să intre lumina. Curtenii se ridicară şi formară un larg semicerc în jurul tronului. De la intrarea din mijloc se formă în mulțime o cale pe

care cu paşi elastici, fugi un leu îmblânzit, se întinse la picioarele împăratului şi-şi culcă capul puternic pe labele dinainte.

Kublai ban i se juca în coamă. Leul căscă şi-şi arată dinții ascuțiți.

Împăratul zise: „Am crampe”.

Pe obrazul mai marelui şamberlanilor apărură cute de îngrijorare. Zise aspru către un paj: „N-ai auzit? Maiestatea sa împăratul are crampe. Adu medicul arab!”

„Cine zice că vreau un medic? Duceți leul afară… Să vină bătrânul Kuhnan!”

Mai repede decât o săgeată pornită din arc îşi atinge ținta, se împrăştie vestea că maiestatea sa împăratul are crampe. Şi în timp ce leul, ascultând chemarea paznicului, fugea prin sală spre uşă, peste tot se porniră conversații în şoaptă.

„Maiestatea Sa, într-adevăr, astăzi, nu arată bine”.

„*Dar* unde e medicul? Trebuie doar să se aducă un medic”.

„Împăratul nu vrea niciun medic”.

„Nu de mult am avut şi eu crampe, priviți, aici în locul ăsta, ca şi când în mațele mele ar fi fost un şoarece care roade. Dar credeți că medicul a putut să mă ajute?… Atunci m-am dus pur şi simplu în pădure…”

Vorbărețul şi bine hrănitul demnitar îşi întrerupse fraza şi se dădu palid înapoi, leul se oprise în fața lui.

Ochii animalului de pradă urmăreau pe cel ce se dădea înapoi şi întindea braţele înainte, în chip de apărare.

„Duceţi dihania de-aici”, zise el cu voce stinsă.

Când leul auzi chemarea poruncitoare a paznicului şi simţi puternica lovitură a biciuştii, se scutură, scoase un răget indignat şi-şi continuă drumul spre uşă.

Peste trăsăturile obosite ale împăratului flutură un zâmbet. Hiu-Heng, învăţatul chinez îşi încrucişă braţele în mânecile-i largi.

Sprijinit de doi servitori, intră în sală Khunan, un bătrân războinic tătar, care luptase încă sub Gingis-han şi sub generalul său Subutai-Bahadur. Se aşează pe un covor pus pentru el lângă împărat şi zise: „M-ai chemat, sunt aici. Deci spune-mi ce vrei. Dar de ce şezi tu pe un tron de aur şi-ţi petreci vremea printre pietre moarte, pe care nu le poţi muta dintr-un loc într-altul?”

„Taci, Khunan”, zise Kublai han.

„Atunci de ce-ai poruncit să fiu adus aici, dacă trebuie să tac? Peste tot văd numai sfetnici străini în jurul tău. Nepoţii mei nu mai vor să mai locuiască în iurte”.

Bătrânul războinic murmura cuvinte neînţelese până când vocea poruncitoare a împăratului îi ajunse la ureche: „Khunan, mă auzi? Povesteşte cum ne-a poruncit Gingis-han să cucerim pământul!”

„Te aud, Kublai han!” Bătrânul se ridică. În ochii

lui strălucea focul amintirilor, uită că se găsea în sala de onoare a palatului imperial. Brațele lui deveniseră prea slabe ca să mai mânuiască armele, dar gândurile lui erau frumoase şi repezi ca o herghelie de cai sălbatici care năvăleşte peste stepă, ca o furtună, în lumina rece a dimineții.

Khunan povestea: „Înainte cu mulți ani, când atotputernicul aurar a acoperit marele fluviu cu plăci de argint şi blănarul iarna îmbrăcă dealurile şi câmpiile în hermelină, când Omonul era înghețat ca piatra pe o adâncime de lungimea unei suliți, Gingis-han l-a chemat pe comandantul de oşti Subatai-Badahur în cortul lui de aur, de pe vârful muntelui, şi i-a zis: „Acum trebuie să-i subjugi pe sarazini. Ia-ți o sută de mii de călăreți şi pleacă la război. Kublai cel tânăr să te însoțească, ca să facă fapte de vitejie!"

Însuflețiți de flacăra arzătoare a mâniei au pornit contra sarazinilor şi îl urmam pe eroul Subutai cel cu un ochi, şi pe viteazul tânăr Kublai. Oastea noastră era numeroasă ca picăturile de ploaie. Săgețile noastre întunecau cerul. Uruitul căruțelor noastre şi zgomotul pe care-l făceau copitele cailor era ca tunetul şi ca fulgerul. Cu iuțimea vântului și urmăream pe duşmanii puşi pe fugă…"

Kublai han asculta cu ochii închişi. Curtenii plictisiți de acest intermezzo, schimbau în şoaptă observații.

„Îmi sângerează inima, Khunan", zise Kublai han abia auzit. „Nu povesti mai departe Ah! De-aş mai

putea să mă întorc în stepă!”

Numai Hiu-Heng, învățatul şi sfetnicul împăratului, auzi cuvintele, fu foarte mulțumit, dar obrazul său rămase nemişcat.

„Ambasadorii străini aşteaptă”, zise. „E timpul să fie primiți”.

În timp ce servitorii îl conduceau pe bătrânul tătar. Kublai han porunci să-i fie înfățişați ambasadorii. Înguştii săi ochi apropiați îşi pierdură expresia gânditoare şi fața lui cu oasele obrazului proeminente şi cu obrajii plini, se aplecă cu interes.

Venețienii se aruncară la pământ în fața împăratului.

„Sculați-vă!” zise împăratul. „Vedeți că nu v-am uitat. Călăreții mei v-au escortat în siguranță de la Kautşu până aici?”

„Vă mulțumim, eternă maiestate, pentru marea favoare pe care ne-ați acordat-o”, zise Nicolo Polo. „Încă mai mari şi mai înfloritoare au devenit țările voastre, în timpul cât am lipsit. Am fost tratați cu respect de către cavalerii şi funcționarii voştri…”

Kublai han ascultă vorbele bine cumpănite ale venețianului cu vădită plăcere. Privirile lui trecură de la Nicolo Polo, la Marco care stătea cu o jumătate de pas în spatele tatălui său.

„Spuneți-mi acum, cu ce v-a însărcinat stăpânul vostru Papa?”

În timp ce Nicolo Polo povestea, Marco avu ocazia să-l observe pe împărat şi tot ceea ce îl

înconjura. Cu toate că tatăl şi unchiul său îi povestiseră multe despre viața de la curtea puternicului stăpânitor, era, totuşi, din cale-afară de uimit de bogățiile de basm din interiorul palatului şi de întâmplările din timpul recepției, şi se întreba dacă nu cumva imaginația lui îi înfățişează un miraj.

Erau la capătul călătoriei lor; după zile şi nopți pline de primejdii, au dus la capăt, ceva de neînchipuit.

Marco Polo stătea în fața împăratului din Katai şi privea cum sprâncenele negre şi pictate, de deasupra ochilor oblici şi înguşti ale stăpânitorului, se mişcau abia perceptibil; descoperi ridurile ce plecau de la nas şi treceau pe lângă colțurile gurii, urmări privirile repezi care porneau bănuitoare de sub pleoape şi apoi se reîntorceau în pupilele întunecate, încărcate de o leneşă mulțumire.

Visele copilăriei lui, să plece în lumea largă pe căi pline de aventură, se îndepliniseră şi, totuşi, simțea, mai clar ca oricând, că era abia la început şi că dorul său de aventură nu se va stinge niciodată, şi niciodată nu se va simți mulțumit cu ceea ce va dobândi.

Un leu intrase în sală şi se culcase în fața tronului, împăratul s-a jucat cu coama animalului de pradă, iar curtenii importanți, sau mai puțin importanți, miniştri, conducători de oşti, comandanți, învățați, s-au întreținut cu toată

seriozitatea despre crampele împăratului.

Gândurile lui Marco făceau curioase salturi, în timp ce asculta atent raportul tatălui său. Prinții şi sfetnicii din jurul împăratului ascultau interesați, şi căutau pe obrazul lui Kublai han semne dacă aprobă sau dezaprobă cele auzite. Se produse o uşoară mişcare şi se auziră voci admirative, când Matteo, în fruntea unui şir de servitori care aduceau darurile Papei, trecu de-a lungul sălii şi ordonă să fie depuse la picioarele împăratului. Uimirea era determinată mai puțin de daruri cât de statura uriaşă a lui Matteo. Chiar şi privirile împăratului se opriră timp de o clipă asupra lui. Apoi zise către Nicolo Polo:

„Credința şi osteneala voastră sunt demne de laudă. Pentru asta meritați daruri. Am să vă dau pocale de aur şi veşminte de gală, țesute cu fir. Uleiul de la mormântul Dumnezeului vostru am să-l păstrez cu cinste. Dacă o să mă întrebați de puteți călători prin țările mele, am să vă răspund: Călătoriți! Cine ridică mâna asupra voastră este duşmanul meu. Aşa am să spun. Dar cine este tânărul din suita voastră? Nu-l cunosc."

„Este fiul meu şi servitorul maiestății voastre".

Ochii împăratului îl cântăriră pe Marco.

„Fiul vostru are strălucire în obraz şi foc în privire", zise Kublai han. „Stă de-acum sub protecția mea specială şi va fi însoțitorul meu de cinste". Împăratul se întoarse spre cataiul Hiu-Heng şi zise: „Ai auzit vorbele mele!"

Bătrânul învățat răspunse: „Să citeşti în inimile oamenilor este cea mai mare artă. Când nu poți deosebi un diamant fals de unul veritabil, îți pierzi banii. Când te încrezi într-un om rău, ar putea să te coste viața, dar atunci când câştigi inima unui om puternic, ai câştigat o bătălie”.

ÎN GRADINA PALATULUI IMPERIAL

Împărăteasa Dşambuik-Hatun, rămăsese în Kambali. Era una dintre cele patru soții principale ale lui Kublai han şi avea o mare influență în afacerile de guvernământ. Trei sute de fecioare o serveau. Paji şi doamne de onoare îi citeau din ochi orice dorință, tremurau în fața acceselor de furie ale împărătesei, plângeau cu lacrimi false când vedeau tristețea zugrăvindu-se pe obrazul stăpânei lor şi lăudau cu vorbe linguşitoare frumusețea ei. Zece mii de persoane erau afectate pentru întreținerea curții împărătesei în palatul din Kambali, care era situat în mijlocul unui parc uriaş. Îl înconjurau şi îl apărau patru ziduri şi distanța de la un zid până la celălalt, era aşa de mare, încât o săgeată trasă cu putere abia o atingea.

Coloanele şi dalele din palatul imperial erau făcute din piatră şi marmoră cioplită. Dragoni sculptați şi auriți, statui de războinici, păsări şi animale, scene de lupte, împodobeau pereții sălilor şi ai camerelor; suprafețele inferioare ale

acoperişurilor arcuite şi proeminente erau atât de bogat împodobite, încât nu ofereau ochilor altceva, decât aur şi picturi. Grandioasele clădiri erau înconjurate de un zid de marmoră. O scară exterioară urca, cu trepte late alb-strălucitoare, de pe iarba verde, spre palat.

Camerele cu tezaurele lui Kublai han şi iatacele soţiilor lui erau situate la o aruncătură de piatră depărtare de palatul principal, şi constituiau în sine un mic orăşel liniştit. În această singurătate obişnuia împăiatul să-şi rezolve afacerile de guvernământ; pentru că acolo era ferit de intruşi.

Dşambuik-Hatun îl aştepta pe ministrul Ahmed. Fiecare întâlnire cu el îi amintea de tinereţea ei, pe care şi-o petrecuse în aerul proaspăt al stepei. Câteodată se trezea în ea nostalgia după viaţa petrecută în corturi, după o cursă călare pe spatele unui cal de rasă şi se simţea în splendidul palat mai nefericită ca o femeie de pe malul unui fluviu şi care aruncă, în ceaunul prins deasupra focului, ultimul pumn de orez.

Împărăteasa trecea prin parc plictisită de atâta inactivitate. Obrazul ei devenise, sub stratul de fard, un chip mort cu un zâmbet studiat, care nu ajungea decât până în colţul buzelor.

Patru servitoare o urmau în tăcere.

Ziua era înăbuşitor de fierbinte, iar vântul părea că vine de-a dreptul din iad. Dşambuik-Hatun se opri pe malul unui bazin şi privi, cu gândul dus departe, care se pierdea în aura ceţoasă a

trecutului, la jocul peştişorilor roşii ca arama. Peştii se adunau într-un colț adumbrit, şi-apoi se repezeau ca dând ascultare unei comenzi neauzite, în soare, şi căutau să prindă cu boturile lor năroade, mici frunze boltite, ce pluteau pe apă, ca nişte soli grăbiți ai toamnei, apoi alunecau cu mişcări abia vizibile prin apa limpede ca de cristal.

Zâmbetul lui Dşambuik îi cuprinse tot obrazul şi chipul mort, cu obrajii pictați în culoarea piersicilor, căpătă viață.

Cinci tineri viteji o ceruseră de soție, ea, însă, îi refuzase, unul după altul; sărea ca o pisică sălbatică prin iarba înaltă a stepei, îşi călărea murgul focos, cu dungă neagră pe spinare, dădea drumul săgeților din arcul încordat, cu mână sigură, ca un vânător sau un războinic cu experiență. Când iarba era udă de rouă şi pământul galben, ți se lipea de tălpi, când soarele îşi trimitea primele săgeți de lumină peste pădurile întunecate ale munților, iar femeile din corturi îşi frecau cu nisip oalele sau mergeau cu ulcioarele după apă la fluviu, când bărbații plecau călare la vânătoare scoțând strigăte de veselie, şi totul în jurul ei era aşa de larg, de liber şi de întins, cât eternul cer albastru, atunci o cuprindea un dor neînțeles şi deschizându-şi brațele trecea prin iarbă, cu statura ei zveltă şi mândră, cu paşi legănați de dans.

„Priviți, pe-acolo trece Dşambuik, fata lui Itşi Noyan…” Împărăteasa se aşează pe marginea

bazinului şi căută să-şi vadă imaginea oglindită în apă. Zâmbetul îi îngheță pe obraz şi se cuibări iarăşi în colțul gurii.

O servitoare, tânără şi subțire ca un crin, se apropie cu paşi unduitori şi aduse o pernă.

„Pleacă!” strigă împărăteasa, furioasă şi o lovi peste obrazul tânăr. „Plecați toate! Nu mai vreau să vă văd în ochii!” Servitoarele dispărură printre copaci şi aşteptau acolo, ascunse de privirile stăpânei lor, alte porunci.

Dşambuik-Hatun stătea nemişcată. Zidurile şi clădirile opreau suflarea vântului. În timp ce vârfurile copacilor înalți se zbăteau ca de furtună, în iarbă se legănau tulpinile galbene-verzui ale florilor sub povara corolelor bogat înflorite, dar parcă totul începuse să se ofilească. Un fluture întârziat rătăci pe deasupra pajiştei şi se aşeză pe mâneca veşmântului împărătesei.

Oraşul era afară; ardea în el, viața răsunătoare, zgomotoasă, veselă sau nefericită. Mâinile cu încheieturi fine ale catailor sculptau zeități, țărani sau fele. Animale ciudate, din lemn sau fildeş, tăiau jad şi nefrit ca să facă vase scumpe, ciocăneau argintul şi aurul, brodau mătasea cu flori şi păsări strălucitor colorate, împleteau coşuri din bambus sau paie de mei, pictau în tuş, cu diferite pensule, tablouri diafane ca o adiere, pe hârtie albă de orez sau pe mătase pală… Pumni grei țineau plugul de lemn în pământul mocirlos, sau prin pământul zgrunțuros şi galben, spinări

se încovoiau în fața obrazelor orgolioase a stăpânitorilor străini.

Said trecea, bine îmbrăcat şi sătul, prin străzile şi străduțele pline de viață. Se simțea bine în serviciul lui Ahmed. Avea un devotament nemărginit față de stăpânul lui. Îşi amintea cu mândrie de drumul sau călare de la Kautşu, la Kambali, care-i schimbase viața în mod atât de miraculos.

Se opri în fața unui cofetar slab şi foarte bronzat, care prăjea în ulei mici figurine, făcute din aluat.

„Ce vinzi?" întrebă el condescendent ca un domn mare. Obrajii lui se rotunjiseră, din cauza bunului trai din ultimele luni.

Cofetarul examină străinul cu o privire iute. Puse figurinele crocante pe o tablă şi le întinse sub nasul lui Said.

„Asta vând. Mici Ahmezi, prăjiți în ulei! Gustați-i! Zece weni cei mici, douăzeci de weni cei mijlocii! Un preț de batjocură, v-o spun! Cumpărați-i şi mâncați! Fripți în ulei de calitate. Mici Ahmezi, ah! Uite-i ce bine se frig, diavolii, priviți!"

În Said se trezi o furie surdă. Acest catai scârbos îndrăznea să-l batjocorească, pe Ahmed, pe stăpânul lui.

„De ce le zici mici Ahmezi?" întrebă el. Dându-şi silința să-şi ascundă în glas tonul prefăcut şi pânditor.

„Ce vorbeşti?" strigă cofetarul presimțind

pericolul. „Vrei să mă jigneşti?” şi îi strigă pe ceilalți negustori şi meseriaşi aflați în apropiere: „Li vino încoace! Wang, te rog adu-ți şi ciocanul. Yang şi Wu, n-auziți, aici e un străin care vrea să nenorocească un negustori catai cinstit.”

Cei strigați îl înconjurară pe Said cu fețe amenințătoare.

„Ce vrea acest dovleac de lemn de la tine?”

„Dispari de-aici, măi, fecior de broască țestoasă!”

„Dați-i una peste botul lui de câine, diavolului cu nas lung!”

Wang cel voinic, cu şorțul de piele dinainte, ieşi în față şi-l întrebă pe cofetar: „Ce-a zis?”

„Că aş avea de vânzare mici Ahmezi. Vă rog, eu n-am zis niciodată aşa ceva”, răspunse cofetarul şi-şi privi prietenii cu ochi şireți: „El a spus-o! El însuşi a folosit acest fel de-a vorbi. Zece mii de ani să trăiască bunul nostru stăpân preacinstitul Ahmed. De s-ar prăji în iad, preacinstitul Ahmed! Astea sunt propriile lui cuvinte, credeți-mă”.

Oamenii râseră de îndrăzneala vicleană a cofetarului.

Said însă îşi pierdu stăpânirea.

„El a spus-o. El l-a calomniat pe preacinstitul domn Ahmed!” strigă el furios. „Am să aduc poliția. În carceră cu el, cu şobolanii!”

Negustorii şi meseriaşii se priviră neliniştiți. Unii plecară pe neobservate. Cofetarul se albi la față şi îşi aminti de soție şi de cei trei copii. Atunci Wang îl apucă pe Said de ceafă şi-l împinse spre zid.

„Pleacă de-aici!” îi porunci.

„Aşteptaţi voi numai!” scrâşni Said şi se îndepărtă repede.

Cofetarul îşi împacheta uneltele; puse cuptorul pe placa pătrată, le legă pe toate bine, laolaltă, cu o frânghie, de lemnul de purtat greutăţile. Îşi puse povara pe umăr şi plecă în altă parte a suprapopulatului oraş.

Fierarul Wang fu însă arestat, cam pe la amiază de către soldaţi şi aruncat în temniţă.

„Eşti un servitor de încredere”, îi spuse Ahmed lui Said şi-i dădu un pocal de argint. „Bagă de seamă, însă, că într-o zi, câinii ăştia galbeni îţi vor suci gâtul”.

Ahmed avea în Kambali o locuinţă tainică, cunoscută numai puţinor oameni de încredere. În fiecare lună schimba servitorii, bucătarii, grădinarii şi celălalt personal şi îi muta în ţinuturi îndepărtate ale marelui imperiu. În timp ce împăratul îşi schimba reşedinţa la Sangtu, iar Tşingkim, prinţul cel mai în vârstă, îşi petrecea timpul la vânătoare, Ahmed era stăpânul atotputernic în Kambali. Soli şi curieri soseau şi plecau. Ei îl ţineau la curent cu cele mai importante evenimente, de la el primeau poruncile.

Sosirea marilor neguţători creştini, care veniseră în calitate de ambasadori ai papei, îl neliniştea foarte mult. Se temea că străinii îi vor atenua

influența asupra împăratului. Ahmed îşi rezemă bărbia în palmă şi îşi bătu nervos buzele cu vârfurile degetelor.

Ei posedă o tăbliță de aur… Dacă i-ai fi făcut dispăruți Abaka, în Kaşgar sau în Lop, nimeni nu s-ar fi sinchisit, acum, însă, e prea târziu. Împăratul i-a primit cu cinste… „Ziceai că aduc cu ei o fată frumoasă?”

Degetele subțiri băteau mai repede tactul pe buze. Se sculă şi ieşi din camera umbroasă în grădina plină de soare. Said îl urma ca o umbră, urmărind încordat orice mişcare a stăpânului său.

„S-ar putea să li se întâmple un accident, domnilor”, murmură Ahmed. „Catai este o țară plină de pericole… Dar asta ar fi prea stângaci, nu aşa lucrează Ahmed, el îşi țese firele cu mai multă finețe!” „Said!” strigă el.

„Da, stăpâne!”

„Mă aştepți aici. Plec la împărăteasa”.

Vântul de apus sufla praful deşertului pe coroanele dese ale copacilor. Dşambuik-Hatun arunca firimituri de prăjituri în lacul cu peştişori aurii. Gurile căscate ale peştilor ieşeau la suprafața apei limpezi ca sticla şi făceau cerculețe de vălurele neliniştite. O servitoare se apropie ezitând.

„A sosit prea cinstitul domn ministru Ahmed”.

Împărăteasa îşi ridică privirea. Cu un gest mătură toate firimiturile în apă.

„Îl aştept”.

Ahmed făcu o adâncă plecăciune şi rămase pe loc în fața împărătesei. Pe obrazul lui oacheş, cu barba îngrijită, se zugrăvi o admirație respectuoasă.

„Dumneata eşti Ahmed”, zise Dşambuik-Hatun cu o voce obosită. „Trebuie să plec la Sangtu, să iau parte la vânătoarea cu şoimi... Nici nu vă puteți închipui cât de plictisitoare o viața între zidurile astea!”

„Aş fi fost nemângâiat majestate”, răspunse Ahmed. „Sunt atâtea lucruri pe care trebuie să le discut cu domnia voastră. Cum aş putea oare fără înțeleptele voastre sfaturi să conduc afacerile de guvernământ ale majestății sale împăiatului?” Şi adăugă cu voce mai scăzută: „Când sunt la Domnia voastră uit grijile care mă apasă”.

Strălucirea vorbelor lui şi privirile lui tăcute, pe împărătească o delectau.

„Ascultați cum vâjâie vântul în copaci”, zise.

Frunze, deja îngălbenite pe la margini, se legănau în aer.

Merseră pe drumurile îngrijite ale parcului spre muntele verde. Fazani, păuni şi mândre găinuşe de munte se mişcau pe pajiştile pline de flori. Muntele verde era artificial. Măsura în circumferință o milă şi era înalt de o sută de paşi. Acolo de unde fusese cărat pământul se afla acum un lac liniştit plin de lebede. Pe vârful muntelui se afla un pavilion diafan. Copaci cu frunza mereu verde şi cu largi coroane apărau, pe cei ce se

plimbau, de razele fierbinți ale soarelui. Copacii proveneau din toate regiunile imperiului. Când Kublai han afla că undeva creşte un copac rar, poruncea să fie dezgropat cu toate rădăcinile lui, şi indiferent cât era de mare sau de greu, poruncea să fie adus cu elefanți, pe muntele verde.

„Uite-i cum merg amândoi" zise servitoarea cea zveltă care mai resimțea palma de pe obraz. „Uitați-vă la bătrână, cum umblă ca o rață!"

La mijlocul drumului spre vârful muntelui, Dşambuik se opri. Îşi dădea silința să-şi ascundă respirația gâfâitoare. Un copac cioturos îşi întindea larg crengile încolăcite. Ace de pin cenuşiu-argintiu opreau praful şi razele soarelui. Împărăteasa se aşează pe o bancă şi-l pofti pe Ahmed să ia loc lângă ea.

„Vorbiți despre grijile care vă apasă, pot să te ajut Ahmed?"

Peste trăsăturile lui Ahmed trecu un zâmbet mulțumit. Era tentat să-şi sprijine, cu gestul lui obişnuit, bărbia în palmă şi să-şi bată cu vârful degetelor buzele, dar îşi aduse aminte că se afla în fața împărătesei, şi-şi zugrăvi pe obraz cu artistică pricepere, o expresie de gânditoare îngrijorare:

„Cataii sunt un popor rebel şi nu ştiu să apreciez nesfârşita bunătate a guvernării maiestății sale împăratului".

Dşambuik-Hatun făcu un gest de neplăcere, şi mlădiosul Ahmed zise cu o voce stinsă abia auzibilă: „Cel mai fericit timp al vieții mele nu se

mai întoarce niciodată…”

Împărăteasa îşi mângâie veşmântul de mătase. În ochii ei apăru o lucire caldă, care-i înfrumuseța obrazul înghețat.

Ahmed se aplecă şi-i examină cu atenție profilul. Învățase să aibă răbdare şi să-şi pregătească cu migală planurile lui ambițioase: era mai bine să tacă, când florile îşi răspândeau mirosul, iar amintirile veneau şi plecau ca norii pe cer.

„Deci nu te simți bine în serviciul nostru?” întrebă împărăteasa.

„Ce înseamnă modestele mele servicii?” răspunse Ahmed. „Sunt îngrijorat că vorbele mele pline de bune intenții, într-o zi, nu vor mai ajunge până la inima maiestății sale.”

Privirile lui Ahmed urmăreau o pasăre, ce stătea nemişcată deasupra copacilor, apoi căzu brusc, ca o piatră, la pământ şi se ridică apoi într-o curbă îndrăzneață, cu un mic animal, care se zbătea, în gheare.

„Nu vă înțeleg, Ahmed”.

„La Sangtu au sosit ambasadori străini, şi s-au priceput să-şi câştige prin linguşiri favorurile maiestății sale împăratul”.

Ahmed aştepta cu respirația oprită, efectul vorbelor sale.

Dşambuik-Hatun, cea plină de neprevăzut, întrebă ironic: „Ți-e frică de ei, ministre Ahmed?”

„Nu mă gândesc decât la binele imperiului”.

„Împăratul e mai deştept ca dumneata”, zise

împărăteasa cu seriozitate.

Ministrul Ahmed îşi înclină capul, îşi înăbuşi dezamăgirea şi zise: „Iertați majestate”.

ZI DE IARNA ÎN KAMBALI

Cădeau fulgi albi şi pufoşi. Învolburându-se acopereau acoperişurile multicolor emailate ale palatelor, a porților oraşului şi a pavilioanelor, se agățau de crăcile desfrunzite sau de acele cenuşiu-argintii, netezeau drumurile umblate, şi se învârtejeau în jurul unei pălării galbene şi ascuțite, şi cădeau uşori ca o pană pe blana maronie a unui urs dresat – fulgi de zăpadă, fără miros, albi şi nepărtinitori ca moartea, care trece tăcută peste palate şi colibe, şi eliberează pe cei flămânzi de foame, iar pe cei sătui de atâta saţietate.

Albul, la catai, este culoarea doliului. Când le moare o rudă, sau un prieten, se îmbracă în alb.

Albul, la stăpânitorii tătari, este culoarea fericirii; în prima zi, a noului an, se îmbracă în haine albe.

Un tigru zăcea posomorât, închis în cuşcă, cu capul culcat pe labele lui puternice şi privea înaintea lui cu ochii lui înghețați şi lipsiți de luciu. În fața lui era o bucată mare de carne însângerată. Un câine mic şi negru rupea din ea cu dinții lui mici şi ascuțiți şi-şi dădea aere mai fioroase decât marele lui prieten, cu care era închis la un loc, din

copilărie.

Marco se opri în fața cuştii, nesinchisindu-se de fulgii de zăpadă. Veşmântul său, căptuşit cu hermelină şi tivit cu samur, îl apăra de frig şi umezeală. Simți mirosul tăios de sălbăticiune. Marco încercă să prindă privirea animalului de pradă şi să trezească o simțire în ochii nemiloşi.

„Nu mă mai cunoşti, Turgo?”

Câinele cel negru latră furios şi sări pe gratii. Marco zâmbi, privind străduințele zadarnice, ale câinelui, ca să-i ajungă, sărind, mina cu care ținea zăbreaua.

Turgo, tigrul, se sculă încet, îşi înălță capul şi începu să umble neliniştit prin cuşcă, de la zid la zăbrele, de la zăbrele la zid. Muşchii lui puternici se încordau sub blana mătăsoasă şi dungată.

„Nu mă mai cunoşti, Turgo?”

Marco se dădu un pas înapoi: tigrul se azvârli, răgând, asupra zăbrelelor şi lovi cu labele lui puternice drugii de fier, care vibrară. Câinele lătra furibund.

„N-are niciun rost, Turgo!”

Tigrul sări înapoi şi fugi prin cuşcă, de la perete la zăbrele, de la zăbrele la perete. Iar fulgii albi şi pufoşi de zăpadă continuau să cadă.

„Rândul trecut bătea soarele, îți aminteşti, Turgo?”

Era la sfârşitul lui Aprilie: în câmpia întinsă de lângă Kambali, înverzeau semănăturile şi pomii înfloreau. Împăratul părăsise oraşul cu o uriaşă

suită. Trei soții îl însoțeau în trăsuri aurite. Dşambuik-Hatun, care nu mai găsea nicio plăcere într-o vânătoare, rămăsese în Kambali.

Împăratul călătorea împreună cu doisprezece domni într-un pavilion construit din lemn şi purtat de patru elefanți. În afară, pavilionul era îmbrăcat în piei de tigru, iar înăuntru cu pături întreţesute cu fire de aur. Marco împărtăşi marea cinste de a face parte dintre însoțitorii din pavilion ai împăratului.

Zece mii de şoimari, păzeau şoimii prețioşi, ulii şi vulturii, dresați pentru vânătoare. Chiar şi împăratul avea în pavilionul lui, doisprezece dintre cei mai buni vulturi bărboşi.

Timp de două zile, expediția vânătorească, care număra şaptesprezece mii de oameni, se deplasă spre nord-est. În imediata apropiere a împăratului se legănau cuştile leoparzilor, tigrilor şi râşilor, legate de spinările cămilelor şi a catârilor. Lui Kublai han îi plăcea să privească dintr-un loc sigur, cum animalele dresate se aruncau asupra cerbilor, căprioarelor şi a măgarilor sălbatici, cum îi sfâşiau cu ghearele şi îşi înfigeau colții fioroşi în cafea lor. Într-una din cuşti era Turgo, tigrul alb, pe care i-l trimisese din sud, un prinț tătar.

Drumurile erau asigurate de zece mii de paznici, repartizați în mici grupe, de câte doi sau trei oameni, fiecare grup fiind în raza vizuală a celuilalt, toți erau înzestrați cu fluerici, capişoane pentru şoimi, ca să poată chema şi păstra şoimii

de vânătoare. Păsările împăratului şi a dregătorilor, purtau la picioare câte o tăbliță de argint cu numele proprietarului şi a şoimarului său, aşa încât li se putea stabili uşor proprietarii.

Dacă proprietarul nu putea fi găsit imediat, atunci toate lucrurile pierdute la vânătoare, arme, şoimi, vase sau podoabe, se duceau în cortul Bungalazi, înălțat pe vârful unui deal. Proprietarii veneau la el când voiau să-şi ridice lucrurile pierdute.

Totul era foarte bine pus la punct.

Pe malul fluviului lat, care nu departe de aici se vărsa în ocean. În mijlocul bogatului teren de vânătoare înconjurat de şoimari şi hăitaşi, îşi înălța împăratul, împreună cu suita, tabăra. Marco nu crezuse niciodată că aşa ceva ar fi posibil. În câteva ore pe câmpia verde creştea un adevărat oraş cu străzi şi străduțe, cu standuri de mărfuri, cu ateliere. Pavilioane şi corturi somptuoase, pentru fii, curtenii şi soțiile împăratului, înconjurate de mici corturi ale gărzilor personale şi ale şoimarilor, se înălțau într-o perfectă ordine, unele lângă altele.

Corturile erau acoperite cu piei de tigru, vărgate cu alb, negru sau roşu, şi căptuşite cu blăni de hermelină sau samur. Marco, care privea uimit acest tablou se credea într-un oraş bogat populat.

Cortul, unde Kublai han dădea audiente, era aşa de mare încât în el ar fi putut să campeze zece mii de soldați în spatele cortului se găseau camerele

şi iatacul de dormit al împăratului, fiecare sprijinindu-se pe trei coloane de lemn aurite.

Pe malul fluviului se aflau cuştile animalelor de pradă. Turgo, nervos din cauza zgomotului şi a foamei, îşi înălță capul puternic şi scoase un urlet mânios care-ți înghețа măduva în oase. Simțea mirosul de plante tinere, de pe malul fluviului şi bănuia apropierea vânatului în păduri şi pe şesuri.

Pe când era încă numai cât o pisică şi stătea neajutorat lângă mama lui ucisă, mâini, apărate de mănuşi de piele, îl apucaseră de ceafă şi-l băgaseră în cuşcă alături de cățelul cel negru, care pe atunci nu era mai mare decât un pumn, Turgo crescu repede şi în comparație cu el cățelul părea din ce în ce mai mic. Dar se obişnuiseră unul cu celălalt: Turgo, animalul regal, cu cățelandrul negru care chelălăia necontenit şi avea ochi veninoşi.

O experiență repetată de sute de ori îl învățaseră pe Turgo că după o călătorie în cuşca ce se clătina, după neobişnuita gălăgie făcută de oameni, după mirosul de pământ străin, de plante şi de animale cu exaltațiile lor diverse, după foamea chinuitoare, îi urma curând clipa unei libertăți întotdeauna aţâţătoare. Atunci uşa se deschidea şi ieşea cu paşi şovăitori în teritoriul de vânătoare, vedea prada cafenie, tremurând de frică, şi sărea cu sângele înnebunit după animalul pus pe fugă…

Foamea îl îmboldea, cu o lovitură perfidă zdrobi coada unei lănci pe care un turgan neatent o

vârâse printre gratii, şi dădu drumul unui urlet care te paraliza de groază.

Marco se opri pe deal lângă steguleţele lui Budangazi. Soarele apunând lumina corturile multicolore şi coloanele aurite; un mare număr de cai, catâri, cămile păşteau pe pajiştile verzi; fluviul îşi urma cursul mai larg şi strălucitor, la poalele dealului treceau patru elefanţi. Între corturi, clădiri şi pavilioane se mişca o mulţime de oameni în veşmintele lor de mătase, sclipeau armele Turgandi-lor, o lectică plutea peste mulţimea de capete, umeri şi braţe ca o barcă ciudat construită.

Patru servitori duseră lectica pe deal şi o puseră jos lângă Marco Polo.

O mână subţire dădu perdeaua la o parte.

„V-am văzut stând singur Beg Polo”, zise o voce plină amabilitate. „Permiteţi-mi să vă ţin companie”.

„Cu plăcere stimate domn”, răspunse Marco bucuros. Ministrul Ahmed coborî şi se înclină uşor.

„Luaţi pentru prima oară parte la vânătoarea Maiestăţii Sale?” întreba Ahmed.

„Pentru prima oară”.

Murmurul glasurilor omeneşti fu depăşit de semnale de corn şi de răgetele furioase ale animalelor de pradă, flămânde. Tipsia soarelui îşi stinse culorile de foc de pe cer, şi-şi strânse ultimele raze estompate, de pe fluvii, pajişti şi

păduri, ca să se scufunde împreună cu ele în cealaltă lume.

„Nu eram mai în vârstă decât dumneata când am venit la curtea maiestății sale”, zise Ahmed.

Cum Marco îl aprecia pe acest om deştept şi cu voința Puternică, tăcu aşteptând. Lumina ce se stingea făcea ca strigătele şi conversațiile ce ajungeau până în deal, să pară mai înăbuşite.

„Câteodată doresc, să devin din nou un simplu neguțător... Dar dumneata eşti încă tânăr şi plin de viață, Beg Polo... Mă gândesc, adesea la oraşul meu natal, este situat într-o vale roditoare. Casa noastră era în apropierea unui fluviu; şedeam pe mal şi mă uitam după bărci şi după corăbii cu pânze”. În glasul lui Ahmed se amestecă o tentă de glumă.

„Dar ce vă mai povestesc eu, Beg Polo? Sunt sigur că dumneata nu plănuieşti să te întorci în frumosul dumitale oraş natal... Râdeți, de mine şi de dorințele mele mici şi prosteşti. Ce v-ați putea dori mai mult? Vă bucurați de favorurile Maiestății sale împăratul...”

Negurile înserării se ridicau pe pajişti, pe fluviu se zăreau valuri cenuşii ca plumbul.

„Pe mine puteți să contați oricând, aduceți-vă aminte de acest lucru când vă apasă vreo grijă”.

Ahmed făcu semn servitorilor.

Marco simți parcă un sentiment de prietenie pentru bărbatul puternic şi temut.

„Vă mulțumesc, prea onorate domn”, zise el.

Ministrul se aplecă din lectică şi zise cu obrazul apropiat urechea lui Marco: „Trebuie să vă păziți de Hiu-Heng. Dar nu vorbiți cu nimeni despre acest lucru”.

Cu picioarele scăldate până la pulpe în negură, servitorii plecară cu lectica. Amurgul stinsese toate culorile.

Rămaseră în urmă doar cuvintele: „Trebuie să vă păziți de Hiu-Heng”.

„Să citeşti în inimile oamenilor este cea mai mare artă. Când nu poți deosebi un diamant fals, de unul veritabil, îți pierzi banii. Când te încrezi într-un om rău, ar putea să te coste viața. Dar atunci când câştigi inima unui om puternic, ai câştigat o bătălie”.

„Fiul vostru are strălucire în obraz şi foc în privire”.

Gânduri veneau şi plecau. Marco îşi aminti de o întâmplare din palatul din Kambali.

Împăratul stă întins pe canapeaua lui, înconjurat de însoțitorii de onoare şi de miniştri, şi porunceşte să i se dea paharul de aur cu lapte de iapă.

Hiu-Heng zice: „Au trecut trei ani. Eterna voastră maiestate a poruncit, ca, în fiecare al treilea an. Să se deschidă temnițele şi să fie amnistiați cei închişi pentru vini mai puțin importante”.

Împăratul se întinde pe spate şi priveşte gânditor spre plafon. „Nu există băutură mai gustoasă

decât laptele rece de iapă. Ce părere ai despre propunerea lui Hiu-Heng, ministre Ahmed?”

„E nevoie de o mână puternică. Cine grăieşte cuvinte rele despre maiestatea voastră, trebuie să stea la închisoare”.

Sprâncenele albe ale lui Hiu-Heng, tresăriră.

„Poate că ai dreptate, Ahmed” zice Kublai han.

Ministrul se plecă mulțumit.

„Hiu-Heng! vreau să am o listă a celor închişi!”

La întâmplarea asta se gândea Marco, în timp ce stătea lângă steguleţul Budangaziului. „Trebuie să vă păziți le Hiu-Heng!” Cuvintele se agățau strâns de memoria lui. I se părea că peste mulțimea de oameni se aşază o plasă, nevăzută țesută cu îndemânare, dar cine ținea în mână firele? Kublai han? Ahmed? Hiu-Heng?

Turgo răgi pentru ultima oară. Focurile de pază începură să ardă. Semnale de corn chemau paznicii de noapte la locurile lor.

În dimineața următoare, începu vânătoarea; un spectacol de o înfiorătoare frumusețe. Călăreții anunțară că în apropiere se găsesc cocori, bâtlani şi alte păsări. Servitorii traseră perdelele, iar împăratul, de pe canapeaua lui, porunci să se dea drumul la şoimi.

Ei se avântară spre cerul albastru cenuşiu, se ridicară în zbor vertical, deasupra prăzilor, apoi se repeziră în jos asupra ei, înfigându-şi ghearele aducătoare de moarte şi lovindu-le cu ciocul.

Cocorii şi bâtlanii luptau cu disperare pentru viața lor, încercau să se ridice mai sus decât urmăritorii lor, îşi întindeau ciocurile contra lor, să-i străpungă sau să-i rănească. De cele mai multe ori, însă, învingeau şoimii cei repezi, care coborau apoi în zbor, chemați de fluierături, înapoi la şoimarii lor, aducându-le prada, iar aceştia ca răsplată le țineau gata pregătite bucăți de carne.

Marco urmărea emoționat luptele date în văzduh. Ca o pală de vânt treceau păsările de vânătoare pe lângă pavilion, se ridicau în slavă, păndeau, aproape stând pe loc, prada, care era scoasă de câinii de vânătoare şi de vânători din păpurişul din jurul micilor lacuri şi din tufişuri, şi se pregăteau de luptă.

Împăratul se ridicase şi urmărea vânătoarea cu ochi strălucitori. Un gest al lui dădu încuviințarea că şi ceilalți domni pot să-şi trimită păsările, la vânătoare. Şoimarii le scoteau glugile de pe cap şi aruncau şoimii în aer, cu o mişcare avântată a pumnului stâng.

În ziua următoare. Kublai han dori să vâneze vânat mai mare. Înainte de mijirea zorilor, hăitaşii şi vânătorii încercuiseră ținutul bogat în vânat: oi sălbatice, capre de munte, cerbi şi căprioare fură gonite din culcuşurile lor şi mânate înspre vânători.

Împăratul se rezema de o coloană a pavilionului. Elefanții se opriseră pe loc. Se auzeau răgetele înfiorătoare ale tigrului şi ale leoparzilor ce-şi

adulmecau prada. Paznicii se pregătiră să deschidă zăbrelele cuştilor. Peste poiană cădeau, lungi, umbrele arborilor. Era încă devreme, stropii de rouă scânteiau în iarbă. Hăituit de vânători, din pădure în poiană, sări un minunat cerb dama, cu coarne puternice.

„Dați drumul la tigru!" porunci împăratul.

Turgo sări dintr-un singur salt în iarba umedă, îşi lipi trupul de pământ şi contra vântului se furişă spre marginea pădurii. Câinele cel negru fugea spre el lătrând.

Marco îşi simțea bătăile inimii. Strigătele hăitaşilor amuțiră, era o tăcere de moarte.

Micul cățeluş scheunând încet, făcu un cerc în jurul lui Turgo, şi se întoarse în cuşca deschisa. Paznicii şi soldații urmăreau cu respirația oprită tigrul. Spinările cenuşii, ca stâncile, ale elefanților stăteau nemişcate.

O arzătoare neliniște puse stăpânire pe Marco. Nervii lui tremurau de încordarea. Lucrurile şi oamenii din apropierea lui erau înregistrați de conştiința lui cu o extraordinară limpezime: Ahmed, cu fața palidă, în umbra unei coloane; Van-Ku, colonelul gărzilor de la porți, privirea lui plină de ură, fățişă, îl urmărea pe Ahmed; căruntul Hiu-Heng, îşi mişca doar mâinile jucându-se cu mătasea netedă şi răcoroasă a largilor lui mâneci, ce cădeau până la pământ; Împăratul stătea cu spinarea încovoiată, gata parcă pentru o săritură, lăncile erau rezemate de

coloane şi ținute laolaltă de o curea de piele; lumini şi umbre; fețe albe, galbene, arămii, scăldate într-o lumină pătrunzătoare sau întunecate de o umbră cenuşiu-neagră; veşminte de mătase, întreţesută cu fire de aur şi argint; coloane aurite: canapeaua acoperită cu blănuri… Văzu scara de frânghie, făcută din funii albe, rulată şi agățată de balustrada sculptată.

Văzu şi uită în aceeaşi clipă, şi, totuşi, tabloul i se întipări în minte ca o ştampilă roşie, ca cinabrul, imprimată pe fond negru.

Cerbul adulmeca cu capul ridicat. Coastele îi tremurau, peste trupul lui trecu un fior. Îşi răsuci grumazul, fugi, ca urmărit, în umbra unui copac, se opri brusc, apoi porni în direcția opusă, trecând în diagonală peste poiană.

Spatele vărgat al tigrului aluneca prin iarba înaltă. Acum cerbul îşi simțise duşmanul, care era mai de temut decât ființele gălăgioase şi cu două picioare, care l-au scos din pădurea ocrotitoare şi l-au gonit în poiană. Fuga lui deveni o zbatere fără niciun sens, fugă în cerc sau unghiuri.

Fugi înapoi, în pădure! voia să-i strige Marco şi tremura la gândul că vreo posibilitate de scăpare, ceva neprevăzut ar putea împiedica lupta inegală.

Foamea cotropitoare din măruntaiele lui Turgo fu mai puternică, decât plăcerea de a se juca cu prada. Trupul lui destins, în săritura ce-o făcu peste iarba înaltă, căzu pe labele lui elastice de animal de pradă, se înalță din nou, făcu o

uimitoare întoarcere, ca să-şi poată ataca prada din flanc.

Marele cerb cafeniu, încolțit şi strâmtorat, se întoarse, în disperarea lui, şi-şi îndreptă coarnele contra tigrului. Ele se rupseră sub izbitura corpului greu. Turgo urlă de durere, lovi cu ghearele în blana maronie şi îi sări cerbului în spinare. Sub greutatea lui cerbul se prăbuşi; Turgo rupse vertebra cervicală, cerbul se sfârşi horcăind.

Lupta avu loc cam la cincizeci de paşi depărtare de pavilion. Elefanții se mişcau neliniştiți şi paznicii, înarmați cu cârlige de fier, trebuiră să le amintească de datoria lor de coloane vii pentru casa împăratului.

Kublai han ridică mâna.

„Închideți-l în cuşcă”, porunci el.

Cățeluşul negru sărea lătrând furios în jurul cerbului. Paznicii se apropiară de tigrul care-şi sfâşia prada îmboldit de durerea cauzată de rănile făcute de coarnele acestuia; îşi înfigea ghearele şi dinții în carnea caldă a animalului.

„Înapoi, Turgo!”

„N-auzi, Turgo, înapoi!”

Tigrul îşi înălță capul şi mârâi furios. Sângele roşu coloră în negru firele de iarbă şi se înfiltră în pământ. Soarele fu acoperit de un nor. Umbrele copacilor, ale elefanților, ale cuştilor, ale oamenilor se şterseră.

„Trebuie să-l închideți în cuşcă!”

Îl îmbrânceau cu lăncile. O frânghie i se încolăci în jurul gâtului. Cățelul muşcă adânc mâna unui paznic şi fu aruncat la o parte.

O lovitură de lance atinse rana de sub blana pătată de sânge. Turgo se ridică pe labele dinapoi, înnebunit de durere, şi doborî un paznic.

Elefanții mugeau cu trompele ridicate. Pavilionul se clătină. Kublai han se ținea bine cu amândouă mâinile de balustradă. Colonelul Van-Ku dezlegă cu o singură mişcare Scara de frânghie şi coborî sprinten la pământ.

Atunci apăru din nou soarele. Oamenii, animalele şi umbrele se mişcau agitați. Cerbul mort zăcea nebăgat în seamă, în iarbă.

Un gând iute şi insinuant puse stăpânire pe Marco, născut din dorința de a-şi dovedi curajul şi de a se distinge în fața împăratului.

Mâna lui Hiu-Heng ce aşează pe umărul lui Marco. „Rămâneți" şopti învățatul chinez.

Dar Marco pusese deja mâna pe lance şi sărise peste balustradă.

Turgo, încolțit de vârfurile lăncilor, rupse cercul. Brusc îl văzu pe Marco în fața lui. Tigrul se dădu înapoi surprins din fața duşmanului căzut ca din cer. O a doua frânghie zbură în jurul grumazului său.

Vocea cunoscută a paznicului răsună: „Înapoi, Turgo!" Cățeluşul negru, îmboldit de lovituri de picior şi de strigăte mânioase, fugi pe aleea formată de oamenii cu lăncile întinse. Turgo fugi

şi el, cu capul plecat, spre cuşcă.

Grilajul de fier se închise cu zgomot „Mă mai cunoşti, Turgo?” întrebă Marco.

Între cele două întrebări nu trecuse mai mult decât timpul pentru şaizeci de bătăi ale inimii.

Fulgii albi şi pufoşi se învolburau în aer. Cât de minunat este alcătuit spiritul uman. Pluteşte liber peste văile amintirii şi-ți aduce ca prin farmec, în mijlocul iernii, în fața ochilor minții, peisaje din trecut.

O căruță trasă de măgari, încărcată cu pietre de marmoră cioplită, trecu pe lângă el. Doi lăncieri mergeau la dreapta şi la stânga înfofolitului vizitiu.

Turgo fugea nelinişti prin cuşcă. Cățeluşul negru şedea într-un colț şi urmărea tăcut jocul neastâmpărat al fulgilor de zăpadă.

Pe nesimțite fulgii se răriră. Marco trecu prin marea poartă, spre Taidu. Santinelele îl salutară. Lângă turnul cu clopote, în mijlocul oraşului, zări un bărbat bătrân cu o pălărie galbenă şi ascuțită. Omul stătea cu spinarea cocârjată, în fața unui atelier de frânghii şi ținea, legat cu o funie, un urs cafeniu.

Marco îşi opri paşii nevenindu-i să-şi creadă ochilor şi-şi trecu cu un gest iute, mâna peste frunte. Dar pălăria ascuțită şi galbenă, cu pana jumulită, şi dedesubt obrazul bronzat şi sfrijit, şi ursul cu ochii trişti... În Kambali trăiau mulți saltimbanci, veniți cu miile din toate părțile lumii. Marco tocmai voia să treacă mai departe, când

bătrânul se apropie de el, plecându-şi spinarea cu umilință:

„O mică pomană nobile domn, nu pentru mine. Am nevoie de hrană pentru Herkules al meu, altfel piere”.

Vocea devenise bătrână şi spartă. Ursul se ridică cu greutate şi începu să se legene.

Nu mai ningea. Urmele trecătorilor se imprimau în zăpadă. Meseriaşi şi negustori îşi deschideau dughenele. O companie de soldați ieşi din turnul clopotelor şi trecu în pas de marş pe stradă.

„O mică pomană, nobile domn”.

Două javre trecură cu coada între picioare pe lângă urs. Tinde era copilăria? Ieri, încă, zăcea într-o depărtare ce se pierdea în neguri, azi tot ce făcea sau la ce se gândea avea legătură numai cu prezentul. Era un favorit al împăratului Katai. Visele lui se îndepliniseră.

Şi, deodată, în fața lui stă bătrânul țigan cu ursul şi-i întinde rugător farfuria de lemn ca şi când ar fi călătorit pe nesfârşitele drumuri cu singurul țel, de a-i aminti, distinsului domn, de o fată cu părul negru, care şedea pe treptele de piatră ale vilei de pe malul mării şi asculta vocea lui Giovanni răsunând limpede pe deasupra lagunei. Unde era Pippino? se gândi Marco. Nu poate fi el, nu-l are pe Pippino.

De pe tarabele negustorilor se ridicau, în aerul limpede, coloane de fum albastre şi transparente. Vizitii mergeau cu paşi repezi pe lângă măgari, îşi

pocneau vesel bicele şi plescăiau cu limba. Era o zi senină de iarnă, acoperită de-un cer înalt.

„Cine eşti tu, bătrâne?” întrebă Marco.

Țiganul auzi cunoscutele vorbe italiene. Capul, cu nasul îndrăzneț încovoiat, i se ridică. Privi la distinsul străin. Umilința din ținuta lui dispăru. Îşi presimți norocul, luă tamburina şi începu s-o lovească. Unde îl mai văzuse oare pe domnul acesta? Degeaba îşi răscolea memoria, în care erau înmormântate multe mii de întâmplări şi de întâlniri. Nu găsea urma care ducea, peste încâlcite poteci, fluvii, mări. Pustiuri şi țări cu munți înalți, spre drumul plin de soare şi praf ce se întindea între Mestre şi Aquilea.

„Oh! vă cunosc nobile domn!” strigă el. „Cine ar putea să nu vă cunoască? Orice copil vă pronunță numele cu respect. Sunteți bunătatea întruchipată. Priveşte Herkules. Acesta este domnul care ne aruncă în farfurie dirhemi de argint”.

Marco îşi băgă râzând mâna în pungă şi-i dădu bătrânului țigan un ducat de aur.

„Unde l-ai lăsat pe Pippino?” îl întrebă.

Bătrânul privea moneda de aur cu ochi plini de încântare. Aici, în mâna lui neagră, se găsea metalul galben şi strălucitor, averea, patrusprezece zile sătule.

„Oh, Herkules”, oftă el. „Mulțumesc, domnule, de un milion de ori mulțumesc. O să ajungeți în paradis. Priveşte, Herkules, ni s-a arătat un înger.

Ah, dacă mica noastră Zuzika, ar fi trăit-o şi pe asta! Dar cine sunteți dumneavoastră, domnule? Iertați-i întrebarea. Mica mea Zuzika era frumoasă ca un înger. Oamenii răi mi-au furat-o în Bagdad. Ați vrea să ştiți unde e Pippino? Pippino a murit. Credinciosul animal avea mereu pureci. I-am săpat cu mâinile mele un mic mormânt. Acum sunt bătrân, nobile domn… Vă mulțumesc".

Patrusprezece zile, de mâncat pe săturate, zăpăceau mintea celui venit de departe. Privi îngrijorat în toate părțile şi-şi apăsa mâna, în care ținea banul de aur, pe piept s-ar putea ca generosul străin să se răzgândească şi să-şi reclame banii înapoi? Oh, cunoscuse glume groaznice în lunga lui viață de cerşetor.

„Vino, Herkules" şopti şi trase de frânghie. Se îndepărtă, cu multe plecăciuni, din fața străinului şi în cele din urmă fugi cu paşi mărunți şi cu obrazul fericit pe lângă ursul năpârlit ținând în pumn moneda de aur.

Marco privi gânditor în urma lui.

„Rămâi cu bine, bătrâne!"

Soarta țigăncuşei Zuzika trecuse prin visele copilăriei lui şi făcea parte din nostalgia lui după depărtări.

Pălăria galbenă şi ascuțită sălta în tactul paşilor mărunți. Marco o văzu dispărând în mulțime, apărând din nou pe altă parte până când dispăru definitiv.

Când cu mulți, mulți ani înainte de-a părăsi

Veneția, crezuse că într-o zi o va găsi pe Zuzika şi că o va elibera, ca un prinț din basme, de cei ce o chinuiau. Între Katai şi Veneția se întindeau depărtări nemăsurate, în mijlocul cărora se înălțau puternicii ghețari ai acoperişului pământului, dar simpla vedere a unei pălării galbene şi ascuțite, cu o pană jumulită, şi a unui urs slăbit şi cafeniu, părea să îndepărteze toate piedicile. Marco fugi cu paşi repezi după țigan, spre mirarea tuturor negustorilor, meseriaşilor şi a celor ce treceau pe stradă.

„Aşteaptă-mă, bătrâne!”

Şi Ferko atinse blana tovarăşului său. Fiindcă-şi închipuia că nobilul domn vrea să-şi ceară înapoi ducatul. În spaima lui, lovi în tamburină şi strigă: „Dansează Herkules! Nobilul domn vrea ca tu să dansezi. Nu-mi luați ducatul, rog…”

Se opriseră deja curioşi, ce se interesau de micul grup.

„Taci o dată, bătrâne”, zise Marco supărat. „Nu mă mai cunoşti?”

Dar cum ar fi putut țiganul să-şi amintească de el? Atunci demult, Marco era un băiat subțiratic de cincisprezece ani, astăzi în fața bătrânului stătea un bărbat înalt, cu o barbă moale castanie, ce încadra un obraz inteligent.

„Eşti Ferko, țiganul. Aminteşte-ți odată: o căutam pe prietena noastră Giannina, pe drumul spre Aquilea”.

Spaima chinuitoare a lui Ferko dispăru. Îşi

îndreptă statura cocârjată şi zise cu solemnitate: „Ştiam că vă voi mai întâlni stimate domn. Ah! ce mică e lumea, Herkules. Dar pe mica noastră Zuzika, n-am văzut-o nicăieri…”

În timp ce bătrânul povestea, simțurile lui Marco se închiseră pentru lumea din afară, şi privea înăuntrul lui.

Merge cu prietenul său Giovanni şi cu credinciosul său servitor Paolo de la Veneția, trecând prin Mestre, spre Aquilea. Inimile lor grele, căci Giannina dispăruse. Unde este Giannina? Străzile şi drumurile sunt nesfârşite. Soarele apune, căi late de lumină aurie duc de la pământ înspre norii pestriți, galbeni roşii, portocalii şi violet-deschis. În cele din urmă, în depărtare zăresc oameni. O ciudată societate se apropie: un bărbat bătrân cu o pălărie galbenă şi o fetiță. În urma lor, pe un cărucior, cu două roate, e cuşca cu ursul cafeniu, Herkules, şi maimuțica Pippino. Fetița e Giannina. Bătrânul țigan loveşte tamburina. „Hai, Herkules, dansează! Dansează pentru mica prietenă! în curând o să dansezi la curțile împăraților şi a regilor!” Herkules dansează, şi ochii melancolici o privesc fix pe Giannina. „Dansează, Herkules! Zuzika noastră e din nou cu noi. O vezi? Părul ei e ca nisipul palid al pustiului, dar când bate soarele este din aur curat. Ea e tristă. Obrajii ei sunt ca laptele. Obrazul plânge. Dansează, Herkules!”

Gândurile lui Marco se întoarseră din copilărie

în realitatea prezentă. Îşi scoase punga, luă doi ducaţi şi-i puse pe farfuria de lemn pe care Ferko, buimăcit, i-o întindea.

„A rivederci, bătrâne. Salută din parte-mi Veneţia, dacă o mai revezi vreodată”.

„Doi ducaţi de aur”, şopti bătrânul. Şi strigă tare după generosul domn: „Mâine mă voi întoarce la Veneţia. Aveţi încredere, onorate domn! Bunul Dumnezeu să vă răsplătească fapta bună ce aţi făcut-o!” Îşi scoase pălăria din cap şi o flutură până când Marco dispăru în mulţime.

Pe cerul cenuşiu albicios apărură culori de albastru deschis. Stratul de zăpadă de pe strada principală era călcat de nenumărate urme de cizme, sandale de paie, pantofi de pânză şi de copite, căci şirul ce măgari de povară, care, căruţe, cai şi cămile, era nesfârşit. Tot ce era preţios pe lume lua drumul spre Kambali. Nu mai puţin de o mie de căruţe încărcate cu mătase brută, treceau zilnic prin poarta oraşului. O zecime din lână. Mătase şi alte mărfuri, produse în provincii, aparţineau împăratului, căci fiecare meseriaş trebuia să lucreze o zi pe săptămână pentru curtea imperială a lui Kublai han.

Said, care-l urmărea din umbră, pas cu pas, pe Marco, se ascunsese după un pom. Se îngrăşase. Obrajii plini, cu buzele groase şi cu fruntea lată şi teşită îi dădeau un aer de binevoitoare blândeţe. Nici chiar Matteo n-ar fi descoperit în el pe bărbatul uscăţiv cu mutră de lup. Care-l

neliniştise atât de mult în Lop şi Kautşu.

Se produse brusc o stagnare în convoiul de căruțe, oameni şi animale de povară care treceau. Vizitii strânseră frâiele şi siliră animalele să se oprească. Lăsară bicele să cadă. Pe zăpadă zăceau spicele negre de piele, ca nişte şerpi subțiri, cârlige se ciocneau între ele. Fețele vizitiilor şi ale argaților, de la vite, împietriră. Vorbăria încetă: negustorii îşi părăsiră tarabele şi se aşezară pe marginea drumului; meseriaşii îşi părăsiră atelierele şi se postară pe marginea drumului; hoții de buzunare îşi băgară mâinile în propriile buzunare şi se postară pe marginea drumului; Said ucigaşul îşi strânse umerii apăsat de o neagră presimțire şi se amestecă în mulțime. Marco Polo privi uimit.

O tăcere împietrită... Curentul vieții părea înțepenit sub o pojghiță de gheață.

Veneau cu paşi şovăitori şi cu ochii stinşi, adânc înfundați în orbitele osoase. Pe obrajii lor supți ardeau pe dreapta şi pe stânga două semne însângerate, care-i stigmatizau pentru vecie drept criminali.

În frunte mergea Wang, fierarul. Said nu l-ar fi recunoscut dacă cofetarul n-ar fi mers pe lângă el susținându-l cu grijă. Zdrențele fluturau la fiecare mişcare a trupului slab ca un schelet. Ochii arzând de febră clipeau ferindu-se de lumina de care se dezobişnuiseră.

„O tu stăpâne al cerului!” O femeie plângea. Doi

copii îngroziți se agățau de rochia ei.

Said se ascunse în mulțimea de oameni tăcuți, dar brusc se opri.

Marco Polo se apropie, trecând printre căruțele şi animalele care sforăiau, de aceste făpturi nenorocite.

„Cine sunt oamenii ăştia?" îl întrebă pe cofetar.

O privire sălbatică îl privi pe domnul elegant îmbrăcat.

„Sunt deținuții, care prin infinita bunătate a maiestății sale împăratul, au fost eliberați" zise Li. Apoi îşi pierdu controlul şi strigă: „Să trăiască o sută de mii de ani… Noroc şi belşug!"

Mâna scheletică a lui Wang i se aşează pe umăr liniştitoare. Un unic strigăt se ridică din mulțimea care plângea cu sughițuri.

„O sută de mii de ani!" răsună, cu înfiorătoare ironie.

O companie de polițişti trecu călare pe cai repezi. Vizitii îşi ridicară bicele şi traseră de hățuri. Roțile treceau huruind pe stradă, clopoțeii răsunară, negustori şi meseriaşi se întoarseră privind posomorâți la gheretele şi atelierele lor.

Marco începu să înțeleagă liniştita măreție a învățatului chinez, care-l servea pe împărat pentru a putea ameliora soarta poporului său împilat.

„Eterna sa maiestate a ordonat ca, în fiecare al treilea an, să se deschidă închisorile şi să amnistieze pe deținuții cu delicte mai mici".

Dar atunci de ce Ahmed l-a pus în gardă contra

lui Hiu-Heng?

Viața la curtea lui Kublai han era plină de taine şi de lupte subterane pentru putere, care erau duse cu fețe numai zâmbet.

Said uită repede neplăcuta întâlnire. Nici nu se mai gândea să se răzbune pe cofetarul care, odinioară, vorbise cu atât de puțin respect despre Ahmed. Acum disprețuia micile servicii de informator. Existau destui alții care spionau poporul de jos. El devenise un domn, şi poate nu va trece multă vreme până când prea onoratul domn Ahmed, o să-i dea, ca răsplată pentru serviciile lui credincioase, o mică funcție aducătoare de venituri. Era modest în pretențiile lui: o casă, o grădină frumoasă, servitori şi servitoare şi puțină putere asupra oamenilor. În tainic secret spera ca, într-o zi, să devină, ca Beg Baiander în Kaşgar, judecător regional.

Dungi de culoare roz se amestecau şi se topeau în albastrul rece al cerului. Cuptoarele şi sobele scoteau fum. Arome de mâncare şi friptură se făceau simțite în aerul limpede al iernii. Picioare grăbite treceau prin zăpadă. În camera sărăcăcioasă a lui Wang se îngrămădeau tot felul de mâncăruri. Pentru ulcioarele cu vin de orez abia dacă se mai găsea loc.

Un copil orb şedea în curte şi cânta dintr-un fluier de bambus.

CĂPITANUL MATTEO

Zilele la curtea marelui han semănau cu nişte fluturi multicolori, care zburătăceau mereu prin grădini şi printre flori. Serviciul la curte îi lua tot timpul, lui Marco, aşa că petrecea foarte puțin timp în frumoasa lui reşedință. Trei curți separau clădirea principală de gălăgia străzii. O boltă de verdeață, umbroasă şi verde, era locul preferat al Aşimei.

Acolo şedea şi privea peştii aurii, când Marco, fără să o observe, trecu grăbit spre casă. Ei îi plăceau ceasurile liniştite, grele de amintiri; atunci se simțea fericită, dar simțea şi o durere uşoară şi plină de nostalgie, ca muzica îndepărtată a unei viori ehru.

Uşa pocni. Intrase în casă, fără să o vadă. Albine galbene zumzăiau şi se aşezau pe florile, a căror corole se legănau. Aşima trecu spre bazinul cu peşti aurii, din mijlocul curții. Lângă apă creştea un tufiş de iasomie. De ce nu şi-ar pune nişte flori în păr? Se răsuci puțin alintată, ca să-şi zărească făptura oglindită în apă. Apoi îngenunche pe margine şi se aplecă înainte. Chipul ce se oglindea în apă purta în păr două flori albe. Prin mijlocul veşmântului de mătase ce i se mişca, în vânt, înota un peşte de aur.

Un foşnet o sperie. Sări iute în picioare şi fugi uşor în umbra bolții de verdeață. Inima îi bătea, ca şi când ar fi fost prinsă asupra unui fapt nepermis.

Auzi paşi şi se retrase cât mai în umbră. O abia perceptibilă rază de soare îi mângâia umărul. Stătu aşa o vreme respirând uşor şi repede. „Mica bijuterie”, camerista ei subțirică, trecu în fugă pe lângă boltă şi dispăru printr-o uşiță în curtea a doua. Aşima era din nou singură cu albinele zumzăitoare, cu peştii aurii şi cu pereții albi ca neaua, care înconjurau grădinița.

Soarele după-amiezii ardea. Nu adia nici cel mai uşor vânt, care să fi putut aduce puțină răcoare. În casă, însă, după ferestrele închise, apărate cu hârtie subțire de pergament era umbră şi răcoare. Dar era mai bine sub bolta verde, aici era numai cu ea însăşi şi nu deranja pe nimeni.

Marco nici nu băgase de seamă că ca nu-i în casă, trecuse repede prin curte, cine ştie pe unde-i umblau gândurile? Obrazul lui păruse străin, toată făptura lui părea cuprinsă de o nelinişitită preocupare. Ei i se părea cu totul schimbat.

Sărbătoare după sărbătoare se desfăşurau la curtea marelui han. Împăratul îi dăruise lui Marco un veşmânt, împodobit cu perle şi cu pietre prețioase. Prețuieşte cincisprezece mii de ducați bizantini de aur, o lămurise el. „Priveşte Aşima, nici măcar dogele Veneției nu poartă un asemenea veşmânt. Poți cumpăra cu prețul lui o corabie!” Fastul de la curtea împăratului îl orbea. Două flori albe de iasomie în părul ei negru ca pana corbului – nici n-o să le bage de seamă.

Ierburile aveau nuanțe diferite, unele de un

verde plin de sevă, dar cele mai multe bătând în galben. Aşteptau noaptea. Albinele harnice, însă, zburau în jurul tufişului parfumat de iasomie, se împingeau în caliciul florilor, pline de miere şi cărau, pe picioarele lor păroase, polenul, de la o floare la alta. O veveriță, nu mai mare decât degetul arătător al Aşimei, sări peste intrarea în boltă. Peste tot în iarbă, găseai o viață care mişuna pretutindeni: furnici, gândaci, muşte. Şi şoareci, care priveau scoțându-şi capetele ascuțite din găurile lor.

Bineînțeles, acum şedea în camera lui şi scria, ce s-a întâmplat sau ce a auzit la curtea împăratului. Sau stă aplecat deasupra cărților şi învață limba tătară sau uigură. Se spunea că o mie de fecioare din neamul Kungurat, dintre cele mai frumoase, au intrat în serviciul împăratului. Erau fete de prinți şi de alți mari nobili. Când un curtean simțea dorința să-şi ia o nevastă, atunci se înfățişa înaintea împăratului. Dacă împăratul îl simpatiza, îi dădea de nevastă pe una din aceste fete, dându-i şi o bogată zestre. În felul acesta le purta de grijă Maiestatea sa, curtenilor lui.

În casă şi în camerele servitorimii era o linişte atât de mare, de parcă ar fi dormit cu toții. Şi mărul cu fructele lui galben-roşietice stătea nemişcat în fața zidului alb. Aşima socotea că ea nu-i cu nimic mai urâtă decât fecioarele poporului Kungurat. Îşi trecu degetele peste frunte, nas, şi buzele frumos formate.

Odată îi dăduse o pătură. „Dă-i-o Aşimei, eu n-am nevoie de ea”. Dar asta a fost cu multă vreme înainte. Pe atunci se gândea că frigul necruțător şi furtuna de zăpadă au s-o omoare. Apoi au coborât, din munții aspri, în desert, şi când a simțit razele fierbinți ale soarelui, a ştiut c-o să trăiască.

Tam-tam-tam! Trei lovituri de tobă răsună înăbuşit în aerul deşertului. „Auzi Lo-bzang? Trei lovituri. L-au găsit...” Zace cu obrajii supți în covata de pământ. Ea îi dă să bea apă. El bea cu înghițituri lacome şi îi zâmbeşte recunoscător. După cinci zile şi cinci nopți de chinuitoare căutări, ei i se pare că revine viața în trupul până atunci lipsit de simțire.

Acum şedea sub bolta de verdeață şi visa putinei. Dar dacă ar veni acum cineva la ea şi ar întrebat-o: „Care a fost cel mai frumos lucru din viața ta?” ar şti ce să răspundă. Nu era ceva prea mare, ceva prea deosebit, nu era o bijuterie cu perle. Ea nu ştia că în seara aceea de primăvară, din Kautşu, Marco a fost în pericol de moarte. Nimic nu-i tulbura frumoasa amintire, legată de conversația nocturnă cu Marco şi Matteo. În timp ce le povestea basmul cu calul fermecat şi cu feciorii împăratului Indiei se simțise pentru întâia oară complet eliberată de umbrele întunecate ale trecutului.

Îşi aducea aminte de fiecare cuvânt. În cameră fusese întuneric. Cărbunii arseseră, în ligheanul de metal era doar cenuşă albă. „Ar trebui să ai un

cal fermecat", zisese Marco. „Atunci ai putea să zbori dintr-o dată de la noi, şi să ne laşi".

„Se face frig. Tu tremuri fetița mea. Şedem aici de multă vreme", răsună prin întuneric vocea îngrijorată a lui Matteo.

Dar Marco zice brusc: „Am să te duc în Kunming, Aşima. Când o să fim la curtea marelui ban, am să-i cer permisiunea să călătorim prin Katai. O să călătorim împreună, Matteo, tu şi cu mine".

Sigur că era dorul de țară, cel care o făcea să simtă durerea uşoară şi plină de nostalgie. Acum trăiau de mulți ani în oraşul mare şi zgomotos, şi nu i-a vorbit niciodată de drumul la Kunming. Ah! De fapt nici nu ştia, ce ar fi vrut. Acum ar putea trece prin fața casei şi să fredoneze un cântec, sau să culeagă un buchet de floricele de pe pajişte. Dar cel mai bine era, totuşi, să rămână mai departe sub bolta de frunziş. Cântecul ei, sau chiar şi numai vederea ci ar putea să-l deranjeze, şi asta nu voia cu niciun preț. Probabil se pregătea din nou pentru vreo sărbătoare sau o recepție la curtea imperială.

S-ar putea ca el să-i poarte pe ascuns pică pentru că n-a luat parte la sărbătoarea albă. Fusese o splendidă sărbătoare, sărbătoarea de Anul Nou. Atât de mare era considerația, de care se bucurau nobilii venețieni încât ministrul Ahmed venise în casa venețienilor şi le transmisese personal urările de Anul Nou: „Fie ca norocul să vă fie tot anul tovarăş, şi fot ce

întreprindeți să vă reuşească, aşa cum doriți”.

Toată casa fusese emoționată de neobişnuita vizită. Toți purtau veşminte albe. Ea însă îşi purta obişnuita ei haină de mătase; deoarece albul era culoarea de doliu, pentru poporul său. De aceea n-a putut îndeplini dorința lui Marco, să ia şi ea parte la sărbătoarea albă a tătarilor.

„Cine este fata aceasta frumoasă?” întrebase Ahmed. Ea n-o să uite niciodată privirea cu care a învăluit-o temutul bărbat, deşi el părea prietenul lui Marco.

„O servitoare?”

„Ea aparține familiei, stimate domn”, răspunsese Marco.

Ea se ascunsese în spatele lui Matteo, a cărui statură masivă, în hainele albe şi înfoiate, părea şi mai enormă. După-masă se dusese în oraş. Era un sentiment ciudat, să vezi veselia gălăgioasă a mulțimii îmbrăcată în albe haine de doliu. Cei mai mulți băştinaşi, catai, purtau ca şi ea veşmintele obişnuite. Dar tătarii, mulțimea de străini şi cataii bogați, care şedeau lângă ieslea aurită, îmbrăcaseră în cinstea împăratului veşminte albe.

Animale de povară greu încărcate, treceau prin oraş; căci în ziua asta prinții şi dregătorii din toate provinciile şi regatele supuse marelui han, trimiteau aur, argint, diamante, mătase şi pânzeturi albe. Într-un nesfârşit convoi, ținut în ordine de către călăreți, intrau cai albi, ca zăpada, pe poarta palatului imperial. Erau animale

superbe, cu frâie și șei de argint și aur. Provinciile trimiteau, așa era obiceiul, de fiecare dată, de câte nouă ori, nouă cai. Împăratul primea, cu ocazia acestei sărbători, nu mai puțin de o sută de mii de cai albi.

Ningea ușor: fulgi diafani pluteau prin aerul rece. Așima stătea, înfofolită în blana ei, la marginea drumului. „Mica bijuterie” o trage de mânecă și strigă foarte emoționată: „Vin. Uitați-vă acolo!”

Capetele mulțimii înghesuite se întoarseră în direcția porții.

Veneau elefanții. Acoperitori aurii, de mătase, brodate cu figuri de animale și păsări erau puse pe spinările lor cenușii și atârnau aproape până jos, de ambele părți. Fiecare elefant purta două dulăpioare cu vase de aur și de argint și alte tacâmuri, pentru sărbătoarea din palatul imperial. Vederea enormelor animale, care pășeau gânditoare, făcu să amuțească toate conversațiile. Cinci mii de elefanți trecură prin fața ochilor uimiți ai mulțimii. Apoi urmară cămilele, încărcate în același fel, cu obiecte prețioase.

Așima nu putea uita această desfășurare de bogății, dar ea nu uita nici ceea ce Marco îi povestise despre serbare, în ziua imediat următoare, și când ea fusese fericită că nu îmbrăcase un veșmânt alb.

Seara când, la lumina nenumăratelor făclii și lumânări, nobilimea aranjată după rangul ce-l

avea, cavalerii, astrologii, medicii şi şoimarii, ofițerii armatei, guvernatorii, miniştri şi alți mari dregători intrară în marea sală de recepție, ca să-şi ocupe locurile cuvenite la masă, se iscă o rumoare, şoapte tainice, exclamații răutăcioase sau mânioase printre curtenii îmbrăcați în alb; pentru că unul dintre ei purta un veşmânt roşu, de mătase, brodat, cu mâneci căzând largi spre pământ şi se apropie cu obrazul neclintit de împărat: era Hiu-Heng, învățatul chinez.

Se făcu o linişte de moarte, când îngenunche în fața împăratului şi se înclină de trei ori.

Ahmed abia putu să-şi ascundă zâmbetul triumfător.

Obrazul lui Kublai han se întunecă; se gândi mult, apoi se lăsă domol spre spate în fotoliu, îşi rezemă bărbia în mână. Şi privi peste adunarea tăcută şi albă. Nimeni nu îndrăznea să spună vreun cuvânt. Făcliile îşi revărsau lumina peste colonade şi peste fețele celor prezenți, vasele scânteiau, iar fu gurile sculptate sau pictate de pe pereți şi de pe plafon se trezeau la o tainică viață.

La ce se gândea Sutu-Bogdo, trimisul zeilor? Ochii lui scrutau obrazul bătrânului său învățător Hiu-Heng. Dar rămase pentru el de nepătruns, aşa cum de nepătruns îi rămăsese şi sufletul poporului, pe care-l supusese cu puterea armelor, oricâtă silință îşi dăduse. Hiu-Heng era singurul care-i vorbea sincer şi pentru acest motiv îl prețuia. Dar cum putea să îndrăznească, să-i

încalce ordinul în forma asta şi în mod atât de public?

Kublai han se îndreptă în scaun. În ochii lui ardea un foc mocnit când zise cu o voce stăpânită: „Hiu-Heng, trebuie să ştii că ți-e capul în joc. De ce nu porți veşminte albe, când EU, împăratul, v-am poruncit să purtați?”

Lumânărării şi făclierii se opriră pe loc. Ahmed îşi mângâia, într-o nervoasă încordare, barba. Lucrurile stăteau prost pentru Hiu-Heng. O mie de perechi de ochi se îndreptară spre obrazul învățatului chinez.

Hiu-Heng zise: „Am avut un fiu, maiestate. A căzut, când trupele voastre au cucerit Kambali. După moartea lui am purtat un an întreg un veşmânt alb din cânepă groasă. Cum aş putea deci să îmbrac la marea voastră serbare un veşmânt alb? Roşu este culoarea fericirii la poporul meu. În cinstea Maiestății voastre port astăzi un veşmânt roşu”.

Se auzi un murmur de glasuri. Dşambuik-Hatun, care şedea la stânga împăratului, se aplecă spre el şi îi spuse câteva cuvinte la ureche. Fruntea îi era roşie de mânie.

Kublai han ridica mâna. Imediat se făcu iarăşi linişte în sală „Oare nu are dreptate să poarte un veşmânt roşu? Roşu este culoarea fericirii la catai. Aşadar poruncesc ca toți cataii să poarte în ziua aceasta un veşmânt roşu. Ceilalți însă vor trebui să poarte unul alb. Aceasta e porunca mea”.

Ahmed îl învălui pe Hiu-Heng cu o privire plină de ură.

La sărbătoarea albă se gândea Aşima, acum când şedea în bolta de verdeață şi desena cu vârful piciorului contururile unei pete de soare, pe nisip. În fond, nici nu şi-ar putea dori o viață mai bună. O avea pe „Mica bijuterie" micuța şi vesela cameristă, care îi ținea de urât, când era singură. Bineînțeles că nu putea să cânte toată ziua sau să exerseze la harfa cu şapte corzi… Ce tăcere era în casă. Poate că el s-a culcat, să fie odihnit pentru diseară, la cine ştie ce serbare.

Intrarea în bolta de verdeață încadra un peisaj admirabil, luminat de soare; în față, înfloreau nenumărate flori pe pajiştile îngrijite; la dreapta, tufişul de iasomie se oglindea în apă, iar în spate era un măr încărcat cu fructe coapte. Bucata de cer, era de un albastru transparent. Nu se mişca nicio creangă, ici şi colo se legăna câte o tulpină de floare pe care se aşeza sau de pe care-şi lua zborul vreo gâză.

Atunci auzi vocea lui Marco: „Aşima, unde eşti?"

Şi ei i se păru că suna oarecum îngrijorat, rămase în umbră şi aşteptă. Cum ar fi şi putut să iasă aşa brusc, în lumina aşa de vie a soarelui? Nu era oare obosită? Aproape i se închideau ochii. Acum el stătea, bineînțeles, în fața uşii şi devenea nerăbdător, nici nu trebuia să-şi închidă ochii ca să-i vadă în minte fiecare trăsătură a obrazului.

„Aşima!"

El se apropia cu paşi grăbiți de boltă, iar ea se aşează pe bancă şi-şi întinse brațele.

Silueta lui acoperi lumina.

„Ai flori în păr, Aşima. Ce frumos arată!”

„Ah, am adormit puțin. Eşti de multă vreme acasă, Marco?”

Emoționată, privea pe alături de el. Părul ei greu şi negru îi apăsa pe gât. Văzuse florile. O bucurie fierbinte îi coloră obrajii, dar când îi văzu fața, simți că el se îndepărtase deja de tăcuta boltă.

De fapt nu era vina lui, dacă avea aşa de puțin timp, îl înțelegea, dar ar fi putut şedea puțin lângă ea. Nu era felul lui, poate s-ar plictisi doar lângă ea. Mişcările lui repezi, trădau, că se grăbeşte.

„Vino repede în casă, Matteo trebuie să vină cu mine la împărat. Împăratul ne aşteaptă, Aşima”.

Plecă cu el, prin grădină, spre casă. Îşi scoase florile din păr, şi le lăsă să cadă în apă. Nu era curioasă, ce căutau, Matteo şi Marco, la împărat: căci nu bănuia cât de mult va fi influențată soarta ei de această convorbire.

Marco lua parte pentru prima oară la o şedință a Tai-ului. Tai-ul era curtea superioară de judecată care conducea afacerile armatei. Din el făceau parte doisprezece prinți tătari. Ei prezentau împăratului propunerile de avansare sau de destituire a conducătorilor de trupe, decorații, mutărilor de trupe dintr-o provincie a imperiului în alta, şi îl sfătuiau cu ocazia războaielor. În afară

de membrii Tai-ului mai veniseră şi Ahmed, Hiu-Heng, un astrolog, un sotnic, Marco şi Matteo. Kublai han permise domnilor să ia loc pe perne.

Prinții tătari se aşezară în semicerc strâns în jurul împăratului şi întorceau spatele celorlalți. Servitorii treceau tăcuți şi serveau cumis, lapte şi vin de orez. Marele han făcu semn sotnicului, un tătar lat în umeri, chel, făcând parte din tribul Kereiților.

„Acum povesteşte-ne, ce ai văzut şi ai auzit în Tipangu. Nu uita nimic, trebuie să ne spui tot".

„Eternă maiestate, voi cel mai puternic stăpânitor de pe întreg pământul, stăpân peste țările de la răsărit până la apusul soarelui, împărat al uriaşului imperiu catai, i-ați trimis pe Onghan şi Yeke Tşeren spre insula Tipangu. Ea se află în oceanul cel mare. Am plecat cu corabia, eu, Onghan şi Yeke Tşeren, un tâlmaci şi o sută de războinici, aşa cum ați poruncit, ca să cerem domnitorului străin supunere şi tribut.

După nouăsprezece zile am ajuns pe o insulă şi am spus. „Vrem să vorbim cu regele vostru. El trebuie să se supună celui mai puternic stăpânitor de pe pământ, Marelui han Kublai, şi să-i plătească tribut". Ei au spus: „Vâsliți atunci mai departe spre răsărit. Atunci veți ajunge la insula cea mare unde domneşte regele nostru".

Aşa că am mai vâslit câteva zile până când am acostat în Tipangu. Onghan şi Yeke Tşeren au plecat cu doi războinici şi cu tălmaciul la palatul

domnitorului. Acoperişul palatului este acoperit cu plăci groase de aur şi plafoanele dinăuntru sunt tot de aur. Asta am văzut-o.

Am trecut prin multe săli şi camere. În ele se găseau mese micuțe făcute din aur curat.

Onghan a zis către Yeke Tşeren: „Astea trebuie să i le povestim lui Kublai han, stăpânul stăpânilor. Niciodată n-am văzut asemenea bogății".

Regele din Tipangu însă nu a voit să-i primească pe Onghan şi pe Yeke Tşeren. „Ei trebuie să meargă la Tokimune. Ce vor ăştia de la mine?" Aşa că am mers în alt palat, la Tokimune. Acesta era ministru preşedinte. Onghan şi Yeke Tşeren îi predară scrisoarea maiestății Voastre. Tokimune o citi imediat. „Cine sunteți voi, de aveți asemenea pretenții neruşinate?" zise el. Onghan îi răspunse: „Suntem trimişi ai celui mai puternic stăpânitor al pământului, Marele han Kublai, împăratul cataiului. Dacă îi îndepliniți cererile, o să vă fie binevoitor, altfel o să ocupe țara voastră prin luptă".

Atunci Tokimune se înfurie. „Luați pe cei doi şi tăiați-le capetele! Pe cel chel şi pe ceilalți lăsați-i să plece. Trebuie să se întoarcă şi să aducă la cunoştința marelui han, răspunsul nostru". Aşa a spus el. Onghan şi Yeke Tşeren au fost imediat executați, iar noi am fugit repede la corabia noastră şi am părăsit portul. Acesta e tot adevărul".

Chelul se aruncă la pământ în fața împăratului.

Kublai han îl ascultase fără să-şi trădeze gândurile. Cei doisprezece miniştri ai Tai-ului şedeau cu fețele pline de mândrie pe pernele lor, cu ochii lor oblici şi înguşti nemişcat îndreptați spre marele han.

„Tot acoperişul e din aur, ziceai?" întrebă împăratul după o lungă gândire.

„Am văzut cu propriii mei ochi, maiestate".

Kublai han se întoarse brusc înspre învățatul catai: „Ce spui Hiu-Heng?"

„Tipangu este situat în mijlocul oceanului Armatele maiestății voastre sunt obişnuite să lupte pe uscat".

„Ahmed, spune-mi părerea ta".

„Moartea lui Onghan şi a lui Yeke Tşeren, cei doi viteji, trebuie răzbunată".

„Bine", zise împăratul. „Acum ieşiți afară şi aşteptați ce voi hotărî EU".

Kublai han rămase împreună cu miniştri Tai-ului în sală, ceilalți se retraseră în anticameră şi discutau încet.

Matteo care înțelegea binişor limba străină, pricepuse cuprinsul raportului. Viața în oraş şi călătoriile în ținuturile învecinate făcute împreună cu Nicolo şi Maffio Polo, de multă vreme nu-i mai plăceau. Acum întrevedea posibilitatea să ajungă în sfârşit din nou pe mare, să stea la cârma unui vas, sau, de ce nu, să plece chiar în calitate de căpitan. Nu era făcut pentru neguțătorie, cu aşa

ceva trebuiau să se ocupe Nicolo şi Maffio Polo, care strânseseră, deja, o importantă avere.

Lui îi erau dragi cerul înalt şi aerul sărat al mării, vântul şi velele bine umflate, această minunată viață de marinar, strâmtă şi totodată vastă. Kambali era prea zgomotos pentru el. Casa în spatele celor trei ziduri îi părea prea liniştită. Lunga vară fierbinte, cu vânturile fierbinți venind din est de unde aduceau cu ele nisipul marelui deşert, nu îi schimbau dispoziția. El nu era făcut să stea toată ziua în cameră şi să bea vin de orez din ceşcuțe diafane.

Oceanul nu era la o depărtare mai mare de Kambali de patru zile de drum, dar Matteo, în toți anii aceştia, nu fusese decât o singură dată pe coastă şi văzuse golful cu valurile-i învolburate şi cu corăbiile lui cu pânze. Ce lucru divin era marea! Strălucea pretutindeni în splendide culori, se revărsa în valuri sclipitoare peste plajele nisipoase, înconjura insule înverzite, pe care încă nu le văzuse ochi de om, şi pe care le păzea ca pe nişte neprețuite daruri pentru marinarii curajoşi.

Dacă nu s-ar fi gândit la Aşima şi la Marco, care-l aşteptau în Kambali, ar fi plecat de mult, ca simplu marinar, cu prima corabie.

Veneția era atât de departe, încât pur şi simplu le durea, când te gândeai la asta. În vise, însă, era aproape: întâi apărea ca un peisaj, cu colonade colorate, case, poduri şi canale, şi-apoi începea să prindă viață; corăbiile pluteau pe canalul San

Marco spre portul care conducea spre mare; nenumărate bărci şi luntrii de pescari pluteau pe lagună, sunetele clopotelor cădeau ca nişte lovituri argintii de ciocan peste străduțe, iar o barcă neagră cu vele roşii se lupta cu valurile într-o noapte furtunoasă. Vise!

Dar ce-l reținea în Kambali? Ar putea să-şi cumpere la Veneția o corabie, şi încă multe alte lucruri; pentru că îşi câştigase, cu ajutorul marilor negustători, o avere bunicică.

Îl rețineau insulele înverzite, speranța unei călătorii plină de aventuri, care cerea curaj şi îndrăzneală, nostalgia după trăiri deosebite… Şi toate astea se găseau acum aşa de aproape că le puteai atinge cu mâna, dar totul atârna de hotărârea mândrului prinț tătar.

„I-ai spus că sunt un bun marinar?" întrebă Matteo pentru a treia oară.

„I-am spus că eşti vestitul căpitan Matteo, proprietarul bărcii negre, cel mai bun marinar care există pe pământul ăsta, al lui Dumnezeu", răspunse Marco zâmbind.

Hiu-Heng stătea drept, în fața peretelui sculptat. Nimeni n-ar fi putut să spună cât e de bătrân. Marco simțea respect față de învățatul chinez, dar o ciudată timiditate îl reținea să se apropie de învățat, cu toate că ar fi dorit-o.

Sotnicul chel, şedea într-o posomorâtă aşteptare pe un scaun, şi privea îngândurat în gol. Trupa lui se găsea la câteva mile depărtare de Kambali.

Soldații trăiau în corturi şi, în afară de serviciul lor militar, se mai ocupau şi cu creşterea animalelor, ceea ce le aducea un venit apreciabil. Laptele, carnea şi pieile, le aduceau în oraşele din apropiere şi le schimbau pentru mărfuri de tot felul. În afară de asta primeau din partea împăratului o soldă acceptabilă. Dacă vreun chinez îndrăznea să se revolte, când le cereau grâu, carne sau alte lucruri, îl aranjau în aşa fel încât nu mai uita toată viața.

Chelul era fericit că scăpase cu pielea întreagă din insula Tipangu şi nu dorea nimic altceva, cu mai multă ardoare decât să-şi poată continua viața tihnită din campamentul de corturi. Strănepoții lui Gingis-han nu mai erau însuflețiți de acelaşi spirit războinic, ca înaintaşii lor, însă puterea lor era încă mare, ca să înăbuşe prin iuțimea cailor lor şi prin forța armelor răscoalele chinezilor, ce se aprindeau ici şi colo.

Ministrul Ahmed se alătură lui Marco şi Matteo. Reuşise să câştige simpatia lui Marco. Marco îl socotea un credincios servitor al împăratului şi om de stat priceput, de aceea îi părea rău de tensiunea dintre Ahmed şi Hiu-Heng. Considera c-ar fi mai bine, dacă ei ar fi de acord în afacerile statului.

„Împăratul o să-mi urmeze sfatul", zise ministrul Ahmed. „Şi dumneata Beg Matteo o să-ți câştigi o faimă nemuritoare".

„Sfatul durează mult", zise Matteo.

Ahmed se întoarse spre Marco: „Nu v-ar face

plăcere să luați parte la expediție? O, am uitat că dumneata rămâi mai cu plăcere în preajma maiestății sale”.

Marco îl examină pe Ahmed cu o privire iute.

„Am să fac ceea ce doreşte maiestatea sa”, zise.

Ahmed aprobă din cap.

„Mi-ar părea rău să vă văd părăsind Kambali, Beg Polo”.

Astrologul împăratului şedea, plin de importanță, în fața astrobalului său, pe care erau notate planetele şi orele când treceau meridianele, şi diferitele lor aspecte, pentru tot anul în curs. Îşi aranjă tăblița pătrată şi căută să citească de pe căile şi pozițiile planetelor, care ar fi timpul cel mai favorabil pentru plănuita expediție. Era un astrolog renumit, nu se putea nega că unele epidemii, cutremure, conspirații, furtuni, inundații şi alte evenimente crâncene sau fericite, pe care le prezisese, prin cuvinte vagi şi confuze, se îndepliniseră, câteodată. Şi asta îi mărise faima.

Cuvintele lui Ahmed îi răpiseră lui Marco liniştea. Bineînțeles că-l tenta această expediție plină de aventură, tot aşa ca şi pe Matteo, dar erau şi alte lucruri ce trebuiau luate în considerație. Tatăl şi unchiul său erau adesea plecați. Şi-apoi îşi aduse aminte că îi comandase lui Monsieur Guillaume Boucher, bijutierul curții lui Kublai han, o bijuterie… Kambali era un oraş interesant. Niciun alt oraş nu i-ar oferi atâtea lucruri care meritau să fie cunoscute. Putea să se lase zăpăcit

de acoperişuri şi mese de aur?

Într-o zi o să-i spună Aşimei: „Acum te duc la Kunming, oraşul strălucitoarei splendori”. Probabil ea se gândea că el îşi uitase promisiunea, dar el îşi amintea, adesea, de seara când ea îi spusese „În Kunming florile înfloresc tot anul”

Sigur ei îi era dor de țară, dar nu venise încă vremea pentru călătoria în sudul țării. Generalul Bayan, pe care-l porecliseră, cel cu o sută de ochi, cucerise, după ani întregi de lupte, bogata şi splendida provincie Manji, din sudul Chinei. Împăratul Sung fusese răsturnat. Manji se afla acum în mâinile lui Kublai han. Chiar şi Kunming aparținea acum stăpânirii sale. Dar era mai înțelept să aştepți până când țara îşi va reveni după pustiirile aduse de război.

Două flori de iasomie în păr, erau mai scumpe decât acoperişurile de aur.

Monsieur Boucher, maestrul bijutier de la Paris, îi promisese să-i facă cea mai frumoasă brățară, care ar fi ieşit vreodată pe uşa atelierului său.

„Frumoasa fată din casa voastră o să fie mâhnită dacă părăsiți Kambali”, zise Ahmed către Matteo. „Am auzit că o iubiți ca pe fiica voastră”.

Matteo se îndreptă şi îl privi pe puternicul ministru, fără sfială. Ahmed era un bărbat zvelt, de statură mijlocie, capul îi ajungea până la umărul lui Matteo.

„Este întocmai cum spuneți, domnule ministru”.

Peste trăsăturile lui Ahmed se zugrăvi un zâmbet

cuceritor.

„Vă înțeleg. Dorul de mare nu vă lasă nicio clipă de liniște. Şi eu doresc uneori să fiu departe de Kambali”.

Îşi duse mâinile la spate şi merse în celălalt capăt al anticamerei. Stătea acolo în lumină şi nimeni nu bănuia ce gânduri îl frământă.

În spatele uşilor înalte şi întunecate, Tai-ul îşi ținea sfatul şi hotăra asupra vieții şi morții a zeci de mii de oameni.

Un soldat din gardă îl strigă pe Hiu-Heng, Ahmed şi pe astrolog. Prinții tătari se plimbau, discutând în surdină, prin anticameră. Chelul sări în picioare şi-şi aplecă spinarea. Se înclinară şi Marco şi Matteo.

După o chinuitoare aşteptare apăru în sfârşit Ahmed.

„Maiestatea Sa împăratul v-a numit căpitan al unei corăbii, Beg Matteo”, zise el cu o rezervată amabilitate. „Norocul să vă fie alături în serviciul puternicului nostru stăpân, marele han Kublai.”

Marco şi Matteo părăsiră palatul cu sentimente împărțite. Lungile umbre ale serii cădeau pe aleile parcului. N-aveau poftă să se urce în lectici, şi făcură semn purtătorilor, care-i aşteptaseră, să se întoarcă singuri. Voiau să se mai plimbe puțin pe străzi.

„Pentru Aşima, să nu-ți faci griji”, zise Marco.

Prietenul tăcu. Soarele îi bătea din spate. Peste tot pe marginea drumului stăteau turgaunzii

împăratului, înarmați cu arc şi săgeți şi cu lănci ascuțite.

„Cu mulți ani înainte am fost soldat al regelui Spaniei”, zise Matteo. „Am dezertat fiindcă nu-mi plăcea să mă târâi pe drumuri îmbrăcat într-o uniformă tărcată… Aşa, că mă înțelegi, Marco? întrebă el şi fără să mai aştepte răspunsul, continuă: „Nu-s eu un marinar cum nu se poate mai bun? Dar republica San Marco nu mi-a încredințat niciodată o corabie, căci nu eram copilaşul unui patrician. Acum însă împăratul ăsta galben mi-a încredințat una. Părul meu deja e cărunt, Marco”. Îl cuprinse brusc, fericit, pe Marco pe după umeri. „Uită-te la mine, acum sunt cu adevărat căpitanul Matteo. Auzi: Căpitanul Matteo. Zi şi tu o dată”.

„Căpitan Matteo!”

„Dar nu te bucuri deloc, Marco”.

„Ba da”, zise Marco.

Umbrele lor li se întindeau înainte, cea lata a lui Matteo cea zveltă cu o jumătate de cap mai scundă, a lui Marco. Țiglele glazurate ale acoperişurilor străluceau verzi, galbene, cafenii. Litiere, cu perdelele trase, treceau pe lângă ei.

De acum Matteo o să plece. Dar când se va întoarce oare?

Un bărbier rădea capul unui bărbat. Un frânghier împletea în fața atelierului său. Într-o fierărie plină de fum, ardea un foc liber, iar ciocanele băteau fierul fierbinte. Rădăcini de viață

lungă, ierburi, oase de tigru în vin roşu şi medicamente de soiul ăsta ți se ofereau într-o farmacie. Suna şi răsuna, se auzeau strigăte şi murmurul a mii de conversații. Pe deasupra mulțimii imense, de necuprins cu privirea, plutea un nor de praf.

„Muncesc de dimineața până seara”, zise Marco. „Harnici oameni!”

„Mă întorc, curând, înapoi”, zise Matteo.

Apoi trecură prin curți şi grădină, pe lângă bazinul cu peşti aurii, şi intrară în casă.

„Ne-am întors, Aşima”, zise căpitanul Matteo.

Nu se mai simțea nimic din marea lui bucurie.

NOPȚI TĂCUTE CA MORMÂNTUL

Focul din fierărie ardea. Flăcărui albastre săltau pe deasupra bucăților de cărbune. Când curentul de aer, din foaie, trecea printre cărbuni, se ridica o flacără galben-roşiatică, ca lumina atelierul înnegrit de fum, fața fierarului şi a tânărului său ajutor Sü-lien-tsang. Fierarul purta peste bustul lui gol şi vânjos un şorț de piele. Două răni cicatrizate, asemenea semnelor care înfierau criminalii, îi marcau obrajii.

Sü-lien-tsang mânuia foalele, iar fierarul ținea, cu un cleşte, o bucată de fier în foc. Atelierul era deschis înspre stradă. Soarele de seară zugrăvea pe pavaj umbrele caselor de lemn cu etaj, ale gheretelor şi ale copacilor.

Din țeava unei fântâni curgea un fir de apă, şi când razele întâlneau suprafața apei strălucitoare o făcea să tremure. Femei şi fete veneau cu ulcioare, le aşezau sub firicelul subțire şi stăteau de vorbă. Un bărbat îşi aduse măgăruşul de povară la jgheabul de piatră şi aşteptă răbdător până când animalul îşi potoli setea.

Fierarul scoase din foc fierul încălzit până la alb, îl puse pe nicovală şi începu să-l modeleze, lovindu-l puternic cu ciocanul până-i dădu forma dorită. Atunci îl aruncă peste celelalte bucăți de fier de lângă nicovală, îşi şterse sudoarea de pe față şi privi afară pe stradă. Priveliştea peisajului cunoscut şi familiar, îi încălzi inima şi totodată îl întristă. Oamenii treceau prin fața lui, ca pe o scenă, în veşminte multicolore unii, însoțiți de servitoare şi servitori, care le deschideau drum prin mulțime, alții în haine cârpite cărând greutăți pe umăr, atârnate în cumpănă, oferindu-şi mărfurile sau serviciile cu voci puternice sau cu răsunătoare clinchete de clopoței, şi în cele din urmă nenumărații cerşetori îmbrăcați în zdrențe, scotocind prin gunoaiele din spatele gheretelor negustorilor, în nesfârşit război cu câinii flămânzi.

Pe prăvăliile şi dughenele negustorilor, a ghicitorilor, a cititorilor în stele şi a scribilor, atârnau pânze roşii cu inscripții mari albe, care dădeau peisajului multicolor un aer oarecum impozant şi strălucitor de viață.

Sü-lien-tsang se opri din lucru şi îşi întinse

capul pentru a percepe prin auz ceea ce ochilor lui stinşi nu-i fusese dat niciodată să vadă. Lumea se construia în el, bazată pe datele auzului şi ale pipăitului, pe ale mirosului şi ale amintirii unei lumini, care era atât de frumoasă încât şi acum se înfiora când şi-o amintea. Era aşa de departe în urmă, încât nu ştia dacă provine din primele zile ale copilăriei lui sau dintr-o lume dinaintea existenței lui pământeşti. Uneori se aşeza în curtea din spatele atelierului şi cânta dintr-un fluier de bambus.

Focul din fierărie dogorea.

„Vine seara, Șü", zise Wang fierarul, „du-te la prietenii tăi".

„Merg în curte, tată Wang".

Șü găsi cu paşi siguri portița. Şi în curând Wang auzi sunetele dulci ale fluierului de bambus.

„Tu nu vezi, Șü, dacă e zi sau noapte, dar când cânți la fluierul tău de bambus, intră regele jadului în fierăria mea şi stă de vorbă cu mine".

Bucățile de fier de lângă nicovală, aveau formă de vârfuri de lănci şi de săbii. Pe când Wang era copil şi se juca în fața fierăriei tatălui său, Kambali se mai numea Yen-King şi era reşedința „Fiului Cerului". Atelierul era situat lângă o apă; când Wang avea timp se aşeza în iarba verde şi arunca mici pietricele în apă sau sculpta corăbioare din lemn de bambus. Apoi Kublai han cuceri oraşul şi se numi pe el „fiu al cerului".

La început nu se schimbară multe. Într-o zi însă

zbură din gură în gură o veste de neconceput: toți chinezii trebuiau să părăsească Kambali, ca să fie strămutați pe celălalt mal al fluviului, acolo unde se găsea palatul împăratului. Zeci de mii de meseriaşi şi muncitori au fost strânşi din Kambali şi din împrejurimi şi, în jurul palatului imperial, apăru oraşul Taidu.

Oraşul cel nou căpătă forma unui pătrat şi măsura în perimetrul douăzeci şi patru de mile, fiecare latură fiind lungă de câte şase mile. Fu înconjurat de ziduri albe şi groase, cu câte trei porți pe fiecare latură. Peste fiecare poartă şi între porți apărură clădiri frumoase, unde erau păstrate armele oraşului. Douăsprezece mii de soldați îi păzeau zidurile puternice.

Străzile largi erau drepte şi legau între ele porțile oraşului. Pe cele două părți ale ei se găseau dughene şi prăvălii. Toate terenurile erau pătrate şi stăteau aliniate unul lângă altul. Oraşul cel nou semăna, prin regularitatea lui, cu o mare tablă de şah. În centru, pe o clădire înaltă atârna un clopot, care o dată cu căderea întunericului, era tras la anumite intervale de timp. După a treia bătaie a clopotului nimeni, fără o anumită aprobare, nu mai avea voie să se afle pe străzi sau ulicioare, afară de cazul când un bolnav grav avea nevoie de ajutor. Atunci un servitor cu o lampă aprinsă, trebuie să-i meargă înainte.

Odată cu întunericul cobora peste oraşul uriaş, care ziua semăna cu un furnicar în plină

activitate, o liniște de mormânt. Paza, formată din treizeci, patruzeci de bărbați, trecea prin străzile părăsite şi căutau persoanele care ar fi îndrăznit să nesocotească severa interdicție. Cel ce era prins era dus imediat la închisoare, iar a doua zi trebuia să răspundă în fața judecătorului. Cum toți funcționarii erau ca şi judecătorii, mongoli sau străini din țările dinspre apus, călcarea legilor de către chinezi era pedepsită cu cea mai mare asprime. Vagabondajul prin noapte era de cele mai multe ori pedepsit cu lovituri de baston, ce duceau, uneori la moartea pedepsitului.

Tatăl lui Wang trebuise, atunci, să-şi părăsească fierăria şi să-şi preia locuința sub severa pază a gărzilor şi a soldaților, în nou clăditul Taidu. Numai puțini catai bogați, care se bucurau de încrederea stăpânitorilor mongoli, putură să rămână în oraşul vechi. Dar în curând Taidu crescându-i mereu populația, trecu peste porțile oraşului, în fața fiecărei porți apăru câte o suburbie, care crescu repede şi se uni suburbiile învecinate, aşa că în jurul zidurilor apăru un nou oraş, mai mare decât cel dinlăuntrul lor.

În suburbii locuiau negustorii străini şi meseriaşii. Ei se mutau odată cu curtea lui Kublai han de la Kambali la Sangtu şi de la Sangtu, din nou la Kambali. Ei veneau din toate provinciile, din Katai sau din țările vestului îndepărtat, ispitiți de bogățiile de basm ale lui Kublai han şi în speranța că, grație unor afaceri bune, vor face în

scurt timp avere.

Ospătării, hanuri şi caravanseraie mărgineau drumul cam pe o lungime de o milă; pentru fiecare popor stătea la dispoziție o clădire sau mai multe. Când veneau la Marele Han, ambasadori sau mari negustători din țări străine, obiceiul era să fie găzduiți pe socoteala împăratului. Ahmed, ministrul de finanțe, se îngrijea mereu de noi surse de venituri pentru a acoperi cheltuielile mereu în creştere ale curții. Impozitele pe care trebuia să le plătească populația catai, pentru drojdia albă, grâu, lemn, porțelan, dude, cărbuni, mătase şi lână, fructe uleioase, impozitele pe terenuri şi ale meseriaşilor se dublaseră de mai multe ori, iar prețurile pentru mărfurile de uz zilnic creşteau din lună în lună; o greutate de sare ajunsese la nemaiauzitul preț de 15 liang.

Focul din fierărie se stinsese. Wang îşi scoase şorțul de piele, îşi îmbrăcă haina de bumbac şi se aşeză în fața atelierului. Începea să se înnopteze. Încă mai strălucea firul subțire de apă. Iar pe oglinda mişcătoare a apei dansau luminițe aurii. Vânzătorii ambulanți îşi împachetau mărfurile, iar negustorii îşi încuiau prăvăliile. Trecu un cântăreț bătrân şi distins. Wang îl salută cu respect.

Şi deodată seara abia presimțită, fu prezentă; un dangăt greu de clopot răsună peste zgomotul înăbuşit al străzii. Cântecul dulce al fluierului de bambus amuți. Istețul cofetar veni şi-i aduse prietenului prăjituri.

„Mănâncă, Wang”, zise el. Privi în jur şi apoi şopti: „La noapte... Nu uita! Trebuie să mă grăbesc. Somn uşor Wang”.

Se întunecă. Un domn străin, elegant îmbrăcat, mergea aproape de zid. Îşi grăbi paşii, când zări semnele de pe fața fierarului.

„Ce voia Li, cofetarul? întrebă Șü cel orb. „I-am auzit vocea”.

Wang tăcu. Simțea încă privirile străinului. Atunci clopotul cel mare bătu a doua oară. Fierarul râse amar.

„Păziți-vă, sunt un criminal!” zise către un bărbat care-şi bătea măgarul încăpățânat.

„Ce-ai pățit, tată Wang?” întrebă copilul mâhnit.

„Li ne-a adus nişte prăjituri bune. Mănâncă. A trecut un străin, altceva nimic”.

„Îți mulțumesc, tată Wang.”

Clopotul bătu a treia oară. Străzile marelui oraş se întindeau părăsite în amurgul întunecat. Ardeau lămpi cu lumină tulbure. Nu bătea vântul, iar liniştea accentua impresia unei nemărginite pustietăți. Doi arcaşi tătari stăteau de gardă în fața turnului unde era clopotul. Gândurile lor rătăceau. Prin ferestrele de hârtie şi crăpăturile din lemnul caselor străbăteau slabe raze de lumină, o companie de polițişti trecu în şiruri desfăşurate pe strada principală. „Mergeți la culcare, măi broaşte țestoase leneşe!” strigă unul din ei cu obrăznicie şi lovi cu coada lăncii într-o poartă de lemn, ceilalți râseră.

Un bărbat aşteptă, într-o stradă lăturalnică, până când trecu patrula. Statura lui înaltă cu umerii înguşti şi aplecați înainte părea oarecum şubredă. Obrazul îi era în întuneric. Mergea în umbra zidurilor, păşind cu grijă. Acolo unde străduța dădea în larga stradă principală, se opri. O clipă, cât o bătaie de inimă, lampa de petrol lumină capul necunoscutului. O mască neagră îi acoperea fruntea, tâmplele şi nasul. El aşteptă până când strigătele patrulei nu se mai auziră, se uită în dreapta şi stânga şi fugi pe partea cealaltă a străzii.

Atelierul lui Wang zăcea în întuneric. În spatele uşii, ce dădea de-a dreptul în stradă, respira orbul Șü. El auzea, ceea ce nimeni afară de el nu putea auzi. Un şobolan ieşi din gaura lui, se repezi la o frunză de varză din grădină şi începu s-o roadă. Doi bărbați se cățărară peste zid, îşi opriră paşii în curte, iar unul şopti respirând greu: „Am sosit”. Uşa scârțâi. Acum intrau înăuntru.

Acestea erau zgomotele apropiate. Dar Șü auzea de asemenea, ceea ce se întâmpla cu mult mai departe. Auzul lui era atât de ascuțit, încât putea aprecia cu precizie depărtarea de la care se auzeau zgomotele. Acum patrula se afla la turnul cu clopote.

Șü auzi paşii uşori, în acelaşi timp cu lătratul câinelui din grădina din vecini. Deschise uşa şi necunoscutul cu mască intră în atelierul întunecat.

„Condu-mă la Wang”, porunci el.

„Veniți, stăpâne”.

Fierarul, cofetarul Li, pantofarul Wu şi purtătorul de litiere Yang stăteau chirciți în jurul unei lămpi de petrol. Lumina nu ajungea mai departe de fețele şi genunchii lor. Celelalte obiecte din cameră erau în întuneric. În fața ferestrei era o scândură.

„Eu sunt curierul cunoscut”, spuse bărbatul. „Nu vă sculați şi ascultați-mă”. Se uită spre orbul Șü. După o scurtă ezitare zise: „Băiatul trebuie să plece”.

Șü ascultător voi să deschidă uşa, să iasă.

„Lăsați-l aici. Șü nu trădează nimic, stăpâne. Chiar dacă l-ar omorî, Șü nu spune nimic”, zise Wang.

„Bine”, răspunse curierul necunoscut, „poate să rămână”.

Șü se aşează fericit într-un colț şi ascultă conversația bărbaților.

„Când se vor aprinde focurile de pe munți?” întrebă nerăbdător Li.

Wang îşi aminti de celula întunecoasă şi puturoasă în care-l închiseseră trei ani. Cicatricile îi ardeau obrajii. „Sugrumați pe toți cei ce poartă bărbi!” murmură el cu ură.

Purtătorul de lectici Yang şi pantofarul Wu tăceau.

„N-a sosit încă vremea”, zise curierul necunoscută. „Dar stăpânul meu, vă trimite

poruncă să fiți gata”.

„Un tigru care mănâncă prea mulți oameni, cade până în cele din urmă în capcană”, zise purtătorul de lectici. „Ahmed a fost astăzi iarăşi la împărătească…”

„N-a sosit încă vremea”, repetă curierul necunoscut. „Capcana nu este suficient de adâncă”.

„Când stăpânul vostru o să spună: „Omoară-l”, atunci îl sugrum cu mâinile mele”, zise Wang cu obrazul întunecat.

„E mai bine dacă faci vârfuri de lănci şi săbii”.

Curierul necunoscut examină fețele încordate. Fitilul plutea pe ulei şi ardea cu o flăcăruie albastră. El zise: „Ahmed le-a luată țăranilor plantațiile de bambus şi se îmbogățeşte vânzând lemn de bambus. A interzis bieților oameni să prindă peşti în fluviu şi râuri, dar familiile lor trebuie să dea de mâncare şi de băut curierilor militari. Ei le iau tot meiul pe care îl mai au în ladă. Şi când oamenii înjură, sunt bătuți. Ştiți voi că mulți bărbați, din regiunea Kiang-huai, au trebuit să-şi vândă nevestele şi copiii, pentru că nu mai puteau plăti arenzile şi impozitele necinstiților funcționari ai lui Ahmed?”

„Şi sarea pentru aluatul meu!” se amestecă şi cofetarul. Credeți că pot cumpăra sarea? «Pfui Li», zice lumea «păstrează-ți pentru tine plăcintele astea fără gust. Cine poate să le mănânce?» Aşa

zic. Şi dacă aş cumpăra sarea, care-i aşa de scumpă, atunci ei n-ar mai putea plăti ce le pregătesc.”

„Şi preţul cailor s-a ridicat”, zise purtătorul de lectici.

„În curând, la târguri, vor fi mai mulţi cerşetori decât negustori şi cumpărători”.

„Prea cinstitul domn Ahmed şi funcţionarii lui străini se îmbogăţesc cu fiecare zi tot mai mult, şi noi flămânzim…”

Glasurile agitate deveneau tot mai puternice. Curierul necunoscut ridică mâna, cerând linişte.

„Hoang Dşin a ieşit în curte” zise orbul Şü. „Îi cunosc paşii”.

Bărbaţii îşi opriră răsuflarea şi ascultară cu urechea la pândă. Nu auzeau nimic.

Hoang Dşin era cârciumar. El vindea rachiu prost cu preţuri mari. Soldaţii se îmbătau la el.

„Acum a intrat din nou în casă”.

„Du-te în faţa uşii Şü, şi fi atent, ca să nu ne audă nimeni. Dacă auzi ceva suspect, bate în fereastră”.

Şü părăsi camera. O vreme fu tăcere. Şedeau chirciţi năpădiţi de gânduri grele, în jurul lămpi ce pâlpâia.

„Nu despre preţul cailor vrem să vorbim acum”, socoti Wang.

„Vorbeşte încet, Wang. Ascultaţi ce vă spun: Ahmed a născocit o nouă diabolică faptă. Ca să facă plăcere împărătesei, vrea să execute un om

nevinovat”.

„Ah, acest diavol!” suspină Wang.

„Dşambuik-Hatun cea grasă, e tot aşa de rea ca şi Ahmed!”

„Mâine am să vând Dşambuik-Hatun” amenință cofetarul.

„Fără sare!” adăugă purtătorul de lectici.

Wang însă îl privi mânios pe cofetar. „Ar fi mai bine dacă ți-ai ține gura aia flecară. Ai uitat că am ajuns la închisoare, fiindcă vindeai „mici Ahmezi”?

Li îşi plecă vinovat capul.

„Povestiți-ne noua faptă drăcească a lui Ahmed”, se rugă Wang.

Bărbații îşi strânseră cercul. Glasul şoptit povesti: „Ieri împărăteasa stătea în „baia florilor multicolore şi a apei cristaline”, şi a poruncit unei servitoare să-i aducă mere dulci. După o vreme servitoare se întoarse plângând şi spuse că nu poate aduce mere dulci, fiindcă un catâr cu povara lui s-a prăbuşit în munți. Ştiți doar că în fiecare zi o ştafetă aduce aceste prețioase fructe din provincia Hanii. Drumul trece pe lângă prăpăstii periculoase, peste poduri care se clatină, şi pe poteci stâncoase, care uneori nu sunt mai late decât umerii hamalului. Dşambuik-Hatun, însă, roşie de furie, pentru că nu-şi putea primi merele dulci, chemă doi turganzi şi porunci ca servitoarea să fie dusă la carceră”.

„Ar trebui omorâta cu pietre!” zise Wang cu voce stăpânită.

Curierul necunoscut povesti mai departe: „Când după-masa, preacinstitul domn Ahmed, fu primit de împărătească, ea îi spuse: «Când stăpânul meu Kublai, este la Sangtu, nu-mi primesc nici măcar merele dulci. Ar trebui să vă îngrijiți mai bine de ordinea din Kambali, ministre Ahmed». O servitoare i-a auzit vorbele, ea spune că Ahmed a pălit de tot. El a poruncit ca hamalul să fie aruncat imediat în închisoare, mâine, în zori, nenorocitul trebuie să fie executat”.

Ochii arzători din dosul măştii, aruncară o privire fugară peste fețele ascultătorilor.

Wang scrâşnea din dinți.

Cofetarul îşi ascunse obrazul în mâini.

„Este un diavol!” zise purtătorul de litiere. „Toți îl urăsc!”

„Viața unui chinez nu-i este cu nimic mai de preț decât a unui câine”.

Curierul necunoscut zise: „Toți trebuie să afle despre crimele lui Ahmed. Aveți grijă de asta, dar fiți prevăzători”.

„În curând se luminează”, zise Wang înăbuşit. „Îl vom auzi cum strigă când securea călăului va cădea asupra lui…” Glasul i se ridică. „Şi dumneata zici: «N-a sosit încă vremea!»”.

„Ascultați acum că vă spun: Hamalul nu va fi executat, înainte să se lumineze, va fi liber”.

Bărbații răsuflară uşurați, se aplecară puțin spre spate iar fețele lor intrară în întuneric. De acolo priveau cu o sfială aproape superstițioasă

silueta cu umerii înguşti şi mâinile de intelectual. În spatele vorbelor lui se simțea puterea, iar ei aveau încredere în el.

„Cine sunteți dumneavoastră?” întrebă cofetarul şi se înspăimântă imediat de limbuția lui.

Wang mormăi o înjurătură.

„Un catai, ca şi voi”, răspunse curierul necunoscut.

Umblă noaptea prin oraş, se gândea purtătorul de lectici.

Clopotul bătu de cinci ori.

„De cum soseşte, trebuie să-l ascundeți la voi, Wang. Băgați de seamă să nu-l vadă vecinul”.

„Vine aici?” întrebă Wang uimit.

„Ți-e frică?”

Obrazul lui Wang trecu din umbră în lumină. „Nu vă înțeleg stăpâne…”

„Rămâne trei zile la tine, apoi îl scoatem din Kambali şi-l ducem în siguranță… Dar acum ascultați ce vă trimite stăpânul meu: Mâine vin două căruțe şi vă aduc fier. Fă săbii şi vârfuri de lance. Li, Wu şi Yang trebuie să le împartă la alți prieteni şi să le spună: «Ascuțiți armele şi păstrați-le gata. Asta este ce vă porunceşte stăpânul».

Şü ciocăni la fereastră.

„Aşteptați puțin aici”, zise curierul necunoscut. „Mă întorc imediat”.

„Aud paşi uşori, stăpâne”, şopti Şü emoționat, „s-au oprit… acum merge mai departe, stăpâne…”

Curierul necunoscut puse mâna pe umărul

copilului orb. „Nicio frică Șü, sunt prietenii noştri, lasă-i să între!”

În atelierul întunecat intrară doi bărbați. Unul zise: „Aici e stăpâne. Se va observa abia în zori, că nu mai e acolo. Acum plec”.

„Aşteaptă!”

Şi către Șü: „Auzi ceva Șü?”

„Nu, stăpâne.”

„Atunci pleacă. Îți mulțumesc. Spune tuturor care au dat o mână de ajutor că le mulțumesc”.

Bărbatul se strecură, pe uşa îngustă, în stradă. O clipă se zări silueta hamalului eliberat; avea aceeaşi înălțime ca şi curierul necunoscut, doar mai lat în umeri. Uşa se închise uşor. Șü asculta cu capul aplecat înainte.

Bărbații şedeau în jurul lămpii, când curierul necunoscut se întoarse cu cel eliberat.

„Ăsta este”.

Wang îl îmbrățişă pe hamal. Ceilalți se înclinară tăcuți.

„Eu sunt Han El-Kang”, zise bărbatul. Apoi se chirci brusc la pământ, îşi ascunse obrazul în mâini şi hohoti.

„Nu plânge, Han” zise milosul Li. „Acum eşti liber”.

Bărbatul se ridică.

„Când se vor aprinde semnalele pe munți?” întrebă vocea aspră a lui Wang.

„Fă arme, fierarule. Când vom avea arme, se vor aprinde şi semnalele de pe munți. Moarte

criminalului Ahmed!”

„Moarte criminalului Ahmed!” murmurară bărbații.

Curierul necunoscut ieşi în noaptea tăcută ca mormântul.

Said zâmbi în sinea lui. Auzea conversațiile leneşe ale patrulei. Polițiştii veneau direct spre el. Tocmai bătea clopotul şi răsuna până departe, peste acoperişurile plane şi cenuşii. Acum comandanții gărzii de noapte îl zăriră pe trecător. Strigătele lor îl siliră să se oprească, Polițiştii îl înconjurară. Fețele lor se înviorară. În fine, o diversiune în monotonia serviciului lor de noapte. Said scoase fără grabă tăblița de argint a „Biroului pentru afaceri secrete” şi o arătă comandantului gărzii.

„Citeşte”, zise el cu aroganță.

Comandantul cercetă sigiliul, salută milităreşte şi înapoie tăblița. Garda plecă mai departe. Said se uită după ei. Noaptea era de o blândă frumusețe. Câteva stele străluceau pe cerul înnourat. Contururile caselor aplecate şi zidite înghesuit, una lângă alta, nu se mai distingeau. Said era prietenul nopților întunecoase. Ce sentiment plăcut să scoți tăblița de argint şi s-o poți arăta soldaților!

Said îl ura din toată inima pe Marco Polo, pe care-l urmărea de ani întregi, din însărcinarea preacinstitului stăpân Ahmed. Dacă ar fi fost după el, l-ar fi înlăturat de mult din drum. Se simți

foarte uşurat când află că uriaşul, faţă de care, după întâlnirea din Lop simţea o frică nestăpânită, părăsise Kambali. Acum plutea pe o corabie pe marea cea mare şi veştile te făceau să bănuieşti că niciodată nu se va mai întoarce la Kambali.

Spionul simţea contra lui Marco aceeaşi ură ca şi stăpânul său, şi nu aştepta cu mai puţină nerăbdare ca în cele din urmă să găsească un pretext, care să-i poată permite lui Ahmed să-l îndepărteze pe favoritul împăratului. Admira răbdarea lui Ahmed, dar simţea cu precizie, că ca va ajunge în curând la capăt. Instinctul îi spunea că hotărârea se apropie. Preacinstitul stăpân era nervos şi iritabil şi cu ocazia ultimei întâlniri îi venise greu să-şi păstreze masca lui binevoitoare. Înţelegerea lui Said nu ajungea atât de departe, încât să priceapă cât de strâns era legată soartă lui de a veneţianului. El credea că atunci când îşi va îndeplini însărcinarea, Ahmed îi va înlesni o viaţă liniştită de mic stăpân.

Se strecura pe lângă zidurile albe şi aştepta să se întâmple ceva. Câteodată se prindea cu mâinile de zid şi se ridica să privească peste el. În bolta îmbrăcată în verdeaţă ardea lumina. Cunoştea orice colţişor şi ştia cine este în casă, cum erau situate camerele fiecăruia, deosebea după zgomotul paşilor dacă prin curte trecea tânărul stăpân sau altcineva şi cunoştea bine toate amănuntele din proprietatea străină. Viaţa lui era legata de a duşmanului său într-un fel

înfricoşător.

O pisică sări fără zgomot peste cărare. Un câine urla, altul îi răspundea, apoi se făcu din nou tăcere. Said auzi paşi ce se strecurau. Surprins se lipi de zid şi puse mâna pe pumnal, dar înainte de a putea lua o hotărâre, o ființă înaltă şi subțire alunecă pe lângă el. O clipă Said zări un obraz acoperit cu o mască neagră. Trebuia să alarmeze poliția? Câteva strigăte ar fi fost de ajuns ca să cheme santinelele de la apropiatul turn cu clopote. Sau ar fi mai bine să prindă el pe omul cu mască?

Umbra întunecata îi dispăru din vedere. Said merse pe urmele ei: unde dispăruse străinul? Nu-l mai vedea. Uitând de orice prevedere, Said îşi grăbi paşii. Omul cu mască stătea în spatele unui copac şi privea mulțumit cum urmăritorul lui fuge. Când îl crezu suficient de departe fugi aplecat pe cealaltă parte a străzii şi o coti într-o străduță. Întunericul îl cuprinse ocrotitor.

Said se opri. Respira repede. Zadarnic căuta să străpungă cu privirea împrejurimile moarte şi întunecate. Putea vedea doar la câțiva paşi depărtare. Trunchiul de copac de lângă el îl înfricoşa. Râse de spaima lui şi înfipse furios lama ascuțită a pumnalului în coaja copacului. Străinul dispăruse sau stătea ascuns pe undeva în umbră şi îl pândea? Said merse înapoi pe mijlocul străzii largi, uitându-se din când în când să vadă dacă nu-l urmăreşte cineva, şi-şi luă apoi din nou în primire postul de observație de lângă zid.

În boltă mai ardea lumina.

N-avea rost să mai aştepte. Urechile îl înşelau cu zgomote, iar ochii vedeau umbre care se strecurau. Când prin peretele subțire de lemn de la locuința servitorilor se auzi o tuse, Said tresări.

Era prietenul nopților întunecate şi tăcute, ca mormântul, atâta vremea cât ele nu ascundeau niciun pericol pentru el. Acum însă, socoti el, era mai bine să meargă acasă.

Marco Polo şedea în bolta de verdeață şi copia după un manuscris, pe care-l împrumutase de la bibliotecă, istoria campaniei lui Kublai han, contra provinciilor chineze. Admira literele atât de exact desenate şi se bucura că poate să le descifreze. Avusese nevoie de ani întregi de studiu, până când în cele din urmă descoperise secretul acestui scris străin. Notele lui, despre țările străine pe care le cunoscuse în cursul călătoriilor, umpleau deja o carte întreagă.

Manuscrisul lăuda faptele lui Kublai han. Marco reciti însă o dată frazele introducerii: „Kublai han şi-a dobândit domnia prin neîntrecuta lui vitejie, prin virtute şi înțelepciune, contra pretențiilor fratelui său mai tânăr Arik-Buka – care era sprijinit de către mulți prinți tătari. Înainte de urcarea lui pe tron, a servit voluntar în armata şi a căutat să ia parte la fiecare campanie. Era în faptele sale întotdeauna viteaz şi cutezător, iar în ceea ce priveşte arta militară şi priceperea într-ale

războiului, era socotit drept cel mai înțelept şi mai priceput conducător de oşti, care vreodată au condus soldații la luptă…”

O uşoară pală de vânt adia printre frunze şi crengi, răcorindu-l pe singuratic. Lumina celor două luminări pâlpâia.

Marco îşi adună foile şi închise cu închizătoarea de fildeş, cartea legată în mătase.

Era pentru prima oară, de când trăia la curtea Marelui han că nu plecase la reşedința de vară. Împăratul îl însărcinase să studieze, în Kambali, afacerile financiare. Iar Marco, în felul lui temeinic, încerca să descopere secretul monezii din Kambali. Tot mai des îl umplea de mirare faptul că negustorii puteau cumpăra toate mărfurile de care aveau nevoie pentru moneda de hârtie imprimată cu sigiliul roşu ca şi cinabrul, ca şi când aceste bucăți de hârtie ar fi din aur sau argint curat.

În fiecare an soseau la curtea lui Kublai han mari caravane de negustori, din multe țări, şi ofereau perie, bijuterii, stofe întreţesute cu fir de aur, brâie bătute în diamante, veşminte de mătase şi brocat, sculpturi de fildeş şi alte mărfuri valoroase. Atunci împăratul poruncea ca doisprezece negustori pricepuți din jurul său, să examineze mărfurile şi să le stabilească valoarea. Permitea negustorilor străini un anumit câştig asupra sumei evaluate, şi poruncea ca prețul astfel stabilit să le fie plătit cu bani de hârtie.

Câteodată lui Marco i se părea că împăratul poseda secretul alchimiştilor; căci nu era oare aşa, în realitate, el făcea aur din hârtie? Nu se putea oare cumpăra de la toți supuşi imperiului lui aur şi argint şi orice alte mărfuri pe care ți le-ai dori, pentru hârtii ştampilate?

Cu câteva zile mai înainte Marco fusese la atelierele monetăriei şi observase cum se pregătea hârtia pentru fabricarea banilor. Se scotea coaja subțire, interioară, a duzilor, se înmuia câtva timp şi-apoi se pisa într-o piuliță până devenea ca un terci. Din acesta se fabrica hârtia, care semăna cu cea fabricată din bumbac, dar era complet neagră. Apoi era tipărită cu ajutorul unor plăci de aramă şi tăiată în dreptunghiuri de diferite mărimi. Funcționari demni de încredere le ştampilau cu sigiliul lor, iar în cele din urmă şeful suprem al monetăriei le ştampila cu sigiliul roşu al împăratului.

În felul acesta îşi dobândeau deplina valabilitate şi nimeni, din toate țările împăratului, nu îndrăznea să refuze drept plată banii de hârtie, tipăriți în mari cantități. Dacă banii se deteriorau în urma unei lungi întrebuințări, erau duşi la monetărie unde erau schimbați contra unor bani noi. Se reținеau trei procente pentru cheltuielile de tipărire.

Cea mai mică hârtie, avea valoarea unui ban, cele mai mărişoare a unei parale venețiene de argint, apoi existau hârtii de cinci sau zece parale

de argint şi în sfârşit de doi, trei până la zece bizantini de aur. Cine încerca să falsifice banii de hârtie sau să pună bani falşi în circulație, trebuia să se aştepte la cele mai grele pedepse.

Într-una „Edict împărătesc al strălucitului stăpânitor care stă sub protecția cerului" se spunea: „Când o persoană este denunțată că ar avea intenția să falsifice bani, adică sculptează plăci, fabrică hârtie, cumpără culori roşii, umple semne şi numere şi tipăreşte pe ascuns bani, şi când aceasta mărturiseşte faptul, va fi pedepsită cu moartea. În afară de îi va fi confiscată averea personală. De ar veni vreo amnistie, el nu va beneficia de ea.

Cine taie bani de hârtie şi îi schimbă în aşa fel ca să facă din bani buni, bani falşi, la prima abatere va fi pedepsit cu 107 lovituri şi cu deportarea pe un an, în caz de recidivă cu trimiterea lui pe viață, într-un ținut îndepărtat.

Cine achiziționează bani falşi şi îi pune în circulație, va fi pedepsit la prima abatere cu 107 lovituri, în caz de recidivă cu aceeaşi pedeapsă plus deportarea pe un an de zile. Dacă dintre doi vecini, unul are cunoştință că celălalt tipăreşte bani falşi şi nu denunță faptul, primeşte 77 de lovituri. Dacă conducătorii circumscripției denunță că şefii colectivităților sau soldații poliției au neglijat supravegherea fiecare dintre cei vinovați va fi condamnat la 47 de lovituri. Toți angajații de la jandarmerie însărcinați cu paza și

prinderea criminalilor vor primi câte 37 de lovituri.

Dacă cineva denunță sau prinde pe unul care a tipărit bani falşi, va fi răsplătit cu 5 ting de argint. În afară de asta mai primeşte şi averea personală a făptaşului. Dacă arestarea se face pe cale oficială, recompensa se reduce la jumătate. Dacă cineva denunță sau arestează pe cineva care a falsificat bani, primeşte ca recompensă 10 ting de bani tşung-tung, care se vor lua de la făptaş.

Dacă un caz de falsificare nu este încă descoperit şi făptaşul mărturiseşte singur de bună voie, i se iartă pedeapsa. Dacă cineva reuşeşte să aresteze pe vreunul din complici, recompensa pentru prinderea falsificatorilor se reduce la jumătate."

Afacerile financiare din uriaşul imperiu i se păreau lui Marco, mulțumită talentului de conducător al ministrului Ahmed, într-o desăvârşită ordine. Aceasta i-o confirmaseră funcționarii din serviciile financiare ale monetăriei cu o politicoasă curtoazie, şi chiar şi Ministrul Ahmed îi dăduse orice informație dorită.

Vântul uşor adia prin liniştea adâncă a nopții, mângâia ierburile şi florile şi mişca, în joacă, frunzele foşnitoare. Bolta era o căsuță cu pereții verzi, deschisă tuturor vocilor imateriale. O lumină jucăuşă căzu pe capul şi pe umerii lui Marco. Brațele şi mâinile se topeau în întuneric. Încercă un sentiment de dureroasă singurătate. Se obişnuise cu serbările strălucite şi zgomotoase şi-acum şedea singur în mijlocul oraşului uriaş, cu

bătăile lui de inimă, cu dorințele şi amintirile lui. Oamenii respirau, dormeau, visau. Clopotul bătu de cinci ori. În măr, o pasăre, beată de somn, îşi scutură penele, ciripi de câteva ori şi-şi ascunse din nou capul între pene. Peste pajişte se lăsă o boare umedă, micile floricele îşi deschideau abia simțit corolele. Un suflu dătător de viață împrăştie oboseala. Fruntea lui Marco însă se lăsă pe brațe. În timp ce jur-împrejur natura îşi revenea, din ascunzişuri adânci se trezeau gânduri, ce se transformau în imagini şi vise…

Curierul necunoscut îşi scoase masca neagra şi şi-o vârî în buzunar. Mersul lui neauzit se preschimbă în paşi energici, spatele i se îndreptă, când în fața lui apăru poarta oraşului şi postul de pază. Sentinelele îşi puseră săgețile în arcuri. Atunci îl recunoscură pe Van-Ku.

„Respect şi ascultare!” strigă una din ele, şi dădu cu vece tare raportul.

Colonelul Van-Ku mulțumi prietenos şi intră în corpul de gardă.

„Ce va fi căutând noaptea pe străzi?” întrebă una din santinele.

„Lasă-l în pace”, răspunse cealaltă. „Cu Van-Ku te poți înțelege”.

Sentinele erau catai dintr-o provincie îndepărtată a imperiului. Brusc, din întunericul nopții, apăru în fața lor, Said, şi scoase tăblița de argint şi întrebă: „Cui i-ați dat acum drumul să

între?”

„Ce te interesează?” zise santinela încruntată şi-i înapoie tăbliţa. „Du-te acasă şi te culcă!”

„Dar spune-mi prietene, pe cine, ai lăsat să între?” îşi repetă Said întrebarea. Şi cum nu primi niciun răspuns: Vorbeşte, mă! N-ai văzut sigiliul de pe tăbliţa mea?”

„Bagă lancea în el”, îşi dădu cu părerea cealaltă sentinelă. Scuipă pe pământ în faţa lui Said şi căscă.

Said plecă furios.

„Aşteptaţi c-am să vă aranjez eu!” strigă el de la o distanţă care-l punea în siguranţă.

Cerul devenise negru ca smoala, se împodobea cu stele îndepărtate, sus, deasupra munţilor celor mai înalţi. Timpul trecea liniştit. Cofetarul Li, purtătorul de lectice, Yang şi pantofarul Wu se strecurau prin grădini şi curţi spre casele lor. O pisică urmărea un şobolan în goană. La colţurile străzilor ardeau lămpile.

Aşima se trezi ţipând. Se ridică şi privi îngrozită în jur. Asculta cu respiraţia oprită, dar nu auzea nimic decât bătăile propriei inimi. Era singură. Ţipase oare în vis, şi o trezise ţipătul ei? De când Matteo nu mai era acasă, o cuprindea o spaimă nelămurită. Lucruri pe care le credea demult uitate se reîntorceau în visele ei; lanţul ruginit de la încheietura piciorului, vorbele urâte şi loviturile stăpânului ei. „Ah! tu netrebnico! Nimeni nu vrea

să te cumpere” I se părea că aude glasul aspru şi răguşit.

Dar fusese doar un vis…

Se întinse între perne şi plăpumi, mângâie mătasea netedă, simți mirosul proaspăt de iarbă, care pătrundea pe fereastră. Afară aştepta noaptea blândă şi înstelată. Ce frumoasă era viața! Dacă n-ar fi grijile pentru Matteo! El plutea pe marea cea mare, cu o corabie, aluneca peste munți subpământeni, peşti, demoni ai apelor, temple şi palate de cristal, şi nu voia să ştie nimic de pericolele care-l pândeau. Ea nu văzuse niciodată marea, dar Marco şi Matteo îi povestiseră despre nesfârşita ei întindere şi despre frumusețea el strălucitoare. De ce nu venea nicio veste de la marinarii care plecaseră spre insula Tipangu, s-o cucerească? Vara şi iarna trecuseră, primăvara împodobise pajiştile cu un verde crud şi coroanele arborilor cu diferite culori, vântul adiase peste lanurile unduitoare şi aurii, nopțile întunecoase ale verii prevesteau din nou toamna, dar de la Matteo nu venise nicio veste.

Aşima se duse la fereastră şi văzu lumina din boltă. Părea atât de neverosimilă, aşa cum tremura printre frunze şi sclipea liniştită printre umbrele ce se mişcau uşor, încât se înfioră şi-şi aminti de țipătul care o trezise. Se retrase tremurând în întunericul ocrotitor. Avu brusc impresia că țipătul venise din bolta de verdeață. În imaginația ei înspăimântată îl văzu pe Marco cum

zace, cu obrazul lipsit de sânge, pe Pământ şi dintr-o rană îi curge sângele. Lumina fantomatică strălucea batjocoritor. Țipătul îi răsuna în urechi. Gândul că fi putut să i se întâmple ceva, îi dădu putere să-şi înăbuşe îngrozitorul sentiment de spaimă. Îşi îmbrăcă veşmântul şi se strecură în grădină. Cu picioarele goale fugi peste covorul cald şi umed de iarbă, spre intrarea în boltă şi rămase acolo cu inima bătând. Trupul i se destinse, respiră adânc şi-şi lăsă brațele să-i cadă de-a lungul trupului.

Marco adormise peste cărțile lui. Pe masă erau două lumânări. Liniştea insuflată de paşnica imagine îi goniră spaima prostească. Capul lui zăcea pe scândura tare de lemn; obrazul, cu barba neagră şi moale, era îndreptat spre ea. Lumânările erau arse aproape în întregime. Aşima simți nisipul sub tălpi şi-şi îndoi degetele de la picioare.

Se aşează uşor pe bancă. Oare nu se putea întâmpla ca o pală de vânt să răstoarne un sfeşnic şi flăcările să rănească obrazul celui adormit? Se retrase până în cel mai îndepărtat capăt al băncii şi strigă încetinel: „Marco! Trezeşte-te!”

Îi observa obrazul cu priviri temătoare. Pleoapele rămâneau închise, respira adânc şi regulat. Aşima se apropie de el şi-l scutură de umăr. El se trezi imediat, îşi înălță capul şi Privi silueta luminoasă ca pe o apariție de vis.

„Aşima, tu eşti” strigă el.

Acum, deci o recunoscuse. Ce-i mai rămânea de

făcut decât să se întoarcă în cameră?

„Dar tu eşti desculță Aşima” zise el îngrijorat. „O să răceşti. Aşează-te, Aşima”. O conduse la bancă. Zise apoi zâmbind:

„Am adormit aici şi tu m-ai trezit”.

„Ieşisem puțin în grădină. E aşa de frumos noaptea”.

Aşima îşi întinse picioarele lovindu-şi-le unul de altul.

„Toți dorm”, zise Marco. „Doar noi doi nu dormim”.

Stătură tăcuți unul lângă celălalt. Aşima examina luminarea din stânga. Fitilul căzu în ceara topită, arse mai departe cu o lumină albăstruie până când o pală de vânt o stinse.

Frunzele îşi cântau cântecul lor nocturn. În spatele intrării se întindea un întuneric de smoală şi învăluia frunzele şi fructele mărului. Cerul era țintuit cu stele. Ce ciudat, cele din apropiere erau ascunse vederii, iar cerul era aşa de aproape încât părea că-l poți atinge cu mâna. Noaptea de vară era o fântână adâncă, liniştită, şi plină de taine.

„Dacă aş şti de unde vin visele”.

„Ai visat, Aşima?”

„Am auzit un țipăt. Când m-am trezit mi-a fost frică”.

„Visele vin şi se duc, ca stelele”.

Conversația lor curgea ca un râu într-o albie liniştita Vorbeau despre vise şi stele şi nu se uitau unul la celălalt.

Marco zise: „E mai frumos decât o serbare cu pocale de aur. Dar nu poți visa mereu”.

„Nu!” cuvântul zbură ca o săgeată, spre Marco.

Acum fața ei se posomorî. El ştiu că imediat o să se ridice şi o să spună încetişor: „Acum trebuie să merg să mă culc”.

El zise: „Împăratul vrea să mă trimită la Manji, Aşima. L-am rugat. Dar trebuie, totuşi, să aşteptăm până se întoarce Matteo... Nu-ți mai place la Kambali?” Şi cum nu primi multă vreme răspuns, continuă: „Am putea pleca chiar și mâine”.

Aşima îşi încrucişă mâinile în mânecile largi ale veşmântului. „Nu mai ştiu nimic”, zise ea. „Mi-e frică pentru Matteo... Ah, nu mai ştiu, dacă mai vreau să merg la Kunming, Marco. Nimeni nu mă mai cunoaşte acolo... Nu mai ştiu... Dar acum trebuie să merg să mă culc. Noapte bună Marco”.

„Buona notte” îi strigă el din urmă.

„Buona notte” răsună răspunsul din întuneric.

Uşa se deschise încet. O pală de vânt stinse lumina palida a lumânărilor.

INTRIGI LA CURTE

Kublai han se întorsese de la Sangtu la Kambali. Serbările şi banchetele pe care le oferi curtenilor şi ambasadorilor săi durară trei zile. Mai mult de optzeci de mii de persoane luară parte la ele. Stăpânitorul şedea, cu obrazul îndreptat spre

miazăzi, pe tronul său înalt, alături erau curtenii care-l serveau pe împărat cu mâncăruri şi băuturi. Erau legaţi la nas şi la gură cu bucăţi de mătase, astfel ca respiraţia lor să nu atingă vinul şi felurile de mâncare. Un paj îi întindea împăratului pocalul cu vin se retrăgea trei paşi şi îngenunchia. Toţi curtenii şi toate persoanele prezente în de recepţie cădeau în genunchi şi se închinau de trei ori până la pământ.

Cel prea înalt îşi duse pocalul la buze şi bău cu înghiţituri lacome. Atunci cântăreţii la harfă începură să cânte: interveneau ţimbale, tobe şi instrumente de suflat.

Prea înaltul bea. Obrazul lui galben-cenuşiu şi plin de riduri se împurpurase când puse jos pocalul. Instrumentele tăcură, iar doamnele şi domnii se ridicară şi-şi ocupară locurile. La dreapta lui Kublai han şedeau feciorii lui, nepoţii şi rudele de viţă împărătească. Scaunul fiului mai-mare Tşing era ceva mai ridicat decât al celorlalţi fii. Prinţii străini şi curtenii şedeau conform rangurilor lor la alte mese mai în aceeaşi ordine luau loc la stânga împăratului soţiile fiilor, a nepoţilor, a celorlalte rude, şi soţiile curtenilor. Cea mai mare parte a cavalerilor şi a curtenilor trebuiau însă să şadă pe covoare.

În faţa sălii de recepţie se strânsese o mulţime multicoloră: mari neguţători şi ambasadori din diferite ţări, care aduceau multe obiecte ciudate şi rare; arendaşi care voiau să-şi reînnoiască

arenzile; comedianți, cântăreți şi muzicanți, saltimbanci şi vrăjitori, care voiau să-şi arate priceperea şi arta lor Marelui han.

Marele han Kublai şedea pe tronul lui înalt împodobit dragoni şi privea peste adunarea curtenilor. Veşmintele lor de mătase întreţesute cu fire de aur şi argint şi brodate cu flori şi figuri de animale, înfăţişau un tablou mai minunat colorat decât şi-ar fi putut imagina orice pictor. Se servea carne, zarzavaturi şi fructe, iar servitoarele aşezau pe masă pocale de aur şi argint cu lapte de iapă, de cămilă, vin de orez şi vin de struguri. Curtenii treceau printre invitați şi-i întrebau dacă erau bine serviți.

Împăratul făcu un semn unui curtean şi-l chemă la el Respirația lui mirosea a vin şi a mâncăruri rău digerate. Curteanul îşi reținu respirația, cât timp împăratul îi vorbea la ureche. Kublai dorea să vorbească cu Marco Polo. Obrazul lui avea o expresie de şiretenie, care dispăru însă imediat ce însoțitorul lui de onoare se înclină înaintea lui. Ministrul Ahmed îşi făcu loc şi se apropie de tron. Hiu-Heng stătea ca întotdeauna cu brațele încrucişate la stânga împăratului.

Kublai zise: „Ați studiat finanțele în Kambali, spuneți-mi dacă sunt bine orânduite”.

Marco Polo ştia că împăratului îi plac răspunsurile scurte. Fără nicio ezitare răspunse: „Admir înțeleapta politică financiară a maiestății voastre”.

Kublai simți în stomac o durere ascuțită şi sfredelitoare. Buna lui dispoziție dispăru. Pajul trebui să aducă vin. Din nou răsunară instrumentele, şi din nou curtea se închină, până când împăratul aruncă pocalul de aur, pe pământ. Prin vinele stăpânitorului de şaizeci şi şase de ani pulsa viață roşie. Domnii care stăteau în apropierea lui văzură cum îl înviorează vinul. Marco Polo îl privea liniştit pe împărat.

„Ahmed vrea să urce impozitele", zise Marele han. „Am nevoie de bani pentru soldații mei. N-ar trebui atunci să ridice impozitele?"

Marco Polo căzu pe gânduri. Conversațiile deveniră mai puțin zgomotoase, ca şi când oamenii din cele mai îndepărtate colțuri ar fi simțit că se discută o importantă chestiune de stat. Tşing Kim, prințul cel mai în vârstă, îşi aşeza cu zgomot pocalul pe masă şi se şterse pe gura plină de grăsime.

Marco simți privirile lui Hiu-Heng, care mărturiseau o disimulată îngrijorare. Pentru prima oară putu citi în trăsăturile învățatului catai. Apoi ochii lui îl căutară pe Ahmed, care-i făcea un semn din cap, zâmbind.

„Nu ar fi bine, Majestate, să mai împovărați poporul cu sarcini mai mari", zise Marco.

Împăratul se întoarse spre Hiu-Heng: „Ce socoteşti dumneata Hiu-Heng?"

Învățatul păşi înaintea stăpânului său, se înclină uşor şi zise: „Păstorul îşi tunde oile sale de

două ori pe an. Dacă păstorul şi-ar tunde zilnic oile el se va bucura în mod sigur de cantitatea obținută, dar oile nu vor mai avea apărare contra arşiței şi a frigului, şi se vor prăpădi. Poți oare să le tunzi complet şi de ultima lână? Averea poporului are o limită. Dacă ministrul Ahmed vrea să le-o ia pe toată, nu-i oare asta aceeaşi greşeală ca şi tunsul în fiecare zi?"

Ridurile adânci, de pe obrazul lui Kublai, care coborau de la nas şi treceau pe lângă colțurile gurii se adânciră şi mai tare. Conversațiile din sala imensă scăzură până la şoaptă. Se auzeau glasuri puternice de afară. Prințul moştenitor Tşing Kim, puțin înfierbântat de vin, bău în sănătatea vecinului de masă. În fața tronului, Hiu-Heng, Ahmed şi Marco Polo erau ținta multor priviri curioase, ironice şi Invidioase.

Kublai însă se gândea la ştirea secretă pe care o primise cu câteva zile înainte. Expediția contra insulei Tipangu dăduse greş, cu mari pierderi. Aproape toată flota fusese nimicită. Avea nevoie de bani ca să-şi construiască noi corăbii şi ca să-şi întărească armata, căci Kaidu, nepotul lui Oktaihan, vechiul său rival, se mişca în țările lui de pe malurile fluviului Imil şi încerca să-i convingă pe prinții din nordul Kataiului, Noyan, Kadan şi Singtu la o alianță contra lui. Tot atât de supărătoare erau şi veşnicele rebeliuni ale catailor din provinciile din regatul de sud, Sung, cucerite numai cu câțiva ani în urmă, şi aici avea nevoie de

întărirea trupelor de ocupație.

Împăratul se lăsă pe spate în tronul său. Gândurile îi încrețeau fruntea. Ochii îi ardeau mocnit. Îl apucă o scârbă de societatea de la curte, uşuratică şi strălucitoare care nu se gândea la altceva decât la plăcerile ei. Asemui domnii şi doamnele de la curte cu fazanii minunat colorați care, cu capetele lor mici şi proaste, ciuguleau lacom viermii de pe pajiştile sale.

Privirile lui trecură de la Marco Polo, la Hiu-Heng şi la Ahmed. Cine erau ăştia? Prietenii sau duşmanii lui? Kublai zâmbi superior. Cine ar putea îndrăzni să fie duşmanul lui? Cu un gest al mâinii poate distruge orice duşman. Dar puterea trebuia cucerită în fiecare zi, şi pentru asta avea nevoie de Hiu-Heng. Ahmed şi Marco Polo, şi de alții o mie, care-l ajutau să domnească peste popoarele străine. Le aprecia inteligența, dar nu-l iubea pe niciunul. Atât timp cât îi erau folositori, le dăruia diamante, veşminte şi pocale de aur, iar când nu mai avea nevoie de ei, îi lăsa să cadă şi se bucura când haita invidioşilor se repezea asupra foştilor favoriți ca nişte vulturi şi corbi flămânzi.

După o lungă tăcere împăratul se adresă lui Ahmed:

„Sunteți ministru de finanțe, ați auzit ce-au spus cei doi? Acum să aud sfatul vostru”.

Ahmed îşi mască mulțumirea. El înțelesese sensul întrebării lui Kublai: Tu, Ahmed, trebuie să-mi faci rost de bani. Asta gândea împăratul.

Venise ocazia să-i dea o lovitură lui Hiu-Heng pe care-l ura. Cu Marco Polo, această tânără vulpe care se strecurase în favorurile lui Kublai han se va răfui mai târziu. Cu respectul cuvenit păşi înaintea domnitorului său.

„Supusul vostru servitor vă roagă maiestate să-i acordați ascultare câteva clipe. Eu nevrednicul, îndrăznesc, în nepriceperea mea, să asemuiesc impozitele statului cu un câmp de o întindere de mai multe zeci de mii de king. Înainte, nu exista nimeni care să-l lucreze şi peste tot creştea numai iarbă. Am luat, din însărcinarea maiestății voastre, sarcina desțelenirii lui. Există pământ lucrat, dar mai există şi pământ nearat. Sunt unele bucăți unde tocmai a fost semănat, iar pe altele încolțesc deja semănăturile. Să ceri ca semănăturile să fie călcate în picioare nu se poate".

Ministrul Ahmed făcu o pauză bine socotită, şi aruncă o privire iute spre Kublai han, care-i urmărea cuvintele cu vizibil interes. Şoaptele celor din jur îi alunecau pe lângă urechi. Ahmed continuă ceva mai tare:

„Acum cancelarul Hiu-Heng este cel care-mi inspectează acțiunile. El este de fapt paznicul ogoarelor. Dar dacă el nu dovedeşte suficientă energie, atunci acel care conduce câmpul, n-are decât osteneală pierdută! Şi chiar dacă el ar avea suficientă energie, şi cerul n-ar trimite suficientă ploaie, nu poți strânge nicio recoltă. Ceea ce

numesc ploaia cerului, asta ar fi, dacă maiestatea voastră mi-ar da puteri sporite. Pentru aceasta rog pe Majestatea Voastră să se milostivească de mine”.

Kublai han îl onoră pe Ahmed cu un zâmbet mulțumit. „Vulpile nu iubesc câinii repezi de picior. Dar cum s-ar putea ca să nu-i placă stăpânului lui? Poruncesc cancelarului Hiu-Heng să-l lase să conducă liber în toate chestiunile financiare. Kogotai trebuie să se îngrijească, ca paza personală a lui Ahmed să fie mărită”.

Ahmed învinsese. În timp ce paharele erau duse la buze, iar mirosul mâncărurilor se răspândise în sala de recepție, se răspândi şi vestea, dusă din gură în gura, că Kublai han mărise puterea ministrului de finanțe. Multe priviri îl căutau pe Hiu-Heng, care trecu liniştit printre şirurile de oameni, spre masă. Obrazul lui era, ca întotdeauna, de nepătruns; mâncă şi bău foarte puțin, iar când masa fu ridicată şi comedianții şi saltimbancii îşi începură reprezentațiile, părăsi sala plină de conversații aţâțate şi de râsete de oameni băuți.

Cântăreții la harfă îşi acordară strunele, suflătorii suflară în cornurile lor şi în instrumentele lor din lemn, tobele răsunau și arcuşurile treceau peste strune bine întinse. Prea înaltul bău. Spinările încovoiate ale curtenilor păreau un covor multicolor şi plin de strălucire.

Marco Polo văzu silueta lui Hiu-Heng trecând,

peste arcada îndrăzneț boltită a podului de jad, spre palatul prințului moştenitor Tşing Kim.

Zilele se scurtară. Prin Kambali treceau încărcături de cărbuni. Chiar şi în fața reşedinței venețienilor opri o căruță descarcă pietrele negre. Minierii le scoteau la lumina zilei din adâncurile pământului. În Veneția, Marco nu s-ar fi gândit niciodată că există pietre care pot să ardă şi să fie mult mai bune decât cărbunii de lemn, şi care să răspândească toată noaptea căldura cu jarul, lor arzător. Dar văzuse deja atâtea lucruri de mirare, încât după o obişnuință de ani întregi, nu se mai minuna, când îşi încălzea mâinile deasupra pietrelor dătătoare de căldură.

Toamna trecea pe străzile şi ulicioarele din Kambali: vânt de furtună mătura miriştile, scutura gardurile din tulei mei, încovoia tulpinile copacilor din parcul împăratului, smulgându-le frunzişul de pe ramuri. Praful se aşeza, rece, pe acoperişuri. Păsările uitau să mai cânte. Rândunelele zburau în jurul clădirilor, peste porțile oraşului, şi cădeau ca o săgeată pe larga stradă principală, zburau aproape de pământ şi se ridicau apoi vertical spre cerul acoperit cu nori albi.

În zilele însorite şi liniştite pluteau funigeii ca nişte fire de argint, printre acele pururi verzi ale arborilor vieții. Dar razele soarelui îşi pierduseră puterea, cerul avea o culoare rece, alb-albăstruie.

Când se lăsa seara, cerşetorii îşi scoteau din sac ultimele zdrenţe, atârnându-şi-le, tremurând, pe trup. Wang făcea vârfuri de lănci şi săbii. Fluierul de bambus al lui Şü zăcea prăfuit într-un colţ. Cofetarul alerga cu marfa lui din străduţă în străduţă şi aţâţa prin cuvinte viclene, sentimentele de care pâlpâiau ca nişte flăcărui albastre. Pantofarul Wu închisese atelierul şi părăsise locuinţa, fiindcă nu mai putea plătească impozitele. Se mutase la ţară, la un frate. Purtătorul de lectici Yang căra stăpânii pe umerii săi puternici, şi în fiecare seară mărturisea, unui prieten de încredere al curierului necunoscut, toate conversaţiile importante pe care le auzise.

Meseriaşii roboteau în atelierele lor. În faţa băncilor de schimb stăteau numeroşi mari negustori şi comercianţi, ca să-şi schimbe banii uzaţi pentru alţii noi. Casieriile erau deschise puţine ceasuri pe zi, nu existau destui bani. Unii hangii, proprietari de case de ceai, sau de băi, îşi plăteau angajaţii sau pe cei ce-i aprovizionau cu mici plăcuţe de bambus, pe care treceau suma datorată şi semnătura lor. Aceşti bani de bambus nu puteau fi schimbaţi decât în casele hangiilor şi proprietarilor care-i semnaseră.

În a douăzeci şi opta zi a lunii septembrie fu serbată ziua de naştere a împăratului, cu neasemuit fast. Douăzeci de mii de prinţi, ofiţeri, dregători şi alţi curteni, primiră veşminte ţesute cu aur şi argint, cizme albe şi brâie, bogat

împodobite, de culoare galben. Chiar şi Marco primi de la împărat un nou veşmânt. Când curtenii se adunară în marea sală. A palatului, ți se părea că nu vezi altceva în fața ochilor decât regi.

În ziua aceasta, însă, cerul avea o culoare galbenă ca pucioasa, iar împăratul era din nou chinuit de durerile lui de stomac. Creştinii, sarazirii, budiştii şi reprezentanții altor religii şi popoare, ce trăiau la curtea Marelui han, îşi implorară zeii să-l binecuvânteze pe împărat şi să-i dea o viață lungă, sănătate şi fericire. Supuşii tătari şi chiar şi popoarele regatelor şi a provinciilor supuse trimiseră cadouri bogate.

Negustorii mahomedani îi aduseseră împăratului, care iubea cu pasiune vânătoarea, şoimi şi vulturi din țara Kirghizilor şi din Kuris. Ca semn al deosebitei sale mulțumiri, Kublai ban le trimise mâncăruri de la masa lui. Negustorii, însă, şedeau cu fețe întunecate în fața felurilor de mâncare cu carne şi nu se atingeau de ele. Kublai han observă acest lucru şi trimise să-i întrebe, de ce nu mănâncă din mâncărurile lui. Cel mai bătrân dintre negustori, un bărbat înalt şi drept, cu o barbă lungă şi albă, îndrăzni să spună că ei socotesc carnea spurcată, fiindcă provine de la animale care n-au fost sacrificate după legile lor. Obrazul lui Ahmed păli când auzi vocea mânioasă a împăratului. Kublai han porunci ca negustorii mahomedani să fie aduşi în fața tronului.

„Dacă mâncările mele nu sunt suficient de bune voi”, zise el cu un obraz morocănos, „luați-vă lucrurile şi cărați-vă de aici”.

Atunci colonelul Van-Ku se aruncă la picioarele împăratului şi-i ceru ascultare.

„Ce vrei?” întrebă împăratul surprins. „Spune repede”.

Van-Ku spuse cu o voce care se putea auzi până departe.

„Iertați-mă majestate, dar trebuie să vă spun ce am citit în cartea sfântă a sarazinilor, pentru că acolo scrie: „omorâți pe toți cei ce se închină la mai mulți zei!”

O tăcere de gheață se făcu în urma acestor cuvinte. Colonelul Van-Ku, un catai din nord, cunoscut ca un viteaz conducător de oşti, îndrăznea să ia în mod public poziție contra mahomedanilor. Toți ştiau că atacul lui îl vizează în primul rând pe Ahmed, care-şi plasase coreligionarii în cele mai importante posturi. Pe unele fețe se putea zări un zâmbet răutăcios, căci aici la curte o clică o combătea pe cealaltă.

Negustorii mahomedani rămăseseră în picioare. Kublai han îi chemă la el.

„Ați auzit ce-a zis Van-Ku?”

Bătrânul neguțător se uită zăpăcit în jur. Atunci înaintă Ahmed în fața tronului, se aruncă la pământ şi ceru ascultare, dar Kublai han îi porunci să tacă şi îl întrebă pe cel mai respectat dintre ei:

„Stă scris în cartea voastră sfântă: «Omorâți pe toți cei ce se închină la mai mulți dumnezei?»

Învățatul se întoarse încurcat, dar nu putu să scape de întrebarea împăratului.

„Da, aşa stă scris, majestate", răspunse totuşi.

„Şi voi credeți că legile voastre sfinte vin de la dumnezeu?" Acum împăratul vorbea cu o voce neutră ca şi când ar fi vrut să dea curaj bărbatului încurcat, din fața lui.

„Fără îndoială, maiestate!" zise învățatul cu o voce sigură.

La pândă, cel prea înalt, întrebă:

„Dar dacă dumnezeu vă porunceşte să omorâți pe necredincioşi, de ce nu-i dați ascultare?"

Întrebarea zăpăcitoare adormi prudența din capul mahomedanului şi el răspunse:

„Încă nu putem, n-a sosit timpul".

Un murmur se făcu auzit. Ahmed îşi frângea mâinile cotropit de furie şi spaimă.

„Dar EU pot să vă omor!" strigă Kublai ham. „Prindeți-l şi tăiați-i capul! Pe ceilalți aruncați-i în temniță".

Turgaunzii îi târâră pe nenorociții care, fără să se împotrivească, se lăsau împinşi înainte prin sală. Van-Ku dispăru în mulțimea curtenilor. Prietenul său Tşu-Yin, şef de secție de stânga în cancelaria centrală, îi puse tăcut mâna pe umăr.

Ministrul Ahmed era din cale afară de agitat, părea că o mână îi sugrumă grumazul. Proştii ăştia amenințau să distrugă tot ce făcuse. Din

partea lui puteau să-i taie capul lui Mulla şi pe ceilalți să-i lase să putrezească în închisoare. Asta nu-l deranja. Dar ştia foarte bine că mânia lui Kublai han, aţâţată de mâinile câinilor de necredincioşi, se va întoarce contra tuturor mahomedanilor.

Îl urmări pe Van-Ku, care acum stătea de vorbă cu Tşu-Yin. În timp ce medita în ce fel ar putea să îndepărteze nenorocirea, în capul său se şi cocea planul de răzbunare contra lui Van-Ku. Imediat ce-şi va restabili puterea, o să-l distrugă pe Tşu-Yin, prietenul colonelului Van-Ku. Care lucra în cancelaria centrală.

Ahmed îşi stăpâni învolburatele sentimente de ură şi-l rugă din nou pe cel prea înalt să-l asculte. „Vorbeşte deci Ahmed”, zise Kublai han. Tonul lui devenise ceva mai blând.

Ministrul îl rugă pe împărat să mai amâne executarea ordinului. El propuse ca să se dea ocazia altor doi învăţaţi să vorbească despre acest pasaj din Coran. Spre mirarea tuturor curtenilor de faţă, Kublai han fu de acord.

Cine putea bănui ce-l determina pe împărat să ia o hotărâre sau alta? Era cu toane ca şi viermele bolii, care-i rodea după plac intestinele sau se ţinea liniştit. Cerul în dosul uşilor deschise era galben ca pucioasa. Putea oare el să aţâţe mânia dumnezeilor străini?

Obrazul lui Kublai han pustiit de pasiuni şi de sete de putere era de nepătruns, ca o piatră

cenuşie. El înhămase la carul său oameni şi dumnezei străini. Cu oamenii se juca ca şi cu nişte păpuşi, dar de zei simțea o fricǎ superstițioasă Erau patru profeți cinstiți şi adorați de diferitele popoare: creştinii îl venerau pe Isus Christos ca pe dumnezeul lor, sarazinii pe Mahomed, evreii pe Moise şi chinezii pe Sogomombarhan. El însă îi cinstea şi venera pe toți patru şi le implora ajutorul.

În timp ce împăratul rezemat pe spate, de tron, aştepta sosirea înțelepților, îşi aduse aminte cu mulțumire de răspunsul pe care-l dăduse lui Marco Polo. Venețianul îl întrebase într-o împrejurare de ce nu trece la religia creştină, iar el, cel prea înalt, îi răspunsese cu un zâmbet înțelept: „De ce să mă fac creştin? Vedeți doar singuri că creştinii nu ştiu şi nu fac nimic nemaipomenit, ceilalți, însă, pot să facă ce vor. Vrăjitorii lor au putere asupra vremii rele şi pot s-o izgonească în cine ştie ce colț al cerului. Şi pe când eu stau la masă ei îmi aduc pocale pline cu lapte şi cu vin, ca să pot bea din ele. Ele zboară prin văzduh, şi nu le atinge nicio mână. Eşti martor că preoții lor au darul profețiilor, şi pot să-ți răspundă la ce-i întrebi. Dacă eu m-aş converti la religia Dumnezeului vostru şi aş deveni un creştin, ce o să spună prinții curții mele şi ceilalți oameni, care nu au aplecare pentru această religie? Nu m-ar întreba ce m-a determinat să trec la religia creştină? Ce fel de puteri extraordinare

au dovedit preoții ei, ce minuni au făcut? Asta o să mă întrebe. Şi la asta eu nu le pot răspunde nimic. Şi atunci au să mă socotească un om asupra căruia o nebunie are mare putere, în timp ce ceilalți preoți, grație artei lor, fac minuni aşa de mari, şi ar putea chiar să-mi ia şi viața".

Se făcu o mişcare printre curteni când cei doi doctori musulmani se îndreptară spre tron. Kublai han îi măsură în tăcere şi le porunci să şadă. Ei încercau să-şi ascundă emoția. Unul dintre ei era scund şi cu plete albe. Ochii i se mişcau mereu în orbite, peste fruntea înaltă, de la colțurile ochilor până la tâmple, se întindea o plasă de zbârcituri. Celălalt era un bărbat uscățiv cu o față osoasă şi cu mâini mari. Prinse privirea lui Ahmed şi o clipă îşi coborî pleoapele. O linişte adâncă şi concentrată îi era zugrăvită pe obraz.

„În cartea voastră sfântă vi se porunceşte să-i omorâți pe cei ce sunt de altă credință".

Toți tăcură. Toți ochii erau îndreptați asupra doctorilor musulmani. Obrazul lui Ahmed era nefiresc de palid. Un calm rece îi şterse nervozitatea. Cântărea în această clipă toate posibilitățile, şi jură lui Van-Ku şi prietenului său o îngrozitoare răzbunare, dacă va reuşi ca împăratul să fie abătut de la planul lui nesăbuit. Nu era chiar aşa de simplu să-l distrugă şi pe el, chiar dacă mahomedanii ar cădea în dizgrație.

Şi-acum se întâmplă ceva neprevăzut. Cortina galbenă ca pucioasa a cerului se dădu la o parte şi

raze de soare vii şi ascuţite străbătură ziua cenuşie de toamnă. Ţiglele acoperişurilor, până acum atât de mohorâte, străluciră ca aurul. Trupa de comedianţi, ce aştepta în faţa uşii cu feţe pofticioase viclene, fu învăluită de o lumină limpede. O mişcare tăcută trecu prin mulţimea de oameni. Aur, argint, diamante, mătase colorată şi colonade roşii străluceau pe fondul întunecat al sculpturilor în lemn. Soarele apăru. Se făcu lumină.

„Este adevărat", îşi începu Mulla cel înalt şi vânjos discursul, „că Allah ne porunceşte să-i omorâm pe aceia care se închină la mai mulţi zei. Dar numai pe aceia care nu recunosc existenţa unei entităţi superioare. Deoarece majestatea voastră pune numele lui Dumnezeu la începutul oricărui ordin al măriei Voastre, nu puteţi fi socotit că faceţi parte din această categorie".

Kublai han, care nu văzuse altceva în brusca revărsare de lumină decât un semn divin, fu foarte mulţumit cu răspunsul lui Mulla. Dădu ordin ca negustorii arestaţi să fie imediat puşi în libertate, celor doi doctori le dărui bogate cadouri.

Cea de-a şaizeci şi şasea aniversare a zilei de naştere a stăpânitorului. Decurse, după acest incident, în modul obişnuit. Domnii şi doamnele mâncară atât încât burţile lor ameninţau să pleznească şi băură din ameţitoarele băuturi atât încât seara, când părăsiră sala de recepţie, mulţi dintre ei în beţia lor, atinseră pragul uşii.

Lunile de iarnă aduseră zăpadă şi un frig uscat. Într-o zi, orbul Şü intră în fierărie şi zise înspăimântat: „Tată Wang, cofetarul a fost arestat. Soldații caută prin case, după arme. Yang zice că trebuie să fugiți imediat”.

Copilul căuta pipăind mâna aspră a fierarului. „Spune ceva, tată Wang” se rugă el cu obrazul îndreptat spre fierar, şi pe care se zugrăvea spaima.

Wang trase copilul spre ei.

„Dar încotro să mergem, Şü? Obrajii mei sunt înfierați cu semnul criminalilor. Aici toată lumea ştie cine sunt. Cine-mi va da de lucru în alt oraş? Toți vor crede că sunt un hoț sau un ucigaş”.

„Am să cânt la fluierul de bambus. N-o să murim de foame. Grăbeşte-te, tată, Wang. Am auzit țipetele femeilor, când au venit. Sparg uşile cu securile”. Şi-apoi Şü imploră încet de tot: „Mi-e frică. Vino. Tată Wang”.

Fierarul simți tremurul copilului din brațele sale. Îşi aduse aminte de timpul petrecut la închisoare, care aproape că-l costase viața. Acum plăcintarul Li, prietenul lui întotdeauna bine dispus, era cel arestat. Din nou soldații treceau prin oraş să-i constrângă la ascultare pe cataii gata oricând de răscoală. Wang îşi aminti de noaptea când fusese la el curierul necunoscut. Atunci speranțele fuseseră mari, se adusese fier, iar el făcea săbii şi vârfuri de lănci. Credeau că în

curând se vor aprinde focurile pe munți, şi aşteptau nerăbdători, dar aşteptaseră degeaba. Priveau cu ochii arzători spre munții întunecați din vest, care înconjurau Kambali. Cunoşteau fiecare pisc, îşi făceau socotelile pe care dintre ele se va aprinde primul foc, şi aşteptau, aşteptau…

Acum speranța muri în inima lui Wang. „Am să cânt la fluierul de bambus”, zisese Șü cel orb. El nu vedea lumina zilei, dar avea un suflet viteaz şi atunci când cânta, îți puteai uita grijile. Focul din fierărie se stinse. În atelier se făcu un frig tăios.

„Mergem Șü”, zise Wang. „Tu ai să cânți la fluier, iar eu o să cerşesc după pomană. E frumoasă viața în Katai, Șü”.

„Îi aud, tată Wang, sparg uşile, în curând o să ajungă la noi. Trebuie să ne grăbim!”

Wang încărca puținele lui bunuri sărăcăcioase pe spatele măgarului şi ieşi, pe poarta din dos, în ulicioară. În poartă, se auzeau lovituri când el zise încetişor: „Înainte, cenuşiule!”

Șü se ținea bine de frâu. Fața lui de copil era întunecată de jale.

„Poate ne vom întoarce vreodată”, murmură Wang. Drumurile argiloase erau bătătorite de paşi şi de copite. În fața caselor se găseau grămezi de zăpadă murdară. Multe prăvălii şi ateliere erau închise. Prin poarta de la sud trecea un fluviu de oameni. Santinele îi lăsau să treacă, pentru că comandantul lor, Van-Ku le poruncise să lase pe oricine să treacă nestânjenit, însă la celelalte porți,

care stăteau sub comanda tătarului Kogotai, fuseseră arestați mulți suspecți. Temnițele se umpleau cu chinezi.

Ministrul Ahmed însă, după incidentul petrecut de ziua de naştere a împăratului, mai puternic decât oricând, îşi țesea intrigile. Poporul flămânzea: fiindcă el îi storcea de ultimul bănuț. Tezaurul statului se umplu şi împăratul nu întrebă de unde veneau banii. El îl lăuda pe Ahmed în mod public, şi când acesta îl acuză pe Tşu-Yin, şeful de secție de stânga din cancelaria centrală, că nu dă urmare edictelor împărăteşti şi ceru să fie condamnat la o sută şapte lovituri de baston şi apoi să fie decapitat, Kublai han fu de acord. Tşu-Yin, trebui să-şi piardă viața, fiindcă-şi pusese mâna pe umărul prietenului său, Van-Ku.

Van-Ku îmbrăcă un veşmânt alb, peste uniformă, şi se duse la locul unde fuseseră înmormântate rămăşițele pământeşti ale prietenului. Stătu multă vreme în fața movilei de pământ. Santinele de la închisoare nu îndrăzniră să gonească pe bărbatul care stătea acolo ca împietrit, deşi era interzis să se apropie de acel loc. Fulgii de nea cădeau din cerul cenuşiu şi acopereau mormântul. Corbii se ridicau în zbor croncănind. Cerul era îndoliat ca şi el.

Buzele strânse ale lui Van-Ku se deschiseră. „Te-a ucis, Tşu-Yin, dar am să te răzbun! Nu am să-mi găsesc liniştea până când trupul lui nu va fi aruncat drept hrană Câinilor şi viperelor! Asta îți

jur… îți jur!”

Obrazul lui era ca oțelul, când plecă.

La curte domnea cutremur şi spaimă sub stăpânirea arbitrară a lui Ahmed. Dşambuik-Hatun, grăsana, dărui favoritului ei, ca semn de apreciere, nouă sclave frumoase.

Kublai han îi dărui un cal alb din grajdurile împărăteşti, împreună cu un harnaşament prețios.

Ahmed se scălda în favorurile împăratului. El considera dregătoria lui Hiu-Heng numai ca un post de cinste, lipsit de conținut, şi nu lua în considerație nicio oprelişte.

Într-o zi geroasă şi clară de ianuarie, a anului 1282, Marco află că expediția contra insulei Tipangu, eşuase. Matteo părăsise Kambali mai mult de un an de zile. Stătuse în fața lui, puternic şi vesel zicând: „Acum plec, Marco.

Nici nu poți să-ți închipui cât de mult mă bucur că ajung iar pe mare. Acum simt din nou că toate au un rost. Pe Aşima o las în grija ta. Tu te pricepi s-o aperi când cineva vrea să se apropie prea mult de ea”. Şi-apoi: „Stai de vorbă cu ea. Cine ştie dacă-i mai este dor de Kunming? Poate într-o zi, vine cu noi la Veneția. Ah! Veneția! Ceea ce aici e de aur, la Veneția e de fier. Mi-e drag fierul, Marco, e mai de încredere decât aurul. Rămâi cu bine, frate! La revedere! În curând mă întorc acoperit de glorie. Şi nu uita: poate vine cu noi la Veneția”.

Aşa îşi păstra Marco în amintire prietenul: vesel

şi încrezător.

Ministrul Ahmed îi adusese la cunoştinţă vestea nenorocită şi-şi exprimase sincere regrete. Se gândise chiar şi la Aşima, care acum, după cum se exprimase, rămânea orfană. Marco trecea absent prin obişnuitul aspect al străzii şi nu băga de seamă oamenii îmbrăcaţi sărăcăcios, care-şi cărau boccelele cu priviri speriate, nu auzi înjurăturile soldaţilor ce împingeau înaintea lor bărbaţi cu priviri întunecate, tresări când o femeie fugi strigând pe lângă ceata soldaţilor, dar uită acest tablou al nenorocirii, imediat ce coti în strada unde se afla locuinţa.

Două mii de djunci chinezeşti porniseră spre Tipangu, cu mai mult de o sută de mii de soldaţi la bord. Debarcaseră pe coasta bogatei insule Tipangu şi într-o primă bătălie învinseră armata duşmană, distrugând-o. Dar Tokimune veni apoi cu o puternică armată, strânsă din toate regiunile ţării, şi-i respinse pe tătari şi catai, pe corăbiile lor. Corăbiile fuseseră surprinse de un îngrozitor vânt ce bătea dinspre nord şi cea mai mare parte dintre ele fuseseră distruse.

„Veneţia, ah! Veneţia!” Acum prietenul meu n-o să revadă niciodată Veneţia; pentru că Marco nu-şi ascundea faptul că îndrăznetul Matteo luptase în primele rânduri şi că nu credea în posibilitatea să se găsească printre puţinii supravieţuitori. Dar cu cât se apropia mai mult de casă, cu atât mai mult se agăţă de firicelul de speranţă ce-i mai

rămăsese. Îşi compuse o faţă veselă, când trecu grăbit prin curte, dar se feri s-o întâlnească pe Aşima, pe tatăl sau pe unchiul său.

Marco îşi scoase mantaua şi se aşează la masă. Îşi propti capul în mâini şi privi adânc îngândurat în gol. Era oare posibil ca un om ca Matteo, pur şi simplu să nu se mai întoarcă? în timpul lungii şi periculoasei lor călătorii se născuse între ei prietenia, crescând mereu hrănită de întâmplări mai importante, sau mai puţin importante şi până la urmă îi făcuse să-şi fie indispensabili unul altuia. Zi de zi Matteo fusese cu el şi-l ajutase cu puterea lui de judecată, înţeleaptă şi neinfluenţabilă, să-şi păstreze drumul drept pe cărările încâlcite ale intrigilor de la curte.

Gândurile lui Marco se întoarseră în trecut. Amintirile perindau prin faţa ochilor lui, ca nişte nori purtaţi de vânt: Matteo luptă cu sabia lui enormă contra caraunaşilor, lanţul i se încolăceşte în jurul grumazului şi cade. „Fugi Marco", mai poate zice el în cădere... Matteo e închis în hrubă şi zmulge paznicului lancea din mână... „Hassan-Bek e mort. Vino, Marco, nu mai avem vreme..." Fuga prin noaptea înstelată. Umbre fantomatice apăreau pe drum, animale de pradă se strecurau prin pădure, şacalii urlau Sa câmpie... „Crezi c-a venit cu lectica? Bine, să nu mai vorbim de asta. Noapte bună. E slabă ca un ieduţ". „Acum m-ai scos pentru a doua oară din hrubă, Marco, şi pe deasupra şi pe fetiţă!" „În grădină înfloreşte o

floare mare galbenă… Oare am să mă mai întorc vreodată la Veneția?”

Lui Marco i se părea că aude glasul şoptit al prietenului său şi cu fiecare frază, în fața lui învia un tablou: „Mai trăieşti, Matteo?” puse el ca un copil întrebarea şi pândi adânc în el însuşi ca şi când de acolo i-ar fi putut veni un răspuns. Nu veni niciun răspuns. Tăcerea din casă îl apăsa.

„Nu plânge, ieduțule” îi spusese Matteo Aşimei. „Doar Marco rămâne cu tine”. Şi-apoi plecase.

Acum trebuia să-i dea Aşimei vestea tristă. Ea, bineînțeles, era în camera ei, cu mica bijuterie. Iarna în Kambali, nu-i făcea bine. Frigul aspru îi accentua starea proastă. Mâinile ei erau reci şi insensibile. Odată când intrase pe neaşteptate în camera ei, o găsise, cu obrazul alb, şezând pe cuptorul stins şi când el o întrebă îngrijorat dacă nu se simte bine, cuvintele ei veniră ca de la o mare depărtare: „Mi-e frică de zăpada asta albă”.

Marco se ridică şi începu să se plimbe cu paşi uşori în lung şi-n lat prin cameră. N-avea rost să se lase copleşit de descurajare. Cine spune că Matteo n-ar fi în viață? Cuvintele Ministrului Ahmed nu sunaseră prea încurajator, dar ce ştia Ahmed despre Matteo? Matteo ştia să-şi apere pielea ca nimeni altul. Marea şi furtuna erau elementele vieții lui. Dacă din o mie de djunci, nouă sute nouăzeci şi nouă s-au scufundat, atunci sigur căpitanul Matteo a cârmuit-o pe a o mia în siguranță, prin toate greutățile drumului.

Matteo trăia. Nu putea să fie altfel. Marco se certă singur că se gândise ca o femeie bătrână, la tot ce e mai rău. Aşima nu trebuia să afle nimic de spaimele lui. Avea oare vreun rost să-i rupă inima, până când nu primea vreo veste mai sigură?

Simți brusc dorința de a-i vizita în camera lor pe cei doi bătrâni, ce abia sosiseră dintr-o lungă călătorie. Se gândea, mişcat, la ocupația lor, care fără pic de linişte, îi ducea dintr-un capăt al țării în celălalt, mereu la pândă după afaceri bune. Îşi exercitau meseria de negustori, cu deplină dăruire şi îndurau cu răbdare toate ostenelile. Aproape că se ruşina puțin, că el, cu excepția scurtelor călătorii la Sangtu, sau la terenurile de vânătoare din nord, ale împăratului, îşi petrecuse toți anii aceştia în Kambali.

În orice caz serviciul său, ca însoțitor de onoare al lui Kublai han, îi adusese o răsplată mai mare decât toate întreprinderile negustoreşti ale tatălui şi ale unchiului său. Când îşi pierduse răbdarea, chiar ei l-au sfătuit să rămână la curtea Marelui han. Atâta timp cât se bucura de favorurile împăratului, era mai simplu, şi pentru ei, să ajungă în posesia mai multor înlesniri comerciale.

Când îşi aducea aminte că petrecea a opta iarnă în Kambali şi când mai adăuga la asta şi cei trei ani şi jumătate cât durase călătoria lor de la Veneția până în Katai, i se părea că-l desparte o viață de om, de copilăria şi tinerețea lui. Când plecase avea şaptesprezece ani, un tinerel cu

planuri măreţe. Felul lui de viaţă şi sângele neliniştit pe care-l moştenise de la înaintaşii lui, treziseră devreme în el dorinţe stăruitoare ce-l îmboldeau la acţiune. Împreună cu Giovanni şi cu Giannina, în vechea barcă pescărească erau foarte preocupaţi de piratul ce furase un diamant mare cât un ou de porumbel ca şi o mie de alte lucruri care nu făceau parte din viaţa de toate zilele. Apoi veniseră marile şi micile evenimente care-l siliseră să ia hotărâri şi să acţioneze. Iar când tatăl său se întorsese, luându-l prin surprindere găsise un copil în vârstă de cincisprezece ani, mult mai copt şi mai independent decât ceilalţi de aceeaşi vârstă.

Dar copilăria era tot atât de departe, ca şi oraşul natal Veneţia, de Kambali. Când în puţinele lui ceasuri liniştite încerca să şi-l amintească pe Giovanni, tânărul constructor de nave cu voce minunată, sau de vioaia tovarăşă de copilărie, Giannina, cea cu pletele negre, sau de credinciosul sau servitor Paolo, feţele lor rămâneau scăldate în umbra cenuşie a uitării. Culorile străluceau mult mai puternic, când se gândea la mormântul mamei sale, din cimitirul tăcut de pe San Michele, sau la bătrânul ţigan cu pălăria galbenă şi ascuţită, care cu poveştile sale despre nepoata sa Zuzika răpită în Damasc sau Bagdad îi preocupase imaginaţia ani de zile, şi pe care îl revăzuse în mod atât de miraculos în mijlocul aglomeratului oraş Kambali.

Înaltă şi strălucitoare apărea în gândurile lui

statura prietenului Matteo. Cum ar putea admite că Matteo nu mai trăieşte?

Se duse cu inima îndoită şi cu tainica grijă, la Nicolo şi Maffio Polo.

Aşa cum bănuise Marco, cei doi bătrâni stăteau la masă, aplecați asupra unor liste de mărfuri, socoteli şi teancuri de bancnote, prinşi într-o ceartă de toată frumusețea. Zărindu-l pe Marco îşi întrerupseră duelul de cuvinte. Maffio Polo zise glumind cu bunătate: „Vine domnul fiul tău, Nicolo. Cărui fapt datorăm deosebita cinste, de a vă putea saluta Messer Polo?”

Marco se aşează la masă în fața lor şi simți, brusc, că-şi recâştigă toată încrederea. Cei doi bărbați, abia întorşi dintr-o lungă călătorie, puneau tocmai la cale o nouă afacere: erau îndrăzneți şi întreprinzători, toată viața lor era comerțul. Erau cu totul monopolizați de planurile lor şi-i cerură imediat sfatul şi ajutorul. Funcționarii înaltului comisariat pentru comerțul exterior, armau corăbii şi puneau la dispoziție capital pentru o călătorie mai lungă spre sud. Cu toate că statul lua din totalul venitului realizat, şapte zecimi şi lăsa neguțătorilor însărcinați de ei numai trei zecimi, se găseau mulți pretendenți. Marco le promise că va interveni la funcționarii înaltului comisariat pentru comerțul exterior, ca Nicolo şi Maffio Polo să primească corăbiile şi mărfurile dorite.

În timpul conversației, Marco avu timp suficient

să studieze neobservat fețele celor doi: rămăseseră tineri cu toată viața periculoasă şi incomodă pe care o duceau din tinerețe. Le admira din ce în ce mai mult capacitatea lor de efort. Nimeni n-ar fi crezut că Nicolo Polo, deşi avea fire argintii în barbă şi pe la tâmple, peste puține săptămâni va împlini cincizeci de ani. Mersul lui era alert, ținuta dreaptă, iar gesturile îi erau măsurate şi sigure. Chiar şi unchiul Maffio, care număra cincizeci şi doi de ani, îşi păstrase nealterat umorul şi nu se plângea niciodată de slăbiciuni fizice. Erau mari negustători venetieni, de care Veneția, metropola comerțului apusean putea cu tot dreptul să fie mândră. Dar ce ştiau domnii din Republica San Marco despre aceşti fii ai oraşului lor, ce ştiau ei despre Katai, despre această frumoasă şi bogată țară de basm?

Marco îşi puse întrebarea, oare când cei doi bătrâni – aşa îi porecliseră el şi Matteo în discuțiile lor confidențiale – îşi vor aduce, în sfârşit, aminte să ancoreze în portul natal al Veneției, ca să înceapă un capitol mai liniştit al vieții lor, cu nenumăratele lor comori strânse? În secret îi era frică să nu plece spre casă înainte ca el să fi avut posibilitatea să cunoască imensul imperiu. El spera să primească permisiunea împăratului să facă, în viitorul apropiat, o lungă călătorie spre sud.

Privirea lui Marco se pironi în ochii tatălui. Îşi zâmbiră într-o tăcută înțelegere, mulțumiți unul

de celălalt. Nicolo Polo îşi amintea plin de mândrie de vorbele lui Kublai han, la sosirea lor în Sangtu: „Fiul vostru are foc în privire şi strălucire în obraz”. Nu trebuia să-şi facă nicio grijă pentru Marco. El devenise, prin înțeleapta lui reținere, un bărbat respectat la curtea marelui Han.

În conversația lui interveni o tăcere grea, care părea că întinde o punte de trecere de la afaceri la chestiunile personale. Maffio Polo fu primul care o trecu.

„Uită-te la el, Nicolo” zise el zâmbind, „cu doisprezece ani în urmă era un copil care mergea la San Nicolo, la balestra. Iar noi ne certam, care dintre noi va avea onoarea să ducă arcul „nobilului domn”. Îți mai aduci aminte cum într-o seară a intrat în cămaşă de noapte în camera noastră Şi a întrebat? Maffio imită vocea copilărească, „Iartă-mă, tată, trebuie să-l întreb ceva pe unchiul… Ați zis unchiule, că oricine care se apropie de marele han, sărută pământul. Ați făcut şi voi asta?” Maffio Polo râse din toată inima şi vorbi mai departe: „Acum e el însuşi la curte şi a zăcut în praf în fața prea înaltului, cel puțin de câteva sute de ori, dar Marco al nostru a rămas la fel. Nu-şi găseşte liniştea până când nu ştie sigur, cât aur şi câtă aramă se ascund într-o pungă. Ai găsit desigur mai multă aramă decât aur printre toți aceşti prea distinşi domni!”

„Mai rău decât atât, răspunse Marco cu seriozitate. „Există mai mulți bani falşi la curte

decât o aramă cinstită. Fețele lor sunt măşti goale. Nu ştii ce se găseşte în dosul lor”.

„Ce e nou la curte?” întrebă Nicolo Polo.

„Kublai han are dureri de burtă”, interveni Maffio, „şi curtenii fug împrejur cu oale de noapte de aur”.

„Tşu-Yin, şeful de secție, din stânga a fost executat”, răspunse Marco Polo. „Lumea spune că a fost o răzbunare a ministrului Ahmed”.

„Şi ce crezi tu despre asta?” întrebă Nicolo Polo.

„Nu ştiu. Ahmed a fost întotdeauna amabil cu mine. La curte se vorbesc multe”.

„În Kambali a fost descoperită o conspirație a catailor” zise Maffio Polo, pe gânduri. „Mâna lui Ahmed apasă greu asupra populației. Ea îl urăşte”.

„Asta nu înseamnă nimic”, socoti Nicolo Polo, „şi pe noi ne urăsc, nu le plac străinii Eu nu m-aş pune rău cu Ahmed, el se bucură de încrederea împăratului”.

Unul dintre ei lipsea. „Ar trebui să fie aici şi Matteo” zise Maffio. Nicolo Polo se gândi: Eram mulțumit când Matteo era cu el. Iar tare zise: „N-ar fi trebuit să plece”.

„Acum ar fi putut veni cu noi”.

Frazele cădeau ca nişte stropi grei.

„Flota a fost distrusa la Tipangu” zise Marco fără să-şi ridice ochii.

Apoi se făcu linişte multă vreme, până când în cele din urmă Maffio, zise ca pentru sine: „Ai aflat

şi tu?”

Nu se priveau în ochi. Nicolo şi Maffio Polo aflaseră vestea mai demult decât Marco, dar tăcuseră.

„Eu cred că mai e în viață, tată”.

„Există speranțe”, zise Nicolo Polo.

Marii negustători mai rămaseră şase săptămâni în Kambali Marco se îngriji ca să li se pună la dispoziție două corăbii. Când Kublai han se pregătea să plece, cu enorma lui suită, spre ținuturile de vânătoare din nord, plecară şi ei cu o caravană spre mare.

Primăvara întârzie mult să spargă drumul alb al iernii, dar într-o noapte îşi instală domnia. Crengile lungi ale platanilor măreți se înconjurară de o boare roşiatică, mugurii plesneau. În curți vedeai scaune şi litiere vopsite proaspăt; femeile şedeau în fața caselor şi confecționau flori artificiale; ciocane băteau în metale nobile; doamnele de la curte se fardau şi se parfumau, se împodobeau cu brățări de aur, ace cu turcoaze, brâie colorate şi cu pantofi brodați, şi plecau, învăluite de o boare parfumată, să se plimbe prin grădinile împărăteşti.

Un cântăreț bătrân trecea cu harfa lui cu şapte coarde pe străzi şi străduțe şi cânta în piețele publice:

„*Yen-King* (Kambali în limba chineză) *frumos ca luna argintiu-strălucitoare!*

La dreapta te-nconjoară marea răsăritului şi cerul te încinge ca un brâu,

La stânga îşi întind spre tine nenumăratele braţe şi ziduri de pază, munţii Tai-hing;

În valea aurie se revarsă mereu hrana strălucitoare a soarelui.

Din toate părţile pândesc săbii şi lănci. Un tigru le ţine strâns în ghearele lui.

O, matură străinii jefuitori şi reînvie din nou imperiul împăratului.

Să domnească din nou o pace generală, spre fericirea poporului, se apropie o glorioasă epocă,

Yen-King, frumos ca luna argintiu strălucitoare".

Arborii şi arbuştii înfloreau. Pe când dimineaţa oraşul mai dormea încă, păsările ciripeau deja. Soarele se ridica pe înălţimile cerului albastru. Kublai han părăsi cu uriaşa lui suită Kambali.

CINE EŞTI TU, FRATE?

Bătea vântul şi arborii de pe marginea latei şosele îşi aplecau vârfurile înfrunzite. Cerul se întuneca. Nori negri cenuşii se îmbulzeau în faţa soarelui şi strânseră lumina de pe câmpie. Ogoarele de orez uşor înverzite, care urcau muntele în chip de terase, începând din valea fluviului, îşi pierdură strălucirea. Pădurile din depărtare ce urcau şi coborau costişe se pierdură într-un abur albastru închis. Când copitele cailor

şi ale măgarilor atingeau pământul, ridicau un praf uşor ca o pulbere. Peste câmpie, arşița era apăsătoare. Vântul era fierbinte. Plantele simțeau nevoia de apă. Iar şoseaua se cățăra ostenită, din vale spre munți. Hamalii îşi cărau poverile cu paşi legănați, cărucioare cu câte două roți, trase de măgăruşi, încărcate din plin, se clătinau, peste drumul umblat; la piciorul muntelui se întâlniră două caravane.

Căpitanul Matteo strânse frâiele calului şi-i zise tovarăşului său:

„Tu vrei deci să călătoreşti cu mine, mai departe prietenuțule". Îşi întrerupse şirul gândurilor şi-şi şterse cu stânga sudoarea de pe frunte. „Arşița asta blestemată şi-a dracului te moaie de tot", mârâi el.

Matteo îşi avea brațul drept învelit într-o pânză murdară. Luă iar frâul în mână şi strigă: „Acum ia-o la goană roibule, până nu vine ploaia".

Pe lângă şosea curgea fluviul galben. Celălalt mal se vedea cu greu prin ceață. Iar munții din depărtare păreau o îngrămădire de nori.

Tovarăşul lui Matteo călărea pe un catâr. Purta o haină simplă, țărănească. Peste şa, atârna de fiecare parte o acoperitoare de mătase albastră, a cărei model din flori brodate dispărea sub nenumăratele pete de grăsime. Animalul mergea răbdător, era încărcat cu fel de fel de obiecte ciudate. Două oale se ciocneau una de alta, o enormă pălărie de paie era aşezată pe capul

animalului şi alte două îi erau legate pe crupă, în față şi în spate se legănau pungulițe de pânză, sticle de piele şi mici săculețe. În mijlocul acestor minunății, destul de mare ca să poată vedea peste pălăria de paie aşezată pe capul animalului stătea cățărat călărețul, un catai din sud, cu mişcări iuți. Acoperitoarea de mătase albastră, împrumuta acestui ciudat aranjament o umbră de bună stare. Hamali, care în aşteptarea ploii, îşi puseseră nişte mantii din țesut de palmier, examinau catârul şi pe călărețul lui cu priviri invidioase.

Fluviul galben îşi pierdu culoarea, o rafală de vânt, mătură peste apă şi peste câmpie. Corăbiile îşi strânseră în grabă pânzele. Acum joncile late, cu acoperişuri semirotunde, împletite, pluteau uşor peste valuri sau îşi tăiau drum cu obositoare lovituri de vâsle, contra curentului.

Matteo şi tovarăşul său de drum îşi îndemnară animalele. Când căzură primele picături grele, de ploaie, ajunseseră la intrarea verde-închis, a pădurii. Se opriră sub acoperişul de frunze, care-i apăra de ploaie şi-şi legară bine animalele de călărie de nişte rădăcini ce ieşeau din pământ. Ploaia turnă peste coroanele copacilor, picura printre crengi şi frunze şi curgea pe tulpinile copacilor. O pală de aer proaspăt făcea să intre aerul cald şi umed cu miros de putregai în pământul acoperit cu muşchi al pădurii. Mirosea puternic a flori şi a plante aromatice.

Matteo îşi dădu părul spre spate şi se putu vedea

că lobul urechii stângi, îi lipsea.

„Aşadar vrei să vii cu mine mai departe”, îşi continuă el gândurile. „Bine prietenuțule, îmi placi. Dar să nu-mi faci vreun necaz, asta ca să nu te mai bage încă o dată în butuc... Am să-ți zic şefulețul, înțelegi: şefulețul: Eu sunt şeful şi tu eşti şefulețul... Dacă ai chef, vino cu mine la Kambali. Prietenul meu Marco, o să-ți găsească undeva vreun loc”.

„Vă mulțumesc mult prea onorate” zise şefulețul. Obrazul lui cu ochi isteți luă o expresie de pişicher, încât Matteo trebui să-şi amintească, fără voie, de scena din piața micului oraş.

Sosise de pe coastă păstrând încă în nări mirosul sărat al mării. Antebrațul umflat şi durerea ascuțită de la ureche, îi îndreptau gândurile, mai des decât ar fi dorit-o, la bătălia pierdută şi la aventuroasa călătorie printre valurile furioase ale mării, care-i purtaseră corabia până în periculoasa apropiere a stâncilor submarine. Încercase să-şi alunge gândurile neplăcute, privind atent la toate amănuntele din apropierea drumului şi din depărtare. După trei zile ajunsese în orăşelul „Muntele familiei pietrificate”. Îngusta stradă principală se întindea de-a lungul malului unui afluent al fluviului galben. Trecu călare prin poarta oraşului şi trebui ca să se aplece ca să nu se lovească. Negustorii şi meseriaşii de pe marginile străzii făceau remarci glumețe sau pline de apreciere, referitor la statura

uriaşă a străinului. Matteo se obişnuise deja cu astea şi nu-i păsa. Începuse să-i placă populația asta harnică, şi cu toată sărăcia ei gata oricând să râdă din toată inima şi să dea o mână de ajutor, aşa că nu-i lua glumele în nume de rău.

Cam în mijlocul oraşului strada se lărgea pe dreapta şi pe stânga şi forma o piață dreptunghiulară. Aici zări obrazul şefulețului pentru prima oară, foarte curățel împodobit cu un guler de lemn. Îl înveseli şi îl impresiona în acelaşi timp. Aşa că nu-l lăsă inima să treacă pur şi simplu mai departe. În clipa aceea şefulețul arăta oricum altfel, numai pişicher nu, ceea ce se poate uşor explica prin situația nu prea plăcută în care se găsea. De pe scena înaltă, cam de un stat de om, scuipa deasupra celorlalți otravă şi fiere în mulțimea ce-l copleşea cu observații, batjocoritoare. În furia lui neputincioasă – mâinile şi gâtul îi erau prinse în butuc – uită de orice şi scoate nişte înjurături groaznice. Totul i se păru lui Matteo ca o veselă reprezentație teatrală. Un bufon îşi făcea numărul prefăcându-se furios şi făcând tot felul de figuri aiurite, ca să-i facă pe privitori să râdă.

Dar aparențele erau înşelătoare, înjurăturile nechibzuite enervară mulțimea, care la început glumise fără răutate. Deja se puteau auzi strigăte mânioase: „Să ne lăsăm înjurați de acest cap de lemn?” „Ține-ți gura, mă!”

Un negustor culese din coşul său nişte fructe

putrezite şi strigă: „Haideți, luați-le şi înfundați-i râtul de porc!”

Ochii vii ai „şefuleţului” aproape că ieşiră din orbite când observă că doi băietani îşi făceau de lucru cu catârul lui care se afla lângă eşafodul de lemn; îl loveau, râzând, în pălăriile de paie şi zăngăneau oalele.

„Are un catâr cu trei capete, priviți. Pe fiecare cap are o pălărie!”

„De unde ai furat acoperitoarea de mătase?”

„Zici c-a furat-o? Asta e un domn care a plecat într-o călătorie. În curând o să vină preacinstitul domn guvernator, ca să-şi ceară scuze, că l-a pus în butuc”.

Zburau observațiile mulțimii vesele şi batjocoritoare spre lipsitul de apărare de pe eşafod şi voiau să-şi continue glumele lipsite de răutate, când şefuleţul strigă cu o voce stridentă: „Plecați de-acolo! mai, c... de câine! Măi, ouă verzi! Aşteptați numai să fiu din nou liber...” Vocea lui se înecă scoțând amenințări îngrozitoare. Îşi încleşta pumnii şi apoi îşi îndepărta degetele, îşi răni încheieturile de lemnul tare şi îşi răsucea gâtul ca găina în mâna brutală a celui care o sacrifică. Când îşi deschise gura pentru un nou val de înjurături, îi zbură în ea o caisă putredă, o a doua lovitură îi plezni pe frunte, la dreapta şi la stânga, fructele putrede îi pocniră gulerul de lemn. Copilandrii băteau cu bețe de bambus în oalele de gătit de pe spatele catârului şi strigau de

încântare.

Pe faţa bărbatului din butuc se produse o schimbare uimitoare. Scuipă fructul din gură şi-şi răsuci cu grijă gâtul şi privi tăcut, capetele, braţele şi umerii celor de la picioarele lui. Mâinile lui se îndoiau din încheieturi ca nişte flori rupte cu răutate, şi în ochii lui se putea citi tristeţea. Nu era nici urmă de frică pe trăsăturile lui, doar această apăsătoare muţenie.

Soarele contura umbrele bine distincte ale eşafodajului de lemn pe pavajul plin de gropi. Găinile ciuguleau grăbite resturile de fructe, printre picioarele vânzătorilor, ale meseriaşilor şi pescarilor. Un copilaş căzu pe poponeţu-i gol pe pietre şi începu să plângă.

„Acuma-i mut ca o broască” strigă cu o voce ascuţită negustorul de fructe, care împărţise caisele putrede. „Mai daţi-i! Sau aţi uitat că ne-a jignit pe toţi?”

Matteo coborî, gemând, de pe cal şi-şi croi drum, până ajunse în mijlocul mulţimii.

„Tacă-ţi gura”, zise către negustor un bărbat puternic şi cu o înfăţişare serioasă. „Lăsaţi-l, în pace!”

Unii râseră jenaţi şi-şi aruncară pe ascuns, pe pavaj, fructele cu care voiau să lovească. Se vedeau pe ei înşuşi în chipul fratelui lor, care era pe eşafod, şi li se făcu ruşine. Dar cei mai puţin sensibili nu voiau să renunţe la distracţia lor şi-şi ridicară mâinile, gata să arunce din nou.

Omul din butuc îşi dădu seama de pericol şi obrazul lui îşi schimbă a doua oară, în mod uimitor, expresia. Sprâncenele lui formară sub fruntea-i ridată o linie aproape orizontală, ochii vicleni priveau printr-o îngustă deschizătură, gura îi zâmbea şiret, şi toată faţa îi luă expresia unei mărinimoase iertări, ca şi când ar fi vrut să spun: „Nu vă port pică, frăţiorilor. Uitaţi-vă la mine, am uitat tot ce mi-aţi făcut. Dar acum duceţi-vă liniştiţi acasă şi gândiţi-vă puţin!

Îşi îndepărtă implorator mâinile şi zise cu o voce ce răsuna până departe: „Ştiţi voi pentru ce prea cinstitul vostru judecător de pace m-a băgat în butuc?... Sunt oare un hoţ sau un asasin?”

Brusc în piaţa micului orăşel se făcu linişte. O pânză mare de corabie plutea încet pe fluviu. Digul şi parapetul de deasupra, înalt cam de cincizeci de centimetrii ascundea jonca vederii. Mama îşi ridică copilul de pe pietre şi îl legăna în braţe murmurându-i cuvinte liniştitoare. Franjurile de pe enorma umbrelă a negustorului de peşte se legănau. Mirosea a fructe stricate, a legume proaspete, a ceapă şi a peşte. „Pagoda preţioasă” se ridica, înconjurată de o lumină clară, pe deal. Cerul albastru aproape o atingea.

„A zis că suntem nişte c... de câine”, scrâşni negustorul. Fetele tinere şi bătrâne, vesele şi serioase se întoarseră spre el. Brusc se găsi în centrul privirilor. Îl cuprinse un sentiment neplăcut şi zise, trăgându-şi pe seamă: „De fapt

cine-i ăsta? Întâi ne înjură şi-apoi se miră… Doar prea cinstitul nostru judecător de pace nu l-a băgat degeaba în butuc? Ce-a făcut?”

Privirea omului de pe eşafod se îndreptă fix spre cel ce întreba. Colțurile gurii i se întinseră puțin pe când răspunse:

„Vrei să ştii ce-am făcut? Oh! sunt un mare hoț. Imediat o să aruncați din nou în mine cu caise putrede, când o să vă povestesc. Sunt un mare hoț. Am furat statul! Prea cinstitul vostru judecător mi-a zis: „Tu l-ai furat pe prea înălțatul nostru împărat. Nu ştii că înălțimea sa a interzis jocul de zaruri? El va supus pe voi cataii cu puterea sabiei sale, în consecință lui îi aparține tot ce posedați. Aşa că atunci când joci, tu joci averea prea Înaltului împărat, iar eu trebuie să te pedepsesc”.

Bărbatul îşi împreună mâinile, dar fața îşi păstra expresia de pişicher.

„Acum ştiți ce fel de crimă enormă am săvârşit. O crimă de stat. Şaptesprezece lovituri de nuia şi în butuc cu el Şi-acum stau aici în arşiță… Ah, cinstită măicuță”, zise el către o femeie bătrână cu părul alb şi cu un aer blând şi matern „curăță-mă puțin. Nu mai pot suporta putoarea asta…”

Femeia strigă copilandrul care bătuse toba în oale şi-i zise cu asprime: „Fugi acasă şi adu un lighean cu apă! Du-te la vecina şi împrumută un ştergar curat. Vezi că trebuie să fie spălat. Nu uita să aduci şi un ulcior cu lapte”.

Copilul o luă la fugă, dar înainte să se fi întors, sacagiul turnă, din putina lui de lemn, apă limpede într-un vas, măcelarul îşi scoase şorțul nu din afară de curat şi i-l dădu femeii, negustorul de fructe aduse un coşuleț cu nişte caise aurii, cel care frigea peştii căută câțiva peştişori bine prăjiți şi-i puse pe o frunză, negustorul de legume dădu ceva ceapă verde, iar țăranul ce venise din satul vecin scoase din coşul lui un picior de găină şi-i zise unui copil: „Cațără-te sus şi dă-i-l!”

„Totuşi n-ar fi trebuit să spună că suntem c… de câine” murmură negustorul încă neîmpăcat.

Ah, era primăvară. Pomii erau înfloriți sau îşi purtau primele fructe. O pisică sări pe eşafod şi se aşează la soare la picioarele bărbatului prins în butuc, ca şi când ar fi fost numai ea singură pe lume. Bărbatul vedea de la înălțimea unde era aşezat, ceea ce ceilalți nu puteau să vadă: vălurelele mici ale fluviului, arcada înaltă a podului de piatră, o tânără femeie la prova unei jonci care trecea – ea îşi ținea capul puțin aplecat spre spate şi privea în lumina clară a soarelui – colibele de bambus cățărate pe malul înălțat artificial, al fluviului, câmpia verde uşor vălurită cu ogoare de cereale şi de orez, şi cu grădini unde înfloreau arbori albi sau roz. Şi i se părea ca şi când ar auzi sunetele duioase scoase de o mulțime de viori – erhu, acompaniate de sunetele perlate ale harfei cu şapte coarde, ridicându-se spre cer pe aripile melodiilor instrumentelor de suflat, şi-

apoi readuse spre pământ de loviturile puternice şi amenințătoare ale ţimbalului.

Îi spălară fața cu apă rece, îi dădură să mănânce şi să bea. Îi întinseră, apoi, vin de orez, ca să-şi uite chinul. În spatele colibelor de bambus se înălțau, pe un deal, clădirile Yamen-ului cu acoperişurile arcuite aşezate unele peste altele, dar inima micului orăşel bătea în piață, acolo unde un catai stătea băgat în butuc.

Matteo râse: „Lasă-te bine hrănit, prietenuțule”.

„Nu vezi străine că-i flămând şi că-i e sete?” zise scandalizată o femeie. „Dacă nu-ți place, vezi-ți de drum”.

„Mie-mi place aici măicuță”, zise Matteo împăciuitor. Îşi legă calul de un stâlp şi intră în han să mănânce de amiază. Brațul rănit îl durea rău, aşa că se hotărî să rămână peste noapte în orăşel. Seara observă când un gardian posomorât îl eliberă pe bărbatul din butuc.

„Ei, acum ai terminat, fiule”, murmură el şi merse mulțumit la culcare.

Când mijeau zorile şi soarele apărea deasupra orizontului, sări pe cal şi călări mai departe. Se grăbea spre Kambali la Marco şi la Aşima, spre Nicolo Polo cel chibzuit şi veselul Maffio. Îşi imagina cât de nelinişțiți trebuie să fie pentru el, şi îşi imagina totodată primirea ce-o să i-o facă când va apărea în fața lor, cu urechea lui tăiată. Se gândea cu oarecare mâhnire la corabia lui şi la viteazul său echipaj. Fusese mai mult de un an

căpitan, şi-acum vagabonda din nou pe şoselele pline de praf. Nu lipsise mult ca marea verde şi învolburată să-i servească drept mormânt, şi lipsise doar un fir de păr ca sabia unui războinic galben, să nu-i crape capul în două. Dar valurile mării îl aduseseră la mal pe când înota pe jumătate inconştient, şi o fulgerătoare mişcare a capului l-a scăpat de lovitura de sabie. Ce conta urechea însângerată ce-i căzuse la picioare?

Dădu pinteni calului. Kambali se afla încă la o depărtare de opt sute de Li, şi trebuia să se grăbească. Şoseaua, la ora asta timpurie, era neumblată. Doar țăranii munceau pe ogoarele stăpânilor lor sau pe îngustele fâşii de teren arendat, pe care le mai putuseră păstra în vremurile acestea de foamete şi de scumpire a arenzilor. Bivoli puternici trăgeau plugurile de lemn prin pământul mlăştinos. Femei şi copii cu fețe lipsite de expresie întorceau roțile pentru apă, sau, până la genunchi în noroi, plantau în pământ răsadurile verzi de orez.

Matteo zări contururile întunecate ale unui călăreț. Două pălării de paie se legănau pe crupa unui catâr şi o a treia acoperea capul animalului. Călărețul şedea mândru în şa, printre pungile şi săculețele lui, pe acoperitoarea de mătase albastră.

„Te-ai urcat devreme în şa”, zise Matteo.

„Te salut. Maria Ta”, răspunse cel agrăit solemn.

„Încotro mergeți?”

„La Kambali, fiule”.

„Daţi-mi voie să vă întovărăşesc puţin”.

Aşa începu cunoştinţa lui Matteo cu omul pe care-l botează mai apoi, în adâncul pădurii „şefuleţul”. Călătoreau de câteva zile în doi, şi se dovedi că se potriveau, uriaşul venețian şi chinezul pirpiriu din provincia sudică Manji – „şeful” şi „şefuleţul”. Matteo iubea marea iar „şefuleţul” şoselele câmpurile, grădinile, pe locuitorii ţării sale, basmale şi legendele lor. Aşa cum Matteo se simţea ca acasă pe nesfârşita întindere a oceanului, tot aşa „şefuleţul” se simţea în siguranţă în raitele nocturne pe care le dădea prin grădinile şi grajdurile străine; după cum Matteo, când cu drumurile lui de contrabandist, nu prea lua în serios legile, tot aşa nici „şefuleţul” nu le prea lua în serios, când se găsea în preajma vreunui conac sau a unui campament tătar, sau întâlnea vreo oaie, vreo găină sau vreo raţă singuratică. „Şefuleţul” era un tovarăş plăcut de drum, dar din când în când, pe Matteo, îl bătea gândul că până la Kambali „şefuleţul” ar putea să-l bage în vreun necaz.

Şedeau adăpostiţi în umbra copacilor înalţi. Respiraţia proaspătă înviora plantele. Stropii cădeau de pe frunze pe pământul pădurii. Şefuleţul desfăcu bandajul de pe braţul lui Matteo, scoase dintr-o punguliţă o unsoare şi unse rana lunga. Matteo îşi întoarse cu grijă antebraţul, îl durea foarte tare.

„Nu te mişca, măria ta” porunci „şefuleţul”.

„Măi, tu faci o mie de ducaţi” zise Matteo. „Dar dacă-mi mai zici o dată Maria ta, să ştii că-mi pun în cap una din pălăriile tale”.

Se întinse în glumă după pălăria care era bine legată pe crupa catârului şi trase de sfoară. Sfoara se rupse, şi în faţa lui Matteo căzu la pământ o găină. „Şefuleţul” o ridică grăbit, o înfăşură în ştergarul de pânză şi o ascunse din nou în interiorul pălăriei. Se uită în toate părţile, dar nu se vedea suflet de om.

„Ce-a fost asta, şefuleţule?” întrebă Matteo încă uimit de mişcările iuţi ale celuilalt.

„O puicuţă, Maria Ta. Am cumpărat o puicuţă”.

Matteo clătină din cap. Cu cea mai mare bunăvoinţă nu-şi putea aminti când putuse şefuleţul să „cumpere” puicuţa, călăriseră alături din zori până la amiază.

„Când ai cumpărat-o?” întrebă.

„Aţi adormit puţin călare; atunci a venit un ţăran şi mi-a oferit-o”, minţi „şefuleţul”.

„Parcă ne văd, într-o zi, în butuc pe amândoi”, mârâi Matteo, „frumos tablou…”

Ploaia susura. Vântul căzuse. Lumina cenuşiu verzuie se ţesea fantomatic printre tulpini, cărări şi frunze. Aerul era blând.

„Şefuleţul” o să frigă astă seară o „găină de milog”, anunţă tovarăşul său de drum.

Totuşi Matteo uită imediat vorbele: fiindcă soarele străbătu printre acoperişul format din

coroanele verzi, de frunze ale copacilor şi umplu ceața cenuşiu verzuie de strălucire. Raze de soare, ascuțite ca nişte săgeți, se strecurau prin coroanele copacilor, se furişau prin muşchi şi plante aromatice şi tremurau neliniştite în milioanele de picături strălucitoare de pe ierburi şi frunze. Peste pământul pădurii se ridicau aburi alburii, firele subțiri ale plaselor păianjenilor, dintre crengi, sclipeau ca argintul pur. Pădurea era scăldată în lumină, iar schimbarea era atât de copleşitoare, încât cei doi oameni se opriră ca vrăjiți.

După o vreme de emoționantă tăcere, Matteo zise: „Frate, țara ta e frumoasă…" Şi o spuse nu numai fiindcă bătea soarele, iar natura după ploaie era limpede ca rouă de pe o floare, ci fiindcă simțea o adâncă dragoste pentru țara asta şi pentru harnicii ei locuitori.

Ei sculptau din rădăcini şi fildeş opere inimitabile, pictau pe mătase flori şi păsări multicolore, pictau în tuş cu pensule uşoare peisagii fine ca un suflu, zideau pe dealuri şi stânci, ce se ridicau înalte deasupra lacurilor liniştite, palate şi pavilioane. Poeții scriau poezii atât de fin cizelate ca şi volutele încolăcite, decorative, de pe vasele de bronz, din vechi timpuri, țăranii şi grădinarii preschimbau țara într-o mare grădină înfloritoare… Erau nemărginit de bogați şi nemărginit de săraci. Munceau pentru strălucirea stăpânitorului, şi priveau cu tristețe şi

mânie în suflet, cum ogoarele şi câmpurile lor de orez erau preschimbate în păşuni pentru caii războinicilor tătari. Trăiau în propria lor țară ca şerbi ai stăpânitorilor străini, îşi ascundeau armele şi visau aşteptând ziua când se vor aprinde pe munți semnalele luminoase.

„Din toate părțile pândesc săbii şi lănci. Un tigru le ține strâns, în ghearele lui.

O, mătură jefuitorii străini şi reînvie din nou imperiul împărătesc.

Să domnească din nou o pace generală, spre fericirea poporului".

Matteo resimți jalea şi speranța catailor. Mintea lui nu era orbită de pompa de la curtea marelui Han. Repetă din toată inima: „Frate, țara ta e frumoasă". Şi ceva mai târziu zise zâmbind: „Ce importanță are dacă-mi lipseşte o ureche! Te obişnuieşti şi cu asta... Hai să plecăm mai departe, până când cineva de pe-aici nu observă că i-a dispărut o găină".

Trecură călare prin pădure, respirând adânc aerul curat. Nu dură mult până când ajunseră din nou în câmp deschis. Lui Matteo îi era foame şi fu fericit când tovarăşul lui de drum îi propuse să facă popas. La malul unui nu, legară piedici la picioarele animalelor şi-i lăsară să pască.

Cerul era senin, lumina strălucitoare îi furase culoarea. Soarele sorbea lacom umiditatea. Un copac cu ramuri întinse, dădea umbră.

„Şefulețul" începu imediat pregătirile pentru

amiază. Scoase găina, o spintecă, îi scoase mațele şi o spălă în apa limpede a râului. Apoi o îmbrăcă într-o crustă groasă de două degete de lut. Într-o adâncitură a solului, aprinse din crenguțe şi vreascuri un foc care şi începu să trosnească, puse găina, împachetată în lut, cu grijă, în mijlocul focului. Curând deasupra flăcărilor clocotea un ceaun cu apă.

Rezervele de orez ale „şefulețului" păreau să fie inepuizabile. Matteo avea uneori impresia că săculețele şi oalele de pe spatele catârului se umpleau de la sine. Săculețul cu orez, ieri dimineață aproape gol, astăzi era din nou plin să pocnească. Din fericire de data asta mersese pe cale cinstită. Într-un sat „şefulețul" tratase nişte bolnavi, îi bandajase şi le dăduse ierburi de leac, în schimb primise orez.

Deci Matteo putea privi cu liniştită plăcere, cum tovarăşul său vărsă orezul în apă.

După ce focul trecu „şefulețul" scoase bucata de lut din cenuşa fierbinte şi aşteptă puțin, până se răci. Sparse cu o piatră crusta uscată, penele se prinseseră bine în lut, şi rămase doar carnea albă şi bine friptă a găinii. Cum „şefulețul" umpluse găina cu ceapă şi condimente, ea răspândea un miros apetisant. Aranja farfuriile cu orez şi puse apoi găina aburindă pe o pânză albă, apoi umplu două căni cu un vin de orez gălbui.

„Găină de milog" şi „zăpadă mirositoare, şefule" zise el mândru, „poftă bună".

Matteo începu să mănânce, dar nu precupeți cuvintele de laudă pentru talentul culinar al şefuleţului. Vinul de orez sau „zăpada mirositoare” după cum îi zicea tovarăşul lui de călătorie, dezlegă limbile. Mâncau în umbra unui copac, şi masa lor pe iarbă verde fu preschimbată prin talentul şefuleţului într-un eveniment ieşit din comun. Un ştergar verde întins pe iarbă, murmurul unui râu, două beţişoare de bambus în degetele îndemânatice ale şefuleţului, cu care-şi ducea la gură orezul şi carnea. Lui Matteo i se părea că-i un barbar cu cuţitul şi cu lingura lui de lemn, dar, cu toate astea, îi bine şi nu-l deranjă deloc că zăpada nu era mirositoare. Zăpadă bine mirositoare – în limba asta cuvintele căpătau o rezonanță nouă, erau aşa de ciudate şi într-un deosebit fel, frumoase, emoționante ca muzica, pe care abia atunci începi s-o înțelegi, când ai ascultat-o de multe ori.

Şefuleţul umplu cănile, cu vin de orez, şi băură. Gândurile deveniră mai uşoare şi se transformară în întrebări şi imagini, care veneau din adâncul inimii.

„Cine eşti tu, frate?” întrebă Matteo.

Tovarăşul de drum văzu țăranul care-şi ducea plugul prin arşița amiezii. În ochii lui apăru din nou enigmatica tristețe.

În spatele țăranului se zăreau colibele de lut ale unui mic sătuleț. Satul părea o insulă înconjurată de pânzele de apă ale lanurilor de orez. Doi bivoli

trăgeau la plug. Spatele lor erau de un cenuşiu murdar, ca pământul uscat. Acoperişurile colibelor erau din stuf.

Chinezul îşi aminti o legendă. „Țăranul ară, iar noi şedem la umbră ca poeții în grădinile împărăteşti.”

Dar legenda era asta: Un tânăr găsi o perlă roşie mare, cât o cireaşă. Când moşierul vru să i-o ieie, pentru că fusese găsită pe moşia lui, tânărul se preschimbă într-un dragon. Din gâtlejul lui izbucni un şuvoi de apă şi umplu valea prefăcând-o într-un lac. Moşierul se înecă. Dragonul gonea prin văi şi strâmtori. În urma lui curgea un puternic fluviu, iar dragonul înotă în valurile lui până la mare. Soarele se oglindea în platoşa de solzi argintii a dragonului. Apoi se scufundă. Dar în nopțile tăcute de vară, când luna plină străluceşte pe cer, apare din nou în diverse locuri.

„Odată am avut o bucată de pământ”, zise cataiul. „Nevasta mea era harnică şi blinda ca o pisicuță. Am avut o fetiță. Moşierul mi-a zis: „trebuie să-ți ridic arenda, căci vremurile sunt grele. Trebuie să-ți plăteşti şi datoriile. Nu ți-am împrumutat până acum cinci baniț de orez?”

Râul înecă totul, recolta fu proastă... Dar moşierul era un stăpân bun: „trimite-mi fata ta la mine, şi-atunci îți mai împrumut ceva”. Nevasta mea plângea...”

Şefulețul luă cana cu vin de orez şi bău. Ochii lui priveau departe, era ca şi când ar fi povestit o

poveste străină.

„El a bătut-o. Trebuia să facă lucrurile cete mai grele. Moşierul îi interzise să mai stea de vorbă cu noi. Obrajii ei deveneau din ce în ce mai palizi. Când mica noastră floare de lotus muri am împrumutat bani pentru un sicriu. N-am putut să ne cumpărăm veşminte albe, dar am jelit mult... În coliba noastră era întotdeauna curat. Toate stăteau la locul lor. Ne merse puțin mai bine. Munceam din zori până târziu pe ogorul nostru şi nu mai aveam atâtea datorii. Într-o zi veni proprietarul şi zise: „Ticăloşii de tătari au atacat țara noastră. Trebuie să lupți contra lor du-te şi prezintă-te la oraş". Am ajuns soldat. Dar armata noastră nu era puternică. În retragere am furat un catâr, dar am ajuns prea târziu acasă. Casa noastră era distrusă. Nevasta mea era moartă, iar pe ogoare păşteau caii tătarilor".

Chinezul tăcu. În crengile de deasupra lor ciripeau păsărelele. Pe ştergarul alb rămăseseră oasele găinii. Şedeau întinşi la umbră. Râul părea să curgă mai încet. Un vultur se lăsă pe pajişte, apucă în gheare o găină şi se ridică cu prada spre cerul albastru palid. Gândurile celor doi bărbați erau simple şi grele.

„Asta s-a întâmplat demult", zise cataiul. „Acum umblu cu catârul prin țară. Ei râd de pălăriile mele: una e a mea, pe cealaltă a purtat-o nevasta mea când muncea alături de mine pe câmp. Şi pălăria mică cu florile pictate, pe care abia poți să

le mai recunoşti, a purtat-o fetița noastră. Toate îşi au locul şi rânduiala lor. Găina am furat-o de la un moşier. Acum merg cu tine la Kambali sau indiferent unde. În bagajele mele am un vârf de lance”.

Matteo respiră adânc şi-şi netezi părul.

„Vino, cu mine”, zise cu glasul înecat. „N-am să-ți mai spun „şefuleţule”... E bine că ai un vârf de lance în bagaje”.

„Mă cheamă Fan-Kung-do” zise chinezul.

RĂPIREA

De-acum asta mi-e viața, gândi Aşima. Mica bijuterie râdea în grădină, păsărelele ciripeau insistent, iar găinile cotcodăceau. Mica bijuterie de ce nu mergea pe vârful picioarelor? Aşima era gata să se supere, dar mânia i se stinse, nu avea chef s-o certe. Zgomotele dimineții o deranjau. Curtea a treia era destul de îndepărtată de stradă ca să țină la distanță strigătele şi zarva făcută de muncitori. Dar la ce mai servea asta, când păsărelele cântau cât puteau de tare şi când fiecare pas şi hohot de râs o supăra? Tânărul domn plecase devreme de-acasă.

„Astăzi aş fi vrut să rămân toată ziua acasă, dar ministrul Ahmed a trimis un curier după mine”. Zâmbise puțin încurcat. „Iartă-mă, te rog, Aşima”. Apoi îşi luase în grabă rămas bun.

Ea nu reprezenta mai mult pentru el decât o

piatră strălucitoare, care-i ornamentează grădina.

Poate ar fi trebuit să-i spună: „De ce vă scuzați față de mine? Nu vă înțeleg, Messer Polo. Ce există oare mai important decât afacerile voastre la curte?”

Şi-apoi ar fi putut adăuga şi cuvintele înțepătoare: „Doar ştiți, că eu mă simt cel mai bine singură”.

Descoperi şi alte multe răspunsuri, unul mai plin de înțelesuri decât celălalt şi toate pline de ironic. Obrazul ei frumos se învioră, iar ochii îi străluceau ca nişte peşteri de jad. Îşi luă oglinda de argint cu mâner de fildeş şi o lustrui până o făcu strălucitoare. Oare nu era frumoasa? Se examină în oglindă. Vântul se juca cu batanele ferestrelor deschise. Frunzele salciei plângătoare tremurau, cântând o uşoară melodie, acompaniate de tăcutele şi neliniştitele lor umbre.

Mica bijuterie aduse ceaiul. Păşea neauzit pe covor cu micii ei paşi. Mişcările îi erau grațioase ca ale unei dansatoare. Aşima puse oglinda deoparte şi se întoarse de la fereastră.

„Eşti aşa de veselă mică bijuterie” zise, „tu râzi mereu”.

Fata aruncă o privire repede stăpânei. Simți o mică spaimă prin tot corpul. Oare o mâniase pe stăpână? Dar Aşima nu părea supărată, poate puțin tristă. Oare ea nu auzea cum cântă păsărelele?

„Am aruncat o pietricică în bazin”, zise mica

bijuterie „peştii s-au repezit din toate părțile, a fost aşa de caraghios”.

Arătă cu mânuțele ei mici, cât de repede se repeziseră peştişorii de aur. Şi gura ei vorbăreață imită cu buzele răsucite felul cum ei încercau să o înşface. Era aşa de caraghios încât Aşima izbucni în hohote de râs.

„Opreşte-te, mică bijuterie”, zise ea redevenind serioasă, „eu nu vreau să râd deloc”.

Mica bijuterie se opri imediat. Dar veselia rămase întipărită pe obrazul ei. Şi nu exista nicio îndoială că la cea mai mică ocazie râsul ei va izbucni din nou.

„E aşa de frumos aici”, îndrăzni ea să spună. „Sunteți foarte bună cu mine. Nimeni nu mă bate, şi pot să mănânc până când mă satur”.

N-o bate nimeni şi de asta e veselă, gândi Aşima. Simți cu o uşoară ruşine cât de nerecunoscătoare fusese ea. Putuse uita, că stătuse odată pe cea mai joasă treaptă a vieții înainte ca Matteo şi Marco să o elibereze? Foame, bătăi! Şi zdrențe în loc de haine, un culcuş murdar de paie în locul unui pat. Îşi încolăci brațele în jurul gâtului cameristei sale şi zise: „Ah! mică bijuterie Şi nu ştia dacă trebuie să râdă sau să plângă.

După o vreme zise: „Trebuie să te întreb ceva”.

Camerista îşi apleca curioasă capul înainte, şi cu vârful roşu al limbii îşi linse repede buzele. Făcea impresia că se aştepta să audă imediat, un mare secret.

Obrajii Aşimei se îmbujorară. Mai ezită puțin, dar totuşi nu putu să-şi stăpânească întrebarea: „Spune mică bijuterie, sunt frumoasă?”

Acum se înroşise toată, şi nu mai ştia de emoție încotro să-şi întoarcă capul.

Mica bijuterie răspunse cu cinstită admirație:

„Cum puteți întreba aşa ceva? Sunteți frumoasă ca o zână. Cine vă vede este robit de frumusețea voastră, dar asta o ştiți şi singură, de ce mă întrebați pe mine?” Şi-apoi adăugă visătoare: „Sunteți la fel de frumoasă şi de bună, ca regina cerului”.

Aşima zăpăcită se juca cu colierul de perle.

„Întreb prosteşte „mică bijuterie”, zise. „Nimeni nu trebuie să ştie ce te-am întrebat”. „Nimeni” promise solemn mica bijuterie, „nici măcar peştii din bazinul cu peşti aurii”. Şi ea era convinsă, că de data asta va reuşi să-şi țină gura.

Aşima auzi paşi. Se ridică.

„Vine cineva”, zise. „Ieşi, mică bijuterie, poate s-a întors stăpânul”.

Uşa se deschise uşor. Inima Aşimei bătea mai repede. Îşi aşează mai bine acele cu turcoaze şi-şi netezi cu mâini nervoase veşmântul. Vântul aducea sunetul unei voci străine, de bărbat, până la urechile ei. Se reaşeză dezamăgită. Când „mica bijuterie” se întoarse, fața ei era rece şi indiferentă.

„Ce s-a întâmplat?” întrebă.

„Un curier de la stăpânul Marco Polo. Stăpânul vă aşteaptă într-o casă de vară de pe malul

fluviului. A trimis şi o litieră”.

„Marco – tânărul stăpân mă aşteaptă? Nu s-a dus la ministrul Ahmed?”

Aşima o privea pe mica bijuterie fără să înțeleagă, dar îşi uită apoi toate bănuielile şi o cuprinse o bucurie plină de zel. Bătu din palme şi zise cu zburdălnicie: „Atunci trebuie să mă schimb, mică bijuterie. Grăbeşte-te. Doar tu singură ai spus: „Stăpânul mă aşteaptă într-o casă de vară de pe fluviu, şi-acum stai şi te uiți. Ce s-a întâmplat? Oare i s-a întâmplat ceva, mică bijuterie?” Se opri speriată. „Încă niciodată n-a trimis după mine. De ce nu vine acasă? Spune-mi ce poate însemna asta?”

Mica bijuterie îi ajută cu mâini îndemânatice să-şi îmbrace veşmântul cel nou. „Nu s-a întâmplat nimic”, îşi linişti ea stăpâna, „stăpânul vrea să vă vorbească. Asta-i tot”. Şi râse în sinea ei.

„Sunt neliniştită, mică bijuterie”.

Nu era nimeni în casă de la cine să ceară un sfat. Unde era uriaşul şi bunul Matteo? El i-ar fi împrăştiat îngrijorările cu râsul lui zgomotos. Câteodată se gândea că el n-o să se mai întoarcă niciodată. Ar fi vrut să vorbească despre acest lucru, cu Marco. Dar se părea că nu-i face plăcere să audă rostit numele prietenului său. Chiar şi marii negustători se fereau să vorbească în fața ei despre Matteo.

Aşima părăsi casa cu sentimente împărțite. Dar când se află pe stradă, în lumina soarelui,

îndoielile sale dispărură. Purtătorii lecticei, care se odihniseră puțin la umbră, săriră serviabili în picioare. Un măcelar îşi oferea marfa cu glas tare. Trecători ocupați sau pierzând vremea populau mica străduță. Meseriaşii şedeau în fața caselor şi-şi vedeau ce lucru, patru muncitori se odihneau în umbra unei ceainării. Un domn bătrân trecea cu paşi măsurați strada. Ducea la plimbare, într-o colivie, un papagal. Purtătorul de lectici dădu la o parte perdeaua de mătase şi-i ajută Aşimei să urce.

„Unde mă duceți?" întrebă Aşima.

„Nu departe, stăpână" răspunse monosilabic purtătorul de lectici.

Ea se lăsă pe pernele moi Mătasea avea un miros plăcut. Legănatul lecticii şi lumina crepusculară colorată o adormeau. Lovituri de ciocan şi diferite voci îi treceau pe la urechi. Nu era atentă la drum şi începu să viseze. Îşi uită frica. El o aştepta într-o casă de vară pe malul fluviului. Sigur voia s-o prezinte prietenilor lui. Simți o mare bucurie. Singurătatea şi toate gândurile prosteşti nu mai existau. Zâmbi când îşi aminti de întrebarea pe care i-o pusese micii bijuterii. „Sunteți frumoasă ca o zână" – oare „mica bijuterie" era sinceră sau voia doar s-o linguşească? Numai „mica bijuterie" să nu povestească nimănui cât de prosteşte o întrebase… Sigur că fusese sinceră.

Litiera se legăna uşor. Aşima se ridică şi dădu perdeaua înapoi. Trecu o trăsură cu roți mari, cu

rafuri de aramă. Cerul era înnorat, munții din vest se puteau vedea bine. Aproape nu bătea deloc vântul. Aşima observă câțiva hamali. Cărau legume proaspete, coşulețe cu greieri, putini de apă şi acvarii cu peşti aurii pe cumpenele de pe umerii lor. La marginea străzii colibele de lut se ascundeau după garduri şi după tufe de mei. Purtătorii de lectică îşi vedeau neobosiți de drum. În curând porțile şi mahalalele oraşului fură lăsate în urmă.

Platani înalți, împodobiți cu o primăvăratică boare roşiatică, stăteau pe marginea străzii. Un râu curgea printre pajişti, pe malul lui creşteau sălcii pletoase. Aşima lăsă perdeaua sa cadă şi se culcă din nou pe perne. Simți cum o cuprinde o uşoară nelinişte, şi încercă să se apere de ea, dar nu reuşi. Brusc îşi aminti de Matteo. Şi văzu cu înspăimântătoare claritate o imagine care o zgudui până în străfundurile ființei ei. Chipul palid ca moartea al lui Matteo o privea cu ochii arzând de febră. Buzele lui o strigau pe nume. Apoi imaginea fantomatică dispăru şi nu se mai vedea decât mătasea galbenă. Dar frica nemăsurată rămase şi-şi auzea în tot corpul bătăile inimii. „Duceți-mă înapoi", ar fi voit să strige, dar nu mai era în stare nici să se mişte. Se lăsă fără voie pradă mişcărilor legănate ale litierei.

Yang ducea bara stângă pe umărul lui. Mergea îngândurat, acomodându-şi mecanic paşii în tactul vecinului său. Nu băga în seamă peisajul.

Greutatea nu era mare. Când şedea Dşambuik-Hatun în litieră, barele apăsau mai greu.

„O duci în casa de pe fluviu” zisese Said. „Dacă îți duci bine la îndeplinire sarcina o să fii răsplătit. N-ai voie să spui nimănui niciun cuvânt, altfel îți pierzi capul.”

Wang şi orbul Şü, fugiseră din Kambali. Cofetarul Li era în închisoare... Purtătorul de lectici făcea pas după pas. Mâna lui dreaptă cuprindea stinghia, vinele i se desenau pe dosul mâinii. Gândurile îi lucrau: De ce poruncise ministrul Ahmed ca fata să fie dusă în izolata casă de vară? Era o chinezoaică, îi văzuse obrazul, când îl întrebase: „Unde mă duceți?” şi el nu putea să uite.

Frunzele tinere ale platanilor atârnau tăcute pe ramuri. Yang zări casa. Era pe un deal. Acoperişurile arcuite cu dragonii şi cu demonii vântului se zăreau printre copaci. Pe cer se strângeau nori albi. Aici era singuratic şi frumos. Grădini cu pomi înfloriți şi arbuşti, un înalt zid alb înconjura această lume tăcută, iar la poalele dealului, sclipind ca o nestemată, fluviul.

Poarta se deschise. Un servitor arăta purtătorilor de lectici drumul. Aşima auzi voci. Se trezi din nemişcarea ei. Gândurile rele dispărură. Acum ajunsese la capăt. Imediat o să apară Marco s-o primească zâmbind.

Litiera fu aşezată pe pământ, Yang dădu la o parte perdeaua şi-i ajută să coboare.

Aşima privi în jur, în grădină. Un servitor bogat îmbrăcat stătea în faţa ei înclinându-se.

„Unde este domnul Marco Polo?” întrebă Aşima.

Servitorul trase din umeri abia vizibil. Ochii înspăimântaţi ai Aşimei se îndreptară întrebători spre Yang.

„Unde m-aţi adus?”

Yang privi pe lângă ea. Ce-ar fi putut răspunde? Ridicară litiera pe umeri şi plecară.

Aşima stătu o vreme nemişcată pe alee.

„Sunteţi aşteptată, stăpână”, zise servitorul. El arătă, cu un gest de invitaţie, spre casă. O scară mâncată de vreme ducea spre o uşă întunecată. La dreapta şi la stânga ei, pe nişte postamente înconjurate de verdeaţă erau aşezaţi doi lei înaripaţi, de bronz. Aşima făcu o mişcare ca şi când ar fi vrut să fugă spre litieră. Servitorul i se puse în cale, şi repetă apăsat: „Sunteţi aşteptată, stăpână. Vă rog”…

Atunci se deschise uşa şi un bărbat ieşi pe aleea albă. Strigă mânios: „De ce eziţi? Dacă nu vrea, adu-o cu forţa”.

La auzul vocii Aşima înmărmuri. Bărbatul venea spre ea; îi văzu obrazul rânjind batjocoritor. Se apropie şi ea îi recunoscu fruntea teşită, barba ciudată şi buzele groase ieşite în afară. Era bărbatul cu mutra de lup, era Said!

Scoase un ţipăt şi se întoarse. Servitorul o înşfăca. Aşima îi zgârie cu unghiile obrazul. Se apăra cu mâinile şi cu picioarele. Strigătele ei de

ajutor răsunară în liniştea însorită.

Yang auzi strigătele. O mânie întunecată îl cuprinse. Îşi încetini paşii.

„Ce se-ntâmplă cu ea?” îl întrebă pe purtătorul care fugea alături de el.

„Ce ne pasă nouă?” răspunse celălalt. Casa de pe deal şi zidurile-i albe dispărură din vedere. Pe pajişte murmura râul. Sălciile se înclinau înaintea lui precum curtenii împăratului în fața strălucitorului tron împodobit cu dragoni.

Yang nu putea uita țipetele.

Marco Polo stătea nerăbdător în anticamera Palatului.

Plecase de-acasă fără plăcere. Dar curierul spusese că ministrul Ahmed vroia să-i vorbească urgent. Curteni cunoscuți şi necunoscuți veneau şi plecau. În toată casa domnea o activitate febrilă. Santinelele stăteau cu fețe încremenite lângă uşi. Negustători străini, funcționari mahomedani şi dregători treceau discutând încet prin sală. Marco Polo le simțea privirile mirate şi i se părea că le citeşte gândurile: O fi căzut în dizgrație la Ahmed, că-l lasă să aştepte? Ca un petiționar stă aici mândrul venețian.

Marco Polo se ridică şi privi peste gloata colorat înveşmântată, de curteni şi negustori. Îşi stăpâni mânia care începea să-l copleşească şi trecu cu paşi rari prin sală. Domnul Ministru Ahmed, îl chemase la el, iar el urmase porunca fără întârziere şi acum îi lăsau să aştepte. Mânia i se

preschimbă în furie.

Când uşa se deschise şi secretarul strigă un nume, Marco Polo zise cu voce tare: „Spuneți Ministrului Ahmed că nu mai aştept mult. Grăbeşte-te! Afară mă aşteaptă litiera”.

Domnii se priviră cu ochiade care spuneau multe. Marco Polo era un favorit al împăratului. Un cuvânt din partea lui putea să le aducă noroc sau nefericire. Aşa că îşi ascundea răutăcioasa bucurie şi aşteptau; dacă marele domn căzuse în dizgrație, mai era timp să-şi dea frâu liber sentimentelor.

Secretarul se înclină în fața lui Marco Polo.

„Iertare, prea onorate domn” zise el zăpăcit. „Vă rog mai aşteptați o clipă. Domnul Ministru Ahmed…”

„Pleacă şi anunță ceea ce ți-am spus”, porunci Marco Polo.

Santinelele priveau incidentul cu vizibila plăcere. În fine, se mai întâmpla ceva deosebit în monotonul lor serviciu. Peste fețele lor se zugrăvi mulțumirea.

În jurul lui Marco Polo se făcu un cerc larg, căci niciunul nu dorea ca distinsul domn să-i adreseze acum vreun cuvânt.

Marco Polo îşi puse mâinile la spate şi se plimba gânditor prin sală în sus şi în jos. Nimeni nu-i observa încordarea, cu care aştepta răspunsul. Împăratul plecase cu puține săptămâni înainte cu întreaga curte la reşedința lui de vară din Sangtu.

Marco Polo îşi amintea de unele mici întâmplări, cărora nu le dăduse nicio importanță, şi care astăzi îi apăreau în cu totul altă lumină. După plecarea împăratului Ahmed îi spusese cu un zâmbet amabil: „Prea înălțatul ne-a părăsit. Acum ați rămas cu totul în mâna mea, Beg Polo. Unora le este frică de mine, dar dumneata nu te temi de mine, nu-i aşa?”

„De ce m-aş teme?” răspunsese Marco mirat.

„Nu credeți ce vorbeşte lumea, sunteți doar prietenul meu”. Ministrul îşi pusese mâna pe umărul lui Marco şi-i făcu un semn prietenos cu capul.

O altă amintire îl încolți pe Marco Polo. Înainte cu câteva zile luase parte la o consfătuire. Era vorba despre ocuparea unor locuri în serviciul arderii banilor de hârtie, deteriorați. Ministrul Ahmed propusese să fie schimbați câțiva şefi de secție. Fiecare ştia că funcționarii trebuiau să fie schimbați numai pentru faptul că Ahmed promisese ateste posturi favoriților săi. Dar nimeni nu îndrăznea să se opună. Numai Marco Polo întrebase: „De ce îi licențiați Ministre Ahmed, au săvârşit delapidări?”

Ministrul răspunse scurt: „Presupuneți că ar fi delapidat”. Apoi după felul său iscusit, trecu la un alt subiect.

Timpul trecea. Când Marco se apropia de vreun grup, conversațiile încetau. Se gândi la cuvintele tatălui său: „Eu nu mi-aş strica relațiile cu Ahmed,

se bucură de încrederea împăratului. Mândria lui se revolta. I se părea că aşteaptă de-o veşnicie. În cele din urmă, se deschiseră batantele uşii înalte, secretarul privi prin sală.

„Prea cinstitul ministru Ahmed, vă aşteaptă”, zise el către Marco Polo. „Iertați c-ați trebuit să aşteptați. O greşeală, prea cinstite domn”.

Încordarea dispăru. Marco Polo îl urmă pe secretar. Ministrul Ahmed se ridică de pe tronul său de argint şi-i ieşi înainte.

„Ce-am auzit, Beg Polo?” zise. „A trebuit să aşteptați? Scuzați, a fost o neînțelegere de neiertat. Am să-l trag la răspundere pe secretarul meu. Dar ce vă aduce la mine? vorbiți fără grijă. Sigur e vorba despre o chestiune importantă, pe care vreți să mi-o aduceți la cunoştință”.

„Ați trimis după mine un curier”, răspunse Marco Polo; „Nu vă mai reamintiți, stimate domn? El mi-a spus că doriți să-mi vorbiți într-o chestiune foarte importantă”.

Ministrul Ahmed se uită cu o privire fixă, pe lângă Marco Polo Fruntea lui se încreți. Obrazul până atunci strălucind de o prietenoasă amabilitate, păru brusc rece şi distant.

„Am trimis eu un curier? N-am nevoie astăzi de dumneata. Beg Polo. De ce aş fi trimis un curier, nu vă înțeleg?”.

Marco Polo îşi înfipse unghiile în palme. Ministrul nu vorbise niciodată în felul acesta cu el. Îşi îndreptă ochii posomorâți spre subțiraticul

bărbat. Niciun muşchi nu i se clinti pe obraz, când răspunse vorbelor jignitoare ale ministrului: „Nu aveți astăzi nevoie de mine, domnule ministru? Permiteți-mi să mă retrag. Nu mai e necesar să mai trimiteți şi altădată vreun curier, n-am să mai vin”.

Răspunsul fu pentru orgoliosul bărbat ca o palmă trasă pe obraz, îşi păstră numai cu greutate stăpânirea de sine. Trăsăturile lui se crispară şi ochii negri îi ardeau, când Marco Polo se întoarse şi se îndreptă spre uşă. Acest venețian era croit din alt lemn, decât curtenii care-l înconjurau. Cum de putuse uita asta? Nu era recomandabil să-l jigneşti. Kublai han îl favoriza încă, mai mult decât pe alții, şi-i asculta sfaturile. Marco nu era aşa de uşor de dat la o parte ca Tşu-Yin, şeful de secție de stânga din cancelaria centrală. El stătea cu o înțeleaptă reținere, între partidele care luptau pentru putere la curte. Ahmed încercase zadarnic să-l atragă de partea lui. De când cu marea confruntare cu Hiu-Heng. Îl urmărea pe venețian cu ura lui perseverentă, care uneori devenea mai puternică decât prudența recomandabilă. Nu uitase nicio clipă vorbele lui Marco Polo: „Nu ar fi bine maiestate să impuneți sarcini mai grele poporului”.

Astăzi pusese la cale o lovitură hotărâtoare contra venețianului: răpirea Aşimei îl va constrânge la fapte necugetate.

Paşii lui Marco Polo se îndepărtau. Deja pusese

mâna pe clanța uşii, ca să iasă din cameră, când vocea ministrului îl strigă:

„Rămâi, Beg Polo”, zise el. „Ce fel de încurcătură idioată mai e şi asta? Nu vă puteți da seama cât de ocupat sunt cu afacerile de guvernământ? Vă rog să uitați ce-am spus, nervos fiind”.

Marco Polo îşi luă mâna de pe clanță şi se întoarse. Examină obrazul ministrului cu priviri cercetătoare: era stăpânit şi prietenos.

„Luați loc, Beg Polo” zise Ahmed cu un gest care-l invita? „Poate e bine să-mi mai uit puțin grijile”.

Marco Polo luă loc, tăcut. Îl supăra că nu putea ghici gândurile bărbatului din fața lui.

„Nu vreau să vă răpesc timpul, domnule ministru”, zise el şi îşi rezemă mâinile pe lemnul întunecat.

Ahmed răspunse zâmbind: „Încă nu sunteți complet împăcat.” Zâmbetul îi dispăru de pe obraz. „Trebuie să mă înțelegeți, vreau să vorbesc deschis cu dumneavoastră, Beg Polo. Nu este pentru prima oară când vine cineva şi-mi spune că l-a chemat un curier de-al meu. Ştiți că am duşmani, ei nu aprobă politica mea financiară pe care o duc în interesul Maiestăți sale împăratul. Credeți-mă că n-am trimis nici ur. Curier după dumneavoastră. Nu ştiu ce poate însemna asta, şi-mi fac griji. Dacă doriți pot să-mi chem secretarul, el vă va dovedi spusele mele”.

Marco Polo făcu un gest de refuz.

„Vă cred, domnule ministru. Scuzați că am fost

atât de violent”.

Ministrul Ahmed îl conduse la uşă şi-şi luă amabil rămas bun. Domnii din sala de aşteptare se dădură respectuos la o parte. Marco Polo părăsi palatul cu un sentiment de nelinişte şi nemulțumire. Pe stradă trecu pe lângă el o litieră galbenă. N-o băgă în seamă. Soarele strălucea, iar viața de pe stradă era ca şi în celelalte zile. Îi devenise familiară ca şi peisajele de-acasă, din copilăria lui.

Îşi concedie purtătorii lecticii şi merse acasă pe jos. De când îl părăsise Matteo, iar tatăl şi unchiul Maffio îşi începuseră lunga lor călătorie, se simțea de-a dreptul singur printre curtenii de la curtea imperială. Față de Aşima simțea un sentiment de vinovăție, pentru că nu îndrăznise până acum să-i povestească despre nenorocitul deznodământ al campaniei contra insulei Tipangu. Astăzi voia să stea de vorbă cu ea; aflase că din cele două mii de jonci catare se întorseseră coastele Chinei abia douăzeci şi cinci, dar spera ca Matteo să se numere printre cei ce se întorseseră.

Servitorul îl întâmpină pe Marco Polo cu vizibilă jenă. Mica bijuterie îi spusese că stăpânul n-o să se întoarcă aşa de curând, şi plecase în oraş.

„Ce s-a întâmplat?” întrebă Marco enervat. „Te uiți mine ca la un strigoi”.

„Iertați-mă, cinstite stăpâne”, bâlbâi servitorul.

Marco Polo se uită sub bolta de verdeață. Spera s-o găsească acolo pe Aşima. Razele soarelui

treceau prin verdele proaspăt. Trebuie să fie în camera ei, se gândi Marco, mai avea deci timp să-şi găsească vorbele. Îşi reaminti conversația cu ministrul Ahmed. Degeaba îşi bătea capul cine ar fi putut să-i joace festa tâmpită, şi să-i trimită un curier fals. Cuvintele lui Ahmed: „N-am astăzi nevoie de dumneata, Beg Polo” şi expresia rece şi distantă a obrazului ministrului îi răniseră prea adânc mândria şi-i întăriseră neîncrederea care deja de multă vreme mocnea în el. Tocmai voia să strige servitorul, ca să se intereseze de aspectul curierului, când acesta apăru, emoționat, şi-i aduse la cunoştință o veste aproape de necrezut. Vocea lui tremură, iar gesturile lui de obicei atât de măsurate, acum erau foarte agitate. Cu o privire de admirativă uimire se uita la stăpânul său în timp ce zicea: „Hiu-Heng, stăpâne... Prea cinstitul domn Hiu-Heng a venit la voi, vrea să vă vorbească”.

Învățatul Hiu-Heng era pentru servitor, ca şi pentru oricare catai simplu, o ființă supranaturală. Pe mii de căi neştiute cuvintele şi faptele lui de la Palatul împăratului ajungeau în atelierele meseriaşilor, la locurile de muncă ale zidarilor şi hamalilor şi în colibele țăranilor.

„Hiu-Heng este un nemuritor”, vorbeau chinezii. „Nu ştiți ce i-a spus împăratului”: „Dacă porunceşti chinezilor să poarte haine albe la sărbătoarea ta, atunci nenorocirea se va abate asupra capului tău. Culoarea bucuriei la poporul

meu este roşu!" Şi ce-a răspuns împăratul? „Dacă zici Hiu-Heng, că roşu este culoarea fericirii, atunci cataii să poarte haine roşii". Aşa a răspuns împăratul; fiindcă el ştie că Hiu-Heng este un nemuritor".

Şi-acum Hiu-Heng venise la Marco Polo. Sta lângă bazin şi privea jocul peştişorilor sacri, aurii. Obrazul lui cu bărbuța săracă şi cu sprâncenele dese şi albe răspândea o adâncă linişte. Purtătorii de lectică se retraseră din curte cu paşi neauziți. Hiu-Heng era fără gardă. Soarele strălucea pe veşmântu-i de mătase.

„Vă rog, prea onorate domn" zise Marco Polo, „Fiți binevenit în nevrednica noastră casă".

Hiu-Heng se înclină mulțumind şi intră în cameră. Servitorul aduse ceaiul.

Hiu-Heng zise: „Am venit fiindcă n-am uitat vorbele voastre. A sosit timpul să acționăm, domnule Marco Polo. Ministrul Ahmed nu înțelege când îi spun: „Renunță la aroganța ta şi la dorințele tale murdare, la aparenta ta activitate şi la planurile tale ambițioase".

Marco Polo asculta ca vrăjit discursul învățatului catar care ajungea la țintă fără niciun ocoliş. Simțea că o decizi e pe aproape.

„Ați spus împăratului, că nu trebuiesc impuse sarcini mai mari poporului" continuă Hiu-Heng. „Ahmed însă îi ia ultima îmbucătură. Este crud şi impune biruri aspre. Dacă priviți poporul o să-l găsiți ofilit şi secătuit, iar imperiul este gol şi

pustiit. Ahmed a defraudat în ultimul an 29.000 ting în bancnote de hârtie, 26 ting aur, 180 ting argint, 1200 încărcături de ceai, 110 cai, 20 de arme de vânătoare şi multe altele. Toate acestea le ştim. Ahmed l-a executat pe nevinovatul Tşu-Yin. Este un ucigaş. Am venit la voi ca să v-o spun, domnule Polo".

Hiu-Heng se lăsă pe spate. Obrazul nu-i mai era în bătaia soarelui. În jurul candelabrului zburau muşte. Marco le auzea zumzetul uşor.

O întâmplare petrecută cu ani în urmă, îi răsări în amintire. Tigrul Turgo, urlă în cuşca lui. În străzile şi străduțele strălucitorului oraş de corturi se plimbă societatea de vânători. Discul roşu aprins al soarelui dispare în spatele pădurii. El stă lângă cortul Bulangaziului. Ministrul Ahmed coboară din litiera lui şi se apropie de el. „Păzeşte-te de Hiu-Heng Beg Polo".

I se părea că aude vocea avertizoare chiar în ureche, dar ea îşi pierduse cuceritoarea-i putere. Cuvintele învățatului catai aveau mai multă putere: „A sosit timpul să acționăm. Ahmed este un ucigaş".

Hiu-Heng îi lăsă lui Marco Polo timp de gândire. Privirea lui se pierdu în depărtări. Muştele bâzâiau. Ceaiul strălucea verzui. Niciun zgomot nu pătrundea din afară în liniştea încărcată de încordare.

Hiu-Heng zise: „Când cel nobil îşi dă seama că i-a venit vremea să plivească, pliveşte, când nu-şi

dă seama trece, şi lasă să se îngrămădească bălăriile. Am ajuns acolo, încât este necesar ca bălăriile să fie smulse”.

Apoi se făcu din nou linişte. Nu exista posibilitatea de a ocoli chestiunea. Nuanța pasionată a vocii întotdeauna stăpânite, răsuna în urechile lui Marco, îşi dădu seama, cu toată certitudinea, de energia învățatului, acum hotărât la orice. Hiu-Heng şedea drept pe scaun şi aştepta răspunsul.

Marco Polo revăzu anii şi evenimentele petrecute la curtea marelui han. Compară pe cei doi bărbați influenți din preajma lui Kublai han şi le cântări faptele. Cu ani în urmă crezuse în cinstea lui Ahmed, se lăsase înşelat de amabilitatea ministrului şi-i părea rău de duşmănia ce domnea între el şi Hiu-Heng Apoi apărură îndoielile, căci Ahmed, după eliminarea cancelarului Hiu-Heng, devenise din ce în ce mai necruțător.

Învățatul catai făcu un gest care-i trădă emoția ascunsă: „Dacă aveți nevoie de dovezi, întrebați-l pe colonelul Van-Ku”.

El şi-a pierdut prietenul grație securii călăului lui Ahmed.

„Sau puneți să vi se povestească povestea generalului Tşen. Ahmed i-a răpit nevasta şi fata, iar pe general l-a ponegrit în fața împăratului”. Vocea lui Hiu-Heng căpătă un sunet amenințător, iar cuvintele pe care le rosti căzură grele, în tăcerea ce domnea: „Ahmed trebuie să moară!”

Marco Polo se retrase puțintel. Obrazul lui Hiu-Heng era acum în fața lui, în plin soare, acest obraz care acum îşi recăpătase din nou expresia de nedefinită înstrăinare. În jurul gurii plutea o expresie de veche durere.

„Hotărârea pe care trebuie s-o luați este grea”, zise el. „Eu ies în grădină... Am venit într-o litieră închisă. Purtătorii mei sunt de încredere. Nimeni nu ştie că sunt aici”.

Marco Polo sări în picioare şi-şi ridică amândouă brațele cu un gest rugător.

„Rămâneți, prea stimate domn”.

Nu voia să rămână singur, ar fi putut să se retragă cu câteva fraze care în fond n-ar fi spus nimic şi să lase altora judecata asupra lui Ahmed. Împăratul era în Sangtu. Prințul moştenitor Tşing Kin se afla în partea de nord a țării, la vânătoare, iar garda personală a lui Ahmed fusese întărită în ultima vreme. Era o întreprindere periculoasă să răstorni pe acest bărbat puternic. Ce o să zică Kublai han despre această acțiune arbitrară din Kambali? Hiu-Heng avea dreptate; hotărârea era greu de luat. Dar nu voia să se dea la o parte. Marco recunoscu, cu un vag sentiment de ruşine, că era nedemn sa stai aşa, între bine şi rău. Dar Hiu-Heng era un catai. O ultimă întrebare îl chinuia pe Marco Polo. Cataii nu fuseseră oare subjugați de către tătari?

„De ce îl serviți pe împărat?”

„Pentru că vreau să-mi ajut poporul”, răspunse

Hiu-Heng.

Marco Polo îl înțelegea. Sosise ceasul celei mai importante hotărâri din viața lui. Nu-l găsi slab şi şovăitor; deoarece multe alte hotărâri îl formaseră deja. Şi i se părea că vede în fața ochilor obrazul sever al tatălui său care părea să spună: „Marii negustători nu sunt filantropi, când o să înțelegi asta în cele din urmă?" Apoi îi apăru fața blajină şi râzătoare a prietenului său Matteo. „Trebuie s-o luăm cu noi Marco auzi, altfel diavolul ăsta o bate de o omoară... Se gândesc numai la ducații lor galbeni..."

Trebuie să vorbesc cu Aşima, se gândi Marco. Obrazul lui palid parcă era cioplit în piatră când zise: „Merg cu voi Hiu-Heng".

Îşi juca viața cu acest răspuns.

Marco Polo repetă: „Merg cu voi, Hiu-Heng". Obrajii lui prinseră viață, îmbujorându-se uşor.

Servitorul, în grădină, în spatele unui tufiş, se găsea într-un îngrozitor conflict de conştiință: „Nemuritorul" stătea de vorbă cu stăpânul lui. Fețele lor erau serioase. În fața lor erau ceştile. Ah, el simțea clar: Ceaiul se răcise. Şi dacă se întind după ceşti ca să bea? „Nu spui la nimeni c-am fost la stăpânul tău", zisese „nemuritorul" către el. Ar putea să-i zmulgă limba, şi nimeni n-o să afle acest lucru, nici măcar mica bijutierie, nesocotită, care pur şi simplu fugise în oraş. Dar ceaiul sigur se răcise. Putea îndrăzni să-l deranjeze pe „nemuritor" din gândurile lui, prin simpla lui

apariție? Stătu multă vreme în spatele tufişului, tremurând la fiecare mişcare a stăpânilor. Dar astăzi era o zi norocoasă pentru el. În cele din urmă stăpânii se ridicară în picioare, Hiu-Heng îşi lua rămas bun. Ceştile de ceai rămaseră neatinse. Pe când litiera închisă era purtată afară, pe poartă se strecură iute, ca o veveriță în curte, „mica bijuterie”.

Purtătorul de litiere Yang văzuse obrazul Aşimei, şi nu-l mai putea uita. „Unde m-ați adus?”

Tatăl lui Yang era un țăran de la periferia oraşului Kambali. Se înhăma cu nevasta înaintea plugului de lemn. Înotau prin mocirla micului ogor de orez. Picioarele lor erau ca nişte rădăcini noduroase. Aveau două capre negre şi câteva găini. Yang mergea rar la părinții săi. Când apunea soarele cădeau pe culcuşurile lor de paie şi dormeau. Când se lumina de ziuă, cărau deja apă pe ogorul lor. Surorile lui Yang nu mai erau acasă. Cea mai mare dispăruse într-o zi. Cu câteva ceasuri înainte de a fi fost vândută bogătaşului Li. Cea mai tânără se resemnase cu soarta ei. Aparținea familiei Li.

Litiera galbenă stătea lângă celelalte în sala cea mare; Era la amiază, Yang trecu prin curte. Se gândea la surorile lui. Vedea ochii înspăimântați ai străinei îndreptați asupra lui, şi-şi închipuia că vede ochii surorilor lui. Plecaseră cu litiera goală. Străina se uitase după ei cu tăcută disperare.

„De ce eziți? Adu-o cu forța dacă nu vrea”.

Asta fusese vocea lui Said.

Yang părăsi palatul ministrului.

„Încotro Yang?” strigă râzând un soldat. „Vrei să faci o vizită logodnicei tale în orele amiezii?”

Apoi ea strigase după ajutor, iar ei merseseră mai departe cu litiera lor galbenă; căci doar Said spusese: „Nu trebuie să spuneți nimănui niciun cuvânt, altfel vă pierdeți capetele”.

Viața era grea în Catai. Yang nu mai iubea viața. Căra ziua şi noaptea pe nobilii domni şi doamne pe umerii lui, şi căpăta o farfurie plină de orez, mai plină decât a celorlalți. Toate aveau un rost, atâta vreme cât se puteau întâlni în fierăria prietenului său Wang, atâta vreme cât speranța mai trăia, că într-o noapte semnalele de foc de pe munte se vor aprinde. Acum în Kambali era o tăcere de moarte. Oamenii umblau cu fețele posomorâte şi nu îndrăzneau să vorbească despre nedreptățile ce se petreceau în fiecare zi.

Doi bărbați îl depăşiră pe Yang. Unul râdea în hohote. Râzi, râzi, gândi Yang. Era numai la câțiva paşi departe de casă.

De ce lăsase diavolul ca fata să poată fi răpită? Nu fusese arogantă ca şi celelalte cucoane, care nu-l onorau nici măcar cu o privire. El dăduse la o parte perdeaua de mătase, ea urcând întrebase oarecum temătoare: „Unde mă duceți?”

Yang stătea înaintea porții. Trebuia oare să intre şi să spună: „Ministrul Ahmed vă ține stăpâna prizonieră într-o casă de vară de pe fluviu”. Se

rezemă de leul de piatră şi-şi propti mâinile de fundament. Peste tot în fața caselor se găseau aceşti paznici de piatră, ca să împiedice intrarea spiritelor rele. În timp ce Yang se gândea nehotărât, ce să facă, poarta se deschise. Se dădu repede la o parte, ca să lase să treacă o litieră bine închisă. Purtătorii se îndepărtară cu repeziciune.

Privirile lui Yang o urmăreau gânditoare. Purtătorul înalt și vânjos de la bara dreaptă era în serviciul cancelarului Hiu-Heng. Yang îl cunoştea.

Ziua era fierbinte ca o zi de vară. Dealurile împădurite opreau vântul rece din vest. Căldura verii domnea peste enorma depresiune plină de case, poduri, palate, grădini şi ogoare ale oraşului Kambali.

Marco Polo şedea în semiobscuritatea răcoroasă a camerei lui. Era într-o ciudată bună dispoziție, tot ce era nehotărât, ambiguu în poziția lui la curte, lucru care uneori îl indispunea, dispăruse. Îşi dădea seama de greutățile periculoasei întreprinderi, dar nu-i era frică de pericol. Servitorul trebui să-i aducă cerneală şi hârtie. Scrise trei scrisori: prima Aşimei, a doua lui Nicolo şi Maffio Polo iar a treia prietenului Matteo. Apoi o strigă pe mica bijuterie. Era atât de cufundat în gândurile lui încât nu observă purtarea înspăimântată a cameristei nici obrazul ei scăldat în lacrimi.

„Dacă mâine seară nu mă întorc, dă această

scrisoare stăpânei tale", zise el. „Dar nu înainte de mâine seară, nu uita. Şi jură-mi că n-o să vorbeşti cu nimeni despre asta".

Puse scrisoarea într-un pupitru al mesei sale.

„O găseşti aici", zise el fără să-şi ridice privirea. „De ce nu răspunzi?"

Atunci mica bijuterie izbucni în suspine şi se aruncă la picioarele lui.

„Bate-mă stăpâne... Sunt aşa de nefericită", strigă ea deznădăjduită. „Unde este stăpâna? N-o găsesc nicăieri... Am fost în oraş. Dar nu ştiam..." îşi puse capul pe brațe şi plânse cu disperare.

„Scoală-te", zise aspru Marco Polo. „Ce tot povesteşti? Spune-mi imediat ce s-a întâmplat! N-auzi mică bijuterie? Scoală-te".

Camerista se ridică şi zise:

„Ați trimis doar un curier, cinstite stăpâne şi o litieră galbenă. Au dus-o pe stăpână într-o casă de vară de pe fluviu". Şi din nou lacrimile i se porniră şuvoi peste obraz. „Era aşa de fericită. Grăbeşte-te, mică bijuterie, mi-a spus, trebuie să mă schimb, stăpânul mă aşteaptă într-o casă de vară de pe fluviu" şi-acum Dumneavoastră sunteți acasă cinstite stăpâne. Şi stăpâna e plecată... Mi-e frică..."

Marco Polo întrerupse şuvoiul de vorbe al fetei: „Taci acum!" porunci. „Povesteşte-mi exact ce s-a întâmplat".

Asculta întunecat relatarea prolixă a micii bijuterii. Ea nu uita nimic. Cum ar fi putut să nu

spună că Aşima o întrebase dacă e frumoasă? „Sunteți frumoasă şi bună ca regina cerului. Cine vă vede este răpit de frumusețea voastră. Sunteți frumoasă ca o zână”. Aşa i-a răspuns. Aproape că-şi uita durerea cu descrierea asta incitantă.

„Zici că a fost o litieră galbenă?”

Mica bijuterie îndrăzni să arunce o privire furioasă. Cuvintele lui sunau ca şi când ar fi spus ceva cu totul indiferent.

„Ieşi afară, nesocotito”, izbucni el. „Nu te mai pot vedea în ochi”.

Multe se întâmplaseră în ziua asta. În timp ce el se afla la Ahmed, Aşima fusese răpită. Ce zisese Hiu-Heng? „Dacă vrei dovezi, lasă să ți se povestească istoria generalului Tşen. Ahmed i-a răpit soția şi fiica, iar pe el l-a ponegrit în fața împăratului”. Auzea vocea batjocoritoare a lui Ahmed: „N-am nevoie de dumneata astăzi, Beg Polo. De ce să fi trimis un curier după dumneata?”

Îl cuprinse o mânie îngrozitoare. Mâinile lui se cramponau de brațele scaunului. Acum nu mai avea nicio îndoială că Ahmed era instigatorul acestui fapt ruşinos.

Dură o bucată de vreme, până când putu să-şi elibereze gândurile din lanțurile furiei. Ce era de făcut? Să iasă pe stradă şi să întrebe dacă au văzut vreo litieră galbenă? învălmăşeala străzilor şi străduțelor din Kambali era enormă, şi existau, desigur, mai mult de o mie de litiere galbene. Nehotărât mergea prin cameră în sus şi în jos.

Dacă n-ar fi venit Hiu-Heng, l-ar fi provocat pe Ahmed cu sabia, aşa. Nu-i rămânea altceva de făcut decât să aştepte până când judecata va cădea asupra capului lui Ahmed. Dar nu putea rămâne în cameră fără să facă nimic. Strigă servitorul: „Adu-mi sabia şi înşeuează calul!" porunci.

„Afară este un om care vrea să vă vorbească", zise servitorul, aruncând o privire iute pe obrazul palid al stăpânului.

Marco Polo deveni atent. Ce se mai întâmpla iarăşi? Sprâncenele lui se arcuiră amenințătoare.

„Adu-l la mine", zise el scurt.

Yang intră. Se înclină şi aşteptă până când stăpânul va întreba ce doreşte.

După îmbrăcăminte Marco Polo recunoscu că este vorba de un purtător de lectici. În el se trezi o vagă speranță:

„Ce vrei?" întrebă.

Yang se întoarse şi se uită la servitor care rămăsese în picioare lângă uşă. Marco Polo îi făcu semn să iasă şi repetă întrebarea.

„Said a poruncit să ducem pe stăpâna acestei case într-o casă de vară singuratică", zise Yang.

„Cine este Said?"

„Un spion al lui Ahmed", răspunse Yang plin de ură. „Mi-a spus c-o să-mi pierd capul dacă am să vorbesc despre răpire".

„Tu ştii unde e Aşima?" întrebă repede Marco Polo.

„Da stăpâne. Eu am dus-o în casa de pe fluviu”.

„Aşează-te”, zise Marco Polo. „Cum te cheamă? O să fi răsplătit”.

Gândurile lui lucrau ca în febră, nu auzi răspunsul lui Yang şi strigă servitorul.

„Adu-i să mănânce şi să bea”.

Yang şedea la masă şi mânca cu poftă. De multă vreme nu mai mâncase lucruri aşa de bune, aproape că uitase pericolul în care se băgase. Abia după ce se sătură îşi reaminti şi zise: „Dacă află Said, că l-am trădat, îmi pierd capul”.

Dar Marco Polo îl linişti.

„De-acum Said nu va mai fi periculos pentru nimeni” zise el hotărât. „Am să te apăr, pentru că ai făcut o faptă bună”.

Calul era afară. Era ora fierbinte a după amiezii. Gândurile lui Marco se învălmăşiră, când îşi imagină că Aşima era demult în puterea mizerabilului.

„Te pricepi să umbli cu arme, Yang?”.

„Da, stăpâne”, zise purtătorul de lectici.

Mica bijuterie care strângea vasele, rămase nemişcată. Ochii ei plini de curiozitate erau larg deschişi.

„Nu sta aici”, o repezi Marco Polo. „Ieşi afară şi spune că avem nevoie şi de un al doilea cal şi de arme”.

În singuratica casă de pe fluviu domnea o linişte înfricoşătoare. Servitorii treceau fără zgomot prin

camere. Uşile se închideau şi se deschideau fără să se audă. Nu se auzeau voci ridicate. Aşima stătea la fereastră şi privea prin verdele copacilor spre fluviul lucind în soare. Treceau bărci cu vâsle şi corăbii cu pânze. Pânzele atârnau dezumflate pe catarge. Aşima vedea peisajul liniştitor, dar avea inima plină de jale. Se ținea de zăbrelele de aramă, artistic lucrate, şi-şi apăsa obrazul de ele. Pe pajişte înfloreau florile. Semănau cu nişte colibe de cultivatori de orez, albe şi galbene. Pe malul fluviului creşteau platani subțiri. Sub fereastră înflorea un cireş. Îşi scoase brațul printre zăbrele şi făcu semn oamenilor, care păreau ca nişte pitici, pe bărcile lor. Fluviul era prea departe.

Prinse din nou zăbrelele cu amândouă mâinile şi strigă cu sălbatică disperare: „Ajutor! Mă țin prizonieră. Ajutați-mă!”

Strigătele ei nu răzbăteau mai departe de grădină.

Auzi o voce batjocoritoare sub fereastra ei: „Stai liniştită, porumbițo, altfel o să trebuiască să te închid în pivniță. Acolo poți să strigi şi să faci câtă larmă vrei”.

Era Said. Dar Aşima nu tăcu, până când Said furios intră în cameră şi o smulse de la fereastră. Aşima fugi în cel mai întunecat colț al camerei.

„Nu mă atinge!” zise şi îşi întinse brațele a apărare, gata să-l zgârie cu unghiile pe obraz.

Said se stăpâni, căci văzuse urmele roşii de pe fața servitorului.

Rămase în spatele mesei şi zise ameninţător: „În pivniţă ajungi, dacă nu te linişteşti. În Lop erai blândă. Acum eşti ca o pisică sălbatică. Aşteaptă numai, stăpânul o să te domolească”.

Aşima îşi sfărma zadarnic capul de ce bărbatul cu mutră de lup o urmăreşte cu ura lui. Îşi aminti cum în Lop Matteo îl aruncase pe uşă afară. Îl recunoscuse de la prima privire deşi nu-l mai văzuse niciodată de atunci. Apariţia lui neaşteptată era înspăimântătoare. Ce voia cu ea? Din însărcinarea cui o ţinea prizonieră?

În faţa ei, pe masă, erau prăjituri şi ceai. Un servitor tăcut adusese masa de prânz, apoi după o vreme o strânsese din nou. Ea nu voia să se atingă nici de ceai, nici de prăjituri. Nu voia să mănânce nimic în casa asta, chiar dacă ar trebui să moară de foame.

Fereastra era zăbrelită. Nimeni nu-i auzea ţipetele. Uşa grea de stejar era încuiată. Nu exista nicio posibilitate: de fugă. Căutase în toate dulăpioarele şi pupitrele după ceva obiecte care i-ar fi putut servi ca arme sau ca unelte de fugă, dar nu găsi nimic altceva decât lenjerie fină, pudră şi ulei de flori. Acum şedea obosită la masă, dar numai trupul ei era obosit, gândurile îi erau limpezi.

Suri în picioare şi fugi din nou la fereastră. Ar trebui să strige până când n-ar mai avea glas? Azi dimineaţă, în camera ei, era nemulţumită de ciripitul păsărilor şi mica bijuterie râdea în

grădină. Cât de repede se îmbrăcase când a auzit că stăpânul vrea să stea de vorbă cu ea. Şi-acum era prizonieră în casa asta. Dar unde era Marco Polo? Ce însemna asta? Brusc o cuprinse un sentiment paralizant de groază, care-i amorți trupul. Simți dintr-o dată că pe Marco îl amenință un pericol şi asta era mai rău ca orice. Cu pași nesiguri se apropie din nou de masă şi căzu pe scaun, dar își stăpâni repede slăbiciunea. Fugi la uşă şi bătu cu pumnii în ea:

„Deschide-ți!" strigă. „Sar pe fereastră dacă nu deschideți!"

„N-ai decât să sari" murmură Said, care stătea în dosul uşii, apoi râse în hohote şi părăsi încăperea.

Peisajul primăvăratic era frumos. Pe cer munți de nori albi stăteau nemişcați. Umbrele zidurilor, şi ale copacilor se lungiră. Un hamal se aşează în umbra zidului şi se odihni puțin. Pe pajiştile ce coborau spre țărm păşteau vaci tărcate cu maron.

Opt călăreți înarmați galopau pe drum. Înaintea lor călăreau Marco Polo şi Yang. Ceilalți şase făceau parte din garda personală a lui Hiu-Heng.

„Acolo este, domnule", zise Yang şi arătă cu mâna întinsă casa.

Îşi lăsară caii în trap uşor. În fața porții săriră din şea. Hamalul se scula, îşi luă lemnul de pe umeri cu greutatea şi plecă. Fețele mânioase ale călăreților nu-i plăcură; el îi mai auzi cum băteau la poartă.

Marco Polo şi Yang stăteau cu săbiile scoase în faţa porţii. Soldaţii din gardă luară poziţie în umbra zidului. Ascultau cu simţurile încordate. Marco auzi cum îi vâjâiau urechile. Inima îi bătea cu putere. Mâna lui cuprinse mânerul sabiei. În spatele zidului o ţineau prizonieră pe Aşima. Nu se auzea niciun glas de om. Păsările cântau pe ramuri. O privighetoare cânta în adâncul grădinii tăcute. Era de nesuportat.

„Mai ciocăneşte o dată!” zise Marco Polo către Yang.

Purtătorul de lectici bătu cu piciorul în poartă. Atunci auziră paşi. Marco Polo îi făcu lui Yang semne din ochi. Soldaţii din garda personală îşi cuprinseră mai bine lăncile şi erau gata să sară.

„Deschideţi poarta! strigă Yang. Venim de la prea cinstitul domn Ahmed”.

Nu primi niciun răspuns. Zgomotul uşor al paşilor amuţise, dar simţurile excitate la maximum ale lui Marco simţeau apropierea unui om în spatele porţii. Acum nu mai era timp de pierdut. Lovi cu mânerul sabiei în lemn.

„În numele împăratului, deschide-ţi poarta!”

Auziră paşi grăbiţi care se îndepărtau şi apoi strigătele Aşimei, foarte departe, dar foarte clare: „Ajutor! Sunt aici! Daţi-mi ajutor…”

Marco Polo îşi băgă sabia în teacă şi ajunse sărind marginea de sus a zidului. Yang şi cei din gardă îl urmară. Fugiră prin grădină spre casă. Nimeni nu le ieşi în cale, să li se opună. Uşa casei

era descuiată.

„Rămâneți afară!” porunci Marco soldaților din gardă. „Nimeni nu trebuie să scape”.

El intră cu Yang în casă, trecură prin mai multe camere până în bucătărie unde găsiră strâns tot personalul: doi servitori, o servitoare şi o bucătăreasă grasă care se tânguia tot timpul. „Nu ne faceți nimic, domnilor, n-am făcut nimic rău”.

Marco înşfăca un servitor şi-l scoase din grupul înspăimântat. „Unde o țineți prizonieră?” întrebă el. „Mergi înainte!”

Servitorul, un bărbat înalt şi puternic, îl conduse în sus pe scări. Ajunseră într-un coridor lung. Said stătea ascuns după o coloană. Ochii i se obişnuiseră cu întunericul. Îl văzu pe Marco Polo, omul pe care-l pândise aproape opt ani, pentru că aşa-i poruncise stăpânul lui. Îl ura mai mult ca niciodată căci îşi dădea seama că visul lui despre o mică viață liniştită, de stăpân se prăbuşise. Ahmed nu i-o va ierta niciodată. Se simțise aşa de sigur în casa singuratică şi-acum diavolul ăsta, era aici, la cinci paşi depărtare.

„Sosesc, Aşima. Mă auzi?”

Prin uşi răzbătu vocea încărcată de nebună bucurie a fetei. „Marco? Ai sosit!”

Servitorul întoarse cheia în broască.

Said nu era înarmat. Năvălitorii sosiseră atât de pe neaşteptate, încât îşi pierduse capul. Viața leneşă şi lipsită de evenimente, de spion îi adormise prudența. Era din nou lupul hăituit, ce

se strecura printre oameni. În fața ochilor îi jucau scântei. Îşi văzu duşmanul într-o lumină puternică, înalt şi strălucitor. Sabia lui Marco căzu, cu un zgomot înăbuşit, pe pământ.

Uşa fusese deschisă. Marco stătea în fața Aşimei. Ea făcu, ezitând, un pas spre el. I se părea că trebuie să urce un munte. Iubitul stătea pe vârf şi în spatele lui cerul strălucea în culorile roşu puternic ale aurorei.

Muşchii lui Said se încordară, gata să sară. Sabia era pe duşumea: strălucea ca argintul.

„Aşima", zise Marco încet. „Vino".

Atunci ea fugi spre el şi-şi ascunse obrazul la pieptul lui. El o cuprinse puternic cu brațele.

Yang auzi paşii uşori. Îşi întoarse capul şi văzu conturul de umbră al unei persoane. Ridică sabia, dar înainte să poată lovi, Said fugise pe lângă el. În două sărituri fu pe scări.

Trei soldați din gardă stăteau în semicerc la poarta casei. Said fugi ca un lup în capcană. Se apără ca un nebun, muşcă şi zgârie şi scoase înjurături furioase.

Îl uciseră fără milă.

SUB VELA CEA MARE

Şoseaua cobora din munți. De opt zile nu mai plouase. Ierburile şi plantele erau prăfuite. În fața porții dărăpănate, de piatră, creşteau doi copaci cioturoşi. Munții erau galbeni şi pleşuvi. Ici şi colo

se aflau copaci şi tufişuri nu mai înalte decât până la pieptul unui om. Chiar şi printre verdeața de pe sărăcăcioasele pajişti se zărea pământul galben. Țăranii îşi săpaseră locuințele în munte. Zidurile ridicate, din piatra stâncilor şi care înconjurau curțile, nu erau mai înalte decât înălțimea grâului pe vremea recoltei. Fluviul lat, binecuvânta satul cu apele lui verzui. Nu seca nici în verile cele mai fierbinți, iar primăvara când se umplea până la maluri cu apele lui învolburate nu ieşea niciodată peste malul abrupt.

Matteo zăcea în umbra răcoroasă a unei locuințe de peşteră. O femeie bătrână şedea lângă el. Din timp în timp muia o cârpă în apă şi o punea pe fruntea bolnavului. Capul îi ardea, iar sângele îi curgea fierbinte prin vine. Simțea în tâmple bătaia a mii de ciocănaşe. Brațul bolnav i se umflase şi-l durea atât de tare încât lui Matteo îi venea să înnebunească. Acum zăcea fără să-l mai simtă, ca şi când nu i-ar mai fi aparținut. În jurul pieptului i se părea că un cerc de fier se strânge din ce în ce mai mult.

Matteo respira cu greutate.

„Ridică-mi capul puțin mai sus, măicuță", îi spuse femeii. Dar ca nu putea să-l înțeleagă, fiindcă vorbise într-o limbă străină. Se aplecă deasupra lui şi el privi în ochii bătrânei.

„Ridică-mi puțin capul", se rugă el încă o dată.

Atunci îl înțelese. Aduse o plasă de pescuit şi i-o băgă sub pernă. Mişcarea capului îl epuizase.

Închise ochii şi-şi ascultă bătăile din urechi. Fața lui îşi pierduse culoarea: fruntea şi obrajii îi erau alb-gălbui. Barba crescută sălbatic, era presărată cu multe fire cărunte. Femeia îi şterse sudoarea de pe frunte. Atunci îşi deschise ochii din nou şi zise cu o voce limpede: „Măicuță, am să mor curând. Cheamă-l pe Fan-Kung-do”.

Femeia se ridică şi ieşi. Rămase singur. Vedea prin deschizătura uşii moara de orez. Cilindrul de piatră zăcea pe piatra de moară. O găină intră, gravă, în peşteră, îşi vârî ciocul într-un vas, apoi îşi dădu capul pe spate şi lăsă apa să-i curgă pe gâtlej în jos. Bea apă fără să se sinchisească de Matteo. Un zâmbet abia schițat i se zugrăvi pe buze: o găină îi ținea companie.

De cealaltă parte a fluviului se înălțau munții. Se vedeau contururile domoale. Peisajul era străin, totul în jurul lui era străin, nimic nu-i amintea de patrie. Trebuia să moară într-un sat pierdut din Catai? Era de neconceput. O găină bea apă… Soarele scălda totul în lumina lui nemiloasă, desena umbre puternice.”

Fan-Kung-do, tovarăşul de drum intră vesel:

„Da ce-ți închipui?” zise el. „Mai aşteaptă câteva zile şi te faci sănătos. Până la Kambali mai sunt o sută douăzeci de Li, patru zile de drum şi am ajuns”.

Îngrozitoarea durere chinuia corpul uriaş, din vârful degetelor de la picioare până la rădăcinile părului. Ochii, cufundați adânc în orbite,

străluceau de febră.

„Ascultă ce-ți spun, Fan”, zise Matteo. „Intri prin poarta din Sud a oraşului. Din strada celor zece mii de fericiri, a treia stradă perpendiculară. Întreabă de Marco Polo. Aşima moşteneşte tot ce am. Bani, rubine – totul. Rămâi pe lângă ea şi pe lângă Marco. O vreau. Ia pentru tine de ce ai nevoie”.

Fan-Kung-do îi puse cârpa udă pe frunte.

„Dă-mi să beau, frate”.

Fan-Kung-do aduse ulciorul. Stătu multă vreme în colțul întunecos. Lacrimile îi curgeau pe obraz.

„Fă-te sănătos”, implora el. „Am să-ți frig „găină de milog, sau ce vrei”.

„Nu pot să mor”, zise Matteo atât de tare încât Fan se sperie. „Du-mă pe o barcă. Vreau să mor pe apă”.

„Bea, Matteo. Fac orice pentru tine. Fug la țărm şi opresc o jonca”.

Bolnavul bău apa cu înghițituri lacome. Epuizat îşi culcă din nou capul pe pernă. Apoi zise: „Fugi Fan! Nu mai am prea multă vreme”.

Femeia se așează din nou lângă patul bolnavului. Intrase fără să facă cel mai mic zgomot. Matteo nici nu băgă de seamă. Pe lângă durerile-i mari, visurile erau prezente. Granițele dintre vis şi realitate se estompară. Privirea ochilor lui părăsi lumea din afară; cele adânc închise în inima lui ieşiră la suprafață.

Afară bate soarele. El şedea în camera lui întunecoasă pe pat. În timpul nopții fusese cu barca lui neagră pe lagună. Acum se odihneşte după încordarea şi ostenelile nopții, dar nu poate dormi; se răsuceşte neliniştit în patul său. Lucia curățătă, ca oglinda, vasul de aramă. O vede. Fața ei e tristă... Pe Riva della Schiavoni e corabia în amurg. „Aşadar mă iei cu tine, Antonio? Înțelege-mă, nu mai suport să trăiesc aici la Veneția". Valurile bat coastele corabiei. El stă la cârmă. „Vezi tu, Marco, asta e marea. N-are țărmuri, dar are multe culori. Îi simți mirosul? Valurile şi vântul şi cerul şi soarele şi stelele – toate fac parte din ea. Dar toate au rost doar atunci când stai sub pânze. Asta e fericirea, Marco! Vreau să mor sub vela cea mare..."

Bolnavul deveni neliniştit.

Bătrâna femeie reînnoi compresa şi zise: „Stai liniştit şi nu te mişca".

O văzu.

„Unde e Fan?"

„S-a dus pe țărm. Vine curând înapoi. Dormi acum, străine".

Lăsă perdeaua să cadă. Prin împletitura de paie pătrundea o lumină ştearsă. Bolnavul recăzu din nou pradă amintirilor.

E un frig înghețat. „Demonii vântului urlă din jurul ghețarilor, zise bătrâna căpetenie. În peşteră arde un foc. Fumul ustură ochii. Lo-bzang aruncă un pumn de făină în apa clocotită. Ei stau, cu ochii

injectați, pe lângă foc şi-şi țin mâinile pe ceaunul de aramă…" Pentru femei, Marco, pentru mame nu-i uşor. Lucia a ştiut mai curând decât mine. „Eşti un neliniştit", a zis ea „în curând vei pleca din nou".

Matteo îşi uită durerea. Totul i se părea foarte uşor. Gândurile lui învingeau spațiul şi timpul. Retrăia trecutul în tablouri bine conturate. Din ce în ce mai puternic apărea peisajul venețian plin de soare.

El în fața prea măriei sale a celui mai mărit rege al Badakşanului şi-i spune în cuvinte pline de fală: „Eu sunt căpitanul Matteo, proprietarul bărcii negre şi vin de la Veneția, perla mării Adriatice. Uite, ai aici capul meu, dar dă-mi rubine în schimb".

În grădina din fața casei înfloreşte o floare galbenă cu lujer înalt. Casa este înconjurată de înguste cursuri de apă. Stă, cu brațele încrucişate la fereastră, şi vede puntea şi catargul unei bărci negre. Ea e acolo. Valurile mici cântă. Pe canale trec bogat împodobite gondole, cu covoare şi perdele multicolore, nefăcând niciun zgomot. Cerul albastru se bolteşte peste insula Rialto şi se oglindeşte în canalul San Marco. Crucile de aur de pe cupolele bisericii celei mari, din spatele Piazzettei scânteiază în lumina soarelui… Doi senatori în mantale roşii de catifea ies pe poarta palatului dogilor şi privesc peste mulțimea multicoloră din mica piață. Unul din ei este înalt

şi vânjos. Vine la Matteo şi-i zice: „Să bem căpitane”. Ține paharul contra luminii. Bule de aur uşoare şi transparente se ridică. Pe masă e o acoperitoare întreţesută cu fire de aur. „Câți saci sunt?” întreabă Matteo. „O sută de ducați”, răspunde celălalt. Atunci Matteo râde răsunător şi zice: „Eşti un zgârcit, Messer Bocco, ține-ți banii. Uite aici, regele din Badakşan, mi-a dat o pungă plină cu rubine…” Pe canal Grande sunt palate de marmoră. Cei care fierb tăiței, negustori de fructe şi legume, cei ce frig castane şi vânzători de peşti îşi oferă mărfurile pe bărci late. O fată dă drumul unui coş cu mere spre canal. Ea stă pe balcon şi-i face semne lui Matteo. „Tu eşti, Aşima?” strigă uimit. „Ce cauți tu la Veneția?”

Bolnavul trăia o viață ciudată, în timp ce zăcea liniştit pe palul său. Anii erau uşori. Obrazul lui era destins, durerea nu mai avea putere asupra lui. Atunci vocea lui Fan îl readuse la realitate. „Matteo! Eu sunt, „şefuleţul”. La mal a tras o joncă mare şi ne aşteaptă”.

„O joncă zici? Ah, da… Ajută-mă, Fan”.

Matteo se ridică cu greutate. Se propti în brațul sănătos şi-şi coborî picioarele.

„Numai până în curte, Matteo” zise Fan-Kung-do. „de acolo te cărăm noi… Vino înăuntru şi ajută-mă”, strigă.

Corăbierul şi Fan îl duseră pe Matteo până la sulul de piatră al morii de orez şi-l ajutară să se aşeze pe targa făcută din pari şi plase de pescuit.

„A fost o idee bună, Matteo. Acum nu mai trebuie să mergi şi totuşi înaintăm. Simți vântul? Bagă de seamă, pe apă ai să te faci mai repede sănătos!”

„Grăbiți-vă”, zise Matteo.

Corăbierul privi cu uimire uriaşul corp al străinului.

„Hai să pornim!” îi şopti Fan. „Nu-ți fie frică, o să fii bine plătit”.

Îl cărară pe Matteo la mal. Deplin conştient înregistră totul. Doi copii, goi puşcă, stăteau în fața intrării unei curți şi urmăreau bărbații cu priviri speriate. Cel mai mic îşi băgă degetul în gură şi începu să plângă. În stânga se înălța zidul galben al muntelui, rotunjit la vârf părea un val încremenit în fața unui alt zid galben, găurit de ochii negri ai peşterilor ce serveau ca locuințe. Un țăran ducea un măgar de căpăstru. Matteo simți mirosul fânului. Țăranul se opri şi se înclină tăcut, crezând că ei cărau un mort. Când văzu însă ochii mari arzând de febră îndreptați asupra lui, se înspăimântă.

Cei ce-l purtau trebuiră să-l pună de câteva ori jos, până când ajunseră la fluviu. Ridicară bolnavul pe bordul joncei şi-l aşezară, jos, lângă catarg. Apa murmura iar vântul umflă uşor pânza, jonca se dezlipi de mal şi o luă spre mijlocul fluviului. Fan-Kung-do se chirci lângă Matteo şi privea îngrijorat obrajii căzuți, cu nasul ce se ascuțise. Nu putea înțelege, că uriaşul zăcea neputincios şi bolnav înaintea lui. Recunoştea că

Matteo era deja însemnat de moarte, dar tot mai spera că printr-o minune ar putea interveni brusc o ameliorare.

Matteo zăcea sub vela cea mare. Catargul se apleca puțin, proptele de bambus împărțeau frânghiile în chip de evantaie, jonca străbătea valurile strălucind verzui.

Străbătuse multe oceane şi iubise viața de marinar. Fusese periculos şi frumos. Aurul era galben şi scump şi domnii îl plăteau la lumina lumânărilor. Acum ar putea pentru cât avea să-şi cumpere la Veneția o corabie... Ar fi vrut bucuros să mai trăiască puțin, ca să-l ajute pe Fan-Kung-do să-şi uite necazurile. Era un om care avea nevoie de el. Pentru Aşima nu-şi mai făcea griji, era în mâini bune lângă prietenul lui, Marco Polo. Dar acest amărât de chinez cu cele trei pălării de paie ale lui... Fără să ezite şi-a lăsat catârul în sat, ca să îndeplinească ultima dorință a tovarăşului său de călătorie.

Nevasta corăbierului şedea sub acoperişul împletit de paie şi frigea peşti. Se ridica un fum albastru. Fluviul era tivit pe ambele maluri de munți. În golfuri şi în scobiturile malului erau bărci. Pescarii îşi scufundau plasele atârnate de pari şi aşteptau. Jonci şi bărci cu vâsle treceau pe alături.

„Simți mirosul peştelui fript, Matteo? Poate ți-e foame?" întrebă Fan-Kung-do. „Am să-ți aduc un peştişor".

„Rămâi”, îl rugă Matteo.

Fan se reaşează nenorocit. Albia fluviului se strâmta. Apa devenise neliniştită. Jonca se ridica şi se lăsa Matteo ascultă şi un zâmbet fericit vuietul valurilor. Văzu o stâncă abruptă ieşind din valuri. Trecură cu iuțeală prin strâmtoare. Malurile se îndepărtară iar, şi valurile se liniştiră. Matteo avea impresia că acostau, după o lungă călătorie agitată. Într-un port. O durere înfiorătoare îl tăie ca un cuțit, prin piept. Corpul său puternic se ridică. Apoi simți că devine din ce în ce mai uşor. Deschise ochii neobişnuit de tare, ca şi când ar fi vrut să cuprindă cu această ultimă privire tot universul.

Matteo recăzu pe spate.

Fan-Kung-do se uita pierdut în ochii fără vedere. Soarele apăru, vântul adia obosit peste apă, iar jonca se apropia încet de mal.

Matteo zăcea însă întins şi mut sub pânza cea mai mare. Moartea e grandioasă şi ireversibilă.

Se întâmplase ceva deosebit: murise un om cu un suflet mare.

ÎN PALATUL PRINȚULUI MOŞTENITOR

Părea c-ar fi călărit de-a dreptul în cerul învăpăiat de culorile de foc ale înserării. Siluetele lor erau scăldate într-o lumină roşie. Aşima şedea pe cal, în fața lui Marco. El călăreau în fruntea micului grup. Imediat în urma lor sforăia calul lui

Yang, apoi urmau cei patru soldați din garda personală a lui Hiu-Heng. Seara – fără pic de vânt – era mai liniştită decât fusese ziua. Tropotul copitelor cailor răsuna până departe. Aşima se înfioră.

„Încă ți-e frică, Aşima?" întrebă Marco îngrijorat.

„Nu ştiu."

Copacii de pe marginea şoselei treceau în fugă prin fața ochilor lor. Peste vârfurile verzi şi ascuțite ale ogoarelor de cereale strălucea lumina aurie. Două libelule se jucau peste pajiştea de pe malul fluviului. Apropierea marelui oraş, întins până departe sub cerul aprins al înserării, se făcea deja simțită: Case şi colibe, răspândite fără alegere peste câmpia netedă, monumente funerare şi altare de jertfă pentru spiritele bune şi rele, care aduceau roade ogoarelor, sau trebuiau să le păzească de secetă şi grindină.

Călăreau pe lângă un convoi de căruțe. Vizitii mergeau pe jos pe lângă măgarii lor şi pocneau obosiți din bice. Fețele lor erau înnegrite de praful de cărbune; ei cărau la Kambali mult căutatele pietre negre scoase din munți. Ziua lor de muncă fusese grea. Căruțele mari, cu două roți săltau peste drumul stricat de atâta circulație. Doi călugări cu capetele rase, îmbrăcați cu rase ponosite veneau spre călăreți. Din ce în ce mai mulți oameni şi animale populau şoseaua. Sosiră în cartierul mărginaş şi le fu greu să-şi taie drum prin învălmăşeală. Priviri mirate urmăreau micul

grup; pentru că era cu totul neobişnuit ca un domn distins îmbrăcat să ducă o fată, în faţa lui, pe şa.

Marco Polo se nelinişti. Lumina devenea mai ştearsă şi nu le mai putea desena umbrele. Aproape uitase, din cauza multor evenimente din ultimele ore, misiunea grea, care acum apărea în faţa lui în toată ameninţătoarea ei importanţă.

Promisese că o să-l întâlnească pe Hiu-Heng la căderea nopţii, şi aştepta, în fiecare clipă, primul dangăt al clopotului, ce amintea, întârziaţilor, că porţile oraşului vor fi în curând închise. În mulţimea de oameni, care se îndreptau spre oraş, se observă o grabă nelinişti tă.

„Nu-mi mai e frică, Marco”, zise Aşima şi se rezemă fericită de braţul lui. „Ah! I-aş fi omorât!”

Micuţă Aşima, se gândi Marco plin de gingăşie, dar în acelaşi timp în el crescu un sentiment de ură rece şi nestăpânită contra lui Ahmed, care aproape-i opri respiraţia. I se părea ca o hotărî re divină faptul că purtătorul de lectici Yang venise la el să-i spună locul unde fusese închisă Aşima. În zadar îşi bătea capul să descopere ce îl determinase pe Yang să-i aducă la cunoştinţă planul lui Ahmed. Îşi puse în gând să-l răsplătească regeşte pe purtătorul de lectici. Amintindu-şi de cele trei scrisori scrise după plecarea lui Hiu-Heng, îşi spuse că ar fi bine, ca imediat după sosire, să-l mulţumească pe Yang pentru faptul că-l prevenise şi pentru ajutorul dat.

Mâine s-ar putea ca toate să fie altfel. Dar ce se va întâmpla atunci cu Aşima?

Calul lui Yang se lipi de-al lui.

„Acolo, peste drum, stăpâne”, zise Yang, „vedeți litiera?”

Marco Polo văzu o litieră bine închisă, escortată de opt soldați.

„Ce s-a întâmplat, Yang?” întrebă el mirat. „De ce eşti aşa de agitat?”

„Acum sunt pierdut”, şopti Yang, „mă vor găsi oriunde m-aş ascunde”.

„Nu te înțeleg, vorbeşte!” îl îndemnă nerăbdător Marco.

„E litiera ministrului Ahmed, stăpâne. Se duce la casa de pe fluviu”.

Marco strânse frâul. Calul îşi dădu capul pe spate şi se opri dansând.

„Nu te înşeli?” întrebă.

Litiera nu se mai vedea. Nu mai era timp de pierdut. Cei doi soldați din garda lui Hiu-Heng, care rămăseseră să păzească personalul, trebuiau înştiințați. Să-l trimită pe Yang? Ar fi mai bine să dea această însărcinare unui soldat din gardă.

Îi făcu semn primului soldat să se apropie, îl examină, tăcut, şi în cele din urmă zise „Du-te, înapoi! Trebuie să întreci litiera şi pe cei opt soldați, ei nu trebuie să te vadă. Spune celor doi, care au rămas în casă, să dispară cât mai repede, nu pe drum, ci de-a lungul fluviului”.

„Respect şi ascultare!” zise soldatul şi se

îndreptă în şea:

„În litieră e ministrul Ahmed”, adăugă Marco, după o scurtă ezitare.

„Am înțeles, stăpâne!” zise călărețul, îşi întoarse calul şi plecă în trap grăbit.

Clopotul cel mare bătu. Marco văzu cum călărețul dispare în amurg.

„Trebuia să mă trimiteți pe mine stăpâne”, zise Yang, stăpânindu-şi frica.

„Tu vii cu mine, Yang, mai am nevoie de tine”.

Călăriră mai departe. În fața lor se întindea zidul alb ce înconjura oraşul cu puternicele clădiri înălțate deasupra porții. Aşima îşi strânse tremurând umerii şi se ținea bine de coama calului. „Taci mereu”. De ce o spusese? Pericolul nu trecuse încă, iar ea îl deranja cu neînsemnatele ei gânduri.

Santinelele de la poartă lăsară să treacă grupul de călăreți. Mulțimea de oameni se pierdea în străzile şi străduțele laterale; vizitii îşi deshămau caii, măgarii şi catârii în fața hanurilor: micii negustori îşi încărcau mărfurile şi-şi strângeau umbrelele, iar meseriaşii îşi închideau atelierele. Kambali se pregătea pentru noapte. Peste munții din vest se înălța palidă secera lunii.

Marco Polo încerca să-şi închipuie, ce va face Ahmed, când va vedea că lovitura lui dăduse greş. Trebuia s-o pună pe Aşima în siguranță; căci era de aşteptat că, ambițiosul bărbat, îl va ataca acum pe față. Dădu pinteni calului. Nu mai întâlniri

decât puțini oameni. În curând clopotul va bate a doua oară. La încrucişare soldații din gardă se despărțiră de Marco Polo, Aşima şi Yang. Ei se opriră o vreme, văzură cum călăreții dispar în întuneric şi ascultară tropotul copitelor. Apoi dădură pinteni cailor.

Marco Polo se gândea dacă n-ar trebui să-l roage pe Hiu-Heng să-i dea găzduire Aşimei. Dar ce se va întâmpla dacă lovitura contra lui Ahmed nu va reuşi? Era greu de luat o hotărâre. Aşima şedea în fața lui şi nici nu-i bănuia gândurile. Ea dormea în brațele lui, emoțiile prin care trecuse, păreau să o fi epuizat. Caii ascultară de frâu şi cotiră în strada laterală unde Marco Polo avea locuința.

„Am sosit?" întrebă Aşima. I se părea c-ar fi trecut o veşnicie de când o luase litiera galbenă.

Când servitorul închise poarta în urma lor şi trecură prin curtea liniştită, Marco avu un sentiment de siguranță, ca şi când orice pericol ar fi trecut. Mica bijuterie ieşi din camera ei şi-şi îmbrățişă stăpâna. Râdea şi plângea deodată.

Clopotul cel mare bătu a doua oară. Acum străzile oraşului erau goale. Marco Polo socotea că la această oră Ahmed ajunsese la casa de pe fluviu.

„Taci o dată", zise el către mica bijuterie.

Îi rugă pe Aşima şi pe Yang să vină în camera lui. Mica bijuterie se retrase repede, pentru că-i era frică de ochii mânioşi ai stăpânului.

Servitorul aprinse lumânările şi aduse ceaiul.

Yang se oprise lângă uşă. Aşima şedea în faţa lui Marco şi îi privea îngrijorată fruntea chinuită.

„Aşează-te, Yang. Nu mai avem mult timp”.

Yang luă loc. Ochii lui Marco se odihniră pe obrazul simplu, de ţăran, al purtătorului de lectici. Îi plăcu. Scoase dintr-un sertar secret al mesei lui de scris, un pachet de bani de hârtie şi-i puse pe masă.

„Ia-i, Yang”.

Purtătorul de lectici privi cu o adevărată uimire banii. Dădu din cap.

„Nu, stăpâne” zise el.

Cu atâţia bani ar putea cumpăra pentru tatăl lui pământ şi lemne de o casă, şi ar mai rămâne suficient să ducă o viaţă lipsită de griji.

Marco Polo împinse banii peste masă.

„Ia-i, totuşi”, iar către Aşima zise: „Lui îi datorăm salvarea ta, Aşima. Ahmed a poruncit să fii răpită. I-am văzut pe drum, la poarta oraşului. El ştie de-acum ce s-a întâmplat.

„Ahmed?” întrebă Aşima. „Dar ce voia cu mine?” Brusc îşi dădu seama de pericolul care-l ameninţa pe Marco. El o eliberase şi atrăsese toată furia îngrozitorului bărbat asupra lui. Ahmed nu va ezita nicio clipă să se răzbune.

„Trebuie să fugi, Marco”, zise ea emoţionată, „imediat trebuie să pleci! Te omoară dacă se întoarce”.

Se ridică şi fugi la el; îşi puse mâinile pe umerii lui şi-l scutură.

„N-auzi, Marco? De ce mai şezi aici?”

Obrazul lui se liniştise de tot, chiar zâmbea uşor.

„Pe tine trebuie să te ducem în siguranță”, zise el şi cu un gest energic îi măturǎ toate argumentele. „Numai până mâine seară, atunci am să fiu din nou cu tine”. Se întoarse către Yang: „Poți s-o adăposteşti pe stăpână până mâine?”

Yang avea mulți prieteni. Îşi aminti de familia cofetarului Li. Femeia locuia la o depărtare de nici trei sute de paşi de aici, într-o colibă mică. Dar cum ar putea-o duce pe stăpână într-o casă aşa de amărâtă?

„Ce este, Yang?” întrebă Marco.

„Nu departe de aici. Stăpâne… e o colibă, acolo se întâlnesc oameni de încredere”.

„Rămâi cu ea, Yang” zise încet Marco Polo. „Dacă mâine seară nu mă întorc, atunci fugi cu ea. Ia şi banii ăştia şi o pungă cu pietre prețioase”.

Aşima înțelesese fiecare cuvânt: trebuia să plece cu Yang şi să-l părăsească pe Marco.

„Nu merg, Marco. Rămân cu tine”.

Purtătorul de lectici părăsi camera. Erau singuri. Lumina caldă a lumânărilor îi învălui, un vânt uşor se juca cu frunzele copacilor şi adia un suflu proaspăt în cameră. În curte sforăia un cal. Servitorul lăsă găleata în fântână. Auzeau cum săreau stropii. Zgomotele erau foarte aproape. Un bărbat se plimba neliniştit prin grădină în sus şi în jos. Yang! Banii şi punga cu pietre scumpe erau pe masă. Yang aştepta.

Marco zise: „Hiu-Heng a fost astăzi la mine. Încă nu ştiam ce făcuse Ahmed, Aşima, dar i-am promis să-l ajut să-l omoare pe Ahmed. Acum nu mai am nicio îndoială că fac bine ceea ce fac. Este un asasin şi duce țara la râpă".

„De ce vrei să mă trimiți de-acasă?" întrebă Aşima.

Marco Polo îi înconjură umerii cu brațele şi o trase spre el.

„Ascultă, Aşima, ce-a zis Matteo, înainte să plece. M-am gândit mereu la cuvintele lui, dar n-am îndrăznit să vorbesc cu tine despre asta... „Poate vine şi ea cu noi la Veneția. Vorbeşte odată cu ea despre acest lucrul" aşa a spus Matteo".

Aşima îl privi în ochii lui negri şi întrebători.

„Lui Matteo îi era mereu dor de Veneția", zise ea. „Dacă tu doreşti vin şi eu cu tine la Veneția. Dar unde este Matteo?"

„Campania contra Tipangu a dat greş, au fost distruse multe corăbii".

Yang bătu la uşă.

„Iertați-mă, stăpâne, dacă Ahmed a trimis un curier înainte... Ar putea sosi în orice clipă", strigă el.

„Du-te, Aşima" zise Marco. „Du-te cu Yang. Mâine seară voi fi din nou la tine".

„Dac-ar fi aici Matteo", şopti Aşima.

Grădinile imperiale se întindeau în toată liniştita lor frumusețe sub cupola înstelată a cerului de

primăvară. Secera lunii strălucea în mijlocul unei cununi de nori albastru închişi. Pe malul lacurilor şi a canalelor creşteau ierburi drepte ca nişte săgeți şi flori care-şi aplecau gingaş capetele.

Printre tulpinile cenuşii ale arborilor vieții se ascundeau depărtările. Ceea ce nu vedeau ochii, lăsau să bănuiască chemările nostalgice ale cucilor.

Sub arcada podului „cingătoarei de jad", sclipea apa. O barcă trecu. Pe un stâlp înalt era legată o lampă rotundă şi galbenă, a cărei lumină se oglindea în adâncul apei. O voce de femeie cânta acompaniată de sunetele perlate ale ghitarei.

Când răsună strunele, înalții nori
ai nopții se opresc din mers,
iar peştii înoată în urma ecoului care răsună
din adâncimile fluviului.
Toate dealurile sunt îmbrăcate cu florile copacilor în floare,
Pe aleea adumbrită de copaci şi bătută de
lună, se apropie frumusețea".

Luntraşul stătea la pupă şi vâslea. Curteni şi doamne de onoare, servitori şi servitoare gustau farmecul nopții. Dșambuik-Hatun, capricioasa plecase cu împăratul la Sangtu, oraşul celor o sută opt temple. Aşa că nu trebuia să-ți fie teamă, că soldații din garda ei personală îşi fac rondul prin parc, ca să deranjeze pe plimbăreții nocturni.

Marco Polo se îndrepta, însoțit de un soldat din garda personală a lui Hiu-Heng, spre pavilionul verde. Fără vorbă, soldații de la poartă îl lăsaseră să treacă, era şi el posesorul unei tăbliţe de aur cu sigiliul Marelui Han, care-i permitea să intre la orice oră în grădinile împărăteşti. Ca întotdeauna înaintea unei importante hotărâri, aştepta nerăbdător săvârşirea faptului eliberator, şi nu dădea nicio importanță peisajului înconjurător. Asta era noaptea în care Ahmed trebuia să moară, şi el era gata să-l omoare cu sabia lui, dacă Hiu-Heng i-ar cere-o. Urcau dealul pe un drum şerpuit şi vedeau luminile înguste ale ferestrelor pavilionului verde.

„Aici este domnul”, zise soldatul de gardă.

În jurul pajiştilor, într-un cerc tăcut se înălțau copaci puternici. Marco Polo aruncă o privire înapoi, ca şi când ar fi vrut să-şi ia rămas bun de la viața liberă a copacilor şi a plantelor, care nesimțitoare la soarta oamenilor îşi purtau florile şi frunzele. Trecu prin mai multe încăperi până ajunse într-o mică cămăruță.

Ardeau două lumânări. Trei bărbați şedeau la o masă. Când le văzu fețele împietrite, îşi aminti de un proverb chinez: „Când te întâlneşti cu cineva, trebuie să spui numai în parte ceea ce gândeşti. Nu trebuie să-i dai în mână toată inima ta”.

Se înclină tăcut.

La masă şedeau: colonelul Van-Ku, comandant peste zecii de mii de soldați, la poarta de sud a

oraşului; Tşen fost general în armata de sud a împăratului, acum degradat prin maşinațiile lui Ahmed, comandant peste şase mii de soldați şi Hiu-Heng.

Ei se ridicară şi-i răspunseră la salut.

„Luați loc, domnule Marco Polo, vă mulțumesc că ați venit".

„Nu trebuie să-i dai toată inima ta în mână", dar el se grăbi spre ei cu toată căldura inimii, deşi ei îl priveau cu fețe posomorâte.

„Ce s-a întâmplat domnii mei?" întrebă el. „De ce tăceți?"

„V-am aşteptat multă vreme", zise Van-Ku. În glasul lui se simțea neîncrederea.

Marco Polo simți înstrăinarea dintre el şi chinez. Îşi stăpâni un răspuns violent şi i se adresă lui Hiu-Heng: „Dumneavoastră ştiți de ce nu am venit mai devreme. Nu v-au spus soldații voştri de gardă ce s-a întâmplat?"

Hiu-Heng ridică mâna împăciuitor.

„Ştiu, Messer Marco Polo. Van-Ku nu are intenții rele". Se întoarse spre Van-Ku. „Nu judeci bine. N-a venit încă timpul. De asta nu pot fi încă aprinse focurile de semnal, pe munți. Înțelege asta Van-Ku. Judecata ți-e tulburată de moartea prietenului tău. Ahmed e ucigaşul lui. Gândeşte-te la lucrul ăsta!"

„În toate oraşele, cataii aşteaptă semnalele noastre", zise Van-Ku.

„Peste tot trupele tătare sunt gata să ne scalde

în sânge!” răspunse Hiu-Heng.

„E mai bine să mori liber decât să-ți necinsteşti strămunii printr-o ruşinoasă sclavie”.

Hiu-Heng sări în picioare. Mânia şi toată energia ascunsă a acestui om apărură la suprafață, şi şterseră obişnuitul chip de izolare de lume a înțeleptului învățat.

„Stai liniştit, Van-Ku”, zise el mânios. „Nu ştii ce vorbeşti. Trebuie să te supui. Îl vom omorî pe Ahmed şi îi vom trage la răspundere pe toți aderenții lui din țară. Asta este tot ce putem face acum”.

„Şi sclavia rămâne”, murmură Van-Ku.

Marco Polo urmărea pasionatul schimb de cuvinte cu sentimente contradictorii. Nu voia să fie atras într-o conspirație îndreptată contra stăpânirii lui Kublai han. De aceea fu mulțumit că prudența înțeleaptă a lui Hiu-Heng avu prioritate şi Van-Ku, cu planurile lui revoluționare, trebui să se supună lui Hiu-Heng.

Tşen ascultase tăcut controversa. Acum zise: „Dacă Ahmed nu vine, aşteptăm degeaba”.

Hiu-Heng îşi încrucişă brațele în mânecile largi ale veşmântului său, îşi stăpânea toată enervarea, chiar şi Van-Ku şedea acum liniştit la locul lui.

„Nu este uşor, să te cațeri pe deal şi să pui mâna pe tigru”, zise Hiu-Heng. „Să plecăm la palatul Prințului moştenitor şi să aprindem lumânările”.

Ministrul Ahmed se plimba furios în sus şi-n jos

prin camera lui. Servitorul aprinsese toate lumânările. În curte zăngăneau armele soldaților de gardă. Secretarul bătu uşor la uşă şi intră.

Ahmed se uită la el cu o privire lungă şi-apoi îşi continuă plimbarea.

„Onorate stăpâne…”

„Taci”, îl întrerupse Ahmed.

Secretarul rămase nehotărât lângă uşă. Ahmed nu-l băgă în seamă. Gândurile îi erau răvăşite. Era cuprins de o furie nestăpânită, care era totuşi însoțită şi de o spaimă înăbuşită, când îşi amintea de obrazul crispat şi de trupul lui Said scăldat în sânge. Din cele ce i le spuseseră servitorii, aflase că Marco Polo, însoțit de şase soldați înarmați, eliberase fata. Se întorsese, pe cel mai scurt drum şi în mare grabă, la Kambali şi poruncise ca Marco Polo să fie arestat. Pe fața lui se zugrăvi un zâmbet rău. Venețianul trebuia să plătească cu viața, pentru că se pusese în calea lui, el cel mai însemnat dregător al împăratului. Simțea un sentiment neplăcut, gândindu-se cum îi va motiva lui Kublai han măsura luată, dar spera ca şi de data aceasta să obțină sprijinul Dşambuikăi-Hatun. Morții nu mai puteau vorbi, iar Marco Polo nu va mai ajunge ziua de mâine, asta şi-o jura. N-ar fi cel dintâi care, la ordinul lui, ar fi fost înjunghiat în celulă.

Lumina puternică îl supăra.

„De ce stai aşa”, îşi repezi secretarul. „Stinge şapte lumânări!”

Secretarul se grăbi să execute conştiincios ordinul. Şapte şi nu mai multe, căci prea cinstitul stăpân credea în puterea magică a acestui număr sfânt. Se strecura ca o umbră de la un candelabru la celălalt şi stingea flăcările cu degete umezite.

Ministrul Ahmed îl urmărea cu priviri bănuitoare.

„Ce este?" întrebă el. „S-au întors?"

„A sosit un curier, prea onorate stăpâne", zise secretarul. „Alteța Sa prințul moştenitor Tşing Kim vă aşteaptă în palatul său. Alteța Sa doreşte să-l căutați numaidecât".

Ahmed se opri surprins.

„Prințul moştenitor Tşing Kim?" întrebă. „Când s-a întors la Kambali? De ce n-am fost anunțat?"

„Alteța Sa a sosit abia de o oră", zice curierul.

Vrea să-mi vorbească, se gândi Ahmed. Trebuie să fie ceva urgent.

Se simțea măgulit că Tşing Kim vroia să-l vadă pe el mai întâi, chiar în mijlocul nopții.

„Spune-i servitorului să-mi aducă veşmântul. Grăbeşte-te! Am nevoie de o litieră şi de şapte soldați din garda personală".

Când litiera trecu prin poarta spre Taidu, colonelul tătar Kogotai han comandant peste cei douăsprezece mii de soldați care formau garda palatului, ieşi din umbra zidului şi-l întrebă:

„Încotro, Ministre Ahmed?"

„Alteța Sa prințul moştenitor Tşing Kim vrea să-mi vorbească".

Kogotai han se dădu un pas înapoi.

„Prințul moştenitor Tşing Kim?” întrebă el. „Dar el nici măcar nu-i în Taidu”.

„A sosit acum un ceas”, răspunse Ahmed.

„Cum e posibil să fi venit în secret, fără să fi băgat de seamă ca să pot trimite o parte din străjeri să-i facă primirea?”

„Treceți mai departe”, porunci Ahmed purtătorilor de lectică. „Ei, acum ştiți că Alteța Sa a sosit”, zise. „Doar v-am spus că Alteța Sa prințul moştenitor Tşing Kim vrea să-mi vorbească într-o chestiune foarte urgentă. Somn uşor Kogotai han”.

Colonelul privi posomorât în urma litierei. Nebunul asta arogant! Nu-l înțelegea pe Kublai han de ce îi ridica pe străini în cele mai înalte dregătorii.

Santinele tătare ascultaseră conversația fără să trădeze nicio emoție. Cu picioarele îndepărtate stăteau la dreapta şi la stânga porții şi-şi cuprindeau cu mâna cozile lăncilor.

„L-ați văzut pe prințul moştenitor Tşing Kim cu suita lui?” întrebă Kogotai han.

„Nu, stăpâne!”

Colonelul îngândurat urcă scările, se opri şi privi cerul acoperit de stele şi nori. Sosise oare Tşing Kim pe poarta de nord, iar străjerii palatului uitaseră să-l anunțe? Kogotai han intră în camera de gardă, făcu semn soldaților care săriră în picioare să şadă, şi se aşeză pe scândurile cioplite din bardă ale mesei. Mirosea a sudoare şi a piele.

Soldații nu îndrăzneau să sufle. Două lămpi cu ulei ardeau cu lumină tulbure deasupra paturilor. Lăncile stăteau gata aşezate într-un rastel lângă uşă.

„Aduceți-mi calul şi un arc cu săgeți!" zise Kogotai han. Sosirea tainică a lui Tşing Kim nu-i lăsa pic de linişte. Voia să călărească până la palat, şi să vadă cu ochii lui dacă Ahmed spusese adevărul.

Între timp litiera trecuse prin poarta celui de-al doilea zid înconjurător şi ajunsese în apropierea palatului. Ahmed văzu lumină printre copaci. Zâmbi trufaş. Conversația cu colonelul tătar îi făcuse bine. Se gândea dacă era recomandabil să-l înştiințeze pe prințul moştenitor Tşing Kim despre arestarea lui Marco Polo, dar se hotărî să mai aştepte, până când va primi o veste sigură.

Între palatul împăratului şi cel al prințului moştenitor, Tşing Kim, curgea, țărmurit în marmoră, râul tăcut şi întunecat. Un pod alb lega cele două clădiri. Când litiera se apropie, o siluetă întunecată fugi să-l anunțe pe Marco Polo, care aştepta cu sabia scoasă, sosirea lui Ahmed.

Marco Polo se ascunse în dosul unei coloane. Sala de aşteptare era slab luminată. La uşile ce duceau în interiorul palatului făceau de gardă câțiva soldați din suita lui Hiu-Heng. Colonelul Van-Ku, şedea, în felul neglijent al lui Tşing Kim, pe tron. Obrazul lui era în umbră.

Tşen stătea cu sabia scoasă după o coloană din

apropierea tronului. Hiu-Heng stătea în umbră.

Ahmed coborî din litieră şi porunci soldaților din gardă să aştepte afară. Intră pe poarta deschisă în sala de aşteptare şi-şi căuta cuvintele raportului despre evenimentele petrecute în Kambali, pe care-l va prezenta prințului moştenitor cu o amabilă supunere. Ahmed nu era atent la ce se petrecea în jur. Paşii lui răsunau. Coloanele se înălțau roşii întunecate şi-şi aruncau umbrele. Părea un tablou fantomatic modul cum bărbatul scund trecea prin sala înaltă şi largă.

Ahmed îşi pusese veşmântul albastru de damasc, de mare dregător. Trecând din umbră în lumina mată, firele de aur ale broderiei străluciră. Un sentiment de libertate îi dădea aripi. Îşi imagina conversația cu prințul moştenitor Tşing Kim. Nu era ei un maestru în ce priveşte felul de a te comporta cu persoanele sus-puse, nu simțea oare dinainte orice schimbare în sentimentele partenerului de discuție şi nu ştia să-l cinstească linguşindu-l în vorbele sale? Nu se pricepea el oare mai bine decât toți ceilalți de la curte să-şi păstreze favorurile prea înălțatului? De doisprezece ani îndeplinea funcția de ministru de finanțe a acestui uriaş imperiu, iar când împăratul părăsea Kambali îi încredința lui, fostului negustor din Fenaket, conducerea întregii capitale.

Kogotai han călărea în trap prin grădinile palatului. Copitele armăsarului negru răsunau

puternic pe pământ. Corpul subțire şi avântat al animalului trecea în viteză pe lângă copaci. O barcă, luminată de o lampă galbenă, era pe malul micului lac, barcagiul şedea pe banca lui de vâslaş şi privea visător în apă. Jos, în adânc, se oglindeau stelele. O servitoare fugi grăbită şi se ascunse într-un tufiş până trecu călărețul. Kogotai han nu băga în seamă frumusețea nopții. Voia să aibă siguranța dacă Tşing sosise, sau dacă Ahmed l-a dus de nas. Armăsarul negru zbura în galop peste podul de piatră. Călărețul sări din şa şi aruncă frâiele în mâna unui servitor care se apropiase în fugă.

Ahmed auzi tropotul copitelor, dar nu se lăsă deranjat în gândurile lui plăcute. Două santinele stăteau de gardă la intrarea în sala tronului. El ştia că lui Tşing Kim îi face plăcere să primească chiar şi oaspeți de taină, de pe înălțimea tronului său. Un servitor deschise uşa.

Ministrul văzu pe prințul moştenitor, se aruncă şi atinse cu fruntea pământul. Un gest îl chemă în fața tronului. În candelabrele cu cinci brațe, ce se aflau jur-împrejurul sălii, nu ardea decât câte o lumânare. Culorile şi ornamentele tavanului şi a mobilelor străluceau şters pe fondul întunecat lăcuit al sculpturilor. Nu se auzea nimic, decât ciripitul somnoros al unei perechi de rândunici, care-şi făcuseră cuibul sus într-un colț.

Simțurile lui Ahmed erau influențate de tăcerea şi solemnitatea ce domnea în jur, îşi dădu silința

să-şi păstreze ținuta sigură de sine. Prințul moştenitor Tşing Kim, îl lăsă să se apropie de tron, fără un cuvânt de salut. Fața lui era în umbră, aşa încât Ahmed nu putea vedea decât ochii şi contururile feței. Îl cuprinse un sentiment de neliniște. De ce şedea prințul aşa de nemişcat şi tăcut? Eticheta de la curte îl obliga să se lase în genunchi şi să atingă de trei ori cu fruntea pământul. Auzi în timp ce se înclina, în spatele lui un schimb de cuvinte aţâţat, dar nu îndrăzni să se uite într-acolo.

Tşen ieşi de după o coloană şi fugi spre tron. Cu o lovitură de sabie despărți capul lui Ahmed de trup. Van-Ku se ridică de pe tron şi privi spre ticălosul muribund de la picioarele lui. Prietenul său Yin era răzbunat. Van-Ku privi spre uşă, lumina îi căzu din plin pe obraz şi atunci auzi un strigăt mânios şi în aceeaşi clipă îl recunoscu pe Kogotai han, care stătea lângă intrare, cu arcul încordat. Săgeata străbătu umbra aducătoare de moarte ce se apropia de el. Rămase nemişcat. Săgeata îi străpunse inima.

Marco Polo, care-l urmărea pe Kogotai han, sosise prea târziu.

„Ce-ați făcut?” strigă el. „L-ați omorât pe Van-Ku!”

Cu sabia în mână stătea în fața comandantului gărzii palatului.

Kogotai han puse o săgeată pe coardă şi îndreptă arcul spre Marco Polo. „Aruncați sabia”, zise cu o

voce de gheață. „Sunteți arestați!”

Marco văzu vârful ascuțit îndreptat spre el. Ofițerul tătar era numai la doi paşi, iar coarda arcului era bine întinsă. Dacă mâna galbenă şi viguroasă îi dădea drumul, săgeata l-ar străpunge şi ar cădea ca şi colonelul Van-Ku, ce zăcea lângă tron, cu ochii deschişi. Ochii înguşti ai comandantului îi pândeau orice mişcare.

Uşoară ca un gând, făptura Aşimei se interpuse între Marco şi arcaş. Marco aruncă sabia. Atunci vocea lui Hiu-Heng răsună:

„Aşteaptă Kogotai han! Lasă arcul!”

Învățatul catai trecu repede pe lângă mort. Tşen stătea aplecat asupra lui Van-Ku şi se uita în ochii lipsiți de privire.

„Noi l-am omorât pe criminalul Ahmed şi vom răspunde înaintea maiestății sale împăratul”, zise Hiu-Heng. „Acum lasă-ne să plecăm. Mâine vom merge la Sangtu.”

„Eu sunt comandantul gărzii palatului şi eu răspund.” „Sunteți arestați!” „Fugi la poartă şi dă alarma gărzii de pază”, porunci santinelei de la uşă. Soldatul rămase pe loc nehotărât, era un soldat din garda personală a lui Hiu-Heng.

„Execută ordinul comandantului”, zise Hiu-Heng, apoi întoarse spre Kogotai han: „Vedeți că nu ne gândim să fugim. Dă-ne posibilitatea să scriem încă în noaptea asta actul de acuzare. Nu acționa greşit, gândeşte-te la mânia prea înaltului!”

„Mergeți înainte”, porunci Kogotai han. „Tşen să-şi arunce sabia!”

Hiu-Heng, Marco Polo şi Tşen mergeau înaintea lui Kogotai han, spre ieşire. Auziră paşi şi zăngănit de arme. Nu se simțea farmecul blândei nopți de primăvară. Lumina faclelor lucea pe lănci şi fețe amenințătoare. Glasul cucului răsuna neauzit de nimeni, o mână se aşează pe corzile răsunătoare ale ghitarei şi o voce şopti: „Linişte, acum!”

Luminile ardeau în sala tronului. Van-Ku zăcea în fața tronului de aur.

CAVALCADA SPRE SANGTU

Fan-Kung-do era aşa de bogat cum nu visase niciodată în viața lui. Avea bancnote negre cu sigiliul roşu aprins al marelui han, pentru care ar fi putut să-şi cumpere o casă şi o bucată de loc. O pungă de piele cu neprețuite rubine îi atârna la gât; lângă catârul lui, păşea un cal. Îşi cumpărase un veşmânt nou, iar când călărea de-a lungul satului, țăranii îl salutau ca pe un stăpân.

Mormântul era ridicat lângă fluviu. Fan îl ridicase cu un țăran, Matteo se odihnea cu fața înspre apă şi spre țărmul stâncos în pământul galben al cataiului. Pe mormântul lui erau pietre care-l apărau de vulturi şi de corbi. Fan dăduse, prietenului şi tovarăşului său de drum, lucrul cel mai drag ce-l poseda, pălăria de paie a fetiței lui moarte.

Fluviul se zbuciuma vuind prin trecătoarea de stânci. Corăbierii priveau cu fețe îngrijorate pereții colțuroşi de stâncă, pe unde şiroiau apele albe sau galbene. Când joncile erau furate de fluviul învolburat din prima clipă orice artă a cârmaciului nu mai conta; ele se învârteau văzute din vârful stâncilor, ca nişte corăbioare de jucărie, se îndreptau cu viteză de săgeată spre zidul abrupt ce se înălța asupra apei şi dispăreau după colțul ascuțit.

Se întâmplase de multe ori ca joncile să se sfarme de stânci.

Strâmtoarea de pe fluviu era numită de corăbieri, „groapa cu şerpi", căci noaptea, când era lună plină, valurile ridicau limbi argintii ca de şerpi, spre scândurile joncilor şi amenințau oamenii care îndrăzneau să se apropie de bord. Sus, deasupra fluviului se înălța pavilionul „fiorului albastru ca azurul" care fusese zidit, după cum spunea legenda, cu multe sute de ani înainte de un sihastru. El ar fi trăit acolo cu un cocor, pe care-l trata ca pe copilul lui. După o lungă viață liniştită, într-o zi se zice că ar fi zburat la cer pe spatele cocorului.

Fan luându-şi adio de la mormântul lui Matteo, îşi aminti toată grija crescândă pentru sănătatea tovarăşului său, străbătută de o veselă mulțumire. Durerea după nevastă şi copil, şi după coliba curată de pe marginea câmpului de orez, se mai ştersese. Acum însă simțea din nou durerea.

Pe cer pluteau vulturi şi uli, stăteau aproape nemişcați pe deasupra ogoarelor, apoi dădeau din aripi şi alunecau în volute largi pe deasupra cotiturii fluviului. Nu creştea niciun pom şi niciun tufiş pe solul stâncos; ici şi colo în crăpăturile umplute cu pământ ale stâncilor mai creştea ceva iarbă sărăcăcioasă care abia ajungea, drept hrană, caprelor şi oilor sălbatice. Matteo murise sub vela cea mare şi-acum zăcea îngropat sub o movilă de pietre.

„Rămâi cu bine, şefule!" zise Fan-Kung-do. „A fost frumos. Am să fac tot ce mi-ai spus".

Mai erau trei zile de drum până la Kambali. Nu mai trebuia să fure nicio găină şi nicio oaie, dar din obişnuință, o mai făcea din când în când. Ah, obişnuința! Spre seară se aşeza sub un copac, mai departe de drum, se asigura că nu-l vede nimeni şi întindea pe iarbă o pânză. Calul şi catârul păşteau în apropiere. Un curier special trecu în galop pe drum, în fața lui atârna sacul de poştă, roşu, a poştei imperiale. Fan-Kung-do aşteptă până când nu-l mai zări şi auzi, apoi puse pe pânză legătura de bani şi turnă din pungă rubinele.

Ce minunat străluceau!

„Dacă n-ai fi murit", oftă Fan şi acoperi cu mâna pietrele scânteietoare. „Ce să fac acum, şefule?" îşi continuă încet conversația cu prietenul mort. „De ce nu mi-ai spus: Banii sunt pentru tine, chiar şi calul poți să-l iei, celelalte însă le dai prietenilor

mei". Aşa ar fi trebuit să vorbeşti. „Ia cât ai nevoie." Un om are nevoie de atâtea lucruri, doar ştii. Dacă are un pantalon şi o cămaşă de pânză, vrea să aibă şi un veşmânt de mătase, şi dacă are asta nu mai poate locui într-o colibă, ci-şi doreşte o casă ca onoratul domn Wu, cu o grădină plină de curmali şi accacia albe, dacă are o casă pe munte, are nevoie de o casă de vară, în vale, cu servitori şi servitoare. Şi-aşa merge mai departe. Şi asta din cauza ta: „Ia, cât ai nevoie".

Fan-Kung-do oftă încă o dată din fundul inimii. Ridică mâna de pe pietre şi închise ochii să nu le mai vadă ispititoarea strălucire. Matteo îi povestise cât fusese de greu să obţină rubinele de la înălţimea sa cel mai înalt rege al Badakşanului. Lui Fan i se părea că aude râsul răsunător al tovarăşului său de drum, dar în aceeaşi clipă văzu înaintea ochilor obrazul palid al muribundului. Şi acesta-i şoptea: „Aşima primeşte tot ce am. Bani-rubine-tot. Rămâi cu ea şi cu Marco. O vreau... Ia pentru tine cât ai nevoie... Treci prin poarta de sud a oraşului. De pe strada celor zece mii de fericiri a treia stradă".

Poimâine o să vadă zidul înconjurător al oraşului Kambali. Acolo sunt palate de marmoră şi săli, ce se sprijină pe coloane de marmoră. Oamenii, sunt atât de numeroşi ca şi boabele de pe un câmp de orez. Dar dacă acolo locuiesc aşa de mulţi oameni, o să fie greu să găsească strada celor zece mii de fericiri în toată învălmăşeala aia de străzi şi

străduțe. Cum şi-a putut închipui „şeful” aşa ceva?

„Dacă n-ai fi murit”, zise Fan a doua oară şi-şi deschise ochii. Văzu rubinele. Ardeau ca focul în razele soarelui de seară, şi i se părea că se transformă în picături de foc care cad pe inima lui chinuită.

Pe mormântul lui Matteo erau aşezate pietre, vuietul fluviului ajungea până sus pe blocul de stâncă, şi pe cer pluteau vulturii. El se odihnea, cu mica pălărie de paie, în pământul galben, departe de țara lui. Fan se uită cu frică în toate părțile. Nu se va supăra oare Matteo dacă nu-i îndeplineşte dorința?

Pe şosea trecea o caravană de cămile. Calul lui Fan şi catârul mâncau frunzele verzi de pe un tufiş; o familie de rațe se opri pe malul lacului.

„Eu ştiu că tu vezi tot ce fac, şefule”, zise Fan. „Tu vrei deci, ca eu să-mi iau jumătate? Na, bine, îmi iau jumătate. Strada celor zece mii de fericiri o s-o găsesc eu, nu trebuie să-ți faci griji pentru asta.”

Fan-Kung-do privea fix şi încordat în sus, ca şi când ar fi aşteptat un semn tainic. Liniştea adâncă a serii luminată de soarele aprins îl învăluia. Pe crengile groase ale copacului cioturos câteva păsări se jucau neastâmpărate. Săreau de pe cracă pe cracă, fără să le pese de lupta ce se da în bărbatul de pe pajişte. Fan se cutremură când în fața lui, căzu ceva. Era de la o pasăre, şi după cum

stabili Fan, liniştit, nu avea nimic de-a face cu un semn tainic.

Împărți banii şi rubinele în două părți egale. Apoi îşi prinse animalele şi plecă împăcat mai departe. Dacă n-ar fi fost durerea după prietenul pierdut, ar fi cântat cu plăcere un cântec. Într-un mic orăşel, în care sosi înainte de căderea întunericului, făcu popas.

Cât un stat de om de înaltă, plutea ceața peste ogoare, în dimineața următoare, când îşi continuă drumul. Apoi răsări soarele şi împrăştie vălurile cenuşii şi transparente ale ceții. Toate păreau noi şi strălucitoare în lumina dimineții. Un bărbat înalt, cu un copil de mână, îi veneau în față. Sandalele lor de paie erau găurite, iar îmbrăcămintea le era veche şi uzată.

Oameni săraci, îşi zise Fan-Kung-do, merg pe jos pe şosea şi nici nu ştiu dacă-şi vor câştiga un blid de orez. Un bărbat puternic şi un copil. În curând printre catai o să fie mai mulți cerşetori decât muncitori... Nu cumva avea vreun săculeț de orez ir. Plus? Văzu ochii stinşi ai copilului. Un orb se gândi el cu milă, şi încă aşa de tânăr!

Trase de frâu şi sări jos pe pământ.

„Bună dimineața", zise el condescendent. „Cât mai este până la Kambali?"

Bărbatul purta pe obraz două cicatrici după semnele de criminal ce-i fuseseră arse. Fan-Kung-do se gândi la averea ce o purta la el. Bărbatul îl examină cu o lungă privire, în care se oglindeau

amărăciune şi dispreț de oameni.

„Nu trebuie să te temi, domnule, nu sunt nici hoț, nici ucigaş. Mâine la amiaz puteți sosi deja în Kambali”.

„Wang este bun”, zise copilul cel orb.

Fan-Kung-do râse de spaima lui. Fără să-şi dea seama imită felul de-a vorbi al lui Matteo:

„Dar ce crezi tu, băiete” zise el către Wang, „aşa ceva se întâmplă cât ai bate din palme: îți faci rost de-o găinuşă, te prind şi deja ai un semn pe față. În zilele noastre trebuie să fii isteț”.

Wang zâmbi ascultând felul de-a vorbi a vioiului bărbat din sud, dar îşi recăpătă imediat seriozitatea şi zise:

„Eu sunt Wang fierarul, din Kambali. Mâinile mele n-au făcut nimic necinstit, credeți-mă”.

Şü îşi scoase fluierul de bambus şi cântă un cântec.

„Călătoresc spre sud” zise Wang. „Poate acolo voi găsi ceva de lucru”.

„De ce ați părăsit Kambali?” întrebă Fan.

„De ce?” răspunse Wang posomorât. „Poate nu mi-a plăcut acolo”.

Fan-Kung-do simți că nu trebuie să mai insiste. Tăcu ascultă melodia fluierului de bambus. „Opreşte-te, Şü, cânți de dimineața până seara. Deja nu te mai pot asculta”.

Orbul Şü îşi întrerupse melodia. Când Wang auzea cântecele i se făcea dor de atelierul său în curtea căruia Şü cânta altădată cântecele. Şü ştia

lucrul ăsta şi de asta nu se supăra.

„Dar cântă aşa de frumos”, zise Fan-Kung-do. „Aşteptaţi puţin, am aici un săculeţ cu orez.”

„Ziua începe bine, Şü”, zise Wang, puţin ruşinat de mărinimia străinului. „Vă mulţumim, domnule. Drum bun până la Kambali.” Şi adăugă încet: „Salutaţi-l şi din partea noastră”.

Drumul era lat şi cam stricat de atâta circulaţie. În dreapta şi în stânga lui erau plantaţi copaci. Soarele se ridică, razele lui ardeau spinările aplecate ale ţăranilor care mergeau pe urma plugurilor sau plantau răsadurile verzi de orez.

Pe un platou, ce dominau valea, se ridicau corturile unui lagăr de trupe, nemărginit în întindere, caii păşteau în jur, o trupă de călăreţi trecu în galop întins pe lângă şosea, cu lăncile gata de atac, şi executau la ordinul comandantului, întoarceri de o îndrăzneală nebunească, oprindu-şi brusc caii cu frâul, aşa că aceştia ridicaţi pe picioarele dinapoi se întorceau pe loc şi în aceeaşi clipă o luau la goană pe pajişte, în direcţia opusă.

Lângă cortul bogat împodobit şi acoperit de piei de leopard, stătea comandantul şi privea exerciţiile călăreţilor lui.

Fan-Kung-do văzuse, cât durase călătoria lui, multe trupe. Ele înconjurau, cam la o distanţă de patru sau cinci mile, oraşele mai mari şi puteau să le ocupe oricând ar fi dorit. Soldaţi tătari şi catai apărau stăpânirea lui Kublai han, soldaţii catai din sud erau transferaţi în lagărele de trupe din

nord îndepărtate la o distanță de mai multe mii de Li, iar soldații din nord erau duşi în sud. În afară de asta ofițerii lor erau schimbați la fiecare doi ani.

Existau lucruri asupra cărora puteai să te gândești mereu. Exista şi multă tainică durere. Fan nu putea uita întâlnirea ce o avuse în dimineața aceea, ea îl mişcase într-un fel pe care nu şi-l putea explica rațional. Era de vină cântecul copilului orb sau obrazul întunecat al fierarului marcat cu semnele criminalilor?

La ce-i putea servi vârful de lance din bagajul său?

Pielea de pe caii lor strălucea ca mătasea, şi călăreau aşa de aproape pe lângă el, încât le putea observa expresia războinică de pe fețe.

Poate era mai bine să arunce vârful de lance. Catailor le era interzis să poarte arme.

Fan-Kung-do se simți mai uşurat când se îndepărtă de apăsătoarea apropiere a campamentului de trupe. Spre amiază sosi într-un mic orăşel şi-şi permise o masă princiară: orez. Pasăre, pastă de carne, boboci de pin, mlădițe de bambus şi rădăcini de lotus. Se gândi cu jale la Matteo. Îl mustra conştiința că-i cheltuia atât de uşuratic banii.

„Nu te supăra, şefule” murmură el, „diseară îmi fac rost de o puicuță ieftină, aşa totul se va echilibra”.

Cu cât se apropia mai mult de marele oraş, cu atât ajungea mai mult în contradicție cu el însuşi.

Oricât îşi dădea silința, totuşi gândurile lui se învârteau mereu în jurul banilor şi a rubinelor. Discuțiile lui cu prietenul mort sunau din ce în ce mai pline de reproşuri. „Acum ai putea să călăreşti alături de mine. Mori pur şi simplu şi zici: „Ia cât ai nevoie”…

Dar ce pot eu face, dacă viața e aşa de scumpă? Tu vezi doar: o simplă masă de prânz şi deja zboară o bancnotă. Acum merg la Kambali să-ți îndeplinesc dorința, dar nu trebuie oare să mă gândesc şi la viitorul meu? Spune şi tu şefule, nu trebuie să mă gândesc şi la viitorul meu?”

Într-un loc singuratic Fan scoase banii şi rubinele şi începu din nou să le împărțească: Trei sferturi pentru el şi un sfert pentru Aşima. Apoi fură o găină, o fripse la foc deschis şi se culcă cu burta sătulă sub cerul liber, între calul şi catârul său.

Îl chinui un vis: Bandiții îl atacaseră şi-l căraseră într-o peşteră. Acolo erau banii şi rubinele. Căpetenia bandiților era înalt şi când îşi scoase cârpa neagră de pe față, Fan îl recunoscu pe Matteo. Matteo râse batjocoritor şi zise cu o voce tunătoare: „Ai furat, şefulețule, acum ajungi în butuc…”

Fan se trezi înainte să fi răsărit soarele. Se ridică şi privi peste spinarea catârului său în lumina crepusculară. Cu mâini tremurătoare se pipăi la piept şi în pânza de la brâu. Banii şi rubinele erau la locul lor. Respirând uşurat se pregăti de drum.

Târziu, după-amiază, Fan-Kung-do ajunse la periferia oraşului Kambali. Era prima zi după moartea lui Ahmed. Vestea despre întâmplările nocturne zburase din gură în gură şi chinezii erau de-o agitată veselie. Meseriaşii şi negustorii stăteau în grupuri, ca să asculte povestea morții lui Ahmed.

Zidurile duble ale palatului şi alarma dată imediat, celor douăsprezece mii de soldați, puternica gardă a palatului Taidu, nu reuşiseră să păstreze secretă moartea lui Ahmed. Încă în timpul nopții vestea ajunsese, pe tainice căi, în oraş, se împrăştiase cu viteza vântului în orele dimineții şi-acum punea în mişcare spiritele. De la Kambali, vestea zbură în toate direcțiile imensului imperiu, mai repede decât cei mai repezi curieri speciali ai poştei imperiale.

Bătrânii povestitori publici treceau din loc în loc şi povesteau ascultătorilor atenți.

Oraşul mişuna de soldați. Grupuri de călăreți treceau pe străzi şi împrăştiau grupurile de oameni. Porțile oraşului erau păzite de o gardă întreită. Toate căruțele şi bagajele erau percheziționate.

Din cauza asta Fan-Kung-do hotărî să rămână în cartierul din afara oraşului. Duse animalele în grajdul unui han arătos, închirie o cameră şi se plimbă spre seară pe străzi. Într-o mică piață se alipi de un grup de oameni, care înconjurau un povestitor.

Fan-Kung-do ascultă cum bătrânul povestea în ritmul bătăilor bățului de eben, cu vocea lui cântată.

„Ştiu despre păsări, că pot să zboare, despre peşti ştiu că pot înota, despre patrupede că pot să fugă. Cele ce fug pot să fie prinse cu laţul, cele ce înoată să fie prinse cu undiţa, iar cele ce zboară să fie împuşcate, dar în ceea ce-l priveşte pe dragon, nu pot înţelege cum poate scăpa de duşmanii săi călătorind cu vântul şi valurile, şi atunci când îi convine, s ridică spre cer".

Bătrânul îşi cobori vocea şi continuă abia şoptit „L-am văzut astăzi pe Hiu-Heng, nu seamănă el cu un dragon?"

Un suspin de uşurare trecu prin mulţimea de oameni. Ei erau îngrijoraţi pentru Hiu-Heng, care era arestat, împreună cu ceilalţi, în casa lui. Dar nu era el asemenea unui dragon care putea să scape de duşmanii lui pe aripile vântului sau ale valurilor, atunci când ăi convenea?

„Să trăiască zece mii de ani", zise o femeie.

Fan-Kung-do obosit de atâta umblat şi de atâtea noi impresii se întoarse curând la hanul său. Mâncă şi bău şi se retrase în camera lui. Se întunecase. Prin pereţi subţiri se auzeau conversaţii potolite. Într-un candelabru ardeau luminări. Fan mângâie tăblia mesei strălucind întunecată, admiră modelul şi culorile covorului, ce acoperea toată podeaua. Bagajul său zăcea într-un colţ al camerei. Învelitoarea de mătase albastră

părea de-a dreptul jerpelită, iar săculeţele şi pungile nu se potriveau deloc aici. Le băgă în ladă, se aşeză liniştit pe pat şi căzu pe gânduri.

Nu-şi închipuise niciodată că va locui ca un domn, într-o camera, care să nu aibă pereţi galbeni de lut şi o podea asemănătoare. Uita ce văzuse şi auzise în oraş. Vocile care murmurau în odaia alăturată tăcură. Un rândaş mai făcea treabă prin curte, o uşă se izbi, câini lătrau undeva departe.

Era ca în vis. Nu trebuia să se ocupe de animale, mâini străine le aprovizionau cu mâncare, nu mai existau griji pentru mâncare şi pentru aşternut, purta un veşmânt de pânză fină, şi dacă i-ar conveni mâine şi-ar putea cumpăra un veşmânt de mătase. Pe masă era o ceaşcă cu ceai. O adusese servitorul şi întrebase dacă domnul mai are vreo dorinţă.

Ce ar mai fi putut să-şi dorească? Fan oftă. Farmecul trecu repede şi simţul lui practic îşi recâştigă supremaţia. Mâine o să treacă prin poarta de sud a oraşului... Strada celor zece mii de fericiri şi apoi a treia stradă perpendiculară la stânga... Bineînţeles că voia să îndeplinească ultima dorinţă a lui Matteo, nimeni n-ar putea să-l oprească de la aşa ceva, altfel n-ar mai putea fi fericit toată viaţa lui. Era greu, fiindcă Matteo se exprimase aşa de neclar: „Ia-ţi atât de cât ai nevoie, fiule!” Îşi amintea fiecare cuvânt. Se sculă uşurel, se uită în jur prin cameră, ca şi când i-ar

fi fost teamă că un hoț se strecurase înăuntru, şi zăvorî uşa. Apoi scoase din nou bancnotele şi rubinele, le puse în fața lui pe masă, şi privi grămezile de diverse mărimi.

„Trebuie să iei în considerare”, zise el „câte cheltuieli am avut. Când mă gândesc numai la hrana pentru calul tău! apoi a trebuit să fie plătit corăbierul şi țăranul care mi-a ajutat să-ți sap groapa, chiar şi bătrâna din colibă, şi-a întins mâna, poți să mă crezi. Şi, deodată bancnotele s-au făcut nevăzute, ca păsărelele, care acum stau pe cracă, şi deodată nu mai sunt. Dacă ai noroc îți mai lasă şi o amintire pe nas”.

Obrazul lui Fan se încreți în riduri pline de amărăciune. „Spune dacă nu eşti de acord… Dar poți fi sigur că acum am să caut cele mai frumoase două pietre, pentru Aşima”.

Inima lui Fan îi bătea puternic în piept. Credea cu adevărat că prietenul său poate să-i audă vorbele şi aştepta în fiecare clipă să-i audă glasul mânios, dar nu se întâmplă nimic.

„Ştiam eu că o să fii de acord”, zise el.

Ascunse punga cu pietrele prețioase şi banii sub pernă, stinse lumânările şi se aşează, cu conştiința împăcată, să doarmă.

Casa lui Hiu-Heng era situată în mijlocul oraşului, nu departe de turnul cu clopote! Servitorii mergeau încet şi vorbeau în şoaptă. În biblioteca învățatului şedeau cei trei bărbați

obosiți de încordările nopții. Nu dormiseră deloc, ci scriseseră actul de acuzare contra lui Ahmed. Marco Polo lua la cunoştință cu groază de marele număr de crime pe care le săvârşise Ahmed în cei doisprezece ani de guvernare.

Timpul trecuse dintr-o muncă încordată, abia dacă băgară de seamă bătaia clopotului care anunța primul succes al dimineții. Soarele se ridica peste vârful Tai-hing şi-şi revărsa razele peste oraşul tremurând de agitație. În fața lor se afla actul de acuzare, care după o ultimă citire, urma să fie trimis la Sangtu, lui Kublai han, împreună cu un raport al comandantului gărzii palatului, Kogotai han.

Marco Polo îşi rezemă capul în mâini şi închise ochii. Îl supăra lumina soarelui. Sprâncenele lui se încruntau de încordare. Îl vedea pe Van-Ku, cum stătea drept şi nemişcat aşteptând săgeata aducătoare de moarte, şi cum căzuse în fața tronului. Auzea vocea rece a lui Kogotai han. „Aruncați spada, sunteți arestat”. Îşi aminti, cum făptura Aşimei apăruse brusc în fața lui, ca şi când ar fi vrut să-l oprească de la o faptă nesăbuită, şi retrăia, căzând într-o stare de visare, încă o dată clipa, scăldată în fericire, a eliberării Aşimei, o vedea în uşa deschisă, stând şi ezitând, cu un zâmbet pe buze, să se apropie de el, până când i-a strigat: „Dar Aşima, vino!”… Ea îl iubea şi-i promisese că va merge cu el la Veneția…

Aripile somnului îl atinseră.

„Lăsați-l să se odihnească”, zise Hiu-Heng. Servitorii puseră fără zgomot mâncarea pe masă, şi ieşiră. Simțurile lui Marco erau însă atât de ascuțite în urma evenimentelor petrecute, încât auzi vorbele şi paşii uşori.

„Am adormit puțin”, zise.

„Odihniți-vă”, zise Hiu-Heng. „O meritați”. Privirea lui se opri asupra venețianului, plină de simpatie. „Actul de acuzare e gata. Îl aşteptăm pe Kogotai han. Culcați-vă puțin, domnule Marco Polo. Aveți nevoie de somn mai mult decât noi, dacă vrei să călăreşti până la Sangtu”.

„Lăsați-mă aici”, se rugă Marco Polo. „Poate aveți nevoie de mine cu ocazia convorbirii cu Kogotai han”.

Hiu-Heng luă actul de acuzare şi citi:

„Noi nevrednicii, îl rugăm pe Marele Han Kublai, cel prea slăvit, stăpânul pământului, împăratul Chinei…”

Cu tonul ei neutru, vocea lui răscolea mai mult spiritele, decât ar fi făcut-o o ieşire plină de mânie. Marco Polo îşi frământă mâinile, iar generalul Tşen umbla neliniştit în sus şi-n jos prin cameră, în timp ce Hiu-Heng repeta din nou capetele de acuzare „Ahmed nu a anunțat prea înălțatului emisiunea de bancnote în valoare de două sute de mii de ting bancnote de hârtie, a ridicat cu de la sine putere şase ministere în clasa de rangul doi, a neglijat poşta fulger a maiestății sale, a dat ordin să se întrebuințeze trei feluri de saci de poştă,

roşii, verzi şi albi pentru poşta lui personală…

A luat impozite pe grâu sălbatic, lemn, obiecte de porțelan, dude, pe cărbuni de lemn şi de pământ, pe textile, măsline, şi mori de ulei… La început a spus că vrea să ducă poporul la mulțumire şi fericire, apoi a asuprit toate districtele prin ordine chinuitoare, şi pretenții din cale afară de aspre… A ordonat să-i fie îndepărtați din drum cei ce-i stăteau în cale: marele cenzor Tşin Yii, secretarul de stat de stânga Tşu Yin, subsecretarii Feng Kuei şi Pan Kie şi pe mulți alți, peste tot a dat afară funcționari capabili şi i-a aruncat în închisoare ca să numească în locul lor oameni din clica lui, a săvârşit sustrageri, a adunat mari comori şi a răpit soțiile şi fetele familiilor supuse…”

„Taci Hiu-Heng”, se rugă generalul Tşen.

Învățatul puse actul de acuzare pe masă. Marco Polo sculă şi se duse la fereastră. Curtea era plină de soldați înarmați, casa era separată de lumea din afară, ca un cerc strâns. Erau prizonierii gărzii palatului şi nu ştiau ce se întâmplă afară.

Aşteptarea asta inactivă era chinuitoare. De ce nu venea Kogotai han? Ştia doar că actul de acuzare era gata.

Marco se gândea la Aşima plin de îngrijorare. N-o s-o mai vadă, înainte să plece la Sangtu, s-ar putea să n-o mai vadă niciodată? Gândul era atât de neconceput, încât el făcu un nu, cu capul, ca şi când prin această mişcare l-ar fi putui îndepărtat.

Dar gândul i se instală cu toată puterea în minte şi-l făcu să se gândească şi la un şir de consecințe.

Toate atârnau de capriciile lui Kublai han. Dacă-l chinuiau durerile lui de burtă sau era prost dispus din cine ştie ce cauză, s-ar putea întâmpla să-l condamne la moarte, fără măcar să asculte actul de acuzare... Dşambuik-Hatun era în Sangtu. Ahmed fusese favoritul ei, nu va încerca ea să-l influențeze pe Kublai han? De ce se lăsase convins să ia parte la asasinarea lui Ahmed? De ce îl trimitea Hiu-Heng tocmai pe el, Marco Polo, la Kublai han şi nu duce singur actul de acuzare contra lui Ahmed?

Când Marco Polo îşi ridică privirea, văzu ochii lui Hiu-Heng îndreptați asupra lui. Se ruşină de gândurile lui laşe, cum putuse uita măcar pentru o singură clipă ce-i făcuse Ahmed lui şi Aşimei? Erau prizonierii lui Kogotai han şi situația lor nu era trandafirie. Dacă Ahmed ar fi rămas în viață astăzi ar fi prizonierul acestui criminal. Îşi aminti cu mulțumire că luase hotărârea înainte să fi ştiut de răpirea Aşimei. Se dăduse de partea lui Hiu-Heng, înainte ca întâmplările personale să-l constrângă să acționeze contra lui Ahmed sau cel puțin să se apere de el. Şi o să meargă pe drumul ăsta, fără nicio frică, până la capăt. Cuvintele impetuosului Van-Ku i se întipăriseră adânc în memorie: „Mai bine să mori liber, decât să-ți necinsteşti străbunii zăcând în sclavie”.

„Vă faceți griji pentru logodnica voastră?” zise

Hiu-Heng, „Vom face tot ce stă în puterea noastră şi o vom proteja”.

Vocea lui avea un ton cald. Învățatul chinez nu-i fusese niciodată atât de aproape ca în clipa asta.

„Vă mulțumesc, prea stimate domn”, zise Marco Polo. „Toate vor merge bine, aşa cred”.

Un servitor anunță că Kogotai han sosise. Toată oboseala le dispăru. Stând în picioare îl primiră pe comandantul gărzii palatului. Două santinele se postară de-a dreapta şi de-a stânga uşii. Kogotai han de o statură scundă, dar puternică, păşi în fața lui Marco Polo, îşi dădu capul pe spate şi-l examină cu ochii ascuțiți. Era îmbrăcat cu armură de război şi semăna, cu coiful lui de argint a cărei placă argintie de apărare cobora pe frunte, până la rădăcina nasului, cu un cocoş gata de luptă. Era cu totul pătruns de importanța răspunderii lui, de când cu evenimentele nocturne, şi-şi dădea silința să şteargă din el orice urmă din neajutorata lui blândețe. Care-l caracteriza. După ce examină suficient pe venețianul înalt şi lat în umeri, îşi propti pumnii în şolduri şi începu să se plimbe cu paşi plini de importanță, prin cameră.

Se opri brusc, îşi întinse degetul arătător şi zise:

„Aşadar, voi doriți să călăriți spre Sangtu. Bine, plecați la Sangtu, la Saut-Bogdo… Cel prea înalt o să vă spună ce urmează să se întâmple… Spuneți-i ca eu voi veghea asupra imperiului. Nu uitați! O mie de călăreți vă vor întovărăşi. Nu călăriți nici în cap, nici la coadă, nici pe partea stângă nici pe

partea dreaptă. Santinelele vor veghea mereu asupra voastră. Gândiți-vă la acest lucru! Dacă încercați să fugiți, am poruncit să fiți omorât. Un curier rapid a părăsit azi de dimineață Kambali. Uşii Temir, preşedintele sfatului cenzorilor, i-a prezentat deja celui prea mărit raportul meu. Am lăsat ca toate să fie scrise aşa precum le-am văzut… Uşii Temir este fratele meu de sânge. Dacă vreți puteți să-i transmiteți salutări din partea mea. Acum luați actul de acuzare şi plecați. Afară vă aşteaptă escorta".

Kogotai han îşi şterse sudoarea de pe față, după discursul ăsta lung.

„Vă mulțumesc pentru garda de onoare, pe care mi-ați dat-o să mă însoțească", zise Marco Polo cu o uşoară ironie. „E foarte numeroasă… Am să-l salut pe onoratul Uşii Temir din partea voastră, iar celui prea mărit îi voi comunica că vegheați asupra imperiului".

Se înclină uşor şi-şi atinse, după obiceiul mongol, cu vârful degetelor, inima, obrazul şi fruntea.

„Dşe-dşe" răspunse Kogotai han măgulit.

Hiu-Heng se apropie de Marco Polo şi îl îmbrățişă tăcut. Chiar şi generalul Tşen îl îmbrățişă ca rămas bun.

„Dşe-dşe", făcu Kogotai han. „Eternul cer fie cu voi".

În curte stătea un cal focos, pătat ca un leopard, pregătit pentru Marco Polo. Dacă ar mai fi fost

nevoie de un semn ca să marcheze bunăvoința lui Kogotai han, ar fi fost acest nobil animal. Marco Polo se aruncă cu un salt în şa şi plecă în mijlocul convoiului de călăreți. Gândurile tulburi îl părăsiră, nu mai simțea nicio oboseală. Vântul îi mângâia fruntea. Soarele cobora în mersul lui de după-amiază spre munții din vest; pomi şi tufişuri înfloreau în spatele zidurilor albe, copitele cailor băteau tactul unei melodii amețitoare. Întâmplările nocturne din palatul prințului moştenitor îi păreau acum fantomatice. Beția libertății se revărsă asupra lui.

Îşi strânse coapsele, atinse uşor cu biciuşca spatele animalului, se aplecă peste coama lui şi-i strigă uşor: „Fugi pantera mea!”

Simțea cum muşchii superbului animal se încordează apoi se repezi înainte ca o săgeată. Copitele-i atingeau uşor de tot pământul, încât lui Marco Polo i se părea că zboară. Trecură fără oprire prin poarta de nord a oraşului. În fața lor se întindea largă şoseaua principală, care ducea la terenurile de vânătoare de lângă lacul alb şi către reşedința de vară Sangtu.

Fețele soldaților tătari străluceau, în timpul galopului întins. Cravaşele se învârteau prin aer, armele străluceau în soare, iar spinările cafenii ale cailor se întindeau atât încât coamele fluturau în vânt.

Cu toate că Marco Polo călărea în mijlocul detaşamentului, el ora acela care imprima ritmul

în care se călărea. Dacă pornea în galop cu calul lui pătat, soldații care-l înconjurau îşi grăbeau caii cu strigăte uşoare sau cu lovituri de cravaşa; dacă mergea în trap ci strângeau frâiele cailor şi se adaptau noului ritm. Era o plăcută experiență pentru Marco, să simtă că toată trupa de călăreți forma un singur trup, pe care-l mişca după propria-i voință. De fapt îl păzeau foarte strict, chiar şi în timpul scurtelor popasuri pentru odihnă, aşa că nu-i rămânea nicio posibilitate de fugă. Dar îl tratau cu respect şi-i arătau simpatia lor prin priviri. Vestea despre moartea tiranului Ahmed o luase înaintea călăreților. Țara era într-o agitație febrilă şi multe priviri mânioase îi urmăreau pe cei o mie de călăreți. În unele oraşe avuseseră loc răscoale. Populația, răzvrătită, alungase pe favoriții lui Ahmed din funcții, trăgându-i la răspundere. Trupele intraseră în oraşe, ca să înăbuşe răscoalele şi să împrăştie adunările locuitorilor. În oraşe şi sate soldații erau în stare de alarmă. Numele lui Van-Ku şi a lui Hiu-Heng erau pe toate buzele; dar se mai vorbea şi despre generalul Tşen şi despre un străin înalt şi cu barbă, care dăduseră o mână de ajutor la îndepărtarea lui Ahmed. Când Marco Polo era văzut în mijlocul escortei de călăreți, se ivea bănuiala că ar putea fi vorba de acest legendar erou străină. Dar soldații tătari nu dădeau nicio lămurire şi împrăştiau cu înjurături pe indiscreții ce se apropiau de locurile lor de popas.

În tot timpul cavalcadei pe Marco nu-l părăsi un sentiment optimist de speranță. Se complăcea să-şi zugrăvească plăcute imagini de viitor, şi uită aproape complet situația lui periculoasă. Abia când de pe vârful unui munte zări reşedința de vară, cu dealurile şi cu grădinile ei înflorite, cu casele, palatele şi pagodele sale, îşi aduse aminte de greutatea însărcinării lui. Cum el din noaptea fatală fusese rupt de orice legătură cu lumea din afară, nu ştia în ce fel fusese privit faptul de către oamenii influenți de la curte, şi nu-şi putea imagina, în ce fel l-au informat pe Kublai han. El ştia de asemenea că împăratul era plin de neprevăzut, şi făcea tocmai contrariul decât ceea ce i se sugerase. Fusese o înțeleaptă mişcare de şah, faptul că Hiu-Heng îl trimisese tocmai pe el, Marco Polo, cu actul de acuzare la Sangtu, pentru că împăratul, de la prima lor întâlnire îi arătase o favoare neschimbată.

Marco trecu prin poarta oraşului. Văzu în fața lui oraşul în care viața pulsa ca şi când nu s-ar fi întâmplat nimic. Şi în clipa asta ar fi dorit ca Matteo să-i fie alături, cu veselia şi cu înțelepciunea lui şireată. Se simțea singur în mijlocul călăreților, şi i se păru că zăreşte pe fețele soldaților tătari întunecată amenințare. Îşi scutură neliniştea, gândindu-se şi amintindu-şi de prima lui întâlnire cu Kublai han în marea sală a tronului. Tocmai sosiseră după îndelungata şi periculoasa lor călătorie prin pustiuri, roditoare

şesuri, peste dealuri şi gheţari strălucitori, într-o multicoloră lume de basm, pe car e el nu şi-ar fi putut-o imagina niciodată. Nu va putea uita nicicând această primă întâlnire cu marca ţară din răsărit. Ştia fiecare cuvânt, îşi aducea aminte de fiecare gest al preamăritului. „Cine este tânărul din suita voastră? Nu-l cunosc”. — „Este fiul meu, şi servitorul maiestăţii Voastre” – „Fiul vostru are strălucire în obraz şi foc în privire. Stă sub protecţia mea specială şi va deveni însoţitorul meu de onoare”.

Strada principală era pavată. Fierul potcoavelor sunau puternic pe pietre. Oamenii se dădeau la o parte din faţa stolului de călăreţi care se apropia în viteză cu lăncile strălucind. Umbrele lor treceau în zbor peste şirul lung de prăvălii, de pe marginea străzii. Ziua era senină, mirosea a iarbă şi a zarzavaturi proaspete. Munţi de ceapă verde şi de conopidă se înălţau pe acoperişuri şi pe scânduri, în colivii cântau greierii, giuvaergii îşi expuneau, cu solemnitate, pietrele preţioase, doi saltimbanci, pe o mică piaţă, îşi aruncau, înconjuraţi de o mulţime de privitori, lăncile în aer şi le prindeau apoi pe spatele gol, pe braţe sau pe coapse.

Marco vedea acestea toate alunecând pe lângă el, şi nu putea să scape de gândul că poate le vede pentru ultima oară în viaţă. Grădinile şi palatele împărăteşti erau situate în celălalt capăt al oraşului. Dădu pinteni calului, îl lovi puternic cu cravaşa şi-l îmboldi la un galop dezlănţuit.

„Fugi, pantera mea!”

Încă o dată se dărui complet beției de libertate, până când poarta zidului palatului se deschise şi-l cuprinse liniştita frumusețe a pajiştilor şi a grădinilor. Pe pajiştile verzi, cerbi şi căprioare păşteau mai departe, fără să le pese de călăreți. Sălcii plângătoare îşi lăsau să le atârne ramurile cu frunzulițele lor verzi deschise, mici poduri de marmoră treceau peste râuri limpezi ca argintul. Printre tufişuri şi flori păunii treceau mândri şi-şi desfăceau cozile minunat colorate; fazani şi găinuşe sălbatice îşi întorceau capetele. La al doilea zid înconjurător soldații rămaseră pe loc. Marco Polo, un căpitan din garda palatului şi patru soldați din gardă călăriră mai departe spre palat. Zidurile de marmoră se ridicau albe din Pământ, acoperişurile, din țiglă emailată, străluceau, galben, verde şi roşu printre frunzişul pomilor.

Un funcționar inferior, îmbrăcat cu un veşmânt de mătase roşie, împodobit cu trese țesute cu fir de aur, îl primi pe Marco Polo cu o plecăciune plină de demnitate.

„Prea onoratul Preşedinte al sfatului cenzorilor Uşii Temir vă aşteaptă, onorate domn”.

„Du-mă la el!” porunci Marco Polo.

Uşii Temir era de puțină vreme în slujbă. Marco Polo nu-l cunoştea. Când intră în cameră rămase o clipă, pe loc, uimit, căci i se părea că are înaintea lui, pe nimeni altul decât pe Kogotai han, pe care-

l părăsise acum patru zile. Asemănarea era izbitoare. Marco Polo observă însă că Preşedintele sfatului cenzorilor era cu totul diferit de fratele lui de sânge. Ceea ce la Kogotai han era o veselie oarecum necioplită, părea să se fi transformat la Uşii Temir într-o şireată viclenie. Ochii lui mici îl măsurară pe Marco Polo cu o privire pătrunzătoare; erau impersonali ca şi ochii unui tigru şi nu arătau aici o căldură Marco răspunse neînfricat privirilor, şi aşteptă. Abia vizibil se zugrăveau pe fruntea lui şi în colțul buzelor cutele unor incipiente enervări.

În cele din urmă micul şi spătosul prinț tătar zise:

„Vorbiți, domnule Marco Polo”.

Capul său tuns şi rotund se aplecă înainte, ochii reci şi pătrunzători îl priveau acum pe Marco Polo din imediata apropiere. Marco privind obrazul bătrân, lipsit de milă şi brăzdat de o mulțime de crețuri, îşi aminti că Uşii Temir venise fără niciun chef din stepa tătară a țării lui. Kublai han îl chemase pe vechiul său tovarăş de luptă, din tinerețe, şi dintr-un inexplicabil capriciu îl numise preşedintele sfatului cenzorilor, deşi Uşii Temir nu vorbea nici limba catai nici cea uigurică Bătrânul războinic poseda însă o extraordinară cunoaştere a oamenilor şi se bizuia pe inteligența lui ascuțită. Influența lui asupra lui Kublai han era mare.

„Kogotai han, fratele vostru de sânge, vă trimite salutări”, zise, Marco Polo.

„Aţi venit aici ca să transmiteţi salutări?” întrebă Uşii Temir.

„Nu”, răspunse Marco Polo scurt. „Întrebaţi-mă şi vă voi răspunde… Aduc actul de acuzare”.

Prezidentul sfatului cenzorilor luă voluminoasa scrisoare şi o aruncă, nedându-i importanţă, pe masă.

„Câţi ani aveţi”, întrebă.

Marco Polo îl privi uimit.

„Douăzeci şi nouă”, răspunse.

„Câţi oameni aţi omorât în război?”

Ce voia bătrânul de la el?

De ce punea întrebări atât de ciudate? Ochii înguşti păreau acum să-l examineze cu o vizibilă bunăvoinţă. Sau se înşela? Nu era mai mult privirea unui vânător care se bucură de făptura nobilă a vânatului încercuit?

„În război niciunul!” zise. „De ce mă întrebaţi, Uşii Temir?”

Pe obrazul bătrânului se zugrăvi dezamăgirea.

„Tăceţi”, porunci el sever. Iar după o lungă pauză zise: „Kogotai han este un erou. Când plecam călare la luptă, duşmanii tremurau.” Şi pe neaşteptate izbucni: „Nebunilor! Vă ascundeţi după ziduri groase şi suciţi capul lui Kublai, trimisul lui Dumnezeu”.

Marco Polo îşi zise că cel mai bun lucru pe care-l putea face era să nu bage în seamă ciudata purtare.

„Aşa, Kogotai han v-a însărcinat să-mi

transmiteți salutări". Uşii Temir căzu multă vreme pe gânduri apoi continuă. „Mi-a trimis un curier… Voi i-ați sfărâmat capul viperei de Ahmed?"

Luă actul de acuzare de pe masă şi-l dădu lui Marco Polo.

„Nu ştiu citi! Citiți-mi-o, ca să pot să-i spun celui preacinstit".

Preşedintele sfatului cenzorilor se aşează în fața lui Marco Polo. Cu obrazul împietrit, două ore în şir, ascultă acuzele contra lui Ahmed. Nimeni nu intră în cameră. Seara îşi arunca umbrele, literele dansau în fața ochilor lui Marco, capul îl durea de încordarea de a traduce semnele chinezeşti în limba tătară. Respirând uşurat citi în sfârşit şi ultima propoziție.

Obrazul lui Uşii Temir, rămase fără expresie.

„Am auzit totul", zise. „Cel prea cinstit are nevoie de linişte. Mâine am să-i spun. Acum plecați! Nu aveți voie să părăsiți cuprinsul palatului".

Marco Polo părăsi camera cu sentimente împărțite. Nu ştia dacă acționase bine sau rău. Comportamentul vulpii bătrâne lăsa deschise toate ipotezele: adânc de tot, în el, simțea că, cauza lui nu stă prea prost, mai ales când îşi amintea de vorbele: „Voi i-ați sfărâmat capul viperiei de Ahmed?"

Servitorul îi dădu o cameră. Când Marco se duse să se plimbe puțin prin parcul palatului, i se ataşară patru soldați din gardă, care nu-l slăbeau din ochi.

Dimineața următoare cerul era complet roşu. Rămase multă vreme purpuriu, până când culoarea se răspândi pe cupola cerului şi apoi se stinse încet.

Treceau unul lângă altul prin lumina trandafirie. Marco Polo se gândea: Ce se va întâmpla cu cei doi bătrâni, dacă Kublai han mă va condamna? Vor cădea în dizgrație şi-şi vor pierde averea?

Uşii Temir zise: „Preaînălțatul e în pavilionul fumului de tămâie. I-am spus tot. Trebuie să veniți la el… se joacă cu pene de păun".

Pe firele de iarbă atârnau boabele de rouă, fără strălucire. Vârfurile ierburilor se înclinau. Un flamingo şedea singuratic pe pajişte. În palat era linişte.

„Prea înălțatul a dormit prost", zise Uşii Temir.

Ce vrea cu mine? gândi Marco Polo. Vrea să mă înspăimânte?

Uşii Temir purta la şold o sabie scurtă. Mânerul îi era bogat împodobit cu aur şi nestemate.

Era ora dintre zori şi răsăritul soarelui. O oră timpurie. Se năştea ziua. Pentru un om care nu poate să doarmă, o oră dureros aşteptată. Dar era şi ora călăului.

Peste alee se întindeau crengile şi ramurile copacilor; treceau ca printr-o sală înaltă şi verde. Între tulpinile copacilor stăteau drepți turgaunzii la fel de tăcuți şi de nemişcați ca și copacii, perfect aliniați.

Nu se poate ca totul să se fi terminat, gândi

Marco Polo. Atunci va fi executat şi Hiu-Heng şi generalul Tşen. Va fi liber sau în lanțuri când se va întoarce?

Uşii Temir zise: „Nu există niciun motiv de veselie”.

Marco Polo râse aspru. „Vreți să mă speriați, Uşii Temir? întrebă el. „Eu nu regret nimic”.

Îşi încetini paşii, ca şi când ar fi vrut să sublinieze, că nu-l interesa întârzierea deciziei.

„De asemenea nu există niciun motiv de a nu fi vesel”, zise şiretul bătrân.

Dacă-şi pierd averea şi trebuie să se întoarcă, la Veneția, săraci, se gândi Marco Polo, atunci asta ar fi mai rău pentru ei, decât moartea… Dar toate vor ieşi bine, tată, îşi făcu el curaj.

„Acolo este pavilionul fumului de tămâie”, zise Uşii Temir şi arătă spre o clădire. Era galben deschisă, ca fildeşul şi era aşezată pe un platou între flori şi pajişti verzi. Aleea cu copaci şi soldați turgaunzi, pe margine, se opri brusc. Un drum larg ducea la poartă. „Aşteptați aici, domnule Mareo Polo”, zise Uşii Temir. „Am să-i anunț celui prea înalt sosirea voastră”.

Două servitoare fugeau râzând, uşor, prin parc. Veşmintele lor, de mătase multicoloră, în dungi galbene şi albastre, dispărură în tufişuri. O movilă uşor arcuită se ridica peste aburul albăstrui ce plutea deasupra pajiştilor. Dimineața nu mai era trandafirie.

Cel prea Înalt stătea pe patul de odihnă, din

lemn negru de abanos. Barba lui încărunțită îi atârna pe piept. Se rezema cu brațul stâng de o pernă mare. În mână ținea un pocal cu vin. O cântăreață stătea ghemuită pe covor şi cânta la ghitară.

Cel prea înalt ridică paharul la gură, bău, apoi aruncă pocalul pe covor. Peste tot erau răspândite pene de păuni.

Un ogar pitic, cu blana albă, ca zăpada, şi cu capul ascuțit şi inteligent stătea lângă măsuță. Pereții camerei erau îmbrăcați în mătase. Un stârc cenuşiu plutea peste un lac înconjurat de păpuriş; un fluviu se revărsa larg, păsări pluteau pe un cer alb, malurile erau deluroase şi nemărginit de singuratice, la piciorul unei stânci creşteau pini şi se înălțau două colibe acoperite cu trestie. Peisaj lângă peisaj, pictate pe mătase, pagode, case, peisagii după natură, păsări. Niciun om.

Marco Polo cuprinse încăperea cu priviri repezi. Îngenunche lângă Uşii Temir pe podea şi aşteptă cuvintele împăratului. Inima îi bătea liniştită. O servitoare stătea în colțul camerei şi frigea deasupra ligheanului cu cărbuni aprinşi mici bucățele de carne. Mirosul aromat umplea încăperea. „Să nu mai cânte”, zise Kublai han. „Să plece”.

Cântăreața se înclină de trei ori şi părăsi camera.

„Uşii Temir şi Marco Polo” se adresă el celor îngenunchiați. „aşezați-vă în fața mea”.

Se aşezară pe covor. O servitoare le împinse perne la spate şi sub braţe. Cocorul plutea deasupra capului celui prea sublim. Camera nu avea nicio fereastră şi totuşi era complet inundată de lumină: căci afară, în spatele lui Uşii Temir şi a lui Mareo Polo se ridicase acum globul rotund şi arzător al soarelui. Cel prea înalt îl vedea prin uşa deschisă: o lumină caldă i se răspândea pe faţă şi-i şterse zbârciturile.

„Adu-mi carne", zise împăratul.

Marco Polo observă că mâinile servitoarei tremurau, când îi întinse mica frigare cu mâner rotund de fildeş.

Uşii Temir îşi împinse sabia spre spate. Cel prea înalt şi Uşii Temir mâncară cu poftă. Marco Polo avea impresia că Kublai han ezită intenţionat să înceapă conversaţia. Voia să-l chinuiască? aruncă bucăţi de carne ogarului, şi-apoi, cu totul pe neaşteptate:

„Aşadar, l-aţi omorât pe Ahmed... Dşambuik-Hatun este foarte furioasă".

Luă trei pene de păun în mână şi suflă asupra lor. Ele zburară prin aer, două căzură lângă măsuţă, iar a treia în ligheanul cu cărbuni aprinşi unde arse.

„Dacă Nayan nu ne lăsa în pace", zise împăratul către Uşii Temir, „trebuie să-l învingem".

Marco Polo ştia că lui Kublai han îi place să ajungă la ţel pe căi ocolite. Acum vorbea despre cumnatul său Nayan, care ridicase contra lui o

armată în nordul Kataiului, şi-acum îşi căuta aliați. Dar imediat, în clipa următoare, putea să rostească cu o singură propoziție sentința contra lor. Aştepta încordat şi cu respirația oprită, şi-şi aminti de micile mâini tremurătoare care-i întinseseră friptura.

„Uşii Temir mi-a spus tot", zise cel prea înalt şi băgă o bucată de carne în gură. „Am auzit acuzațiile voastre. Kogotai han trebuie să fie răsplătit... Dar ştiți că guvernatorul din Yangtşu a fost omorât fiindcă era rudă cu Ahmed? Peste tot au fost revolte, dar trupele mele le-au înăbuşit".

Marco Polo vedea cum pe obrazul lui Kublai han se zugrăveşte o adâncă mulțumire. Se linişti complet. Cu capul ridicat, cu ochii îndreptați asupra celui prea înalt, aştepta sentința.

Kublai han zise: „Ahmed m-a înşelat, ştiu asta, dar cum poate fi omorât un om fără judecată? Dumneata Uşii Temir, ai zis: „Bine că l-au omorât. Să-l bagi în închisoare, n-ar fi însemnat altceva decât să-l hrăneşti în fiecare zi şi să-ți dai mâncarea din cămară pe degeaba". Aşa ai spus... Sogetii Bahadur, Tula Temur şi dumneata Uşii Temir trebuie să plecați la Kambali. Hiu-Heng să convoace pe toți dregătorii, pe toți curtenii mai în vârstă şi pe învățați, şi să le aducă la cunoştință actul de acuzare. Apoi va trebui să dați sentința.

Asta e porunca mea".

Uşii Temir şi Marco Polo atinseră de trei ori pământul cu fruntea. Cel prea înalt zise către

Marco Polo. „Pe voi vă numesc guvernator de Yangtşu. Uşii Temir să vă dea tăbliţa de aur… Plecaţi înapoi la Kambali şi porniţi cât mai repede…”

Un gest încheie convorbirea.

Marco Polo mergea pe aleea lungă, printre şirurile de copaci şi turgaunzi, înapoi spre intrare. Trecea prin lumină şi umbră. Era de neconceput! Era liber! Dimineaţa timpurie era luminoasă. Aerul strălucea peste pajişti. Cel prea înalt suflase peste trei pene de păun. Una căzuse în ligheanul cu cărbuni încinşi şi arsese. O servitoare îi întinsese cu mâini tremurătoare frigăruia cu mâner de fildeş…

Era de neconceput! Era liber! Cel prea înalt îl numise în cel mai înalt post pe care-l putea vreodată ocupa un străin în acest imperiu. Marco Polo din Veneţia guvernator în Yangtşu!

Simţi oboseala în toate oasele. În cele cinci zile şi nopţi ce trecuseră dormise numai puţine ceasuri Dormi adânc şi fără vise.

În dimineaţa următoare Uşii Temir îi aduse tăbliţa de aur cu capul de leu şi cu sigiliul împăratului.

„Vă mulţumesc, Uşii Temir” zise Marco Polo cu un zâmbet vesel.

„Ah, voi nebunilor!” răspunse întunecat bătrânul tătar. Apoi adăugă ceva mai blând: „Băgaţi numai de seamă să nu pună mâna pe voi turgaunzii lui Dşambuik-Hatun. Afară vă aşteaptă garda voastră

personală, trimisă de cel prea sublim. Luați-o cu voi la Yangtşu, domnule guvernator”.

Marco Polo dădu ordin să i se înşeueze calul şi porni în aceeaşi zi în fruntea gărzii, formată din cinci sute de soldați, înapoi, pe drumul spre Kambali. Călăreau cu el alături, aşa cum poruncise cel prea înalt, Uşii Temir, Sogetii Badahur şi Tula Temir.

Fan-Kung-do avusese nevoie de opt zile ca să găsească drumul până la strada celor zece mii de fericiri. Stătuse adesea în fața porții de sud a oraşului, şi privea cum oamenii mergeau şi veneau, dar întotdeauna se întorcea cu conştiința încercată la han şi îşi îneca necazul în vin de orez şi ofta: „Matteo prietene, ce mi-ai lăsat pe cap! Acum oamenii se poartă cu mine ca şi cu un mandarin, şi totuşi nu sunt fericit. Mereu îmi spui: „du-te la Marco Polo şi Aşima”. Ți-am promis doar, mai aşteaptă puțin, mâine mă duc. Sigur”.

Catârul şi calul erau bine îngrijiți în grajdul hanului. Fan-Kung-do îşi luă rămas bun de la ei, ca şi când n-ar mai fi vrut să se întoarcă niciodată. Speranța lui, că n-o să găsească casa, sau să nu fie nimeni acasă, nu se îndeplini. Yang îl primi. Examină plin de neîncredere pe domnul bine îmbrăcat.

Fan se îndreptă, ca o lumânare, şi-şi dădu obrazului o expresie distinsă:

„Nu te uita aşa la mine. Fugi şi spune, stăpânilor

tăi, că Fan-Kung-do vrea să le vorbească. De ce mai eziți? Trebuie să-ți fac eu picioare?”

„Nu am voie să vă dau drumul înăuntru”, zise Yang nehotărât. „Prea onoratul stăpân nu s-a întors încă…”

Atunci Fan-Kung-do se înfurie. Uită cât îi fusese de greu să vie aici. Acest servitor îndrăznea să-l împiedice pe el, domnul Fan-Kung-do, să între?

„Mergi imediat la stăpâna ta, prietenuțule, şi-i anunți că Fan-Kung-do, vrea să-i vorbească. Nu cumva o cheamă Aşima, pe stăpâna ta?… Vezi că ştiu exact. Spune-i că sunt un vechi prieten al lui Matteo. O să vezi, cum o să fugi ca să-mi dai drumul înăuntru”.

După ce Yang plecă, să-l anunțe, începu să caute punga cu rubine şi luă două, din cele mai frumoase pietre, pe care le alesese pentru Aşima. Cu o față întristată o să spună: „Pe acestea vi le trimite prietenul meu, Matteo. Asta-i tot ce avea la el. „Dă-le Aşimei”, mi-a spus el. Mi-am cheltuit toți banii, ca să-i fac o piatră la mormânt”.

Fan repetase lucrurile astea de atâtea ori, încât aproape credea şi el în adevărul cuvintelor lui. Privi în jur prin curte, dar nu zări niciun animal cu pene, care să-i fi trezit vreo dorință. Pe o mică colonadă stătea un vas cu peşti aurii.

Yang se întoarse.

„Stăpâna vă aşteaptă”, zise el.

„Vezi prietenuțule! Nu ți-am spus eu? Acum mergi înainte şi condu-mă”.

Yang o luă înainte zâmbind.

Aşima aştepta pe vizitatorul străin care promisese să-i aducă veşti de la Matteo, cu o veselă emoție. Azi de dimineață sosise un curier special de la Sangtu şi-i adusese o scrisoare de la Marco Polo, cu fericita veste că toate s-au terminat cu bine şi că Marco se află pe drumul spre Kambali.

O zi fericită.

„Ia loc, străine". „Ce bine c-ați venit astăzi"! strigă ea. „Spuneți repede cum îi merge lui Matteo? Iertați-mi, nerăbdarea".

Fan-Kung-do se uita la Aşima cu gura căscată. Toate erau cu totul altfel decât şi le închipuise. În ochii ei luminoşi străluceau lumini neliniştite. Era frumoasă. Părul ei strălucitor negru-albăstrui încadra ovalul plin al obrazului, două ace cu turcoaze şi un trandafir roşu o împodobeau.

Fan îşi aplecă privirile în fața ochilor ei întrebători.

Un fugar sentiment de spaimă trecu peste fața ei. „De ce tăceți?" întrebă ea nerăbdătoare.

Mică floare de lotus, gândi trist Fan, cum pot să-ți spun?

„Eu sunt Fan-Kung-do", zise el cu o voce stinsă, „Am fost un prieten al lui Matteo… Cel mai bun prieten al lui… Salută-i pe Marco Polo şi pe Aşima din partea mea…"

Fan nu mai putea privi în ochii măriți de groază ai fetei. El îşi aşează capul pe brațe. O auzi pe Aşima

vorbind, ca de la o mare depărtare. „Spuneți-mi ce s-a întâmplat!” strigă ea deznădăjduită. „Unde este Matteo? Trebuie să-mi spuneți!”

El se îndreptă hotărât. I se părea că ochii mari şi buni ai lui Matteo sunt îndreptați asupra lui. Scoase punga cu rubine şi banii şi le puse în fața lui pe masă.

„A murit sub pânza cea mare. Era fericit c-a putut să moară pe apă. Fața lui zâmbea când a murit… „Aşima primeşte tot ce am”, a zis el. Bani, rubine – totul. Rămâi pe lângă ea şi Marco. O vreau”… Asta a spus. I-am săpat un mormânt, deasupra fluviului. Acolo se odihneşte față în față cu pavilionul norului albastru azuriu.”

Ochii Aşimei rămaseră goi de lacrimi. Gândurile ei se întorceau departe în trecut. Străinul înalt venise spre ea într-o zi vântoasă de primăvară. O femeie îi dăduse o bucată de pâine. Noaptea era legată cu un lanț, ca o cățea. Apoi venise Matteo şi o luase de mână „Vino, fetița mea. Îți cumpăr un veşmânt de mătase. Nu trebuie să-ți mai fie frică, când căpitanul Matteo e cu tine. Nimeni nu-ți mai poate face nimic”. Şi ea şoptise pentru prima oară numele lui: „Matteo”.

Aşima zise, rupându-se de propriile ei amintiri: „Povesteşte-mi totul”.

El povesti cum stătuse în butuc, când îl văzuse pentru prima oară pe Matteo, cum mâncaseră „găina de milog” şi băuseră zăpadă bine mirositoare, cum au călătorit, până când boala îl

învinse pe Matteo – îi povesti totul. Şi în timp ce ea îl asculta, îl vedea pe Matteo în fața ochilor şi-i auzea glasul îngrijorat: „Se face frig fetița mea. Stăm aici de multă vreme”. Asta fusese în seara când Marco îi spusese: „Te duc la Kunming, Aşima… O să călătorim împreună, Matteo, tu și cu mine.”

Aşima se gândea: Matteo a murit. Trebuie să-i spun lui Marco.

Fan tăcea de multă vreme. Ea se uita cu privirile pierdute, pe lângă el. În fața lui erau rubinele şi bancnotele.

„Te gândeai că Fan o să te înşele, Matteo?” îşi spuse „Am făcut tot ce-ai dorit, acum poți să fii liniştit. Şi eu sunt foarte liniştit, o vezi doar, frate… Banii ăştia frumoşi. Uite cum stau degeaba…”

Întinse mâna uşor spre bancnote, se juca puțin cu ele, apoi și le strecură în chimir.

O să i le dau mai târziu înapoi, îşi propuse el.

Aşteptă multă vreme ca Aşima să vorbească. Buzele erau întredeschise şi tot obrazul mut de durere.

Atunci Fan-Kung-do zise încetişor: „Dacă voiți rămân la dumneavoastră”.

„Trebuie să-i spun lui Marco” răspunse ea fără să-şi dea seama de înțelesul cuvintelor ei. „Se întoarce în curând… Trebuie să-i spun lui Marco”, strigă ea şi-şi ascunse obrazul în mâini.

Fan-Kung-do ieşi din cameră şi zise către Yang: „Acum plânge. Nu pot să văd aşa ceva, de aceea

am şi ieşit. Dacă tu eşti servitor aici o să mă cunoşti în curând. Pe masă e o pungă cu rubine, să nu te atingi de ea!”

IH WEI WAI SING

Bătrânul sculptor în lemn şedea în fața atelierului, la umbra unui tufiş de bananier eu frunze late. Obrazul lui îngust şi plin de creţuri, părea, prin şuvița căruntă de păr care-i pornea de pe bărbie, şi mai lung decât fusese înainte. Mâinile, cu încheieturi fine, se odihneau deasupra cuțitelor de sculptură şi pe un bloc mic, dreptunghiular, din lemn de rădăcină. Peste tot în jur erau aşchii. Atelierul era situat la marginea oraşului Yangtşu, lângă un canal, care curgea cam la o sută de paşi depărtare de canalul imperial.

Soarele ardea. Vele lângă vele pluteau mânate de o briză uşoară înspre sud. Mai mult de cinci mii de corăbii treceau zilnic pe aici, duceau încărcăturile lor din sudul țării spre nesățiosul oraş Kambali, la curtea Marelui Han, şi se întorceau goale, ca să fie încărcate din nou.

Bătrânul se uita la frânghier şi la cei cinci feciori ai lui. Doi cărau au o legătură de cincisprezece picioare de tulpini de trestie de bambus, care până atunci fusese înmuiată în apă, şi o aruncară jos. Al treilea fecior le crăpa în fâşii foarte subțiri, prindea câte patru fâşii cu degetele şi le dezghioca de pe lemn. Apoi le ducea celorlalți care le

împleteau frânghii, tot aşa de rezistente ca şi frânghiile de cânepă ale joncilor cu pânze. Cu asemenea frânghii, în zilele lipsite de vânt, erau trase corăbiile, de câte zece sau doisprezece cai, la malul canalului, sau contra curentului.

Printre cursurile de apă țăranii munceau pe ogoare. Căruțe se zdruncinau peste drumul pietruit de pe lângă canalul imperial. O muscă se aşează pe dosul palmei sculptorului în lemn, o alungă, apoi luă bucata de lemn în mână.

Copilul orb şedea în spatele colibei. De un an el şi Wang locuiau la bătrânul sculptor în lemn. Uneori mergea cu Wang în oraş – să vândă figurile sculptate: dragoni, lei, vulturi, țărani chirciți la pământ, cu pălării mari sau pe cei opt zei muritori. Dar de cele mai multe ori rămânea acasă şi cânta, când sculptorul dorea, la fluierul lui de bambus, sau îi asculta poveştile. Când, după lungul lor drum de cerşetori, sosiseră de la Kambali la Yangtşu, coliba bătrânului era aşa de dărăpănată, că amenința să se năruie în fiecare clipă. Wang o pusese din nou pe picioare, iar sculptorul în lemn îl rugase să rămână la el, împreună cu Şü. Uneori Wang mergea în oraş să-şi găsească de lucru, de ocazie.

„Vin acum bunicuțule” răspunse Şu.

Se opri în fața măsuței şi pipăi peste aşchiile de lemn.

„Wang nu s-a întors încă”, zise sculptorul. „Mi-ar fi putut ajuta să tai în bucăți rădăcinile”.

„A plecat de ieri dimineață”, zise Şü trist.

„Wang este un neliniştit, Şü”.

Feciorul cel mai mare al frânghierului le strigă peste drum: „Cântă ceva, Şü, lucrăm mai bine când cânți”.

Dar Şü nu voia să cânte.

„Şezi aici cu mine”, zise bătrânul.

„Uneori mi-e frică, bunicuțule, că n-o să se mai întoarcă.

Se înfurie aşa de uşor”.

„Să-ți povestesc povestea generalului Ba Nan?... Ai răbdare şi aşteaptă, diseară Wang se întoarce... Dacă vrei pot să-ți povestesc şi cum fierarul Han-al-Kang. Înainte cu multe sute de ani, a tăiat cu sabia lui o piatră în două, cu o singură lovitură... Sau mai bine cântă un cânticel vesel, auzi că te roagă”.

Dar orbul Şü îşi trase capul într-o parte. „Aud venind mulți călăreți, bunicuțule. Îi vezi, deja?... Mulți călăreți!” Ei veneau călare pe drumul pietruit de pe lângă canalul imperial. Siluetele lor şi ale cailor lor se ridicau înalte spre cer. Patru soldați din gardă călăreau înainte şi eliberau drumul.

„Îi văd”, zise bătrânul. „Acum patruzeci de zile au trecut spre sud. Acum se întorc”.

„Cine este bunicuțule?”

„Prea cinstitul domn guvernator, cu garda lui personala”.

„Mulți cai”, zise Şü.

„Vino, Şü!”

Sculptorul în lemn îl luă pe copilul orb de mână şi trecu cu el spre dig.

„Vreau să-i văd fața” murmură el.

„Cum arată bunicuțule? Spune-mi şi mie!”

„Călăreşte pe un cal pătat. Doi călăreți țin deasupra capului un baldachin de mătase albastră. Închipuieşte-ți: un străin înalt cu obrazul brunet. Are ochii mari şi mândri, un nas lung, o barbă neagră care aproape că-i acopere buzele şi o frunte înaltă. Nu-i bătrân, Şü. Străinii ăştia cu bărbi lungi sunt de obicei mai tineri decât crezi. Şade drept în şa şi are un corp frumos. Nu ştiu ce să spun. Şü, despre obrazul lui. Închid ochii şi atunci pot să-i văd mai bine, atunci chipul lui trăieşte în mine. Acum trebuie să cădem în genunchi şi să atingem cu fruntea pământul în fața prea cinstitului stăpân guvernatorul. Cred că e şi el ca şi ceilalți un străin. Ar trebui să-i urâm pe toți, fără nicio deosebire. Dar când ai să îmbătrâneşti Şü, ai să te dezobişnuieşti să urăşti”.

„Câți călăreți sunt, bunicuțule?”

„Sunt mulți călăreți, mai mulți decât poți tu să-i numeri pe degete. Cu mult mai mulți. Ei trec şi noi zăcem în praf. Acum putem să ne ridicăm din nou”. Sculptorul se ridică cu greu, se ridicară şi ceilalți şi râseră şi începură să vorbească toți deodată. El îl văzu pe Wang apropiindu-se şi fu fericit.

„Acolo e Wang, acum n-avem de ce să ne mai

facem griji”.

Merseră toți trei de-a lungul şanțului. Şü şi Wang îl ajutară pe bătrân să urce. Se aşeză la măsuță, luă bucala de lemn în mână şi începu să lucreze.

„Sculptezi un muritor sau un dragon?” întrebă Wang.

„Un muritor, Wang. Tocmai a trecut sub un baldachin albastru”, răspunse bătrânul.

„Atunci nu uita să-i scrii sub el şi vorbele: „Un diavol străin!” zise Wang posomorât.

„I-am văzut, obrazul”, murmură sculptorul în lemn. „Tu nu trebuie să pleci aşa de des în oraş, adăugă sever. Şü este speriat când tu întârzii nopți întregi”.

Marco fusese într-o inspecție în sudul provinciei sale. Sub jurisdicția provinciei Yangtşu stăteau douăzeci şi şapte de oraşe. De un an el îşi dădea silința să-şi câştige alături de el pe funcționarii oneşti, iar pe cei necinstiți să-i îndepărteze din slujbe. Când trecea prin oficiile Yamen-ului, îl întâmpinau spinări plecate şi cuvinte linguşitoare.

Kublai han cerea guvernatorilor lui, ca şi până acum, sume enorme pentru tezaurul statului. Ceea ce putea face Marco Polo, ca să uşureze soarta populației, consta numai în faptul de a înlătura venituri ilicite care se scurseseră până atunci în buzunarele funcționarilor necinstiți.

Când marele Han cucerise provincia Manji, partea sudică a imperiului, a stăpânitorilor Sung

cu capitala la Hangtşu, o împărțise în nouă districte. În fiecare district instală un vicerege, care exercita puterea de guvernator principal. Vice regii trimiteau anual un raport către dregătorii din Kambali, despre sumele la care se ridicau veniturile, şi despre orice împrejurare importantă. După trei ani vice regii se schimbau ca şi funcționarii publici.

Un vice rege îşi avea reşedința în oraşul Hangtşu, care, făcea parte dintre cele mai bogate oraşe al imperiului, iar în ceea ce priveşte arhitectura şi peisajul înconjurător întrecea chiar şi Kambali. Ținutul Yangtşu aliat sub guvernarea lui Marco Polo, aparținea districtului vice regelui din Hangtşu. Venețianul fusese şi în acest oraş, îi văzuse minunau aşezare şi înfloritoru-i comerț. Vice regele îl primise foarte amabil şi-i dăduse ocazia să poată studia bine atât oraşul cât şi organizarea conducerii lui.

Hangtşu era situat între legendara mare de vest şi un fluviu, care fusese condus în oraş prin nenumărate canale mici şi mari. Pe lângă străzi şi străduțe curgeau ca şi în Veneția, dar mai largi, cursuri de apă, aşa încât puteai merge pe jos, călare, cu trăsura sau cu corăbii şi bărci în toate direcțiile oraşului.

Veniturile pe care le încasa împăratul din districtul Hangtşu, erau atât de mari, încât la început, Marco Polo, clatină din cap neîncrezător. Kublai han primea un impozit anual pe sare în

valoare de optzeci de Tomani de aur. Cum fiecare toman avea 80.000 de Saggi şi fiecare sagii avea valoarea unui ducat venețian de aur, primea deci pentru sare 6.400.000 de ducați. Districtul Hangtşu era situat la malul mării şi poseda un mare număr de lagune şi de lacuri sărate.

În câmpiile bogate era cultivată şi trestia de zahăr. Impozitul pe trestia de zahăr ca şi pentru alte mirodenii era de trei procente şi jumătate. Aceeaşi cotă la sută revenea şi pentru vinul de orez care se producea în mari cantități. Chiar şi meseriaşii plăteau un impozit de 31/2 după veniturile lor. Şi când te gândeai la ceea ce câştigau numai cele 12.000 de ateliere a marilor meseriaşi din Hangtşu anual, îți puteai face o imagine aproximativă, ce fel de izvor de venituri erau aceştia pentru Marele Han. La toate acestea se adăugau şi sumele impozitelor plătite de negustori care plăteau de asemenea 31/2 procente din tranzacțiile lor statului. Dacă bunurile erau aduse din țări îndepărtate, ca de exemplu din India, atunci neguțătorii trebuiau să plătească chiar şi zece procente. Din toate produsele pământului, de la vite, de la produsele plantelor şi din mătase, împăratul îşi primea tributul său. Suma finală, care însă nu cuprindea impozitul pe sare, se cifra la 210 tomani, sau 18.800.000 de ducați venețieni de aur.

În timp ce Marco Polo se afla pe drumul de întoarcere spre Yangtşu se gândea la vizita din

Hangtşu. Şi-şi propuse să-şi noteze în jurnalul său tot ce văzuse şi simțise.

Călărea în fruntea gărzii lui personale pe drumul pietruit de pe digul marelui canal imperial şi nu era atent la cele ce-l înconjurau. I se părea că vorbele sunt prea slabe ca să-i poată descrie trăirile. Îi părea rău că nu este în stare să redea totul cu ajutorul pensulelor şi a culorilor.

Adesea îşi amintea de mormântul prietenului său situat sus, deasupra puternicului fluviu. Presimțirea întunecată a lui Matteo se adeverise. Se odihnea departe de țara lui în pământ străin, aşa de departe, încât te şi durea să te gândeşti.

Amintirea trezea în Marco în ceasurile lui de singurătate o posomorâtă şi vagă presimțire. Primise, în serviciul lui Kublai han, cea mai mare cinste care-i fusese vreodată conferită unui străin, şi totuşi dorul de țară se făcea simțit. Veneția, este adevărat, nu poseda douăsprezece mii de poduri ca Hangtşu, dar era liberă şi frumoasă şi ar fi putut suporta comparația cu uriaşul oraş din sudul Chinei.

Cu un an înainte Aşima se botezase în religia creştină, într-o biserică din Tşin Kiang, zidită în anul 1274, şi se căsătorise cu Marco Polo. Nunta o sărbătoriseră în tăcere. Nicolo şi Maffio Polo încă nu ştiau nimic de căsătorie. Marco se gândea cu îngrijorare la tatăl şi unchiul său care erau plecați de mai bine de doi ani şi nu-i trimiseseră veşti decât o dată.

Vântul sufla în pânze şi mâna marile jonci; corăbierii şi nevestele lor, foarte bronzați de soare şi îmbrăcați în zdrențe picturale, şedeau pe punte sau la umbră, mulțumind vântului care-i scutea de lucru. Ceilalți însă, care mergeau spre nord, îşi afundau vâslele lungi în apă în ritmul unui aspru cântec marinăresc şi apoi se aplecau cu toată greutatea corpului asupra lor.

Lângă Marco Polo, călărea purtătorul de lectici, Yang. Dar acum nu mai era purtător de lectici: purta o sabie la şold şi pe umăr arcul în formă de gâscă sălbatică. În tolba lui puteai găsi zece săgeți roşii. Yang era căpitan, era în serviciul lui Marco Polo şi era comandantul gărzii lui personale. El nu-l văzu pe Wang, pe prietenul său din Kambali, căci nu vedea bucuros spinările încovoiate ale compatrioților lui, nici atunci când se înclinau în fața lui Maico Polo. Şi fiindcă nu-l văzu pe Wang, fierarul din Kambali, nu-şi putu aminti de noaptea petrecută în cămăruța acestuia.

Când Marco Polo şi căpitanul trecură, Wang se ridică şi îi măsură cu priviri încărcate de ură. Nu-l recunoscu nici el pe Yang. Dar cum ar fi putut să ghicească în călărețul cu coif de argint, pe purtătorul de lectici Yang?

Două picioare goale nu lasă nicio urmă când trec peste puntea frecată lună, a unei jonci. Prima întâlnire dintre Yang şi Wang nu-i făcu să se recunoască şi nu lăsă în urmă-i nicio urmă.

Spinările încovoiate la marginea străzilor,

ajunseseră o obişnuinţă pentru Marco Polo. Se vedea peste tot, în camerele oficiilor, la primiri, în timpul judecăților – peste tot. Oamenii îi datorau respect, pentru că era guvernatorul împăratului, dar nu-i păsa că frunțile lor se umpleau de praf, dacă atingeau prea de multe ori pământul. Se bucura de revederea cu Aşima, aşa că nu băgă în seamă pe bătrânul sculptor în lemn, care ducea de mână un copil orb şi se îndrepta spre atelierul lui.

„În curând sosim acasă, prea înălțate domn”, zise Yang.

„În curând”, răspunse Marco Polo.

Casa guvernatorului, situată în mijlocul oraşului, era înconjurată de un parc mare. Pe vârful copacilor îşi făceau cuiburi cocorii. Lângă lacul cu flori de lotus se înălța un pavilion pe patru colonade roşii. Aşima rezemată de balustradă hrănea peştii aurii.

„Iertați-mă că plec”, zise mica bijuterie. „Fan-Kung-do, ar putea să se mânie dacă nu mă prezint la timp la el”.

„Du-te, mică bijuterie”, zise Aşima zâmbind uşor.

Mica bijuterie îşi luă dezamăgită rămas bun de la stăpâna ei.

Fan-Kung-do, devenise temutul stăpân al servitorimii din casă. La recepții oficiale se înălța chiar până la rangul de majordom şi-şi îndeplinea funcția cu mare atenție. Pe „mica bijuterie” o ținea foarte strâns. Niciodată nu ştiai ce fel de

sentimente îi legau pe cei doi. Uneori se tachinau, alteori îşi spuneau cuvinte amenințătoare, ca de exemplu: „Aşteaptă, c-am să te spun stăpânei” sau „bagă de seamă, tu gură spartă”, şi se mai şi întâmpla ca zile întregi să treacă unul pe lângă celalalt, fără să schimbe o vorbă.

„Iar vii cu o jumătate de ceas mai târziu”, zise Fan dojenitor. „Bagă de seama, să nu te fac într-o zi să simți nuiaua pe pielea ta”.

Mica bijuterie strâmbă din gură. „După cum doreşte prea Înălțimea Voastră”, zise ea ironic.

„Pleci imediat în oraş”, zise Fan. „Aduci de la bijutier brățara şi totodată şi veşmântul stăpânului. Nu flecări prea mult, altfel ştii ce te aşteaptă”.

„Mica bijuterie” îi întoarse spatele fără să scoată o vorbă, şi lui îi păru puțin rău că o repezise aşa.

„Hai, hai”, zise el împăciuitor. „Nu trebuie să-ncepi imediat să plângi. N-a fost cu intenție rea”.

„Mica bijuterie” însă, pleznea de furie, pentru că-i dăduse o însărcinare, pe care ar fi putut-o duce la îndeplinire orice servitoare. Se opri nehotărâtă în uşă, gândindu-se cum ar face să-i arunce în obraz tot disprețul ei. Aşa că se întoarse, scoase limba uluitului Fan şi fugi cu ochii plini de lacrimi, de ciudă.

În uşă se izbi de căpitanul Yang, care tocmai sosise cu stăpânul lui. Imediat îşi uită cearta cu Fan, îşi şterse lacrimile şi strigă:

„V-ați întors cu bine? Trebuie să-i spun imediat

stăpânei”.

Fără să mai aştepte răspuns, fugi înapoi în parc. La însărcinarea pe care i-o dăduse Fan nici nu se mai gândea, căci era aşa de curioasă, să vadă cum o să primească stăpânul surpriza care-l aştepta. Aşa că nu putea fugi în oraş să aducă o brățară reparată şi un veşmânt de mătase!

Marco Polo îl chemă pe Fan-Kung-do, la el.

„Unde este stăpâna?” întrebă.

„În parc, stimate stăpâne”, răspunse Fan. „Doi domni vă aşteaptă. Au sosit de trei zile”. Ochii lui şireți clipeau, şi obrazul i se strâmbă complice, că aproape te durea să te uiți la el.

„Doi domni?” întrebă Marco mirat. „Aici în casă la mine?”

„Domnii Nicolo Polo şi Maffio Polo”, anunță Fan-Kung-do.

Marco Polo îl privi surprins. Au sosit, gândi el, în fine au sosit. Se gândise adesea la cei doi bătrâni, mai ales după moartea lui Matteo, uneori cu o grea presimțire, că s-ar putea ca nici ei să nu se mai întoarcă din periculoasele lor călătorii.

„O veste bună”, zise el emoționat.

În prima lui bucurie se amesteca şi puțină neliniște, când se gândea la Aşima. Cum vor privi cei doi, căsătoria lui cu o chinezoaică? Dar bucuria neaşteptatei sosiri a tatălui şi a unchiului, precum şi încrederea lui în sine, îi împrăştiară îndoielile.

Aşima sosi, urmată de mica bijuterie, în cameră: era îmbujorată de fugă. Îşi îmbrățişă fericită soțul.

„I-am spus deja, onoratului stăpân”, observă Fan-Kung-do, „de fapt era de datoria mea”.

Aşima nu-l asculta. Se bucura că Marco se întorsese din călătoria lui şi-i putea spune vestea fericită, pe care deja limbutul Fan i-o adusese la cunoştinţă.

Mica bijuterie fugi însă la Fan care stătea acolo oarecum zăpăcit şi-i puse sub nas micul ei pumnişor.

„Ai trădat totul”, şuieră ea. „Oh, tu… tu… Ah, nici nu ştiu ce să mai zic. Ar trebui să-ţi fie ruşine! Ieşi afară! Nu vezi că stăpânii nu au acum lipsă de tine?”

„De ce vă certaţi iarăşi?” întrebă Marco râzând. „Şi de ce staţi aici? Fugi, Fan, şi anunţă domnilor Nicolo şi Maffio Polo sosirea mea”.

Mica bijuterie lăsă să-i cadă pumnul. Fan-Kung-do îi aruncă o privire nimicitoare. Asta trebuie s-o plătească, se gândi el mânios. De data asta, nuiaua-i a ei, obraznica. „Fug, cinstite stăpâne”, zise.

Mica bijuterie însă socoti c-ar fi mai bine să execute însărcinarea dată de Fan. Cu un oftat tainic, părăsi încăperea.

Tatăl intră întâiul în cameră, ţinându-se drept, aşa cum îl ştia Marco, cu trăsăturile lui înguste şi severe. Îşi dădea silinţa să-şi ascundă fericita emoţie. Bărbaţii se apropiară unul de celălalt şi se cuprinseră de umeri. Feţele lor se aflau acum la aceeaşi înălţime. Semănau foarte mult. Marco se

gândea: E acelaşi ca şi înainte... Nicolo Polo gândea: Fiul meu...

„Am sosit", zise. Apoi îşi întoarse capul şi strigă „Maffio, dar unde întârzii? Nu vrei să-l saluți?"

E chiar aşa ca şi altădată, gândi Marco şi zâmbi.

Maffio Polo se oprise în uşă. Zise cu un râs larg: „Nu vă miraţi unul de altul, ca de chipurile unor zei... Dumnezeu să dea bine, stimate domnule guvernator. N-o să mă mir dacă într-o bună zi ai să ajungi şi împărat al Chinei!" Aşima părăsi camera pe furiş. Nu voia să deranjeze prima revedere a bărbaților. Mica bijuterie, săraca, îşi pocni fruntea de lemnul tare al uşii, când Aşima o deschise. Îşi stăpâni strigătul de durere şi zise cu un obraz roşu ca focul: „Tocmai voiam să intru să întreb dacă stimaţii domni, nu doresc ceva".

„Acum n-au nevoie de tine", zise Aşima. „Pleacă şi răcoreşte-ţi fruntea curioasă".

Cei trei bărbaţi se aşezară în jurul mesei. Marco Polo îl strigă pe Fan-Kung-do şi-i ceru ca nimeni să nu-l deranjeze, oricât de importantă ar fi chestiunea de rezolvat.

Nicolo şi Maffio Polo povesteau despre călătoriile lor neguțătoreşti, până la țărmul marelui ocean indian. Fuseseră la Kublai han şi-i dăduseră un raport. Marco asculta uimitoarele întâmplări ale tatălui şi unchiului cu interes crescând. Povestirea la început neutră a lui Nicolo Polo, deveni mai vie şi mai colorată, când începu să vorbească despre marile şi bogatele insule ale

oceanului Indian. Maffio Polo le pigmenta cu reuşitele lui observații pline de umor.

După obiceiul lui, Marco puse multe întrebări, şi-şi transcrise imediat întâmplările cele mai importante. Dorința de a cunoaşte India şi insulele oceanice, deveni mai puternica.

Din când în când privirile lui alunecau pe fetele povestitorilor. Eforturile făcute în timpul călătoriei prin China fierbinte îi marcaseră. Tatăl devenise mai subțire: ridurile de pe frunte şi cele două cute care porneau de la nas trecând spre bărbie pe lângă colțurile gurii se adânciseră. Maffio Polo îşi pierduse o parte din podoaba capilară. O cunună de păr argintiu îi înconjura chelia. Amândoi erau foarte bronzați. Amândoi îmbătrâniseră, dar nu erau bătrâni.

Lui Marco Polo i se părea că diferența de ani dintre el şi cei doi bătrâni se scurtase. Gândurile lui îi erau în avans față de vârsta pe care o avea; tatăl şi unchiul rămăseseră, însă, în dispoziția lor de a întreprinde mereu ceva nou, tot atât de tineri ea şi pe vremea când plecaseră din Veneția, ca să călătorească în țările Orientului îndepărtat. Ei formau un grup de trei bărbați legați prin legături de familie, dar mai uniți prin multitudinea pericolelor şi întâmplărilor trăite şi petrecute în comun; şi fiecare simțea, că nimic în afară de moarte, n-ar mai putea să-i despartă.

Îşi amintiră de Matteo. Marco şi Aşima, fuseseră la mormântul lui, în drumul ce-l făcuseră de la

Kambali spre Yangtşu. Le povesti istoria morții lui Matteo, aşa cum o aflase de la Fan-Kung-do.

„De ce n-a venit cu noi?" întrebă Maffio Polo, mişcat dureros de moartea prietenului. „Credeam c-o să trăiască o sută de ani". Apoi adăugă gânditor: „Era aşa de bătrân, ca mine, când a murit... Nu mai suntem tineri. Tatăl tău are cincizeci şi doi, iar eu cincizeci şi patru de ani..." îşi ridică ochii şi-l privi direct în față pe Marco. „Ne-am gândit că a sosit vremea să ne gândim şi la întoarcerea acasă".

pe ce nu spun nimic despre Aşima? se întrebă Marco.

Se închise în el, privi în gol şi se prefăcu a nu fi auzit nimic.

„Suntem acum bogați ca nişte regi", zise tatăl. „Ceea ce a spus Maffio e adevăr: trebuie să ne gândim la drumul spre casă. Kublai han a fost foarte nervos, când i-am vorbit despre asta. „Nu v-am acoperit de daruri?" ne-a strigat el. „Şi acum vreți să mă părăsiți. De ce vreți să vă expuneți pericolelor şi oboselilor unei călătorii, în care ați putea să vă pierdeți şi viața? Dacă doriți să câştigați, am să vă dau atâta cât doriți. Dacă vreți onoruri, am să vă dau dregătorii. Nu l-am făcut pe fiul vostru guvernator? Rămâneți aici!"... O să fie greu să căpătăm de la Kublai han permisiunea de a pleca acasă".

Marco Polo simțea emoția în cuvintele tatălui său. Chipul ispititor al patriei apăru în fața ochilor

lui Marco. Dar descrierile călătoriei îi treziseră dorința de-a vedea India.

Nicolo Polo zise: „N-aş vrea să fiu înmormântat în Katai".

„Nu sunteți de acord că m-am căsătorit cu Aşima?" întrebă Marco Polo.

Nicolo şi Maffio Polo se priviră uimiți. Apoi Maffio începu să râdă.

„De aia şade şi nu zice nimic!" strigă el. „Cum de am și putut uita să-l felicităm, să-i dorim noroc şi să-i dăm binecuvântare? Noi ne bucurăm, Marco… E oare Aşima nemulțumită de noi, cei doi urşi? întrebă îngrijorat. „S-a plâns de noi?"

„Pur şi simplu a fugit" răspunse el zâmbind. „Dar ce-ați făcut unchiule, de vă e teamă că Aşima ar putea fi nemulțumită de voi?"

„Ce-am făcut?" întrebă Maffio în gura mare. „Ca un curtezan am stat mereu în jurul ei şi i-am citit din ochi orice dorință Şi tatăl tău? Când îl căutam era la Aşima".

„Vă dorim la amândoi mult noroc şi fericire", zise Nicolo Polo serios. „Dar n-o să fie uşor pentru ea, când noi într-o zi ne vom întoarce la Veneția".

„Ea se bucură că va merge la Veneția, tată", zise Marco Polo.

În fața ochilor lor plutea peisajul patriei, iar, adânc, în inimi, dorul. De fapt dorul era mereu prezent, uneori mai puternic, uneori mai slab, încât o cuprinsese şi pe Aşima. Când Marco Polo nu era acasă, Aşima stătea cu Nicolo şi Maffio Polo

şi-i ruga să-i povestească despre Veneția. Chiar şi în vis o urmărea chipul oraşului de pe cele o sută de insule. Uneori credea că s-a jucat şi ea, copil fiind, printre coloanele din piazzetta. Spaima de îndepărtatul oraş dispăruse cu totul, de când cei doi bătrâni o luaseră cu multă dragoste în societatea lor.

Vara şi toamna trecură. Acoperişurile aurite ale mănăstirilor de pe insulele stâncoase se ascunseră sub o învelitoare subțire de zăpadă, canalul imperial îngheță, dar nu era greu să se păstreze linia de navigație liberă. Iarna era scurtă şi blinda. Curând apăru din nou primăvara şi pământul se îmbrăcă în verde.

Marco Polo era ocupat cu afacerile guvernamentale. Vizita oraşele din aproape, din ținutul său, câteodată Aşima îl însoțea, sau rămânea cu Nicolo şi Maffio Polo.

Le venea greu neastâmpăraților mari negustori să stea în oraş lipsiți de orice activitate. Îi promiseseră lui Marco că în timpul cât el va fi în funcția de guvernator nu vor întreprinde nicio călătorie de afaceri. Aşa că-şi petreceau timpul cu vânătoarea şi pescuitul, în ținutul bogat în lacuri din nordul marelui fluviu. Călătoreau adesea în frumosul oraş Kaoyu, de la mare, se plimbau pe străzi şi priveau cu invidie activitatea comercială, sau urcau în munți şi păduri la vânătoare de mistreți. Nicolo Polo împuşcă chiar doi lei, ale căror piei le făcu cadou Aşimei. Abia aşteptau

timpul când Marco Polo urma să fie eliberat din funcția lui de guvernator. Atunci voiau să plece împreună la curtea Marelui han şi să aştepte o împrejurare propice, pentru a-şi putea repeta cererea de a fi se permite să se întoarcă acasă.

În coliba de bambus a bătrânului sculptor în lemn se afla o mică operă de artă, prăfuită. Reprezenta un cal cu călărețul lui. Obrazul călărețului nu era mai mare decât unghia degetului mare, dar era sculptat cu o atât de mare artă încât puteai crede că trăieşte. Era fața prea cinstitului guvernator Marco Polo. Câteodată bătrânul sculptor lua statueta în mână şi o contempla gânditor. Wang spusese că ar trebui să sculpteze sub ea cuvintele „Un diavol străin”, dar bătrânul nu se putea hotărî să-i îndeplinească dorința. Figurina stătea de multă vreme, neatinsă, pe mica policioară.

Nu se întâmpla nimic deosebit în micul atelier al sculptorului. Viața îşi urma cursul normal. Şü cânta uneori, câte un cântec vesel; sunetele urcau, ca trilurile unor păsărele, înalte şi luminoase şi-apoi se prăbuşeau surprinzător, aşa încât părea că într-o fântână s-ar arunca mici pietricele. Aşa putea cânta numai Şü. Cântecul adia până la canal, când vântul bătea spre fluviu.

Wang muncea de o vreme într-o fierărie, în celălalt capăt al oraşului. Fiindcă distanța era aşa de mare, putea să vină acasă numai odată pe

săptămână. Bătrânul sculptor şi Şü se bucurau că Wang găsise de lucru.

Aşteptau cu nerăbdare în fiecare săptămână vizita lui, aici tot mai trăiau cu tainica teamă, că firea lui i-ar putea aduce într-o zi vreo nenorocire. Dar Wang venea regulat ei şi era mai calm ca înainte. Le aducea orez, legume şi fructe cumpărate din câştigul său, făcu în orele lui libere un pat pentru Şü şi ținea coliba de bambus în ordine. Seara şedeau în fața atelierului. Bătrânul le povestea: pânzele joncilor treceau prin fața ochilor lor; harnicii frânghieri împleteau fibrele lemnoase; cămile, măgari şi catâri încărcați cu poveri treceau pe drum.

Şedeau împreună, până apunea soarele, atunci intrau în colibă şi se culcau. „Timpul trece mult prea repede când eşti acasă, tată Wang", zise Şü de jumătate adormit şi se întoarse. Suspinând mulțumit, pe o parte.

Aşa trecură aproape doi ani. Într-o zi, însă, veni un om la ei şi după ce privi cu teamă în jur, le spuse în şoaptă: „Wang a fost arestat. Am venit să vă spun. Stați însă liniştiți şi nu vorbiți cu nimeni despre asta".

„Dar de ce?" strigă Şü care simți cuvintele ca o lovitură.

Bărbatul ridică mâna liniştitor.

„Stai liniştit" îl avertiza el. „Să intrăm în colibă".

Sculptorul se ridică gemând.

„Vino Şü", zise şi prinse mâna orbului. Intrară în

colibă şi se chirciră jos pe pământ.

„Trebuie să plec imediat”, zise străinul. „Dacă ei află că Wang a locuit aici, vor veni poate şi la voi”.

„Povesteşte-ne ce s-a întâmplat” zise sculptorul.

„Am lucrat cu Wang în fierărie” povesti străinul repede. „Am fabricat săbii şi vârfuri de lănci… Wang pleca uneori cu căruță la țară şi le preda. Ieri seară când s-a întors, l-au arestat soldații guvernatorului”.

„Soldații guvernatorului”, şopti Șü absent.

„Acum plec”, zise străinul. „Dacă mai aflu ceva vin şi vă spun”.

„Da”, zise bătrânul.

Străinul se ridică. Era mic şi vânjos. Bătrânul se uită după el cum pleacă, cu paşi uşori ca de pisică. Dispăru în mulțimea de negustori şi cumpărători.

„Spuneați că are ochi mari şi mândri, un nas lung, o barbă neagră care aproape că ascunde buzele, şi o frunte înaltă?” Fruntea lui Șü era ridicată de gândurile care-l frământau. Încerca să-şi imagineze chipul prea cinstitului domn guvernator, aşa după cum i-l descrisese odată bătrânul sculptor.

„Poate că nici nu-i aşa de mândru, bunicuțule” îşi făcea singur curaj. „Dar spune ceva… ei l-au arestat pe Wang Ce-ar trebui noi să facem?”

„Trebuie să aşteptăm Șü”, răspunse bătrânul şi se ridică cu greutate.

„Fug în oraş şi le spun oamenilor!” Șü tremura din tot corpul. „Dacă-l aruncă în închisoare, îl rog

pe prea cinstitul domn guvernator să-l ierte. Poate că este un stăpân drept, bunicuțule. Oamenii nu vorbesc rău despre el”.

Dacă ar fi numai asta – închisoarea – gândi sculptorul.

„Vino, Șü, afară bate vântul. Nu-i aşa de cald ca în colibă… Trebuie să aşteptăm. Poate c-o să-i dea drumul”.

Nu credea aşa ceva. Dar nu putea să-i spună lui Șü, că se temea de ce e mai rău: Wang făcuse arme şi le împărțise. În Kambali fusese închis. Avea pe față, arse cu fierul roșu semnele de criminal. Era un stigmatizat, aici nu încăpea iertare.

„Dă-mi călărețul cu calul, bunicuțule”.

Sculptorul luă figurina de pe policioara de pe perete şi i-o dădu orbului. Şü pipăi cu degetele sculptura, apoi i-o dădu înapoi bătrânului. Ieşiră din colibă şi se aşezară în fața ei, la măsuță. Vântul unduia frunzele mari şi verzi ale tufişului bananierului. Şü asculta, căuta, cu auzul lui fin, să descopere zgomote sau glasuri Nici el nu ştia ce aşteaptă. Soarele pe cer era roşu ca sângele, dar pe acesta nu-l vedea. Observa doar că razele lui nu mai erau aşa de puternice. Simțea apropierea serii.

„Ați venit acum trei ani”, zise bătrânul, „Wang şi cu tine. Vecinii la început mi-au spus: Cum poți primi un asemenea om! Poate fi un hoț sau chiar un ucigaş… Wang le-a ajutat câte ceva. Ei s-au adunat în fața colibei noastre şi Wang le-a spus

povestea lui… Ai făcut bine, au zis ei… Pe tine te ascultau cu plăcere când cântai la fluierul tău de bambus…”

Lumina zilei se stinse. Veni noaptea. Nu dormiră niciunul până când se iviră zorile. Aşteptau.

Într-a treia noapte apăru, brusc, în colibă străinul şi şopti „Treziți-vă, trebuie să vă spun ceva, dar nu vă speriați”.

„Nu dormim”, zise bătrânul.

Şü nici nu putea să vorbească.

„Nici nu ştiu cum să v-o spun”, şopti vocea. „Dar trebuie s-o ştiți şi voi”.

„Vorbeşte!” porunci bătrânul.

„L-au condamnat la moarte, ticăloşii!”

Şü zise tare: „Acum merg la palatul guvernatorului”.

„Stai liniştit”, şopti agitat străinul, „vrei să mă aresteze şi pe mine?”

Şü se sculă.

„Acum plec, bunicuțule”.

Străinul se strecură afară neauzit.

„Noaptea nu poți face nimic”, zise sculptorul. „Te prind santinele şi te bagă în turn. Aşteaptă până se face ziuă, atunci am să te însoțesc”.

Când clopotul anunță primul ceas al dimineții, părăsiră coliba. Şü îşi ținea fluierul de bambus în mână. Erau primii trecători. Dar în curând nu mai erau singuri pe stradă, căci negustorii veneau devreme cu mărfurile lor cu umbrelele şi mesele pe care-şi etalau mărfurile.

Santinelele de la clădirea oficială râseră când bătrânul şi copilul orb le cerură să le dea voie să între.

„Vreți să vorbiți cu prea cinstitul domn guvernator?... Ia cărați-vă de aici”.

Şi râdeau.

Şü se aşează lângă zid şi cântă.

„Lasă-i să şadă”, zise una dintre santinele. „E aşa de vesel. Îți vine să sari şi să joci, când cântă”.

Bătrânul sculptor se chirci lângă Şü şi se uita fără nicio speranță la poartă.

Veniră şi plecară mulți oameni. Erau sătui şi bine îmbrăcați. Când Şü încetă să mai cânte, bătrânul îi povesti ceea ce văzuse. Santinelele fură schimbate.

„Să mai încercăm o dată” zise Şü.

„Nu vă putem lăsa să intrați”, zise cu milă una din santinele. „Mergeți acasă... Mâine puteți veni din nou”.

Dar ei rămaseră. Sculptorul scoase orez şi carne şi un pocal plin de apă. Mâncară şi băură.

Atunci Şü auzi un călăreț. Batantele porții se deschiseră şi santinele strigară: „Respect şi ascultare!”

Căpitanul gărzii personale a lui Marco Polo voia să iasă în oraş.

Şü puse vasul pe pământ, sări în picioare şi fugi spre poartă. Se aruncă în fața copitelor calului şi-şi ridică obrazul cu ochii morți spre călăreț. În mână ținea fluierul de bambus.

Căpitanul Yang opri calul, nu putea să-şi întoarcă privirea. Amintirea îl străfulgera brusc. Asta era orbul Şü.

„Şü, cum ai ajuns aici? întrebă. „Scoală-te!”

Orbul păstra în memoria lui vocile, după cum cei cu vedere, păstrează figurile celor cunoscuți. Era vocea purtătorului de lectici Yang, care venise, adesea, în atelierul lui Wang. Şü ştiu numaidecât, că nu se înşală. Zăpăcit se ridică în genunchi.

Căpitanul Yang sări de pe cai şi-l trase pe orb spre el.

„Ce s-a întâmplat Şü?” întrebă el aşa de încet încât santinelele nu-l puteau auzi.

„Wang este la închisoare, va fi condamnat la moarte”, şopti Şü.

Yang nu pierdu vremea cu lucruri inutile.

„Întreabă de locuința căpitanului Yang”, murmură el. „Vino imediat la mine”. Iar cu ton de poruncă adăugă cu glas tare: „Dă-te la o parte, orbule! Aproape că te-ai fi prăpădit sub copitele calului meu”.

Dădu pinteni calului şi călări spre oraş.

Şü se duse, împreună cu bătrânul sculptor, la locuința lui Yang şi-i povesti ce se întâmplase.

Multă vreme stătu căpitanul la masă, pe gânduri. Apoi zise: „Întoarceți-vă în coliba voastră. Stați liniştiți. Nu spuneți nimănui niciun cuvânt… Wang nu trebuie să moară!”

Marco Polo şedea în camera lui de lucru şi

compara listele şi socotelile anuale. Pe masa cea mare se găseau hârtii, teancuri de bancnote şi sigiliul guvernatorului. Era ultima verificare pentru lichidarea socotelilor lui de guvernator. Peste câteva săptămâni urma să fie schimbat. Noul guvernator, un prinț tătar se afla deja pe drum, spre Yangtşu. Marco Polo îşi revedea cu mulțumire anii care trecuseră. Îşi dăduse silința să fie drept şi să îndepărteze pe funcționarii necinstiți, din suita lui Ahmed, care căutaseră numai să-şi umple buzunarele. Nu luase niciodată mită. Vice regele din Hangtşu îl aprecia, îi spusese că trimisese împăratului rapoarte favorabile în ceea ce privea administrația districtului Yangtşu.

Îşi ridică privirea neplăcut surprins, când secretarul îl deranjă din gândurile lui.

„Ce este?" întrebă.

„Căpitanul Yang vrea să vă vorbească, prea cinstite stăpân".

Marco Polo împinse hârtiile la o parte.

„Să între!"

Obrazul lui Yang parcă era tăiat în piatră. Ei spusese: „Wang nu trebuie să moară", dar ce putea el face dacă guvernatorul va refuza să-l ajute? Oare fusese bine că fugise de-a dreptul la guvernator? Îndoielile îl chinuiau.

„Ridică-te Yang", zise Marco Polo. „Ce s-a întâmplat?"

Yang istorisi povestea fierarului Wang. Marco Polo îl asculta cu obrazul neclintit. Află că Said,

spionul lui Ahmed. Îl băgase pe Wang la închisoare în Kambali, acelaşi Said. Care mai târziu o răpise pe Aşima apoi îşi aminti cum Yang venise la el, şi-l ajutase s-o elibereze pe Aşima… Acum Yang îi cerea milă pentru prietenul său Wang. Dar Wang era un răzvrătit. Judecătorul îl condamnase la moarte… Marco Polo se întinse după sigiliul de stat şi îl cântări în mână. Yang îl servise, în calitate de căpitan al gărzii lui personale, trei ani, cu credință.

„A dus arme la țară, Yang" zise Marco Polo ezitând. „Asta se pedepseşte cu moartea".

„El nu trebuie să moară", răspunse Yang cu aprindere. „Vă rog prea cinstite stăpâne, dați-i libertatea. Wang nu este un criminal. Spionul lui Ahmed l-a stigmatizat drept criminal, i-a luat atelierul, a umblat ca un cerşetor, cu un copil orb de mână, prin toată țara. Înțelegeți-i disperarea prea cinstite stăpâne! Ce-a făcut? A omorât pe cineva? A furat?… Ajutați-l, vă rog!"

Marco Polo se ridică în picioare şi se apropie de Yang.

„Nu pot să-l eliberez, asta o ştii şi dumneata, căpitane Yang".

„Puterea voastră e mare, prea cinstite stăpâne", zise căpitanul insistând.

„N-am uitat niciodată, ceea ce-ți datorez, Yang", continuă Marco Polo. „Acum vii să mă rogi pentru un prieten. Dacă îi dau drumul, duşmanii mei vor raporta împăratului. „Guvernatorul din Yangtşu

deschide uşile puşcăriilor, criminalilor de les-majestate…”

Obrazul lui Yang îşi pierdu, cu totul culoarea. Mâna lui cuprinsese fără să-şi dea seama mânerul sabiei, şi rămase acolo neputincioasă.

„El nu trebuie să moară”, murmură.

„Ține-ți firea, căpitane Yang”, zise Marco Polo, „ascultă ce-ți spun… Îl grațiez pe fierarul Wang. O să fie deportat pe viață. Pe dumneata te eliberez din serviciul meu şi te însărcinez să-l conduci pe răzvrătit la locul unde este proscris”. Se apropie mult de Yang şi-şi puse mâna pe umărul lui. „Drumul până la locul de deportare este lung”, zise el încet, „îmi pare rău că te pierd”.

Seara Yang călări spre coliba de bambus a bătrânului sculptor. Şü auzi apropiindu-se călărețul.

„El e, bunicuțule?” întrebă neliniştit.

„El e, Şü”.

Soarele apărea mare şi auriu în spatele unui nor transparent. O boare de ploaie împrospătase pământul. Pe ierburi străluceau milioane de stropi, iar în băltoace se oglindea lumina.

Yang îşi legă calul de un stâlp şi sări peste şanț.

„Vă aduc o veste bună”, zise el. „Prea cinstitul stăpân, guvernatorul, l-a grațiat pe Wang şi l-a condamnat la deportare pe timpul vieții”.

„Slavă cerului!” strigă bătrânul sculptor. „Bine că-şi păstrează viața”.

Din ochii orbi ai lui Şü curgeau lacrimi.

„Pleacă şi nu se mai întoarce niciodată?” întrebă.

„Poți să-l întovărăşeşti, Şü”, zise Yang. „Guvernatorul m-a însărcinat pe mine să-l duc pe Wang la locul lui de deportare”.

Atunci bătrânul sculptor, intră în coliba lui şi aduse figurina de lemn a călărețului. Îşi luă cuțitul de sculptat şi săpă în lemnul tare, următoarele cuvinte: IH WEI WAI SING – O inimă cinstită de străin.

CĂLĂTORIA SPRE INDIA

Venețienii erau din nou înconjurați de strălucirea şi bogăția curții imperiale. Locuiau în vechea lor locuință din apropierea străzii celor zece mii de fericiri. Boschetul de iasomie creştea lângă bazinul cu peşti aurii, albinele zumzăiau şi se aşezau pe flori, Aşima şedea în grota adumbrită, acoperită de verdeață şi se bucura de peisajul bine cunoscut al grădinii.

Era ca şi altădată.

Mica bijuterie fugea râzând prin curte, pândea pe la uşi şi flecărea cu mutrița ei nevinovată tot felul de mici secrete. Mai des se auzea râsul ei ca de păsărică, atunci când onoratul domn majordom îşi făcea apariția. Domnea ca o tirană asupra a lui Fan-Kung-do; căci acum ştia sigur că oricât ar amenința-o, nu l-ar fi lăsat inima s-o pedepsească cu binemeritata nuia.

În fața zidului alb se înălța, cu crengile şi

ramurile lui neclintite, mărul. Doar frunzele tremurau uşor în boarea de vânt abia simțită.

Umbre bine conturate se întindeau pe alee. Spinările peştilor aurii străluceau prin apa limpede. Când venețienii se întorceau acasă de la afacerile lor de la curtea marelui han, sau din călătoriile făcute în interiorul țării, găseau aici o adâncă linişte binefăcătoare.

Era ca şi altădată şi totuşi era oarecum altfel.

Acum era prezent şi dorul de casă. Şi-l ascundeau unul de celălalt, dar simțeau, că devenea din ce în ce mai mare, şi aproape că le era frică de el. Era atotputernic în felul precaut în care creştea în intensitate: se cuibărea în colțurile ochilor, răsuna odată cu hohotele de râs, se ascundea în vorbele care, glumind, trezeau amintirile…

O pisică sări peste curte, fugi, ascunzându-se prin iarbă, şi se aşează la pândă sub un tufiş. Ochii ficşi şi nemiloşi urmăreau o pasăre din măr.

„Îți mai aduci aminte, Nicolo, de vremea când eram copii şi am fugit după o pisică şi tu ai căzut de pe punte în apă?” Maffio Polo râdea din toată inima trecându-şi mâna peste cununa de păr albă ca argintul.

Pisica se mişca neliniştită, muşchii i se încordară – acum sări spre măr, ajunse până pe prima cracă şi încercă să prindă pasărea.

„Prea târziu, proasto!” strigă Maffio Polo.

Pasărea zburase.

„Giovanni nu putea suferi pisicile, pentru că pândeau păsările”, zise Marco.

„Ah, da, Giovanni, prietenul tău” zise Nicolo Polo. „Îmi aduc aminte când l-ai adus la noi: era aşa de sfios, când i-am spus să-şi aleagă diamantul cel mai frumos”.

„Când îmi amintesc cum mai cânta! Niciodată n-am mai auzit o voce atât de strălucitoare…”

Era ceva emoționant de copilăros în convorbirile bărbaților.

„Dacă aş fi aşa de puternic, cum a fost Matteo”, zise Maffio Polo, „aş pleca la curtea regelui Kaidu, ca să lupt cu fiica lui”.

Marco îl privi întrebător.

„Nu cunoşti povestea fiicei regelui?” Maffio Polo se aşează mai comod. „Am auzit-o în India”.

„Aşteaptă puțin, unchiule” îl rugă Marco Polo. „Aşima te ascultă cu atâta plăcere când povesteşti”.

„Atunci adu-o!”, răspunse Maffio măgulit.

Era o seară liniştită. Ferestrele erau larg deschise: Fan-Kung-do stătea sub arcada porții spre curtea a doua şi vorbea cu cineva, făcând gesturi amenințătoare. Probabil cu mica bijuterie. Nu trecu multă vreme, până când i se auzi râsul batjocoritor.

Aşima se aşează alături de bărbați şi Maffio începu:

„Nu trebuie s-o povestiți lui Kublai han. Bătrânul îl urăşte îngrozitor pe regele Kaidu. Nu

poți să-i pomeneşti nici numele în fața urechilor lui, că se înverzeşte tot. După cum ştiți, Kaidu şi-a măsurat de mai multe ori puterile cu armatele lui Kublai, şi după toate aparențele se pregăteşte şi acum de război contra lui în alianță cu prinții Kadan şi Singtin... Dar ascultați acum povestea fiicei lui Kaidu. O cheamă Aigiarm – lumină de lună – şi este aşa de puternică încât în tot regatul nu se găseşte niciun tânăr care s-o poată învinge. Când tatăl ei a voit s-o mărite, ea a refuzat să-şi ia un bărbat care să fie mai slab decât ea. Atunci regele Kaidu i-a promis, că o lasă să se mărite când va vrea. Ea a lăsat atunci să se dea veste în multe țări, că va lua de bărbat pe acel tânăr. Care o va învinge în luptă.

În curând sosiră mulți peținori, din toate părțile lumii ca să-şi încerce norocul. Luptele aveau loc într-un cadru foarte solemn. Regele şi regina, cu toată suita lor de curteni şi doamne de onoare, luau loc în marea sală de recepții a palatului, atunci intra fiica regelui într-un veşmânt de mătase bogat împodobit în mijlocul sălii şi aştepta tânărul care era de asemenea îmbrăcat în mătase. Dacă reuşea s-o trântească pe Aigiarm la pământ, atunci o lua de nevastă, dar dacă învingea fiica regelui, atunci el pierdea o sută de cai... Se povesteşte că fiica regelui a câştigat până acum mai mult de zece mii de cai; fiindcă este aşa de mare şi de puternică, că aproape ai zice că-i o uriaşă... Maffio Polo făcu o pauză. Fiindcă

niciunul nu zise nimic, adăugă: „Asta e povestea Aigiarmei. De altfel, fata ar fi tot atât de frumoasă, aşa ni s-a spus, pe cât e de puternică”.

„Vrei s-o câştigi pe fata regelui, unchiule?” întrebă glumind Aşima.

„Gândeşte-te că o cheamă şi lumină de lună”, interveni Nicolo Polo.

„O sută de cai aş mai putea strânge”, răspunse Maffio oftând. „dar mi-ar place mai mult dac-aş putea să-mi înmoi degetul col mic în apa canalului San Marco. Kublai, bătrânul verde, ne ține bine, ca şi când am fi cele mai scumpe nestemate de pe coroana lui”.

„Ne-a făcut mult bine”, zise Marco Polo.

„Desigur! – Dar acum nu ne lasă din mână”.

Maffio Polo o spusese în glumă, dar nu era aşa, ideea se strecura în vise, era prezentă şi ziua... „Mi-ar place mai mult să-mi înmoi degetul cel mic în apa canalului San Marco... Aşima înțelegea sentimentele bărbaților, de parcă şi ea s-ar fi născut la Veneția.

„Trebuie să luptăm pentru întoarcerea noastră acasă”, zise Marco Polo.

„Ca tinerii cu fiica regelui”, socoti Maffio. „Să sperăm că vom fi destul de puternici”.

„Kublai han o să fie indignat, când o să audă”, zise Nicolo Polo. „Dar ce se întâmplă cu noi, dacă într-o zi închide ochii? E bătrân, şi uneori mi se pare că moartea n-o să mai aştepte prea mult după el. Exista oameni la curte care cam ochesc

averea noastră. Atâta timp cât ne bucurăm de favoarea lui Kublai han, nu îndrăznesc să întreprindă nimic contra noastră, dar ce o să fie după aceea?”...

Statură multă vreme împreună şi cântăriră multiple posibilități, cum ar putea pleca de la curtea lui Kublai han, dar rațiunea lor sănătoasă le spunea că nu avea niciun rost să plece în taină. Dacă vroiau să-şi mai revadă vreodată țara, aveau nevoie de acordul împăratului.

Venețienii îl însoțeau pe marele Han şi curtea lui în ținuturile de vânătoare din nord, la reşedința de vară din Sangtu şi apoi din nou la Kambali. Vânturile din vest începură să bată şi iarna coborî de pe înălțimile Tai-hing în câmpie, în Kambali. Distinşii domni se duceau îmbrăcați în blănuri calde de samur la serbările şi recepțiile de la palatul imperial. Dşambuik-Hatun părăsi lumea aceasta şi fu îngropată cu mare pompă.

Împăratul făcu apel către toți medicii şi vindecătorii şi promise cea mai mare recompensă pentru acela care i-ar aduce elixirul vieții veşnice. Medici, înțelepți şi şarlatani se prezentară cu rădăcini de viață, băuturi vrăjite, pietre miraculoase şi tot felul de mixturi secrete, sau se ofereau să-i dea lui Szutu-Bogdo, trimisul lui Dumnezeu viață veşnică, prin punere de mâini, tămâieri sau cuvinte vrăjite. Ei aveau parte de recompense, sau îşi pierdeau capul, fiecare, după capriciul de moment al împăratului.

Într-o zi Marco Polo socoti că a venit ocazia să-i ceară împăratului o favoare. Tocmai se întorsese după o călătorie mai lungă făcută în interiorul țării şi-i raportase împăratului despre obiceiurile şi uzanțele supuşilor lui şi despre starea administrației şi a finanțelor din ținuturile vizitate. Împăratul îl primise în apartamentele sale particulare şi-i ascultase expunerea cu mare interes. În afară de Uşii Temir, preşedintele sfatului cenzorilor, nimeni de la curte nu era de față.

„Mi-ați povestit, ceea ce ați văzut", zise cel prea slăvit, „şi mi-ați dat nişte sugestii bune. Pentru asta o să fiți răsplătit. Mergeți acasă şi odihniți-vă. Când EU o să am nevoie de serviciile voastre, am să vă chem".

Prințul tătar, cu capul lui rotund, lăsă să se audă un mârâit de aprobare.

Atunci Marco Polo se aruncă la picioarele împăratului şi-l rugă să-l asculte.

„Sculați-vă", zise împăratul. „Ce mai doriți?"

Marco Polo îl rugă, în cuvinte mişcătoare, să le dea permisiunea de a se întoarce acasă.

Kublai han îl asculta.

Picăturile din ceasul cu apă cădeau în vasul de porțelan pictat. Marco Polo privi căutând ajutor spre preşedintele sfatului cenzorilor, dar obrazul lui Uşii Temir rămase lipsii de expresie.

În cele din urmă împăratul zise: „Ai auzit Uşii Temir?" „Dşe-dşe" făcu prințul tătar.

Împăratul se întoarse spre Marco Polo. Ochii lui oblici îl examinară pe venețian cu o privire pânditoare.

„Hiu-Heng a murit, am nevoie de sfetnici buni”.

Marco Polo se dădu uimit un pas înapoi.

„Hiu-Heng?” întrebă el, nevenindu-i să creadă.

„Da”, răspunse cel prea înalt, impasibil. „Hiu-Heng a murit”.

Marco Polo aproape uită auzind această veste că se afla în fața celui prea slăvit. Îl cuprinse un sentiment de mâhnire, dar în acelaşi timp şi de furie față de felul indiferent și rece, în care Kublai han îi adusese la cunoştință moartea bătrânului învățat. Dar învățase să-şi stăpânească simțămintele, aşa că stătea cu capul plecat şi aştepta cuvintele împăratului.

„Vii la mine şi-mi spui că vreți să plecați: nu vă mai place la curtea mea? Acum trebuie să lupt contra lui Kaidu Renegatul. Am să-l învăț minte… Vouă însă vă spun: Armați corăbii şi plecați spre India. Trebuie să mergeți până la marea insulă Ceylon. Acolo domneşte regele Sandernaz. E stăpânul celui mai mare rubin: mare cât o palmă şi gros ca brațul.

Aşa mi s-a spus. Arde ca focul şi are puteri magice. Spuneți-i regelui că EU, stăpânul pământului, vreau să am acest rubin. Capătă pentru el prețul unui oraş întreg. Veniți înapoi şi spuneți-mi ce-ați văzut. Şi nu-mi mai vorbiți despre întoarcerea acasă…”

Marco Polo îngenunche şi atinse de trei ori cu fruntea covorul. Privirea împăratului se odihnea plină de bunăvoinţă asupra veneţianului.

Uşii Temir tuşi.

Kublai han zise: „Acum eşti mulţumit?”

„Vă mulţumesc, maiestate, pentru marea cinste pe care ne-o faceţi”, răspunse Marco Polo. „Voi face totul aşa precum aţi poruncit”.

Părăsi palatul imperial cu sentimente împărţite. Împăratul nu-i îndeplinise dorinţa, dar îi dăduse o însărcinare care îi îndeplinea cele mai tainice dorinţe. Adesea ascultase, cu ochi înflăcăraţi, povestirile tatălui şi unchiului despre India şi insulele marelui ocean. Parcă-l cuprinsese o beţie. Ieşi prin poarta mare, în oraş. Purtătorii de lectici îi oferiră serviciile. Nu-i auzi. Ca întotdeauna strada principală era plină de oameni: negustorii îşi strigau mărfurile, răsunau jocuri de clopote, muzicanţii făceau să răsune coardele, să cânte chitarele şi suflau în flaute, un murmur de multe mii de glasuri plutea peste mulţimea pestriţă. Era faţa de fiecare zi a oraşului Kambali, care îl emoţiona pe străin, deşi o cunoştea de ani de zile. Exista o măreţie şi un optimism în trăsăturile pline de viaţă ale capitalei imensului imperiu.

Marco Polo trecu grăbit prin faţa atelierelor şi prăvăliilor, pe lângă standurile astrologilor, ghicitorilor, dentiştilor şi a scribilor, animat numai de dorinţa de a ajunge cât mai repede acasă, ca să le spună vestea, celor doi bătrâni şi Aşimei.

În fața strălucitoarelor peisagii pe care i le zugrăvea imaginația în fața ochilor, uită de dorul de patrie, care cu puțină vreme încă înainte, îi adumbrea orice alt gând. Îşi închipuia deja cum după luni de zile de călătorie pe mare, fața lor apare din ocean insula înverzită. Valurile se izbesc urlând de mal, fug pe plajă în mişcări largi şi albe şi se-ntorc obosite de la picioarele palmierilor. Auzea o muzică ciudată în templele unor zei îngrozitori şi vedea trupurile zvelte ale bajaderelor unduindu-se, ca să-i descopere misterele. Păsări enorme pluteau deasupra stâncilor: cu ghearele lor ascuțite ca vârfurile lăncii, se năpusteau asupra cailor care păşteau paşnici.

Vraja depărtărilor avea aceeaşi putere ca şi în copilărie. Dar ce vor spune Nicolo şi Maffio Polo? Marco îndepărtă acest gând neplăcut. Tablourile colorate ale imaginației lui fură alungate de gândurile clare şi judicioase asupra pregătirilor de călătorie. Se gândi la corăbiile ce trebuiau pregătite de plecare, corăbii bune eu echipaje disciplinate şi cu experiență. Soldați, mari negustori şi un cârd de pierde-vară împreună cu servitorii lor, îl vor însoți în India; căci un trimis al împăratului era întotdeauna înconjurat de o mulțime de căutători de câştig şi de curteni mândri.

Abia când părăsi zgomotoasa stradă principală, îşi aminti de vestea tristă pe care o aflase: „Hiu-Heng a murit”. Împăratul o spusese fără nicio

urmă de părere de rău. Dar un lucru Marco Polo îl ştia: imediat ce se va răspândi vestea morții bătrânului învățat, milioane de inimi vor fi îndoliate. Lui Marco Polo i se părea de neînțeles, cum Kublai han care simțea el însuşi o spaimă nebună de moarte, privea moartea unui om, atât de apropiat lui, fără nicio emoție. El era un soare care nu dădea căldură, şi-n această clipă Marco Polo îşi dădu seama, că nu ar fi imposibil să-l urască şi pe el, chiar dacă-l acoperea cu favoruri.

Stătu multă vreme gândindu-se în camera lui, înainte de-a se duce la Aşima şi la cei doi bătrâni, să le povestească despre însărcinarea împăratului. În taină le observa expresiile. Se insera. Servitorul închise ferestrele şi aprinse lumina. Mâinile Aşimei se frământau neliniştite, Maffio Polo îşi rezemase bărbia în palmă; Nicolo Polo, în picioare, privea în gol, pe lângă Marco, cu buzele strânse.

„Să plecăm în India", zise Maffio şi trase din umeri. „Dacă aşa porunceşte cel prea înalt…"

Ochii Aşimei se măriseră şi deveniseră strălucitori. Para lumânărilor i se oglindea în pupile.

„Nu rămân singură acasă", strigă ea. „Mi-e frică, atunci când pleci, Marco".

„Plecăm cu corăbii mari" o linişti Marco, „Vii şi tu cu noi Aşima".

Atunci frica îi dispăru, dar nu se putea bucura căci observă muta resemnare de pe fețele lui Nicolo şi Maffio Polo.

Nicolo Polo îşi descleştă buzele. „Am strâns mari bogății”, zise. „Dacă avem noroc, în India le mai putem înmulți”. Lăsă să-i cadă umerii şi-şi privi băiatul cu o privire pierdută. „Nu Ştiu ce rost mai are”.

„O să rămânem călători până la sfârşitul vieții, Nicolo…”

Vorbele celor doi bătrâni îl atinseră în inimă pe Marco. Abia acum simțea, pentru prima oară, cât de mare şi adânc în ei dorul de țară. Nu putea să le răspundă nimic; dar îşi jură că aceasta va fi ultima călătorie în serviciul prea slăvitului.

Curând după această conversație, Nicolo şi Maffio Polo porniră să aleagă în portul din sud, Zaitum, corăbiile şi echipajul necesar. Marco Polo şi Aşima rămaseră în Kambali. După trei luni, părăsită capitala, în fruntea unei uriaşe societăți de două mii de oameni. Fan-Kung-do şi mica bijuterie călătoreau cu ei. Trebuiau să se îngrijească de stăpânii lor în timpul călătoriei.

Drumul spre Zaitum îi ducea pe Marco şi Aşima prin ținuturi cunoscute: portul era numai la patrusprezece zile de drum depărtare de Yangtşu. În drumul lor figura lui Matteo le era aproape. Ca în vis îi vedeau statura puternică şi înaltă; fața lui prietenoasă cu râsul lui blajin părea să le dea curaj pentru călătoria în India. Ce frumos ar fi fost dacă ar fi putut să-i însoțească!

Marco Polo îi îndemna să se grăbească. Acorda

nobililor domni, care i se alăturaseră, doar scurte pauze de odihnă. Ca întotdeauna înaintea unei mari expediții era cuprins de o neliniște nervoasă. Abia aştepta ziua, când vor putea părăsi portul. Considera febrila lui bucurie de a descoperi secretele unei țări încă străine lui, aproape ca o nedreptate pe care le-o făcea celor doi bătrâni.

După şase luni sosiră la periferia oraşului Zaitum. Marco Polo şi Aşima călăriseră înaintea uriaşei societăți. Se opriră pe un deal şi săriră jos de pe cai. Era o zi de vară târzie. Peste orizont se ridicau munți de nori albi. Aerul îi învăluia ca o mătăsoasă țesătură de păianjen. În fața lor se întindeau casele oraşului, printre o multitudine de grădini răspândite peste câmpie, sau se cățărau pe coastele dealurilor, tiveau malurile fluviului şi se alipeau de un golf azuriu şi liniştit al mării. O mănăstire se ridica întunecată şi amenințătoare pe un munte stâncos. Văzură, în ancoră, o mulțime de corăbii şi de jonci.

Zaitum era un oraş frumos şi avea cel mai mare port din lume.

Marco îl cunoscuse deja, de pe vremea când era guvernator în Yangtşu. În depozitele lui se aflau cantități uriaşe de mărfuri. Zilnic soseau corăbii din diferite țări, ca să le ridice. În Zaitum se găsea de o sută de ori mai mult piper ca în depozitele din Alexandria, care aprovizionau țările din partea de vest a pământului cu această scumpă mirodenie.

În străduțele portului găseai diverşi meşteri în

tatuaje. Erau vestiți în lumea întreagă; veneau mulți oameni, chiar din interiorul Indiei, ca să-şi împodobească corpul cu tatuaje. Tot atât de renumite erau şi mărfurile de mătase şi de satin ale țesătorilor din Zaitum.

Marco şi Aşima îşi făceau tainice griji în ceea ce privea întâlnirea cu cei doi bătrâni. Dar dacă îşi închipuiseră că vor găsi doi oameni abătuți sau prost dispuşi, avură o plăcută surpriză. Maffio Polo îi primi cu o gălăgioasă bucurie, iar Nicolo Polo le făcu, zâmbind mulțumit, o avântată descriere a pregătirilor deosebit de reuşite pe care le executase. Activitatea neîntreruptă din ultimele luni le făcuse bine.

„Vă puteți bizui pe noi, prea stimate domnule conducător al expediției", zise Maffio Polo. „Dacă doriți să plecați mâine, vă rog, în port stau gata zece foarte bune veliere indiene, încărcate cu tot necesarul, de către Nicolo Polo şi fratele său, pe nume Maffio Polo". Făcu cu mâna, un gest de invitație: „Deci urcați, domnii mei, călătoria poate începe".

După opt zile velierele părăsiră portul Zaitum. Venețienii stăteau pe puntea primei corăbii şi-şi priveau, mândri, flota.

„Acum ne-am încredințat mării", zise Maffio Polo. Să dea dumnezeu să ne întoarcem cu bine, continuă el în fiind.

Cu cât se îndepărtau mai mult de port cu atât vântul era mai puternic. Cele zece corăbii cu

pânzele lor umflate înfățișau o privelişte uimitoare. Corpul corăbiilor şi catargele uşor înclinate, alunecau peste valurile înspumate. Cerul era de o nedefinită culoare alb-albăstruie. Marea în schimb era când verde ca sticla, când albastră, apoi de culoarea cernelii sau chiar neagră străbătută de coame albe de valuri. Călătoreau pe o corabie bine şi solid construită, cu patru catarge şi patru vele mari. La dreapta şi în stânga atârnau de pereții bordului câte cinci bărci de salvare. Chila vasului era făcută din poşte groase de lemn care se îmbucau una în alta şi avea şi camere intermediare pentru apă. Dacă corabia se lovea de o stâncă şi se găurea, apa putea intra numai într-o despărțitură de unde putea fi scoasă fără primejdie.

Echipajul era format din două sute cincizeci de oameni, sub comanda unui căpitan indian cu o barbă albă, care făcuse de multe ori drumul de la Manji spre India. Sub punte se aflau şaizeci de cabine mici. Prevăzute cu tot necesarul. Pe pereți atârnau covoare frumos colorate, iar pe paturi găseai perne moi de mătase. O fereastră pătrată îți oferea vederea spre mare. Dacă din întâmplare vântul ar fi căzut, erau suficienți vâslaşi, ca să poată duce corabia înainte.

Uriaşa societate era compusă din două sute de curteni, circa opt sute de soldați ai împăratului şi două sute cincizeci de mari negustători, cam cu acelaşi număr de servitori. El îi împărțise pe

pretenţioşii curteni şi hoarda lor de servitori pe cele zece corăbii. În magaziile vaselor se aflau, bine împachetate. Cadourile marelui han către regii străini, dar mai ales mărfurile neguţătorilor: baloturi de mătase, bijuterii de aur şi argint, veşminte, porţelanuri, fire toarse de aur şi argint, spade şi lănci, armuri de piele sau de metal, vase de aramă şi alte mărfuri cerute de India. Neguţătorii sperau să le vândă bine şi să achiziţioneze în schimb mirodenii, pietre scumpo, dinţi de elefant, nuci de India, perle, lemn de abanos şi santal. Această călătorie nu era numai un capriciu al împăratului, ci era, în acelaşi timp, o uriaşă întreprindere comercială care promitea un mare câştig, pentru marii neguţători ca pentru marele han. Căci el încasa zece procente din câştig.

Marco Polo lasă conducerea comercială în mâinile atât de pricepute ale tatălui şi unchiului său. El avea suficient de lucru cu domnii de la curte. Ei veneau îi lăudau cu vorbe linguşitoare calităţile şi amabilitatea sa, se ponegreau unii pe alţii şi-i ofereau cadouri, care mergeau de la costisitoare bijuterii, până la sclave. Bineînţeles existau şi alţii, care-l priveau pe veneţian cu o sinceră simpatic. Marco Polo nu primi niciun cadou şi ştiu să-i deosebească pe linguşitori, de cei sinceri.

Plutiră două luni fără să zărească nicio singură dată uscatul. Marea îi ţinea cu totul prizonieri. Nu

mai existau case. Vânători gălăgioşi, ziduri, turnuri, palate, nu existau oameni care să umple, multicolori şi gălăgioşi străzile şi bazarele. Dar nu existau nici grădini, ca să te poți plimba. Marea lua mereu alt chip şi rămânea totuşi imensă şi impunătoare, chiar şi atunci când era netedă şi strălucitoare ca o oglindă, era măreață.

Noaptea era luminoasă. Pe cer străluceau luna şi stelele. În lumina semi-obscură se auzeau trosnind catargele şi loviturile de vâsle. Aerul fierbinte se mai răcorise puțin, peste punte adia un vânt călduț şi ici şi colo strălucea câte un veşmânt de mătase.

În fața pânzei albe se distingeau siluetele a doi marinari muşchiuloşi.

Marco Polo şi Aşima stăteau la prora corabiei, rezemați de balustradă. Vuietul valurilor le suna în urechi, peste valuri se întindea un luciu argintiu. Auziră, undeva aproape de ei un strigăt uşor şi un râs luminos. Se întoarseră şi văzură o siluetă subțirică, care fugea grăbită peste punte. Unul din marinarii de lângă velă strigă: „Nu fugi pe-aici!” Vocea lui suna mânioasă.

„Mica bijuterie” a plecat după aventuri zise Marco zâmbind. „Dacă o prinde Fan, o să iasă rău”.

Uitară curând mica întâmplare. Marco Polo arătă spre vest. „Acolo se întinde coasta Indiei, Aşima. Mâine sau poimâine o s-o zărim”.

Aşima privi în direcția arătată ca şi când ar fi

putut zări în orice clipă umbra întunecată a pământului, dar nu se vedea nimic în afară de mare şi cer.

„Bătrânii dorm deja, în cabinele lor” zise Marco Polo ca pentru el. „Călătoria i-a înveselit din nou”.

Îşi puse braţul în jurul umerilor Aşimei. Corabia trecea prin noapte. Cântecul mării era monoton. Inimile lor băteau liniştit, erau fericiți.

„Dar visează Veneția”, zise Aşima şi se gândi cu o uşoară tristeţe la cei doi bătrâni pe care-i îndrăgise.

În timp ce Marco şi Aşima savurau plăcuta noapte înstelată, în interiorul corabiei se juca o mică dramă. Fan-Kung-do, în ultimele zile, era neliniştit. Chiar şi în seara asta îl chinuia neliniştea, aşa că nu făcea altceva decât se tot întorcea de pe o parte pe alta, în patul său. Părea că în el un demon perfid îi şoptea tot felul de gânduri neliniştitoare. În cele din urmă, Fan-Kung-do se sculă căci îşi zicea – şi pe bună dreptate – ca n-are niciun rost să se zgâiască la binecunoscutele obiecte din cabina lui.

Prin fereastră adia un curent de aer. Fan se îmbrăcă repede şi părăsi încăperea înăbuşitoare. Se strecură prin coridorul lung prin faţa mai multor cabine. Unele uşi erau deschise, în altele ardea încă lumina. La capătul coridorului erau despărțiturile pentru servitoare.

Fan-Kung-do căută uşa micii bijuterii. Un timp stătu nemişcat înaintea ei, cu inima bătând. Ce o

să spună dacă o s-o trezească, dar nu auzi nimic decât zgomotele corabiei. Deschise prudent uşa. Se deschise uşor şi-i scăpă din mână, lovindu-se cu zgomot de perete Fan-Kung-do sări la o parte, gata să fugă înapoi în coridorul întunecos, dacă aude glasul micii bijuterii. Voia doar să ştie dacă nu cumva ea, după cum îi şoptea vocea perfidă, lăuntrică, umblă noaptea cine ştie pe unde. Nu era oare de datoria lui să vegheze asupra vieții ei?

Acum nu dorea nimic cu mai multă ardoare decât să audă strigătul mânios al micii bijuterii. Uşa pendula scârțâind în țâțâni. Valurile izbeau corabia. Fan simți o durere ascuțită, apoi se înfurie groaznic. Unde era nechibzuita? De data asta trebuie s-o simtă. Vai de ea dacă îndrăzneşte să-i dea un răspuns obraznic! Păcat că nu şi-a adus şi nuiaua, ca să-i dea ce merită. Sau poate doarme aşa de adânc, încât nu mai aude nimic?

Fan-Kung-do intră hotărât în mica despărțitură. Mica bijuterie nu era acolo. Mânia lui se aprinse foc. „Aşteaptă tu”, murmură el. „O să faci nişte ochi, când o să mă găseşti aici”.

Se socoti, dacă n-ar trebui s-o caute, dar îşi zise că e mai sigur s-o aştepte aici. Îşi repeta tot felul de vorbe jignitoare ca să-şi tină furia trează. Dar cu cât trecea timpul, se întrista din ce în ce mai mult. Nu auzi paşii uşori şi tresări numai când se deschise uşa şi mica bijuterie se strecură înăuntru, respirând grăbit.

„Aşa, te-ai întors haimana ce eşti!” zise Fan-

Kung-do. Îşi strânse tot curajul laolaltă şi-i dădu o palmă. Nu era prea dureroasă, pentru că mânia lui Fan-Kung-do în ultima clipă se mai atenuă. Mica bijuterie rămase împietrită. Apoi sări la el ca o pisică, şi-l muşcă de mână.

„Ah, tu spionule!" strigă ca plângând. „Toată vremea mă chinuieşti. Nici măcar pe punte nu pot să mă duc să mai respir puțin aer curat".

Fan-Kung-do îşi privea rana făcută de dinții ei şi stătea pe loc zăpăcit.

„Ieşi afară!" strigă mica bijuterie. „Am să sar în apă dacă mă mai chinuieşti!"

Îl lovea cu pumnişorii şi el se lăsă de bună voie împins spre uşă... Voia să se arunce în apă? Lui i se urcă sângele la cap. O auzea cum suspină înlăuntru.

Fusese puțin pe punte să respire aer curat şi el o bătuse?! Numai de s-ar opri din plâns. Nu putea s-o lase, pur şi simplu, singură cu durerea ei. Când el deschise din nou uşa, ea începu să suspine şi mai tare. El nu îndrăznea să se apropie.

„Capeți mâine un rubin... Auzi, îți fac cadou un rubin... Să te arunci în apă, ce vorbe sunt astea?"

Ieşi, închise uşa şi aşteptă afară, până se făcu linişte, apoi fugi înapoi pe coridorul cel lung spre cabina lui. Îi întâlni pe Marco Polo şi pe Aşima, care tocmai se întorceau de pe punte.

„O cauți desigur pe mica bijuterie?" întrebă Marco Polo. „Trebuie să bagi mai bine de seamă ce face. Noaptea fuge pe punte şi glumeşte cu

marinarii”.

„Oh, broasca asta veninoasă se bâlbâi Fan. Şi îşi jură să n-o mai învrednicească cu nicio vorbă. Abătut se retrase în cabină.

Corabia se apropia de coasta Indiei. Intrară în golful maritim Cheian şi văzură multe insule populate. Maffio Polo îi povesti lui Marco, că la revărsarea fluviilor se poate spăla mult aur din nisipul mării; chiar şi aramă, grâu şi fructe în mari cantități se pot găsi pe aceste insule.

Dar ei plutiră mai departe spre regatul Ziamba, care abia cu câțiva ani în urmă fuseseră cucerite de trupele marelui han, în nişte împrejurări destul de ciudate. Când Kublai han aflase despre marile bogății ale acestui regat, îi poruncise generalului Sagatu să mobilizeze o puternică armată formată din călăreți şi pedestraşi şi să cucerească țările de pe coasta de răsărit a Indiei. Trupele trecură prin Manji şi trecură frontiera în regatul străin. Băştinaşii se opuseră vitejeşte şi cauzară tătarilor, în ținuturile fierbinți şi muntoase, mari pierderi, dar nu le putură opri înaintarea. Năvălitorii pustiiră oraşele deschise şi aşezările din câmpie. Într-o amarnică luptă generalul Sagatu suferi o înfrângere categorică.

El trimise imediat curieri împăratului şi îl rugă să-i trimită întăriri de trupe, mai ales pedestraşi. Akkambale, regele din Ziamba se retrase în cetățile şi-n oraşele lui întărite. Avea aproape de optzeci de ani şi vedea cu jale în suflet cum tătarii

îi pustiau țara. Deşi învinsese armatele duşmane, ştia, că în timp, nu va putea rezista, de aceea trimise ambasadori la marele han şi-i oferi închinare. Kublai han speriat de marile pierderi pe care le suferiseră armatele lui, ascultă cu bunăvoință, ambasadorii regelui şi trimise imediat poruncă generalului Sagatu, să-şi retragă trupele şi să le țină gata, pentru alte cuceriri.

Din acest moment regele Akkambale trimitea anual, împăratului, o mare cantitate de lemn de aloe şi douăzeci şi cinci din cei mai mari şi mai frumoşi elefanți.

Corăbiile aruncară ancora într-un golf liniştit. Marco Polo permise călătorilor o oprire de opt zile. Curtenii şi marii negustători aleseră doi reprezentanți, care-i raportau în fiecare scară lui Marco Polo, tot ce se întâmpla. În regatul Ziamba călca pentru prima oară în tovărăşia lui Nicolo şi Maffio Polo. În spatele plajei întinse se ridica zidul verde şi de nestrăbătut al junglei. În fața lui se aflau colibele construite din trestii uşoare.

Era îngrozitor de cald; de mai multe luni nu căzuse niciun strop de ploaie. Marco ar fi făcut cu plăcere o expediție în junglă, dar Nicolo şi Maffio Polo îl sfătuiră să renunțe, erau abia la începutul călătoriei lor şi de-acum încolo vor avea destule ocazii să cunoască pădurile Indiei, populate de multe animale sălbatice. Băştinaşii micii aşezării purtau doar un şort în jurul şoldurilor. Erau nişte bărbați bruneți şi frumoşi, cu fețe deschise şi

copilăreşti. Neguțătorii schimbară la ei bijuteriile şi obiecte ieftine, contra prafului de aur şi a nestematelor. Se cumpărară alimente pentru continuarea călătoriei, iar rezervele de apă fură reînnoite: apoi mica flotă părăsi golful.

În golf nu era pic de vânt. Pânzele atârnau dezumflate, aşa încât vâslaşii, pe fiecare bancă câte patru, trebuiră să vâslească. Dar pe marea deschisă adia o uşoară briză. Se îndreptau spre sud. Săptămâni şi luni trecură aducând cu ele boli şi certuri între răsfățații curteni.

Marco Polo nu se plictisea. Chiar şi seara târziu veneau la el curtenii, ca să se plângă sau să-i ceară sfatul. Îi asculta cu o liniştită bunăvoință şi-şi câştigă astfel o mare autoritate. Hotărârile lui nu erau atacabile, căci în spatele lui stătea puterea celor cinci sute de soldați ai împăratului, şi el nu pierdea ocazia să-i amenințe pe nobilii domni, când era necesar, sau chiar să-i oblige cu forța. Deşi interzisese un duel între doi curteni totuşi aceştia se luptară pe punte, cu săbiile; dădu ordin gărzii sale personale să-i dezarmeze şi să-i închidă în cabinele lor până când le veni mintea la cap.

„Domneşte ca un prinț înțelept”, zise Maffio, către fratele lui. Nicolo mormăi mulțumit, se vedea pe el că e mândru de Marco.

Dacă Marco Polo reuşi să mențină o ordine severă în timpul lungii călătorii pe mare, nu acelaşi lucru se întâmplă în ceea ce priveşte boala.

În mod ciudat, nu se îmbolnăveau decât bărbații. Bolnavii se plângeau de febră ridicată, şi erau galbeni la trup şi la ochi. De cele mai multe ori erau aşa de obosiți că abia puteau să mişte. Medicii nu mai ştiau ce să se facă şi prescriau diferite medicamente, care nu ajutau la nimic. În fiecare dimineață când Marco Polo intra în cabina celor doi bătrâni. Se uita îngrijorat la ochii lor, căutând semnele ciudatei boli. Dar ei erau de-o sănătate de fier.

Dar altfel se petreceau lucrurile pentru sărmanul Fan-Kung-do: după dezamăgirea cu mica bijuterie, se mai adăugă acum şi boala. Până acum în supărarea lor nu schimbaseră decât cuvinte absolut necesare; nici glume, nici amenințări, nu râs, nu strâmbături – numai fețe reci ca gheața. Seara şedea fiecare singur, posomorât, clocindu-şi necazul.

Într-o dimineață, când mica bijuterie intră în cabina majordomului, ca să-i primească ordinele, îl văzu cu obrazul aprins de febră, zăcând pe pat. Se sperie foarte tare şi imediat se aplecă deasupra lui întrebându-l: „Fan, ce ai?”

Dar Fan îngâna cuvinte neînțelese. Peste noapte febra îl doborâse. Mica bijuterie îi şterse cu mâini tremurătoare sudoarea de pe față. Îi privi mâna, ovalul făcut de dinții ei se incrustase ca un semn de neşters, ars cu fierul roşu. O cuprinse o frică de moarte. Fugi plângând la Aşima.

„L-am muşcat de mână”, strigă ca nestăpânit.

„Eram aşa de furioasă pe el, poate că a fost otrăvitor… e bolnav bunul Fan… Numai de n-ar muri… Dacă moare eu sunt de vină. L-am necăjit mereu”.

Aşima încercă s-o liniştească pe mica bijuterie, care credea, cu toată seriozitatea, că boala lui Fan se trage din muşcătura ei.

„Eram aşa de supărată pe el”, se tânguia.

Maico, care şedea liniştit într-un colţ, zise cu o blândă ironie: „Dar ceilalți bolnavi, mică bijuterie?! I-ai muşcat şi pe ei?”

Mica bijuterie îşi ridică ochii uimită, lacrimile i se opriră:

„Du-te şi-l îngrijeşte până se face sănătos”, zise Aşima. „Îți dau liber până când Fan se face bine”.

Marco Polo era foarte neliniştit din cauza acestei boli. Îi chemă pe toți doctorii la el şi-i întrebă, dacă nu există vreun mijloc contra acestei febre şi a acestei oboseli.

Un medic catai, care mai călătorise spre India, zise: „Nu se poate face nimic până, onorate domn, nu vom ajunge pe uscat şi vom putea da bolnavilor fructe proaspete, atunci se vor însănătoşi”.

Şi fiindcă în zilele următoare, dacă vântul rămânea favorabil, puteau atinge Java, Marco îşi recâştigă speranța. Erau deja de trei luni pe mare şi făcuseră o mie cinci sute de mile. Uneori trecuseră pe lângă insule mai mari sau mai mici, dar altceva nu văzuseră decât marea şi cerul, nu simțiseră nimic decât o arşiță apăsătoare şi o

ciudată neliniște, care-i purta la un cap al corabiei la celălalt, nu auziseră nimic decât eternul vuiet al mării şi plescăitul valurilor ce se rostogoleau.

Soarele apărea din mare. Cerul şi marea păreau de foc. Li se părea că plutise exact în mijlocul imensului pământ, înconjurați de linia orizontului, spre un nou continent, care se ridica din mare strălucitor de frumos, cu stâncile, munții şi pădurile lui. Spre amiază acostară pe marea şi bogata insula Java. Marco Polo porunci ca bolnavii să fie transportați la mal şi să li se dea fructe proaspete. Mica bijuterie se îngrijea foarte mult de bolnavul ei. Aduse în barcă atâtea perne şi pături, încât Fan-Kung-do se odihnea pe ele ca un prinț. Băştinaşii începură un comerț activ cu negustorii din Manji şi Zaitum, care urma să aducă un mare câştig negustori străini. Dacă reuşeau să-şi termine cu bine călătoria lor pe mare, aşa de lungă şi plină de pericole. În Java se găseau cele mai alese mirodenii şi condimente, piper, rădăcini de galagan, cuişoare şi nucşoare. Se mai găsea şi foarte mult aur.

Negustorii intrară în legătură cu negustorii de pe coastă şi încheiată afaceri avantajoase. Nicolo şi Maffio Polo doreau să cumpere pietre scumpe şi perle, care erau de găsit pe alte insule.

Bolnavii se însănătoşiră repede, aşa cum prezisese medicul chinez. Febra şi oboseala dispărură, după patru săptămâni Marco Polo putu da ordinul de continuare a călătoriei. Luară pe

bord fructe, în mari cantități, ca să aibă provizii la o eventuală revenire a bolii. Mica bijuterie şi Fan-Kung-do, trăiau acum în pace, şi se pare că înmormântaseră neînțelegerile pentru totdeauna.

După o săptămână zăriră Mica Javă (astăzi Sumatra), insula celor opt regate. Cum după puțină vreme de la ancorare, începu anotimpul ploios cu vânturi potrivnice, venețienii fură constrânşi, contra voinței lor, să rămână vreme mai îndelungată pe uscat. Insula era foarte mare şi poseda comori din abundență. Existau mirodenii de toate felurile şi păduri întregi de Aloe, de lemn de abanos şi de binemirositorul lemn de santal. Insula era situată atât de departe spre sud, încât steaua polară nu se mai zărea. În interiorul insulei existau elefanți sălbatici, rinoceri, maimuțe şi alte multe animale sălbatice.

Regii îl recunoşteau pe marele han drept stăpânul lor, dar nu-i plăteau tribut. Ştiau că distanța era prea mare, ca să poată fi trimise trupe din Manji.

Marco Polo, în timpul şederii sale silite, vizită şase regate şi primi pentru împărat tot felul de cadouri scumpe şi ciudate. Regele din Basma îi dădu două cutiuțe de lemn, în care, după cum spunea, erau îmbălsămați cei mai mici oameni de pe pământ. Venețienii primiră zâmbind cadoul, pentru marele han, căci ei ştiau din călătoriile lor anterioare, ce fel de legătură aveau aceştia cu „cei mai mici oameni.” Era vorba, de fapt, de maimuțe,

cu un obraz asemănător celui omenesc, care erau prinse de negustători în goană după câştig. Li se tundea părul şi erau puse la uscat şi preparate cu canfor şi alte mirodenii, până când semănau leit cu nişte oameni foarte mititei. Atunci le împachetau în mici cutiuțe de lemn de santal, şi le trimiteau în chip de curiozități în toate părțile lumii.

În lunile iunie, iulie şi august a plouat aproape fără încetare. Plantele creşteau aşa de repede în înălțime, încât îți făcea impresia că vezi cum se înalță, mai ales când apărea pentru scurt timp soarele. Plutiră până la regatul Samara, pe coasta de nord a insulei. Deoarece nu voiau să-şi petreacă tot timpul în cabinele lor strâmte, Marco Polo porunci să se construiască un campament solid, într-un loc propice, până când vântul la va îngădui să-şi continue lungul drum până în insula Ceylon.

Aflase că în munții din apropierea coastei existau triburi de munteni sălbatici care după ce-şi omorau duşmanii îi mâncau. Din acest motiv, dădu ordin ca în jurul campamentului lor să se sape un şanț adânc şi lat, de asemenea, ordonă ca din o sută în o sută de paşi să se ridice turnuri de pază, iar şanțul să fie întărit cu stâlpi ascuțiți.

Soldații făceau cu schimbul de gardă, încât numeroasa societate se află timp de cinci luni, cât dură popasul lor, în deplină siguranță.

Cu băştinaşii din regiunile învecinate au trăit în

cele mai bune raporturi, căci Marco Polo dăduse ordin să nu li se facă niciun rău acestor oameni negri şi goi, cât timp nu se arătau duşmănoşi. Vânătorii le aduceau vânat pe care-l vânau cu sulițe sau cu arcuri şi săgeți, pescarii le aduceau cei mai frumoşi peşti de apă dulce sau de mare, iar femeile le aduceau fructe şi vin, precum şi nuci de India, de mărimea unui cap de om, umplute cu savurosul lapte de cocos, rece. Vinul îl obțineau dintr-un copac ce semăna cu un curmal. Îi tăiau o ramură, iar dedesubtul tăieturii atârnau un vas, care în timpul unei zile şi a unei nopți se umplea cu sucul copacului. Din acesta se prepara vinul.

Când băştinaşii îşi aduceau mărfurile în campament, mica bijuterie nu era de văzut. Fugea în vreun turn de pază sau se ascundea în spatele bărcilor care stăteau una lângă alta trase pe plajă. Nu arăta nici urmă de curiozitate, căci Marco Polo îi spusese: „Nu ieşi din campament, mică bijuterie. Dacă mâncătorii de oameni te prind, te bagă într-un cazan mare cu apă clocotită, şi n-o să mai poți, apoi asculta pe la uşi”.

Prea cinstitul stăpân, pe care-l stima şi de care se şi temea, i-o spusese glumind, dar ea simțise că vorbele lui erau serioase. Şi fiindcă acum se înțelegea aşa de bine cu Fan, nu avea niciun chef să cadă în mâinile mâncătorilor de oameni.

Petrecută cinci luni pe coasta regatului Samara. Când ridicară pânzele şi o porniră din nou pe mare, băştinaşii stăteau pe mal şi le făceau semne

sau îi însoțiră o bucată de drum pe bărcile lor grosolane. În cele din urmă venise şi vântul mult aşteptat. Veneţienii stăteau pe punte şi priveau cum uscatul devenea din ce în ce mai mic, până când dispăru complet.

Din nou erau, cu excepţia unor mici insule, care apăreau şi dispăreau, înconjuraţi numai de apă. Pluteau spre vest. Cât de departe erau de Catai? Nu făcuseră oare aproape jumătate distanţa ce despărţea Kambali de portul Layas de pe coasta mării mediterane? în mintea lui Marco Polo încolţii un gând, care-l preocupa din ce în ce mai mult. Se gândea ca dramul de întoarcere la Veneţia să-l facă pe apă. După ce vor îndeplini însărcinarea lui Kublai han şi se vor întoarce cu bine la Kambali, voia să încerce, cu toată energia, să-şi realizeze aceste gânduri.

Într-o după-masă, căpitanul îl anunţă că insula Ceylon apăruse la orizont. Marco Polo se urcă pe punte. În faţa lui se întindea, la orizont, o coastă întunecată şi misterioasă. Auzise că băştinaşii din India continentală, credeau că Ceylonul era locuit de spirite demoniace, de aceea o botezaseră insula Lanka – adică spirite rele. Acolo domnea însă, regele Sandernaz, acolo se găseau safire, topaze, ametiste, cele mai frumoase şi scumpe rubine din lume, acolo se găsea rubinul care era lung de o palmă şi gros ca braţul, ce ardea ca focul şi care trezise dorinţa celui prea înalt.

A doua zi veneţienii plecară pe uscat întovărăşiţi

de două sute cincizeci de soldați, de servitorii necesari pentru transportul cadourilor, de zece curteni şi câțiva tâlmaci. Golful portuar se întindea nemişcat ca un lac adânc şi limpede. Un dig verde închis acoperit de ierburi, palmieri, pomi înfrunziți şi ferigi înalte cât un stat de om, îl apărau de vânturi. Țărmul mării se ridică în terase în spatele plajei cu nisip galben-auriu, câştigând în înălțime. Cele trei sute de bărci lăsate pe apă, trezeau brusc golful liniştit din somnolența lui visătoare. Mici maimuțe agitate se cățărau pe corzile lianelor şi săreau cu țipete ascuțite de pe o creangă pe altă creangă, până când găseau o spărtură în frunziş de unde să privească neobişnuitul tablou. În copaci erau papagali cu penaj multicolor. Păsările micuțe de tot săreau ca nişte mingi printre frunze.

La o oarecare depărtare stăteau locuitorii şi aşteptau acostarea bărcilor. Îmbrăcămintea lor era un şorțuleț în jurul şoldurilor, iar copii umblau goi complet. Când primele bărci fură trase pe nisip şi când soldații săriră pe mal cu armele şi armurile lor strălucind în soare, locuitorii satului se refugiară în colibe.

Abia după ce venețienii împreună cu un tâlmaci intrară neînarmați în sat şi le spuseseră că veniseră cu intenții bune, bărbații arămii, femeile şi un mare număr de copii neastâmpărați, îndrăzniră să apară. Un bărbat în vârstă, care în afară de şorțuleț avea legată pe cap şi o bucată de

mătase verde, se oferi să-i conducă la rege.

Marco Polo îl rugă pe tatăl său să rămână cu ceilalți călători şi să construiască un campament întărit asemănător cu cel ce-l avuseseră în Mica Java. El, însă, împreună cu Maffio Polo în fruntea celor două sute de războinici, purtători de cadouri şi cei zece curteni, o porniră spre interiorul insulei Doi curieri din sat fuseseră trimişi înainte, ca să anunțe sosirea lor, regelui Sandernaz.

Merseră de-a lungul coastei, intrară pe poteci înguste în junglă, traversară cursuri de apă. Pe poduri ce se clătinau, se cățărară pe lanțuri de fier fixate pe stânci şi după un marş de şase zile ajunseră într-o vale minunată. Ogoare de orez şi ogoare de susan, livezi de palmieri şi grădini, o înconjurau. La piciorul unui munte prăpăstios se înălțau casele şi colibele aşezării. Formau un semicerc larg în jurul palatului regal.

Regele Sandernaz trimise înaintea lor zece elefanți bogat împodobiți şi litiere. Venețienii, curtenii, tâlmaciul şi comandanții soldaților luară loc în căsuțele ce se legănau pe spinările elefanților şi se lăsară duşi la palatul regal, care era construit din lemn şi împodobit cu minunate sculpturi deosebit de frumos colorate.

Regele îi primi la intrarea în palat şi dădu în cinstea lor un banchet cu mâncăruri foarte condimentate şi cu vin. Şedeau în jurul regelui şi a suitei sale pe covoare şi perne. Era înăbuşitor de cald în încăpere, în spatele fiecărui oaspete stătea

o servitoare care-i făcea vânt cu un evantai de frunze de palmier.

Regele Sandernaz nu era altfel îmbrăcat decât supuşii lui, numai că purta bogate bijuterii pe trupul său arămiu şi strălucitor: un colier de smaragde şi rubine de o nemaipomenită valoare, un şirag de o sută patru perle mari şi rubine care-i ajungea până la piept, brățări de aur, inele împodobite cu diamante pe degetele de la mâini şi de la picioare.

În timpul mesei Maffio Polo zise: „Uită-te la el cum s-a împodobit. Cu ăsta ai putea cumpăra un castel întreg".

După banchet, Marco Polo îi transmise regelui cadourile, şi-i expuse, lăudându-i cu vorbe înflorite țara şi înțeleapta lui conducere, dorința prea înălțatului, puternicului stăpânitor al pământului, împăiat al catailor şi mare han peste toți războinicii tătari.

Regele Sandernaz şedea cu picioarele încrucişate sub el pe o pernă rotundă de mătase galbenă şi asculta discursul lui Marco Polo, cu o expresie prietenoasă pe obraz. Cadourile marelui han, strălucita suită a prea cinstiților ambasadori îl bine dispuseseră. Dar rubinul nu putea să-l dea. El era gata să-l arate prinților străini, ca să poată povesti despre frumusețea lui de neasemuit, marelui împărat, dar nu i-l putea dărui.

Dădu poruncă cu voce scăzută. O servitoare ieşi în grabă. După puțină vreme aduse nestemata şi

o puse, pe un talger plat de aur, în fața lui Marco Polo şi a lui Maffio Polo.

Veneţienii şi curtenii tăcură uimiţi. Servitoarele uitară, de admiraţie să mai facă vânt musafirilor.

Marele rubin era aşezat pe talgerul de aur; strângea în el toată lumina şi o transforma într-un foc roşu ca sângele. Părea că scaldă în lumina lui roşie, sala, feţele şi trupurile oamenilor, covoarele şi picturile de pe pereţi. Era ca un fluviu de foc, care luminează totul, fără să-l ardă.

Regele Sandernaz observă mulţumit impresia ce o făcuse rubinul. Întrerupse lunga tăcere, şi prin tâlmaci îi transmise lui Marco Polo, că el va trimite marelui împărat de ale cărui fapte glorioase vorbeşte întreaga lume. Salutări şi cadouri, însă rubinul nu-l poate da nici pentru toate comorile lumii, fiindcă îl moştenise de la înaintaşii lui, iar dacă ar lăsa să iasă rubinul din regatul său, acest fapt i-ar aduce nenorocire.

Marco Polo ceru în ziua următoare o audienţă privată regelui Sandernaz şi-i promise zece mii de cai, care i-ar fi aduşi peste Ormuz, dacă ar fi de acord să-i dea împăratului podoaba pe care şi-o doreşte. Dar regele persistă în refuzul său.

După o săptămână Marco Polo plecă din nou cu suita lui şi se întoarse mulţumit la tovarăşii de călătorie, căci regele îi dăduse drept cadou pentru marele han multe pietre preţioase. Spera că Kublai han va fi mulţumit cu rezultatul călătoriei lui, deşi nu-i putuse aduce rubinul.

Cu o zi înainte de a părăsi Ceylonul, veneţienii împreună cu Aşima se duseră să se plimbe pe plajă. La dreapta lor se găsea golful cu corăbiile şi bărcile, la stânga oceanul. Priviră spre vest. Soarele se afla în spatele lor rotund şi arzător şi se înălţa numai la câteva suliţi deasupra mării. Vântul le flutura pletele. Simţiră mirosul mării şi a vegetaţiei luxuriante. Aşima în veşmântul ei de mătase multicoloră stătea în mijlocul celor trei bărbaţi. Liane înflorite se încolăceau în jurul tulpinii puternice şi cenuşii a unui copac uriaş, ale cărui rădăcini făceau o boltă deasupra pământului ca nişte uriaşe braţe murdare şi apoi se înfigeau cu vârfurile lor în pământul mustind de umezeală. Din coroana de frunze îi priveau ochi curioşi de maimuţe.

Aerul era plin de murmurul mării. Valurile alb înspumate, se rostogoleau pe plajă. Lângă coastă, apa se pierdea într-un verde deschis.

Stătură multă vreme fără să scoată o vorbă, şi priviră spre vest. Apoi Marco Polo zise: „Cu un vânt favorabil, în patru luni am ajunge la Ormuz”.

„Două mii cinci sute de mile”, socoti Maffio Polo. „Am putea pluti de-a lungul Coastei Indiei”.

Trei corăbii rezistente la călătoriile pe mare erau ancorate în golf. Hamalii şi marinarii cărau cadourile pentru marele han şi mărfurile negustorilor la bord. Soldaţii desfăceau campamentul. În ziua următoare înainte de

răsăritul soarelui, ridicară ancorele. Toți erau veseli.

„Vântul bate dinspre vest”, zise Nicolo Polo.

„Ai putea să te crezi pe plaja de la Lido”, zise Maffio.

Doi uli enormi zburau spre coastă. Maimuțele scoaseră dintr-o dată țipete pătrunzătoare. În pomi se auzeau foşnete şi trosnituri. Papagalii cârâiau, iar păsările scoteau sunete agitate.

Maffio Polo îşi ridica amenințător pumnul: „Fiți liniştiți, măi dracilor!” strigă.

„Aşima, nu te mişca!” strigă Marco Polo şi o cuprinse protector cu brațul.

Un şarpe ieşi dintre rădăcinile arborelui, îşi ridică partea de sus a trupului cu capul său ascuțit şi privi fix spre oameni. Dar fiindcă niciunul nu se mişcă, se lăsă din nou să cadă pe pământ şi se târî şerpuind spre cel mai apropiat tufiş.

„Un şarpe piton” zise Nicolo Polo. „Nu-i primejdios”.

„Maimuțe şi şerpi nu există pe insula Lido”. Îşi dădu cu părerea Maffio.

Se făcu din nou linişte în jurul lor. Doar marea susura.

Un gând fantastic puse stăpânire pe venețieni Dacă nu s-ar mai întoarce în Catai? Veneția era mai aproape decât China. Dar vântul bătea dinspre vest, şi cel prea înalt îi aştepta.

În dimineața următoare, când vântul umfla

pânzele şi cerul deveni roz, marinarii cântau. Globul de foc se ridică din mare, iar băştinaşilor de pe mal, li se părea ca şi când corăbiile ar pluti de-a dreptul în soare.

ÎNTOARCEREA ACASĂ

Burteh, în vârstă de şaptesprezece ani, era fiica unui prinț tătar, din poporul Kungurat. Cu doi ani înainte aflase de marea cinste, că fusese aleasa de către deregătorii împăratului, ca să intre în serviciul personal al celui prea înalt.

Burteh era frumoasă şi se bucura de favoarea împăratului. Când începea să cânte cântecele din țara ei, ochii celui prea înalt prindeau viață. O răsplătea întotdeauna cu daruri bogate.

Tânăra doamnă trăia bine ocrotită în apartamentele sale bogat împodobite şi visa că, într-o zi va veni un prinț ca s-o ceară de soție. Cititorii în stele îi spuseseră că se născuse într-o zodie norocoasă. Nu avea niciun motiv să se plângă de viața pe care o ducea în grădinile şi parcurile palatului imperial, doar că i se părea puțin plictisitor.

Se întâmplă, în vremea aceea, că Bolgara, soția regelui Persiei şi al Korasanului se îmbolnăvi grav. Ea îl imploră ca să-şi dăruiască simpatia unei urmaşe demne, aleasă dintre fecioarele poporului ei. I-o jură pe patul ei de moarte, iar după moartea ei trimise trei curteni de încredere Ulatai, Apușca

şi Goza la curtea marelui han; fiindcă Bolgara era din neamul Kungurat, din nordul Kambali-ului.

Trimişii fură bine primiți de către cel prea slăvit. Împăratul tocmai se întorsese dintr-o victorioasă campanie contra lui Kaidu şi era într-o dispoziție foarte bună. Auzi dorința regelui şi porunci unei servitoare s-o aducă pe Burteh. Tânăra doamnă intră în cameră, îmbrăcată în cel mai frumos veşmânt al ei, împodobită cu briliante, brățări şi agrafe de fildeş, şi se aruncă la pământ în fața celui prea sublim.

„Scoală-te, Burteh, porunci împăratul. Au sosit trei ambasadori ai regelui Argon. Caută o fecioară din neamul Kungura: ca soție pentru regele lor".

Ulatai, Apuşca şi Goza, examinară pe tânăra doamnă. Dar cum era frumoasă şi bine făcută, le plăcu. Îi mulțumiră marelui han şi declarară că o iau pe Burteh cu ei. Fata se bucură foarte mult, pentru că se părea că acum visele şi dorințele ei tainice se vor îndeplini.

Cel prea mărit porunci să se pregătească totul pentru călătorie şi să i se dea viitoarei neveste a regelui Argon, o numeroasă suită. Cu o zi înainte de plecare dădu în cinstea ei o serbare şi îşi luă rămas bun de la ea.

Trimişii părăsiră oraşul împreună cu Burteh şi cu strălucitoarea suită, călăreții, servitorii, curtenii şi doamnele de onoare, şi luară pentru întoarcere acelaşi drum, pe care şi veniseră. După opt luni sosiră într-un ținut în care se purtau

lupte crâncene între prinții tătarii. Continuarea călătoriei era imposibilă. Burteh îşi plânse soarta nenorocită, când nobilii domni Ulatai, Apuşca şi Goza îi aduseră la cunoştință că trebuie să se întoarcă. Dar nu le mai rămânea nimic altceva de făcut dacă nu voiau să nu se trezească amestecați în grozăviile războiului. Trecură din nou opt luni până când sosiră din nou la reşedința marelui han.

Împăratul le ascultă raportul cu o expresie mohorâtă şi în cele din urmă le declară că vor fi nevoiți să-i aştepte hotărârea. Cel prea înalt nu se grăbea deloc. Burteh deveni foarte melancolică, iar celor trei trimişi le era dor de curtea regelui lor. Dar fiindcă cel prea sublim nu voia să se amestece în războiul stăpânitorilor tătari din vest, trebuiau să aibă răbdare. Săptămânile şi lunile treceau. Într-o zi, îşi dădură seama că trecuseră trei ani de când plecaseră din țara lor, şi încă nu exista vreun semn că războiul din vest s-ar apropia de sfârşit.

În vremea aceasta sosiră şi venețienii cu tovarăşii lor de călătorie. Vestea cât de bine şi cu ce bune rezultate decursese călătoria pe mare spre India, se împrăştie repede. Cadourile, regilor străini şi câştigul din afacerile comerciale încheiate erau atât de neobişnuit de mari, încât marele han îi distinse în fața întregii lui curți, prin faptul că le mări garda personală şi le dărui a zecea parte din pietrele prețioase şi din perlele aduse. Îi primi în apartamentele sale particulare,

în cercul prinților tătari şi îi puse să-i facă un raport exact asupra tuturor celor văzute şi întâmplate.

Gândul de a se întoarce la Veneția pe mare, nu-i mai lăsa niciun pic de linişte lui Marco Polo. Observă îngrozit cât îmbătrânise împăratul în timpul celor aproape trei ani cât lipsiseră.

Toate băuturile şi elixirele de viață lungă nu reuşiseră să-i redea sănătatea şi tinerețea. Obrazul său odinioară rotund căzuse şi era brăzdat de cute adânci şi posomorâte, umerii îi erau căzuți şi spatele încovoiat, numai ochii priveau ca şi odinioară şireți şi vicleni din dosul pleoapelor grele.

Venețienii hotărâră să nu-l mai roage pe împărat să le dea aprobarea pentru călătoria lor spre casă, căci se temeau să nu-i piardă încrederea. Atunci ar fi fost şi mai greu să poată pleca de la curte. Ei luau acum în considerare un plan, ca după un oarecare timp să-i ceară Marelui han, permisiunea să facă o călătorie pentru afaceri comerciale în India, fără o escortă de soldați şi curteni. Îşi jurau ca din această călătorie să nu se mai întoarcă niciodată în Catai.

Acum venețienii nu se mai gândeau la nimic altceva decât la drumul spre casă. Era ca un fel de febră ce-i năpădise, de când se întoarseră din nou în Kambali. Bătrânii visau să-şi încheie amurgul vieții ca nişte cetățeni onorați în Veneția, iar dorința lui Marco era să poată povesti

concetățenilor lui despre uimitoarele lor călătorii şi întâmplări, încât să poată îmbogăți cunoştințele omenirii despre geografia pământului. Puteau susține cu mândrie că niciunul din contemporanii lor, indiferent dacă era creştin, sarazin, tătar sau păgân nu vizitase regiuni aşa de vaste ale lumii, ca ei.

Într-o după masă, se prezentă la venețieni, din însărcinarea trimişilor de la curtea regelui Aragon, un curier, care-i rugă să le acorde acestora o întrevedere confidențială. Marco Polo răspunse că ar fi pentru ei o mare cinste să poată primi pe nobilii domni în umila lor locuință. Fan-Kung-do trebui să facă imediat toate pregătirile pentru primirea musafirilor.

Ulatai, Apuşca şi Goza îi salutară cu toată considerația pe venețieni şi după manifestări obişnuite de respect şi cinstire reciprocă, luară loc la masă. Goza, cel mai în vârstă dintre curteni, îndreptă discuția asupra călătoriei venețienilor în India, rugându-l pe Marco Polo să le povestească despre evenimentele survenite în timpul cât au plutit pe marele ocean. Şi fiindcă domnii vorbeau limba tătară, mica bijuterie, care-şi făcu mereu treabă prin jur, spre marea ei mâhnire nu înțelese niciun cuvânt.

Şi domniile voastre credeți că se poate ajunge în siguranță din Catai până la Ormuz?" întrebă Goza.

Venețienii ciuliră urechile. De fapt ei îi văzuseră pe trimişi la curte, dar nu ştiau ce misiune aveau

de îndeplinit în Kambali. Marco schimbă o privire cu cei doi bătrâni.

„În siguranță?” răspunse el cu o intonație interogativă. „Este o călătorie primejdioasă, dar după experiența noastră nesigură decât cea pe uscat”.

„Scuzați-ne, nobile domn”, se amestecă Nicolo Polo. „Domniile Voastre ne-ați cerut o întrevedere confidențială?”

Atunci Goza se hotărî să le împărtăşească veneţienilor pleurile lor secrete.

„Cel prea slăvit nu ştie încă nimic despre vizita noastră”, zise, „Burteh, viitoarea regină a Persiei şi Korasan, ne-a trimis. Ea este foarte nenorocită că nu putem călători spre Persia. Ştiți că în vest, războiul ne închide calea… Pentru acest motiv ne-am interesat, aşa ca în trecere, despre drumul pe mare. Iertați-ne că n-am vorbit deschis încă de la început”.

Goza îi privi pe veneţieni plin de nelinişte.

„Doriți ca noi să vă însoțim la Ormuz?” întrebă Maffio Polo.

„Aceasta este cea mai fierbinte dorință a reginei noastre”, zise Goza.

„Şi a noastră aşijderea”, adăugă repede Ulatai. „De trei ani aşteptăm să ne putem întoarce acasă”.

Trei ani, se gândi Marco Polo. Privirea lui mângâie feţele tatălui şi unchiului său, şi le văzu furtuna sentimentelor lăuntrice.

Dar domnii străini nu puteau citi nimic în ele şi

aşteptau nerăbdători răspunsul.

„Noi suntem plecați de douăzeci de ani de-acasă”, zise Marco Polo. „Şi cel prea înalt se mânie când noi îi vorbim despre dorința noastră de a ne întoarce”.

„Deci sunteți de acord?” întrebă Goza.

„Vorbiți cu maiestatea sa împăratul. Noi am fi fericiți…”

După ce trimişii plecară, Marco Polo, căzu pe scaun, îşi rezemă capul în mâini şi murmură: „Nu pot să cred… Nu pot să cred…”

„Să nu mai vorbim despre asta”, zise Nicolo Polo.

Era pentru prima oară când Marco, îi vedea pe cei doi bătrâni, descurajați.

Porunci lui Fan-Kung-do să îi pună şaua pe calul cel mai iute.

„Mă întorc diseară, tată”, zise el.

Ieşi călare pe poarta de nord a oraşului, singur de tot. Când lăsase în urmă periferiile, dădu pinteni calului. Nobilul animal îşi dădu capul spre spate, necheză bucuros îşi destinse trupul, şi porni în galop pe drum. Marco Polo călări spre vest, într-acolo unde se înalță întunecoşi munții Tai-hing. Aplecat mult deasupra coamei calului se lăsă pradă unei bucurii lipsite de gânduri.

Seara se întoarse înapoi epuizat şi dădu calul alb de sudoare, servitorului. Bătu liniştitor, pe gât, animalul agitat.

Când se întâlniră, în dimineața următoare, schimbau cuvinte lipsite de importanță, dar

fiecare observa la celălalt încordarea din ce în ce mai greu de suportat. Veselia lui Maffio Polo dispăruse, iar trăsăturile lui Nicolo Polo erau mai severe ca oricând. Trecură două săptămâni, fără să se fi întâmplat nimic. Fan-Kung-do şi mica bijuterie se mişcau cu maximă prudență, căci observaseră curând cât deveniseră de iritabili stăpânii.

În ziua a cincisprezecea sosi însă un curier şi le anunță vizita ambasadorului Goza. Speranța care se stinsese deja, se reaprinse din nou.

Goza le făcu cunoscut că fusese împreună cu tânăra regină la cel prea înalt şi îi prezentaseră prea plecata lor dorință. La început n-a părut prea convins, dar în cele din urmă nu le-a respins complet argumentele şi le-a promis să-i primească pe venețieni, dacă aceştia vor cere o audiență. Cel prea înalt îi lăsă să aştepte până după-masă în anticameră. Apoi porunci să fie aduşi în fața lui. Îi primi în apartamentele lui personale, care se aflau în parc, în spatele palatului. Uşii Temir era cu el. El devenise după moartea lui Hiu-Heng, principalul sfetnic al împăratului. Kublai han se întreținu cu venețienii despre ultima lor călătorie spre India şi se interesă de multe amănunte. Câteodată privirea lui săgeta brusc bărbații, apoi din nou pleoapele coborau parcă somnoroase peste ochi, şedea în fața lor mic şi foarte bătrân – un moşneag şiret cu o judecată practică şi căruia puterea nu i se urcase la cap. Uşii Temir nu lua

parte la conversație.

Venețienii îşi înfrânau nerăbdarea şi răspundeau lămurit la toate întrebările celui prea înalt. Simțeau că hotărârea e aproape.

În cele din urmă cel prea înalt zise:

„Ulatai, Apuşca şi Goza, cei trei, au fost la mine cu Burteh. Vreți deci să-i conduceți în siguranță până în țările! lui Argon… Burteh micuța de ea, e bolnavă de dor… Nu vă dau drumul bucuros, dar Uşii Temur a zis: „De ce-i mai opreşti, nu vezi că vor să meargă acasă? Trimite-i deci". Voi mi-ați făcut bune servicii. De asta vreau să vă aprob cererea. Duceți-o pe Burteh la curtea regelui Aragon şi apoi mergeți acasă. Veți primi corăbii."

Împăratul vorbise cu prietenie şi bunăvoință. Se aruncară la picioarele lui şi-i mulțumiră pentru marea favoare.

Mica bijuterie şi Fan-Kung-do băgară imediat de seamă, că intervenise un eveniment fericit. Stăpânii erau complet schimbați. Râdeau şi glumeau: toată casa era plină de veselie. Mica bijuterie află de la Aşima, ce se întâmplase, şi-i împărtăşi imediat vestea şi lui Fan. Stăpânii se întorceau în țara lor dar ce se va întâmpla cu ei? Fan se gândea cu spaimă la călătoria pe mare. Nu iubea marea, nici viața în continuă mişcare de pe corăbii.

„Ah, mică bijuterie", suspină el. „De data asta mor, dacă mai merg în țara aia fierbinte… Aş putea să-mi cumpăr o căsuță şi o bucățică de pământ.

Ar mai ajunge şi pentru un porc şi pentru un bivol... Dacă tu ai vrea mică bijuterie aş putea vorbi cu stăpânii... Dar ţie ți-ar place mai mult să mor..."

Mica bijuterie îl privi mânioasă.

„Aşa, asta crezi tu despre mine", zise ea. „Atunci fii fericit cu bivolul tău. De mine n-ai nevoie decât atunci când eşti bolnav..."

Voi să fugă repede afară, dar Fan o prinse.

„Am zis numai aşa, mică bijuterie", zise. „Vrei deci să rămâi cu mine dacă stăpânii sunt de acord?"

Mica bijuterie aprobă, cu ochii plini de lacrimi. Era tristă fiindcă trebuia să se despartă de Aşima şi era fericită din toată inima, că în cele din urmă prostul de Fan îi spusese vorbele mult aşteptate. Plângea în brațele lui Fan şi era aşa de blândă ca o pisicuță, care pentru moment şi-a ascuns ghearele.

Kublai han porunci să li se predea veneţienilor o tăbliță de aur, în care era săpată porunca lui, ca în toate țările aflate sub stăpânirea lui, să li se acorde, lor şi tovarăşilor lor de călătorie, trecere liberă şi o primire bună; să li se dea orice ajutor de care au nevoie. Le dădu şi depline puteri ca să trateze în chip de ambasadori ai săi, cu papa şi cu regii Franței şi Spaniei.

În portul Zaitum, la porunca Marelui Han fură pregătite de plecare, pentru lunga călătorie, patrusprezece corăbii. Fiecare dintre ele avea un

catarg care putea purta până la nouă vele. Cinci, mai mari, aveau un echipaj format din două sute cincizeci de oameni. Corăbiile aveau provizii pentru doi ani de zile.

Cel prea înalt dădu în cinstea veneţienilor, a trimişilor şi a frumoasei Burteh o serbare de rămas bun. Dărui lui Marco, Nicolo şi Maffio Polo multe rubine şi pietre preţioase de mare valoare, îşi luă de la ei un rămas bun dar şi promisiunea ca să se reîntoarcă la curtea lui, după ce vor petrece câţiva ani în Europa.

Călătoriră pe cunoscutul drum spre sud, până când sosiră pe malul marelui fluviu Galben. În timp ce jonci şi bărci transportau pe celălalt mal toată societatea, veneţienii. Aşima şi Fan-Kung-do călăriră spre stâncile ce se găseau în faţa pavilionului „la norul albastru azuriu”. Îşi luau rămas bun de la prietenul lor Matteo. Îngenunchează tăcuţi în faţa mormântului acoperit cu pietre. Fluviul vuia printre stânci, vulturii pluteau sus în înaltul cerului, iar vântul purta praful galben peste câmpie. Printre pietre înfloreau flori cu mici căpşoare galbene.

Prietenul îşi dormea somnul de veci. Dar în amintirea lor, trăia mai departe, cu râsul său răsunător, cu inteligenţii lui ochi afundaţi în orbite şi cu statura lui înaltă şi puternică. Veneţienii îşi aminteau toate bucuriile şi necazurile pe care le împărtăşiseră cu Matteo. Dialogau cu el în gând. Apoi Marco zise: „A fost un om mare şi bun…” O

să salutăm Veneția, din partea ta, Matteo…”

Aşima îşi ascunse obrazul în palme. Plângea.

Fan-Kung-do, vorbea cu el însuşi: Ştiu că nu eşti supărat frate… Acum îmi zidesc o colibă şi-mi cumpăr o bucățică de pământ. Un bivol şi un purcel… O să am o viață frumoasă. Cu mica bijuterie poate omul fi mulțumit. Toate trebuie să ți le mulțumesc ție, şefule… Rămâi cu bine, Matteo”.

Într-o după-masă blânda de septembrie, patrusprezece corăbii ridicară ancora din portul Zaitum. Adia o briză uşoară. Fan-Kung-do şi mica bijuterie stăteau în mijlocul marei mulțimi de oameni, ce se uitau după corăbiile care, cu pânzele lor albe desfăşurate, plecau plutind uşor. Marco Polo şi Aşima le făcuseră amândurora bogate cadouri.

„Ce buni sunt” zise Fan-Kung-do mişcat. „Acum putem să ne cumpărăm doi bivoli, micã bijuterie… Dar acum ne părăsesc”.

Mica bijuterie făcea semne cu şalul de mătase. Culorile mării, ale cerului şi capetele oamenilor se topeau în fața ochilor lor.

„Doi bivoli”, murmură Fan.

„Măi!” strigă la el mica bijuterie. „Nu te gândeşti decât la bivolii tăi!”

„Na, na” zise Fan, liniştitor.

Prin şalul colorat de mătase străbătea lumina soarelui.

„Priveşte Aşima, abia mai poți să-i recunoşti, zise Marco Polo. „Uite-i acolo în mulțimea de oameni. Mica bijuterie, cea curioasa şi Fan cel de omenie”.

Marea se întindea maiestuoasă în fața lor. Casele, grădinile şi pădurile, devenită din ce în ce mai mici, contururile li se estompară, şi din apă se mai ridicau doar înălțimile întunecate ale peisajului lăsat în urmă.

Aşima nu-şi putea întoarce privirile de la ele. Marco Polo o înconjură cu brațul. Ea trebuia să simtă că el îi este alături.

„Mi se pare ca şi când aş pleca acasă”, zise Aşima.

Cei doi bătrâni stăteau la provă cu pletele fluturând în vânt. Abia acum, față în față cu marea care-i înconjura din toate părțile, se simțeau complet liberi. Aş fi în stare să mângâi vântul şi pânzele şi scândurile corabiei, se gândea Maffio Polo, cel ce acum avea şaizeci de ani, şi părul ca zăpada. Îşi puse mâna pe umărul fratelui său.

„Mergem spre casă, Nicolo”.

„Da, Dumnezeu să ne dea o călătorie fericită”.

Călătoria fu plină de greutăți. În golful Keinan bântuiau furtuna şi valurile izbeau corăbiile. Apoi din nou marea părea adormită săptămâni în şir într-o încăpățânată nemişcare. Şi cerul revărsa o arşiță copleşitoare. Multe îmbolnăviri cu febră făcură jertfe omeneşti. În mod foarte curios şi în călătoria aceasta se îmbolnăviră numai bărbații,

Ulatai şi Apuşca, trimişii regelui Argon, muriră în aceeaşi zi. Bătrânul Goza şi frumoasa Burteh stăteau disperați lângă sicriele lor.

Venețienii mergeau pe punte numai înarmați şi întovărăşiți de soldații din garda lor personală. Noaptea stăteau pe rând de gardă în cabinele: căci simțeau privirile încărcate de mânie ale echipajului. Se auzeau glasuri printre marinari, care-şi şopteau: „Spiritele sunt contra noastră. Aruncați necredincioşii peste bord şi totul va merge mai bine”

După trei luni ajunseră în mica Java, insula celor opt regate. Ancorară într-un golf de pe coasta de nord şi timp de o lună se refăcură după oboseala drumului. Dispoziția echipajului şi a suitei se îmbunătăți. Dar a doua parte a călătoriei fu şi mai grea decât prima. Plutiră optsprezece luni în mările Indiei, până când sosiră în portul Ormuz. În timpul călătoriei muriseră şase sute de persoane, şi dintre ele o singură femeie.

Obrazul frumoasei Burteh devenise mic şi ascuțit. Chiar şi Goza şi venețienii erau ca uscați de oboselile călătoriei şi de arşița puternica. Numai Aşima nu se schimbase. Toți fură fericiți când putură să pună piciorul pe pământul stâncos al insulei din golful persic. Stăpânitorul din Ormuz le puse la dispoziție cinci case de vară. Auziră şi vestea tristă a morții regelui Argon, care murise cu puțină vreme înaintea debarcării lor. În regatul său domnea guvernatorul Kaikatu ca tutore al

fiului minor al regelui Argon.

Burteh izbucnii în bocete, şi multă vreme nu se linişti. Seara şedea în grădină şi se uita la marea liniştită şi strălucitoare. Doamnele de onoare încercau să o mângâie. Ea îşi acoperea obrazul şi le spunea să plece. Burteh se gândea la viața fără griji de la curtea Marelui Han, la copilăria ei, în cortul tatălui său, la cântecele păstorilor şi la caii care păşteau pe costişele dealurilor. Dar era tânără, şi într-o zi îşi luă oglinda şi-şi aranja părul. Când Goza îi spuse c-ar fi vremea să pornească spre curtea lui Kaikatu, fu de acord.

Reşedința locțiitorului regelui era în Tebris. Goza îi rugă pe venețieni să-l însoțească, şi fiindcă Tebris era pe drumul care-i ducea spre casă, propunerea le veni foarte bine. Domnii şi doamnele se odihniseră şi porniră plini de speranță din Ormuz. O mare şi strălucitoare caravană, cu litiere ce se legănau între catâri strălucitor împodobiți, cămile de povară şi călăreți mândri, traversa Persia. Tăblița de aur a marelui Han le aducea protecție şi o escortă sigură. Pe cinci cămile erau încărcate valoroasele bagaje ale venețienilor, însă ca prevedere îşi cususeră cele mai valoroase pietre scumpe în veşmintele lor puțin arătoase.

Sosiră cu bine la Tebris, Kaikatu îi primi cu mari onoruri. Când le auzi dorința de a ajunge pe cel mai scurt drum la Veneția, ordonă să li se înmâneze trei tăblițe de aur. Pe ele scria, că cei trei

ambasadori, trebuie să fie primiți în toată țara ca reprezentanți ai lui cu toată cinstea necesară şi peste tot să li se asigure o escortă sigură.

Frumoasa Burteh însă, împreună cu toată suita ei, fu trimisă la fiul lui Argon, care în fruntea unei armate de şaizeci de mii de oameni păzea trecătorile din munți pe partea de răsărit a țării, contra năvălirii duşmanilor.

După un scurt popas veneţienii şi Aşima, plecară mai departe. Avură nevoie de patru săptămâni până la Trapezunt, pe coasta Mării Negre. În port se afla o corabie de o construcție îndrăzneață, cum nu mai văzuseră până atunci. Plutea pe apă ca un uriaş şi zvelt peşte de pradă. Celelalte corăbii de comerț şi galerele păreau greoaie pe lângă ea. Pe catarg flutura mândru, steagul alb cu leul de la San Marco.

Pe strada din port veneţienii întâlniră doi marinari. Vorbeau tare şi-şi subliniau cuvintele cu gesturi largi. Maffio Polo se opri brusc.

„Dar ascultați!” zise.

Marinarii vorbeau italiana moale şi melodioasă a veneţienilor. Cu respirația tăiată marii neguțători ascultau fiecare cuvânt. În port se afla o corabie a republicii San Marco, iar pe stradă se plimbau doi marinari veneţieni.

„Ia veniți până la noi, domnilor marinari”, strigă Maffio Polo. „Sunteți de la Veneția!”

Cei doi marinari îi măsurară pe bărbații rău îmbrăcați cu priviri disprețuitoare. Se apropiat a

încet.

„Ce doriți?” întrebă unul din ei.

„Am văzut în port corabia venețiană”, răspunse Marco Polo. „Ne-a trezit admirația”.

„Vorbiți ca un venețian, zise marinarul gânditor, dar sună aşa de ciudat... Corabia a construit-o Giovanni din Murano. Nu-l cunoaşteți? Şantierul lui e vestit în lumea întreagă.”

„Giovanni din Murano”, murmură Marco Polo.

Marinarii plecară încet mai departe, clătinând din cap:

„Nu m-am zgâit la ei ca la nişte animale miraculoase întrebă râzând Maffio Polo. „Aş putea să-i ascult mereu”.

Era o zi cenuşie şi ploioasă. Marea se întindea în fața lor lipsită de strălucire. Negustători din toate țările lumii, mergeau împreună cu scribii lor spre port. Hamalii încărcau corăbiile, la orizont adia o uşoară pânză de ploaie.

Marco Polo mergea tăcut pe lângă cei doi bătrâni. Simțea aceeaşi bucurie şi aceeaşi nerăbdare ca şi ei. Numele prietenului îi reînvie copilăria... Giovanni din Murano... Katai se îneca în marea amintirilor.

Țara era aproape, aproape de tot.

Într-o frumoasă zi de vară târzie a anului 1295 de portul de la San Nicolo se apropia o corabie. Pe punte stăteau trei bărbați îmbrăcați în haine ponosite şi o femeie, care purta un ciudat veşmânt de mătase brodat cu flori galbene şi roşii. Simțeau

mirosul proaspăt al mării şi vedeau cum dunga malului insulei Lido devenea tot mai mare. Soarele se topea pe cer. Marea bătea uşor plaja gălbuie. Un călugăr coborî treptele săpate în stâncă şi aşteptă sosirea corabiei.

Pe apă se legănau într-un semicerc larg. Zece bărci de pescari. Pescarii scoteau plasele cu prada argintie şi viu mişcătoare. Pe mal ardea un foc de lemne. Flăcările înconjurau un ceaun de aramă, înnegrit de funingine. Două femei pregăteau mâncarea. Fumul se înălța ca un steag ce flutură.

Corabia trecu pe cursul navigabil de la San Nicolo în lagună. Călătorii tot mai stăteau tăcuți pe punte. Pe canalul San Marco se încrucişau gondole plutind repede. Gondolierii îşi mişcau cu uşurință vâslele şi-şi aruncau unul altuia cuvinte glumețe. Grădinile tomnatic multicolore din San Giorgio îi salutau.

Apoi în fața lor se ridică insula Rialto, cu casele, palatele şi colibele ei. Pescăruşi albi se aşezau pe parii de stejar care indicau cursul navigabil. Cerul îşi revărsă lumina pe laguna strălucitoare, acoperită de gondole împodobite, cu bărci de pescari, bărci-case şi galere. Pânze galbene, castanii şi albe, înconjurau corabia. Acolo era Piazzetta, în alba lui frumusețe se ridica din apă palatul dogilor. Pe cupolele bisericii San Marco străluceau crucile de aur. Doi senatori cu robe roşii îşi urmau servitorii care le tăiau drum în învălmăşeala de oameni din Piazzetta. Din

campanila sunau clopotele.

„Asta este Veneția, Aşima”, zise Marco Polo.

Leul de piatră privea peste lagună, iar sfântul Teodorus zâmbea de pe coloana lui.

Sosiseră acasă.